107

30 — 7

99-10-N° 33247

NICOLAI VIGELII DE DREISA HESSORVM IVRISCONSVLTI,

METHODVS VNIVERSI Iuris Pontificij abſolutiſſima, in quinque libros diſtincta:

Ex qua patet, in quibus Ius pontificium cum Iure Ciuili conſentiat, in quibus ab eo diſcrepet, illúdve diſtinguat.

Nunc demum multis locis reſtituta, & ſuo nitori reddita.

LVGDVNI,

Apud Ioannam Iacobi Iuntæ F.

M. D. LXXXI.

BIBLIOT. ... DE FILOSOFIA Y LETRAS

ILLVSTRISSIMO ET DOCTISSIMO

Comiti D. Alphonſo Beccariæ, I. V. D.
Eximio & celebratiſſimo,

IOANNES Baptiſta Regnaud
S. P. D.

INTER eos qui ſcientiarum ſtudium profitentur, eáſque ſuis illuſtrare lucubrationibus & vigiliis curant, illi mea quidem ſententia, vir illuſtriſſime, qui iuri operam dederunt, & in hoc ſtudio ſe exercuerunt, tritum illud communi ore prouerbium, Spartam quam nactus es, eam exorna, vſitaſſe potiſſime videntur. Et certè non dixerit quis plures extare aliarum ſcientiarum libros, aut vero diligentius, aut copioſius quampiam aliarum diſciplinarum exornatam, aut illuſtratam: denique deficeret me dies numerantem quot quantáque volumina edita fuerint à Iuriſperitis, non ſolùm antiquis illis, ſed & modernioribus. Nec verò huic librorum multitudini, vt tute belle ſcis, vir illuſtriſſime, cauſam dedit rei ipſius difficultas, aut

materiæ de qua in hac ſciētia tractatur, quæ tota tribus his præceptis continetur, Honeſtè viuere, alterum nō lædere, ius ſuum cuique tribuere, ſed aut hominum malitia & prauitas, aut rerum & ſpecierum quæ incidit ſæpenumero diuerſitas, quæ diuerſas reddit conſultorum opiniones, & hanc propterea librorum immenſitatem fecit. Non parū igitur laudandi ſunt maiores noſtri & huius noſtræ ætatis viri qui Spartam hãc ſic exornarunt, vt omnes omnium aliarū ſcientiarum ornatus ſuperet: cùm & inde fiat vt nulla ex omnibus aliis diſciplinis magis elucescat, faciliorē ſcitu ſe præbeat, magíſque placeat, vigeat & laudetur. Sed vt non ſunt ſpernendi qui huic ſcientiæ ſuis lucubrationibus lucē afferre conati ſunt, ſic & illi maximis efferēdi ſunt laudibus, qui in ſcribendi genere excelluerunt, & ſe cæteris magis eximios reddiderunt (nō enim neſcis quantam afferat delectationē & voluptatem puri & eximij alicuius authoris lectio) qui eo magis ſunt à iuris ſtudioſis laudandi, quo exiguus eſt eorum numerus. Ita neſcio quo fato barbaries inuaſit Iuriſprudentiam, & eo peruentum, vt impura & ſpurca magis placeat locutio, quàm pura & nitida. Inter quos quidem non eſt poſtremus cenſendus do-

ctiſſimus

ctiſſimus ille Germanus Iuriſconſultus NICOLAVS VIGELIVS, vt ſatis docent & indicãt doctiſſima illius in ius Ciuile Commentaria, quæque ille particulatim obſeruauit ad hanc ſcientiam pertinentia: quæ quidem ita auguſtè, ita purè, ita nitidè ſcripſit, vt videantur redolere mageſtatem & puritatem antiquorum illorum Iuriſconſultorum: cuius & ob id lectio magis oblectat, quod obſcuritatem tantopere à quibuſdam affectatam, & quæ tamen multum eſt vituperanda, tanquam ſcopulum vitarit, & effugerit. Cuius quidem authoris, cum à nobis his diebus prælo cõmiſſus eſſet liber quem ille edidit de METHODO VNIVERSI IVRIS PONTIFICII, is dignus viſus eſt, qui tibi vir illuſtriſſime, dicaretur, tum ob celebritatem authoris & libri ipſius vtilitatem, tum etiam quod ὅμοιον ὁμοίῳ dare videar. nam vt omittam Beccariæ gentis, vnde es exortus, antiquitatem & celebritatem, quæ ab ineunte ætate præſtitiſti, & quam ob bonam indolem à ciuibus deamatus fueris, & commendatus, & encomium quod laudum tuarum retuliſti, dum Ticini & Bononiæ iuri operam dares, quod quia nõ deliteſcit, non perſequar, vt tranſeam quod ob eximiam doctrinam, ſummum in iure ſtudium & ma-

gna tua merita, celeberrimæ Affidatorum Academiæ Princeps fuiſti, & pro ea multas obiiſti legationes, tum ad Emanuelem Philibertum Allobrogũ ducem, tum ad Othonem Truchies Cardinalem ampliſſimum, quæ quidē te ad regimen ciuitatis Papienſis ſepè euexerunt, ſapientia & prudentia qua ſumma quotidie in moderanda eiuſmodi ciuitate vteris, tum belli, tum pacis tēpore, te adeo reddunt admirabilem & tuis & exteris, vt vbique nomen tuum vigeat & celebretur, ab omnibus ameris & celebreris, vt feliciſſima dici poſſit Papia, quæ talem nacta eſt ciuem & conſiliarium. Teſtes eſſe poſſunt plures legationes, quæ tibi fuêre ad varios Principes à ciuibus commiſſæ, & à te feliciſſimæ obitæ: teſtis acclamatio quotidiana populi, qui te ob conſilia ſanctiſſimè data non ceſſat laudibus in cœlum euehere: teſtis denique cura & diligentia, qua vſus es anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſexto, dum peſtis per totam Italiam graſſaretur, in vindicãda Papia ab eiuſmodi lue. Non ſolùm igitur ὅμοιον ὁμοίῳ dedi, ſed ὁμοιότατον ὁμοιοτάτῳ dum virū clariſſimum & eximium & doctiſſimum Iuriſconſultum nomini comitis Illuſtriſſimi & doctiſſimi Iuriſconſulti inſcribo. Accedit tua in me ſum-

ma & admirabilis benignitas & clementia, dum tẽpore illius peſtis Papia iter facerem, qui cùm ab omnibus eſſem expulſus & exoſus à te fui conſeruatus & à mortis imminentis fauce ereptus: cuius rei merito plurimum tibi ſum deuinctus, eóque nexus genere obligatus, vt niſi aliquo ingenti magnificóque præmio diſſolui hoc nomen non poſſit. Accipe igitur grati mei animi hoc exiguum monumentum, & in clientelam tuam ſuſcipe: quod ſi non ex ſua magnitudine, ſed ex meo gratificandi animo ponderes, non illepidum ſane fuerit; quo etiam quid præſtiterimus, quámque accurate in eo nunc demum excudendo verſati fuerimus, tuum erit, vir illuſtriſſime, iudicium: nam tibi ſi fuerit ſatisfactum, omnibus factum erit ſatis. Vale mi Alphonſe, qui quidem vnus pulcherrimo illo Apuleij dignus es elogio, Inter doctos nobiliſſimus, inter nobiles doctiſſimus, inter vtroſque optimus: adde etiam inter omnes modeſtiſſimus. Vale etiam, atque etiam, & tui amantiſſimum plurimum dilige.

È noſtra Typographia Kal. Febr.
anno Domini CIↃ IↃ
LXXXI.

REVERENDISSIMO PRINCIPI AC DOMINO DOMINO DANIELI, ARCHIEPI-ſcopo Moguntino, ſacri Romani Imperij per Germaniam Archicancellario, Principi Electori, Domino ſuo clementiſſimo.

Nicolavs Vigelius I.C.
S. D. P.

CVM Methodus hæc denuò eſſet excudenda, Reuerendiſſime Princeps Elector, Domine clementiſſime eam recognitam, & in nonnullis locis emendatam, Reuerendiſſimæ Celſitudini veſtræ dedicandam duxi: tum quòd Reuerendiſſima Celſitudo veſtra labores meos, quos in Iure excolendo ſuſtineo, inter cæteros Imperij ordines ſua liberalitate iuuit: tum vt per hanc occaſionem Iuriſprudentiæ meæ, quam ij qui in foro verſantur, tanquam nouam, & à fori conſuetudine alienam, Principibus viris ſuſpectam & inuiſam reddere conantur, Reuerendiſſimæ Celſitudini veſtræ, tanquam ſacri Romani Imperij per Germaniam Archicancellario, rationem aliquam redderem. Neque enim me huius Iuriſprudentiæ vtcunque nouæ, & à fori conſuetudine alienæ, pœnitet, adeò quidem, vt eius publico hoc ſcripto rationem reddere non erubeſcam. Cum enim Ius ars boni & æqui, perinde ac cæteræ artes, doctrina partim, partim vſu paretur & exercitatione: ita ſentio, doctrinam ſimul & exercitationem Iuris forenſibus actionibus, dummodo non vitioſis, debere eſſe accommodatam. eſt enim perabſurdum, artium ac ſcientiarum ſtudia ab actionibus, quarum artes atq; ſcientiæ ſunt, diſcrepare. Iam nemini dubium eſt, actiones forenſes, quibus Iuris ſtudia ſunt accommodanda, potiſſimùm conſiſtere in argumentis cauſarum, quæ in iudicia

dedu

deducuntur, tum inueniendis, tum formandis, tum denique diiudicandis: quorum priora duo aduocatorum munera ſunt, poſtremum ad iudicem eiúſque aſſeſſores ſpectat. Argumenta autem cauſarum appello actiones, exceptiones, replicationes, duplicationes, & ſic deinceps, quibus iura cauſarum vtrinque diſputantur. Huiuſmodi diſputationibus forenſibus doctrinam Iuris accommodaui. Siquidem propoſito aliquo iure, eius exceptiones, exceptionum replicationes, replicationum duplicationes, & ſic deinceps ordine ſubieci. Quam rationem tam in ciuili, quàm Pontificio, necnon Controuerſo Iure digerendo ſum ſecutus: qua non ſolum facilem vtriuſque Iuris cognitionem, ſed & argumentorum forenſium inuentionem promptam & expeditam me reddidiſſe confido. Hac re nihil aduerſus fori conſuetudinem deliqui: nec credo quenquam omnium qui in foro verſantur, tam iniquum, qui hanc meam Iuris docendi rationem duxerit reprehendendam. Quod ad rationem attinet argumentorum formandorum, ſeu apud iudicem proponendorum, in ea (fateor) à fori conſuetudine diſcrepo: nec enim quid in foro fiat, ſed quid fieri debeat, in hac re ſpectaui. Siquidem conſuetudo fori, qua vnum argumentum per decem, viginti vel triginta, interdum plures poſitiones proponuntur, quibus ſingulis ſingulariter ab aduerſario reſpondetur, à dialecticorum, Rhetorū, & veterum Iuriſconſultorum præceptis abhorret: ipſéque cauſæ ſtatus, ad quem Iudici ante omnia in iudicando eſt reſpiciendū, iſta proponendi ac reſpondendi ratione inuoluitur, vt difficilius iudici apparere poſſit. Proinde non ſine cauſa Elector Saxoniæ hunc morem à ſuis iudiciis per conſtitutionem repulit. Nec praua iſta conſuetudo defendi hoc colore poteſt, quòd in locum interrogationum, quæ olim in iudiciis erant receptæ, ſucceſſerit. Siquidem iſtarum interrogationū longè alia fuit ratio: tunc enim adhibebantur, quando actor dubitabat, an & pro qua parte aduerſarius hæres eſſet, eiúſque rei probatio difficilis erat. In poſitionibus autem, quibus hodie vtuntur, actor non dubitat, ſed aſſerit verum eſſe, ſéque ad probandum offert. Proinde præſtat ſyllogiſtica forma vel copioſius argumentum proponere, & aut negando aut diſtinguendo ad id ab aduerſario reſpondere: hæc enim ratio Dialecticorum, Rhetorum & veterum Iuriſconſultorum præceptis conſentit, & ad cauſæ ſtatum iudicem rectà ſine lon-

gis ambagibus perducit. Supereſt de argumentis propoſitis iudicandi ratio,in qua mea Iuriſprudentia,veteribus quidem Iuriſconſultis non incognita, noſtris hominibus noua videtur,éſtque (vt ingenuè fatear)hoc caſu à fori conſuetudine ſeu corruptela potius prorſus aliena. Licet enim omnes fateantur, litis conteſtationem iudicij fundamentum eſſe:quid tamen litis conteſtatio ſit,& quomodo litis conteſtanda,nemo intelligit,& ita in ipſo iudicij fundamento aberratur ab omnibus: ex quo errore litium longæuitas & incertitudo,de qua graues hoc ſeculo querelæ exiſtunt,originem trahit. Impp. Seuerus & Antonius Auguſti: Lis (inquiunt) tunc conteſtata videtur, cum iudex per narrationem negocij cauſam audire cœperit. Quorum verborum ſenſus hic eſt, Litem conteſtatam videri,cum per actionem, exceptionem,replicationem, & alia huiuſmodi cauſæ argumenta, in Iure vtrinque propoſita, iudex id in quo cauſa conſiſtit, ſeu ſtatum cauſæ cognoſcere cœperit, nec enim audire cauſam aliò ſpectare poteſt, quàm vt iudex ſtatum totius negocij cognoſcat. Quo cognito, vel actio, vel exceptio,vel replicatio, vel duplicatio apparebit controuerſa: & aut de iure, aut de facto eius lis erit. de qua re aliàs copioſius diſſerui. Quòd igitur in iudicio actio proponitur, excipitur, replicatur, duplicatur, &c.omne eò pertinet, vt iudici ſtatus negocij conſtare poſſit. Nec enim iudici, quemadmodum aduocatis, qui argumenta ad cauſam agendam ac defendendam quærunt, ad circumſtantias cauſæ, ſed ad cauſæ ſtatum in iudicando reſpiciendum: nec cauſa illi in perſonis & temporibus, ſed in genere vniuerſo conſideranda, & hypotheſis ad theſin reuocanda eſt. Quod & Cicero teſtatur his verbis: Omnes controuerſias ad vniuerſi generis vim & naturam referri. item dum ait: Nullam eſſe cauſam, in qua, id quod in iudicium venit, ex reorum perſonis, ac non generum ipſorum vniuerſa diſputatione quæratur. Hac ratione vſi veteres Iuriſconſulti, non verboſis conſiliis, vt nunc fit, ſed breuiter de iure ſoliti ſunt reſpondere, vt ex Pandectis conſtat. Nec obſtat, quòd in ſuis reſponſis, quemadmodum Imperatores etiam in ſuis reſcriptis, ſæpe certas perſonas & res nominatim poſuerint. Ex hoc enim non conuincitur, eos in reſpondendo ac reſcribendo ad facti ſpeciem, ſeu ad perſonas & tempora potius quam ad genus vniuerſum reſpexiſſe: cum nihil interſit, vtrum reſpon-

deatur.

deatur, Titium, qui Stichũ ſeruum calendis Martij dare promiſerat, Sticho ante calendas Martias ſine dolo & culpa Titij mortuo liberatum eſſe: an ſic, Debitorem ſpeciei interitu ipſius rei debitæ liberari, ſi dolo & culpa caret, nec in mora ſoluendi fuit. Nec item obſtat, quòd iudici interdũ à legibus iniungitur, vt pro qualitate perſonę & cauſæ duriorẽ vel humaniorem ſententiam ferat. hoc enim in iis cauſis obtinet, quæ magis ex arbitrio iudicis. quã ex certa legum authoritate pendẽt, in quibus litis cõteſtatione opus non eſt, nec iudex ad ſtatum cauſæ alligatur. Hæc veteribus Iuriſconſultis non fuerunt incognita, ſed hodie noua videtur, & ſunt inaudita. Niſi tamen aliquando in vſum reuocentur, fruſtra de litium longæuitate & incertitudine è iudiciis extirpanda in Comitiis Imperij conſultatur. Reddidi breuiter me Iuriſprudentiæ, quæ in iudicando magis quã in diſputando conſiſtit rationem: quam ad reuerendiſſimam Celſitudinem veſtram tanquã ſacri Romani Imperij per Germaniam Archicancellariũ, potiſſimùm præſcribere volui, vt principes Viri, & ij qui penes eos ſunt, intelligant, me lucem non ſubterfugere, & gratiã potius eorum quàm indignationẽ meis ſummis laboribus, quos in iure excolẽdo exhaurio, mereri. Nec dubito, ſi tali Iuriſprudentia inuentus in ſcholis inſtitueretur & exerceretur, eam actionibus forẽſibus magis idoneam euaſuram, & tãdem euenturũ id quod in priore huius Operis præfatione, quæ nunc inter alia mea opuſcula extat, promiſit, vt progreſſu temporis tales viri ad iudicia accedant, qui vno anno plures cauſas vel certiore iudicio expedire queant, quàm nunc decem annis expediuntur. Quòd verò ad præſentem Methodum attinet, eam reuerendiſſimæ Celſitudini veſtræ dedico, in qua omnia quæ in iure pontificio, reperi, fideliter ad ſuos redegi locos, & cum ciuili contuli: vt facilè apparere poſſit in quibus pontificium Ius à Iure ciuili diſcrepet, in quibus cum eo conſentiat illúdve diſtinguat: de iis quæ à noſtris hominibus in controuerſiam deducta ſunt, liberum cuíque ſuum iudicium relinquens. Quemadmodũ enim in Iuris ciuilis Methodo, ita quoque in hac meum non interpoſui iudicium: cùm hoc mei inſtituti non eſſet. Illud autem optandum cenſeo, vt tantum prudentiæ & iuſtitiæ ciuilis ſtudium in animis hominum excitetur, quanta de religione hodie eſt contentio: tunc enim res humanæ longè melius ſeſe eſſent habituræ.

AVTHO-

AUTHOR AD
Lectorem.

HABES, Lector, vniuerſi Iuris Pontificij Methodum, ad eum ferè ordinem, quem in Digeſtis Iuris ciuilis obſeruaui cōſcriptam: niſi quòd ea quæ de hæreticis habentur, in hac Methodo accuſationibus publicis ſubieci: & ea quæ de matrimoniis habētur, inter actus eccleſiaſticos retuli. Quoniam canones matrimonium inter ſacramenta referunt, & eius cauſas eccleſiaſticæ iuriſdictioni ſubiiciunt. Signum autem hoc M. I. C. quod paſſim occurrit, Methodum meam Iuris ciuilis denotat. Nam diligenter Ius Pontificium cum iure ciuili contuli, & ſi quo in loco ius hoc cum illo concordat, vel ab eo diſcrepat, illúdve diſtinguit, annotaui: ideóque ſæpius Methodus mea Iuris ciuilis hoc ſigno mihi fuit alleganda: quod vt intelligeres, eius te hoc loco admonendum duxi.

Vale.

CATALOGVS CAPITVM HVIVS METHODI.

LIBRI PRIMI DE LEGIBVS, Magiſtratibus, & iudiciis publicis.

DE Iure & legibus. Cap. 1.
De exceptionibus aduerſus leges. 2
De iuris legúmque diuiſionibus ac ſpeciebus. 3
De reſcriptis principum, & decretalibus epiſtolis. 4
De magiſtratibus. 5
De publicis iudiciis in genere. 6
Quid veniat in iudicia publica, ſeu de pœnis. 7
De excommunicatione. 8
De interdicto eccleſiaſtico. 9
De actibus & adiunctis publicorum iudiciorum. 10
Euentus & conſequentia iudiciorum publicorum reo abſoluto. 11
Euentus & conſequentia iud. publicorum reo damnato. 12
De pœnæ remiſſione & aſolutione: item Euentus & conſequentia publicorum iudiciorum reo reſtituto & pœna liberato. 13
De adfinibus publicorum iudiciorum & accuſationum remediis. 14
De publiciis iudiciis in ſpecie. 15
De Simonia. 16
De hæreſi. 17
De hæreſi in ſpecie. 18
De vſuris. 19

LIBRI SECVNDI de iudicis priuatis.

Deſcrip

DEſcriptio iudiciorum generalis. Cap. 1.
De iudice. 2
De poſtulantibus & aduocatis. 3
De procuratoribus. 4
De actore & reo, necnon de re litigioſa. 5
De in ius vocando, & vocati contumacia coercenda. 6
De edendo. 7
De dilationibus. 8
De exceptionibus dilatoriis. 9
De reconuentionibus. 10
De litis conteſtatione, déque iureiurando ob calumniam dando, & aliis huiuſmodi iuramentis. 11
De probationibus. 12
De inſtrumentis. 13
De teſtibus. 14
De confeſſis & interrogationibus in iure faciendis. 15
De iureiurando. 16
De ordine cognitionum & officio iudicis. 17
De appellationibus. 18
De ſententia & re iudicata. 19
De executione rei iudicatæ, déque expenſis litis, & ſportulis iudicum ac miniſtrorum. 20
De compromiſſis. 21
De tranſactionibus. 22

LIBRI TERTII DE re eccleſiaſtica.

DE eccleſiis in genere. Cap. 1.
De eccleſia vacante. 2
De clericis & monachis in genere. 3
De clericis & monachis ordinandis. 4
De officiis clericorum, quibus non præſtitis clericatus amittitur. 5
De priuilegiis & rebus clericorum ac monachorum. 6
De præbendis & dignitatibus. 7
De epiſcopis, aliíſque prælatis. 8
De iuriſdictione prælatorum. 9
De electione prælatorum. 10
De prælatis aliíſque perſonis eccleſiaſticis in ſpecie. 11

De reb

De rebus eccleſiæ in genere. 12
De decimis, primitiis & oblationibus. 13
De iure patronatus. 14
De rebus eccleſiaſticis corporalibus in ſpecie. 15

LIBRI QVARTI DE *actibus eccleſiaſticis.*

DE fide & doctrina Chriſtiana, necnon de concionibus & orationibus. Cap. 1.
De diuinis officiis & ſacris myſteriis. 2
De ſacramentis. 3
De conſecrationibus & benedictionibus. 4
De pœnitentia. 5
De peccatis. 6
De eleemoſynis & ieiunio. 7
De feriis & feſtiuitatibus. 8
De ſepulturis. 9
De voto & iureiurando. 10
De ſponſalibus. 11
De nuptiis. 12
De exceptionibus aduerſus nuptias deſumptis ex perſonis nuptias contrahentium. 13
De reliquis exceptionibus aduerſus nuptias. 14
De replicationibus præcedentium exceptionum generalibus. 15
De iure contracti matrimonij, quod eſt inter virum & vxorem conſtante matrimonio. 16
De actione qua vxor virum, & contrà vir vxorem petit. 17
De ſolutione matrimonij. 18
De actione ad diſſoluendum matrimonium, & matrimonij accuſatione. 19
De iure matrimonij ſoluti. 20
De ſecundis nuptiis. 21
De concubinis. 22
De conciliis. 23
De viſitationibus. 24

LIBRI QVINTI DE *reliquo iure pontificio.*

DE iure publico.	Cap. 1.
De iure perſonarum.	2
De rerum iure.	3
De cenſibus.	4
De cauſis iuris lucratiuis & conditionibus.	5
De obligationibus & actionibus in genere.	6
De contractibus & quaſi contractibus.	7
De delictis & quaſi delictis.	8
De exceptionibus & liberationibus.	9
De in integrum reſtitutionibus.	10
De verborum ſignificationibus.	11
De regulis iuris.	12

FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER I.

DE LEGIBVS, MAGISRATIbus,& iudiciis publicis.

DE IVRE ET LEGIbus. Cap. I.

I. ETYMOLOGIA IVRIS.

IVS Dictum eſt, quia iuſtum. c. ius generale. §. ius autem. diſtinct. j. Aliam etymologiam vide M. I. C. libro primo, capite j. quæſt. iij.

II. DIFFERENTIA. Iuris & legis.

Differunt ius & lex, quemadmodum genus & ſpecies. Lex enim iuris ſpecies dicitur d. c. ius generale, in princ.

III. ORIGO iuris ciuilis exponitur diſtin. vij. c. j. cum duob. ſequentib. Concordat M. I. C. d. cap. j. quæſt. v. Iuris Pontificij origo exponitur diſtinct. xv. c. j. cum ſequente.

IIII. SPECIES aliquot legum enumerantur diſtinct. ij. c. quædam, cum duob. ſequentibus.

V. RATIO & vſus iuris legúmq;, eſt coercitio humanæ audaciæ & nocendi facultatis. diſtinct. iiij. c. j. cum ſequente. xxiij. q. v. c. non fruſtra.

VI. OFFICIVM legum exponitur diſtinct. iij. c. priuilegia. §. officium, cum ſequente. Concordat l. vj. ff. de legib.

VII. DE LEGISLATIONE.

I. Regula: Tranſlato ſacerdotio, legis quoque ferendæ poteſtas transfertur. c. tranſlato. iij. de conſtitutionib. Concordant ea quæ habentur ĩ. cap. iiij. in princ.

II. Regula: Quæ in legibus ferendis attendenda, definitur diſt.iiij.c.factæ.§.præterea, cum c.ſequente Plura de legiſlatione vide M.I.C.lib.j.cap.ij.

VIII. DE LEGVM INterpretatione.

I. Regula: Eius eſt ius interpretandi leges, cuius eſt & ius ferendi. xxv.q.j.c.,vlt.§.quanquam. Concordat M. I. C.lib.j. cap.ij.quæſt.v.

II. Regula:Prohibita cauſa, prohibitus quoque cenſetur effectus,c.cum quid.xxxix. de reg. iuris,in vj.c.nam concupiſcentiam.iiij.de conſtitutionibus.

III. Regula: Prohibito effectu, omnis eius cauſa prohibita cenſetur.c.cum quid. 84.de reg.iuris,in vj.

IIII. Regula:Vbi eadem ratio,ibi idem ius conſtituendum eſt, per ea quæ habentur M. I. C.lib. j.cap. vj.quæſt.vj. reg. ij. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi aliquid contra ius commune ſtatutum vel introductum ſit. hoc enim ad ſimiles caſus non eſt trahendum.c.quæ à iure.xxviij.de reg. iuris,in vj.l xiiij.& l. xxxix. ff.de legib. Altera exceptio eſt: Niſi propter neceſſitatem aliquid ſtatutum ſit:nam nec hoc ad ſimiles caſus eſt trahendum.c.in argumentum.78.de reg. iuris, in vj. j.q.vij. c.quod pro remedio.ix.quæſt.j.c.ordinationes. §. quamuis.c.cum in cunctis. vij. in princip. verſ. ea propter.de electione.cap.in cauſis.xix. in fin.de ſententia & re iudicata.l.quæ propter.cxxij.ff.de reg.iuris.

V. Regula: Ceſſante legis ratione, ceſſat lex.d. c. quod pro remedio,& d.§.quamuis.

VI. Regula: In re obſcura id ſequendum, quod legibus contrarium non eſt. c.vltim.in fine,diſtinct. xiiij. l. xix. ff.de legib.l.quoties.xxxxxxvij.ff.de reg.iuris.

VII. Regula: In re dubia loci conſuetudo eſt attendenda. l. ſi de interpretat. xxxvij. cum l. ſequente. ff. de legib. l. ſemper.xxxiiij.ff.de reg.iuris.l.xviij.§.optimum ergo. ff. de inſtrum.legato. Quòd ſi varia ſit conſuetudo, ea potius attendenda, quæ magis rationabilis eſt, & alij minus præiudicans.c.cum olim.vj.de conſuetudine.

VIII. Regula: Leges priores, quamuis abolitæ, in poſterioribus interpretandis adhiberi poſſunt. l.non eſt nouum.xxvj.cum lege ſequente.ff.de legib.cap.fuerunt.§.paulatim.diſtinct.vij.

IX. Regula: Quæ in alicuius fauorem conſtituta ſunt, aduerſus eum non ſunt interpretanda. c. quod ob gratiam. lxj. de reg. iuris, in vj. Concordat M.I.C. lib.j.c.ij.q.vj.reg.vij.

X. Regula: Beneficium Principis latiſſimè interpretandum. c. olim xvj. & c. abbate. xxv. de verb. ſignificat. c. cum dilecti. vj. de donationib. l. iij. ff. de conſtitut. princip. l. ij. C. de bonis vacantibus. Huius regulæ exceptio eſt in literis ſuper obtinendo beneficio impetratis, c. quamuis. iiij. in princ. de præbendis, in vj. Cui tamen exceptioni videntur repugnare capitula ſ. proximè propoſita.

XI. Regula: Cum lex in præteritum quid indulget, in futurum vetat. l. cum lex xxij. ff. de legib. item j. q. vij. c. quoties à populis. c. exigunt. c. donatum. §. fin.

XII. Regula: Cum quid lex permittit, nolens præcipit. Ideóque non committitur contra legem, ſi non fiat quod permiſit. xxxj. q. j. c. hac ratione. §. fin. Cuius exemplum in ſecundis nuptiis proponitur d. c. hac ratione, in princ. Sed & de regula propoſita vide j. c. prox. except. ix. Hæc de regulis interpretandarum legum ſint dicta. Plures huiuſmodi regulas vide j. lib. proxim. cap. xvij. & M.I.C. lib. j. cap. ij. quæſt. vj. item lib. ij. cap. xxiiij.

IX. DE LEGVM MVTAtione, & iudicio de iis.

Non eſt liberum iudicare de legibus, ſed oportet iudicare ſecundum eas: nec mutandæ aut diſtinguendæ ſunt leges à priuatis, vel iis quibus legum ferendarum poteſtas non eſt. diſtinct. iiij. cap. erit autem. §. fin. cum c. ſequente. item c. ne innitaris. v. de conſtitutionib. xvij. q. iiij. c. ſi quis ſuadente. §. committunt. l. ij. C. de crimine ſacrilegij. l. minimè. xxiij. ff. de ll. l. ij. ff. de conſtit. principum. Exemplum habetur c. cum omnes. vj. de conſtitutionibus. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi vrgens neceſſitas, vel euidens æquitas mutationem aut diſtinctionem exigat. c. non debet. viij. in princ. de conſang. & affi. d. l. ij. & l. etſi. cxliij. ff. de reg. iuris. Sanè ſine euidenti æquitate Papa Honorius totum Ius ciuile, multis vigiliis excogitatum, reiicere videtur c. ſuper ſpecula. xxviij. de priuilegiis.

X. DE LEGVM CONTEMptu & iniuſtitia.

Legum accidens eſt iuſtitia & iniuſtitia, quarum illa leges obſeruat, hæc contemnit. Eſt autem iniuſtitia duplex.

Vna, qua contra expreſſa legum verba committitur: altera, qua ſalutis verbis legis, mens eius circumuenitur. Quæ poſterior ſpecies approbatur c.vltim.de reg.iur.in vj.l.xxix. cum l.ſequente.ff.de ll.l.v.C.eod.tit.

XI. DE ANTINOMIIS. SEV CONtrarijs legibus conciliandis.

I. Regula, De antinomia concilianda ex cauſa, tempore & loco, habetur diſt.xxix.in princ.cum tribus cc. ſequentib. Ex cauſa conciliandæ antinomię exemplum proponitur diſtinct. xxx.in prin.diſtin.xxxj.c.ſi laicus.§.quod autem, cum c.ſequente. Ex tempore conciliandæ antinomiæ exemplum proponitur diſtinct. xxxj. in princ.cum c. ſequente. Ex loco exemplum proponitur diſt.xxxj.c.penult.§.ſi quis igitur.

II. Regula conciliandæ contrarietatis canonum eſt, quòd eius concilij ſententia tenenda eſt, cuius antiquior & maior eſt authoritas. diſtinct. 50.c.domino.§.in fine autem.xxxiij. q.ij.c.hoc ipſum.§.in fine autem.

III. Regula habetur diſtin.xix.c.in canonicis.

IIII. Regula habetur diſtinct.xx.c.j.cum c.ſequente.

V. Regula habetur xj.q.iij.c.qui reſiſtit.

XII. DE LEGVM INSTITVtione ac confirmatione.

De hac diſſeritur diſt.iiij.c.in iſtis temporalib.§.leges.

DE EXCEPTIONIBVS ADuerſus leges. Cap. II.

Regulariter quidem leges obſeruandæ ſunt, & quod cõtra eas fit pro iniuſto habendum. diſtinct.x.c.de capitulis.c.vides.c.quis autem.c.certum.c.vltim.item xxv.q.ij.cùm piæ. c.eccleſiaſticæ.c. imperiali. Concordant ea quæ propoſita ſunt paulò ſuperius quæſt. ix. Planè propoſitæ regulæ exceptiones hæ ſunt.

I. Exceptio: Niſi lex ab eo lata ſit, qui eius ferendæ poteſtatem non habuit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur M. I. C. lib. j. cap.iij.except.j.Cuius exemplum habetur c. eccleſia. x. de conſtitutionibus. Sed & huius exceptionis replicatio eſt: Niſi is qui legis ferendæ poteſtatem habebat, legem ab alio latam confirmauerit. Quæ replicatio approbatur d. capit. eccleſia. x. verſ. niſi ab eccleſia fuerit.

fuerit. & c.cum acceſſiſſent. viij. d. tit.de conſtitut. Plura de huiuſmodi confirmatione dicentur alibi.

II. Exceptio: Niſi lex iniqua ſit & parum rationabilis. Hæc exceptio reprobatur per ea quæ propoſita ſunt s̄. cap. prox. quæſt. x. Quibus concordat diſtinct. x.c.ego ſolis, in prin.l.xx.cum l. ſequente. ff.de ll.51.§.fin. ff.ad l.Aquiliam. l. proſpexit. xij. in princ. ff. qui & à quib. manumiſſi.l.penult. §.prætor quoque.ff.de iuſtitia & iure.l.iij.§.fin.ff.de ſuppell. legata. Planè exceptio propoſita admittitur in caſu, de quo j̄. except. proxim. item j̄. cap.prox.de conſuetudine,reg.iij. except.ij.

III. Exceptio: Niſi lex iuri diuino vel naturali contraria ſit.diſt.viij.c.quo iure.§.fin,cum c.ſequente.item diſtinct.ix. in prin.cum c.ſequēte,&c.vlt.l quæ rerum natura cxxxxviij. ff.de reg.iuris. Concordat item j̄. except. xij.repl.j.& j̄. cap. prox.d.reg.iij.except.j.repl.j.dupl.j.& except.ij.diſtinct.j.

IIII. Exceptio: Niſi lex eccleſiaſticæ conſtitutioni repugnet. xxv.q.j.c.ſunt quidam. c. contra. item diſtinct. ix.c.vlt. item diſtinct.x.in prin.cum c.ſequente.c.non licet.c.certum. c.conſtitutiones. c. imperium. c. ſuſcipitis.c.quoniam.item diſtinct.xij.c.ſcit ſancta.verſ.ſi illis canonica. item xv.q.iij.c. ſanè. Concordant item ea quę habentur j̄.excep.xiij.Exemplum habetur xxxv.q.v.c.ad ſedem.

V. Exceptio: Niſi contra libertatem vel immunitatem eccleſiæ lex ſit lata.c.aduerſus.vij.§.quia verò nec ſic de immunitate eccleſiar. Exemplum habetur c. ſtatutum. ix. de hæreticis, in vj. Plura de hac exceptione vide in priuilegiis Eccſiæ.

VI. Exceptio: Niſi lex contra authoritatem ſedis apoſtolicæ lata ſit.c.conſtitutionem.ij.§.fin.de verb.ſignific.in vj.

VII. Exceptio: Niſi exceptio contra legem introducta cauſæ propoſitæ inſit. c.j.in fin.de reſcriptis. Concondat M. I.C.lib.j.cap.iij.except.iiij.

VIII. Exceptio: Niſi lex ſeu ius ſit perſonale vel priuilegium: hoc enim ad alios, quàm quorum priuilegium eſt, non extenditur, per ea quæ habentur j̄.c.prox.de priuileg.reg.ij.

IX. Exceptio: Niſi conſulat, exhortetur vel permittat lex magis quàm præcipiat. hoc enim caſu non delinquitur, quamuis aliter quàm lege cautum eſt, fiat, per ea quæ habētur s̄.c. prox. quæſt.viij.reg.xij. quib.accedit c.vlt. §.fin.diſt. iiij.& xiiij.q.j.c.vlt.Exemplū habetur d.q.j.c.epiſcopus.§.fin.

X. Exceptio: Niſi Papa contra legem diſpenſauerit. diſtin. xiiij. c. j. §. fi. cum c. ſequen. j. q. vij. c. requiritis. c. diſpenſationes. Exemplum habetur d. q. vij. c. didici. Sanè ſex cauſæ, ex quibus contra leges diſpenſari poteſt, enumerantur. d. c. requiritis, hiſce verbis: Pro tempore, pro perſona, intuitu pietatis, vel neceſſitatis, ſiue vtilitatis, & pro euentu rei. Prioris pro tempore exempla proponuntur d. c. requiritis. §. fin. cum c. ſequente. Pro perſona exemplum diſpenſationis proponitur d. q. vij. c. tanta nequitia. Intuitu pietatis exemplum diſpenſationis habetur d. q. vij. c. ſi qui vel. Neceſſitatis intuitu exemplum proponitur d. c. ſi qui vel. §. neceſſitate. & d. q. vij. c. quoties à populis. item ix. q. j. c. ordinationes. §. quamuis. Vtilitatis intuitu diſpenſationis exemplum habetur j. q. vij. c. tali coniugio. Pro euentu deniq; rei diſpenſationis exemplum habetur d. c. tali coniugio. §. fin. cum cc. ſequentib. c. donatum. Hæc de exéplis propoſitæ exceptionis. Cuius replicatio prima hæc eſt: Niſi nulla (ex cauſis iam enumeratis) diſpenſationi inſit: hoc enim caſu diſpenſatio non valet. d. q. vij. c. ſi quis epiſcopus. §. fin. cum. c. ſequentę. item c. in cauſis. xix. de ſententia & re iudicata. Altera replicatio eſt: Niſi contra ius naturale Papa diſpenſauerit. diſtin. xiij. in prin. Huius duplicatio hæc eſt: Niſi ob maius malum euitandum contra ius naturale diſpenſatio fiat. d. diſtin. xiij. in prin. verſ. niſi fortè duo mala. item c. duo mala. c. nerui. Huius duplicationis triplicatio eſt: Niſi duo mala non in eadem, ſed in diuerſis perſonis ſint metuenda. diſt. xiiij. in prin. cum c. ſequente. Plura de duplicatione propoſita vide j. except. xix. Tertia propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi contra præcepta Euangelica, vel decreta patrum diſpẽſatio facta ſit. diſt. xiiij. c. vlt. in fi. xxv. q. j. c. quæ ad perpetuam. c. ſunt quidã. Quarta replicatio eſt: Niſi ius alterius diſpenſatione plurimum lædatur. Quæ replicatio approbatur per ea quæ habentur j. except. xv. repl. 1. Hæc de decima exceptione.

XI. Exceptio: Niſi cauſa legem præceſſerit. c. cognoſcentes. ij. & c. vlt. de conſtitutionibus. Cuius exemplum habetur c. dilectus. v. vt lite pendente nihil innouetur. xxxij. q. iiij. c. dixit plura de hac exceptione vide M. I. C. li. j. c. iij. exce. xiiij.

XII. Exceptio: Niſi lex ſit mutata, vel in deſuetudinem abierit. diſtinct. iiij. c. in iſtis. §. leges. verſ. ſicut enim. Cuius exemplum habetur d. §. leges. verſ. vnde illud. & d. diſtin. iiij. c. vlt. §. hæc etſi. item xxxij. q. iiij. c. quis ignoret. Huius exceptionis

ptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ius ſit naturale. hoc enim alia lege vel conſuetudine mutari non poteſt. cap. ius naturale, in fine. diſt. j. item c. j. §. naturale diſtin. v. c. vlt. §. naturale ergo. diſtin. vj. c. vlt. in prin. de conſuetud. Inſt. de iure naturali. §. ſed naturale. Inſt. de legitima adgnator. tutela. §. fin. l. viij. ff. de reg. iuris. l. ij. ff. de vſufructu ear. rer. quæ vſu conſum. l. viij. ff. de capitis diminut. Concordant eã quæ habentur ſ. except. iij. Altera replicatio eſt: Niſi ſacra ſcriptura ſit mutata. diſtin. ix. c. quis neſciat. c. noli frater. Contradicit diſtin. v. c. j. ſed cum naturale. Soluitur hæc contrarietas per diſtinctionem c. vlt. §. his itaque. diſtinct. vj. Tertia replicatio videtur: Niſi poſterior conſtitutio legis mutandæ nullam faciat mentionem. Sed hæc replicatio cap. j. verſ. quamuis de ipſa de conſtitut. in vj Quarta replicatio eſt: Niſi cum lex vel conſuetudo alicuius loci eſſet ſpecialis, poſterior lex ſit vniuerſalis: hæc enim ſpeciali alicuius loci legi vel conſuetudini non derogat, niſi nominatim eius mentionem faciat. d. c. j. Cui tamen contradicit l. iij. §. Diuus Hadrianus. ff. de ſepulchro violato. Plura de exceptione propoſita vide M. I. C. lib. j. c. iij. except. xvij.

XIII. Exceptio: Niſi eccleſia vel eccleſiaſticæ perſonæ leges ciuiles non obſeruent. c. quæ in eccleſiarum. vij. & c. eccleſia. x. de conſtit. xj. q. c. continuæ. xxxiij. q. ij. c. inter hæc. Concordat item ſ. except. iiij. Planè propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi nulla canonica conſtitutio legibus ciuilibus repugnet: tunc enim iis eccleſiaſticæ perſonæ æquè ac laici obſtringuntur. diſtin. x. cap. lege Imperatorum. ij. §. fin. diſtin. xij. c. ſcit. ſancta. item de operis noui nunciat. c. j. §. quia verò iij. q. v. c. de accuſationibus. vj. q. j. c. nos ſequentes.

XIIII. Exceptio: Niſi quis aduerſus eccleſiaſticas perſonas legibus ciuilibus non obtemperet. Reprobatur hæc exceptio d. c. l. Imperatorum. ij. §. fi. & d. diſt. x. c. ſi in adiutorium. c. quoniam. verſ. & pontifices pro curſu. c. certum eſt.

XV. Exceptio: Niſi Papa contra leges vel canones fecerit. xxv. q. j. c. vlt. §. his ita reſpondetur. Huius replicatio eſt: Niſi facto Papæ, quod contra leges vel canones fit, alius ſine euidenti ratione plurimum lædatur. d. §. his ita reſpon. ver. vt priuilegia videlicet. item d. c. vlt. in prin. vſque ad d. §. his ita. item d. q. j. in prin. §. fi. cum c. ſequente. & d. xxv. q. 2. c. poſtea, in princ. Plura de replicatione propoſita vide j. cap. prox. de priuilegiis, reg. iij. except. j. Sed & plura de exce-

ptione

ptione propoſita vide s. except. iiij.& except.x. Sanè exceptio hæc, quæ iure Pontificio datur Papæ, iure Ciuili datur Imperatori,l.Princeps.xxxj.ff.de legib.Cui contradicit c.iuſtum.diſt.ix. De qua re vide plura M.I.C.li.j.c.iij.exce.xviij.

X V I. Exceptio: Niſi Spiritu ſancto ductus contra leges faciat.ix.q.2.c.duæ ſunt.

X V I I. Exceptio: Niſi certi alicuius loci lex ſit vel conſuetudo,non vniuerſalis:hæc enim alios,quàm quorum lex eſt,non ligat. diſtin.xij.c.illa autem. c. illud breuiter, in fine. Huius replicatio hæc eſt: Niſi metropolis ſpecialem aliquam legem vel conſuetudinẽ obſeruet:hanc enim alias ciuitates ſubiectas ſequi par eſt. d.diſtin.xij.c.de iis. item diſt. xj.c.nolite.c.palam.& c.vlt. item diſtinct. xij.c.non decet.ij. & c.præceptis. item l.j.§.ſed etſi quæ leges.C.de vetere iure enucleando.Inſt.de ſatiſdationib.§.fin. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi conſuetudo particularis ſit minus rationabilis.d.diſt.xij.c.nouit.l.licet is.xij.ff.de officio præſidis.

X V I I I. Exceptio: Niſi lex vel conſuetudo ſit incerta: hæc enim neminem ligat. d.diſtin.xij.c,illa autem. verſ. alia verò quæ. & §. fin. Ad hanc exceptionem pertinent opiniones Doctorum controuerſæ,quarum authoritas probabilis tantùm,non neceſſaria eſt: ideóque indifferenter habendæ. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi id quod incertum eſt, fidei catholicæ vel bonis moribus repugnet. d.c. illa autem.verſ.quod enim neque.

X I X. Exceptio: Niſi ob grauius delictum euitandum quis legi non paruerit. Hæc exceptio approbatur ſimul & exemplis declaratur. diſt. xiij. in prin. cum duob.cc.ſequen. Aliud exemplum habetur l. ſi ita vulneratus. 51. §. quod ſi quis abſurdè. ff. ad l.Aquiliam.& l.ſi ſeruus.lxiij.§.quod verò.verſ.nam licet. alioquin. ff. de furtis. Huius replicatio eſt: Niſi quis legis non paruerit ob grauius delictum non à ſe,ſed ab alio euitandum.diſt.xiiij.in prin.cum c.ſequente.

X X. Exceptio: Niſi propter ignorantiam legi non paruerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. vt animarum.ij. in prin. de conſtitut. in vj. De qua exceptione plura dicentur j.lib.v. de exceptione ignorantiæ generali.

X X I. Exceptio: Niſi extra territorium legiſlatoris legi non paruerit. d.c.vt animarum.§.ſtatuto. Hæc de exceptionibus aduerſus leges:quarum tamen plures vide j.c.prox.de iure non ſcripto, rég.iij.item M. I. C. lib.j.c.iij.

DE IVRIS LEGVMQVE *diuiſionibus ac ſpeciebus.*

Cap. III.

HActenus de Iure & legibus in genere dictum eſt: nunc de iiſdem in ſpecie eſt dicendum.

Prima diuiſione ius aliud publicum, aliud priuatum dicitur, diſtin.j.c.penult.l.j.§.huius ſtudij.ff.de iuſtitia & iure. Inſt. eod. tit. §. fin. Eadem legum diuiſio, ſed alia ſententia, habetur xix.q.ij.c.duæ ſunt.

Altera diuiſione ius diuiditur in naturale, gentium & ciuile, diſtin. j. in princ. & c.ius autem.l.j.§.priuatum.§.de iuſtitia & iure. Inſtit. eod. tit. §.fin. Similis diuiſio eſt diſtinct. xj.cap.catholica.

Tertia diuiſione ius diuiditur in ius perſonarum, rerum & actionum, l.j.ff.de ſtatu hominum. Inſtit.de iure naturali, gentium & ciuili.§.fin. Ad ius perſonarum pertinet ius maris & fœminæ. Mas autem dicitur ad imaginem Dei creatus, fœmina non item. Ideóque hæc velare caput iubetur, xxxiij.q.v.c.hæc imago.c.mulier.

Quarta diuiſione ius diuiditur in diuinum & humanum, diſtin.j.c.omnes leges.diſtin.viij.c.j.

Quinta diuiſione ius diuiditur in ſcriptum & non ſcriptum, ſeu leges & mores, diſtin.j.c.ius generale. De hac diuiſione dicetur etiam ỹ. eod. c. vbi de iure ciuili ſpecialiter agetur, reg. v. Hactenus diuiſiones iuris enumerauimus. Nunc ſpecies ſecundæ diuiſionis latius perſequemur.

DE IVRE NATVRALI.

I. DEFINITIO iuris naturalis habetur diſtinct.j.c.j. §.ius naturale. Declaratur hæc definitio diſtin. vj. c. non eſt peccatum.§.his itaque reſpondetur. Alia iuris naturalis definitio habetur d. diſt.j.c.ius naturale.l.j.§.ius naturale.ff.de iuſtitia & iure.Inſt.de iure naturali, in prin.

II. SPECIES iuris naturalis eſt rerum communio. diſt. viij.in prin.cum c.j.ſequente.

III. DIFFERENTIA iuris naturalis & ciuilis habetur ibidem. Sed & alia differentia eſt, quòd naturale ius vetuſtius ſit. diſtinct. v. in prin.§.naturale. Concordat ỹ. de iure ciuili reg.iij.item, quòd naturale ſit dignius.d.§.natu-

rale.& d.c.j.§.fin. item,quòd naturale ſit immutabile, ciuile ius mutabile.de quo dictum ſ.cap.prox. except.xij.

DE IVRE GENTIVM.

Hoc ius deſcribitur diſtinct. j.cap. ius gentium.item l.j.§. fin. cum quatuor legibus ſequentibus. & l.ix. in fine. ff. de iuſtitia & iure.Inſtit. de iure naturali. §.ius autem gentium. Huius ſpecies eſt ius militare,de quo diſt.j.cap.ius militare.

DE IVRE CIVILI.

I. DEFINITIO iuris ciuilis habetur diſt.j.c.ius ciuile.l.ix.ff.de iuſt.&iure.Inſt.de iure naturali.§.ius autẽ ciuile.

II. SPECIES iuris ciuilis eſt rerum proprietas,ſeu diſtinctio dominiorum.diſtinct.viij.in prin. cum c.ſequente.

III. DIFFERENTIA iuris ciuilis & naturalis eſt, quòd ciuile ius ſit poſterius. c.vlt. §. naturale ergo.diſtinct. vj.Inſt.de rerum diuiſ.§. ſingulorum, in fine. Alias differentias vide ſ.de iure naturali reg.iij.

IIII. PROPRIVM. Ius ciuile ex vnaquaq; ciuitate appellatur.Inſt.de iure naturali.§.ſed ius quidem. Vnde ius Quiritum appellatur,de quo d.§.ſed ius quidem.item diſtin. j.cap.vlt.

V. DIVISIO iuris ciuilis in ſcriptum & non ſcriptum, diſtin.j.c.ius generale,in fine. diſtinct.xj. c. eccleſiaſticarum. l.vj.§. fin.ff.de iuſtitia & iure.Inſt.de inre naturali.§.conſtat.

DE IVRE NON SCRIPTO, SEV longa conſuetudine

I. Definitio iuris non ſcripti habetur diſtinct.j.c.mos eſt. c.conſuetudo,in prin.§.vocatur autem.Inſt.de iure naturali. §.ſine ſcripto.

II. Diuiſio conſuetudinis in ſcriptum & non ſcriptum,d. c.conſuetudo.§.nec differt.& §.cum itaque.

III. Cõſuetudo vim legis obtinet.d.c.cõſuetudo,in prin. item c.cum conſuetudinis.ix.de conſuetud.item.diſtin.xj.c. eccleſiaſticarum.c.in his rebus. item diſtin. xij.c.ſcit ſancta. c.illud.c. diuturni. c.conſuetudo.c.nos conſuetudinem.cap. quemadmodum.item l.xxxij.§.inueterata.l.xxxv. cum lege ſequente.ff.de legib.l.j. & l.iij. C. quæ ſit longa conſuetudo. Inſtitut. de iure naturali. §.ex non ſcripto. verſ. diuturni mores.planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt.Niſi lex conſuetudini contraria exiſtat: hoc enim caſu con-

ſuetudo cedit legi.d.cap.diuturni. verſi.niſi legi ſint aduerſi. item diſtinſt.xj.in princ.cum cap.ſequente.cap. conſequens. cap.conſuetudinis, in princ.item diſt.xij.cap.ſcit ſancta.verſ. ſi illis canonica.l.xxxij. in princ. & l.xxxiij.ff. de legib.l.ij.C. quæ ſit longa conſuetudo.Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi lex conſuetudinem præceſſerit: tunc enim conſuetudo poſtea ſecuta præcedentem legem tollit, per ea quæ propoſita ſunt s.cap.proxi.except.xij.in princ. Concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.j.ca.iiij.de iure non ſcripto, reg.ij.except.j.repl.j. Huius replicationis duplicatio prima hæc eſt:Niſi conſuetudo iuri naturali ſit contraria: nam hoc ius licet prius,tamen poſteriori conſuetudine non mutatur, per ea quæ d. except.xij.replic.j. ſunt propoſita, item per ea quæ proponentur j.except.proxi.Altera duplicatio eſt: Niſi conſuetudo rationi non ſit conſentanea, vel legitimè non præſcripta.cap.vlti.in fin. de conſuetudine.cap. cum cauſa.8. de ſententia & re iudicata. Plures duplicationes licet colligere ex ſequentib.exceptionibus. Quæ enim exceptio conſuetudini obiici poteſt:ea multò magis aduerſus replicationem propoſitam duplicationis vim habet.Hæc de prima replicatione. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi lex vniuerſalis ſit,cõſuetudo verò particularis alicuius certi loci:tunc enim, niſi lex nominatim conſuetudinem tollat, conſuetudo eo loco legi præualet. ca.j. de conſtitutionibus, in 6.Contradicit l.iij.§.diuus.ff. de ſepulchro violato. Sed & contradicere videtur ij.q.vij.ca.puto.§.fin.Hęc de prima exceptione.Altera propoſitæ regulæ exceptio videtur:Niſi errore ,non ratione conſuetudo ſit introducta. Hæc exceptio reprobatur s. cap. prox. except.ij.item M. I. C.lib.j. cap.iiij. de iure nõ ſcripto,reg.ij.excep.iij. Planè ſi talis ſit conſuetudo erronea,quæ manifeſtę veritati & naturali iuri repugnet, ea ſeruanda eſt, per ea quæ propoſita ſunt s.cap.prox.excep. xij.repl.j. Quib.concordat diſtinct.viij.ca. veritati.ca.ſi conſuetudinem.c. qui contempta.c. fruſtrà.ca.conſuetudo.c.vlt. Concordat item s.cap. prox. except.iij. Deinde admittitur exceptio propoſita,ſi lex ſcripta extet,quamuis anterior:hęc enim erroneæ conſuetudini eſt præponenda, per ea quæ dicta ſunt s.expt.prox.repl.j.dupl.ij. Tertiæ diſtinctionis loco notandum , quòd conſuetudo erronea, quamuis ius faciat, vt eſt oſtenſum: tamen à magiſtratu loci per aliam legem ſit abroganda.diſtinct.viij.cap.mala.diſtinct.xij.c.illa autem.§.

fin.cap.

ſin cap. omnia. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi conſuetudo ſit contra fidem catholicam. diſtinct.xj. cap. conſuetudinem diſtinct.xij.cap. nos conſuetudinem, in princ.cap.illa autem verſ.quod enim neque. Quarta exceptio eſt: Niſi conſuetudo ſit contra diſciplinam eccleſiaſticam. Quæ exceptio approbatur exemplo cap.cum inter.5. de conſuetudine. Quinta exceptio eſt: Niſi conſuetudo ſit contra bonos mores. Quæ exceptio elicitur ex d.verſ.quod enim neque. cuius exempla proponuntur cap.ad audientiam.iij.&c. ex parte.10. de conſuetudine. Sexta exceptio eſt: Niſi conſuetudo eccleſiis ſit damnoſa. cap.j.de conſuetudine. Cuius exemplum proponitur c.cum terra.xiiij. de electione. & cap. cum cauſa.8. de ſententia & re iudicata. Hactenus exceptiones aduerſus cõſuetudinem enumerauimus, quarum tamen plures vide M.I.C.lib.j.cap. iiij.de iure non ſcripto, reg.ij. Sed & exceptiones ex ſpecie conſuetudinis, ſeu ex re, cuius eſt conſuetudo, deſumptas, vide paſſim ſub ſuis generibus. vt de pluralitate beneficiorum cap.j.de conſuetudine, in vj.j̃.lib.iij.cap.vij. reg.viij.except.viij. & ſic de aliis.

DE IVRE SCRIPTO, eiúſque ſpeciebus.

Species iuris ſcripti enumerantur diſtinctio.ij.cap.j. Cui concordant ea quæ habentur M.I.C.libr.j.cap.iiij. quas ſpecies ordine proſequemur.

De lege.

Legis definitio habetur diſtinct.ij.cap.lex eſt.Inſtit.de iure naturali.§.ſcriptũ.verſ.lex eſt. Alia definitio habetur. diſt. j.c.lex eſt. Plures legis definitiones vide M.I.C.lib.j.c.j.q.iiij. Species aliquot legum enumerantur diſtinct.ij.ca.quædam, cum duob.ſequentibus.

De plebiſcito.

Huius definitio habetur diſtinct.ij.ca.plebiſcita. Inſtit.de iure naturali.§.plebiſcitum. Plura de hac ſpecie vide M.I.C. lib.j.cap.iiij.

De Senatuſconſulto.

Huius definitio habetur diſtin.ij.cap. ſenatuſconſultum. de quo vide plura M.I.C.de cap.iiij.

De conſtitutionibus Principum.

I. Definitio conſtitutionis habetur diſtinct.ij.cap.conſtitutio.

tūtio. Inſtitu de iure naturali. §. ſed & quod. l. j. in princ. ff. de conſtitut. principum.

I I. Genus. Conſtitutiones vim legis habent. Quæ regula ex iam propoſitis conſtat. quib. cōcordat diſtinct. viij. c. quæ contra verſic. generale quippe. Huius regulæ exceptiones vide ſ. cap. prox. item j. cap. prox.

I I I. Diuiſio conſtitutionum in ciuiles & eccleſiaſticas habetur diſtinct. iij. in princ. Sed & diuiduntur conſtitutiones in generales & perſonales, Inſtitu. de iure naturali. §. ſed & quod, in fin. l. j § fin. ff. de conſtitut. princip. Plura de conſtitutionibus principum vide M. I. C. lib. j. cap. iiij.

DE CONSTITVTIONIBVS PERſonalibus & priuilegiis.

I. Definitio perſonalium cōſtitutionum ac priuilegiorum habetur diſtinct. iij. cap. regula. §. fin. cum cap. ſequente. item xxv. quæſt. j. cap. vltim. §. cum ergo aliqua. verſic. priuilegia nanque.

I I. Proprium. Priuilegia in exemplum trahi non debent. d. ca. vlt. §. item Hieronymus. xxvj. q. ij. ca. non exemplo. item c. priuilegium. vij. & ca. quod alicui. lxxiiij. de reg. iuris, in vj. ca. ſanè. ix. de priuilegiis. l. j. §. fin. de conſtitu. princip. l. in omnibus. lxviij ff. de reg. iur. l. ij. C. de legibus. Exemplum proponitur cap. conſtitutus. xj. §. fin. de conceſſione præbendæ. Plura exempla vide j c. j. q. viij. reg. xj. Sed & exceptiones huius regulæ vide j. reg. proxi. except. xj.

I I I. Regula: Priuilegium alicui conceſſum, ei auferēdum non eſt, nec contrà faciendum. c. decet. xvj. & ca. indultū. xvij. de reg. iur. in vj. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi priuilegium vni conceſſum aliis plurimum obſit. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. ca. prox. excep. xv. repl. j. Quibus concordat xxv. quæſt. ij. ca. de eccleſiaſticis. & ca. vlt. §. priuilegia. Altera exceptio eſt: Niſi cauſa priuilegij ceſſet. d. cap. vlt. §. ſed obiicitur, in fi. l. generaliter. ff. §. eos tamē clericos. C. de epiſc. & cleric. Tertia exceptio eſt: Niſi quis priuilegio ſuo abutatur. ca. licet. xviij. §. talis ergo, in fine. de regularibus. c. tuarum. xj. §. verùm quia. & cap. vt priuilegia. xxiiij. in princ. verſi. quia priuilegium. de priuilegiis. c. cum illorum. xxxij. §. fi. & c. cōtingit. xlv. §. verùm quia de ſent. excōm. item xj. q. iij. priuilegiū xxv. q. ij. c. poſteaquā. §. fi. c. ſic decet. Exemplum habetur d. quæſt. ij. cap. denunciamus.

mus. Similia exmpla vide ĵ.de electionibus. Quarta exceptio eſt: Niſi priuilegiatus alterius priuilegio deroget approbatur exemplo cap.dilecti.iiij.de priuilegiis. Quinta exceptio eſt: Niſi quis priuilegio ſuo renunciauerit.cap.ſi de terra.vj.§.vlt.d titu. Sexta exceptio eſt: Niſi quis priuilegio ſuo intra triginta annos vſus non ſit.d. cap. ſi de terra.vj.in prin.& cap.accedentibus xv.eod.titu. Septima exceptio eſt: Niſi quis vnico actu contra ſuum priuilegium fecerit. approbatur exemplo cap. cum acceſſiſſent. viij.§.fin.de conſtitutio.Plura de hac exceptione vide in gl.d.§.ſi.in verbo Contrauenerint. Octaua exceptio eſt: Niſi aliud priuilegium poſtea ſit indultum priori contrarium, vel prius à principe rurſus ſit ablatum.xxv.q.ij.ca.poſteaquam.§. his ita reſpondetur.item cap.penult.§.ſi.cum ca.ſequente. Huius replicatio eſt: Niſi nulla rationabilis cauſa mutandi vel auferendi priuilegij ſubſit.d.q.ij.in prin. cum ſequentibus, vſque ad ca. igitur ſecundum.item ca.priuilegia.cap. poſteaquam. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ.ead.reg.except.j. Nona exceptio videtur: Niſi inſtrumentum priuilegij ſit amiſſum. Sed reprobatur c.cum olim.xij.de priuilegiis. Decima exceptio eſt: Niſi idem duas perſonas ſuſtineat, quarum vna ſit priuilegiata, altera non priuilegiata: tunc enim priuilegio non vtitur, exemplo c.cum capella.xvj. de priuilegiis.ca.j.§. in eos.eod.titu.in vj. Vndecima exceptio eſt: Niſi certæ alicui perſonæ vel rei priuilegium indultum, ad aliã perſonam vel rem extendatur. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.regu.proxim. Cuius replicatio prima hæc eſt: Niſi per id, quòd priuilegium aliis denegetur, etiam ij quorum priuilegium eſt, contra ſuum priuilegium læduntur. Quæ replicatio approbatur exemplo cap.quanto amplius.xxvj.de priuilegiis. Altera replicatio eſt: Niſi priuilegium indefinite ſeu generaliter conceſſum ſit: tunc enim ad omnes res, quò ſub iſto genere vel vniuerſo continentur, pertinet.c.exemplo quia circa.xxij.de priuilegiis. Cuius duplicatio eſt: Niſi aliud in ſpecie vel parte aliqua nominatim ſit conſtitutum.c.ex ore.17.eod. titu. Hactenus de conſtitutionibus perſonalibus ac priuilegiis ſit dictum. De quibus tamen vide plura M.I.C.lib.j.cap.iiij.

DE CANONIBVS ET Decretis Pontificum.

I. Definitio canonis habetur diſtin.iij.ca.j.cum duob.ſeq.

II. Diuiſio

II. Diuiſio canonum habetur d.diſtinct.iij. cap.regula.§. porrò canonum.

III. Origo canonum & numerus conciliorum exponitur diſtinct.xv.in princ.cum ca.ſequente.diſtin.xvj.c.ſexta ſynodus.cum capitibus ſequentib.vſque ad diſtinct.xvij.

IIII. Genus. Canones & Decreta Pontificum vim legis obtinent.c.de conſtitutio.diſtin.xj.c.hoc veſtræ.diſtinct.xij. c.ridiculum.item j.q.vij.cap.ſi quis, in princ.xxv.q.j.c.nulli. c.violatores.c.omne quod.c.prima ſalus.c.generali.c.omnia. c.hac conſona.c.à ſanctis.item xxv.q.ij.c.amputato.c.ſi quis dogmata.item l.vj.& l.xij.§.j.C.de ſacroſanct eccleſ. Nouel. vj.§.ſed etiam ſic. Nouell.lxxxiij.§.ſi verò eccleſiaſticum. verſi.ſecundum ſacras.Nouell.cxxiij. in prin.verſi.nam ſi leges.& Nouell.cxxxj. in prin.Plura de regula propoſita dicẽtur j̃.cap.proxi. item j̃.lib.iiij. cap.j.reg.j. cum ſequent.item cap.de conciliis.

DE RESPONSIS PRVDENTVM & opinionibus Doctorum.

I. Definitio horum proponitur diſtinct.ij. cap.reſponſa. Inſtit.de iure naturali.§.reſponſa.

II. Genus. Reſponſa prudentum olim vim legis habebant,quemadmodum patet ex d.§.reſponſa.Hodie verò non item, ſed probabilem tantum obtinent authoritatem, non neceſſariam.diſtinct.ix.c.noli meis.c.negare.c.ego ſolis.cap. noli frater.c.neque quorumlibet.item diſtin.xx.in prin.cum cap.ſequente. Plura de reſponſis prudentum vide M.I.C.lib. j.cap.iiij.

DE RATIONIBVS ſeu regulis iuris.

Hæ quoque vim legis habere dicuntur à Gratiano,diſtin. j.cap.conſuetudo.§.porrò. vbi dicit: Si ratione lex conſiſtat, lex erit omne iam quod & ratione conſtiterit duntaxat.Huius propoſitionis antecedens falſum eſt: quia non ratione conſiſtit lex, ſed authoritate legiſlatoris & conſenſu populi, vt alibi oſtenſum eſt: & lex etiam parum rationabilis vim ſuam obtinet, vt s̃.dictum. Ergo & conſequens erit falſum: de quo aliàs copioſius.

De iudicato.

Res iudicata vim legis non habet.l.xiij.C.de ſententiis & interloc.

interlocut. Niſi Imperator ſententiam tulerit. l. ij. C. de legib. vel Pontifex Maximus. cap. in cauſis xix. de ſententia & re iudicata. verſi. cum in ſimilib. caſibus. Plura de regula propoſita vide in M.I.C. lib. j. cap. iiij.

DE RESCRIPTIS PRINCIpum, & Decretalibus Epiſtolis. Cap. IIII.

Reſcripta quoque Principum vim legis obtinent, & actionem exceptionémve ſuppeditant tam in cauſa, in qua reſcripta ſunt, quàm in aliis ſimilibus, per ea quæ habentur M.I.C. lib. j. ca. v. in princ. Idem de epiſtolis decretalibus cauetur diſtinct. xix in prin. cum cc ſequentib. vſque ad c. ſecundum. item diſtinct. xx. in prin. item c ſi decreta. Concordant. denique ea quæ habentur s. c. prox. de canonibus, reg. iiij. Planè propoſitæ regulæ exceptiones plures ſunt.

I. Exceptio videtur: Niſi decretales epiſtolæ in Corpore iuris Pontificij non contineantur. Quæ tamen exceptio reprobatur diſtinct. xix. in prin. cum c. ſequente. Planè ſi dubitetur, an ſit decretalis epiſtola, eáque ſit præter ius: exceptioni propoſitæ locus eſt. c. paſtoralis. viij. de fide inſtrum.

II. Exceptio: Niſi quid prædeceſſorum decretis contrarium ſit decretum. diſtinct. xix. c. ita dominus. §. fin. cum tribus cc. ſequentib. xxv. q. j. c. iuſtitiæ. c. ſatagendum. xxv. q. ij. c. ſi. ea. c. inſtitutionis. c. quòd verò. c. deceſſorum. c. poſteaquam, in princ. Concordant ea quæ habentur s. cap. ij. except. iiij. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ex cauſa contra decreta prædeceſſorum Papa diſpenſauerit, vel priuilegium alicui conceſſerit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur s. cap. ij. except. x. Altera replicatio eſt: Niſi alius decretali epiſtola non lædatur. Quæ replicatio approbatur per ea quæ propoſita ſunt d. cap. ij. except. xv.

III. Exceptio: Niſi ab indiſciplinato Pontifice quid ſit decretum vel ſcriptum. Quæ exceptio approbatur exemplo diſtinct. xix c. vlt.

IIII. Exceptio: Niſi excommunicatus reſcriptum impetrauerit. Quæ exceptio approbatur c. j. de reſcriptis, in vj. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi de excommunicationis cauſa reſcriptum impetrauerit. Quæ replicatio approbatur d. c. j. verſ. ſuper alio quàm excommunicationis articulo.

culo. Altera replicatio eſt: Niſi de appellatione perſequenda reſcriptum impetrauerit. d. c.j. verſ. appellationis. & c. vltim. de exceptionib.

V. Exceptio: Niſi preces veritate non nitantur, vel quædam non diſſimulanda in iis fuerint omiſſa. xxv. q. ij. c. dicenti, in princip. & §. reſcripta. verſ. mendax enim. & §. præſcriptione. itē De reſcriptis c. ex parte. ij. item De fide inſtrum. c. quo ſuper. vij. item l. ſi quis obrepſerit. xxix. ff. ad l. Cornel. de falſis. l. ij. C. ſi contra ius. Exemplum diſſimulationis habetur c. ex parte. xij. verſ. in quibus nulla c. conſtitutus. xix. c. dilectus. xxvj. c. poſtulaſti. xxvij. de reſcriptis. item cap. cum olim xij. de ſententia & re iudicata. c. oblatæ. lvij. de appellationib. c. bonę memorię. iij. de cōfirmatione vtili c. ſuper eo. v. de cohabitat. clericor. Exemplum expreſſę falſitatis habetur c. ex inſinuatione. xxxvij. de reſcriptis. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi id quod in iure, non in facto conſiſtit, in precibus ſit omiſſum. Quæ replicatio approbatur exemplo d. c. oblatæ lvij. §. licet igitur. verſ. ſi verò non ſit. Altera replicatio eſt: Niſi id fuerit omiſſum, ꝙ intentioni ſupplicantis iure non potuit eſſe impedimento. Hęc replicatio approbatur exemplo c. vlt. de exceptionibus. c. ſuper literis. xx. §. inter alios. de reſcriptis. Cuius replicationis duplicatio eſt: Niſi quis dolo malo falſum expreſſerit, vel verum omiſerit. Quæ duplicatio approbatur d. c. ſuper literis. xx. §. nos igitur. item d. c. dicenti. §. etſi legibus. & l. v. C. ſi contra ius. Tertia replicatio eſt: Niſi cognitio tātum per reſcriptum ſit mandata. d. c. vlt. de exceptionibus. & l. j. C. ſi contra ius. Quarta replicatio videtur: Niſi executio tantùm per reſcriptum fuerit mandata. Quæ tamen replicatio reprobatur d. c. dicenti. §. etſi non cognitio. & l. iiij. C. ſi contra ius. Quinta replicatio eſt: Niſi non dolo malo, ſed per ſimplicitatem vel ignorantiam falſum expreſſerit, aut verum omiſerit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur capit. ſuper literis. xx. de reſcriptis. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi id in precipus poſitum vel omiſſum fuerit, ꝙ ſi in veritate reſcribens ſciuiſſet, nō reſcripſiſſet. Quæ duplicatio approbatur d. cap. ſuper literis. verſ. ſi verò per huiuſmodi falſitatis. Ex his patet, propoſitam replicationem tantùm locum habere in caſu ſuperioris ſecundæ replicationis: ideóque cum ea concurrere. Sexta replicatio videtur: Niſi iudex nolit preces falſas argui. Quæ ta-

men reprobatur xxv. q.ij. cap. dicenti.§. puniri iubemus. & §.reſcripta,in fine.l.iij.C.ſi contra ius.

VI. Exceptio: Niſi conditio hæc, Si preces veritate nitantur:reſcripto non ſit inſerta.d. §.reſcripta, & d.c.dicenti. §.vniuerſa. l.vlt.in princ. C. de diuerſis reſcriptis. Contradicit cap.ex parte. ij. §.verùm quoniam. verſ.& in huiuſmodi. De reſcriptis.

VII. Exceptio:Niſi dies aut conſul reſcripto non ſit adiectus. d. cap. dicenti. § .ſi qua beneficia.l.iiij.C.de diuerſis reſcriptis.

VIII. Exceptio: Niſi exemplum reſcripti, non ipſum reſcriptum authenticum fuerit inſinuatum. d. cap. dicenti. §.ſancimus.l.iij.C.d.tit.

IX. Exceptio: Niſi reſcriptum manu. Principis non fuerit ſubſcriptum. d.§.ſancimus.verſ. noſtra etiam manu ſubſcripta.& d.l.iij.

X. Exceptio: Niſi ſine ſcripto mandatum Principis adferatur,de quo dubitetur. c. cum in iure. xxxj.de officio delegati. l. vnica.C.de mandatis Principum. De hac exceptione vide M.I.C.lib.j.cap.v.quæſt.j.except.x.

XI. Exceptio: Niſi reſcriptum contra ius ſit, vel vtilitatem publicam.xvj.q.iij.c iubemus.§.reſcripta. item xxv.q.j. c. vlt. §. illud verò.§.item conſtitutio.item xxv.q.ij.c.reſcripta.c.nec damnoſa.c.dicenti,in prin.& §.omnes cuiuſcunq;. item De fide inſtrum. c paſtoralis.viij.item l. iij.& l.vij.C.de precib.Imp.offerendis.l.vlt. C. ſi contra ius vel vtilit. publ.l. vnica.C.de ſenatuſconſultis. Nouell. lxxxij.§ omnis deniq;. Huius exemplũ proponitur c.cum teneamur. vj.de præbendis.Planè propoſitę exceptionis replicatio eſt:Niſi reſcriptũ contra ius nemini obſit, & proſit impetranti. d. §. illud verò.verſ. niſi fortè aliquid. Cuius exemplum proponitur d. c. cum teneamur. verſ. niſi fortè in literis.item cap. in noſtra xxxij.in fine.de reſcriptis.

XII. Exceptio:Niſi ius alterius per reſcriptum ſine cauſa lædatur. approbatur exemplo c.ſi propter.x.de reſcriptis, in vj. Cuius replicatio eſt:Niſi exceptiones alicuius non admittendas eſſe Papa reſcripſerit.Quæ replicatio videtur approbari c.ex parte.xiij.verſ.niſi exprimatur.de officio delegati.Contradicit l.ij.C.de precibus Imp.offerendis.

XIII. Exceptio: Niſi idem diuerſa reſcripta eadem de re impetrauerit. Quæ exceptio approbatur exemplo cap.

ex tenore.xvj.& c.in noſtro xxxij.de reſcriptis.

XIIII. Exceptio: Niſi aliud reſcriptum contrarium ab aduerſario ſit impetratū: hoc enim caſu poſterius derogat priori.c.bonæ memoriæ.iij.de cōfirmat.vtili.c.cæterùm.iij.§.ſi verò in ſecundis. & cap.cum contingat. xxiij.§.ſed ſi poſtea.de reſcriptis.c.paſtoralis.xxviij.§.præterea.de officio delegati. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi in reſcripto poſteriore non fiat mentio prioris.d.c.bonę memoriæ. verſ. dummodo nihil diceretur de literis confirmationis expreſſè.item c.ex parte. ij.§.fin.verſ.& in literis.item c.cæterùm.iij.& c.cum dilecta.xxij.in prin.item c.cum contingat.xxiiij.§.ſi verò ex literarū.et.c.capitulum.xxx.de reſcriptis.item c. ex parte.xij. c.ex literis xxix.de officio delegati. c. ex literis.ij.de dolo & contumacia.c. oblatæ. lvij.§.& alia pars alias.item §. fin.de appellationib.item c. cum olim xij.de ſententia & re iudicata.Planè propoſitæ replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi prior impetrans dolo vel negligentia ſuo reſcripto intra annum non ſit vſus. c. ſi autem ix.c.ex parte xij.& c.plerunque.xxiij.de reſcriptis. Altera duplicatio eſt:Niſi prius reſcriptum tacita veritate vel expreſſa falſitate ſit impetratū d. c.ex parte.xij.verſ.in quibus nulla mentio.& c.cæterùm.iij.§.fin.eo.tit.Tertia duplicatio eſt: Niſi prius reſcriptum ſit generale, poſterius ſpeciale:tunc enim poſterius in ſpecie expreſſa derogat generali,quamuis eius mentio facta non ſit c.j.& c.paſtoralis.xiiij. §.quoniam autem. de reſcriptis. Quarta duplicatio eſt: Niſi prius reſcriptum falſum vel vitioſum dicatur, vt meritò de vi vel fide eius dubitari poſſit:tunc enim conſulendus eſt Papa qui reſcripſit,ſuſpenſa iuriſdictione delegati.c.ſanè. ij.de officio delegati. vel per arbitros lis dirimenda. d. c. paſtoralis xiiij. in princ. Hæc de prima replicatione ſint dicta. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi poſterius reſcriptum falſum vel vitioſum dicatur,vt meritò de vi,vel fide eius dubitari poſſit: tunc enim cognitio vtriuſque ſuſpenditur. d.c. paſtoralis. xiiij.in princ. Hæc de xiiij. exceptione ſint dicta, de qua tamē plura dicētur ĩ. lib.iij.c.vij.de prębend.adquir.

XV. Exceptio: Niſi cum aduerſus Ciſternenſem ordinem reſcriptum eſſet impetratum, in eo non fiat ordinis mentio.cap.cum ordinem.vj.de reſcriptis.

XVI. Exceptio:Niſi reſcripto alicui poteſtas ſit data iudicis in cauſis ſuis eligēdi quē velit.c.ad hæc.x.de reſcriptis.

XVII. Exceptio: Niſi reſcriptum malè fuerit conceptum, vel non congruum Latinæ linguæ.c.ad audientiam.xj. de reſcriptis.

XVIII. Exceptio: Niſi alterius nomine ſine ſpeciali mandato, vel reuocato mandato reſcriptum ſit impetratum. Quæ exceptio approbatur ſimul.& diſtinguitur. cap. nōnulli.xxviij.§.nō valent. & c.ex parte.xxxiij.de reſcriptis.

XIX. Exceptio: Niſi erratum ſit in reſcripto approbatur exemplo c.ſignificante.xxxiiij.de reſcriptis.

XX. Exceptio: Niſi impetrans fraudulenter reſcripto abutatur. approbatur ſimul,& exemplis declaratur. c vlt. de reſcriptis.

XXI. Exceptio: Niſi falſum ſit reſcriptum.c.ſuper eod.ij. de crimine falſi.

XXII. Exceptio: Niſi ad diuerſos delegatos aduerſus eundem, quamuis ex diuerſis cauſis, reſcriptum quis impetrauerit.c.diſpendia.iij.de reſcriptis, in vj.& c.vlt.eod.tit. in antiquis. Hactenus exceptiones aduerſus reſcripta enumerauimus, quarum tamen plures vide j. cap. prox. de iuriſdictione, quæſt.j.item j. De præbendis, De confirmatione, & in aliis locis.item ſ.cap.ij.item M.I.C. lib.j. cap.v. Nunc reliquos reſcriptorum locos perſequemur.

II. QVIBVS EX RESCRIPTO actio vel exceptio competat?

Reſcriptum (in communi cauſa) ab vno impetratum, cæteris quoque prodeſt.l.j.C.de reſcriptis.

III. ADVERSVS QVOS EX reſcripto actio vel exceptio detur?

I. Regula: Per clauſulam reſcripti hanc, Quidam alij, non plures quàm quatuor in primo citatorio exprimendi conueniri poſſunt.c.cùm in multis.ij.de reſcriptis, in vj.

II. Regula: Succeſſoribus eius aduerſus quem reſcriptum impetratum eſt illud non nocet. c. ſignificauit. xxxvj. de reſcriptis. Niſi ſcientes ſucceſſerint in vitium. c. quia.xj. de iudiciis. & ibi Panormitanus.

III. Regula: Si vacante ſede: capitulo ſit mandatum, epiſcopus poſtea electus exequi tenetur.cap. eam te. vij. de reſcriptis.

IIII. AD-

IIII. ADIVNCTA ET EVENTVS actionis & exceptionis ex reſcripto competentis.

I. Regula reſcripto impetrato, conceditur ei, aduerſus quem impetratum eſt, exceptionem illi opponere, & cauſam rationabilem, quare illud obſeruare non teneatur, allegare. cap. ſi quando. v. de reſcriptis. Plures huiuſmodi regulas vide M.I.C. lib. j. cap. v. quæſt. iij.

V. APVD QVEM DE VI reſcripti ſit diſceptandum?

I. Regula: De reſcripto abſoluendi excommunicatum, ſi contra concilium fuerit excommunicatus, eiuſque conditione, non excommunicator, ſed executores dati cognoſcunt. c. ab excommunicato. xxxxj. de reſcriptis.

II. Regula: De meritis appellationis non iudex cauſæ principalis, ſed cui commiſſa eſt appellationis cauſa, cognoſcere debet. c. dilectus. xxix. eod. tit.

III. Regula: In quæſtione reuocationis reſcriptorum recurritur ad arbitros. cap. paſtoralis. xiiij. in prin. de reſcriptis. Item hoc caſu Papa conſulitur. c. ſanè. ij. de officio delegati. Hæc de reſcriptis & decretalibus epiſtolis ſint dicta. Plura de reſcriptis vide M.I.C. lib. j. cap. v.

DE MAGISTRATIBVS. Cap. V.

HActenus de iure & legibus dictum eſt: nunc de magiſtratu, legum cuſtode dicendum.

I. RATIO magiſtratus habetur xxiij. q. v. cap. non fruſtrà. c. principes. c. res autem. c. adminiſtratores, in princ. Concordant ea quæ habentur j. quæſt. iij. reg. j.

II. DE ORDINANDIS MAgiſtratibus.

QVI ET QVALES ordinandi.

I. Regula, De infamibus non ordinandis. cap. penult. de reg. iuris, in vj. Plura de regula propoſita vide M.I. C. lib. j. cap. vj. quæſt. j. reg. ij.

II. Regula: De hæreticis, eorumque fautoribus, recepto-

 ribus,

ribus, liberis, & c. cauetur c. quicunque. ij. §. hæretici. & cap. ſtatutum. xv. de hæreticis, in vj. Plura de regula propoſita vide M. I. C. d. quæſt. j. reg. ix.

III. Regula: De Iudæis non ordinandis cauetur xvij. q. iiij. c. nemini, in fine, cum c. ſequente. l. xvij. C. de Iudæis. Concordant item ea quæ habentur. j. cap. xviij. ſpecie j. reg. vj. Contradicit l. iij. §. fin. ff. de decurionib.

IIII. Regula: Ne alicui patriæ ſuæ adminiſtratio committatur, cauetur xvij. q. iiij. c. ſi quis ſuadente. §. committunt, in fine. l. vlt. C. de crimine ſacrilegij. l. vlt. C. de officio Rectoris.

V. Regula: De potentibus externis, horúmve cognatis in magiſtratum vrbis Romæ non eligendis, cauetur c. fundamenta. xvij. de electione, in vj.

ANTECEDENTIA, ADIVNCTA & conſequentia ordinationem.

VI. Regula: de conſenſu & confirmatione Papæ adhibenda cauetur c. vnico, de maioritate & obedientia, in Extrauag. Ioan. xxij. Idem iuris olim habebat Imperator. l. j. in prin. ff. ad l. Iul. de ambitu. Nouell. lxxxij. §. ſi quis verò.

VII. Regula, Ne per ſeditionem aut ambitum magiſtratus ordinetur, j. q. j. c. principatus.

VIII. Regula, De iureiurando ab ordinato præſtando, habetur j. quæſt. vij. c. ſancimus. l. vj. C. ad l. Iul. repetundar. Nouell. viij. §. ad eum itaque. De qua re plura dicentur in accuſatione Simoniæ. Aliud iuramentum, de hæreſi cauenda, præſcribitur c. vt officium. xj. §. ſtatuimus. de hæreticis, in vj. Concordant ea quæ habentur j. cap. 17. q. 4. reg. 4.

III. DE OFFICIO MAGISTRATUS: & actionibus, ſi contra officium fecerit.

I. Regula: De coercēdis delictis cauetur. xxiij. q. v. c. inceſtuoſi. c. regum. c. non ſolum. c. non eſt. c. qui malos. c. Rex debet. Concordant item ea quæ habentur ſ. eod. cap. in prin.

II. Regula: De eccleſia per magiſtratum defendenda cauetur d. q. 5. c. dicat. §. fin. cum c. ſequente. & c. res autem.

III. Regula: De malis ad bonum cogēdis cauetur xxiij. q. vj. per totum: in cuius fine ponitur obiectio, nimirum

c. vlt.

c.vlt.§.ſed obiicitur. item Solutio ibidem §.his ita.

IIII. Regula : Minor magiſtratus maiori cedere debet. c.quæ contra. §.fin.diſtnct.viij. c.volentes. viij.de officio delegati.xj.q.iij.c.qui reſiſtit.l.iij.C.de metatis.

DE ACCVSATIONE EX LEGE Iulia Repetundarum.

V. Regula : Si à ſubditis vltra quantitatem legibus definitam magiſtratus vel in officio poſitus quid acceperit, aut alio modo contra officium fecerit. accuſatio aduerſus eum datur. j.q.j. c.iubemus.c. penult. & vlt.item c. cum ab omni. x. de vita & honeſtate clericor. l.iij. l.vj. & l.vij.in prin. ff.ad l.Iul.repetund.l.iiij.C.eod.tit. Planè propoſitæ accuſationis exceptio prima hæc videtur: Niſi is, à quo illicitum accepit, actionem ei remiſerit. Sed hæc exceptio reprobatur c. ſtatutum. xj.§.ſi quid autem. de reſcriptis, in vj. Altera exceptio eſt: Niſi eſculentum vel poculentum quid acceperit. Hæc exceptio approbatur certo modo d.c.ſtatutum.ix.§.inſuper vt gratis. Tertia exceptio eſt: Niſi expenſarum nomine acceperit.d.§.in ſuper.verſ.vel niſi cum ipſum prop.

VI. Regula:Quid veniat in accuſatione iam dicta, difinitur j.q.j.c.vlt.§.hodie.item l.vij.§.fin. ff. ad l.Iul.repetundar. Sed & de ſimplo reſtituendo cauetur d.§. ſi quid autem.

VII. Regula:Euentus propoſitæ accuſationis eſt infamia damnati.d.c.vlt.§.fin.& l.vj.§. hac lege.ff.ad l.Iul.repetundar. Hæc de lege Iulia repetundarum, de cuius tamen accuſatione vide plura.M.I. C.lib.I cap.vij.

VIII. Regula:Si iudex litem ſuam fecerit,& malè iudicauerit,punitur. c.j. de ſententia & re iudicata. xj.q. iij.c.temerarium.c.ſi quis dixerit.c.nolite.§. fin.cum.c.ſequente. Concordant item ea quæ habentur.j. cap.xv. vii. quæſt. j. cauſa vj.Plura de actione propoſita vide M. I. C.lib.j.cap.vij.in fin.

IIII. DE IVRISDICTIONE, Præſertim delegata.

CAVSÆ EX QVIBVS IVriſdictio competit.

I. Regula : Si iuriſdictio alicui mandata ſit, vel delegata, is eam exercere poteſt. Cuius regulæ exceptio prima

hæc eſt: niſi ab eo mandata ſit iuriſdictio, cam non ſuo iure, ſed alieno beneficio habet, puta ipſe delegatus iudex: hoc enim caſu ſecundus delegatus iudex iuriſdictionem exercere non poteſt. c. cum cauſam. lxij. §. fin. de appellationib. Concordat M. I. C. lib. j. cap. viij. quæſt. ij. except. ij. in princ. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi à principe alicui iuriſdictio mandata ſit: hic enim eã alij delegare non prohibetur. d. §. fin. item c. paſtoralis. xxviij. in princ. de officio delegati. l. ſi in fine. C. de iudiciis. Altera replicatio eſt: Niſi à Papa alicui iuriſdictio mandata ſit. nam & hic eam alij delegare poteſt. c. ſi pro debilitate. iij. & c. vlt. in princ. de officio delegati. Clement. vnica. eod. tit. Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi ita iuriſdictio à Papa mandata ſit, vt eam perſonaliter exerceat. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d. c. vlt. §. is autem. Altera duplicatio eſt: Niſi is cui iuriſdictio à Papa mandata eſt, tanquam ſuſpectus fuerit recuſatus. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. iudex. v. de officio delegati, in vj. Tertia duplicatio eſt: Niſi mandatum alicui ſit, vt eccleſiæ de perſona idonea prouideat. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. is cui. xij. d. tit. Quarta duplicatio eſt: Niſi conſeruator aliquis, alicui à Papa ſit datus: hic enim vices ſuas alteri committere nequit. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. hac conſtitutione. xv. §. vices quoque. d. tit. Quinta duplicatio videtur. Niſi cùm duobus iuriſdictio à Papa eſſet mandata, vnus ex iis vices ſuas alij delegauerit. Hæc duplicatio reprobatur c. quamuis. vj. de officio delegati. Sexta duplicatio eſt: Niſi cauſa ita grauis delegata ſit à Papa, vt ſine delegato commodè non poſſit expediri. c. ſi pro debilitate. iij. in fine. d. tit. Septima duplicatio videtur: Niſi delegatus Papæ non totum negotium alteri commiſerit, ſed principium ſaltem, mediũ, vel finem. Hæc duplicatio reprobatur c. ſuper. xxvij. in prin. eo. tit. Plures huiuſmodi duplicationes vide in exceptionibus ſequentibus. Nam ex quibus cauſis ordinarius delegare iuriſdictionem non poteſt, ex iiſdem nec delegatus Papæ ſubdelegare poterit. Hæc de ſecunda replicatione. Tertia propoſitæ explicationis replicatio eſt: Niſi per alterutram partem factum ſit, vt, iudex delegatus die ad procedendum ſtatuto fuerit auocatus: hoc enim caſu alteri cauſam ſubdelegare poteſt. c. paſtoralis. xxviij. §. cum autem, de officio

cio

cio delegati. Hæc de prima exceptione.

II. Exceptio: Niſi ſuſpectus recuſatus iuriſdictionem alteri mandauerit. Quæ tamen exceptio reprobatur certo modo c.ſi quis. iiij. de foro competenti. Admittitur in delegato Papæ ſubdelegante: de qno dictum ſ.prox.dupl.ij.

III. Exceptio: Niſi ei mandata ſit iuriſdictio cauſæ, qui nec dignitatem habet, nec cathedralis Eccleſiæ canonicus eſt.c.ſtatutum.xj.in princ.& §.in nullo, in fine.de reſcriptis, in vj. l. qui neque. lxxxij. ff. de iudiciis. Huius exemplum proponitur Clement.& ſi principalis.ij.de reſcriptis.& c.hac conſtitutione.xv.in prin.de officio delegati.in vj.

IIII. Exceptio: Niſi quis conſeruatoris ſui conſeruator ſit delegatus.d.c. hac conſtitutione, in prin. verſ. nullúſque deputati ſibi conſeruatoris eſſe valeat conſeruator.

V. Exceptio: Niſi ſubdito eius, cuius, eſt negotium, iuriſdictio ſit mandata.d.c.hac conſtitutione.§.j.

VI. Exceptio: Niſi ei qui ſimilem cauſam habet, iuriſdictio ſit mandata.c.cauſam.xviij.de iudiciis.

VII. Exceptio: Niſi ei delegetur cauſa, à quo in eadem cauſa eſt appellatum.ij.q.vj.c.placuit. §. fin. cum c.ſequente. cap.vlt.§.fin.item l.vj.in prin.verſ.quapropter. C. de appellationib. Concordat item M. I. C. lib.ij.c.xxvij. quæſt.ix. reg. viij.cum ſequentibus.Huius exceptionis replicatio eſt.Niſi appellans cauſam remitti petat. de qua re vide ĩ.libro prox. cap.xviij.quæſt.vij.reg.xx.except.j.repl.j.

VIII. Exceptio: Niſi ei delegata ſit cauſa, quem altera pars nominatim petiit. c.ad hæc.x.de reſcriptis. l.obſeruandum.xlvij.ff.de iudiciis.Contradicit xj.q.j.c.iudices.iij.q.iij. c.j.in fine.q.viij.cap.accuſatores.§.iudices.item cap.cum R. xxxv. de officio delegati. Sed & contradicunt ea quæ habentur ĩ.lib.iij. cap.viij.quæſt. x. reg.vij. Planè ſi epiſcopus ab alterutra parte fuerit petitus vel electus iudex, ab aduerſario recuſari non poteſt, per ea quæ habentur ĩ. lib. prox.cap.ij.quæſt.ij.except.xxv.

IX. Exceptio: Niſi extraneo alicui cauſa ſit delegata c. ſtatutum. xj.§.cum verò eiuſdem. de reſcriptis.in vj. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi inter magiſtratum & ſubditum lis ſit.d. §. cum verò. verſ. niſi ab epiſcopo contra aliquem. Altera replicatio eſt: Niſi actori non ſatis tutum ſit ad locum ſeu domicilium rei venire.d.§.cum vero. verſ. vel niſi actor eandem ciuitatem. Tertia replicatio eſt. Niſi actor

aduerſarij ſui potentiam metuat. d. §. cum verò. verſ. aut ſui aduerſarij potentiam meritò perhorreſcens. Quarta replicatio eſt: Niſi actor & reus ſint diuerſarum ciuitatum vel regionum. d. c. ſtatutum. xj. §. cum autem. Huius replicatio eſt: Niſi actor eius nomine, qui eſt eiuſdem ciuitatis vel diœceſis, cum reo agat: tunc enim propoſita replicatione non iuuatur, exemplo Clement. j. de reſcriptis.

DVPLICATIONES generales.

Planè replicationũ iam enumeratarum duplicatio communis prima hæc eſt: Niſi vltra vnam diætam reus à limite ſuæ diœceſis in ius vocetur. d. §. cum verò. verſ. nullus tamen eorum. item. d. §. cum autem. verſ. dummodo locus ad quem. item c. nonnulli. xxviij. in prin. de reſcriptis. Concordant item ea quæ habentur j. lib. prox. cap. vj quæſt. iiij. in fin. except. general. ij. Altera duplicatio eſt: Niſi actor de timore, quem prætendit, per iuſiurandum fidem non fecerit. d. §. cum verò. verſ. ſed & in duobus vltimis caſibus. Hæc de nona exceptione.

X. Exceptio: Niſi is qui iuriſdictionem mandauit, vel cauſam delegauit, deceſſerit. c. licet vndique. xxx. de officio delegati. c. hac conſtitutione. xv. §. officium. eod. tit. in vj. l. vj. ff. de iuriſdictione. Propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi tempore mortis delegantis res non ſit integra. d. c. licet verſ. ſi verò ante mortem. c. ſi delegatus. vij. in prin. de officio delegati, in vj. Exemplum habetur c. relatum. xix. & c. gratum. xx. de officio delegati. Planè huius replicationis duplicatio videtur: Niſi cùm pluribus cauſa eſſet delegata, in quorundam perſonis res adhuc ſit integra. Sed reprobatur c. cum plures. viij. §. fin. de officio delegati, in vj. Altera replicatio eſt: Niſi de gratia facta executor ſit datus. hic enim etiam mortuo Papa qui dedit, perdurat. cap. ſi ſuper. ix. d. tit. Tertia replicatio eſt: Niſi legationis officium alicui ſit demandatum: hoc enim morte mandantis non expirat. cap. legatos. ij. d. tit. Quarta replicatio eſt: Niſi inquiſitio hæreticæ prauitatis alicui ſit demandata. cap. ne aliqui. x. de hæreticis, in vj. Quinta replicatio eſt: Niſi non oppoſita exceptione de morte delegantis, coram delegato ſit proceſſum. cap. cum veniſſet. xxv. in prin. de teſtibus. Hæc de decima exceptione.

XI. Exceptio: Niſi mandans mandatam iuriſdictionem reuocauerit.c.vt noſtram.lvj. de appellationib.l.lviij.in prin. ff.de iudiciis. Huius replicatio eſt: Niſi re non integra mandatum ſit reuocatum.c.venerabili. xxxvij. de offic.delegati. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi non totum negociũ ſit mandatum, ſed principium ſaltem, vel mediũ: tunc enim eo expleto nihilominus poteſt mandatum reuocari.c. ſuper xxvij.in prin. de officio delegati. Aliam propoſitæ exceptionis replicationem vide M.I.C.lib.j.c.viij.quæſt.ij.excep.xiij.

XII. Exceptio: Niſi cum iuriſdictio ad tempus eſſet mandata, tempus illud fuerit finitum. hoc enim caſu expirat iuriſdictio delegata.cap. de cauſis.iiij.in princ.de officio delegati. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi tempus conſenſu partium ſit prorogatum.d.c.de cauſis.iiij.in prin.verſi. niſi dies præfixus.& l.ij.§.ſi & iudex.ff.de iudiciis. Altera replicatio eſt: Niſi ab eo die, quo delegatus mandatum accepit, dinumeratione facta, tempus nondum ſit elapſum.cap. ſuper eo.xij.§.fin.de appellatio. Plura de exceptione propoſita vide M.I.C. d.quæſt.ij.except.xiiij.

XIII. Exceptio: Niſi iuriſdictio eius qui delegauit, ſit finita: tunc enim delegati quoque iuriſdictio expirat.c.vlti. in fin.de officio legati. Huius replicatio eſt: Niſi res non ſit integra. Quæ replicatio approbatur argumento eorum, quę ſ.except.10.repl.j. propoſita ſunt. Concordat.l.xlix.§. fin.ff. de iudiciis.

XIIII. Exceptio: Niſi eadem cauſa antea alij fuerit delegata.cap. venerabili.xxxvij.de de offic.delegat.l.vbi ceptũ. ff.de iudiciis. Huius replicationes vide M.I.C.lib.j.cap.viij. quæſt.ij.except.xvj.

XV. Exceptio: Niſi is cui iuriſdictio mandata eſt, eam ſuſcipere nolit.reprobatur cap. Paſtoralis. xxviij.in princ.de officio delegati.

XVI. Exceptio: Niſi is cui iuriſdictio mandata eſt, deceſſerit. Hæc exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit, verùm eius replicatio prima hæc eſt: Niſi iudex in delegatione nõ proprio.ſed officij nomine ſit appellatus: tũc enim ad ſucceſſorẽ eius iuriſdictio delegata tranſit.c. quoniã.xiiij.de officio delegati. Altera replicatio: Niſi cùm pluribus iuriſdictio mandata eſſet, vno ex iis mortuo, alij ſuperſint. Sed hæc reprobatur, ſub conditione tamen, c.vno. xlij.eo.tit.

XVII. Exceptio. Niſi iudex delegatus cauſam alij ſubdelega-

delegauerit: hoc enim caſus delegatus recuſari poteſt: niſi aliquid ſibi de iuriſdictione reſeruauerit.cap ſuper quæſtionum.xxvij.§.porrò.verſi. vnde ſi forſan.de offic.delegati.

XVIII. Exceptio: Niſi ciuitas ſeu diœceſis, in qua cauſa delegata eſt, medio tempore ſit diuiſa. reprobatur c.j.§.idem etiam. de officio delegati,in extrauag.communi.

XIX. Exceptio: Niſi ſententia dicta ſit, & executioni mandata.cap.in literis.9. de officio delegati.l. index.lv.ff. de re iudicata. Cuius replicatio eſt: Niſi executor datus exequi nolit, vel non poſſit.c.ſignificaſti.vij. & c.quærenti.xxvj. de officio delegati. Hæc de prima cauſa iuriſdictionis, hoc eſt de mandato ſeu delegatione ſpecialis cauſæ, ſint dicta. Acquiritur inſuper iuriſdictio per ordinationem. Nam in magiſtratum ordinatus eo ipſo adquirit iuriſdictionem ordinariam: ad quam pertinet titulus de officio iudicis ordinarij: déque ea dicetur j.lib.iij.cap.ix. Nunc effectus delegatæ iuriſdictionis videamus.

EFFECTVS DELEGATÆ iuriſdictionis, & iura eius, cui mandata eſt iuriſdictio.

II. Regula: Iudex delegatus fungitur vice eius qui delegauit, non ſua. Ideóque ſuperiores etiam coercendi poteſtatem habet.cap. ſanè quia.xj. de officio delegati. Concordat M.I.C.lib.j.c.viij.quæſt.iij.reg.j.

III. Regula: Mandata iuriſdictione, ea quoque conceſſa eſſe videntur, ſine quibus iuriſdictio explicari non poteſt: vtputa modica coercitio.c.præterea.v.cap.paſtoralis.xxviij. in princ.& §.j. item cap. ex literis. xxix. & cap. ſuſpicionis. xxxix.verſi.cui ſicut.de officio delegati.l.ij.ff.de iuriſdictione.l.j.§.verius eſt.& l.v.ff. de officio eius cui mandata eſt iuriſdictio.

IIII. Regula: Modus coercendi ac defendendæ iuriſdictionis præſcribitur cap. quia pontificali.ij.de officio delegati,in vj.cap.ſanè.xj. & c.paſtoralis. xxviij.in prin.eod.tit. in antiquis. De diſtrictione eccleſiaſtica ſeu excommunicatione adhibenda cauetur etiam cap.j.de officio delegati.ij. quæſt.vj.cap.quiſquis. De arbitraria pœna cauetur cap.dilectus xj. de pœnis..

V. Regula: Ne delegatus mandati fines excedat, néve extra locum ſibi deputatum iuriſdictionem exerceat, cauetur.cap.

tur cap.vlt.§. conſeruatores.de officio delegati, in vj. Pœna, ſi contrà fiat, ſtatuitur d.cap.vlt.§. vt autem. Huius regulæ exceptio hæc eſt: Niſi iuſta ſubſit cauſa excedendi fines,ca. ſtatuimus.xiij.eod.tit.

VI. Regula: De officio conſeruatorum cauetur cap.j.& cap.vlt.in prin.& §.vt autem. de offic.deleg.in vj. Aliud officium proponitur d.cap.vlt.§. circa munera. vbi mentio fit c. ſtatutum.xj.de reſcriptis,in 6. Hactenus de iuriſdictione delegata ſit dictum: de qua vide item M. I. C. libr.j. cap.viij. De eccleſiaſtica verò iuriſdictione ordinaria dicetur, infra lib.iij.cap.ix.

V. DE DIGNITATE ET reliquo iure magiſtratus.

I. Regula: Præferuntur cæteris eiuſdem dignitatis hi qui prius ad eam dignitatem peruenerunt. cap.j..de maioritate & obedientia. Cuius exceptio eſt: Niſi maior ſit dignitatis gradus eius qui poſtea ordinatus eſt: tunc enim is præfertur iis qui ante ipſum ad minorem dignitatis gradum ſunt ordinati.c.ſtatuimus.xv. eod.titul. Plura de regula propoſita, aliiſque ſimilibus vide M.I.C.lib.j.cap.ix.

II. Regula: De reuerentia & obſequio magiſtratui præſtando,cauetur xxiij.q.v.ca.ſi apud.cap.dicat. item l.ij.& l.v. C.de officio Rectoris.l.ij.& l.iij.C.de officio diuerſ.iud.Concordant item ea quæ habentur J.ca.viij.quæſt.v.cauſa j.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi iniuſtum quid iubeat magiſtratus,vel contrariũ ei quod alius magiſtratus ſuperior iuſſerat: tunc enim impunè ei obſequium nõ præſtatur.xj.quæſt.iij.cap. qui reſiſtit, cum cap.ſequente.item ij.q. vij.cap. admonendi. Concordant item ea quæ habentur J. lib.iij.cap.v.reg.xl. except.iij. Altera exceptio videtur: Niſi magiſtratus excommunicandi poteſtatem non habeat. Quæ tamen exceptio reprobatur exemplo cap. dilecta.xij.de maior. & obed.

III. Regula: De mitra pontificali vſurpanda cauetur cap.vt apoſtolicæ.vj. de priuileg.in vj. Plura de dignitate & reliquo iure magiſtratus vide M.I.C.d.cap.ix.

IIII. Regula: Exemplum ſuperioris inferiores ſequuntur.c.magnæ.vij.§.præterea.de voto.

VI. DE IMPERATORE SPECIALIA.

I. Regula: De Imperatoris electione cauetur c.venerabilem.

bilem.xxxiiij.de electione.& Clement.j.de iureiurando.

II. Regula: De iuramento quod præſtat Imperator Papæ,cauetur d.Clement.j.

III. Regula: Imperator ſubeſt Papæ.de qua re dicetur. j̃.lib.iij.cap.xj.in iure Papæ.

IIII. Regula: De iudicio Imperatoris diſputari non oportet.xvij.q.iiij.cap.ſi quis ſuadente.§.committunt.l.ij.C. de crimine ſacrilegij. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃. cap.proxi.in princ. item cap.iij. de conſtit. princ. reg.ij.item cap.ij.in prin.& cap.j.quæſt.ix.

V. Regula: Mortuo Imperatore, iuriſdictio Imperij vacantis ad Papam pertinet.cap.vnico,ne ſede vacante aliquid innouetur.

VI. Regula: Imperator vel Rex iura Imperij vel regni, etiam præſtito iureiurando, nequit alienare.cap.intellecto. xxxiij.de iureiurando. Plura de iure Imperatoris vide M.I. C.lib.j.cap.x.Hactenus de magiſtratibus dictum eſt,de quibus tamen vide plura d.lib.j. Nunc de iudiciis publicis primùm in genere,deinde in ſpecie tractabitur.

DE PVBLICIS IVDICIIS ingenere. Cap. VI.

PRIMO: An publica iudicia ſint iuſta,ſeu Chriſtiano homini licita? Diſſeritur xxiij.q.iiij. De qua vide j̃.ca.vij. in prin.item cap.viij.quæſt.ij.reg.iij.

II. RATIO publicorum iudiciorum eſt emendatio delinquentium.xxj.quæſt.ij.cap.placuit.§.ſi.xxiij. quæſt.iiij. cap.eſt iniuſta.§.fin.in fin.l.ſi pœna.xx.verſi.quia pœna.ff.de pœnis.l.ſi à reo.lxxj.§.id quod vulgò.verſi. nam pœnas.ff.de fideiuſſoribus.l.ſi ita vulneratus.51.§. quod ſi quis abſurdè. verſi.neque enim.ff.ad l.Aquiliam.

III. CAVSÆ EX QVIBVS COMpetunt publica iudicia cum ſuis exceptionibus.

Huius loci regula eſt, quòd ſine culpa, niſi ſubſit cauſa, non eſt aliquis puniendus.l.ſine culpa. xxiij de regulis iuris. in vj. Sanè cauſæ publicorum iudiciorum generales enumerantur. De pœnitent. diſtinct.j.cap. aut facta.l. aut facta. xvj.in princip.ff. de pœnis. Iſtarum cauſarum exceptiones generales hæ ſunt.

I. Excep

I. Exceptio: Niſi ſine dolo malo factum ſit, & non iniuriæ gratia, xv.quæſt.j.in prin.item.§.cui ſententiæ.item cap. non eſt.item de pœnitent.diſtinct.ij.cap.ſciendum. Concordat item M.I.C.lib.j.cap.xiij.except.j.& ij.Huius exemplum proponitur, ſi ratione officij fecit, xxiij.q.v.cap.cum homo, in prin.& d.cap.& d.l.aut facta.§. cauſa. Alia exempla vide j. in exceptionibus ſequentibus. Sed & plura de exceptione propoſita vide M.I.C.d.except.j.& ij.

II. Exceptio: Niſi furioſus commiſerit.iij. quæſt.ix.cap. indicas.xv.quæſt.j.in princ.& cap.illud.§.furor.§.meus verò. item cap.aliquos.cap.illa cauenda.verſic. neque enim ſi per. cap.nec is qui.§.fin.

III. Exceptio: Niſi per infirmitatem vel ignorantiam commiſerit. Reprobatur hæc exceptio d.q.j.in princ.§.j.ca. illud.§.itaque vt ex promiſſis. Contradicit d.q.j.c.illa cauenda.§.quinetiam ipſius. Item contradicunt ea quæ habentur M.I.C.d.except.ij.

IIII. Exceptio: Niſi per cæcitatem commiſerit. approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.illud.§.ſed obiicitur.

V. Exceptio: Niſi per ebrietatem commiſerit.xv.q.j.c.ſanè diximus.& cap.inebriauerunt.

VI. Exceptio: Niſi coactus commiſerit. reprobatur d. quæſt.j.cap.meritò.

VII. Exceptio: Niſi iuſſu eius cui parêre neceſſe fuit, commiſerit.cap. quod quis.xxiiij.de regulis iuris, in vj.item de conſecrat.diſtinct.iiij.cap. quæris à me, in princ. Contradicere videtur d.c.meritò. Sed plura de hac exceptione vide M.I.C.lib.j.cap.xiii.except.iiij.

VIII. Exceptio: Niſi minor ætate commiſerit. xv.q.j.c. illud.§.fin.c.firmiſſimè, in prin.item c.intelleximus.ij.de delictis puerorum. Huius replicatio eſt: Niſi minor doli ſit capax d.§.fi.verſ.niſi rationis ſit capax.item c.j.de delictis puerorum. Huius duplicatio eſt, quòd quamuis minor doli ſit capax, mitius tamen propter ætatem punitur d.c.j.verſi.quãuis in eis non ita.& l.auxilium.xxxviij.§.in delictis.verſi.niſi quatenus.ff.de minor.xxv. annis. Plura de exceptione propoſita vide M.I.C.lib.j c.xiij.except.v.

IX. Exceptio: Niſi animal brutum commiſerit. xv.q.j. cap.firmiſſimè.§.animalia enim. Plura de hac re vide M.I.C. libr.cap.j.

X. Exceptio: Niſi crimen propoſitũ nõ fuerit perfectum.

reprobatur. De pœnitent.diſtinct.j.cap.quiſquis, in princ.& cap.aut facta.§.euentus.l.v.in prin.verſi.eadem enim.C.ad l. Iul.maieſtatis.l.aut facta.xvj.§. euentus. ff. de pœnis. Planè admittitur exceptio propoſita, ſi crimen ad actum non peruenerit. Nam cogitationis pœnam nemo patitur.d.diſtinct. j.cap.cogitatio.& cap.cogitationis.item l.cogitationis.xviij. ff.de pœnis. Hæc quoad hominem. Nam apud Deum diſtinctio iam dicta non admittitur, à quo etiam cogitatio punitur.d.diſtin.j.cap.nunquid.item xvij quæſt j. vouentibus. xxxij.q.quæſt.v.cap.ſicut enim.cap.ſi Paulus c.nec ſolo.ca.qui vident.item xxxij.q.vij.c.non ſolum.

XI. Exceptio: Niſi reus mortuus ſit.xxxiij.quæſt.ij.cap. admonere.§.& nunc poſt mortem. verſi. nec à te poſt.Cuius replicatio eſt: Niſi de hæreſi quis accuſetur.xxiiii.quæſt.ij. c.penult.§.fin. cum.c. ſequente. Plura de exceptione propoſita vide M.I.C.lib.j.c.xiij.except.x.

XII. Exceptio: Niſi accuſator mortuus ſit, vel ex alia cauſa impediatur accuſationem proſequi. ij. q. viij. c. vlt.§. fin.l.iij.§.fin.ff. de accuſationib. Plura de hac exceptione vide M. I. C. d.c.xiij.except.xiij.

XIII. Exceptio: Niſi accuſator deſtiterit, reprobatur c.j. & ij.de colluſione detegenda.Plura de hac exceptione vide M.C.I.d.c.xiij.in fine.replic.general.ij.

XIIII. Exceptio: Niſi eadem accuſatio antea quoque in iudicium fuerit deducta, vel eiuſdem criminis nomine actũ. cap. de his.6. de accuſatiouibus. Huius replicatio prima eſt: Niſi prior accuſator fuerit præuaricatus, vel per colluſionem reus abſolutus. cã. vlt. de colluſione deteg. Concordant ea quę propoſita ſunt §.except.prox.Sed & concordat M.I.C. lib. ij.c.xiij. excep.xv.repl. ij. Altera replicatio eſt: Niſi crimen ſit iteratum, de quo poſtea accuſatio inſtituitur. c. j.de pœnis.l.ix.§.ſi tamen.C.de accuſationib.Plura de excepione propoſita vide d.except.xv.

XV. Exceptio: Niſi abolitio criminis interuenerit. ij. q. iij. c.vlt.§. deſtitiſſe. verſ. abolitio enim. Plura de hac exceptione vide M. I. C. d.c.xiij.exceptione xvj.

XVI. Exceptio: Niſi epiſcopus commiſerit.hic enim accuſari nequit, nec damnari.xj. q.iij.cap.irritam.vj.quæſt.j.c. qui crimen.§.fin. cum c.ſequente.ij.q.vij.c.accuſatio.§.vnde liquet. Contradicit d.quæſt.vij.cap.præſumunt.cap. ſi hæreticus.§.item quod dicitur.

XVII. Regu

XVII. Exceptio: Niſi crimen commiſſum ſit vulgare & vſitatum.xxiij.q.iiij.c.ſi quis poteſtatem.§.ſi.cum c.ſequēte.

REPLICATIO PRÆCEDENTIVM exceptionum generalis.

Hactenus exceptiones aduerſus crimina enumerauimus, quarum tamen plures vide M I.C.d.cap.xiij. Iſtarum autem exceptionum replicatio generalis eſt: Niſi reus accuſatorem corruperit: hoc enim caſu pro conuicto habetur. ij. q. iij. c.vlt. §.in omnibus.l. vlt.ff.de præuaricatoribus. De qua replicatione cum aliis pluribus vide M.I.C d.c.xiij.in fine.

IIII. QVIBVS COMPETANT accuſationes ſeu iudicia publica?

Sine legitimo accuſatore nemo inter reos eſt recipiendus.cap. j. de accuſationibus. ij. q.j.c.nihil.cap.in primis.§. ſed & de perſonis accuſantium. iij. q.ix.cap.dignum,in fine. vj. q. j.cap.nos ſequentes. Concordant item ea quæ proponuntur j.ead.quæſt.in fin. Planè regulariter quilibet accuſator præſumitur legitimus,niſi ll.ſpecialiter prohibeatur accuſare. Qui autem ſpecialiter accuſare prohibeantur, patet ex ſequentibus exceptionibus, quarum prima hæc eſt: Si mulier accuſare velit: hæc enim ab accuſando repellitur.ij. q.j.c.prohibentur.xv.q.iij.in prin.& c.de crimine.item l.viij. ff.de accuſationibus. l. xij.C.qui accuſare non poſſunt. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi mulier ſuam ſuorúmue iniuriam perſequatur.d.q.iij.in prin. verſ.niſi forte ſuas. & c.ex eo quod.§.fin.cap.certis de cauſis, in princ.& §.vxor.tua. item l. j.& l. ij.ff.de accuſationibus l.iiij.& l.xij. verſ.niſi certis ex cauſis. C.qui accuſare non poſſ. Huius replicationis duplicatio hæc eſt: Niſi mulier maritum vel adulteram adulterij velit accuſare: hanc enim ſuam iniuriam perſequi non permittitur.xxxij.q.j.c. apud miſericordem. §. publico.item l.j. C.ad l. Iul. de adulteriis. Huius ratio proponitur xxxij.q.v. c.penult.§.ſed quæritur. cum c.ſequente. Hæc de prima replicatione. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi crimen læſę maieſtatis mulier deferat.xv.q.iij.c.certis de cauſis.§. in quæſtion. c.ſanè.§.vnde aut.l.viij.ff.ad l. Iul.maieſtatis. Tertia replicatio eſt: Niſi ex l. Iulia de annona mulier accuſet. ij.q.j. c.prohibētur.§.mulierem.& l.xiij.ff.de accuſationibus. Hęc de prima exceptione,de

ne, de qua vide item M.I.C.lib.j. cap.xij. quæſt.v.except.j.

II. Exceptio: Niſi pupillus accuſare velit: nam & huic ſpecialiter ius accuſandi denegatur. d. cap. prohibentur, in princ. & l.viij.ff.de accuſationibus. Cuius replicatio eſt: Niſi pupillus patris vel aui iniuriam perſequatur. xv. q.iij.c. certis de cauſis.§.pupillis.l.ij.§.fin.ff.de accuſationibus.

III. Exceptio: Niſi ſeruus accuſare velit.iij. q.v.c.canonica.verſ.aut libertas.c.accuſatores.§.fin.c.nullus.item l.xxvj. C.ad Iul.de adulteriis. Huius replicatio prima eſt: Niſi ſeruus ex lege Iulia de annona velit accuſare.ij.q.j.c prohibentur.§.mulierem. l. xiij. §. ſerui quoque. ff. de accuſationibus. Altera replicatio eſt: Niſi ſeruus mulierem, quæ cum propriis ſeruis rem habuit, deferat.xij.q.ij.c.epiſcopus.§. in criminali.verſ.quo caſu, cum ſequentibus.l.vnica.§.ſit etiam ſeruo. C. de mulieribus quæ ſe propriis ſeruis, & c. Plura de exceptione propoſita vide M.I.C.lib.j.cap.xij. q.v.excep.iij.

IIII. Exceptio: Niſi pauper accuſare velit. ij.q.j.c.prohibentur.§.nonnulli. & cap.in primis.§.ſed & de perſonis. & l.x.ff.de accuſationib.

V. Exceptio: Niſi quæſtus cauſa accuſet. c. ſignificante v.qui matrimon. accuſare poſſ. Plura de hac exceptione vide j.quæſt.viij.reg.ij.

VI. Exceptio: Niſi miles accuſet. d. c. prohibentur, in prin.& l.viij.ff.de accuſation. Huius replicatio eſt: Niſi miles ex lege Iulia de annona accuſet.d. c. prohibentur. §. mulierem.verſ. milites quoque.l.xiij.§.milites. ff.de accuſationibus. Plura de exceptione propoſita vide M. I. C. lib.j.cap.xij. quæſt.v.exceptione v.

VII. Exceptio: Niſi is qui in magiſtratu poſitus eſt, accuſare velit. d.c. prohibentur, in princ. & d. l.viij. §. alij propter magiſtratum.

VIII. Exceptio: Niſi infamis accuſare velit. d.c.prohibentur. §. alij propter delictum.iij.q. iiij.in prin.cum cap.ſequente.iij.q.v. c. canonica.c.accuſatores, in fin. c.conſtituimus. c. ſimiliter. c.nullus.item iiij. q.j.c.j.§.omnes etiam vj. q. j.in princ.cum c.ſequente.c.beatus. item l. viij. §.alij propter delictū.ff.de accuſationibus, Declaratur exceptio propoſita definitione infamium, vj.q.j.c.omnes.c.illi qui.c.ſumma.§.fin.cum c.ſequente. Planè propoſita exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ex lege Iulia de annona infamis accuſet. ij. q.j.c.prohibentur.§.mulierem.verſ.famoſi quoque.

l.xiij.§.

l.xiij.§.famoſi. quoque. ff. de accuſationibus. Altera replicatio eſt: Niſi de hæreſi vel ſymonia infamis accuſare velit. vj.q.ij.c.nos ſequentes. §.ſed licet. Contradicere videtur d. q.j.c. quæro ergo. Vbi Gratianus ſubiicit ſolutionem, verſ. vtrum hoc Auguſtini. Plura de propoſita exceptione vide M.I.C.libro j.cap.xij.quæſt.v.except.vij.

IX. Exceptio: Niſi actuſator ipſe ſit culpabilis,& in crimine conſtitutus.vj.q.j.in prin.cum c.ſequente, & c.beatus, in princ. item c.qui crimen. item iij.q. v.c.ſuſpectos.c.canonica. c. ſimiliter.c. nullus. Huius exemplum habetur c. cum eccleſiaſticæ. iij. de exceptionibus.Plura exempla vide j.except.prox.& except.xvij.cum ſequentibus.

X. Exceptio. Niſi excommunicatus vel anathematizatus accuſet. iiij.q.j.c.j.in prin.c.quod autem.ij.q.vij.c.in ſancta. vj.q.j.c.illi qui.§.ſimiliter.c.omnes.iij. q.iiij.c. conſpiratores.c.nullus.c.omnes. Huius replicatio videtur: Niſi reus accuſatori excommunicato communicauerit. Sed reprobatur. c.ij. de exceptionibus. Plura de hac replicatione vide j. ead. quæſt. iiij.replic.gener.iij.

XI. Exceptio:Niſi inferior ſuperiorem,vel minor maiorem accuſet.ij. q.vij. c. qualis.§.fin.cum c. ſequente. item.c. maiorum.c.quærendum.c.in ſancta.verſ.& ſicut maior.item vj.q.j.c.beatus,in princ. verſ. & qui eis coæquales. & §.fin.c. omnes verò,in fine.item iij.q.v.cap.accuſationes,in fin. Huius replicatio.prima hæc eſt:Niſi maior ſit hæreticus,& minor catholicus. d. q. j.c.cum maiores. Altera replicatio eſt: Niſi maior exemplo ſuo ad interitum trahat iuniores. ij. q. vij. c. Paulus dicit. Tertia replicatio eſt: Niſi maior vita & moribus minore ſit deterior.d.q.vij.c.qui nos. §. fin.cum c. ſequente.c.quanquam.c.puto.c.quæritur.Duplicatio præcedentium replicationum generalis hæc eſt: Niſi minor non ſit irreprehenſibilis. d.quæſt.vij.cap.criminationes,in princ. Plura de except.propoſita eiúſque replicationibus vide j. except.prox.

XII. Exceptio:Niſi ſubditus prælatum vel magiſtratum ſuum accuſet.ij.q.vij.c.j.c.ſacerdotes.c.qualis.c.ſententia.c. oues.c.ſunt.nonnulli.c.ſi hæreticus. §.item quod dicitur.iij. q.iiij.c.hi qui.vj.q.j.c.oues.c.deteriores. viij. q. ij. c.vltim.in fin. Contradicit ij.q.vij.c.plerunque.c.teſtes.§.ecce oſtẽſum, cum ſequentibus, vſque ad c. clericos aut laicos. Item contradicit d.q.vij.c. criminationes.§.colligitur.& c.admonẽdi.

Ex his patet, exceptionem propoſitam controuerſam eſſe, & non minus reprobari quàm approbari. Sed poſito quòd ipſo iure ſit approbata: tunc notandæ ſunt eius replicationes, quarum prima hæc eſt: Niſi prælatus à fide exorbitauerit: tunc enim à ſubditis ſuis accuſari poteſt. ij. quæſt. vij. c.ſacerdotes, in fine.c.oues. verſ.niſi à fide.& c. præſumunt. Altera replicatio eſt: Niſi prælatus nomine tantùm ſit, non vita.d.q.vij.c.non omnes.c.non omnis.c.ſecuti.c.qui nec plerumque.§.fin.c.Paulus.item viij.q.j.c.vereor. Tertia replicatio videtur. Niſi clericus ſubditus prælatũ accuſet. verùm hæc replicatio reprobatur ij.q.vij.c.ſacerdotes.c.oues.§.his authoritatibus.c.plerunq;.§.itẽ probatur.itẽ iij.q.iiij.c.clericus. Quarta replicatio eſt: Niſi accuſator vir ſit probus, minimè criminoſus.d.§.his authoritatibus, cum c.ſequente.& d.q.vij.c.accuſatio, in princ.cap. ſunt nonnulli.§.fin.cum cap. ſequente.item c.ſi hæreticus.§.item quod dicitur.

XIII. Exceptio: Niſi is qui clericus non eſt, neceſſe poteſt, clericum accuſet. ij.q.vij. c.beati.§.fin. cum c.ſequente. c.teſtes, in princ.& §.ſic & illud.c.ſacerdotes. item vj.q.j.cap. omnes verò.verſ. indignum eſt enim. c. infames. §.hi nimirum omnes.item xv.q.iij.in prin.verſ.generaliter enim.Huc item pertinet ʒ.except.prox.

XIIII. Exceptio: Niſi laicus clericum accuſet. ij.q.vij. in prin. cu c.ſeq. c.nullus.c.laico.c.in ſancta.c.laicos c.ſicut. c.laici.item vj.q.j.cap.beatus. c.ſacerdotes.c.ſunt plurimi.c. quieſcite.item xj. q. j.c.clericum, in fine.item c.cum P. x. de accuſationib.& c.de cætero.xiiij.de teſtibus.

XV. Exceptio: Niſi clericus laicum accuſet. ij.q.vij.c.ſicut. Huius replicatio eſt: Niſi preſbyter ſuum plebeium accuſet.d.q.vij.cap.decretum.

XVI. Exceptio: Niſi monachus clericum accuſet.ij.q.vij. c.placuit.c.nullus.in princ.iij.q.iiij.c.hi qui.§.fin.iij. q.v.cap. canonica.§.fi.Contradicit d.q.vij.c.vlt.§.item Ioannes.Huic obiectioni. reſpondetur per diſtinctionem d.c.nullus. §. ſed aliud.& d.q.vij.c.negligere.cap.ſancta.item De accuſationibus c.ex parte.xj.

XVII. Exceptio: Niſi hæreticus, apoſtata vel aliàs vilis homo velit accuſare.ij.q.vij.c.quærendum.c.alieni.c.pagani item iij.q.iiij.c.j.c.beatus.c.ſi quis.item iij.q.v.c.ſuſpectos.c. canonica.c.nullus.item iiij.q.j.c.j.§.omnes etiam.cap. quod autẽ.Huius replicatio hæc eſt: Niſi hæreticus hæreticũ velit

accuſare

accuſare.d.c.pagani.§.in hoc.& d.q.vij. c.ſi hæreticus,in pri.

XVIII Exceptio:Niſi is qui ſortilegos & magos conſulit,accuſet. ij q viij c.quiſquis.§.fin.item iij. q.x.c. conſtituimus.verſ.ſeu qui ad.

XIX. Exceptio: Niſi is qui Papæ inobediens eſt, velit accuſare.iij.q.iiij.cap.j.& c.ſi quis.

XX. Exceptio: Niſi in illegitimo matrimonio conſtitutus accuſet,vel ei conſentiens.d. q.iiij. c. conſanguineorum.

XXI. Exceptio: Niſi raptor velit accuſare. d. c. conſanguineorum.verſ. ſimiliter de raptoribus.

XXII. Exceptio: Niſi conſpirator velit accuſare. d. q. iiij.cap.conſpiratores.

XXIII. Exceptio: Niſi detractor vel actor inimicorum epiſcopum accuſet. d. q. iiij.cap.detractores.item vj.q. j.cap.deteriores.

XXIIII. Except.Niſi ſacrilegus accuſet.v.q.iiij.c.nulli.

XXV. Exceptio:Niſi accuſator ſuſpectus ſit.iij.q.v.c.ſuſpectos. c.canonica.c.accuſatores. §.fin.c.ſimiliter.c.accuſatores.c.omnes,in fine.item iij.q.viij.c.j.in princ.

XXVI. Exceptio: Niſi accuſator ſit homo contentioſus. d.c.ſuſpectos.& d.c.ſimiliter. & d.q.v.nullus.verſ. nullus frequenter litigans.

XXVII. Exceptio:Niſi accuſator inimicus ſit accuſati. d. c.ſuſpectos.& d.c.canonica. & d. c.nullus .verſ. nullus qui inimicitiis ſtudet.&.d.c.omnes ,in fine.item iij.q.v.c.accuſatores.c.accuſatoribus,c.nulli.§.quod verò. c. vlt. §.fin. item xxiij.q.iiij.c.ea vindicta.§.ſed huic vindictæ.& c.vltim. item De accuſationibus c.cum P.x. & c.meminimus. xiij. Declaratur exceptio propoſita definitione inimici, ſimul & obiectioni reſpondetur v.q.v.in prin.cum c. ſequente. c.non omnis.c.non oſculatur. Obiectio alia proponitur d.c.non oſculatur.§.fin.eíque reſpondetur d.q.v.c.vltim.§.ſed aliud.

XXVIII. Exceptio ; Niſi accuſator domeſticus ſit inimici accuſati, vel ei cohabitet.c.repellantur.vij.de accuſationibus.item iij.q.v.c.accuſatoribus,in prin.

XXIX. Exceptio : Niſi exterus & ignotus accuſet. d. q. v.c.canonica. verſ. & eos qui non ſunt eorum gentis.item c. accuſatores.verſ.nullus alienigene.

XXX. Exceptio : Niſi libertus epiſcopum accuſet. d.q. v.c.accuſatores.§.fin.& c.nullus.

XXXI. Exceptio : Niſi accuſator antea fuerit calum-

niatus vel præuaricatus. ij.q.j. c.prohibentur. §. alij propter ſuſpicionem. item ij.q.iij.c.vlt.§.accuſator.l.ix.ff.de accuſationibus.l.accuſator.v.ff.de præuaricatoribus. Plura de hac exceptione vide M.I.C.lib.j.c.xij.q.v.except.viij

XXXII. Exceptio: Niſi accuſator antea ob accuſandum vel nō accuſandum pecuniam acceperit.d.c.prohibentur.& l.iiij.in fine.item l.qui accuſare.viij.§.alij propter turpem.verſ.nummóſve.ff.de accuſationib.

XXXIII. Exceptio: Niſi accuſator plures reos habeat. d. c. prohibentur. & d.§. alij propter turpem. De qua exceptione vide plura M. I. C.d.q.v.except x.

XXXIIII. Exceptio: Niſi accuſator cognatus ſit, adfinis, familiaris vel domeſticus accuſati. iij. q. v.c.ſimiliter. verſ.vel ad fines.c.accuſatores.verſ. nec familiares. item iij. q.xj.c.vlt.§.ſi quis enim. l.ſi quis.xx.C.qui accuſare non poſſunt. Plura de hac exceptione vide M. I. C. lib.j.cap.xij.q.v. except. xij.Sed & eius ſpecies ſunt exceptiones proximè ſequentes.Replicationes vide ĵ.except.xxxvij.

XXXV. Exceptio: Niſi ſeruus dominum accuſet. d. §. ſi quis enim. & d. cap. vltim. §. cauſa verò. ij.q. j. cap.in primis.§. quod autem dicitur. d. l. ſi quis.xx. & l.j.§.quod autem.ff.de officio præfecti vrbi.Plura de hac exceptione vide M. I. C. except.xij.

XXXVI. Exceptio: Niſi liberi parentes accuſent.ij.q.j. c.prohibentur.l,qui accuſare.viij.§.alij propter cōditionem. ff.de accuſationibus.Huius replicationes vide ĵ.exce. prox.

XXXVII. Exceptio: Niſi libertus patronum accuſet. iij. q. xj.c.vlt.§.fin. xij.q.ij.c.epiſcopus.§.huiuſmodi autem. & §. in criminali. d.§.alij per conditionem. & l.vlt.C.qui accuſare non poſſ. Huius & ſuperioris proximè exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ex lege Iulia maieſtatis accuſet.d.§.in criminali.verſ.crimen verò. & d.l.xx.verſ.maieſtatis tamen.& d.§.ſi quis enim,in fine. Altera replicatio eſt: Niſi ciuiliter, non criminaliter agatur.ij.q.j.c.prohibentur. §.liberi.& l.xj.§.j.ff.de accuſationibus.

XXXVIII. Exceptio: Niſi domeſticus vel familiaris iudicis accuſet.iij.q.v.c. ſimiliter,in verbo Gratioſi. & iiij.q. iiij.c.penult.§.fin.cum c.ſequente.

XXXIX. Exceptio: Niſi accuſator prior à reo ſit accuſatus, quæ accuſatio nondū ſit finita.iij.q.xj.in prin.cum c.ſequente. c.non eſt, in prin.c.neganda.iiij.q.j.c.vlt.§.fin.vj. q.j.c.

q.j.c.qui crimen.l.neganda.xix.C.qui accuſare non poſſ.Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi accuſator de maiori crimine accuſetur.d.c.non eſt.§.hoc autem.l.j.C.qui accuſare non poſſ.Altera replicatio eſt: Niſi reus contra accuſatorem priorem inſcriptiones tantùm pendente accuſatione deponat:hoc enim facere nō prohibetur.d.c.neganda, in fine. & d.l.neganda. Tertia replicatio eſt: Niſi prior reus ſuam ſuorúmve iniuriam perſequatur. d.c.& d.l.neganda.in prin. Plura de exceptione propoſita vide M. I. C. lib.j.c.xij. q.v.except.x.

XL. Exceptio: Niſi accuſator aduerſus eundē vel alium accuſatione inſtituta non probauerit.iij. q.x.in prin. cum c. ſequente. & c. vlt. item iiij. q.vj.c.j.c.ſi accuſatorum.& c.vlt. item l.vij.§.ſi tamen.ff.de accuſationib.Huius replicatio eſt: Niſi accuſator propriam cauſam, non tamen criminalem vel eccleſiaſticam,perſequatur.d.q.vj.c.vlt.ver.niſi proprias. de qua re dicetur j.inter replicat,generales.

XLI. Exceptio: Niſi accuſator ab inſtituta accuſatione ſemel deſtitit.c.licet.xiiij.de accuſationib.De qua exceptione *vide* M.I.C.lib.j.c.xij.q.v.except.xvj.

XLII. Exceptio: Niſi accuſator antea præſtito iureiurando accuſationi renunciauit. cap. veniens. xv. de accuſationibus.

XLIII. Exceptio:Niſi accuſatoris nihil interſit.approbatur(teſte gloſſa)c.illa præpoſitor.iij.de accuſationibus.

XLIIII. Exceptio: Niſi eccleſia vel eccleſiaſtica perſona accuſet: his enim videtur accuſatio deneganda: quia mali ab iis tolerandi videntur, per ea quæ dicentur j. cap. viij.quæſt.ij.reg.iij.

XLV. Exceptio: Niſi plures eundem de eodem crimine accuſent.d.cap.illa.iij.de accuſationib. & l.xvj.ff. eod.tit. Huius replicatio eſt: Niſi priore accuſatore deſiſtente,alius eundem reum repetat. ij.q.j.c.prohibentur.§.ab alio.l.xj.§. fin.ff.de accuſationibus. Plura de exceptione propoſita vide M. I. C. d. quæſt, v. except. xvij. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones vide d.quæſt.v.

REPLICATIONES PRÆCEDENtium exceptionum generales,

Planè exceptionum hactenus enumeratarum replicationes aliquot reſtant generales ſiue communes, quarum

prima hæc eſt: Niſi accuſare prohibitus ſuam ſuorúmve iniuriã perſequatur:hoc enim caſu accuſatio ei nõ denegãda. d.c.prohibentur.§.hi tamen omnes.iiij.q.vj.c.omnibus.c.illud verò.verſi.niſi proprias. item c.ſi accuſatorum. verſ.niſi proprias.&c.vlt.ver.niſi proprietas.itẽ l.xj.in prin.ff.de accuſationib. Altera replicatio videtur: Niſi clericus accuſetur. reprobatur.iij.q.v.c.de accuſationib.c.accuſationes,c.accuſatore in prin.c.nullus,in fine.Concordant itẽ ea quæ habentur s̃.c.ij.except.xiiij. Tertia replicatio eſt:Niſi reus accuſatorem propter crimen, quod illi obiicit, à ſua familiaritate antea non repulerit. c.nulli.v.de accuſationib.iij.q.v.c.nulli, in prin. Huius duplicatio eſt in reo, qui excommunicato accuſatori antea communicauit:hic enim nihilominus eum propter excommunicationem ab accuſatione poterit repellere.cap.ij.de exceptionibus. Quarta replicatio eſt: Niſi par parem,vel ſuperior inferiorem accuſet.ij.q.vij.c.pagani. Quinta replicatio eſt:Niſi hæreticus accuſetur.d.q.7.c.præſumunt. §. huic oppoſitioni. verſ. cæterum ſi à fide. item vj. q.1.c.nos ſequentes.§.ſed licet. & c. cum maiores. c. quæro. Huius duplicatio eſt: Niſi hæreticus de alio crimine,quàm de hæreſi, accuſetur ab eo qui eſt inferior in conuerſatione vitæ. d.q.7. c. ſi hæreticus. §. ſed quæritur. Sexta replicatio eſt: Niſi accuſator teſtis in reum produci poſſit. d. q. vij. c.teſtes. §. nunc demonſtrandum. verſ. at quicunque. Septima replicatio videtur: Niſi ſeruus accuſetur. Sed reprobatur iij.q.iiij.c.nulli.l.v.in prin.ff.de accuſationib. Hactenus, quibus accuſatio publica competat, oſtenſum eſt.nunc aduerſus quos competat,videndum.

V. ADVERSVS QVOS ACCVſatio publica competit?

Regulariter quidem alius quam qui crimen commiſit, accuſari ac puniri non debet.j.q.iiij.in princ. cum ſequentibus,vſque ad c.quia præſulatus.c.crimen.c.Iudæi.c.iam itaque.c non imputantur. item xxiiij.q.iij.in princ. §. vnde per Ezechielem.& §.quia verò.item c.j.c.certum.§.illicita.item c.ij.§.f.de his quæ fiunt à maiore parte.& de conſecrat.diſt. iiij.c.quæris,in prin.item l.xxvj.ff.de pœnis.Nouel.cxxxiiij. §.cum verò contigerit. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi mandato vel conſilio alterius crimen ſit cõmiſſum. hoc enim caſu vterque poteſt accuſari.De pœnitent.diſtin.j. c.ſi quis

c.ſi quis iratus,cum c.ſequente.l.v.C.de accuſationib. Concordant item ea quæ habentur ĵ. cap.viij.quæſt.vj.except.j. Altera exceptio eſt: Niſi alius in crimen conſenſit: nam & hic propter ſuum conſenſum tenetur. xj.q.iij.c.qui conſentit. xvij.q.iiij. c.omnes.xxij.q.v.in prin.xxvij.q.j.c.viduas.§.fin.item diſt.lxxxvj. c.facientis.Accedit gloſſa in c.j.de officio delegati. Tertia exceptio eſt: Niſi alius crimen defendat: nam & hic ob ſuam defenſionem tenetur. d.c.qui conſentit.verſ.& defendit alium.item ver.ſi quis peccantem defendit.Exemplum habetur d.q.iij.c.ita corporis.& xiiij.q.vj. c.j.§.illud verò fidentiſſimè. Quarta exceptio eſt; Niſi alius coegit ad crimen faciendum: nam & hic tenetur.xxij.q.v.in prin.cum c.ſequente. Quinta exceptio eſt: Niſi alius, cum poſſet,non propulſauit iniuriam: nam & hic tenetur. diſtin. lxxxiij. in prin. cum cc. ſequentib. item c. conſentire. item diſt.lxxxvj.c.facientis.item xxiij.q.iij.c.non in ferenda.c.qui poteſt. c.ab Imperatorib. & c.vlt.item xxiij.q.v.c.non putes. c.non eſt.ca.qui vitiis.item xxiij. q.viij. c.præterea.item De ſentent.excom.in vj.c.dilecto.vj.§.& quidem.Vide item ĵ.c. viij.q.vj.except.iij.Sexta exceptio eſt: Niſi pœna non ſolum crimen cōmittenti, ſed etiam eius poſteris leges ſpecialiter impoſita ſit: hoc enim caſu poſteri quoq; puniuntur,exemplo criminis læſæ maieſtatis, l.v.§.filij verò eius. C. ad l.Iul. maieſtatis. Cuius replicatio eſt: Niſi poſteri per fœmininam, non maſculinam lineam deſcendant. c.vbicunque.iiij. de pœnis, in vj. Plura de regula propoſita vide M. I. C. lib.j. cap.xij.q.vj.item ĵ.c.viij.q.vj.

VI. PER QVOS IVDICIA publica competant?

I. Regula: Per alium accuſatio inſtitui non poteſt,neque per epiſtolā. ij.q.vj.c.ſi quando.ij.q.vij.c.criminationes.ij.q. viij. c. perſcripta,in princ.iij.q.ix.c.abſente.c.non oportet.c. habetur. c.qui accuſare.c.dignum.c.abſens.c.vlt.item v.q.ij. c.relatum.v.q.iij.c.in criminalibus. Propoſitæ regulæ exceptio.prima hæc eſt: Niſi abſentiæ cauſa per procuratorem reddatur.v.quæſt.iij. in prin.cum c.ſequente. item De accuſationib.cap.veniens. xv.§.idem verò ad ſuum.& l.lxxj.ff.de procuratoribus. Altera exceptio eſt: Niſi accuſator in illuſtri dignitate ſit conſtitutus. iij. q. ix.c.abſens.l.vlt. C. de iniuriis. Hæc exceptio in cauſis tantùm iniuriarum locum

habet, in cæteris cauſis criminalibus publicis non item.l.xv. C.de accuſationibus. Tertia exceptio eſt, Niſi ciuiliter ex crimine agatur: puta ſi maritus vxorem de adulterio accuſet. vt ab ea ſeparetur. c.tuæ fraternitati. v. de procuratoribus. Quarta exceptio eſt: Niſi per modum exceptionis crimen obiiciatur. cap.ſuper his.xvj.§. fin. de accuſationibus. plura de regula propoſita eiúſque exceptionibus vide in gloſſa ij.q.vj.cap.ſi quando, in verbo Per exploratores. item M.I.C.lib.j.cap.xij.quæſt.vij.reg.j.

II. Regula: Per alium reus ſe in criminalibus defendere non poteſt, nec per epiſtolam. iij. q.ix.c.vlt. v.q. iij. c. in criminalibus, in fine.& c.vlt.verſ.excepto publico.& l. xiij.ff. de publ.iud. Huius exceptio prima hæc eſt: Niſi abſens ſit damnādus ad pœnam: hoc enim caſu quilibet potius pro eo verba faciens admittendus eſt, quàm abſens damnandus.d.q.iij.c.j. c.ſi ærogans.§.reos.item De accuſationibus c. veniens. xv. §. idem vero.l.reos. iij. C.eod.tit. Altera exceptio eſt: Niſi illuſtris perſona de iniuriis accuſetur: hæc enim per procuratorem ſe defendere poteſt.iij.q.viiij. c. abſens.& l.vlt. C. de iniuriis. De qua re dictum quoque ſ. reg.prox.except.ij. Tertia exceptio eſt: Niſi abſentiæ cauſa per procuratorem reddatur. De hac re dictum ſ.reg.prox.excep.j. Plura de regula propoſita vide ĩ. de ſententia ferenda. item M. I. C. d. q.7. reg.2.

VII. VBI ET APVD QVEM accuſatio competat?

I. Regula, De loco in quo crimen cōmiſſum eſt. Ibi regulariter reus accuſandus ac puniendus eſt.c. j. de raptoribus. ii.q.iij.c.Paulum.§.reuera.iij.q. vj.in prin. cum c.ſequente.& c.vlt.iij.q.viiij.c.nec extra.vj.q. iij.c.placuit. c. vlt. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi papa permiſerit alibi accuſari.d.c.nec extra.verſ. ſalua tamen. Altera exceptio eſt: Niſi alibi de crimine conſtare poſſit. Tertia exceptio eſt: Niſi per appellationem vel recuſationem iudicis cauſa aliò deuoluatur. Hæ duæ exceptiones approbantur d.q. vj.c. pulſatus.§. hoc autem. Quarta exceptio eſt: Niſi epiſcopus accenſetur.d.q.vj.c.ſi quis.in prin.iij.q.v.c. accuſatores. §.nullus Plura de hac exceptione dicentur ĩ.lib. iij. cap. viij. quæſt.x. reg. vj. Quinta exceptio eſt: Niſi reus alibi deprehendatur. c.j.§.contrahentes.de foro competenti.

II. Regula

II. Regula, De Stationariis. Apud hos accuſatio non competit.iiij.quæſt.iiij.cap.nullus.§.ſi quis ſe.l.viij.C. de accuſationibus.

III. Regula: De eo cuius intereſt. Apud hunc quoque accuſatio inſtitui poteſt.c.illa.iij.de accuſationibus.

IIII. Regula: In templis, cœmeteriis & aliis locis Eccleſiæ, cauſæ ſanguinis agi non debent.cap.cum eccleſia.v. de immunitate eccleſ.

V. Regula, De eccleſiaſtico magiſtratu. Apud hunc accuſatio publica nõ competit. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur cap.in archiepiſcopatu.4.de raptoribus.Plura de quæſtione propoſita eiúſque regulis vide M. I. C.libr.j. cap.xij.quæſt.viij.item j. cap.xij.in prin.

VIII. ANTECEDENTIA accuſationem.

I. Regula: De admonitione præmittenda accuſationi prælatorum cauetur ij.q.vij.c. accuſatio.§.ſed ſi quis.cap.ſi quis erga.Concordant ea quæ habentur j.cap.viij.quæſt.ix. reg.j.vbi de hac regula vide plura.

II. Regula: De cauſæ cognitione circa perſonam accuſatoris & accuſandi cauſam præmittenda, cauetur d.quæſt. vij.cap.ſi qui ſunt.cap.quærendum.cap. accuſatio. cap.clericos.c.criminationes, in princ.item iij.quæſt.iiij.cap.ſi quis à vero,in fine.iij.quæſt.ix.cap.habetur.& cap.dignum.Hæc de antecedentibus publicorum iudiciorum. Adiuncta, conſequentia & adfinia remedia proponemus infrà, ſi prius de pœnis, quæ in iudicia publica veniunt dictum fuerit.

QVID VENIAT IN iudicia publica, ſeu de pœnis. Cap. VII.

I. SPECIES POENARVM.

PRIMA regula, De vltimo ſupplicio. An vltimo ſupplicio crimina punienda ſint? quæritur xxiij. quæſtio.iiij. cap.vltim.§.fin. Quòd hæc ſit illicita pœna, probatur xxiij. quæſt.v.in princ. cap.circumcelliones. cap.pœna.cap.vnum. cap.prodeſt.cap.reos, in prin. Contrà, quòd ſit licita pœna mortis, probatur d.c.reos.§. ſed obiicitur.item d.quæſt.v.c. de occidendis,in prin.cap.ſi non licet.§.& ideo nequaquam.

cap.qui

cap.qui malos.cap. homicidas. cap.ſi audieris.c.hoc tamen. & cap.vlt.§.fin.

II. Regula, De pœna carceris. Hæc pœna approbatur. cap.quamuis.iij. de pœnis, in vj. Contradicit l. viij.§. ſolent præſides.ff.de pœnis.

III. Regula, De perpetuis vinculis ſeu perpetuo carcere. Hæc pœna approbatur d. cap. quamuis.iij. Contradicit l.xxxv ff de pœnis.& l.vj.C eod tit.niſi in ſeruis, l.x.C.eo.tit

IIII. Regula, De mulcta. Quibus debeatur, definitur. xvij.quæſt.iiij.cap.ſi quis in atrio.cap.ſi quis contumax.§.fi. cum cap.ſequente.c.omnes.item De pœnis c.ij. Hæc de iure pontificio. Iure autem ciuili mulcta fiſco applicatur l.v.C.de modo mulctarum. Hæc de ſpeciebus pœnarum: quarum tamen plures vide M.I.C.lib.j.cap.xiiij. Sed & de excommunicatione aliiſque pœnis eccleſiaſticis tractabitur j.in capitib.ſequentibus.

II. QVÆ POENA CVIQVE ſit irroganda?

I. Regula: Non omnia crimina eadem pœna ſunt punienda. De Pœnitent. diſtinct.j.cap.pœnæ. §. fin.l.ix. §. iſtæ ferè ſunt.ff.de pœnis. Contradicere videtur cap. defleat.ix. ff.de regulis iuris.

II. Regula: Si crimini certa pœna eſt à legibus vel canonibus conſtituta: eam ſequi debet iudex. cap.de cauſis. iiij. §.illius etiam. de officio delegati.ca.licet.iij.de pœnis.xvj.q. vj.cap.cognouimus.c.vlt.in princ.item xxiiij. quæſt.j.ca.non afferamus.ij. quæſt.iij. cap,vlt.§.accuſatorum temeritas.l.j. §.calumniatorib.verſi.nam vt Papinianus ff. ad S.C. Turpillianum.l.inter.cxxxj.§.pœna non irrogatur & l.ccxxiiij §.fi. verſi.niſi cum lege.ff. de verbor.ſignific. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi reus ad eccleſiam confugerit: tunc enim mitius punitur. cap. inter alia.vj. verſic.nec inde damnari.de immunitate eccleſiar. Altera exceptio eſt: Niſi reus qui pecuniaria pœna eſt puniendus, non ſit ſoluendo: tunc enim arbitrio iudicis corporali pœna punitur.c.finem v.§.etſi ſoluendo. de dolo & contumacia.xiiij. quæſt.vj.cap. ſi res aliena.§.huic certæ.verſic.verum quidem. Concordat M.I.C.lib.j.cap.xiij.quæſt.v.de pauperibus. Tertia exceptio eſt: Niſi epiſcopus cum reo diſpenſauerit. approbatur ſub conditione cap.at ſi.iiij.§.de adulteriis. de iudiciis. Quarta

exceptio

exceptio eſt: Niſi per modum inquiſitionis crimen probatum fuerit: hoc enim caſu arbitraria, non ordinaria pœna locum habet, per ea quæ proponentur j.cap.xiiij. de inquiſitionib.quæſt.vj.regu. xij. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide à ſequentibus regulis.

III. Regula: Si crimini certa pœna conſtituta non eſt: ea permittitur arbitrio iudicis irroganda.cap.de cauſis.iiij.§. illis etiam.verſi.alioquin ipſos pro delicti qualitate.de officio delegati.l.j.§.expilatores. verſi. quibus quia.ff. de effractoribus.l.hodie. xiij.ff. de pœnis. Huius regulæ exceptio hæc eſt: Niſi iudex modum excedat. xxiij.quæſt.v.cap. prodeſt.d.l.xiij.verſi.ita tamen vt in vtroque.l.reſpiciendum.xj. in princ.ff. de pœnis. Pro declaratione propoſitæ exceptionis ſciendum eſt, modum quo iudicis arbitrum in pœnis decernendis reſtringitur, variè definiri pro varietate circunſtantiarum, & qualitate criminis, cap.ſicut. vj. de homicidio.cap. aut facta.§.j.de pœnitentia.diſtinct.j.l.aut facta.xvj. §.ſed hæc quatuor.ff.de pœnis.l.iiij.§.penult.ff.de incendio, ruina,&c. Quis ergo modus pœnarum arbitrio iudicis à legib. & canonibus conſtituatur, per ſingulas circunſtantias ordine videamus: & primùm in perſona delinquentis ſeu crimen committentis.

DE PERSONA DELINquentis regulæ.

De prælatis puniendis. Grauius cæteris puniendi.xj.q.iij. cap.præcipuè.xxv.quæſt.j.cap.nulli fas,in fine,item De iureiurando cap.cum quidam.xij.in princ. Contradicit cap.quia pontificali.ij.de officio delegati,in vj.

De clericis puniendis prima regula cauetur cap. tuæ diſcretionis. vj. de pœnis.diſtin.50. cap.ſi epiſcopus. ca.ſi quis viduam.xvj.quæſt.vj.cap.de lapſis.

Secunda regula, De clericis ſuſpendendis ac deponendis, cap.at ſi clerici.iiij.§.ſi verò coram.de iudiciis.

Tertia regula: De clerico incorrigibili perpetuæ cuſtodiæ ſeu incarcerationi mancipando, cauetur cap. vt famæ. xxxv.de ſentent. excommunic. item cap.nouimus. xxvij.§. fin.de verbor.ſignific.

Quarta regula: De clerico ſæculari magiſtratui tradendo cauetur d.c.nouimus,in princ. Quæ tamen regula non eſt perpetuò vera.c.at ſi clerici.iiij.§.fin.de iudiciis.

Quinta

Quinta regula: De modo degradandi clerici cauetur d. cap.nouimus.verſi. ſæculari poteſtate præſente. item cap.ij. de pœnis,in vj.c.j.de hæreticis,in vj.

De monachis puniendis cauetur xvj.q.j.cap. Probinum. item c.relatum.vij.ne clerici vel monachi ſæcularibus.

De abbate puniendo cauetur xvj.q.vj.c.epiſcopo.

De minoribus ætate mitius puniendis.vide ſ.cap.proxi. quæſt.iij.except.viij.in fine.

DE PERSONIS EORVM, IN quos crimen commiſſum eſt Regulæ.

Huius loci regula proponitur De pœnitent.diſtinctio.j. capit. aut facta. §. perſona.l. aut facta. xvj. §. perſona. ff.de pœnis.

Si in cardinalem crimen ſit commiſſum, pœna definitur ca.fœlicis.v.de pœnis,in vj.

Si in epiſcopum crimen ſit commiſſum, pœna definitur Clement.j.de pœni.xvij.q.iiij.cap.ſi quis deinceps.

Si in clericum crimen commiſſum ſit, pœna definitur d.c. ſi quis.verſi.ſi verò in præſbyterum, &c. De huius criminis pœna plura dicentur ſ.cap.prox.quæſt.v.cauſa vj.

DE QVANTITATE ET QVAlitate criminis Regulæ.

Ne pœna maior ſit delicto.c. quæſiuit.ij.§.fin. de his quæ fiunt à maiore parte.d.cap.aut facta.§.qualitate.& d.l aut facta.xvj.§.qualitate.

De re circa quam crimen commiſſum eſt,regula proponitur d.c.& d.l.aut facta.§.quantitas.

De loco in quo crimen commiſſum eſt,cauetur ibidem. §.locus facit.& d.l.aut facta.§.euenit.

De tempore quo crimen commiſſum eſt, cauetur d.cap. & d.l.aut facta.§.tempus.

DE RELIQVIS CIRCVNſtantiis Regulæ.

Si lex qua crimini pœna conſtituta eſt, obſcurior ſit: interpretatione pœna mollienda potius quàm exaſperanda. cap.pœnæ, in princip.de pœnitent. diſtinctio.prima.l.xlij.ff. de pœnis.

Si nimium multis graſſantibus exemplo eſt opus, pœnæ

ſunt

ſunt augendæ.l.xvj.§.fin.ff. de pœnis. Contradicit xxiij.q.ij. cap.ſi quis poteſtatem.§.fin.cum cap.ſequente.

Si iudex eccleſiaſtica ſit perſona, pœna ſingularis ab ea irroganda non eſt. cap. in Archiepiſcopatu. iiij. in fine de raptoribus.

Si reus crimen facilè cõfeſſus ſit, mitius cum eo agendum eſt.cap.præſbyterum,in fine.diſtinct.50.item xj.q.iij.ca. iniuſtum.§.fin. Hactenus de eo, qua quiſque pœna ſit puniendus, dictum eſt. Plures eiuſmodi regulas vide M.I.C.lib. j.cap.xiiij.q.v. Nunc ſequitur de pœnis eccleſiaſticis.

DE EXCOMMVNICAtione. Cap. VIII.

PRIMO: Definitio excommunicationis proponitur xj. quæſt.iij.cap.ad menſam,§.vel ſententia.

II. GENVS ET QVALItas huius pœnæ.

I. Regula: Excommunicatione nulla maior pœna eſt in eccleſia.xxiiij.q iij cap.corripiantur.verſi.qua pœna.

II. Regula: Medicinalis, non mortalis eſt pœna.cap.j. in princ.de ſentent.excommunicat.in vj.xxiiij.quæſt.iij.cap. notandum, in fine.

III. Regula: An ſit licita pœna? Videtur quòd non: hac ratione, quòd mali ſunt tolerandi.xxiij. quæſt. iiij.in princ. cum cap.ſequente.c.tu bonus.c. quid ergo,cum pluribus ſequentibus, vſque ad c.cum in lege.§.his itaque reſpondetur. Huic argumento reſpõdetur per diſtinctionem, ſi mali non ſint noſtri iuris vel iuriſdictionis, vel eorum delicta latent, aut ſalua pace eccleſiæ puniri non poſſunt: aliâs contrà.d.§. his itaque reſpondetur, vſque ad c.cum quiſque.item d.c.cũ quiſque, in prin.& d.q.iiij.c.duo iſta.§.fi.cũ ſequentibus, vſq; ad c.diſplicet.item d.q.iiij.c. qui peccat.c.ſi eccleſia.c.quæſitum.c.ſi quos [illegible]gitur.c.ſi non ex.§.breuiter, cum ſequẽtibus, vſque ad c.d[illegible]t homo.c.vlt. in prin. item xxiij.q.viij.c.legi. xxiiij.quæſt.j.cap.quiſquis.xxiiij.q.iij.cap.tam ſacerdotes.c. de excommunicationis.cap.reſecandæ.cap.corripiantur.ca. ecce autem.cap.illud ſanè.cap.notandum.xj.quæſt.iij.ca.audi.§.ſin.cap.ſequente.

Alia ratio, qua videtur illicita pœna excõmunicationis, & omnis alia, quia inutilis vel ſuperflua, proponitur xxiij.q.4.

c.cum

cap.cum quiſque.§.eſt & alia. Huic reſpondetur d. quæſtio. iiij.cap.ſicut non eſt,cum ſequentibus,vſque ad cap.ipſa pietas. Plura de regula propoſita vide j.c.xvij.in princ.

III. DIVISIO excommunicationis in eam quæ fit ipſo iure,& in eam quæ fit per ſententiam: item in eam quæ fit à corpore Chriſti, & in eam quæ fit à communione fidelium.proponitur xj.quæſt.iij.cap.curæ ſit.§.fina.cum cap. ſequente.cap.ad menſam.§. euidentet. verſi.ſed ipſius ſententiæ, cum ſequentibus. Eius excommunicationis, quæ fit ipſo iure, exemplum eſt xxiiij.q.iij.cap.de illis.cap.cum aliquis.cap.certum, in princ.

IIII. DIFFERENTIA excommunicationis & anathematizationis proponitur iij.quæſt.iiij. cap. penult.§. fin.cum cap.ſequente. Alia differentia proponitur.xj. quæſt. iij.cap.nemo.

V. EX QVIBVS CAVSIS EXcommunicationis pœna eſt irroganda?

Non niſi ex certa & manifeſta cauſa quis excommunicandus.d.c.nemo.item De ſentent.excom.c. ſacro.xxxxviij. §.caueat. Concordant item ea quæ proponentur j. except. generali iij. & iiij. Ex quibus igitur cauſis excommunicandus quis ſit,videndum.

I. Cauſa: Si quis decreto vel conſtitutioni prælati ſui non obtemperauit.. c. ſi quis. ij. c. quod ſuper. viiij. & c. cum in eccleſiis.x.de maioritate & obedientia. xj. q. iij.c. ſi epiſcopus.§.fin.xxiiij.q.iij.c.ſi quis de vetſ. & mandauerit. vide inſuper j.lib. prox. cap. vj, quæſt.iiij. reg. 5. Planè propoſitæ cauſæ exceptio prima hæc eſt: Niſi is qui non obtemperat, appellauit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap.licet.xiiij.de ſentent. excommun.in vj. Concordat ea quæ proponuntur j.lib.prox.c.xviij.quæſt.vij.reg.xiij.Contradicere videtur c.cum parati.xix.de appellationib. Altera exceptio eſt; Niſi contumax iter ad Papam eſt ingreſſus, ei cauſam expoſiturus. cap.dilecti. 52. de appellation.Concordant ea quæ habentur j.lib.prox:capit.xix.except. vj.replic. j.dupl.vj.

II. Cauſa: Si admonitus ſit incorrigibilis. xxiiij.q.iij. c. tam ſacerdotes.& c.ecce autem. Vide item j.quæſt.ix.reg.j.

III. Cauſa: Si magiſtratus eccleſiaſticus vim patiatur, poteſt vim inferentem excommunicare, vel terram eius interdicto

terdicto ſubiicere.c.dilecto.de ſentent.excommun.in vij.

IIII. Cauſa: Si epiſcopus vel eccleſia accuſetur, admonitione non præmiſſa. ij.q.vij.c ſi quis erga. Huius exceptio eſt: Niſi de cauſa pecuniaria, non criminali agatur.d. q.vij.c. ſi quis ab epiſcopo.

V. Cauſa: Si quis eccleſiam contra immunitatem vel libertatem ſuam grauerit.c.non minus.iiij.de immunit.eccle. c.nouerit.xxxxix.& c.grauem.xxxiij.de ſenten.excom.

VI. Cauſa: Si clericum vel aliũ religioſum percuſſit, vel vim ei intulit.xvij.q. iiij. c. ſi quis ſuadente, in prin c.ſi quis deinceps.c. de presbyterorũ.item De ſentent. excom.c. non dubium.v.Huius cauſę exceptio prima hæc eſt: Niſi ratione officij ac diſciplinæ quis clericum percuſſit. cap.j. §. neque magiſter.& c. cum voluntate.liiij.§.ſi qui verò.de ſenten.excomun. Huius replicatio eſt: Niſi prælatus non per ſe, ſed per laicum clericum diſciplinæ cauſa percuſſerit. c. vniuerſitatis.xxiiij. eod. tit. Contradicit c.vt famæ.xxxv.§.fin.eod. tit.item c.ſi clericos.xv.eod.tit.in vj Altera exceptio eſt: Niſi iuſſu prelati quis clericũ percuſſerit, vel vim ei intulerit.d.§. fin.& d.c.ſi clericos xv. Contradicit.d.c.vniuerſitatis. Tertia exceptio eſt: Niſi impubes clericum percuſſit. c.j.in princ.de ſentent.excom. Quarta exceptio eſt: Niſi ioco percuſſit.d.c. j.§.j. Quinta exceptio videtur: Niſi volentẽ percuſſit. Sed reprobatur c.contingit.xxxvj.eod tit. Sexta exceptio eſt: Niſi deprehenſum in adulterio vel ſtupro percuſſit. approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi verò.iij.§.nec ille, cum ſequente.de ſenten.excom. Septima exceptio eſt: Niſi ignorans clericum percuſſit. cap.ſi verò. iiij. eodem tit. Octaua exceptio videtur: Niſi priuilegiatus clericum percuſſit. Sed reprobatur c. nulli.viij.eod.tit. Nona exceptio eſt: Niſi quis eum, qui contempto habitu clericali, illicitis ſe immiſcuit, percuſſit.cap. cũ nõ ab homine.xiiij.§.in articulo.c.perpẽdimus. xxiij.c.in audientia.xxv.& c.contingit.xxxxv.eo.tit. Decima exceptio eſt: Niſi diuina officia turbantẽ è tẽplo eiecerit.c.veniẽs.xvj. & c.cum voluntate.liiij.§.ſi qui verò. eod.tit. Vndecima exceptio eſt: Niſi non clericum.ſed monachum, vel cõuerſum, aut nouitium percuſſerit, reprobatur c.parochianos. ix. de ſentent. excom. c.religioſo.xxj.§.fin.eod.tit.in vj. Duodecima exceptio videtur: Niſi cum eo quem percuſſit, tranſegit. Sed reprobatur c.,cum deſideres. xv. §.iij.de ſent. excomm. Decimatertia eſt: Niſi Iudęus clericum percuſſerit: hic enim

cum ſit excõmunicatus, amplius excõmunicari non poteſt. Ideóque alia pœna punitur: de qua ĩ. c.xviij. de Iudæis, reg. xiiij. Plura de cauſa propoſita eiúſque exceptionibus vide ĩ. cap.xiij. quæſt. iij. reg. j. except. vij.

VII. Cauſa: Si clericum vel alium religioſum in vinculis vel cuſtodia detinet. c. nuper. xxix. in prin. de ſentent. exc. Huius cauſæ exceptiones eædẽ ſunt, quæ ſuperioris prox.

VIII. Cauſa: Si quis eccleſiam effregerit ac ſpoliauerit. c. conquæſti. xxij. de ſentent. excom.

IX. Cauſa: Si abſolutio vel reuocatio per vim fuerit extorta. c. j. in fine. de his quæ vi metúſue cauſa, in vj.

X. Cauſa: Si excõmunicato cõmunicauerit. c. cum deſiderес. xv. verſ. quia qui com. c. ſignificauit. xviij. c. quod in dubiis. xxx. §. j. de ſentent. exc. xj. q. iij. c. præcipuè. c. ſi quis epiſcopus. iij. ver. ſed & cõmunicãtes. c. ſi quis. iiij. ver. ſed etiam eos. c. ſicut. c. excõmunicatos. c. cum excommunicato. c. qui cõmunicauerit. c. audi. §. cum ergo. c. quibus. c. ſiquis frater. c. qui meritò. c. qui verò. c. vlt. in prin. Apoſt. canon. Si quis. x. Exẽplũ propoſitæ cauſæ habetur d. q. iij. c. Teugualdũ. Aliud habetur c. ad certitudinem. iij. §. cæterùm vniuerſis. de ſententia excom. in extrauag. com. Planè propoſitę cauſæ exceptiones plures enumerãtur xj. q. iij. c. quoniam multos. item c. quod in dubiis. xxx. §. nullus autem. & c. inter alia. xxxj. de ſentent. excom. Iſtarum exceptionũ prima hæc eſt. Niſi familiares atque domeſtici excõmunicato communicauerint d. c. quoniã multos. item c. ſi verò xxxiiij. de ſent. excom. Altera exceptio eſt: Niſi ignorans excommunicato cõmunicauerit. d. c. quoniã multos. ver. & eos qui ignorãtes. itã d. q. iij. c. ſi is qui poteſt. §. fin. cũ c. ſequẽte. item c. vlt. verſ. ſeu ignorantia. Tertia exceptio eſt: Niſi ex neceſſitate excõmunicato cõmunicauit. d. c. vlt. verſ. ſeu neceſſitate cuiuſquã & d. q. iij. cap. excellentiſſimus. verſ. aliud eſſe ex neceſſitate. Huius exemplũ proponitur d. c. quoniã multos. verſ. quicunq; autem orator. Cõcordat c. ſi verò. xxxiiij. §. eſt autẽ. de ſent. excom. Aliud exemplũ habetur d. q. iij. c. anteceſſor. & c. quod prædeceſſor. Sed & eius exemplũ eſt ſ. excep. j. Vide item ĩ. excep. xxiiij. Quarta exceptio eſt: Niſi quis ei qui excõmunicato cõmunicat, cõmuñicauerit: hic enim ob id excõmunicatus non eſt. d. cap. quoniam multos. verſ. ſiue illos qui communicant. Contradicere videtur d. q. iij. c. rogo. c. ſi quis laicus. §. j. Huic obiectioni reſpondet Gratianus d. c. ſi quis

laicus

laicus.§.ſed hoc pertinet. Quinta exceptio eſt:Niſi quis humanitatis gratia excommunicato quid dare velit:hoc enim facere poteſt ſine metu excommunicationis.d.c. quoniam multos. §. fin. Sexta exceptio eſt: Niſi communicans excommunicato ſimplex ſit, vt ab eius conuerſatione nihil mali ſit metuendum.d.cap.quoniam multos verſ. nec non & omnes alios.Septima exceptio eſt:Niſi excõmunicato communicans animo non conſentiat. xj.q.iij.c.anteceſſor,cum c. ſequente.Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. q.ij.reg.iij.§. huic argumẽto. Octaua exceptio, ſumpta ex ſpecie excommunicationis, proponitur, & approbatur xj.q.iij.c.ad menſam.Nona exceptio eſt:Niſi occulta ſit excõmunicatio eius, cui quis communicauit, vel non nominatim facta nec publicata.d.q.iij.c.curæ ſit.§.final.c.audi.c. ſi quis laicus. §.ſed hoc ſpecialiter.itẽ xxiiij. q. iij c.j.§.fin. Huius replicatio eſt: Niſi ob id, quòd clericũ percuſſit, excommunicatus fuerit: in huius enim excommunicatione non eſt ſententia opus.c. cum non ab xiiij. in princ. & c.cum deſideres. xv.§.ſecundæ quæſtioni. de ſentent. excom. Decima exceptio eſt: Niſi ei qui iniuſtè excommunicatus eſt, quis communicauerit. xj. q.iij.c.non debet.Contradicit d.c.non debet.§.cur ergo,cum c. ſequente. Huic obiectioni reſpondet Gratianus ibidem §. ad hæc reſpondendum. Concordat d. q. iij.c. ſi epiſcopus. §. præmiſſis. Plura de hac re vide j. quæſt. x. except. gener. ij. Vndecima exceptio eſt: Niſi is qui excõmunicato communicauit,prius non fuerit admonitus c.quod in dubiis.xxx.§. illi autem.& ibi gloſſa.de ſentent. excomm. Concordant ea quæ habentur j. quæſtione ix. reg. j. Duodecima exceptio eſt:Niſi ad executionem cõtra hæreticos quis excommunicatis vtatur.c.præſidentes.vj.de hæreticis,in vj. Decimatertia exceptio eſt: Niſi quis vices tantùm excommunicati officialis gerat,vel ei remoto ſuccedat. c.j.de officio vicarij,in vj. Huius replicatio eſt: Niſi cum poſſit, non abroget id,ob quod prædeceſſor fuit excõmunicatus. c.aduerſus.vij.§.fin. de immunitate eccleſiar. Decimaquarta exceptio eſt: Niſi allocutus tantùm fuerit excommunicatũ. c.cum voluntate. 54.in prin.de ſentent.excom. Decimaquinta exceptio videtur: Niſi priuilegiatus excommunicato communicauerit. Reprobatur c.nulli.viij.d.tit. Decimaſexta exceptio eſt:Niſi clericus excommunicato communicauerit. Videtur approbari xj.q.iij.cap. qui communicauerit. Contradicunt plures

canones ſ. poſiti. Decimaſeptima exceptio videtur: Niſi is qui excommunicato communicauit, poſtea eum impugnauerit. Sed reprobatur c. ſacris. xxxviij. de ſent. excom. Decimaoctaua exceptio videtur: Niſi pendẽte appellatione à ſententia excõmunicationis facta quis cum excommunicato cõmunicauerit. Reprobatur hæc exceptio c. per tuas. xxxx. §. prius tamen quàm omnia. & §. ſed donec de ipſis. eod. tit. xj. q. iij. c. ſi epiſcopus. §. fin. Decimanona exceptio eſt: Niſi excõmunicatus fuit abſolutus, cum ei communicatum eſt. Hæc exceptio approbatur quidem ipſo iure, verùm eius replicatio prima hæc eſt: Niſi ex pluribus cauſis excõmunicatus, ex vna tantùm fuerit abſolutus. Quæ replicatio approbatur per ea quæ proponentur j̃. c. xiij. quæſt. ij. cauſa ij. except. j. Plures huiuſmodi replicationes vide j̃. in exception. aduerſus abſolutionem. Viceſima exceptio videtur: Niſi ſummus Pontifex excommunicato communicauerit, vel cum honoriſticulo appellauerit. Reprobatur c. ſi aliquando. xxxxj. de ſentent. exc. Clement. ſi ſummus. iiij. eod. tit. Viceſimaprima exceptio videtur: Niſi excommunicatus iurauerit parêre mãdatis eccleſiæ. Sed reprobatur c. cum deſideres xv. in prin. & c. quod in dubiis. xxx. in prin. de ſenten. excom. Viceſimaſecunda exceptio videtur: Niſi excommunicatus cum eo, quem læſit, tranſegit. Sed reprobatur d. c. cum deſideres. xv. §. tertio loco. Viceſimatertia exceptio videtur: Niſi diu fuerit excõmunicatus, poſtquam cum eo communicatum eſt. Sed reprobatur c. ſicut nobis. xxxix. d. tit. Viceſimaquarta exceptio eſt: Niſi vi metúſue cauſa coactus excommunicato cõmunicauerit. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. ſacris. v. de his quæ vi metúſue. Viceſimaquinta exceptio videtur: Niſi is qui excõmunicantis iuriſdictioni ſubiectus nõ eſt, excõmunicato cõmunicauerit. Sed reprobatur c. ad reprimendam. viij. de officio ordinarij. xj. q. iij. c. ſi quis à proprio. c. ſeruetur. Viceſimaſexta exceptio eſt: Niſi quis excommunicato fuerit concionatus. cap. reſponſo. xxxxiij. in prin. de ſentent. excom. Hæc de decima cauſa excõmunicationis, eiuſque exceptionibus ſint dicta.

XI. Cauſa: Si quis contra excommunicationem aliquid fuerit molitus. c. quicunque. xj. de ſentent. excom. in vj.

XII. Cauſa: Si clericum ad ſæcularem iudicem in ius vocauerit. xj. q. j. c. inolita. q. ij. c. vuico.

XIII. Cauſa: Si alium quàm fidei catholicæ iudicem

appella-

appellauerit.ij.q.vj.c.catholicus.

XIIII. Cauſa: Si ad tranſmarina appellauerit. d. q.vj.c. placuit.§.ad tranſmarina.xj.q.iij.c.præſbyteri.§.fin.

XV. Cauſa: Si quis promiſſis fidem non præſtet. Hæc cauſa approbatur exemplo c.j.de iudiciis.

XVI. Cauſa: Si falſum teſtimonium dixit.xxiiij.q.iij.c. itaque cenſuimus.

XVII. Cauſa: Si homicidium commiſerit.d.c.itaque.

XVIII. Cauſa: Si quis duas vxores ſimul habeat. d. q. iij.cap.annon.

XIX. Cauſa:Si quis clericum, aut alium religioſum,vel pauperem ſpoliauerit.d. q. iij. c.ſi quis de potentib. cap. illi qui,in prin.

XX. Cauſa:Si quis Romipetas,peregrinos vel mercatores moleſtet.d.q.iij.c.ſi quis Romipetas c.illi qui,in princip.

XXI. Cauſa: Si quis oratores,eccleſias,bonáq; & perſonas earum infeſtet.d.q.iij.cap.paternarum & d.cap.illi qui,in capit.

XXII. Cauſa: Si quis pacem fregerit.d. c.illi qui.§.pax princip.

XXIII. Cauſa: Si ad ſynodum vocatus non venerit,vel veniens præceptis ſacerdotalibus non obtemperauerit, vel ante finem à ſynodo abierit xj.q.iij.c.certum eſt.

XXIIII. Cauſa: Si eccleſiaſtica prædia inuaſerit.xij.q. ij.c.nulli.c.quicunque.

XXV. Cauſa: Si quis periurium confiteri nolit.xxij.q.j. c.penult.§.fin.cum c.ſequente.

XXVI. Cauſa:Si ſortilegus, diuinator,incantator ſit,vel ſimilis.xxvj.q.v.in princ. c.non oportet. c.aliquanti.c.ſi quis clericus.c.auguriis.c.epiſcopi, in prin.& c.quicunque.§.fin.

XXVII. Cauſa: Si quis ariolos, cæteróſque ſimiles cōſuluerit vel obſeruauerit.d. q.v.c.j.c.aliquanti. verſ. vel conſulere.& c. ſi quis clericus.verſ.cum his qui cum eis.

XXVIII. Cauſa:Si vxorem ſine cauſa dimiſerit.xxxij. q.v.c.præceptum.

XXIX. Cauſa:Si cum matre ſpirituali,vel cum ea quam è ſacro ſuſcepit baptiſmate, aut quam ante epiſcopum propter chriſma tenuit,fuerit fornicatus.xxxiij.q.ij.c.ſi quis cō.

XXX. Cauſa :Si hæreticus ſit vel fautor hæretici, receptator vel defenſor.c.nouerit.xxxxix.in prin.de ſentent.exc.

XXXI. Cauſa:Si ſeipſum mutilauit. Apoſt.canon.xxiij.

XXXII. Cauſa: Si in fornicatione, periurio aut furto deprehenſus fuerit. Quæ cauſa ipſo quidem iure ſubſiſtit, verùm eius exceptio eſt: Niſi epiſcopus, præſbyter aut diaconus deprehenſus ſit: hic enim deponitur, non excommunicatur. Apoſtol.canon xxiiij. Vide j.except.gener.viij.

XXXIII. Cauſa: Si quis cum epiſcopo fauore ciuilis magiſtratus ordinato, & rurſus depoſito, communionem habuerit. Apoſtol.canon.xxix.

XXXIIII. Cauſa: Si clericus præſbyterum aut diaconum contumelia affecerit. Apoſtol.canon.lv.

XXXV. Cauſa: Si quis mancum, mutum, ſurdum aut ſimilem ſubſannauerit. Apoſt.canon.lvj.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆCEDENtium cauſarum generalibus.

Hactenus cauſas excommunicationis enumerauimus: quarum tamen plures colligi poſſunt. Nunc iſtarum cauſarum exceptiones aliquot generales reſtant exponendæ.

I. Exceptio: Niſi is qui deliquit, iuriſdictioni excommunicantis non ſit ſubiectus. c. à nobis.xxj.de ſenten.excom.c. Romana. v.§.j.eod.tit.in vj. Exemplum huius habetur j. exceptione v.

II. Exceptio: Niſi delinquens ſit priuilegiatus.c.quanto amplius.xxvj.de priuilegiis. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi ordinarius excommunicet: contra huius enim excommunicationem nullum valet priuilegium. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ne aliqui.v.de priuilegiis, in vj. Altera replicatio eſt: Niſi priuilegiatus clericum percuſſerit, vel excommunicato communicauerit: hoc enim caſu priuilegium ei non prodeſt. cap. nulli. viij. de ſentent. excommunicaionis.

III. Exceptio: Niſi non ſit manifeſta cauſa excommunicationis, nec ſatis probata. cap.ſacro. xlviij.§.caueat.d.tit. ij.q.j.cap.nemo.xj.q.iij.cap nemo. Concordant item ea quæ habentur j.lib.proxim.cap.xij.reg.xxv.

IIII. Exceptio: Niſi leuis ſit cauſa, & canonibus non approbata.d.q.iij.cap.nullus.c.plerunque.§.cauſæ ergo.

V. Exceptio: Niſi delinquens non ſit catholicus. xxiiij. q.j.c.audiuimus.§.vnde Apoſtol.cum ſequentib.

VI. Exceptio: Niſi delinquens mortuus ſit. xxiiij.q.ij.in princ. cap. damnationis. §. his authoritatibus. Huius replicatio

catio eſt: Niſi ob hæreſim quis ſit excommunicandus: hic enim etiam poſt mortem damnari atq; excommunicari poteſt. d. §. his authoritatib. verſ. ſunt enim quædam crimina. & d. quæſt. ij. cap. vlt.

VII. Exceptio: Niſi in ipſum excommunicantem tantùm delictum ſit commiſſum, non in alium. xxiij. quæſt. iiij. cap. quod Chriſtus. §. fin. cum cap. ſequente.

VIII. Exceptio: Niſi delinquens depoſitus ſit, vel alia pœna punitus. Apoſtol. canon. xxiiij. Huius prima replicatio eſt: Niſi depoſitioni non paruerit. Apoſtol. canon. xxvij. Altera replicatio eſt: Niſi propter Simoniam ſit depoſitus. Apoſt. canon. xxviij. Plura de hac exceptione vide j. in peccatis corrigendis.

VI. QVI EXCOMMVNICANDI?

Regulariter is qui deliquit, non alius, eſt excommunicandus, per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. vj. q. v. in prin. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Si mandato alterius crimen ſit commiſſum: hoc enim caſu is quoq; qui mandauit, eſt excommunicandus. ca. mulieres. vj. §. fin. & c. vniuerſitatis. xxiiij. de ſentent. excom. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. vj. q. v. except. j. Altera exceptio eſt: Si alius delictum ratum habuit: tunc enim & hic excommunicandus eſt. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. cum quis. xxiij. de ſentent. excomm. in vj. Tertia exceptio eſt: Niſi cum quis poſſet prohibere, non prohibuit: nam & hic tenetur. cap. quantæ. xlvij. de ſentent. excom. Plura de hac exceptione vide d. quæſt. v. except. Quarta exceptio eſt: Niſi familia eius qui crimen commiſit. xxiiij. q. iij. in prin. Contradicit tamen d. prin. §. ſpiritualiter. & §. fin. Item contradicunt ea quæ propoſita ſunt d. q. v. in princ. Quinta exceptio eſt: Niſi maior pars vniuerſitatis deliquerit: hoc enim caſu tota vniuerſitas eſt excommunicanda. cap. Romana. v. §. fin. de ſentent. excom. in vj. Sexta exceptio videtur: Niſi occaſione alterius crimen ſit commiſſum: hoc enim caſu is quoque, cuius occaſione crimen commiſſum eſt, excommunicandus videtur Sed hæc exceptio reprobatur j. q. iiij. cap. quia præſulatus Plura de regula hac vide ſ. cap. vj. q. v.

VII. A QVO EXCOMMVNICANDI: ſeu, Quibus excommunicandi ius competit?

I. Regula, De iis qui ſunt extra eccleſiam. Hi excommunicandi ius non habent. de pœnitent. diſtinct.j.cap. verbum. xxiiij.q.j.cap.audiuimus,cum ſequentibus. Plura de hac regula vide j̃.reg.prox.

II. Regula, De hæreticis & excommunicatis. His excommunicandi ius non competit.d.c.verbum.& d.c.audiuimus,cum duobus cc. ſequentib. item d.q.j.in prin.cum c.ſequente.c.Achatius.§.fi.c.ait Celeſtinus.c.apertè.c.miramur. Contradicit tamen d.c.miramur.§.obiicitur. Cui obiectioni reſpondet Gratianus d.c.miramur. §. ſed aliud. Alia ſolutio adfertur d. q.j.c. ſubdiaconus §.poteſt tamen. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi hæreticus hæreticum excommunicauerit. d.c.miramur.§.fi.cum c. ſequente. Altera exceptio eſt: Niſi in deteſtationem criminis, ob quod ab hæreticis fuit excommunicatus.d.c.ſubdiaconus,in prin. vſque ad §.poteſt tamen.

III. Regula, De laicis. His quoque ius excommunicandi non competit.d.§.poteſt tamen. verſ.vel catholico non ſacerdote.item c.vlt.de immunit.eccleſiar.in vj.c. quanto amplius.xxvj.de priuilegiis.

IIII. Regula, De prælatis. His excõmunicandi ius competit.cap.cum ab.iij.de officio ordinarij. Huius exceptio eſt: Niſi fœmina ſit prælata.c.dilecta.xij.de maior.& obed. Plures exceptiones vide in regulis ſequentibus.

V. Regula: Officialis archiepiſcopi vel metropolitani ſuffraganeum excommunicare non poteſt, archiepiſcopo vel metropolitano non abſente. cap. j. §. fin. de officio ordinario in vj.

VI. Regula: Non niſi à ſui loci prælato quis excommunicandus. vj. quæſt.iij. in prin.cum. cap ſequente. Huius exceptio eſt: Niſi alibi crimen ſit commiſſum: tunc enim ab eius loci, quo crimen commiſſum eſt, prælato poteſt excommunicari. d.q.iij.cap.placuit. & cap. vlt Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.vj.q.vij.in prin.

VII. Regula: Anathematizare prælatus ſolus ſine conſenſu archiepiſcopi & coepiſcoporum non poteſt. xj. quæſt. iij.cap.nemo.

VII QVANDO EXCOMmunicandum?

I. Regula: Poſt delictum commiſſum, non antè, excommunica

municationis ſententia ferenda. cap. Romana. v. §. cauean-. de ſentent. excommu. in vj. Cuius exceptio eſt: Niſi ſententia generalis ſit, habens vim ſtatuti. cap. à nobis. xxj. de de ſentent. excom.

II. Regula: Poſt appellationem interpoſitam nemo eſt excommunicandus. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.q.v. cauſa j. except. j. Plures huiuſmodi regulas vide j.q. prox.

IX. ANTECEDENTIA EXcommunicationem, item modus & adiuncta.

I. Regula: De monitione præmittenda cauetur c. ſacro. xlviij. in prin. de ſenten. excom. c. reprehenſibilis. xxvj. in prin. c. cum ſpeciali. lxj. in prin. de appellationibus. c. ſtatuimus. iij. & cap. Romana. v. §. ſed nec in ſpecie. de ſentent. excom. in vj. Apoſtol. canon. xxx in fine. Concordant item ea quæ habentur ſ. cap. vj. q. viij reg. j. Declaratur regula propoſita modo monitionis præmittendæ definito. cap. conſtitutionem. ix. d. tit. Exemplum huius monitionis habetur c. vnico, de furtis, in extrauag. com. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi facti neceſſitas celeritatem flagitet. d. cap. ix. verſ. niſi facti neceſſitas. Altera exceptio eſt: Niſi tale ſit crimen, quod ipſo iure excommunicationem meretur ſine ſententia. d. cap. reprehenſibilis. xxvj. verſ. niſi fortè talis ſit culpa. Tertia exceptio videtur: Niſi non excommunicationis, ſed ſuſpenſionis vel interdicti ſententia ſit ferenda. Quæ tamen exceptio reprobatur c. ſtatutum. xiij. de ſentent. excom. in vj.

II. Regula: De ordine iudiciario præmittendo cauetur cap. j. verſ. nec aliquem excommunicare. de exceſſibus prælatorum.

III. Regula: De officio excommunicantis, ne affectibus indulgeat & vt ſit irreprehenſibilis, cauetur c. 1. prin. de ſentent. excom. in vj. xj. q. iij. c. ſi eſpiſcopus, in prin. c. ridiculum. cap. cœpiſti. cap. plerunque.

IIII. Regula: De ſententia excommunicationis in ſcriptis proferenda cauetur cap. j. §. quiſquis igitur. de ſentent. excom. in vj.

V. Regula: De cauſa excommunicationis ſententiæ inferenda cauetur d. §. quiſquis. verſ. & cauſam excommunicationis.

VI. Regula. Ne ſub conditione ſatisfactionis ſententia proferatur, cauetur c. Romana. v. §. caueant etiam d. tit.

VII. Regula: De verbis excommunicationis cauetur. xj. q. j. cap. canonica.

VIII. Regula: De modo & forma promulgandæ ſententiæ cauetur d. q. iij. c. debent.

X. EVENTVS ET CONSE quentia excommunicationem.

I. Regula: De nominibus excõmunicatorum publicandis cauetur xj. q. iij. q. iij. c. curæ ſit. Huius exemplum proponitur. cap. ad certitudinem. iij. de ſentent. excom. in extrauag. commu.

II. Regula: De exemplo ſententiæ excommunicatis exhibendæ cauetur c. j. §. exemplum. de ſentent. excom. in vj.

III. Regula: De prouocatione ab excommunicationis ſententia permittenda cauetur xj. q. iij. c. ſi epiſcopus. item De ſentent. excomm. c. ſacro. xxxxviij. §. caueat.

IIII. Regula, Qui prouocandi? Epiſcopi finitimi prouocari poſſunt. d. c. ſi epiſcopus. verſ. vt epiſcopos finitimos. &. d. q. iij. c. ſi quis presbyter. c. clericus.

V. Regula: Ne omiſſo medio prouocetur, cauetur cap. Romana. v. in prin. & c. venerabilibus. vij. in prin. de ſentent excom. in vj.

VI. Regula: Qui dicit excommunicationis ſententiam nullam: præſtita cautella eſt abſoluendus, poſteáque cauſa appellationis vel nullitatis cognoſcenda. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c. cum contingat. xxxvj. de officio delegati. c. ſolet. ij. de ſentent. excom. in vj. Plura de hac re vide j. cap. xiij. quæſt. iiij. reg. j. except. j. cum ſequentib.

VII. Regula: Excommunicatus intra annum ſuam innocentiam poteſt purgare, Poſtea non. xj. q. iij. c. rurſus. & cap. quicunque.

VIII. Regula: De ſententia excommunicationis retractanda cauetur d. q. iij. c. ſi epiſcopus. verſ. ille vero epiſcopus.

IX. Regula: Si ſententia excõmunicationis iniuſta pronuncietur, quomodo reſtituatur iniuſtè excommunicatus definitur d. q. iij. c. epiſcopus, in prin.

X. Regula: De pœna iudicis iniuſtè excommunicantis cauetur d. q. iij. c. epiſcopi. item. xxiiij. q. iij. c. ſi habet. ij. §. fin.

ſin.item cap.non in perpetuum. cap. de illicita, in prin. vſque ad §.de conuentione.cap.cum aliquis.cap.ſi quis non recto. cap.certum.§.illicita. Alia pœna proponitur cap.ſacro.xlviij. in princ. & §.caueat etiam.de ſentent. excommunic.cap.venerabilibus.vij.§.ſed ſi excommunicatus.eo.tit.in vj. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi excommunicator ipſe ſententiam reuocauerit.d.cap.xlviij.§.ſi verò iudex.

DE IVSTA EXCOMMVNIcatione euentus.

XI. Regula: Anathematizatus à Deo ſeparatus eſt, & diabolo traditus.d.cap. certum, in princip.xj.quæſt.iij.cap. omnis.& cap.nihil ſic.

XII. Regula: Excommunicatus in cœlo ligatus eſt.xxiij. quæſt.j.cap.quodcunque.

XIII. Regula: Excommunicatus non habet vitam, & ira Dei manet ſuper eum.xxiij.q.iiij.cap. ſi quis à cathol.

XIIII. Regula: Excommunicatus ſpiritum tenere non poteſt.xxiij.quæſt.vij.cap.vlt.in prin. Concordant ea quæ habentur ĵ.cap.xvij.quæſt.viij.reg.ix.

XV. Regula: Excommunicatio à fraterna ſocietate ſeparat: anathematizatio à corpore Chriſti ſeu Eccleſia.iij. quæſt.iiij.cap.vlt.

XVI. Regula: Excommunicatus ſacra miniſteria peragere non poteſt.xj.quæſt.iij.cap.ſi quis epiſcopus.iij.& cap. ſi quis epiſcopus.iiij.

XVII. Regula: Pœna non obtemperantis excommunicationi patet ex d.cap. ſi quis. Sed & alia pœna proponitur d.quæſt.iij.cap.placuit. & cap. qui iubente, in prin. vſque ad §.ſed quæritur. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi pendente appellatione fuerit excommunicatus.cap. ad præſentiam. xvj. de appellationibus.

XVIII. Regula: Oblationes pro excommunicato factæ recipi non debent, nec orationes pro eo habendæ.cap. ſacris.xxxviij.§.nec ſi occumbat. de ſentent. excommunic. Huius exceptio eſt: Niſi non propter ſchiſma, ſed ob aliud crimen fuerit excommunicatus.xxiij.quæſt.ij.c.ſanè. Alias exceptiones vide ĵ.lib.iij.cap.xiij.reg.xlj.& lib.iiij.cap.vij.de eleemoſynis, reg vij.

XIX. Regula: Domino excommunicato, ſubditi & vaſſalli ab eius ſeruitio & obedientia liberantur.cap.vlt.de pœnis.xv.

nis.xv.quæſt.vj.cap.penult.& vlt.

XX. Regula: Excommunicatus feudis eccleſiæ priuatur.c.grauem.liij.§.fin.de ſentent.excommunic.

XXI. Regula: Excommunicatus eccleſiaſticum ordinem accipere nequit. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur cap cum illorum.xxxij.d.tit.

XXII. Regula: Excommunicatus ad actus diuinos non eſt admittendus.cap.cum & plantare.iij.§.excommunicatos. & ibi Panormit. de priuilegiis. Huius exceptio prima hæc eſt: Niſi pendente appellatione ſit excommunicatus.cap.ad præſentiam.xvj. de appellat. Concordant ea quæ habentur. j.lib.proxi.cap.xviij.quæſt.vij.reg.xiij. Altera exceptio eſt: Niſi ad prædicationem verbi diuini audiendam.cap.reſponſo.xliij.in prin.de ſentent.excommunic.

XXIII. Regula: Excommunicatus vitandus, nec illi communicandum eſt.d.§. excommunicatos.item cap.parochianos.ix.verſi.ipſóſque faciatis. de ſentent.excommunic. xxvij.q.j.c.deuotam.§.prius autem quàm. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ.quæſt.v.cauſa 10.

XXIIII. Regula: Si excommunicatus prouocans non obtinuerit: hoc nomine peculiariter punitur.c. ſacro.xlviij. §.verùm ſi contra.de ſentent.exccommunic.

XXV. Regula: Excommunicatus agere in iudicio non poteſt, per ea quæ proponentur j.libr.prox.cap. ix. de exceptione excommunicationis.

XXVI. Regula: Excommunicatus in aliam ciuitatem profectus ſine commendaticiis literis recipi non debet: alioquin recipiens & receptus punitur. Apoſtolus canon.xij.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆCEdentium regularium generalibus.

Planè regularum hactenus à regula decima enumeratarum exceptiones quædam ſunt generales, quarum prima hæc eſt: Niſi ſententia excommunicationis non præceſſerit. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt.v.cauſa 10.except.ix.item q.ij.reg. iij.in princ. Altera exceptio eſt: Niſi illicitè ſit excommunicatus.xxiiij.quæſt. iij.cap.comperimus.cap.ſi quis non.c.ſi habes.§.fin. cap.non in perpetuum.c.de illicita, in princ.cap. certum eſt.§.illicita. item xj.quæſt.iij.cap.quomodo. Contradicit xj.quæſt.iij.in prin.cum cap.ſequente.cap.ſi epiſcopus.§.præmiſſis. Tertia

exceptio

exceptio videtur: Niſi ſimpliciter hoc verbum. (Excommunico,) in ſententia ſit poſitum, non Anatematizo, vel ſimile quiddam. Reprobatur hæc exceptio cap. penult. de ſenten. excommun. Quarta exceptio eſt: Niſi ob id tantùm fuerit excommunicatus, quòd excommunicato communicauerit. cap. à nobis. ij. in fin. de exceptionib. Cuius replicatio eſt: Niſi ei qui ex crimine damnabili excommunicatus eſt, excommunicauerit. cap. ſi cõcubinæ. 55. de ſentent. excommu. Quinta exceptio eſt: Niſi excommunicatus pœnitentiam egerit, vel abſolutus ſit. xxiiij. quæſt. iij. cap. itaque cenſuimus. Plura de hac exceptione vide ſ. cap. xiij. de abſolutione. Sed & plures huiuſmodi exceptiones licet colligere ex præcedentibus quæſtionibus, ex cauſa videlicet excommunicationis, ex perſona excommunicãtis, ex perſona excommunicati, ex tempore, &c.

XXVII. Regula: Qui excommunicati cenſeantur, & prædictis pœnis ſubiaceant, definitur primùm in eo qui iuriſdictioni excommunicantis non eſt ſubiectus, per ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt. v. except. generali. j. Deinde in ſucceſſore magiſtratus excommunicati, cap. aduerſus. vij. §. fin. de immunitate eccleſiarum.

XXVIII. Regula: Per excommunicationem non probatur quaſi poſſeſſio iuriſdictionis. c. olim. xvii. de reſtitut. ſpoliator. Hactenus de euentis & conſequentibus.

XI. ADFINE remedium excommunicationis eſt, pœna pecuniaria, quæ pro ea poteſt infligi. cap. venerabilibus. vij. §. denique de ſentent. excommu. in vj. Eſt item adfine excommunicationis remedium, interdictum eccleſiaſticum: de quo ſequitur. Hæc de excommunicatione.

DE INTERDICTO ECCLEſiaſtico. Cap. IX.

I. CAVSÆ EX QVIBVS interdicendum.

EÆDEM videntur cauſæ interdicti, quę & excommunicationis, quas cum ſuis exceptionibus ſ. cap. prox. enumerauimus. Sanè ob non ſolutum debitum pecuniarium interdicti pœna infligi prohibetur cap. ij. de ſentent. excom. in extrauag. commu.

II. QVIBVS

II. QVIBVS COMPETIT ius interdicendi?

Epiſcopo cum capitulo, non ſingulis ſeparatim competit. cap.ſuper eod.ij. de his quæ fiunt à maiore parte. cap. Plures propoſitæ quæſtionis regulas vide ſupra cap. proxim. quæſt. vij.

III. ANTECEDENTIA, MODVS & adiuncta interdictionis.

I. Regula: De monitione præmittenda cauetur cap. ſtatutum.xiij de ſentent.excommu.in vj.

II. Regula: De ſententia interdicti in ſcriptis proferenda, cauſa interdicti inſerta, cauetur cap.j.§. & hæc eadem. dicto titu.

IIII. EVENTVS ET CONſequentia interdicti.

I. Regula: In locis interdictis diuina officia non ſunt celebranda, & interdicti ad diuina officia non ſunt admittendi. Clement.j.cum ſequente.de ſentent.excommuni. cap. is qui xviij.§.is verò.eo.tit.in vj.item cap.cum & plantare.iij.§. excommunicatos. de priuilegiis. Huius regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi fratres minores primi ordinis, fratres tertij ordinis admiſerint. Sed reprobatur Clement cum ex eo.iij. de ſentent. excommu. Altera exceptio eſt: Niſi hoſpitalarij & templarij in locis interdictis diuina celebrauerint. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur d. cap. cum & plantare.iij.§.quòd ſi templarij. de priuilegiis. Huius replicatio prima eſt: Niſi plus quàm ſemel in anno diuina in locis interdictis celebrent.d.§. quòd ſi templarij.verſi. non niſi ſemel in anno. Altera replicatio eſt: Niſi in pluribus quàm in vna eccleſia celebrent.c. vt priuilegia. xxiiij.§. illud etiam.eod.tit. Tertia replicatio eſt: Niſi defunctos in eccleſiis interdictis ſepeliant.d.§. quòd ſi templarij.verſic. nec tunc ibi ſepeliantur. Huius duplicatio eſt: Niſi confratres ſuos ibi ſepeliant.hoc enim eis permittitur. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.cap.vt priuilegia. xxiiij.in prin. Planè iure nouo exceptio propoſita videtur mutuata, nempe cap.vlt.§.fi.de ſentent.excommu.in vj. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia exceptio eſt: Niſi ianuis clauſis, & non pulſatis campanis ſuppreſſa voce diuina officia in locis

locis interdictis celebrentur. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. quod nonnullis. xxv. de priuilegiis. cap. quod in te. xj. §. & in conuentualibus. de pœnitent. item cap. permittimus. 57. de ſentent. excommu. cap. vlti. §. adiicimus præterea. eod. titu. in vj. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi aliquos ad audiendum admittant. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. licet. xj. de priuilegiis, in vj. Quarta exceptio eſt: niſi in feſtiuitatibus diuina officia palàm celebrentur. Quæ exceptio approbatur certis conditionibus d. cap. vlti. §. in feſtiuitatibus. Quinta exceptio eſt: Niſi pœnitentia & viaticum in locis interdictis miniſtrentur: hoc enim permiſſum eſt. cap. quod in te. xj. in princ. de pœnitent. cap. reſponſo. xliij. §. fin. verſi. & pœnitentias. de ſentent. excommunic. Huius replicatio eſt: Niſi ſanis, non morientibus pœnitentia concedatur. Quæ replicatio elicitur ex iam propoſitis: ſed tollitur & reprobatur certis conditionibus cap. vlti. in princ. de ſentent. excommu in vj. Sexta exceptio eſt: Niſi ſepultura clericorum morientium in cœmeterio celebretur. d. cap. quod in te xj. §. j. Septima exceptio eſt: Niſi pœnitentia cruce ſignatis & peregrinis concedatur. d. cap. xj. §. fi. Hæc exceptio videtur eſſe ſuperuacua: cùm omnib. generaliter pœnitentia conceditur, vt dictum ſ. except. v. replic. vnica, in fine. Octaua exceptio videtur: Niſi particulare, non vniuerſale ſit interdictum. Sed reprobatur cap. cum in partibus. xvij. de verbor. ſignific. Nona exceptio eſt: Niſi baptiſma & chriſma in loco interdicto celebretur. cap. reſponſo. xliij. §. fin. de ſentent. excommun. cap. quoniam. xix. eod. tit. in vj. Decima exceptio eſt: Niſi conciones fiant in loco interdicto. d. cap. reſponſo. xliij. in prin. Vndecima exceptio eſt: Niſi Epiſcopus tranſiens in loco interdicto miſſam celebrauerit, vel celebrari ſibi fecerit in altari viatico. c. vlt. de priuilegiis, in vj. Duodecima exceptio eſt: Niſi ij propter quos interdictum poſitũ eſt, illud non ſeruent. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. petiiſtis. xx. de priuilegiis. Hęc de prima regula.

II. Regula: De pœna eius qui in locis interdictis diuina officia celebrauerit, cauetur ca. poſtulaſtis. vij. §. quæſiuiſtis. de cleric. excommu. Alia pœna ſtatuitur cap. epiſcoporum. viij. de priuilegiis, in vj.

QVI INTERDICTI CENSEANTVR.

III. Regula: Interdicto clero, non eſt interdictus populus: item

lus: item è conuerſo. cap. ſi ſententia. xvj. in princ. de ſentent. ex commu nic. in vj.

IIII Regula: Interdicta ciuitate vel populo, ſinguli ciues cenſentur eſſe interdicti. d. cap. ſi ſententia. xvj §. cum verò. Huius exceptio eſt: Niſi ob delictum domini ciuitas ſit interdicta: tunc enim ſinguli ciues alibi ad diuina officia nihilominus admittuntur d. c. xvj. §. cæterùm.

V. Regula: Interdicta ciuitate, ſuburbia quoque & continentia ædificia interdicta cenſentur: item interdicta eccleſia, capella quoque contigua & cœmeterium contiguum cenſetur interdictum. cap. ſi ciuitas. xvij. de ſententia excommu. in vj.

VI. Regula: Epiſcopi & ſuperiores prælati interdicto generali non continentur. cap. quia periculoſum. iiij. d. tit.

V. AD FINE remedium interdicti eſt, ceſſatio à diuinis, quæ ſine manifeſta & rationabili cauſa fieri non debet. cap. irrefragabili. xiij. §. cæterùm. de officio ordinarij. Ceſſationis autem forma & modus præſcribitur c. ſi canonici. ij. & cap. quamuis. viij. eod. tit. in vj. Hæc de excommunicatione & interdicto tanquam pœnis eccleſiaſticis ſint dicta. De ſuſpenſione & depoſitione, quæ & ipſæ eccleſiaſticæ pœnæ ſunt, tractabitur j. lib. iij. in iure clericorum. Sed & ad pœnas eccleſiaſticas pertinet degradatio clericorum: de qua ſ. cap. vij. vbi de clericis puniendis actum eſt, diximus. Nunc ad actus & adiuncta publicorum iudiciorum tranſeundum.

DE ACTIBVS ET ADIVNctis publicorum iudiciorum.

Cap. X.

I. DE ACTIBVS ACCVSATORIS.

ACTVS & adiuncta publicorum iudiciorum partim ſunt accuſatoris, partim rei conuenti, partim denique ipſius iudicis. Accuſatoris actus ſeu officia ſunt libelli inſcriptio, & alia, de quibus ſequitur.

I. Regula: De libelli inſcriptione ab accuſatore facienda cauetur ij. quæſt. viij. cap. quiſquis ille. iij. quæſt. ix. cap. qui accuſate. verſic. inſcriptione videlicet. iiij. quæſt. iiij. cap. nullus. §. inſcriptio ſemper. §. in aliis. & in §. inſcriptio verò. l. vij. in prin. ff. de accuſationibus. l. xvj. & l. xvij. verſicul. ſed quiſquis. C. de accuſationibus. l. iij. in prin. & l. 10. C. qui accuſare

non

non poſſunt. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi maritus vxorem de adulterio accuſet: hic enim inſcribere in crimen non tenetur. d. cap. nullus. §. ſi maritus. l. xxx. §. in primis. C de adulteriis. Cōtradicit Nouell. cxvij. §. ſi adulterio. Altera exceptio eſt: Niſi de abigeatu accuſatio inſtituatur. d. c. nullus. §. abacti. l. vnica. C. de abigeis. Tertia exceptio eſt: Niſi per officiales crimen Præſidi nuncietur. d. cap. nullus. §. aliquando. l. vij. C. de accuſationib. Quarta exceptio huic ſimilis hæc eſt: Niſi nō per accuſationem, ſed per denunciationē crimen deferatur. c. ſuper his. xvj. in prin. de accuſationibus. Quinta exceptio eſt; Niſi per modum exceptionis crimen obiiciatur. Approbatur ſimul & diſtinguitur d. c. ſuper his. §. cum autem excipiendo. Sextam exceptionem vide M. I. C. lib. j. cap. xv. de libelli inſcriptione, reg. j. except. j.

II. Regula: De modo & forma inſcriptionis, item iis quæ deſignanda vel inſcribenda ſunt, cauetur ij. q. iij. c. Paulum. §. omnis igitur. q. viij. c. penult. item. c. vltim. §. quæ verò. & §. ſed etſi aliud. l. iij. in prin. & §. ſed etſi aliud. ff. de accuſationibus. Ad formam etiam inſcriptionis pertinet, vt accuſator ſubſcribat, vel alius pro eo, ſi literas neſciat. d. c. vltim. §. item ſubſcribere. & d. l. iij. §. item ſubſcribere.

III. Regula: Si in crimen inſcriptum non ſit, vel non rectè: rei nomen aboletur, & ex integro repetendi reum poteſtas fiet. d. c. vlt. §. quod ſi libelli. & d. l. iij. §. quod ſi libelli. Plura de regula propoſita vide M. I. C. lib. j. cap. xv. de libelli inſcriptione, quæſt. iiij.

IIII. Regula: Accuſator cuſtodiæ ſimilitudinem patietur. ij. q. viij. c. quiſquis. l. xvij. in prin. verſ. cuſtodiæ ſimilitudinem. C. de accuſationibus. l. ij. §. fin. C. de exhibendis reis.

V. Regula: Accuſatio in ſcriptis producenda eſt, ac legenda ij. q. viij. in prin. cum c. ſequente. Contradicit d. q. viij. c. vlt. in prin. Cui reſpondet Gratianus ibidem §. ſed Calixtus.

VI. Regula: Accuſatori probandi onus incumbit. ij. q. vij. c. ſi quis epiſcopus. & iij. q. vj. c. vlt. Quibus autem rationibus crimen probandum ſit, paulo inferius inter officia iudicis reg. iiij. cum ſequentib. docebitur.

II. DE ACTIBVS ET OFficiis circa reum.

I. Regula: De contumacia rei coercenda per excommu-

nicationem cauetur iiij. q. v. in prin. cum cap. ſequente. Adfinia remedia contumaciæ rei coercendæ vide M. I. C. lib. j. cap. xv. de actib. & officijs circa reum.

II. Regula: De reis non recipiendis nec occultandis cauetur d. cap. vj. quæſt. iij. Verùm eius exceptio videtur: Niſi recipiētes ſint priuilegiati ad recipiendum. Sed reprobatur c. vnico, de preuilegiis, in extrauag. Ioann. xxij. plura de reis non recipiendis vide d. quæſt. iij.

III. Regula: De reis apprehenſis cuſtodiendis cauetur l. ij. §. fin. C. de exhib. reis. & l. ij. in prin. ff. de cuſtod. reor. Verùm eius exceptio hæc eſt: Niſi reus iudicio ſiſti, vel de parendo iuri ſatiſdare ſit paratus. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur capit. ſi clericos. xv. §. fin. de ſentent. excommun. in vj.

IIII. Regula: Reus interim ab officio ſuo eſt ſuſpendendus. ij. q. iij. c. accuſatum.

III. DE ACTIBVS ET officiis iudicis.

I. Regula: Abſente reo, nec cauſam cognoſcere, nec ſententiam ferre debet iudex. ij. q. viij. c. accuſatorum. ij. & cap. vlt. in princ. item iij. q. ix. in prin. cum ſequentibus, vſque ad c. nō oportet. item c. abſente aduerſario, cū ſequentib. vſque ad c. teſtes. item c. chartæ. Concordant item ea quæ habentur M. I. C. lib. j. c. xv. de ſententia ferenda, q. j. reg. ij. in princ. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi reus contumaciter abſit. d. q. ix. c. abſens. verſ. niſi fuerit. & c. decernimus. Plura de exceptione propoſita vide M. I. C. d. reg. ij. except. j. Sed & plures huiuſmodi exceptiones vide d. reg. ij.

II. Regula: Ne ſententia contra epiſcopum inconſulto Papa feratur, cauetur per ea quæ habentur j. lib. iij. cap. viij. q. x. reg. x. Nec contra clericum ſine ſynodo vel ſeniorib. ſententia ferenda, per ea quæ habentur j. cap. xij. de executione, quæſt. j. except. ij.

III. Regula: Ne ſine accuſatore aliquis damnetur, cauetur xxiij. q. iiij. c. ſi quis poteſtatem. Concordant ea quæ habentur s. cap. vj. quæſt. iiij. in princ.

IIII. Regula: Non niſi euidenter crimen fuerit probatum, reus eſt damnandus. c. literas. xiiij. de præſumptionibus ij. q. viij. c. ſciant. l. xxv. C. de probationibus.

V. Regula: Socij criminis de ſe confeſſi, de aliis fidem

non

non faciunt.c.j.de confeſſis.c.veniens.x.de teſtibus.iiij.q.iij. c.vlt.§.liberi.xv.q.iij.c.penult.§.fin.cum c.ſequente. Concordant item ea quæ habentur M. I. C.lib.j.cap.xv.in fin. reg.ij. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima eſt in crimine læſæ maieſtatis, d. cap.vltim. verſ. præterquam de crimine. & d. cap. j. de confeſſis. verſ. crimine læſæ maieſtatis excepto. Altera exceptio eſt in crimine hęreſeos, c.in fidei.v.de hęreticis, in vj. Tertia exceptio eſt in crimine Simoniæ. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.j.de teſtibus, in vj. item diſtinct.lxxix.c.ſi quis Papa.§.propter occultas.

VI. Regula: Iudicium vulgi ſeu adſtantium in ferenda ſententia non attendendum. c. ad audientiam.iij.de conſuetudine.l.xij.C.de pœnis.

VII. Regula: Confeſſio cruciatibus non eſt extorquenda.xv.q.vj.in prin.cum c.ſequente. Contradicunt ea quę habentur M.I.C.lib.j.cap.xvj.quæſt.j.in prin. Planè ſi reus nullis aliis argumẽtis vrgeatur, nec iure ciuili torquendus eſt. d.quæſtione j.except.j.Cui concordat capit.cum in vj.de regulis iuris.

VIII. Regula: Seruus contra dominum ſuum non eſt torquendus. xij.q.ij.c.quæſtionem, in princ.l.j.in princ.C.de quæſtionib. Huius exceptio prima hæc eſt. Quòd ſi aliis probationibus dominus conuictus ſit, iis per hoc, ꝙ ſeruus contra dominum tortus ſit, non derogatur.d.c. quæſtionem. §. in cæteris. & d. l. j. §. in cæteris. Altera exceptio eſt: Niſi cauſa ſit pecuniaria, & aliæ probationes deficiant.d.c.quæſtionem.§.fin.& d.l.j.§.fin. De qua exceptione vide plura M. I.C.libro j.cap.xvj.quæſt. ij.reg.j.except.iiij.repl. xv. Tertia exceptio eſt in crimine læſæ maieſtatis. d.c.quæſtionem, in prin. verſ.& crimine. & d. l.j.in prin.verſ.& crimine. Quarta exceptio eſt in crimine fraudati cenſus, ibidẽ ver. item fraudati. Quinta exceptio eſt in crimine adulterij. d. cap. quæſtionem, in princip.& d. l.j.in princip. Sexta exceptio eſt in inſidiis marito ab vxore, vel contrà, ſtructis, de pœnitent.diſtinct.j.cap.ſi fortè mulier.l.ix.C.ad l.Cornel.de ſicariis. Plura de regula propoſita eiúſque exceptionibus vide M.I.C.d. except.iiij.

IX. Regula: Humilibus & abiectis teſtibus ſine tormentis fides habenda non eſt.ij.q.j.c.in primis.§.teſtes autẽ.iiij. q. ij. cap.vlt.§.ſi autem ea rei. l. xxj.§.ſi ea rei.ff. de teſtibus. Excipiuntur præſbyteri teſtes. v.q.vj.c.quia iuxta §.præſbyteri.

teri.l.viij. C.de epiſcopis & clericis.Plura de regula propoſita vide M.I.C.de quæſt.ij. reg. ij. Hæc de adiunctis publicorum iudiciorum,de quibus tamen vide plura d.lib.iij.cap.v. cum tribus ſequentib.

EVENTVS ET CONSEquentia iudiciorum publicorum reo abſoluto Cap. XI.

POſt adiuncta iudiciorum publicorum ſequuntur eorundem euentus & conſequentia, quorum alia ſunt reo abſoluto, alia reo damnato, alia denique reo reſtituto & à pœna liberato:de quibus ſingulis ordine diſpiciendũ.Euentus itaque & conſequentia reo abſoluto enumerantur ij. q. iij.c.vltim.§.notandum.l.j.in princ.ff.ad S.C.Turpillian.

I. DE POENA CALVMniatorum.

I. CAVSÆ EX QVIBVS CAlumniæ pœna irroganda eſt.

Principalis cauſa eſt, ſi accuſator fuerit calumniatus, nec probauit quod intendit. Quid autẽ ſit calumniari, definitur d.§. notandum. Concordat huic cauſæ.v. q.vj.in prin. cum c. ſequẽte.Alia cauſa videtur:Si temerè accuſauit.Quæ tamen reprobatur d.c.vlt.§.ſi autem inter loquendo.& d.l.j.§.quæri poteſt.Plures huiuſmodi cauſas vide M. I. C. lib. j. cap.xvij. in princip.quæſt.ij. Planè propoſitæ cauſæ exceptiones plures ſunt: quarum prima hæc eſt: Niſi iuſto errore ſine euidenti calumnia quis ad accuſandum proceſſit. d. c. vlt.§. ſed nõ vtique.& d. l.j. §.ſed non vtiq;.item l.iij.C.de calũniator.

II. Exceptio: Niſi per modum exceptionis crimen obiecit. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſuper his.xvj.§.cum autem excipiendo.de accuſatoribus.

III. Exceptio: Niſi calumniator obtinuerit,& reus fuerit condemnatus. Hæc exceptio reprobatur c.accuſaſti.viij. eod. tit.v.q.vj.c.delator.Plures huiuſmodi exceptiones vide M.I.C.d.quæſt.ij.

II. QVO IVRE CALVMNIA PVNIATVR?

Definitur ij.q.iij.c.vltim.§.calumniatoribus.l.j.§. calumniatoribus.ff.ad S.C.Turpill.

III.

III. QVÆ POENA CALVMNIATORIBUS irroganda?

I. Regula: Eadem pœna calumniator puniendus, qua puniretur reus, ſi fuiſſet damnatus. d.q. iij.c. calumniator. c. qui non. c. Paulum. §. fin. item ij. q. viij. c. quiſquis. ver. calumniantes. iij. q. vj. c. j. in fin. v. q. vj. c. qui calumniam. xxxiij. q. v. c. ſatis hinc. §. fin. Concordat item M.I.C. lib. j. cap. xvij. in princ. p. vj. Planè excipitur maritus vxorē accuſans, d.c. ſatis hinc.

II. Regula: Calumnia punitur etiam depoſitione, verberibus & exilio. c. j. de calumniatoribus. v. q. vj. ca. quia iuxta, in princip.

III. Regula: De infamia calumniatoris cauetur ij. q. iij. in prin. cum c. ſequente. item c. ſi quis iratus. §. fin.

IIII. Regula: De pœna excommunicationis cauetur d. q. iij. c. ſi quis epiſcopum, in prin. vſque ad §. aliud eſt. item ij. q. x. c. eos qui. c. vlt.. §. cum ergo. v. q. vj. c. Epiphanium. c. delator. c. vlt. item diſtinct. 46. c. accuſatores.

V. Regula: De pœnitentia calumniatori iniungenda cauetur d. q. vj. c. penult. item c. accuſaſti. viij. de accuſationib.

VI. Regula: Vt calumniatori lingua capuletur, aut conuicto caput amputetur, cauetur v. q. vj. c. delatori. Plures pœnas calumniæ vide M.I.C. d. q. vj.

IIII. ADIVNCTA HVIVS IVDICII de calumniatoribus.

De reo ab officio & beneficio interim ſuſpendendo, donec innocentiam ſuam probauerit, cauetur c. cum dilectus. ij. de calumniatoribus Hæc de calumniatoribus, de quibus vide plura M.I.C. d. cap. xvij. in prin.

II. DE POENA PRÆVARICATORUM.

I. CAVSA EX QVA POENA præuaricationis irroganda.

Si accuſator fuerit præuaricatus, punitur, per ea quæ s. eod. cap. in prin. ſunt propoſita. Declaratur hæc cauſa definitione præuaricationis ibidem annotata. Concordat ij. q. iij. c. vlt. §. prçuaricator eſt. & §. præuaricatorem l. j. ff. de prçuaricatorib. l. j. §. præuaricatorum. ff. ad S. C. Turpill. Huius cauſæ exceptio prima eſt: Niſi in priuato, non in publico iudicio fuerit præuaricatus. d. c. vlt. §. is autem præuaricator. l. j. §. is autem. ff. de præuaricat. Altera exceptio eſt: Niſi non

accuſator,ſed aduocatus fuerit præuaricatus.d.cap.vlt.§.cæterùm aduocatus. & d.l.j.§.fin. Aliam exceptionem. ſed reprobatam, vide M.I.C. lib.j.cap.xvij. de præuaricatorib. quæſt.ij.except.ij.

II. QVÆ POENA PRÆVARIcatoribus irroganda?

Extraordinaria illis hodie iniungitur.ij. quæſt. iij.cap.vlt. §.ſciendum.l.ij.ff.de præuaricatoribus. Plura de præuaricatorib.vide M.I.C.d.cap.xvij.§.ſecundo.

IIII. DE POENA TERGIuerſatorum.

I. CAVSA EX QVA HÆC pœna competit.

Si accuſator fuerit tergiuerſatus. Approbatur hæc cauſa ſimul & declaratur per ea quæ propoſita ſunt ſ. eod.cap. in prin.Concordat ij.q.iij.cap.vlt.§.ſi quis autem.l.j.§.ſi quis.ff. ad S.C.Turpil.Huius cauſa exceptio prima eſt: Niſi accuſator diſtulit ſaltem, non in totum deſeruit accuſationem. d. cap.vlt.§.deſtitiſſe.&l.xiij.ff.ad S. C. Turpil. Altera exceptio eſt: Niſi errore lapſus, poſtea cognita rei veritate noluit in improba lite perſeuerare.Approbatur M.I.C. lib.j.cap.xvij. de tergiuerſatione, quæſt.ij. except.ij. Cuius exemplum habetur ij.q.iij.c.ſi quis iratus.§.fin.& c.Paulum,in prin.Tertia exceptio eſt: Niſi permiſſu Imperatoris deſtitit. d. §. deſtitiſſe. verſ. ſed qui permiſſu. & d.l. xiij. Quarta exceptio eſt: Niſi abolitione interueniente deſtitit, d. §. deſtitiſſe. verſ. abolitio enim. Concordat M.I.C. d.q.ij.except.xxij. Huius replicatio prima eſt: Niſi pluribus criminibus illatis, non omnium abolitio interuenerit.ij.q.iij.ca.vlt.§.ſi plura.l.j.§.ſi plura.ff.ad S.C.Turpill.l.xxxix.§.duos.ff. ad l.Iul. de adult. Altera replicatio eſt; Niſi non pro tribunali, ſed de plano abolitio interuenerit.d.cap.vlt.§.abolitio. & d.l.j.§. abolitio. Plures replicationes vide d.except.xxij.Quinta exceptio eſt: Niſi ante inſcriptionem criminis deſtitit.ca licet.xiiij.de accuſationibus.ij.q.iij.c.ſi quis epiſcopum.§.ſi.cum c.ſequente. Hæc de exceptionibus propoſitæ regulæ, quarum tamen plures vide M.I.C.d.quæſt.ij.

II. QVID VENIAT IN IVDIcium tergiuerſationis?

Reuoca-

Reuocatur id quod accuſator ob tergiuerſationem conſecutus eſt.ij.quæſt.iij.c. Euphemium. Plures huius loci regulas vide M. I. C. d.cap.xvij.in fin.quæſt.v.

III. AD FINE REMEDIVM ACCVſationis propoſitæ, & euentus tergiuerſationis.

Non ſolùm per accuſationem tergiuerſatio punitur, ſed etiam per inquiſitionem officio iudicis faciendam de crimine tum illato, tum tergiuerſationis. c.j.cum c.ſequente. & c.vlt.de colluſione detegenda. Hæc de tergiuerſatorum pœna, de qua tamen vide plura M. I. C. d.cap.xvij. §. poſtremò Hactenus de euentis & cõſequentibus publicorum iudiciorum reo abſoluto ſit dictum. Euentus autem & conſequentia reo damnato, ſunt executio ſententiæ, publicatio bonorum, infamia & abſolutio, de quibus ſequitur.

EVENTVS ET CONSEquentia iudiciorum publicorum reo damnato.

Cap. XII.

I. DE EXECVTIONE SENTENTIÆ.

I. AN ET QVANDO EXEcutio facienda?

SI ſententia dicta eſt, ſtatim ea executioni mandanda.l.v. in prin.C.de cuſtodia reorum.Cuius exceptio prima hæc eſt:Niſi is damnauit,cui ius damnandi nõ eſt. Quæ exceptio approbatur ſimul & declaratur M. I. C. libro j. cap. xviij. q.j. except.j.in princ.quò pertinet cap. in archiepiſcopum.iiij.de raptoribus.

II. Exceptio: Niſi epiſcopus clericum abſque ſynodo & ſenioribus damnauerit.xv.q.vij.in prin.cum ca.ſequente. c.ſi quid.c.ſi autem.§.fin.cum c.ſequente.& c.vlt.

III. Exceptio: Niſi à ſententia fuerit prouocatum approbatur M. I. C. d.q.j. except.ij. in princ. Cuius replicatio prima eſt: Niſi reus crimen confeſſus ſit:tunc enim appellatio non permittitur, nec executio per eam differtur, per ea quæ d.except.ij.repl.j.propoſita ſunt.Quibus concordat ij.q. vj.c.vlt.§.nullus etiam.l.ij.C.quorum appellat, non recipiuntur. Huius duplicatio eſt: Niſi tormentis confeſſio ſit ex-

extorta.d.§.nullus etiam. Altera replicatio eſt: Niſi crimen ſit notorium.ca.cum ſit Romana.v.§. qui de crimine.& §.fin. item c.peruenit.xiij.c.conſuluit.xiiij.in prin.vſque ad §.illos autem.& c.cum ſpeciali.lxj.§ porrò de appellationibus.Plura de hac exceptione vide M.I.C.d.except.ij.item j̃.lib.prox. cap.xviij.quæſt.ij.except.xix.

IIII. Exceptio: Niſi princeps reſcripſerit reum damnandum vel puniendum eſſe: hoc enim caſu executio per triginta dies differri debet. xj. quæſt.iij. cap. cum apud.l.xx. C.de pœnis.

V. Exceptio: Niſi clericus damnatus nondum ſit degradatus.xj.quæſt.j.c.ſi quis cum.§.non autem. Nouell.lxxxiij. §.illud palàm eſt. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ̃. cap. vij.quæſt.ij.de clericis puniendis.

II. EVENTVS EXECVtionis

De mulcta exacta, ad quos pertineat, definitur per ea quæ propoſita ſunt d. cap. vij.quæſt. j. reg.iiij. Plura de executione vide M. I. C. d.cap.xviij.

II. DE PVBLICATIONE BOnorum damnati.

Bonis damnati publicatis,vxor dotem ſaluam habet.Quę regula approbatur ſimul & diſtinguitur c. decreuit. xiiij. de hæriticis,in vj.Plura de hac regula, nec non de publicatione bonorum,vide M.I.C.lib.1.cap.xix.

III. DE INFAMIA damnati.

I. CAVSÆ EX QVIBVS QVIS infamia notatur.

Huiuſmodi cauſæ enumerãtur.iij.q.vij. c.infames.§.porrò infamia. De ſingulis hiſce cauſis, aliíſque ſimilibus vide M.I.C.lib.j.cap.xx. Planè quod de muliere dicitur,quæ intra annũ luctus nuptias iterat: id mutatur c. penult & vlt.de ſecũdis nuptiis.Hoc loco item notandũ quòd carcer non infamet c.ſuper his.viij. de pœnis.l.j. C.de cauſis ex quibus infamia.Plures alię cauſæ infamiæ enumerantur vj.q.j.c.ſumma. §.fin.cum c.ſequente.

EXCEPTIO PRÆCEDENTIVM cauſarum generalis, præſertim eius, quæ conſiſtit in condemnatione ex cauſa famoſa.

Iſtarum cauſarum exceptio generalis hæc eſt: Niſi nulla vel minima fuerit iniuria, propter quamquis eſt condemnatus. cap. cum te ab. xxiij. de ſententia & re iudicata. Plures huiuſmodi exceptiones vide M. I. C. d. cap.20.quæſt.j.

II. QVI NOTENTVR INFAMIA.

Huius loci regulas vide d.cap. xx. quæſt.ij.

DE POENAE REMISSIONE *& abſolutione: item euentus publicorum iudiciorum reo reſtituto & pœna liberato.*

Cap. XIII.

PRIMO: Diuiſio abſolutionis in publicam & priuatam habetur xxvj.q.vj.c.miniſtrare.§.ſed notandum.

II. CAVSÆ EX QVIBVS ABſolutio indulgenda, & pœna remittenda eſt.

Sine cauſa, pœna remittenda non eſt. cap. cum ab. iij. de officio ordinarij. Concordant ea quæ proponentur j. quæſt. iiij.reg.j.

I. Cauſa: Si damnatus pœnitentiam egerit.xij.q.iij. c.plerunque.§. cauſæ ergo. c. cum aliquis, in prin.xxvij.q. j.c. deuotam.§.etſi deſinent.item diſtin.50.c. domino. §. fin. Sed & concordat d.quæſt.iiij.reg.ij. Vide item j. De pœnitentia.

II. Cauſa: Si ſatisfactum ſit pro crimine. Hæc cauſa elicitur ex verbis d.c.iij. verſ. vſque ad dignam ſatisfactionem. Concordat c.ex literis. xj. de conſtitutionibus. Huius cauſæ exceptio hæc eſt: Niſi ex pluribus cauſis damnatus, non pro omnibus ſatisfecerit. Quæ exceptio approbatur exemplo c.cum pro cauſa.xxvij.& c.officij. 42. de ſentent. excom.

III. Cauſa: Si ſententia ſit iniuſta. Approbatur hæc cauſa exemplo c. cum ad quorundam. vij. de exceſſib. prælatorum. Plures huiuſmodi cauſas vide M. I. C. lib. j. cap. xxj. quæſt. prima.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆcedentium cauſarum generalibus.

Præcedentium cauſarum exceptio prima hæc eſt: Niſi pro delicto nondum ſatisfecerit,nec ablata reſtituerit.c.peccatum. iiij. de regulis iuris, in vj. Exemplum habetur c.quicunque. ij. in prin. verſ. nec abſolutionis.de hæreticis, in vj. Huius replicatio prima eſt niſi delictum, ob quod excommunicatus eſt, non fuerit manifeſtum, déque iure excommunicationis dubitetur:tunc enim cautione præſtita, etiam ante ſatisfactionem abſoluitur. c. ex parte. 23. de verb.ſignif. c.qua fronte.xxv.§.fin.de appellationib.c. j. §. ideóque mandamus.de his quæ vi metuſue cauſa.c.veneralibus.vij.§.porrò. & §.poteſt. de ſentent. excom. in vj. Plura de hac replicatione vide j. quæſt. iiij. reg. j. except. j. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi periculum mortis ineſt: tunc enim præſtita cautione de ſatisfaciendo abſoluendus eſt. d. cap. qua fronte.xxv.& d.ca.veneralibus.vij.§.ſanè ſi certum. verſ.niſi.periculum.

II. Exceptio: Niſi pœnitens vel ſatisfaciens ab errore ſeu peccato non recedat.xj.q.iij.c.tunc vera. xxiiij. q. ij cap. damnationis,in prin.c.legatur.xxvij.q.j.c. deuotam, in prin.

III. Exceptio: Niſi pœnitens vel ſatisfaciens ante abſolutionem mortuus ſit.d.c.legatur.& d.q.ij.c.j.nec quiſquam. c.damnationis.§.his authoritatibus.c.de communione item De pœnitent.diſtin.j.c.ſi.ſacerdos.§.fin.cum c.ſequente.Plane propoſita exceptio in hæreticis duntaxat locum habet, non in aliis peccatorib. c.à nobis. xxviij.& c.ſacris. xxxviij. in fine.de ſentent.excom.xxiiij.q.ij.c.ſane quod.

IIII. Exceptio:Niſi tempus pœnitentiæ nondum impleuerit.xxvij.q.j.c. deuotam.verſ. etſi deſinens. Huius replicatio eſt:Niſi in periculo mortis conſtitutus ſit xxvj.q. vij.cap. tempora,in fine.item q.vj.c.qui recedunt,in prin.& c.his qui.

V. Exceptio: Niſi abſoluendus obmutuerit. Hæc exceptio reprobatur d.cap. qui recedunt. §. ſimiliter ſubito. & d. q.vj.c. is qui.c.his qui.§.quod ita.

VI. Exceptio:Niſi abſoluendus ſit amens.Reprobatur d. c.qui recedunt.§.fin.& d.c.is qui.verſ. vel in phreneſim conuerſus fuerit.

VII. Exceptio:Niſi is qui cum moniali rem habuit,petat abſolui.Reprobatur hæc exceptio xxvij.q.j.c. eos autem.

VIII. Exceptio : Niſi virgo Deo dicata vel continentiam vouens, poſtea libidini ſeruiens petat abſolui Approbatur xxvij. q. j. cap. virgines. Huius replicatio prima hæc

eſt

eſt: Niſi toto vitæ tempore pœnitentiam egerit, & à coitu abſtinuerit.d.cap.virgines.verſi. quod ſi ſibimet perſuaſerit. Altera replicatio eſt in ſancta Maria Virgine, quæ propter diuinam voluntatem excipitur.xxvij.q.iij.ca. ſufficiat.§.fin. cum c.ſequente,vſque ad §.conſenſus ergo.

XI. Exceptio: Niſi nupta propter illegitimum matrimonium pœniteat, abſoluíque petat, marito nondum mortuo.xxvij.q.j.cap.quæ Chriſto.cap. de filia,in fine.cap.deuotam.§.fin.Huius replicatio prima eſt:Niſi ante maritum deceſſerit: tunc enim in vltimo fine vitæ ſuæ poteſt abſolui.d. cap.de filia.verſ.ſi autem viuente. Altera replicatio eſt: Niſi relicto marito ad votum redierit.dict.quæſt.j. cap. vltim.§. illud autem.

III. A QVO ABSOLVtio facienda?

I. Regula: Alij quàm qui excommunicauit vel damnauit ius abſoluendi non competit. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur cap. cum ab eccleſiarum.iij.in fine.cap. ad reprimendam.viij. in prin. & §.tu verò frater. cap. paſtoralis.xj.§. prætere a. de officio ordinarij. cap. venerabilibus. vij..in princ.de ſentent. excommu. in vj.xxvj.quæſt.vj.cap.j. Apoſtol.canon.xxxj.Planè propoſitę regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi is qui excommunicauit,mortuus ſit:tunc enim ſucceſſori eius ius abſoluendi competit.xj.q.iij. cap. qui iubente.§. ſed quæritur, cum cap. ſequente. & d.canon. xxxj. ver.niſi fortè.Altera exceptio eſt:Niſi excommunicatus appellauerit: tunc enim iudex appellationis eum abſoluere poteſt.cap.per tuas.xl.de ſentent.excommun.cap. venerabilibus.vij.in princ.verſi. excommunicatos autem. & §.ſanè ſi certum.verſ.ſi verò conſtet.eod.tit.in vj.xxvj.quæſt. vj.cap.j. verſi.niſi fortè per eius.& verſi.atque ideo. Accedit gloſſa in d.verſi.niſi fortè.Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi cauſa excommunicationis manifeſta ſit: tunc enim excommunicatus ad excommunicatorem eſt remittendus.d.§. ſanè ſi certum. & d.cap. xl.§. fin. Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi periculum ſit in mora.d.§.ſanè.verſi. niſi periculum ſit. Altera duplicatio eſt: Niſi excommunicator excommunicato iniuſtè abſolutionem deneget.d.§. ſanè. verſic.niſi excomminicator.& d.cap. xl.§. fin. Tertia duplicatio eſt: Niſi de hoc ipſo dubitetur, an ſententia excommunicationis ſit iuſta.d.§.ſanè. verſi. quod ſi dubitetur. Hæc de ſecunda exceptione.

ceptione. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi ſententia excommunicationis dicatur ipſo iure nulla. Quæ exceptio cum aliis pluribus approbatur d.cap.per tuas.xl.de ſentent.excommu. Quarta exceptio eſt: Niſi excommunicatus excommunicatorem propter iniuſtam excommunicationem petat puniri. Hæc exceptio reprobatur cap.ſacro. xlviij.§.caueat etiam.verſi.qui ſi abſque eod.tit.cap.venerabilibus.vij.§.ſed ſi excommunicatus. eod.tit. in vj. Quinta exceptio eſt: Niſi cognitio de cauſa excommunicationis quoquo modo deuoluta ſit ad ſuperiorem: tunc enim ante cauſæ cognitionem ad cautelam excommunicatum ſuperior abſoluere poteſt, per ea quæ proponentur ĩ.quæſt.prox. regu.j. item per ea quæ propoſita ſunt ſ.except.2. Sexta exceptio eſt in Papa, qui ab alio excommunicatos vel damnatos abſoluere poteſt.ix.quæſt.iij.ca fuit ſemper. cap.cuncta. §. ſed nec illa. cap. cuncta. cap. fratres. Sanè ſunt nonnullæ cauſæ, ex quibus excommunicatos non niſi Papa poteſt abſoluere, quæ in ſequentibus exceptionibus proponentur. quod quidem iure ciuili fuit generale, vt damnatos non niſi Imperator abſoluere ſeu pœna liberare poſſet, per quæ habentur M.I.C.lib.j.cap.xxj. quæſt ij. Septima exceptio eſt: Niſi quis clericum percuſſerit: hic enim propterea excommunicatus non niſi à Papa poteſt abſolui.xvij.quæſt. iiij cap.ſi quis ſuadente, in princ.item cap.j.§.fin. & cap.non dubium.v.in fine. cap.ea noſcitur. xiij.§.alios autem.de ſentent.excommu. xj.quæſt. iij. cap. ad menſam.§. iuxta igitur hanc diſtinctionem, in fine. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi cohabitantes clerici vel monachi alter alterum percuſſerit. Quæ replicatio approbatur ſub conditione cap.quoniam.ix.§.fin. de vita & honeſtate clericor.cap.cum illorum.xxxij.§.qui ſi clauſtrales.cap.de monialib xxxiij. & cap.canonica.50. de ſentent, excommu. Huius duplicatio eſt: Niſi enormis ſit læſio.d.§. qui ſi clauſtrales.verſi.niſi exceſſus ipſorum. & d.cap.ix.§.fin. verſi.niſi fortè atrocitas. Altera replicatio eſt: Niſi religioſus clericum percuſſerit.c.religioſo.xxj. in prin.de ſentent.excommunic. in vj. Contradicit d.§.qui ſi clauſtrales.verſic.quod ſi clericum percuſſerit ſæcularem. Tertia replicatio eſt: Niſi monachi vel canonici regulares ſe inuicem percuſſerint.cap.ij. de ſentent.excommu. Concordat ſ.repl.j.vbi duplicatio additur. Quarta replicatio eſt: Niſi frater hoſpitalis Hieroſolymitani

lymitani clericum percuſſerit.cap.canonica 50.d.tit. Quinta replicatio eſt: Niſi per clericum percuſſerit.cap.j. in princ. cap.quamuis. lviij.verſi. pueriſi. & ca.vlt.d.titu. Sexta replicatio eſt: Niſi mulier clericum percuſſerit. cap. mulieres. vj.in prin.cap.ea noſcitur.xiij. cap. de monialibus. xxxiij. & cap.quamuis.lviij.verſi. fragilitate ſexus. de ſentent.excom. Septima replicatio eſt: Niſi ſenex, valetudinarius, aut aliâs infirmus corpore clericum percuſſerit.d.ca. ea noſcitur.xiij. in prin.& c.non dubium.v.in fine.cap.quod de his. xxvj.cap. nuper.xxix.§.fin.c.quamuis.lviij.eod.tit. Huius duplicatio eſt, quòd iſtiuſmodi perſonæ non aliter ab epiſcopo ſunt abſoluendi, quàm iuramento præſtito, ſe impedimento ceſſante ad Papam ituros, eiúſque mandato obtemperaturos eſſe. d.cap.quamuis.lviij.verſic. cæterùm quibuſdam. & d.cap.ea noſcitur.xiij.§.fina.& d.cap.quod de his. xxvj.§.fin. De hac duplicatione vide j.quæſt.v. regu.ij. Octaua replicatio eſt: Niſi pauper clericum percuſſerit.d.c.quamuis.lviij.verſ.aut inopia.& d.cap..quod de his.xxvj.verſi.vel paupertate. Contradicit d.cap.ea noſcitur.verſic. alios autem ſiue pauperes. Nona replicatio eſt: Niſi is qui ſui iuris non eſt, clericum percuſſit.cap.mulieres.vj.in prin.& cap.quamuis.lviij.verſic. niſi iuris beneficio. de ſentent.excommu. Huius duplicatio eſt: Niſi non in fraudem domini ſeruus clericum percuſſerit.cap.relatum.xxxvij. eod.tit. Decima replicatio eſt: Niſi is qui magnæ potentiæ, vel adeò delicatus eſt, quòd non ſit ad Papam venturus, clericum percuſſit.d. cap. mulieres.vj.§. de his verò. Vndecima replicatio eſt: Niſi officialis, iudex vel apparitor clericum percuſſerit. Hæc replicatio reprobatur ſub conditione cap.ſi verò alicuius.iij.§.j. de ſentent. excommu. Duodecima replicatio eſt: Niſi alicuius poteſtatis hoſtiarius prætextu ſui officij clericum percuſſerit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.cap. iij.in prin. Decimatertia replicatio eſt: Niſi clericum, qui contempto habitu clericali enormiter deliquit, percuſſerit. cap.perpendimus.xxiij.de ſentent.excommun. Decimaquarta replicatio: Niſi clericum inuentum cum vxore vel propinqua ſua percuſſerit.d.cap.iij.§.nec ille. Decimaquinta replicatio eſt: Niſi clericum vim ſibi inferentem percuſſerit.d. cap.iij.§.ſi verò clericum. Decimaſexta replicatio videtur: Niſi clericum in ſtupro vel adulterio deprehenſum percuſſerit, reprobatur d.cap.iij.§.fin. Decimaſeptima replicatio eſt: Niſi leuiter

BIBLIOTECA FILOSOFIA Y LETRAS MADRID

uiter clericum percuſſerit.cap.peruenit.xvij. de ſentent.excommu. Decimaoctaua replicatio eſt: Niſi ſine periculo Papam adire non poſſit. Approbatur certo modo cap.de cætero.xj. & cap.quamuis.lviij.verſi.niſi imminente.d.tit. Decimanona replicatio eſt: Niſi non conuictus, ſed priuatim confeſſus ſit ſe clericum percuſſiſſe. Reprobatur cap. porrò ſi aliqui.vij d.tit. Viceſima replicatio videtur: Niſi clerico quem percuſſit, ſatisfecerit. Hæc replicatio reprobatur d.c. quamuis.lviij. Viceſimaprima replicatio eſt: Niſi à legato de latere fuerit abſolutus qui clericum percuſſit.cap.ad eminẽtiam.xx.& cap.quod de his. xxvj. in prin.d.titu. Plura de hac replicatione vide ỹ.lib.iij.cap.xj.de legato Papæ,reg.iij. Hæc de ſeptima exceptione eiúſque replication.ſint dicta. Octaua propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi clericus, quòd excommunicato communicauerit, fuerit excommunicatus: hic enim non niſi à Papa poteſt abſolui.ca. ſignificauit.xviij. de ſentent.excommu. Nona exceptio eſt: Niſi laicus ob id, quòd excommunicato communicauerit, fuerit excommunicatus; hic enim per ſimplicem ſacerdotem poteſt abſolui, ſi modò extra crimen illi communicauerit. cap.nuper.xxix. d.tit. Decima exceptio eſt: Niſi ob incendium fuerit excommunicatus: hic enim non niſi à Papa poteſt abſolui.cap.tua nos.xix.d.tit. Vndecima exceptio eſt: Niſi ob id quod eccleſiam effregit & expoliauit, fuerit excommunicatus: nam & hic non niſi à Papa eſt abſoluendus.cap.conqueſti.xxij.d.tit. Duodecima exceptio eſt: Niſi ob hæreſim fuerit excommunicatus: hic enim non niſi à concilio poteſt abſolui. cap.d. his verò.§.fin.cum cap.ſeqũente, diſtinct.50.j.quæſt.vii.cap. ſi quis epiſcopus. Planè iure nouo exceptio propoſita reprobatur cap. ad abolendam.ix.§. præſenti. verſi. ad arbitrium epiſcopi.de hæreticis. Accedit gloſſa in d.diſtinct.50. cap.de eo, in verbo Communicato. Decimatertia exceptio eſt: Niſi ob id quòd contra interdictum vel excommunicationem fecerit, fuerit excommunicatus: hoc enim caſu non niſi à Papa poteſt abſolui.cap.quicunque. xj.§.fina.& cap.is qui in eccleſia xviij.§.is verò.verſ.à quo nequit.de ſentent.excom. in vj. Huius exceptionis ſpecies eſt ſ̃.except. viij. Decimaquarta exceptio eſt: Niſi ob id, quòd iuſtitiam vel gratiam pecunia redemit, fuerit excommunicatus: tunc enim non niſi à Papa poteſt abſolui.cap.j.§.decernimus.de ſentent.excommu.in extrauag.commu. Decimaquinta exceptio eſt:

Niſi excommunicatus ad agendum ſit abſoluendus: hoc enim caſu à iudice apud quem acturus eſt, abſolui poteſt. cap.prudentiam.xxj.§.vj.verſi. cæterùm ſi vel.de officio delegati. Decimaſexta exceptio eſt: Niſi excommunicatus ex iuſta cauſa impediatur, quo minus excommunicatorem accedere poſſit: tunc enim à ſuo epiſcopo vel proprio ſacerdote poteſt abſolui. cap. nuper.29.§.fin. de ſentent. excommunicat.Concordant ea quæ propoſita ſunt s̄.except.vij.replic.vj.vij. viij.& xviij. Hæc de prima regula eiúſque exceptionibus ſint dicta.

II. Regula: Epiſcopo, non alij ius abſoluendi competit. xvij.quæſt.c.iiij.omnes.xxvj.quæſt.vj cap.j. Huius exceptio prima hæc eſt: Niſi priuata ſit abſolutio, non publica.d.q. vj.cap.miniſtrare.§.ecce quod cap. præſbyteri. Altera exceptio eſt: Niſi epiſcopus ſit abſens, & periculum ſit in mora. d.q.vj.c.Aurelius.c.ſi aliquis.§. ecce quod. Huius replicatio eſt: Niſi inconſulto epiſcopo alius in eius abſentia aliquem abſoluat. Elicitur hæc replicatio ex d.c.Aurelius.verſi.debet præſbyter vtique conſulere.& d.q.vj.c.ſi quis de corpore, in fine. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi epiſcopus ita remotus ſit, vt conſuli non poſſit.d.q.vj.cap.ſi aliquis.§.ſed ſi neceſſitate.c.penult.§.ſi.cum cap.ſequente. Tertia exceptio eſt: Niſi eccleſia vacet: hoc enim caſu Capitulo ius abſoluendi competit.cap.vnico,de maior & obed.in vj. Quarta exceptio eſt: Niſi ab alio quàm epiſcopo fuerit excommunicatus: hoc enim caſu non niſi ab eo qui eum excommunicauit, abſolui poteſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quę propoſita ſunt s̄.reg.proxi.eiúſque exemplum eſt in eo qui à delegato Papæ fuit excommunicatus: hunc enim epiſcopus etiam mortuo delegato abſoluere nequit. Quod exemplum proponitur ſimul & diſtinguitur cap. paſtoralis.xj.§.præterea.de officio ordinarij.

III. Regula, De eo cui is qui ius abſoluendi habet, cauſam commiſit. Hic quoque abſoluere poteſt.cap. vlt.de officio ordinarij.

IIII. Regula, De hæreticis & excommunicatis His neque ligandi neque ſoluendi ius competit per ea quæ propoſita ſunt s̄.c.viij.q.vij.reg.ij.præſertim 24.q.j.c.audiuimus.§. ſi cum duobus cc.ſequentib.item De pœnit.diſt.j c.verbum.

IIII. QVANDO ABSOLVENDVS, item antecedentia abſolutionem.

I.Regula:

I. Regula: Non niſi cauſa cognita abſolutio indulgenda. cap. Romana.iij.§. ſententias de appellationibus. in vj.xj q. iij.cap. plerunque contingit. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi cauſa excommunicationis dubia, non manifeſta ſit: tunc enim excommunicatus cauſa etiam nondum cognita ad cautelam poteſt abſolui.ea.ex parte.xxiij.de verbor.ſignific. Declaratur exceptio propoſita definitione manifeſtæ cauſæ.cap.cum olim.xxiiij. eod.tit. Sed & concordat exceptioni propoſitæ cap.per tuas.40.§. verùm ex verbis.& §.quod ſi abſolutionis.cap. venerabili.51.de ſentent.excom. cap.venerabilibus.vij.§.porrò verſ ſimiliter ſi ſuffraganeos. eod.titu.in 6.item cap.j.§.ideóque mandamus.de iis quæ vi metúſque cauſa.cap.prudentiam.xxj.§.ſexta.verſi.cæterùm ſi vel. & cap. cum contingat.36. de officio delegati. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt.ij. except. j. repli.j. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: niſi poſt appellationem interpoſitam quis ſit excommunicatus: nam & hic cauſa nondum cognita ad cautelam poteſt abſolui.d.§.porro, in prin.&.d.c.veneralib.vij.§.ſed ſi ex cauſa.§. fin.item d. c. per. tuas.40.§.nos igitur.verſ.quanquam apoſtolica.item c. cum contingit.36.§.ad quod taliter.de officio delegati. Huius replicatio eſt: Niſi cauſa talis ſit, in qua appellare non licet.d.§. porrò, in prin. verſ. exceptis caſibus in quibus. Tertia exceptio eſt: Niſi ſententia excommunicationis intolerabilem contineat errorem.d.c. veneralib. vij. §. poteſt quoque item d.§.ad quod taliter. & d.§. nos igitur.verſ. quamquàm apoſtolica. Quarta exceptio eſt: Niſi excommunicationis ſententia nulla dicatur. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.viij.quæſt.x.reg.vj.

REPLICATIONES PRÆCEDENTIUM EXCEPTIONUM GENERALES.

Planè iam dictarū exceptionum replicatio generalis prima hæc eſt. Niſi abſoluendus non caueat de parendo mandato eccleſiæ.c.qua fronte. 25. §. ſanè ſi quis.verſ. ab ipſo tamen. de appellationibus. Cuius autem mandato parere hoc caſu debeat abſolutus, dicetur j. quæſt. vj. reg. v. Altera replicatio videtur: Niſi aduerſarius, ne abſoluatur, appellauerit reprobatur d.§. ſanè ſiquis. Tertia replicatio eſt: Niſi gene-

rale ſit interdictum.hoc enim ex cauſis prædictis ad cautelam relaxari non poteſt.c.præſenti.x.de ſentent.excom.in vj. Hæc de prima regula.

II. Regula:Non niſi peracta pœnitentia eſt abſolutio indulgenda. diſtinct.50. c.abſit.c.ſi quis præpoſtera.c.domino. item xj.q.iij.c.tunc vera. c.plerunque contingit. §.cauſæ ergo item De pœnitent. diſtinct. j.c. nonnulli. Huius regulæ eædem ſunt exceptiones, quæ ſuperioris proximæ. Cum enim cauſa nōdum cognita indulgeri abſolutio poteſt,etiam pœnitentia nondum peracta poteſt. Ideóque ſupradicta hic ſunt repetenda. Sed & plura de regula propoſita vide ſ. quæſt.ij.except.iiij.item plura de pœnitentia tum iniungenda tum petagenda dicentur j.lib.iiij.

III. Regula: Non niſi læſo ſatisfactum & ablatum reſtitutum ſit, abſolutio eſt indulgenda. cap. ea noſcitur xiij. verſ.ſatisfacto iuxta facultates.de ſentent. excom. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. q.ij.cauſa ij. & except.gener.j.

IIII. Regula:Poſt mortem quis abſolui non poteſt.Quę regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt.ij. except.iij.

V. Regula: De quinta feria ante Paſcha abſolutione facienda & peccatis remittendis cauetur cap. de pœnitentib. de conſecrat.diſtinct.iij.

V. MODVS ET ADIVNCTA abſolutionis.

I. Regula:De iuramento præſtando ab eo qui abſoluitur de parendo eccleſiæ vel excommunicatoris mandato, & de non committendo tale quidin poſterum, cauetur c.ex tenore.x.c.ad hæc.xij. c.nuper.xxix.§.fin.c.venerabili.52. de ſentent.exc.xj.q.iij.c.cum aliquis. verſ.& de futuris. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi abſoluendus ob id, quòd excommunicato extra crimen communicauerat, fuerit excommunicatus: hic enim ſine iuramento abſoluitur.d.c.nuper. xxix.§.is autem qui.Altera exceptio eſt: Niſi ſine ſcandalo iuramentum præſtari non poſſit: tunc enim ſufficit manualis promiſſio.c.ſuper eod.51.d.tit.

II. Regula:Qui impeditus, quo minus à Papa vt ordinario iudice abſolutionem petat.ab alio abſoluitur:iurare debet, ceſſante impedimento ſe Papam acceſſurum, & mandatum apoſtolicum ſuſcepturum.c.de cętero.xj.§.fin.& c.ea

noſcitur.xiij. §. fin. de ſentent.excom. Concordat item ſ. q. iij.reg.j.except.vij.repl.vij.dupl.j.

III. Regula: Ne gratiæ aliquid tribuat iudex in abſoluendo,cauetur xj.q.iij.c.plerunque.

IIII. Regula: De impoſitione manus ante atrium Eccleſiæ cauetur xxvj. q.vj.c.vlt.in fine.c.miniſtrare.§.publica. Huius exceptio prima eſt in abſoluendo clerico, diſtinct.50. c.confirmandum.& c.illud quoque, in prin.diſtinct. lxxxij.c. præſbyter.§.finitis.tribus. Altera exceptio eſt: Niſi in periculo mortis conſtitutus abſoluatur.xxvj.q. vj.cap. qui recedunt in prin.

V. Regula: De reliqua forma & ſolemnitate abſolutionis cauetur xj.q.iij.c.cum aliquis.

VI. Regula: De cautione eorum qui ob hæreſim excommunicati abſoluuntur,& ad Eccleſiam redeunt,cauetur j.q.vij.c.conuenientibus.§.item Baſilius.c.ſi qui voluerint.c. quoties cordis.c.ſaluberrimũ.c.ſi quis epiſcopus.item xxvj. q.vj.c.his qui in tempore.§.fin.

VI. EVENTVS ET CONSEquentia abſolutionis.

I. Regula: Abſolutus priſtinum ſtatum recipit.Cuius tamen exceptio prima hæc eſt:Niſi ex pluribus cauſis excommunicatus, ex vna tantùm,non omnibus fuerit abſolutus.c. cum pro cauſa.xxvij.de ſentent.excom. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt.ij. cauſa ij. except.j. Altera exceptio eſt: Niſi per vim abſolutio ſit extorta. c.j.de his quæ vi metúſue cauſa,in vj. Tertia exceptio eſt: Niſi ſuppreſſa veritate quis ſit abſolutus. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. except. j. item per ea quæ proponentur j. regul.vj. Quarta exceptio videtur: Niſi iniuſta ſit abſolutio. Quæ tamen exceptio reprobatur c.venerabilibus. vij.§. vbi autem,de ſentent.excom.in vj.Quinta exceptio eſt:Niſi ab alio,quàm à quo debuit, propter impedimentum aliquod abſolutus, ceſſante impedimento ei,à quo abſolui debuit,ſe non præſentauit.c.eos qui.xxij.de ſentent.excom.in vj. Clement. j. §.fin. de pœnis. Sexta exceptio eſt niſi pœnitentiæ tempore nondum impleto, propter mortis periculum abſolutus,illud poſtquam conualuit non impleat. Hæc exceptio approbatur per ea quæ proponentur j. reg.iiij. Septima exceptio eſt quoad infamiam,quæ per abſolutionem non abo-

letur-

letur, per ea quæ proponentur ĩ. reg.viij.Ideóque pœnitens ad ſacros ordines adſpirare prohibetur.diſtinct.50.cap.illud quoque, de qua re ĩ.lib. iij.cap.iiij.quæſt.ij.reg.xv.plura dicentur.

II. Regula: Abſolutus in terra, erit etiam in cœlo abſolutus.xxiiij.q.j.c.quodcunque.

III. Regula: De hæredibus eius qui poſt mortem abſolutus eſt, ad ſatisfactionem cogendis, cauetur cap. à nobis xxviij.§.fin.de ſentent.excom.

IIII. Regula: Qui in periculo mortis abſolutus eſt pœnitentiæ tempore nondum peracto, ſi conualuerit, illud implere tenetur. xxvj.q.vj.c.ſi quis de corpore.c.qui recedunt. §.quod ſi ſuperuixerit. c.is qui in. §.ſi ſuperuixerit.& §.fin. item c.de his verò.§.quod ſi deſperatus.

V. Regula: Quoniam ad cautelam abſolutus iurat, quòd mandato eccleſiæ ſit pariturus: vt s̃. quæſt.iiij.reg. j.in fine, replic.gener.j.oſtenſum eſt: cuius mandato parêre iſte abſolutus debeat, vtrum delegati iudicis, an excommunicatoris, definitur capit. prudentiam. xxj. §. ſi verò de his. de officio delegati.

VI. Regula: De abſolutione retractanda cauetur cap.ex parte v.& c.ſignificauit.vj.de officio ordinarij.

VII. Regula: De pœna ſacerdotis abſolutionem pœnitenti denegantis dicetur infra.libro iiij.cap.v.reg.50.

VIII. Regula: Infamia per reſtitutionem vel abſolutionẽ non aboletur.ij.q.iij. c. Euphemium.§.hinc colligitur. c.vlt.§.abolitio enim. & §. vnde Imperatores.item l.vlt.C.de generali abolitione.l.vij. C.de ſententiam paſſis & reſtitutis. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi non ob pœnitentiam vel indulgẽtiam, ſed per in integrum reſtitutionem fuerit abſolutus.d.§.vnde Imp. in fine.& d. §.hinc colligitur.& ibi gloſſa.item d.c.vltim.§.fin.& l.j.§.pro qua ſententia. ff.de poſtulando. l. j. & l. xiij.§.fin.C.de ſentent.paſſis & reſtitutis. Hæc de pœnæ remiſſione & abſolutione ſint dicta. De qua vide plura ĩ.libr. iiij. vbi de pœnitentia & iuſtificatione agetur. item M. I.C.lib.j.cap.xxj. Superſunt adfinia publicorum iudiciorum & accuſationum remedia, de quibus nũc dicetur.

DE ADFINIBVS PVBLICORUM *iudiciorum & accuſationum remedijs.*

Cap. XIIII.

PRIMVM accuſationũ remedium eſt, officium iudicis, quod obtinet in notoriis, in quibus ſine accuſatione procceditur ij. quæſt. j. c. manifeſta. c. quæ Lotharius. c. de manifeſta, c. penult. §. fin. cum c. ſequente. item iiij. q. iiij. c. nullus. §. aliquãdo c bonæ memoriæ. xxiij. §. porrò exceſſus. de electione c. euidẽtia ix. de accuſationib. Notorium autem crimen dicitur, quod nulla tergiuerſatione poteſt negari. Iul. Clar. in practica. §. vlt. q. x. Iaſon in l. ſi vero. §. qui pro rei. ff. qui ſatiſdare cog. Decius conſ. clxxxxj. col. iv. Socin. conſ. 83. col. iij. vol. iiij. Marſ. in rub de probat. nu. ccxvj. cum ſequent. Proinde propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ex ſola fama, non ex euidẽtia facti crimen ſit publicũ, c tua nos viij. de cohabitat. cleric. Altera exceptio eſt: Niſi notorium per exceptionem defendi poſſit. Iul. Clarus d. q. ix. verſicul. plus dicunt. Tertiæ exceptionis loco notandum, ꝙ quamuis in notoriis non ſit opus ſolemni proceſſu: tamen requiratur notorij allegatio & ſent. c. porrò. iij. & ibi gloſſa. de diuortiis ij. q. j. c. Deus. Accedit gloſſa in Clement. Appellanti, in verſ. alias cauſas, de appellationib. Bart. in l. eum qui ita. §. qui ita. col. iij. ff. de verb. oblig. & in l. cum quid. ff. ſi cert. peta. col. fin. Ant. in c. peruenit. de cenſibus. col. xvij. & Felynus iſtos referens in c. cum ordinẽ. ix. x. & xj. col. de reſcriptis. Barbat. cõſ. lvij. viſit. col. v. Bald. iu l. cum fratrem. col. iij. C. de his quib. vt indignis. Ancho. in reg. peccati uenia, in primo oppoſi. lib. vj. Accedit item cõmunis opinio, vt refert Viuius lib. ij. comm. opin. in verbo Notorium, num. iiij. Iul Clarus in practica q. ix. verſ. præterea quæro & verſ. plus dicunt. Plura de hac re vide j. lib. prox. cap. ix. except. xx. replic. j.

Sunt inſuper alia duo accuſationum adfinia remedia, denunciatio videlicet atque exceptio. c. ſuper his, xvj. in princ. de accuſationibus. Hiſce additur inquiſitio c. qualiter. xxiiij. §. ad corrigendos. eod. tit. & c. licet Heli xxx. §. ad corrigendos. de Simonia. Sed inquiſitioni tãquam cauſa antecedens ſubiici poteſt denunciatio. Accedit hiſce purgatio canonica: de quibus ſingulis in ſequentib. dicetur.

DE INQVISITIONIBVS.

I. QVO iure & qua ratione ſubſiſtat inquiſitio, definitur d. c. qualiter. xxiiij. in prin. & d. c. licet. xxxj. §. deſcendam.

II. CAV-

II. CAVSA EX QVA SIT inquirendum, & de denunciatione.

Si de crimine alicuius fuerit denũciatum: de eo inquirendum eſt. d.c. qualiter. & d. §. deſcendam. Exem plum huius proponitur c. vlt. de accuſationibus Præter denunciationem etiam accuſatore deſiſtente inquirendum eſt officio iudicis cap. j. de colluſ. detegenda. Planè propoſitæ cauſæ ſeu denunciationis aliquot ſunt exceptiones, deſumptæ partim ex perſona denunciantis, partim ex perſona denunciati, partim ex antecedentibus denunciationem: de quibus ſequitur.

I. Exceptio: Niſi denuncians ſit infamis vel excommunicatus vel criminoſus. c. cum dilectus. xx. in princip. de accuſationibus.

II. Exceptio: Niſi denunciantes inuicem conſpirauerint. d.c. xx. verſ. vel ipſos conſpiraſſe.

III. Exceptio: Niſi denuncians non præmonuit denunciatum. d. c. xx. verſ. vel præfatum epiſcopum. item c. ſi quis epiſcopus. ij. c. qualiter. xxiiij. §. ad corrigendos. eod. tit. c. licet xxxj. §. ad corrigendos. & §. cum igitur verſ. contra quos cum idem. de Simonia. c. in præſentia. xxxvj. de ſentent. excom. ij. q. vij. c. accuſatio. §. ſed ſi quis aduerſus. c. ſi quis erga. Concordant item ea quæ habentur ſ. c. viij. quæſt. ix. reg. j.

IIII. Exceptio: Niſi denuncians in crimen non inſcripſerit. Reprobatur c. ſuper his. xvj. in princ. c. qualiter. xxiiij. §. verùm ita voluerunt. de accuſationibus.

V. Exceptio: Niſi denuncians inimicus ſit denunciati. c. cum oporteat. xix. c. inquiſitionis. xxj. §. tertiæ ver. aut etiam aduerſus. & c. qualiter. xxiiij. §. ex quib. verſ. non quidem à maleuolis. de accuſationibus.

VI. Exceptio: Niſi fama delati ſit integra. d.c. cum oporteat. xix. verſ. niſi ſuper prædictis. & d §. tertiæ. verſ. nullum eſſe pro crimine. & d. §. ex quib. verſ. ſi per clamorem. item d.c. qualiter. xxiij. §. verùm ita voluerunt. verſ. ſed cum ſuper. & §. ad corrigendos. verſ. & inquiſitionẽ clamoſam. item cap. licet. xxxj. §. ad corrigendos. verſ. & inquiſitionem. de Simonia. Declaratur exceptio propoſita definitione diffamati. d. cap. inquiſitionis. xxj. §. quæſiuiſti. & d. §. ex quibus verſ. non quidem. de accuſationibus. Huius exceptionis re-

plicatio prima hæc eſt: Niſi exceptio iſta initio inquiſitionis non fuerit oppoſita. cap. ſi is cui.ij.de accuſationib in vj. Altera replicatio eſt: Niſi delatus crimen ſit confeſſus. cap. j.eod.tit.

VII. Exceptio: Niſi prælatus ſit deletus. Hæc exceptio reprobatur d.§.ex quib. Hæc de cauſa inquiſitionis, eiúſque exceptionibus ſint dicta.

III. QVI INQVIRENT, ET quibus præſentibus?

I. Regula: De ſenioribus eccleſiæ cauetur d.§.ex quibus. verſ. debet. coram eccleſiæ. & d. cap. licet.xxxj.§.namiuxta. verſ.ſed coram eccleſiæ.

II. Regula: De præſentia eius, aduerſus quem inquiritur, cauetur c.qualiter.xxiiij.§.debet igitur.de accuſationib.

IIII. EX QVIBVS INquirendum?

Ex inimicis delati & periuris inquirendum non eſt, ſed ex viris idoneis & fide dignis cap. cum oporteat. xix. verſ. quod ſi ad. de accuſationib. Planè in crimine Simoniæ ſola exceptio conſpirationis & inimicitiarum capitalium aduerſus teſtes admittitur, cæteræ non item. d.c.licet.xxxj.§.cum igitur.& c.per tuas.xxxij.de Simonia.

V. QVÆ INQVIRENDA?

Permittuntur hæc arbitrio inquirentis.ca.olim.xxvj.verſ. inquiratis quæ circa perſonas & obſeruantias regulares videritis inquirenda.de accuſationibus.

VI. MODVS ET ADIVNCTA. inquiſitionis.

I. Regula, De inſcriptione in crimen. Hæc in denunciationibus neceſſaria non eſt, per ea quæ propoſita ſunt s̃. q.ij. except. xiiij.

II. Regula: De capitulis ei, contra quem inquiritur, exponendis cauetur c.qualiter.xxiiij.§.debet igitur.verſ.& exponenda ſunt.de accuſationib.

III. Regula: Non tanquam accuſator & iudex, ſed ex officio prælatus inquiret. d.cap. qualiter. xxiiij.§.ex quibus. verſ. nonnunquam idem ſit. & cap. licet. xxxj.§.deſcendam. verſ.non tanquam ſit.de Simonia.

IIII. Reg-

IIII. Regula: Debet inquiſitor ordinem inquiſitionis debitum ſeruare: quo non ſeruato, prudenter & cautè ſe corrigere debet. cap. qualiter. xvij. in princ. de accuſationib. Quis autem ſit ordo inquiſitionis debitus, definitur c. qualiter xxiiij. §. ad corrigendos. verſ. illo ſemper adhibito. eod. tit & d. c licet. xxxj. §. deſcendam. verſ. eo ſemper adhibito. Ex quibus patet, ordinem iudiciarium in inquiſitionibus quoque ſeruandum eſſe. Quæ tamen regula exceptionem recipit in perſonis regularibus, d. §. ad corrigendos, in fine. & c. olim. xxvj. verſ. in negocio. eod. tit.

V. Regula: Non facilè inquirendum aduerſus prælatum: & ea quæ ſuperius de perſona denunciantis & teſtibus dicta ſunt diligentius aduerſus prælatum ſunt obſeruanda. d. cap. qualiter. xxiiij. §. licet autem.

VI. Regula: De inhibitione denunciato facienda cauetur c. cum dilectus. xx. §. fin. & cap. vlt. §. fin. de accuſationib. Item de ſuſpendendis ſententiis poſt denunciationem latis cauetur cap. olim. xxvj. eod. tit.

VII. Regula: De iuramento ab iis ex quibus inquiritur, præſtando cauetur cap. qualiter. xvij. §. formam verò. de accuſationib.

VIII Regula: De iuramentis aliíſque obligationibus, quibus ſubditi prælato de tacenda veritate obſtricti ſunt, relaxandis cauetur cap. olim. xxvj. verſ. iuramentis ſi qua. d. tit. & cap. quia plerique. iiij. de officio ordinarij, in vj.

IX. Regula: Subditi nihilominus interim prælato, aduerſus quem inquiritur, obedientiam debent, ſaluo tamen inquiſitionis negotio. d. c. olim. xxvj. verſ. prouiſo vt.

X. Regula: De nominibus & dictis teſtium ei, cõtra quem inquiritur edendis cauetur, cap. qualiter. xxiiij. §. debet igitur. verſ. & non ſolum dicta. cap. olim. xxvj. §. ſi verò teſtes. de accuſationib.

XI. Regula: De exceptionibus eius, contra quem inquiritur, admittendis cauetur d. §. debet igitur. verſ. nec non exceptiones. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi confeſſus ſit crimen ſine vlla exceptione. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. cum dilecti. xviij. d. tit.

XII. Regula: Si per modum inquiſitionis crimen probatum fuerit: regulariter arbitraria, non ordinaria pœna reo imponitur. c. inquiſitionis. xxj. in princ. & cap. qualiter. xxiiij. §. verùm ita. verſ. quatenus ſi fuerit. de accuſationib.

Cuius exceptio eſt: Niſi tale crimen ſit, quod etiam poſt pœnitentiam impediret ſuſcipi ordinis executionem.d.cap. xxj.in prin.verſ.in quo quidem duximus diſtinguendum.

XIII. Regula: Si crimen probatum non fuerit, purgatio canonica delato inducitur. c.cum oporteat. xix. §. fin. & cap.inquiſitionis. xxj.§.quæſiuiſti. verſ.ſed infamato. &cap. accedens.xxiij.§.ſi verò contra eum.deaccuſationibus.

XIIII. Regula: De pœna denunciantis non probantis cauetur cap. j.cum ſequente. de calumniatorib. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ̄. c.xj. de calumniator. quæſt.iij. reg.ij.& quæſt.iij.

XV. Regula: De relatione actorum ad Papam facienda cauetur cap.vlt.§ diſcretioni veſtræ.de accuſationibus.

XVI. Regula: Monachis denuntiantibus expenſæ ex bonis monaſterij ſuppeditandæ. cap.ex parte.xj.verſ.quibus ſiquidem.& c.olim.xxvj.§.prædictis autem.d.tit. Hæc de inquiſitionibus in genere ſint dicta. De inquiſitione hæreticæ prauitatis infrà ſuo loco ſpecialiter agetur. Sed & plura de inquiſitionibus dicentur j̄.lib.iiij.c.de conciliis.

DE PVRGATIONE canonica.

Eſt inſuper publicorum iudiciorum adfine remedium, citatio ad purgandum: de qua nunc dicetur.

I. CAVSA EX QVA COMpetit purgationis remedium.

Si quis de crimine aliquo ſit ſuſpectus, nec tamen de eo poſſit conuinci: ad purgandum ſe citari poteſt.ij.q.v.c.præſbyter.c.quæ.de cauſa.c.præſbyter.ca.ſi mala.cap.quoties, in prin. c.omnibus.vj.q.v.c.vlt.xv.q.v.in prin.cum ca.ſequente: item de cohabitat. clericor. cap. tua nos. viij. § fin. item De purgatione canonica.cap.ſi quis de gradu.iiij.in fine. & cap. quoties.v. Ex his patet, niſi reus argumentis quibuſdam ſuſpectus ſit, eum ad purgandum citari non debere. quod primæ exceptionis loco notandum. Cui concordat cap.cum in iuuentute. xij. de purgatione canonica. Altera exceptio eſt: Niſi crimen notorium ſit, vel probari poſſit. Et hæc exceptio ex ſupradictis conſtat. Cui concordat cap.cum dilectis. xv. verſ.dicitur enim.d.tit. Tertia exceptio eſt: Niſi cauſa apud alium iudicem pendeat. d. cap. cum dilectis. xv.verſ.cum iudicio

dicio pendente.& cap.nos inter. vj.eod.tit. Quarta exceptio Niſi antea ſemel ſe purgauerit.Cuius exceptionis tanquam ipſo iure ſubſiſtentis replicatio prima hæc eſt: Niſi lite pendente alius purgationem ei induxerit. d.cap.xv.verſ. purgationem ei canonicam indicatis. Altera replicatio eſt: Niſi vulgari modo ſeſe antea purgauerit. cap. ex tuarum. viij. de purgat.canonica. Quinta exceptio eſt: Niſi nullus accuſator exiſtat. Quæ exceptio videtur approbari per ea quæ habentur ij.quæſt.v.in prin. Verùm iſtis non obſtantibus, exceptio propoſita reprobatur iis quæ ſ.ead.quæſt.in princ.ſunt propoſita. Concordat d. quæſt. v. cap. ſuper cauſa. item De purgatione canonica ca.inter ſollicitudines x.§.nec illud. Sexta exceptio eſt: Niſi defectu natalium ſit diffamatus. Quæ tamen exceptio reprobatur cap. accedens. xiiij. d.tit. Septima exceptio videtur: Niſi monialis fœmina ſuſpecta ſit. Sed & hæc reprobatur cap. moniales. iij. d.tit. Octaua exceptio videtur: Niſi reus non vltrò ſe velit purgare. Quæ exceptio videtur approbari ij.quæſt. v. cap.mandaſtis. & cap.quoties. §. fin. cum cap. ſequente. Sed hiſce non obſtantibus, exceptio propoſita reprobatur d. quæſt. v. cap. auditum. §.fin. & cap.vlt.in fine.

II. VBI ET APVD QVEM ſe purgare debeat?

I. Regula: Coram proprio epiſcopo ſe purgare debet. cap. nos inter. vj. verſ.ad purgationem eſt per ipſum epiſcopum compellendus.de purgat.canonica.

II. Regula: De epiſcopo loci, vbi eſt diffamatus, cauetur cap. inter ſolicitudines. x. §. ipſum igitur.de purgatione canonica.

III. Regula: Non in publico examine, ſed in ſecreto iurandum. xv.q. v. cap. de crimine. verſ. non in publico. Planè propter famam publicam vel euitandum tumultum in publico iuratur.ij. quæſt.v.cap.omnibus.§.ipſe ergo ſacerdos. verſ.coram populo.c.preſbyter. verſ.in medio. item diſtinct. xxiij.cap.illud ſtatuendum.verſ.ſub aſpectu publico.

III. QVOMODO PVRGAtio facienda?

I. Regula: Iuramento ſe purgabit.d.cap.de crimine.verſ. iuramento ſe purificet.Ab hac regula videbantur excipiendi

Clerici,qui iurare prob:bentur ij.q.v.in prin. verſ. authôritate quoque. & cap. ſi quis præſbyter. Sed hiſce non ob ſtantibus, exceptio propoſita reprobatur d.cap.præſbyter, cum aliis s̄. quæſt. j. in princ. propoſitis. Et huic obiectioni reſpondet Gratianus d.cap.ſi quis præſbyter,in fine.

II. Regula: Cum ſeptem vel quinque ſociis ſui ordinis pro arbitrio prælati iurare debet.c.ex tuarum.viij.§.mandamus.verſ.vt cum ſeptima.de purgat.canonica.ij.q.v.c.ſi legitimi.c.preſbyter.verſ.ſeptem ſibi collegas.c.ſi mala.ver.cum denominatis.c.quoties.verſ.vt tertia manu. c. omnib. §.ipſe ergo ſacerdos. verſ. cum tribus aut cum quinque. Sane augetur numerus compurgatorum pro atrocitate criminis, d. §.ipſe ergo ſacerdos.verſ. vel eo amplius. Sic quatuordecim indicuntur c.inter ſollicitudines. x.§.attendentes.de purgat. canonica. Septuaginta duo indicuntur xvij. quæſt. iiij. cap. qui præſbyterum.

III. Regula: Compurgatores debent eſſe honeſti, vel ſaltem de crimine non condemnati,quibus ſuſpectus ſit notus. c. cum P.vij.in prin.c.conſtitutus.viiij.c.inter ſolicitudines. x. §. ipſum igitur.ver.ita tamen vt qui ad eius. & c.cum dilectus. xj. de purg. canon.

IIII. Regula: Compurgatores in purgando impediendi non ſunt. d. cap. cum. P. vij. §. fin.

V. Regula: Principalis reus de veritate, compurgatores de crudelitate iurare debent.c.quoties.v.§. fin.c. de teſtibus xiij. cap. accepimus. xvj. de purgat. canonica. ij. q. v. cap. præſbyter cap.quoties. §. porrò expurgationis.

VI. Regula, De purgatione vulgari ferri candentis vel aquæ calidæ prohibita,proponitur ca.vlt.de purgat.vulgari. ij.q.v.ca.Mennam.§.vulgarem.cap.omnibus.§.fin. cum c. ſequēte. Huius regulæ exceptio eſt in ſeruis & infamibus,qui ingenui nón ſunt.d.q.v.c.nobilis.item cap.j. de purgat.canonica.& xvij.q.iiij.cap.qui præſbyterum.

VII. Regula:De purgatione,quæ fit per duellum,prohibita, cauetur cap. j. & ſequente. de purgat. vulgari. ij. q. v cap. monomachiam.

VIII. Regula: De purgatione, quæ ex lege Moſaica deſcendit, prohibita cauetur d.q.v cap.in libro.

IX. Regula: De purgatione, quæ fit per communionem corporis Chriſti, approbata cauetur d. q. v. cap ſæpe contingit. & cap. vlt. in prin.

IIII.

IIII. ANTECEDENTIA.

De ſuſpendendo purgando à beneficio & officio cauetur cap.inter ſolicitudines.10.in prin. de purgat.canon.ij.quæſt. v.cap.præſbyter ſ. cap.accuſatum.

V. EVENTVS.

I. Regula: Si ſuſpectus ſe purgare nolit, pro conuicto habetur.d.cap.inter ſolicitudines.10.§.fi.& c.cum P. vij.§. deficientem.eod.tit.ij.quæſt.v.cap.vlt.in princ.item cap.tua nos. viij.§.fin.de cohabitat.clericor. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi vulgaris ac prohibita purgatio ei indicatur. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.quæſt.iij regu. vj.& vij.Plures exceptiones vide ſ.quæſt.j.

II. Regula: Vno ex pluribus ſe purgare volente tam ſuo quàm ſociorum nomine, iis conſentientibus: ſi deficiat in purgatione, cæteri quoque pro conuictis habentur.ij.quæſt. v.cap.ſtatuit.

III. Regula: Si ſuſpectus ſe purgauerit, abſoluendus ac reſtituendus eſt.cap.ex tuarum.viij.§.fin. & cap.inter ſolicitudines.10.§.purgatione verò. de purgat.canonica.ij. quæſt. v.cap.habet. cap. Mennam, in prin.cap.quanto.& c.quoties. §.quod ſi prædictus.item xv.q.v.cap.de crimine.§.fin.

VI. ADFINIA PVRGAtionis remedia.

I. Regula: Vt ſuſpectus admoneatur de ſe corrigendo: quod niſi fecerit, ſuſpendatur, cauetur cap.ſi quis præſbyter. ij.de purgat.canon.xxxv.q.vj.cap.ſi duo.

II. Regula: Vt in notariis & iis quæ probantur, condamnetur, cauetur per ea quæ propoſita ſunt ſ.quæſt.j.except.ij. Hactenus de publicis iudiciis in genere actum eſt, ſequitur de iiſdem in ſpecie.

DE PVBLICIS IVDICIIS in ſpecie. Cap. XV.

I. DE LÆSA MAIESTATE.

I. CAVSÆ EX QVIBVS ACCVſatio læſæ maieſtatis competit.

PRIMA cauſa: Si conſpiratio facta ſit. xj.quæſt.j.c.coniurationum.cap.conſpirationum.cap.ſi qui clerici.cap.ſi clerici.

clerici. & cap.ſi qui clericorum.

II. Cauſa : Si ſubditus magiſtratum ſuum vel eius officiales interfecerit, ceperit, debellauerit.cap.ad aures.x.de pœnis.cap.vnico, de pœnis, in extrauag.Ioan.xxij.vj.q.j.c.ſi quis cum militib.l.v.in prin C.ad l.Iul.Maieſtatis.

III. Cauſa : Si cuius dolo malo hoſtes populi Chriſtiani commeatu, armis, telis, equis, conſilio vel auxilio iuuentur.cap.ita quorundam.vj.cap.quod olim.xij.& cap.ad liberandam.xvij.de Iudæis. Concordat item M.I.C. libr.j.cap. xxij quæſt.j. cauſa xiij. Huius cauſæ exceptio prima hæc eſt: Niſi pro redimendis captiuis pecuniam vel merces ad hoſtes tranſtulerit.cap.ſignificauit.xj. in prin.eod.tit. Altera exceptio videtur : Niſi tempore pacis arma vel quid ſimile ad hoſtes tranſtulerit. Sed reprobatur d.cap. ſignificauit.§. illi quoque.

IIII. Cauſa : Si Papæ maledixerit. cap.j. de maledicis. Secus, ſi Imperatori maledixerit.l.vnica.C.ſi quis Imperatori maledixerit.

V. Cauſa : Si Imperatorem aut magiſtratum contumelia affecerit. Apoſtol.canon.lxxxiii.

EXCEPTIO PRÆCEDENTIVM cauſarum generalis.

Hactenus cauſas propoſitæ accuſationis enumerauimus, quarum tamen vide plures M.I.C.d.quæſt.j. Harum autem cauſarum exceptio generalis hæc eſt : Niſi reus ſocios criminis prodiderit. & coniurationem detexerit.vj,quæſt.j.c.ſi quis cum militibus.§.ſanè ſi quis ex his.l.v.§.fina. C.ad l.Iuliam Maieſtatis.

II. ADVERSVS QVOS ACCVSATIO propoſita competit?

I. Regula : De filiis damnatorum cauetur d. cap. ſi quis cum militibus.§.filij verò.& d.l.v.§.filij verò eius.

II. Regula : De eo, qui pro damnato apud Principem intercedit, cauetur ibidem.§.denique.

III. QVID VENIAT in hoc iudicio?

Pœnæ criminis læſæ maieſtatis expoſitæ ſunt ſub ſingulis cauſis ſ.quæſt.j.

IIII. EVEN

IIII. EVENTVS HVIVS IVDICII.

De præmio delatoris cauetur d.cap.ſi quis cum militib.§. ſanè ſi quis ex his.& d.l.v.§.ſanè ſi quis. Hæc de læſa maieſtate: de qua tamen vide plura M.I.C.d.cap.xxij.

II. DE VI PVBLICA & priuata.

I. CAVSA HVIVS IVDICII.

Si quis alicui vim fecerit: hoc iudicio accuſari poteſt. Quæ cauſa cum ſuis ſpeciebus approbatur M.I C.lib.j.cap. xxiij.quæſt j. Eius autem exceptio prima hæc eſt: Niſi magiſtratus alicui vim fecerit xxiij.quæſt.v.ca non eſt: cap qui malos.& cap.iudex. Huius replicatio eſt: Niſi magiſtratus aliter quàm ei ius eſt, vim fecerit. de qua re vide M I C. d. quæſt.j.except.generali j.Altera exceptio eſt:Niſi iuſſu magiſtratus vim fecerit.xxiij.quæſt.iiij.cap. duo iſta.§.fin.cum cap.ſequente.

II. APVD QVEM COMPETAT?

Ab eius loci magiſtratu puniendus eſt reus, in quo crimen commiſit.cap.j.de raptoribus.l.xxviij.§.famoſos. ff. de pœnis. Concordant ea quæ propoſita ſunt s. cap.vj.quæſt. vij.regu.j.

III. QVID VENIAT IN hoc iudicium?

I. Regula: De excommunicatione cauetur d.cap.j.& c. excommunicationi.3.eo.tit.item xxiij.quæſt.viij.cap.ſi quis membrorum.& cap.peſſimam.

II. Regula: De pœna huius criminis Lombardica & ſæculari cauetur xij.quæſt.ij.cap.cum deuotiſſimam.cap.ſi ſæculi.Hæc de vi publica & priuata: de qua tamen vide plura M.I.C.d.cap.xxiij.

III. DE RAPTV FOEMINARVM.

I. CAVSÆ HVIVS IVDICII.

I. Cauſa: Si quis mulierem per vim rapuerit & ſtuprauerit. Quæ cauſa approbatur M.I.C lib.j.cap.xxiiij.quæſt.j. in prin. Declaratur definitione raptus xxvij. quæſt.j.cap.raptus.xxxvj.q.j.c.raptus.j.cap.lex illa.

II. Cauſa:

II. Cauſa: Si in vxorem appetierit virginem Deo dicatam.xxxvj.quæſt.ij.cap. ſi quis non dicam. De pœnitent.diſtinct.j.cap. ſi quis non dicam.l.v.C. de epiſcopis & clericis.

Planè cauſarum iam propoſitarum exceptio prima hæc eſt: Niſi quis ſponſam ſuam rapuerit.cap. cum cauſa.vj. de raptoribus.xxvij.quæſt.ij. cap.lex illa, in prin. Contradicit l.vnica.§. quæ multo magis, in fine.C. de raptu virginum. Altera exceptio eſt: Niſi conſenſus raptæ acceſſerit. d. cap. cùm cauſa.vj.verſi. iſte raptor dici non debet.xxxvj. quæſt.j. cap.vlt.§.ex hac authoritate. Contradicit d.l.vnica.§.pœnas. & l.xlj.§.fina.C. de epiſcopis & clericis. Tertia exceptio eſt: Niſi raptor ad eccleſiam confugerit.d.c.vlt.in prin.& d.cap. lex illa.§.fin.

II. ADVERSVS QVOS COMPETIT?

Etiam conſentientes raptui eadem pœna plectuntur.36.q. ij.cap.ſi quis virginem.c.cap.eos qui.cap.de puellis.

III. QVID VENIAT IN hoc iudicio?

I. Regula: Raptor vltimo ſupplicio punitur. xxxvj.quæſt. j.cap.lex illa.§.penult.Concordant ea quæ habentur M.I.C. lib.j.cap xxiiij.quæſt.v.reg.j.

II. Regula: De pœna excommunicationis habetur36. quæſt.ij. cap.eos qui. cap.raptores. cap. ſi quis virginem. & cap.nullus.Apoſtol.canon.lxvj.

III. Regula: De pœnitentia publica cauetur xxvij.q.ij. cap.raptor, in prin.& cap.ſtatutum.

IIII. EVENTVS RAPTVS ET propoſitæ accuſationis.

I. Regula. Caſtitas raptæ non eſt ablata. xxxij. quæſt. v. in in princip.cum ſequentibus. vſque ad cap. ſi Paulus Apoſtolus. Concordant ea quæ habentur J.lib.iiij. ca. xviij.cauſa iij.exceptio.v.

II. Regula: Rapta cæteris virginibus ſe exequare non debet.d.q.v.c.qui viderit.§.fin.cum cap.ſequente.

III. Regula: Raptor raptam in vxorem ducere tenetur, non aliam. Apoſt.canon.lxvj. Hæc de raptu fœminarum: de quo tamen vide plura M.I.C.d.cap.xxiiij.

IIII. DE HOMICIDIO.

I. CAV

I. CAVSÆ HVIVS IVDICII.

I. Cauſa: Si quis hominem occiderit: propoſita accuſatione tenetur.xxiij.quæſt.v. in prin. Concordat M.I.C.lib.j. cap.xxv.quæſt.j.cauſa j.

II. Cauſa: Si quis hominis necandi cauſa cum telo ambulauerit.de pœnitent. diſtinctio.j. cap. quiſquis.§. item ad legem.l.vij.C.ad legem Cornel. de ſicariis. Concordat M.I. C.d.quæſt.j.cauſa ij.

III. Cauſa: Si mortis cauſam præbuit.xxiij.quæſt.v.ca. cum homo.§. & aliquando.l.xv.ff.l. Cornel.de ſicariis.Exēpla huius cauſæ vide M.I.C.d. quæſt.j. cauſa.v.cum ſequentibus. Planè propoſitæ cauſæ exceptio prima hæc eſt: Niſi quis licitum faciens alteri mortis cauſam prębuit.d.§.& aliquando.verſ.nec tamen omnis.& d.quæſt.v.cap.de occidendis.§. vnde nec reus. Altera exceptio eſt: Niſi occaſionem tantùm dedit remotiorem, & prohibuit ne fieret homicidium. Quæ exceptio approbatur exemplo cap.Petrus.xvij. de homicidio. Plura de cauſa propoſita vide j̃. quæſt.proxi. reg.ij.cum ſequentibus.

IIII. Cauſa: Si quis cauſa fuerit abortus. xxxij. quæſt. ij.cap.aliquando.§.fi.cum ſequentibus,vſque ad cap.ſicut fœmina. Huius cauſæ exceptio hæc eſt: Niſi id quod in vtero eſt,nondum fuerit animatum. Quæ exceptio approbatur in iam allegatis locis. Concordat d.quæſt.ij.cap. ſicut fœmina. item De homicidio cap. ſicut.xx. Concordant item ea quæ habentur M.I.C.d.quæſt.j.cauſa.viij.vbi extra ordinem hoc caſu pœna imponitur. Contradicere tamen videtur infra cauſa proxima.

V. Cauſa: Si quis venena ſterilitatis dederit, quo mulier non concipiat, vel vir generare non poſſit. cap ſi aliquis.v. de homicidio.

VI. Cauſa: Si cum poſſet hominem à morte liberare, non liberauit.ca.ſicut dignum.vj.§.illi etiam.verſi.quia cum ſcriptum ſit.d.tit.

VII. Cauſa: Omnis iniquitas, oppreſſio & iniuſtitia ad ſanguinis iudicium pertinet.de pœnitent.diſtinct.j.c. omnis. & cap.homicidium.

VIII. Cauſa: Si quis fratrem ſuum odit, vel ei detrahit.d.diſtinct.j.cap.homicidiorum.

IX. Cauſa: Si quis fratri ſuo mala perſuadet.d.diſtinct.j. cap.noli putare.

DE

DE EXCEPTIONIBVS PRÆcedentium cauſarum generalibus.

Hactenus cauſas propoſitæ accuſationis enumerauimus, ex quibus tamen poſteriores non ad fori, ſed poli iudicium pertinent: alioquin iudex cum reo ſæpe vltimo ſupplicio eſſet afficiendus, nec quiſquam ferè ab homicidio eſſet immunis. Sed plures propoſiti iudicij cauſas vide M.I.C.d.q j. Planè iſtarum cauſarum exceptiones aliquot ſunt generales ſiue communes, quæ ſequuntur.

I. Exceptio: Niſi caſu, non propoſito homicidium ſit factum. diſtinct. 50. cap. eum qui. cap frater. cap. quantum. cap. hi qui cap. ſæpe contingit. cap. ſi duo. item De homicidio ca. lator. ix. xxiij. quæſt. v. cap. ſi homicidium. item l. j. & l. v. C. de ſicariis. Sed & concordant ea quæ habentur j. lib. iij. cap. v. reg. xlvij. excep. j. Planè exceptio propoſita diſtinguitur quodammodo in infante noctu per negligentiam oppreſſo, ij. q. v. cap. conſuluiſti. §. hi autem qui probantur. Si tamen ignoretur, vtrum à patre, an matre infans oppreſſus ſit, impunitum eſt facinus. cap. de infantibus. iij. de his qui filios occiderunt. Plures replicationes vide d. except. j.

II. Exceptio: Niſi ſui vel alterius defendendi cauſa quis homicidium fecerit. xiij. quæſt. ij. cap. vlt. verſi. ſi autem à veridicis. xxiij. quæſt. v. cap. cum homo, in prin. cap. ſi homicidium. cap. non eſt iniquitatis. Concordant item ea quæ habentur M.I.C. lib. j. cap. xxv. quęſt. j. except. generali iij. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi quis etiam ſine homicidio ſe defendere, vel alium liberare potuit: hoc enim caſu imponitur homicidæ pœnitentia. cap. interfeciſti. ij. de homicidio. Altera replicatio eſt: Niſi modum inculpatæ tutelæ exceſſit. cap. ſignificaſti. xviij. §. fin. eod. tit. Plura de exceptione propoſita vide d. reg. lxxiiij. except. ij.

III. Exceptio: Niſi quis furem in furto deprehenſum occiderit. cap. ſi perfodiens. iij. de homicidio. l. iiij. ff. ad l. Aquiliam. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi furem diurnum occiderit. d. cap. iij. verſi. ſi autem oriatur ſol ſuper eum. & verſi. ſi autem diurnus fuerit. Concordat M. I. C. d. quæſt. j. except. general. vij. repl iij. Altera replicatio eſt: Niſi furi nocturno parcere ſine ſuo periculo potuit. cap. interfeciſti. ij. & cap. ſuſcepimus. x. de homicidio. l. ix. ff. ad l. Cornel. de ſicariis.

IIII. Ex-

IIII. Exceptio: Niſi quis excommunicatum Zelo religionis occiderit. xxiij. q.v.cap. excommunicatorum.& cap. quis enim.

V. Exceptio: Niſi Dei cauſa quem occiderit.xxiij.q.viij. c.legi.cap.occidit.cap.Petrus.

VI. Exceptio: Niſi hominem mori dignum occiderit. reprobatur xxiij.q. v.c.cum miniſter.c. penult. §.fin.cum c. ſequente.xxiij.q.viij.c.penult.

VII. Exceptio: Niſi maritus vxorem in adulterio deprehenſam occiderit.reprobatur xxxiij.q.ij.c.interfectores, cum c.ſquente.c.admonere.§.prius enim cauſa.verſ.occidere tamen eam.c.ſi quod verius,in prin.& §.in præmiſſis. Cõtradicit hiſce l.xxiiij.in princ.ff.ad l. Iul. de adulteriis. Plura de exceptione hac vide M. I. C. libro j. cap. xxv. quæſtione j.except.xj.

VIII. Exceptio: Niſi magiſtratus vel iudex aliquem occiderit.xxiij.q.v.c.reos.§.prohibetur.c.de occidẽdis,in prin. c officia.c.cum homo,in princ.c.non fruſtrà.c.non eſt crudelis.c.qui malos. c. ſi homicidium. Huius replicatio eſt: Niſi aliter quàm ei ius eſt, occiderit.l.iiij.in prin. ff.ad l. Cornel. de ſicariis.

IX. Exceptio: Niſi iuſſu Dei aliquem occiderit. xxiij.q. v.c.lex.æterna.& cap.vlt.

X. Exceptio: Niſi eum quem iudex occidi iuſſit,occiderit.d.q.v.c.miles.c. ſi homicidium. Huius replicatio eſt:Niſi non iuſſus à iudice,ſed ſua ſponte occiderit.d. c.miles. verſ. quod ſi ſua ſponte.

XI. Exceptio: Niſi infans occiſus ſit.reprobatur de pœnitent.diſtin.j.c.ſi quis necandi.l. viij.C.ad l. Cornel. de ſicariis.Hæc de cauſis propoſitæ accuſationis, earúmque exceptionibus ſint dicta:quarum tamen plures vide ǰ.lib.iij.cap. v.reg.lxxiiij.item M.I.C.d.cap.xxv.quæſt.j.

II. ADVERSVS QVOS HOMICIdij accuſatio competit?

I. Regula: De pluribus,qui percuſſerunt occiſum, cauetur xxiij.quæſt.viij.c.vlt.l.xj.§.ſed ſi plures.l.51.verſ.idque eſt conſequens.ff.ad l. Aquiliam.

II. Regula: De eo qui cauſam & occaſionem homicidio dedit,vide ſ.quæſt.prox.cauſa iij.

III. Regula: De eo qui poſt homicidium perpetratum

ad capiendum vel occidendum venit, cauetur cap. ſicut dignum.vj.§.illi autem qui.de homicidio.

IIII. Regula:De eo qui excubias egit,vt tutò committeretur homicidium,cauetur d.c.vj.§.illi etiam.

V. Regula : De eo qui iuſſit vel ſuaſit homicidium fieri, cauetur d.c.vj.§.qui verò.item c. Henricus.ij.de clericis pugnantibus.

VI. Regula:De eo qui ſarcinã homicidę cuſtodiuit,dum homicidium committeretur,cauetur d.c.vj.§.hi quoque.

VII. Regula : De eo qui bona occiſi occupauit,cauetur d.c.vj.§.eos inſuper.

III. QVID VENIAT, SEV DE pœna homicidij.

I. Regula : Vtrum vltimo ſupplicio homicidium ſit puniendum? controuertitur per ea quæ propoſita ſunt s̃. capit. vij.in prin.

II. Regula : De pœna eius qui per aſſaſinos occidit,cauetur c.j de homicidio,in vj.

III. Regula :De pœna ſubditi vel vaſalli prælatum vel dominum occidentis cauetur c.ad aures. x. & c.in quibuſdam.xij.de pœnis.item xxxiij.q.ij.c.quicunque,in fine.

IIII. Regula: De pœna eorum qui armati interfuerunt cùm aliquis caperetur, qui captus poſtea occiſus eſt: item eorum qui cõſilium dederunt,cauetur c.ſicut dignum. vj.§.clericos:de homicidio.

V. Regula: De pœna matris per iracundiam infantem occidentis cauetur c. j. de his qui filios occiderunt. De pœna eius quæ noctu infantem oppreſſit, vide ſuprà quæſtione j.except.j.

VI. Regula:De pœna eius qui vxorem ſuam occidit,cauetur xxxiij.q.ij.c.quicunque.& c.admonere.

VII. Regula : De pœna eius qui clericum occiderit, cauetur xvij. q.iiij.c. qui occiderit. c. qui ſubdiaconum. c. qui præſbyterum. Huius exceptio eſt: Niſi non ſtola veſtitus in itinere occidatur.d.q.iiij.c.vt præſbyteri.

VIII. Regula:De depoſitione & excommunicatione homicidę,Apoſtol.canon.lxiiij.Plures huiuſmodi pœnas vide s̃.q.prox.ſub ſingulis regulis:item q.j.ſub ſingulis cauſis.

IIII. ADIVNCTA HVIVS IVDICII.

Cum dubitatur, vtrum ex vulnere deceſſerit,nec ne præſumitur

ſumitur ex vulnere deceſſiſſe, ne vulnerans in ſacris ordinibus militet.c. ad audientiam. xij. §. quia verò vtrum.& c. ſignificaſti.xviij.§.quod ſi diſcerni.de homicidio.Hæc de homicidio:de quo tamen vide plura M.I.C.lib.j.cap.xv.

V. DE PLAGIARIIS.

Pœna plagiariorũ, eſt vltimum ſupplicium. c.j.de furtis.l.vij. C.ad l.Fauiam de plagiariis. & Inſtit.de publicis iudiciis §.eſt & inter.Plura de hoc crimine vide M.I. C. lib.j.c.xxvij.

VI. DE ADVLTERIIS & ſtupro.

I. CAVSÆ HVIVS ACCVSATIONIS

I. Cauſa: Si quis fornicatus fuerit, vel adulterium commiſerit.xxvij.q.j.c.nubendi.§.fin. item diſtinct.lxxxviij.cap. fornicari. Declaratur cauſa propoſita definitione & differentia fornicationis,ſtupri & adulterij. 36. q.j.ca.l.illa. §.ſed non omnis,cum ſequentibus.Sanè omnis illicitus coitus definitur adulterium eſſe.xxxij.q.iiij.c.nemo.& xxxij.q.v.cap. illa autem. §. cum ergo. verſ.at enim ait. Differentia tamen ſtupri & adulterij traditur l.vj.§.lex ſtuprum.l.xxxiiij. §.fin. ff.ad l.Iul.de adulteriis.l.cj.in prin.ff.de verb.ſignific.

II. Cauſa:Omnis coitus extra legitimum matrimonium punitur.d.c. nemo.§.quidquid.& d. §. cum ergo.item xxxij. q.iiij.c.ſi non.§.fin.cap.meretrices. c.in eod.cap. Salomon. & xxxij.q.v.cap.non mœchaberis.

III. Cauſa: Amor vxoris immodicus & libidinoſus punitur.d.q.iiij.cap.origo. cap.recurrat.§.fin.cap.in eod. §.fin. & cap.liberorum,in princ.

IIII. Cauſa: Sola quoque concupiſcentia punitur. de pœnitent.diſtinct. j. c. ſi cui etiam.xxxij. q.vij.c. non ſolùm. Sed hæc ad iudicium poli, non fori pertinent. In foro enim nemo cogitationis pœnam ſuſtinet,vt s. cap.vj.quæſt.iij.except.x.eſt oſtenſum.

V. Cauſa: Si coniunx. coniugem in adulterio deprehenſum retinuerit.cap.ſi vir.iij.in prin.de adulteriis. xxxij.q.j.in princ.c.ſicut.c.dixit.verſ.imò cum illa.c.ſi quis vxorem.cap. apud miſericordem.§. quod ſi in adulterio. & §.vnde in nono.itẽ xxxiiij.q.j.c.penult.in prin.& l.ij. C.de adulteriis. Huius cauſæ except. j. hæc eſt: Niſi coniunx adulter pœnitentiam egerit.d.c.penult.verſ.quid ſi mulier. & xxxij.q.j.cap.ſi

quis vxorem.Concordant ea quæ habentur ĵ.cauſa proxim. except.j.Altera exceptio videtur:Niſi non maritus vxorem, ſed vxor maritum adulterum retinuerit.d. cap.apud miſericordem.§.crimen lenocinij. Sed hiſce non obſtantibus, exceptio propoſita reprobatur d. capit. ſi quis vxorem verſic. ſimiliter ſi virum. Tertia exceptio eſt: Niſi maritus ignorauerit vxorem adulteram eſſe, vel contrà.xxxiiij. q.j.c.penult. verſ.quamdiu peccatum eius.Plura.de cauſa propoſita vide M.I.C.lib.j.cap.xxviij.quæſt.ij.cauſa xij.

VI. Cauſa: Si coniunx coniugem dimiſſum reduxerit xxxiiij. q. j. c.non ſatis.§.rem nouam.verſ. cúmque egreſſa. Cõcordant ea quę habentur M.I.C.d.q.ij.cauſa xiiij.in prin. Eius autem exceptio prima hæc eſt: Niſi repudiatus repudiatáue pœnitentiam egerit.c.ſi vir ſciens. iij. §.fin.de adulteriis.xxxij.q.j.c.de benedicto.c. quod autem. & c.non erit. Concordat item ſ. cauſa prox. except j. Altera exceptio eſt: Niſi ob aliam quàm adulterij cauſam quis vxorem dimiſerit: hanc enim recipere non prohibetur. xxviij.q.j.c. ſi quis gentilis.Plura de cauſa propoſita vide M.I.C.d.cauſa xiiij.

VII. Cauſa:Si quis ab alio repudiatam vxorem duxerit, vel ſi qua repudiato nupſerit.xxxj.q.j.c.deniq;. §.prima authoritas.xxxij.q.j.c.dixerit.q.vij.c.licitè,in princ.c.dominus, in fine.cap. omnes.§.qui dimittit.verſ. & qui dimiſſam.item xxxiiij.q. j. c.non ſatis. §. rem nouam.verſ.cúmque egreſſa. Plura de cauſa propoſita vide M.I.C.l.j.c.xxviij.q.ij.cauſa xv.

VIII. Cauſa:Si inceſtus crimẽ ſit commiſſum.Hęc cauſa approbatur per ea quę habentur ĵ.lib.iiij.c.xij.q.vj.reg.x. cum ſequente.Declaratur definitione inceſtus xxxvj.q. j. c. lex illa.§.inceſtus eſt.l.xxix.& l.vltim:ff.de ritu nuptiar. Plura de cauſa propoſita vide M.I.C.d.q.ij.cauſa xvj.

IX. Cauſa:Si quis duas vxores ſimul habeat,vel vna duobus nupta ſit. Hæc cauſa approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ proponẽtur ĵ.lib.iiij.cap.xiij.except.xvij.in prin. Præter exceptiones autem ibidem ſubiectas alia propoſitæ cauſæ exceptio eſt hæc: Niſi per errorem & ignorantiam quis eam quæ alium habet maritum,duxerit,vel cõtrà: is enim eáve ignorantiæ exceptione defenditur. xxxiiij.q.j. c.cum per bellicam.verſ.nec tamen culpabilis.item c.ſi quis neceſſitate.§.fin.cum c.ſequente.Concordant ea quę habentur M.I.C. lib.j.cap.xxviij.q.ij. cauſa xviij. except.j. Alia exceptio eſt.Niſi prior coniunx.propter fornicationem dimiſſus

ſus dimiſsáve ſit xxxij q.vij. c. quemadmodum.Sed & plura de cauſa propoſita vide d. cauſam xviij.

X. Cauſa : Si quis vxorem ſuam ſine cauſa dimiſerit.Reprobatur hæc cauſa xxvij.q.ij.c.matrimonium.c.omnis res.

XI. Cauſa : Si quis contra naturam luxurietur,vel mares cum maribus coierint.xxxij.q.vij.c. adulterij.c. offerebat.c. flagitia.c.vſus. Concordat item M.I.C.d.q.ij.cauſa xix.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆCEDENtium cauſarum generalibus.

Hactenus cauſas, ex quibus adulterij accuſatio competit,enumerauimus: quarum tamen plures vide M. I. C. d.q. ij.Sequuntur nunc iſtarum cauſarum except.aliquot gener.

I. Exceptio : Niſi cum ſerua commiſſum ſit adulterium vel ſtuprum.reprobatur xiiij.q.vj. c.vltim.verſ.ancilla. Contradicit M.I.C.d.quæſt.ij.except.generali j.

II. Exceptio:Niſi cum ſoluta ſit commiſſum.reprobatur xxxij.q.iiij.c.ſic non ſunt.§. fin.cum c. ſequente.q.vij. c. fieri poteſt.Inſt.de publ.iud.§.item lex Iul.de adulteriis.

III. Exceptio: Niſi cum meretrice,aut aliâs ignominioſa muliere ſtuprum ſit commiſſum.reprobatur d.q.iiij.c.meretrices eſſe.& c.in eo.Proinde hoc caſu corrigitur l.xxiij.& l.xxix.C.ad l.Iul.de adulteriis. De qua exceptione vide item M.I.C.d.quæſt.ij.except.gener.vj.

IIII. Exceptio : Niſi cum deformi vel paupere fornicatio ſit commiſſa. Reprobatur hæc exceptio xiiij.q.vj.c.vlt.§. quomodo.

V. Exceptio : Niſi liberorum procreandorum, non libidinis cauſa adulterium vel ſtuprum quis commiſerit. xxxij. q.iiij.in prin.& cap.dixit,in princ.c.obiiciuntur. Sed his non obſtantibus,exceptio propoſita reprobatur d. q. iiij. c. ſicut ſatius,in prin.c.recurras.§. fin.verſ. nec illorum. c. dicat aliquis c.ſic non ſunt.

VI. Exceptio : Niſi ob defectum vel ſterilitatem vxoris cum alia concubuerit. Videtur hæc exceptio approbari per ea quæ propoſita ſunt ſ. except.prox.in princ. Sed reprobatur per ea quæ ibidem §. ſed his non obſtantibus, aunotata ſunt.Quibus concordat xxxij.q.v.c.puto,in princ.

VII. Exceptio : Niſi per vim aliqua ſtuprum vel adulterium ſit paſſa.approbatur per ea quæ proponuntur j.lib.iiij. cap.xviij.cauſa iij.except.v.item M.I.C.lib.j.cap. xxviij.q.ij.

except.gener.xj. Cuius replicatio eſt: Niſi vim paſſa non exclamauerit. xxxiiij.queſt.j.c.non ſatis.§.legat libror.

VIII. Exceptio: Niſi per errorem putãs ſuam eſſe vxorem, cum aliena rem habuerit.xxxiiij.queſt.j.c.ſi virgo.§. fin. cum c.ſequente. Hæc de exceptionibus aduerſus adulterij accuſationẽ generalibus: quarum tamen plures vide M.I.C.d.queſt.ij.

II. QVIBVS ACCVSATIO adulterij competit.?

I. Regula, De marito adulteræ. Huic in primis accuſatio competit.c.maritis.iiij.de adulteriis.l.xxx.§.in primis.C.ad l.Iul.de adulteriis. Huius exceptio eſt: Niſi maritus ipſe ſit adulter.c.intelleximus.vj.de adulteriis. Concordant ea quæ habentur j.lib.iiij.d.cauſa iij.except.iiij. Item concordat l. xiij.§.iudex.ff.de adulteriis. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M.I.C.d.cap.xxviij.quæſt.iij.reg.j.

II. Regula, De vxore adulteri. Huic accuſatio adulterij non competit.xxxij.q.j.c.apud miſericordem.§.hoc in mulieribus, cum ſequentib. iem quæſt.v.cap.vlt.& l.j C.ad legem Iul.de adulter.

III. Regula: Si inceſti crimen dicatur contractũ ſoli conſanguinei ad accuſandum admittuntur. Quæ regula approbatur ſimul.& diſtinguitur j.lib.iiij.c.xviiij.quæſt.iiij.reg.iij. Plures huiuſmodi regulas vide M.I.C.d.quæſt.iij.

III. QVID VENIAT. SEV DE pœna adulterij.

I. Regula: Vitium fornicationis omniũ maximum ſcelus eſt.xxxij.quæſt.vij.cap.non ſolum.§.inter cætera.

II. Regula: De gradibus fornicationis cauetur d.q.vij. cap.quemadmodum.§.ſunt enim.& c.adulterij.

III. Regula, De ſtupri pœna. Qui ſtuprum commiſit, vitiatam ducere & dotare tenetur.c.j.de adulteriis. Huius exceptio prima hæc eſt: Niſi pater puellæ in matrimonium conſentire nolit: tunc enim dotem dando liberatur.d.c.j. verſ.ſi vero pater. Altera exceptio eſt: Niſi caſtigatus & excommunicatus in monaſterio, dum vixerit, pœnitentiam agere malit.cap.peruenit.ij.eod.tit.

IIII. Regula: Mulieres adulteræ in monaſteriis perpetuam pœnitentiam agere debent. cap.gaudemus. xix. de conuerſione coniugator. Concordat M.I.C. lib.j. cap. xxviij.quæſt.vij.reg.iiij.

I. Regula

V. Regula: De relegatione adulteri & adulteræ cauetur xxxij.quæſt.j.cap.de benedicto.

VI. Regula: De pœna ſacerdotis fornicantis cauetur diſtinct. xxviij. cap. præſbyter. & diſtinct. 82.c.præſbyter.

VII. Regula: Si ſacerdos cum filia ſua ſpirituali ſeu pœnitentiali rem habuerit, punitur. xxx. q.j. cap. omnes.cap.ſi quis ſacerdos.& c.vlt.in princ.

VIII. Regula: Si mulier propriis ſeruis ſe iunxerit, capplectitur. xij.q.ij.cap. epiſcopus. §. ſi qua cum ſeruo.l.vnica. C de mulieribus quæ ſe propriis ſeruis iunxerunt.

IX. Regula: Si monacha commiſerit fornicationem, pœna vtrique conſtituitur xxvij.q.j.c.ſi qua monacharum. Plures huiuſmodi regulas vide M.I.C. d.q.vij.

IIII. ACTVS ET ADIVNCTA iudicij de adulteriis.

I. Regula: De iuramento accuſatoris cauetur xxxv.q.vj. cap.ſi duo.§.fin.cum c.ſequente.

II. Regula: De probatione inceſtus cauetur d. ca.ſi duo, in prin. Concordant ea quæ habentur j.lib.iiij.cap.xix.q.iiij. reg.iij.& iiij.

III. Regula: Confeſſio alterutrius non probat contra alterum quo ad pœnam, ſed quo ad purgationem indicendã ſufficit.cap.ſignificaſti.v.de adulterijs.ij.queſt..v.c.interrogatum. Hæc de accuſatione adulterij: de qua tamen vide plura M. I. C. d.cap.xxviij.

VII. DE FALSO.

I. CAVSÆ EX QVIBVS HÆC accuſatio competit.

I. Cauſa generalis eſt: Si falſum ſit commiſſum. cap. j. in prin. de crimine falſi. Declaratur cauſa propoſita diuiſione falſi, quorum vnum conſiſtit in veritate occultanda, alterum in mendacio dicendo, d. cap.j. in fine. Species falſi in literis commiſſi enumerantur cap. licet. v. eod.tit. Sequuntur nunc cauſæ ſpeciales.

II. Cauſa: Si inſtrumenta quis ſuppreſſit, vel aduerſariis tradidit. xij.quæſt.ij.ca.ſi quis de clericis. j. & cap.ſi quis de clericis.ij.

III. Cauſa: Si falſas literas non deſtruxit, vel reſignauit. cap.dura.iiij.§.adiicientes.de crimine falſi.

IIII. Cauſa: Si literas Papæ de manibus eius, vel officialium eius non recepit.cap.licet.v.§.eos etiam.d.tit.

V. Cauſa:Si falſum dixerit teſtimonium.iij.q.viiij. c.nihilominus.iiij.q.ij. cap. vult. §. qui falſo. l. xvj. ff. de teſtibus. Huius exceptio eſt: Niſi indignum ignorans, dignum dixerit. cap.vnico, de ſcrutinio.

VI. Cauſa: Si iuſtum iniuſtum dixerit,ſanctum non ſanctum,vel contrà,alióve modo mentiatur xj.q. iij.cap. ſi quis dixerit.c.ſi quis hominem.cap.væ qui dicitis.cap.vnicuique. Plura de mendacio vide j.lib.iiij.cap.de peccato.

VII. Cauſa: Si ob accuſandum vel non accuſandum, ob dicendum vel non dicendum teſtimonium vel ob ſententiam pecuniam acceperit. d. cap. vnicuique. §. fin. cum cap. ſequente.j.quæſt. j. cap. concuſſionis. l.ij. ff. de concuſſione. & l. j. §. j.ff.ad l.Cornel.de falſis.

VIII. Cauſa: Si monetam falſificauerit,punitur c. vnico de crimine falſi,in extrauag. Ioann.

XXII. Exemplum huius cauſæ habetur cap. vnico, de dilationib. in extrauag. com.

IX. Cauſa: Si alchimiam exerceat, vel procuret, punitur c. vnico, de crimine falſi, in extrauag. comm.

X. Cauſa: Si circa pondera & menſuras falſum adhibuit, punitur c.vt menſuræ.c.ij.de emptione& venditione.

XI. Cauſa: Si mulier virili veſte vtatur, punitur diſtinct. 30.c. ſi qua mulier.

XII. Cauſa: Si teſtis dicta ſua vtrique parti prodidit.iiij. queſt.ij cap.vlt.§. qui falſo.l. xvj. ff. de teſtibus.

XIII. Cauſa: Si falsò inſcriptos impiorum libros tanquam ſacros publicauerit. Apoſtol. canon. 59.

DE EXCEPTIONE PRÆCEDENtium cauſarum generali.

Hactenus cauſas propoſitæ accuſationis enumerauimus: de quibus tamen aliíſque pluribus vide item M.I.C.lib.j.ca. xxix. quæſt. j.Iſtarum autem cauſarum exceptio generalis hæc eſt: Niſi ſine dolo malo,vel per errorem & ignorantiam quis falſum commiſerit. Quæ exceptio approbatur, exemplo cap.accedens.viij.de crimine falſi. Concordat M. I. C. d. quæſt.j. in fine, except. generali j. vbi plures huiuſmodi exceptiones ſequuntur.

II. QVID

II. QVID VENIAT IN FALSI accuſatione,ſeu de pœna falſi.

I. Regula: Falſum æquiparatur homicidio xj. quæſt. iij. cap.nemo perirorum.

II. Regula: De pœna excommunicationis cauetur extrauag.Ioan.xxij,vnica,de crimine falſi.

III. Regula: De pœnitentia iniungenda falſario cauetur v.quæſt.vj.cap.penult.

IIII. Regula: De pœna clericorum, qui principis ſigillum falſificauerunt, cauetur cap. ad audientiam. iij. de crimine falſi.

V. Regula: De pœna eorum qui literas Papæ falſificauerunt,cauetur c.ad falſariorum.vij.eod.tit. Plures huiuſmodi pœnas vide s̄.ſub ſingulis cauſis: item M. I. C. d.c.xxix.q.v. Sed & plura de falſi accuſatione vide d.c.xxix.

VIII. DE MALEFICIS, DIVInatoribus, mathematicis, & ſimilibus.

I. CAVSÆ HVIVS IVDICII.

I. Cauſa eſt, diuinatio. xxvj. q.v.in prin.j.q.j.c.nunquam, in prin. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̄. cap viij.quæſt. v.cauſa xxvj.item quæ proponentur j̄.cauſa ix. Ratio huius cauſæ per obiectionis ſolutionem habetur d. q. v.vltim. §. ſi autem quilibet. Origo diuinationum exponitur xxvj. q.iij. in princ.cum cap.ſequente.Ratio nominis exponitur d.q.iij. cap.j.§. diuini. Genera diuinationum enumerantur d. cap.j. §.j. Singulorum generum ſpecies in ſequentibus cauſis proponentur. Diuinationum autem cauſæ vel modi exponuntur d.cap.j.§.fin.cum cap.ſequente.

II. Cauſa: Si incantator ſit vel incantatrix.xxvj.quæſt.v. cap.epiſcopi.§.illud etiam.cap.quicunque.§.fin.cum cap.ſequente. item cap.peruenit. item quæſt. vij. cap. admoneant. Declaratur cauſa propoſita definitione incantatorum xxvj. quæſt.iij.cap.j.§.incantatores.

III. Cauſa: Si magiam exerceat. xxvj.q.v.ca.non oportet. ca.epiſcopi,in princ. Concordat M. I. C.lib.j.ca.vlt. cauſa j. Declaratur cauſa propoſita definitione magorum d. quæſt.v.cap.nec mirum.§.magi ſunt. & xxvj.quæſt. iij.cap.j, §.primum autem.

IIII. Cauſa: Si ariolus ſit.l.v.& l.vij.C.de maleficis. Declaratur definitione ariolorum d.c.j.§.arioli.

V. Cauſa: Si aruſpex ſit, vel aruſpicem conſulat.d.l.v. Declaratur definitione aruſpicis d. cap.j.§. aruſpices. Concordat xxvj. quæſt. v. cap. contra idolorum. cap. nec mirum. §. aruſpicinæ.

VI. Cauſa: Si augur ſit, vel augures conſulat. d. l.v. C.de maleficis. Declaratur definitione auguris d. cap.j.§.augures. De origine horum diſſeritur d c.nec mirum.§.auguria.

VII. Cauſa: Si aſtrologus ſit aut mathemathicus. xxvj. quæſt.v.c.non liceat, in prin.xxvj.q.ij.c.j.§. ſic & aſtronomia. c.illos planetarios.ca ſed & illud.§.eſt & illud.l.v.& l.vij.C.de maleficiis. Declaratur cauſa propoſita definitione aſtrologorum d. cap.j.§.aſtrologi. Mathematici definiuntur d.c.j.§. genethliaci.verſ.hi ſunt qui vulgò.

VIII. Cauſa: Si genethliacus fuerit. xxvj.q. ij.cap. illud quod.§.neque illi ab hoc. Declaratur hæc cauſa definitione genethliacorum d.§.genethliaci. Ad hanc cauſam pertinent horoſcopi, qui definiuntur d.c.j.§.horoſcopi.

IX. Cauſa: Si ſortilegus ſit. xxvj.q.ij.c.j.§.fin. cum ca.ſequente.ca.hi qui de paganis. c.non exemplo. q.v.in prin.cap. ſortes.cap.peruenit.c.epiſcopi, in princ.& q.vij.c. non obſeruetis.verſ.& ſortes.item De ſortilegiis c.j. Declaratur cauſa propoſita definitione ſortilegorum xxvj.q.j.in prin.c.ſequen. item quæſt.iij.cap.j.§.ſortilegi.

X. Cauſa: Si necromanticus ſit. Hæc cauſa declaratur xxvj.q.v.c.nec mirum.§.necromantici.

XI. Cauſa: Si hydromanticus ſit. Declaratur hæc cauſa ibidem §.hydromantici.

XII. Cauſa: Si ſalitor ſit. Declaratur hæc cauſa xxvj.q. iij.cap.j.§.ſalitores.

XIII. Cauſa conſiſtit in præſtigiis. Quæ declaratur d.c. nec mirum.§.præſtigium.

XIIII. Cauſa: Si Pythoniſſa fuerit. Declaratur d. cap.j. §.Pythoniſſæ. Soluitur huius cauſæ obiectio d. cap. nec mirum.§.præterea quidam.

XV. Cauſa: Si excecrabili modo medeatur, vel ſanari cupiat.d.cap. nec mirum. item xxvj.quæſt.ij. cap. illud quod cap. qui ſine. quæſt.vij.cap. admoneant. cap. non obſeruetis. verſ.ſiue qui per quoſdam.

XVI. Cauſa: Si aruſpicem, mathematicum vel ſimilem conſulat,

conſulat, vel ei credat. d. quæſt. ij. cap. intelligi. item xxvj. quæſt.v.cap. qui diuinationes. cap. ſi quis epiſcopus. xxvj.q. vij.cap. non obſeruetis. item De ſortilegiis. cap. ex tuarum. ij.& l.v.C.de maleficis.

XVII. Cauſa: Si edat vel bibat id,quod reliquum eſt ex eo quod dæmonibus eſt immolatum.xxvj. quæſt.ij. cap.ſed & illud.§.fin.cum cap.ſequente.

XVIII. Cauſa:Si permittat tolli aliquid ex eo quod dæmonibus eſt immolatum.d.q.ij.cap.ſi de area.

XIX. Cauſa: Si emerit id quod idolis eſt immolatum. Hæc cauſa diſtinguitur in ignorante d.q.ij.cap.vlt.

II. QVID VENIAT, SEV de pœna.

Pœna excommunicatio eſt, ſecundum ea quæ propoſita ſunt ſ̄.cap.viij.quæſt.v. cauſa xxvj. Sed & alias pœnas vide ſ̄.quæſt.proxi.ſub ſingulis cauſis. Hæc de maleficis & ſimilibus ſint dicta. De quibus vide item M.I.C.lib.j.cap.vlt.

DE SIMONIA.

Cap. XVI.

HACTENVS octo ſpecies publicorum iudiciorum expoſuimus. Supereſt accuſatio Simoniæ, hæreſeos & vſurarum: de quibus ſingulis ſigillatim in ſequentibus capitibus agetur, & primùm de Simonia.

I. CAVSÆ EX QVIBVS propoſita accuſatio competit.

Prima atque generalis huius accuſationis cauſa eſt, Simonia.j quæſt.vij.vlti. in princ. Declaratur cauſa propoſita definitione Simoniæ j.quæſt.j. cap. qui ſtudet. Ex hoc canone Simonia definitur ſtudioſa voluntas emendi vel vendendi ſpiritualia, gloſſa in d.quæſt.j.in prin. & in cap.ſi quis ordinauerit.xlv.in verbo per triennium.de Simonia. Eſt autem Simonia dicta à Simone mago.xxiiij..quæſt.iij.cap.penult.in princ. Simoniam verò eſſe hæreſim, patet ex d. cap.vltim.in prin.Cui concordat j.quæſt.j.cap.ventum.§.fina. cum cap.ſequente.cap.cum omnis. ca. eos qui.c.placuit.§. ex illa. Concordat item propoſitæ cauſæ j.quæſt.j. cap. erga Simonniacos. & c.nunquam.& j.quæſtio.iij.cap.ea quæ.item extrauagans

gans commu.ij.de Simonia.& extrauag.com.j.de ſenten.excommu. Obiicitur j.quæſt.j. cap.placuit.§.item opponitur. Reſpondetur huic obiectioni ibidem §.ſed de prophetia. Species ſeu exempla huius cauſæ exponuntur cap.non ſatis. viij. & cap.cum in eccleſiæ.ix. de Simonia. Sed & ſpecies eius ſunt ſequentes cauſæ.

II. Cauſa: Si quis pro ordinatione vel electione aliquid dederit vel acceperit. cap.j. in fine. cap.ad noſtram.xxj.cap. dilectus.xxx.cap.conſulere. xxxviij.c.ſicut pro certo.xxxix. & c.audiuimus.xlj.de Simonia.j.quæſt.j.in prin.cum ſequẽtibus,vſque ad cap.quicunque ſacros.c.cum liceat. cap.cum ordinaretur.cap.gratiam.c.citò turpem.cap.placuit.ca.principatus.cap.fertur.ca.ſicut eunuchus.cap.quibuſdam.item j. quæſt.iij.cap.ex multis.quæſt.vij. cap.ſi quis omnem,in prin. vſque ad §.ſed dicunt.item §.qui per Simoniam.vij.q.j.ca.ſi quis de ordine.§.ſi.cum cap.ſequente.item viij.quæſt.ij.cap. j.item De ſtatu monachorum ca.monachi,in prin. & §.prioratus.item diſtinct.51.cap.vlt.verſ.qui honorem muneribus. item xv.q.iij.cap.ſanè quiſquis hanc in prin.l.xxix.C.de epiſcopis & clericis. Nouell.vj.§.ſancimus igitur.verſi.ſed neque pecuniis.item §.& hanc.item.Nouell.cxxiij.§.pro omnibus.item §.ſed neque clericum.Sed & concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. cauſa proxi. Planè obiicitur huic ſecundæ cauſæ j.quæſt.j. cap. per Eſaiam.§. conſtat ergo. cap. ſtatuimus vt ſicut.§.ſicut ergo. Cui obiectioni Gratianus reſpondet d. cap. ſtatuimus. §.ſed ſicut. Alia obiectio habetur j. quæſtio.iij.in princ.de qua j.except.xix. dicetur. Nam j.inter exceptiones generales huius cauſæ exceptiones enumerabuntur.

III. Cauſa: Si pro conſecratione, benedictione vel aliis ſacramentis aliquid datum vel acceptum ſit.cap. cum in eccleſiæ.ix.cap.cum ſit Romana.10.cap. ſuam nobis.xxix.cap. ſicut pro certo. xxxix. & cap. ad apoſtolicam.xlij. de Simonia.item j.quæſt.iij.cap.vlt.

IIII. Cauſa: Si pro ſepultura vel exequiis mortuorum aliquid datum ſit vel acceptum. cap. non ſatis.viij.§.fin.cap. cum in eccleſiæ. ix. verſic. & pro ſepultura. cap.ſuam nobis. xxix.& cap.audiuimus.xlj. de Simonia.item xiij. quæſtio.ij. cap. quæſita eſt. cap. poſtquam. cap. in eccleſiaſtico. & cap. præcipiendum.

V. Cauſa: Si pro chryſmate vel oleo quid datum vel acceptum

ceptum ſit.d.cap.non ſatis.viij.§ fin.& cap.ea quę.xvj.cap.ad noſtram.xxj.& c.in tantum.xxxvj.de Simonia.

VI. Cauſa: Si pro baptiſmate aliquid exigatur.j. quæſt.j. cap.baptizandis.& cap.quicquid.

VII. Cauſa: Si gratiam ſcientiæ,quam à Deo habet,non gratis exerceat.j.quæſt.iij.cap.non ſolùm.

VIII. Cauſa: Si res eccleſiæ in ſuum vſum conuertat.d. quæſt.iij.cap.res eccleſiæ.

IX. Cauſa: Si precibus vel fauore quis ad ſacros ordines ſit promotus.j.quæſt.j.cap. omnis.§. de his autem, cum cc.ſequentibus,vſque ad cap.pueri.item d.cap.pueri.§.nulla ſit.Apoſtol.canon.xxix. Contradicit d.cap.pueri.§.fin.cum ſequentibus, vſque ad §.non itaque. vbi Gratianus huic obiectionj reſpondet.

X. Cauſa: Si quis quo iure debet, non niſi præmio acceptæ perſoluat.j.quæſt.iij.cap.vendentes.

XI. Cauſa: Si indignus ad ſacros ordines ordinetur.xvj. quæſt.vij.cap.& hoc.§.& arbitror.& j.quæſtio.iij. cap. ſi quis epiſcopus.verſi.vel aliter. Concordant item ea quæ ſ.cauſa ix.ſunt propoſita.

XII. Cauſa: Si pro abſolutione ab excommunicatione aliquid datum vel acceptum ſit. cap. ad aures.xxiiij. de Simonia.

XIII. Cauſa: Si depoſitus dato precio ad ordinem ſit reſtitutus.j.quæſt.j.cap. per principalem.§.fina. cum cap. ſequente.cap.iubemus.verſic.ſi quis pœnam.l.iiij.C.ad legem Iul.repetund.

XIIII. Cauſa: Si Prælatus accepta pecunia ſuas vices alteri ceſſerit.cap.j. cum duobus ſequentibus. ne prælati vices ſuas.

XV. Cauſa: Si precio vel fauore peccata alicuius celet, vel reconciliet non pœnitentem,aut dignè pœnitētem odio non reconciliet.c.nemo.14. de Simonia.

XVI. Cauſa: Si eccleſia empta vel redempta ſit.cap.quęrelam.xv.d.tit.

XVII. Cauſa: Si non conſentienti electioni aliquid voluntate electi datum ſit, vt à contradictione deſiſteret. cap. Matthæus.xxiij.d.tit.

XVIII. Cauſa: Si vt eligeretur prælatus iureiurando præſtito actionem vel pœnam remiſit. viij.quæſtio.iij.cap.j. Concordant ea quæ habentur ĵ.except.general.viij. Huius cauſæ

cauſæ exceptio eſt: Niſi poſt electionem nulla pactione antea facta remiſit.d.q.iij.in prin.& cap.Artaldus.

XIX. Cauſa: Si quis non niſi munere accepto conuertatur, vel regimen eccleſiæ ſuſcipiat j.q.ij.c quam pio.

XX. Cauſa: Si quis à conuerſis munus ſumat.d.quæſt. ij.cap.nullus.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆCEDENTIUM cauſarum generalibus.

Hactenus cauſas propoſitæ accuſationis enumerauimus, quarum aliquot exceptiones generales reſtant, quas ordine ſubiiciemus.

I. Exceptio: Niſi alius quàm ordinatus pecuniam dederit.cap. etſi quæſtiones. xviij.cap. de ſimoniacè. xxij.& cap. ſicut tuis.xxxiij. de Simonia.item j.quæſt.j.cap.ſtatuimus.§. habent ergo,cum duobus cc.ſequentibus.quæſt.iiij.in princ. cum ſequentibus, vſque ad cap.Iudæi.item d.quæſt.iiij.cap. non imputantur.§.item ſi excuſatur. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ordinato ſciente & conſentiente alius pro eo pecuniam dedit. cap. Matthæus.xxiij.& cap. ſicut tuis.xxxiij.verſic. niſi poſtea conſenſeris. de Simonia. Altera replicatio eſt, quòd quamuis ordinatus à reatu Simoniæ propter ſuam ignorantiam excuſetur, fructus tamen ordinationis non percipiat: Niſi poſtquam ordinationi renunciauerit, ex miſericordia ei in ea conditione eſſe concedatur.j.quæſt.j.cap.ſtatuimus.§.Simoniacos autem.j.quæſt.j.in prin.cum cap.ſequente.item cap. eos qui. §. ex hac itaque, cum c.ſequente.item De Simonia.c.nobis. xxvij. Huius replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi ab aduerſario ordinati pecunia data ſit, vt fructu ordinationis defraudaretur.d.cap.xxvij. verſic.niſi conſtaret illos. Altera duplicatio eſt: Niſi etiam ſine pecuniæ interuentu eum erant electuri j.quæſt.vj.cap.vlt.§.fin.& ibi gloſſa.item cap. etſi quæſtione. xviij.§.fi.de Simonia. Hæc de ſecunda replicatione eiúſque duplicationib. ſint dicta. Tertiæ replicationis loco notandum, quòd exceptio propoſita ordinato ignoranti ſolùm, non etiam pecuniam danti & accipienti competat.ca.ſi.cum xxxiij.§.fin.de Simonia.

II. Exceptio: Niſi alij quàm ordinatori munus datum ſit. Hæc exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit, ſi ignorante ordinatore datum ſit: verùm danti & accipienti non prodeſt.j.

quæſt.j.

quæſt.j.cap.ſtatuimus.§.Simoniaci quoque.& cap. omnis.§. de his autem,cum cap.ſequente.

III. Exceptio: Niſi miniſtris vel notariis datum ſit.reprobatur cap.j.de Simonia.j.q.ij.cap.nullus.§. regulam antiquam.cap.ſicut,in princ.

IIII. Exceptio: Niſi prandium vel cœna ſaltem ſit data. reprobatur cap.Iacobus.xliiij.d.tit. de Simonia.item extrauag.commu.cap.j.eod.tit.

V. Exceptio: Niſi non pecunia numerata, ſed quid aliud datum ſit. reprobatur j.q.iij.cap.totum.

VI. Exceptio: Niſi obſequium ſaltem præſtetur, vel homagium,ſeu fidelitas.reprobatur c.cum eſſent.xij.& c.ex diligenti.xvij.de Simonia.item c.vlt.de regulis iuris.

VII. Exceptio: Niſi modicum quiddam datum ſit.c.etſi quæſtiones xviij.in fine.de Simonia.

VIII. Exceptio: Niſi nullo dato ius aliquod remiſſum ſit. reprobatur cap.per tuas.xxxvij.& cap.ſi quis ordinauerit.xlv.eod.tit. Plura de hac exceptione vide ſ.cauſa xviij.

IX. Exceptio: Niſi vniuerſa bona ſua conferat eccleſiæ, in qua ordinatur. Reprobatur hæc exceptio ſub conditione, hoc ſi cum pacto ſe recipiendi contulerit, capit.tua nos. xxxiij.dict.titu.

X. Exceptio: Niſi pro ingreſſu monaſterij datum ſit.reprobatur cap. veniens.xix.d.tit.& j.q.ij.in prin.c.ſicut.§.authoritate Bonifacij.cap.quam pio.cap.vltimo.

XI. Exceptio: Niſi pro ſepultura datum ſit, reprobatur ſ.cauſa iiij.

XII. Exceptio: Niſi non pro ipſa ordinatione vel conſecratione datum ſit,ſed pro acceſſoriis: puta pro electione, confirmatione, vel ſubſcriptione.reprobatur j.q.vj.in princ. §.nunc autem.& c.j.c.ego autem.c.vlt.in princ. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ.except.iij.item quę proponentur j.in proximè ſequentib.exceptionibus.

XIII. Exceptio: Niſi pro pallio datum ſit. reprobatur prima quæſtione.ij. cap. nullus.§.regulam.verſic. neque ex datione pallij.

XIIII. Exceptio: Niſi pro paſtillo datum ſit. Et hæc reprobatur d.§.regulam.verſi.neque ex ea.item j.quęſt.iij.cap. ſi quis obiecerit.§.fin.

XV. Exceptio: Niſi pro ſcriptura ſaltem datum ſit. reprobatur d.§.regulam.verſ.neque ex donatione chartarum.

Definitur

Definitur tamen certa quantitas, intra quam exceptio propoſita admittitur, extrauagan. Ioan. xxij. vnica de ſentent. excommunicationis.

XVI. Exceptio: Niſi pro re,non ordine datum ſit.reprobatur d.cap.ſi quis obiecerit. & d.quæſt.iij. cap.ſaluator, in prin.& §.penſandum.item cap.ea quæ. Sed & concordant j̃. exceptiones proximè ſequentes.

XVII. Exceptio: Niſi pro altari vel decimis datum ſit d.quæſt.iij.cap.quæſitum.& cap.altare.

XVIII. Exceptio: Niſi pro præbenda datum vel acceptum ſit. reprobatur d.cap.quæſitum.verſi.ſicut etiam præbendas.item d.q.iij cap.j.ca.ſi quis dator.cap. ſi quis epiſcopus.cap.ſi quis obiecerit.§.fin.cap.ex multis.& cap.vlt.

XIX. Exceptio: Niſi pro temporalibus, non pro ſpiritualibus datum ſit. Hæc exceptio diſtinguitur in temporalibus,quæ ſpiritualibus ſunt annexa, j.q.iij. in prin.ca. ſi quis obiecerit.ca.ſaluator.§. ſed beatus anteceſſor. Huius diſtinctionis ſpecies eſt j̃.exceptio.proxima reprobata.

XX. Exceptio: Niſi pro officio procurationis vel præpoſituræ, non ſacro ordine datum ſit. reprobatur d. c. ſaluator.§.alioquin cur ſancta.item j q.vij.cap. ſi quis omnem. §. quicunque per pecuniam.item De Simonia cap. conſulere. xxxviij. Ratio propoſitæ exceptionis reprobatæ conſtat ex diſtinctione ſuperioris exceptionis proximæ. Declaratur autem d.c.ſaluator.§.in nomine verò.

XXI. Exceptio: Niſi pro inueſtitura datum ſit. reprobatur cap.in tantum.36. §. fin.de Simonia.

XXII. Exceptio: Niſi fructus eccleſiarum ſub annuo cenſu concedantur.c.vlt.ne prælati vices ſuas.

XXIII. Exceptio: Niſi ſumptuum cauſa datum vel acceptum ſit. cap.cum ſit.x. verſ. præter procurationem. de Simonia.

XXIIII. Exceptio:Niſi paupertatis ratione acceptum ſit. Reprobatur hæc exceptio cap.quoniam.4c.d.tit.

XXV. Exceptio: Niſi extra templum ſit datum. reprobatur j.quæſt.iij.cap.ſaluator.§.fin.

XXVI. Exceptio: Niſi is qui pecunia data ordinatus eſt,iſto ordine dignus ſit.j.q.v.c.j.§.iiii verò.

XXVII. Exceptio: Niſi non muneris intuitu ordinatio ſit facta,ſed etiam ſine eo futura. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.except.j.repl.j.dupl.ij.

XXXVIII.

XXVIII. Exceptio: Niſi ſponte, non ex pacto aliquid datum ſit.c.etſi quæſtiones.xviij.cap.dilectus.xxx.§.fin.cap. tua nos.xxxiiij.§.ſi verò purè.& c.mandato.xxxxvj.ver.quę nullo pacto. de Simonia. xj.q.ij in princ. §.ſed aliud eſt.c.j.c. ſicut.§.is autem xiij.q.ij.c.quæſta eſt verſ.ſed ſi quando.c.in eccleſiaſtico.c.præcipiendum.verſ niſi.fortè.item extrauag. com.j.verſ.illa duntaxat. de Simonia. Contradicit quodammodo,quoad ſepulturæ venditionem,xiij.q.ij.c.poſtquam.

XXIX. Exceptio:Niſi conſuetudo loci non refragetur. c.ad apoſtolicam.xxxxij. de Simonia. Sed hoc capitulo non obſtante, exceptio propoſita reprobatur c. non ſatis. viij. §. fin.c.cum in eccleſiæ.ix.§.putant autem.cap.ea quæ xvj.cap. veniens.xix.verſ.aſſerentes hoc eſſe.c. dilectus.xxx.verſ.dubitas igitur.c.in tantum. xxxvj. c.ſicut pro certo.xxxix. & c. Iacobus xxxxiiij.eod tit.item extrauag.com.j.eod. tit.

XXX. Exceptio: Niſi epiſcopus loci diſpenſauerit.Reprobatur hæc exceptio cap. nobis. xxvij. §. fin.de Simonia. Admittitur tamen, ſi epiſcopus mandatum diſpenſandi à Papa acceperit.c.mandato.xxxxvj.eod.tit.

XXXI. Exceptio: Niſi id quod datum eſt, in pios vſus ſit conuerſum.Reprobatur hęc exceptio.j.q.j.c.non eſt.item extrauag. com. j. §.nos igitur.verſ. etiam ad vſum eccleſiaſticum.de Simonia.

XXXII. Exceptio: Niſi pœnitentiam egerit Simoniacus. reprobatur j.q.vij.c. conuenientibus.§. fin.& c.requiritis. Hactenus de cauſis propoſitæ accuſationis. earúmque exceptionib.ſit dictum.

II. QVIBVS ACCVSATIO Simoniæ competit?

Omnibus quibus ex lege Iulia maieſtatis accuſare permiſſum eſt, Simoniæ quoque accuſatio competit.c.ſi dominus.iij.c.tãta.vij.de Simonia.xv.q.iij.c.certis.§.fi. Huius except. videtur:Niſi fœmina velit accuſare. Quæ tamẽ excep. reprobatur d.q.iij.c.ſanè quiſquis.§.vnde aut ſpecialiter.

III. ADVERSVS QVOS ACCVſatio Simoniæ competit?

I. Regula: Tam dans quàm accipiens propoſita accuſatione tenetur.c.nõ ſatis.viij.§.vnde quiſquis.c. veniens.xix. c.dilectus.xxx. verſ.tam in dantes. c. conſulere.xxxviij.cap.

ſicut.xxxix.§.fin.c.quoniam.xxxx.verſ.tam recipiens. de Simonia. item extrauag.com.cum deteſtabile.ij.§.ſtatuentes. verſ.dando vel recipiendo.eod. tit. & extrauag. com. j. §. & hanc.de ſentent.excom.j.q.j.cap. quos conſtiterit.verſ. quia dantem pariter.c.reperiuntur.§. fin.c.ſi quis epiſcopus.c.qui per.item j.q.iij.c.j.verſ.iuſtè enim vterque. c.vendentes.cap. peruenit,in fine.& c. vlt. verſ.& emptor atque venditor. j.q. vij c.ſi quis omnem. §.j.item §.item epiſcopum.& §.Tharaſius.Apoſtol.canon.xxviij.

II. Regula: De eo pro quo ignorante datum eſt, vide ſ. quæſt.j.except.j.

III. Regula: De eo qui conſenſit,cauetur cap. non ſatis. viij.§.vnde quiſquis.de Simonia.

IIII. Regula: De eo qui ordinatum præſentauit, cauetur.c.ſi quis ordinauerit.xxxxv.d.tit.

V. Regula: De mediatore cauetur j. q. j.c.ſi quis epiſcopus.§.fin.& extrauag.com.cum deteſtabile. ij. §. ſtatuentes. verſ.aut quod illa fiat.de Simonia.

VI. Regula: De eo qui ſciens Simoniam commiſſam non defert vel vindicat.j. q.j.cap. quiſquis.c. quidquid. verſ. equidem ſi ſciente,item extrauag.com.j. §. illos quoque de ſentent.excom.

VII. Regula: De eo qui ſciens vtitur gratia redempta, cauetur d.extrauag.j.§.fin.

VIII. Regula: De liberis ſeu hæredibus Simoniaci cauetur j.q.j.c.cirò turpem.

IIII. QVID VENIAT, SEV de pœna Simoniæ.

I. Regula: Is qui dedit deponitur, & ſacerdotij honore priuatur.c.qui alium.ij. cap. ſicut.vj.c.inſinuatum.xiij.de Simonia.j.q.j.c.præſbyter.c.reperiuntur.§.quod ſi aliquis. vbi in monaſterium detruditur.item d.q.j.cap.ſi quis epiſcopus verſ.& qui ordinatus eſt.cap.qui per.cap.ſanctorum.cap.qui ſtudet.& cap.erga Simoniacos.

II. Regula: Is quoq; qui accepit,deponitur. c.de hoc autem.xj.c.ea quæ. xvj.in fine. de Simonia.j.q.j.c.reperiũtur.§. fin.c.qui per.item q.iij.c.ſi quis epiſcopus.& ibi gloſſa.Planè interdũ accipiens ad tempus excommunicatur,vel alia pœna pro arbitrio iudicis punitur.j.q.j.c.quidquid.Sed & is,cui ius aliquod propter Simoniam remittitur, ad tempus punitur.

nitur.cap.ſi quis ordinauerit.xxxxv.de Simonia.

III. Regula: De pœna excommunicationis & anathematis cauetur d.c.quicquid.itẽ extrauag.com.j.§.nos enim qui ſecus.& ij.de Simonia. item extrauag. com.j.de ſentent. excom.& j.q.j.c.reperiuntur.§. fin. c.ſi quis epiſcopus. §. fin. c.qui ſtudet,in prin.cap.quicunque.cap. citò turpem.§.quia ergo verſ.ſecundum Ambroſium.c.placuit.item q. vij.ca.vlt.

IIII. Regula: Simoniacus in æternum damnatur. j.q.j.c. ſi quis neque.q.iij.cap.ſi quis dator.

V. Regula: Monachus Simoniacus ab vno monaſterio in aliud durius transfertur.cap.de regularibus.xxv.c.dilectus. xxx.§.quod ſi de hoc.& c.quoniam.xxxx.de Simonia.

VI Regula: De pœna ſimpli eius quod acceptum eſt præſtanda,cauetur c.de hoc autem. xj.§.fin.& c.veniens.xix. §.quoniam ergo.de Simonia.extrauag.com.ij.§.per electionem.eod tit.j.q.iij.cap.ſi quis dator,in fine.

VII. Regula: De pœna dupli eius quod acceptum eſt pręſtanda,cauetur.cap.audiuimus.xxxxj.§.fin.de Simonia.

VIII. Regula, De pœna Giezi,habetur cap. cum in eccleſiæ.ix.§.fin.& c.ſicut.xxxix. §.fin.d.tit.

V. ADIVNCTA HVIVS IVDICII.

I. Regula: Reus interim ab adminiſtratione diuinorum prohibetur.cap.accuſatum.iiij.cap.quoties.v. cap. tanta. vij. §.item omnis.de Simonia.ij.q.v.c.accuſatum.

II. Regula, De probanda Simonia. Mediator ſeu ſocius criminis ad teſtimonium perhibendum hoc caſu admittitur. Approbatur hæc regula ſub conditione c. j.de teſtibus. in vj. Concordant ea quæ habentur ſ.cap. x.quæſt.iij.reg.v. except.iij.

VI. EVENTVS HVIVS CRIminis & iudicij.

I. Regula. Damnatus fit infamis.j.q.iij.c.vlt.ver.& emptor.

II. Regula: Ordinati à Simoniacis vulneratum habent caput.j.q.j.c.per Eſaiam.§.conſtat ergo.Concordant ea quæ habentur ſ.lib.iij.capit.iiij.quæſt.iij.in fine,except.iij.

III. Regula: De Simoniacè acceptis reſtituendis dictum eſt ſ. q. iiij. reg. vj. De iiſdem eccleſiæ applicandis cauetur extrauag com.j.§.inſuper erga perſonas.de Simonia.

IIII. Regula: De præmio delatorum cauetur extrauag.com.ij.§.& vt huiuſmodi.eod. tit.

VII. ADFINIA PROPOSITÆ accuſationis remedia.

I. Regula: De ſecreta admonitione,ſi crimen ſecretum ſit,cauetur c.ex tuæ.xx.de Simonia.

II. Regula: De inquiſitione facienda cauetur c. dilectus xxx.§.quod ſi de hoc.eodem tit.

III. Regula: De purgatione diffamato deferenda.ſi crimen probari non poſſit,cauetur c.de hoc autem xj. §.ſi verò id.& c. inſinuatum.xxiij. §. fin.de Simonia.Hæc de Simonia. Sequitur de hæreſi.

DE HÆRESI.

Cap. XVII.

De hæreſi eiúſque accuſatione & inquiſitione primùm in genere tractabitur in hoc capite, hinc ſpecialiter j. capite ſequente.

I. RATIO PROPOSITÆ accuſationis & inquiſitionis.

Confirmatio propoſitæ accuſationis conſiſtit in confutatione obiectionis, qua dicitur malos non eſſe cogendos ad bonum.xxiij.q.iiij.c diſplicet.c.quando vult.c.non inuenitur c.quis nos. c.quid crudele.cap.ſicut,in prin.item q. v. c.ad fidem.cap.ſi propterea.c.ſi vos.cap.non vos.c.de Liguribus. c. quali nos.c.re legentes.item xxiiij.q.iij.c.apoſtolicæ. Plures canones concordantes vide s̄. cap. viij.quæſt. ij.reg.iij. Sed & concordat l.ij.in prin.C.de hæreticis.

II. PROPRIVM.

Hæc accuſatio & inquiſitio eſt priuilegiata. cap.accuſatus.viij.§.ſanè cum.de hæreticis,in vj.

III. CAVSÆ EX QVIBVS accuſatio propoſita competit.

Prima atque principalis ſeu generalis cauſa eſt, hæreſis. Quæ cauſa approbatur per ea quæ ſuperius quæſt. j. ſunt propoſita. Ad quam cauſam declarandam primùm notanda eſt definitio hęreſis,quę habetur c.ad abolendam.ix.in prin. de hæreticis xxiiij.q.j.c.loquitur,cum c. ſequente. c.omnib. c.aduocauit.c.quoniam vetus.c.quicunque.c.didicimus, in prin.item q.iij.c.hęreſis.cap.hæreticus.c.qui in eccleſia cap.

qui aliorum.item l.ij.§.fin.C. de hæreticis.Nouell.cix.§.hæreticos. Hæc de definitione hæreſeos. Secundo loco proprium hæreſeos notandum, quod habetur xxiiij.q.iij.capit. transferunt. Tertiò notanda eſt cauſa hæreſeos,d. c.transferunt.§.veteres.Quartò notandus eſt effectus & vſus hæreſis d.q.iij.c.vlt.Quintò notēda eſt ſpecies cognata hęreſis,quod eſt ſchiſma,d.q.iij.cap.illi qui.§. fin.cum cap.ſequente.item xxiiij.q.j.cap.ſchiſma,in princ. Hac de prima cauſa eiúſque declaratione ſint dicta.

II. Cauſa: Si Chriſtianus ad Iudaiſmum defecerit.capit. contra.xiij.de hæreticis.in vj.

III. Cauſa: Si quis aliorum errores defendat.xxiiij.q.iij. cap.qui aliorum.

IIII. Cauſa: Si reſiſtens inquiſitoribus hæreticæ prauitatis ob id fuerit excommunicatus, & nihilominus in eo annum perſeuerauerit.capit. vt inquiſitionis.xviij.§. fin. de hæreticis,in vj.

V. Cauſa: Si in negocio fidei citatus ob contumaciam fuerit excommunicatus, & per annum in ea perſeuerauerit. cap.cum contumacia.vij.d.tit.

VI. Cauſa: Si non credit Chriſtum verum Deum & verum hominem fuiſſe.cap.cum Chriſtus.vij.de hæreticis.

VII. Cauſa: Si quis credat Chriſtum eiúſque diſcipulos nihil proprium habuiſſe.extrauag. Ioan.xxij.cum inter. iiij. cum ſequente.de verborum ſignificat.

VIII. Cauſa: Si quis credat Mariam in mortali peccato conceptam eſſe. extrauag.com. graue nimis. ij. de reliquiis ſanctorum.

IX. Cauſa:Si quis memoriam ſanctorum contemnat, vel ea quæ fiunt in honorem martyrum,ſpernat.diſtinct. xxx.c. ſi quis per.

X. Cauſa: Si quis domum Dei, & congregationes quæ fiunt in ea,contemnat.d.diſtinct.xxx.c.ſi quis docet.

XI. Cauſa:Si quis extra eccleſiam priuatim concionetur & eccleſiaſticas ſanctiones contemnat, & eccleſiam apud ſe ſine conſilio epiſcopi agat.diſtinct.xxx.c.ſi quis extra.

XII. Cauſa:Si quis condemnandum credit eum,qui carnem manducat,præter ſanguinem, idolo immolatam & ſuffocatam.d.diſtinct.xxx.c.ſi quis carnem,Apoſtol.canon.lxij.

XIII. Cauſa: Si quis iuſtitiam ex pallio & veſtitu æſtimet.d.diſtinct.xxx.c.ſi quis virorum,cum cap.ſequente.

XIIII. Cauſa: Si die Dominico ieiunauerit. d.diſtin. xxx. cap.vlt. in prin.& De conſecrat.diſtin.iij.cap.ne quis.
XV. Cauſa: Si quis non pro abſtinentia, ſed pro execratione carnium ab eſu carnis abſtinet. d. c. vlt.§.fin. Apoſtol. canon. 50. &. 52.
XVI. Cauſa: Si in coniugio poſitos contemnat.d.diſtin. xxx. c. ſi quis propter. ca. ſi quis vel.ca. ſi quis nuptias item diſtin. xxxj. cap. ſi quis vituperat. & c. quicunque.& d.c.50.
XVII. Cauſa: Si Simoniacus ſit. Hæc cauſa approbatur per ea quæ ſ. cap. prox. quæſt. j. in principio ſunt propoſita.
XVIII. Cauſa: Si neget Chriſtum. Apoſtol. canon 62. Hæc cauſa declaratur theologicè, non canonicè, xj quæſt. iij. cap exiſtimant. Huius exceptio eſt: Niſi ſuplicijs victus ore quidem neget, corde verò Deum adoret. de pœnitent. diſtinct.j.cap.poteſt fieri,in prin.
XIX. Cauſa: Si quis Chriſtianum ſe eſſe negauerit. d.q. iij.cap.non ſolùm.
XX. Cauſa: Si veritatem non liberè loquitur vel defendit.d.q.iij.c.nolite.Apoſtol.canon.lxj.
XXI. Cauſa: Si epiſcopus hæreticum inſtituat hæredem.c.ſi quis epiſcopus.v. de hæreticis.
XXII. Cauſa: Si ſuſpectus de hæreſi delatum iuſiurandum præſtare nolit. Hæc cauſa approbatur per ea quæ proponentur j.quæſt.ix.reg.ij.
Præter has plures aliæ cauſæ propoſitæ accuſationis & ſpecies hæreticorum enumerantur xxiiij.q.iij.c.quidam autem. & l.v. C. de hæreticis. Sed & plures huiuſmodi cauſas vide j.q.prox. item j.lib.iiij.ca.j.q.j. Nunc exceptiones iſtarum cauſarum generales proponendæ.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆCEDENtium cauſarum generalibus.

I. Exceptio: Niſi reus mortuus ſit. Reprobatur hæc exceptio 24.q.ij.c.vlt.item De hæreticis, in vj. c.accuſatus.viij. §.in eo verò. Huius replicatio eſt: Niſi non principaliter ob hæreſim accuſatur, ſed ob id, quia hæreticos recepit,defendit,vel eis fauit.d.c.accuſatus. viij.§.ſi verò pro iis.ver.porrò ſi propter.Huius replicationis duplicatio prima eſt:Niſi poſtquam pœnitentia ei ob prædictas cauſas fuerit iniuncta,deceſſerit.d.§.ſi verò pro iis. Altera duplicatio eſt: Niſi epiſcopus hæreticum inſtituerit hæredem. cap.ſi quis epiſcopus.v. de hæreticis.

II. Exceptio: Niſi reus pœnitentiam agat, & ad fidem redeat. c. vt officiũ. xj. §. ſi verò aliquis. de hæreticis, in vj. & xxiij. q. iiij. c. duo iſta. l. inter claras. §. fin. C. de ſumma trinitate. Huius replicatio prima eſt: Niſi reus antea hæreſim abiurauerit, vel proprij antiſtitis examinatione ſe purgauerit, poſteáque in hæreſim fuerit relapſus. c. ad abolendam. ix. §. illos quoque. de hæreticis. Planè hoc caſu ſacramentum pœnitentiæ & eucharistiæ reo denegandum non eſt. c. ſuper eo. iiij. de hæreticis, in vj. Plura de replicatione propoſita vide j̃. q. vj. reg. iiij. Altera replicatio eſt: Niſi hæreſim non abiurauerit, nec cautionem præſtiterit de ea non reiteranda. d. c. ad abolendam. ix. §. præſenti. verſ. niſi continuò. Concordant ea quæ habentur ſ̃. c. xiij. q. v. reg. vj.

III. Exceptio: Niſi reus ſit priuilegiatus, vel indulgentiis fultus. Reprobatur hæc exceptio d. cap. vt officium. xj. §. denique.

IIII. Exceptio: Niſi lis apud alium iudicem pendeat. Reprobatur hæc exceptio c. per hoc xvij. de hæreticis, in vj. Clement. j. §. propter quod. eod. tit.

V. Exceptio: Niſi reus ab alio ſeductus patiatur ſe corrigi. xxiiij. q. iij. c. dixit.

IIII. ADVERSVS QVOS ACCVſatio propoſita competit?

I. Regula: De credentibus doctrinæ hæreticorum cauetur cap. excommunicamus. xiij. §. credentes. c. excommunicamus. xv. §. fin. de hæreticis. c. quicunque. ij. §. hæretici. & c. vt officium. xj. in princ. eod. tit. in vj.

II. Regula: De receptatoribus, defenſoribus & fautoribus hæreticorum, cauetur d. §. credentes. & d. §. hæretici. & d. cap. vt officium. xj. in prin. item c. accuſatus. viij. §. ſacerdotes. eod. tit.

III. Regula: De communicantibus hæreticis cauetur xxiiij. q. j. c. didicimus. §. inuenimus. & c. ſchiſma. item q. iij. c. dixit, in prin. item, De hæreticis. c. excommunicamus. xiij. §. ſi qui autem tales. Sed & concordant ea quæ habentur j̃. quæſt. viij. reg. xij.

IIII. Regula: De magiſtratibus qui nec iurare, nec ſeruare volunt conſtitutiones in hęreticos promulgatas, cauetur c. ad abolendam. ix. §. ſtatuimus. cap. excommunicamus. xiij. §. moneantur. de hęreticis. cap. vt officium. xj. §. ſtatuimus. eod. tit. in vj.

V. Regula: De eo qui cum poſſit hæreticum in viam reuocare, hoc non facit, cauetur c.ij. de hæreticis.

V. QVIBVS INQVISITIO HÆreticæ prauitatis competat, & apud quos hæc accuſatio inſtituenda?

I. Regula: Eccleſiaſticus, non laicus, iudex competens eſt. c. vt inquiſitionis. xviij. §. prohibemus. de hæreticis, in vj.

II. Regula. De epiſcopo loci. Huic regulariter inquiſitio competit, & iuriſdictio propoſiti criminis. Cuius regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi iuriſdictio aliis à Papa ſit delegata. Sed reprobatur ca. per hoc. xvij. d. tit. Clement. j. §. propter quod. eod. tit. Altera exceptio videtur: Niſi reus ſit exemptus ad iuriſdictionem Papæ immediatè pertinẽs. Sed reprobatur c. ad abolendam. ix. §. fin. de hæreticis. Tertia exceptio eſt: Niſi epiſcopus quadrageſimum annum nondum ſit ingreſſus. Clement. ij. in princ. eod. tit.

III. Regula, De inquiſitoribus à Papa deputatis. His etiam competit cognitio, per ea quæ propoſita ſunt ſ. reg. prox. except j. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi inquiſitores à Papa deputati quadrageſimum annum non ſint ingreſſi. d. Clement. ij. in prin. Altera exceptio eſt: Niſi epiſcopus vel alius prælatus ſuperior reus ſit, vel ſuſpectus de hæreſi: hoc enim caſu ad Papam cognitio ſpectat. c. inquiſitores. xvj. de hæreticis, in vj.

VI. QVID VENIAT IN ACcuſatione propoſita, ſeu de pœna hæreſeos.

I. Regula: Schiſma grauius punitur hæreſi. xxiiij. quæſt. j. cap. non afferamus.

II. Regula: Religioſi grauius puniendi quàm ſæculares. cap. accuſatus. viij. §. fin. de hæreticis in vj.

III. Regulu: Vltimo ſupplicio hæretici afficiendi non ſunt. xxiij. quæſt. v. c. vnum ſolum. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. vij. in prin.

IIII. Regula: Si quis poſt abiurationem relapſus ſit in hæreſim, grauius punitur, per ea quæ propoſita ſunt ſ. q. iij. except. generali ij. repl. j. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi cum ab iuraret hæreſim, leuis tantùm contra eum fuit præſumptio. d. cap. accuſatus. viij. in prin. Altera exceptio videtur:

videtur: Niſi in aliam hæreſim relapſus ſit, quàm abiurauit. Sed reprobatur d.c.accuſatus.viij.§.cum verò.

V. Regula: Si quis poſt abiurationem hæreticis communicat, tanquam relapſus grauius punitur. d. c. viij.§. ille quoque.

V. Regula: De pœna excommunicationis cauetur ca. ſicut.viij.c.ad abolendam.ix.in prin.c.excommunicamus.xiij. in prin.c.excommunicamus xv.in prin.de hæreticis.

VII. Regula: Excommunicati traduntur iudici ſæculari arbitrio eius puniendi.d.ca.xiij.§. damnati. & d.c.xv.§.damnati.& d.c.ad abolendam.ix.§.præſenti.

VIII. Regula: Pertinaces in perpetuum carcerem damnantur.d.c.xv.§.ſi qui autem. Hæc de pœnis hæreticorum. Sed & plures huiuſmodi pœnas vide j.q.viij.

VII. ADIVNCTA PROPOSITÆ accuſationis & inquiſitionis.

I. Regula: De reis cuſtodiendis & incarcerandis cauetur Clement. j. §. propter quod, cum ſequentibus.de hæreticis.

II. Regula: De iuramento ab officialibus præſtando cauetur d.Clement.j.§.porrò coram.

III. Regula: De modo procedendi, & proceſſibus inuicem communicandis, cauetur d. §.propter quod. item cap. per hoc.xvij.de hæreticis,in vj.extrauag.com.j.eod.tit.

IIII. Regula: Vt de ſimplici & plano procedatur, cauetur cap.ſtatuta.xx.in prin.de hæreticis, in vj.

V. Regula: De non publicandis atteſtationibus & accuſatoribus,cauetur d.c.xx.§.iubemus.

VI. Regula: Si citatus contumaciter abſit, pro hæretico condemnatur.per ea quæ propoſita ſunt.ſ.q.iij.cauſa v.

VII. Regula: De examine teſtium cauetur cap. vt officium.xj.§.verùm quia.de hæreticis.in vj.

VIII. Regula: De probatione Hæreſis probatur per teſtes etiam excommunicatos & criminis ſocios. cap. in fidei. v. eod.tit. Item periurus, qui antea contrarium depoſuit,probat. Quæ regula approbatur ſub conditione cap.accuſatus.viij.§.licet.d.tit.

IX. Regula: Decumbens petens hæreticos ſe conſolaturos, præſumitur ex eo hæreticus: contra quam præſum-

ptionem, ſi deceſſerit, non admittitur probatio in contrarium. Quæ regula approbatur certis conditionib c. filij.iij. de hæreticis, in vj.

X. Regula: vt inquiſitores ſimul vel ſeparatim procedant, cauetur. ca. vt officium xj. in prin. d.tit. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.ead.quæſt.reg.iij.

X I. Regula: Vt inquiſitores compeſcant prædicatores, quæſtuarios vel alios reſiſtentes inquiſitioni, cauetur d. c. vt officium.xj.§.compeſcendi.

XII. Regula alia iura inquiſitoribus competentia enumerantur c. vt commiſſi.xij.d.

XIII. Regula: Ne inquiſitores affectibus aliquid tribuant, cauetur Clement.j.§.j.porro quod.verſ.omni carnali. & §.verum quia de hæreticis.

XIIII. Regula: Ne inquiſitores poteſtate ſua abutantur, cauetur Clement. nolentes. ij. §. & tam ipſorum. d. tit. Plura de hac re vide j.quæſt.prox.reg.vj.

X V. Regula: Ne inquiſitores aliis cauſis, quàm ad hæreſim pertinentibus, ſe immiſceant. cauetur. cap. accuſatus. viij. §.ſane cum. de hæreticis. in vj.

X VI. Regula: vt ſæcularis magiſtratus adiumento ſit inquiſitoribus, cauetur c. vt inquiſitionis. xviij. in prin. d. tit. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.q.prox. reg. vij. item q. iiij. reg. iiij.

VIII. EVENTVS.

I. Regula, De executione ſententiæ à ſæculari iudice facienda, probatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.quæſt.vj.reg.vij.

I I. Regula: De appellatione deneganda cauetur d. c. vt inquiſitionis. xviij. in princ. verſ. non obſtantibus.

I I I. Regula: De confiſcatione bonorum damnati cauetur c. vergentis. x. cap. excommunicamus. xiij. §. damnati. de hæreticis. cap. cum ſecundum xviiij. d. tit. in vj.

I I I I. Regula: Cui hæc bona cedant, & quorum expenſis inquiſitio facienda, definitur extrauag. com. j. §. verum quia. de hæreticis.

V. Regula, Quæ confiſcanda. Bonis mariti confiſcatis, vxori ſalua dos eſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur cap. decreuit. xiiij. de hæreticis in vj.

VI. Regula: de pœna inquiſitorum non rectè ſuo fungentium officio fauetur Clement. j. in prin. & §. verum quia. & Clement. 2. §. quod ſi ſecus. de hæreticis.

XII.

VII. Regula: Hæreticorum ſacrificia nihil valent xxiiij. q.j.c.odi.ca.didicimus.§.ſacrificia eorum. Concordant item ea quæ proponentur j.reg.xx.

VIII. Regula: Hæretici carent iuſtitia & charitate.d. quæſt.j.cap.vbi ſana.

IX. Regula: Hæretici ſpiritus perfectionem non habent d.q.j.c.hæretici.xxiij.q.vij.cap.vlt.in prin.

X. Regula: De ſepultis ab hæreticis, déque veſtimentis cum quibus,& altaribus in quibus hæretici celebrarunt,cauetur c.à nobis. ij.de ſacramentis non iterandis.

XI. Regula: Ne hæreticis vis fiat, vel ſine cauſa iis ſua auferantur,cauetur d.quæſt.vij.in prin.cum c.ſequente.item l.vj.C.de ſacrificiis paganor. Contradicit d.quæſt.vij.c.ſi de rebus.cap.quod autem.& cap.vlt.

XII. Regula: Hæretici vitandi & fugiendi ſunt, per ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt. iiij.regu.iij. Quibus concordat xxiiij.q.j.cap.omnis qui.c.quæ dignior. item q.iij.cap clericus.c.cum quibus.item xxviij.quæſt.j.cap.nullus eorum.c.ſi infidelis.§.hoc & de.c.ſæpe malorum.

XIII. Regula: Cum hæreticis de fide non diſputandum. xxiiij.q.iij.cap.cum quibus §.fin.

XIIII. Regula: Hæreticis ad concilia non vocandi.d. cap.cum quibus in princ.Vide item j. lib. iiij.c. de conciliis.

XV. Regula: Hæreticus in æternum eſt damnatus, vtcunque bona opera præſtet.cap. firmiſſimè.de hæreticis.

XVI. Regula: Damnato authore, libri quoque eius & ſententiæ damnatæ cenſentur.c.fraternitatis.iiij.eod.tit.

XVII. Regula: Aduocati & notararij hæreticis eorúmque fautoribus patrocinari & ſcribere prohibentur. cap. ſi aduerſus xj.de hæreticis.

XVIII. Regula: Hæreticis nulla datur actio.c.vlt.d.tit.

XIX. Regula: Acta hæreticorum reſcinduntur. cap.j. de ſchiſmaticis.

XX. Regula: Hæretici ſacra miniſtrare non poſſunt, & factum huiuſmodi ratum non eſt.j.quæſt.j. cap. ſic populus, cum ſequentibus vſque ad cap.manus.item d.cap. manus.§. cum ergo. Contradicit d. quæſt.j. cap.ſicut Chriſtus. Huic obiectioni reſpondet Gratianus d.c ſicut.§.ſed hoc de peccatore. Concordant item ea quæ habentur ſ.reg.vij.

XXI. Regula: De priuilegio cruce ſignatorum,qui hæreticos exterminant, cauetur cap.excommunicamus.xiij.§. catholici.

catholici. de hæreticis.

XXII. Regula: Hæretici liberos ſuos in poteſtate non habent. cap. quicunque. ij. §. fin. de hæreticis, in vj.

XXIII. Regula: De hæreticis conuerſis, quatenus ſint recipiendi, cauetur ꝰ. cap. xiij. quæſt. v. reg. vj. Hæc de euentis propoſitæ accuſationis. Plures huiuſmodi pœnas hæreticorum & euentus vide M.I.C. lib. iij. cap. vij. q. iij.

IX. ADFINIA REMEDIA.

I. Regula: De viſitatione annua inſtituenda ad hæreſeos inquiſitionem cauetur d. cap. excommunicamus. xiij. §. adiicimus.

II. Regula: Vt ſuſpecto de hæreſi iuſiurandum deferatur, & niſi iurauerit, pro hæretico damnetur d. §. adiicimus. verſi. ipſe autem epiſcopus. & d. cap. xiij. §. qui autem. item cap. ad abolendam. ix. §. qui verò. eod. titu. Hæc de hæreſi in genere ſint dicta: nunc de eadem in ſpecie erit dicendum.

DE HÆRESI IN SPEcie. Cap. XVIII.

I. DE IVDÆIS ET SARRACENIS.

PRIMA regula: inter Chriſtianos & Iudæos nuptiæ contrahi prohibentur per ea quæ proponentur ꝰ. lib. iiij. cap. xiij. except. xj.

II. Regula: Ne Iudæi Chriſtianos eorúmque religionem dicto factóve contemnant, cauetur cap. etſi. Iudæos. xiij. in prin. & cap. in nonnullis. xv. §. fin. de Iudæis. l. 10. C. de Iudæis.

III. Regula: Ne Iudæi & Sarraceni ſuos ritus & feſtiuitates agere prohibeantur, cauetur diſtinct. xlv. cap. qui ſyncera. l. xij. C. de Iudæis. Excipitur inuocatio Mahometi, Clement. vnica, de Iudæis.

IIII. Regula: Ne vis Iudæis inferatur, néve ad religionem Chriſtianam cogantur, cauetur cap. ſicut. ix. de Iudæis. item d. cap. qui ſyncera. & diſtinct. xlv. cap. de Iudæis. l. xiij. C. de Iudæis. & l. vj. C. de ſacrific. paganor. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi fidem Chriſtianam receperint: tunc enim vt in ea maneant, cogi poſſunt. d. cap. de Iudæis. item De conſecrat. diſtinct. 4. cap. plerique. Altera exceptio eſt:

eſt: Niſi vim inferant Chriſtianis.xxiij.q.viij.c.diſpar.

V. Regula: Ne Iudæi Chriſtianos circuncidant, cauetur diſtinct.liiij.c.nulla.§.ſi verò.l.xv.C.de Iudæis.

VI. Regula: Ne Iudæis publica officia in Chriſtianos committantur, cauetur d.cap.nulla.in princ.cap.cum ſit.xvj. cap.ex ſpeciali.xviij. de Iudæis.l.hac valitura xvij.C.eod.tit. Sed & concordant ea quæ habentur ſ.cap.v. quæſtio. Qui & quales, reg.iij.

VII. Regula: Ne Iudæi nouas ſynagogas extruant, ſed (ſi velint) veteres reficiant, cauetur cap.Iudæi.iij.& cap.conſultationi.vij.de Iudæis.item d.l.xvij.§.illud etiam.

VIII. Regula: Vt Iudæi tota die paraſceues oſtia & feneſtras habeant occluſas, cauetur cap. quia ſuper iiij. de Iudæis. Item, ne in die paſſionis Domini Iudæi in publicum prodeant, nec in contumeliam Chriſti proſiliant, cauetur ca. in nonnullis.xv.§.in diebus.eod.tit.

IX. Regula: Iudæis baptizaris bona ſua auferenda non ſunt.cap. Iudæi.v.§. ſi qui præterea.de Iudæis. & extrauag. Ioan.xxii.2.eod.tit.

X. Regula: Ne Iudæi vel Sarraceni habeant mancipium Chriſtianum.cap.j. & ij.de Iudæis. diſtinct.liiij. cap. mancipia.cap.præſenti.item xvij.quæſt.iiij.cap. Iudas.l.vnica.C.ne mancipium Chriſtianum. & l.xlij. §. his ita diſpoſitis.C. de epiſcopis & clericis. Huius regulæ exceptio eſt in colonis adſcriptitiis, d.cap.ij.

XI. Regula: Ne Chriſtiani in domibus Iudæorum vel Sarracenorum ſeruitia præſtent. cap.Iudæi.v. in prin.cap.ad hoc.viij.& cap.etſi Iudæos.xiij.de Iudæis.

XII. Regula: Serui Iudæorum baptizari volentes, exinde liberi efficiuntur.cap.vlt.d.tit.

XIII. Regula: De habitu Iudæorum & Sarracenorum cauetur cap.in nullis.xv.in prin.d.tit.

XIIII. Regula: De pœna Iudæi clericum percutientis cauetur cap.poſtulaſti.xiiij.d.tit.

XV. Regula: Iudæi de ſuis poſſeſſionibus decimas & oblationes ſoluere tenentur.cap.quanto amplius.xviij.§.fin. de vſuris.

XVI. Regula: Cnm Iudæis nec manducandum, nec bibendum eſt, nec lauandum, nec etiam medicamentum ab iis ſumendum.xxviij.quæſt.j.cap. nullus eorum.cap.omnes. Nec cum iis ieiunandum, nec feſtus dies cum iis celebr--

dus,

dus, nec lautia feſti ab iis ſuſcipienda. Apoſtol. canon. lxix.

XVII. Regula: Vt filij Iudæorum ab iis ſeparentur, d. quæſt. j. cap. Iudæorum. item De conſecratio. diſtinct. iiij. cap. plerique. §. fin.

XVIII. Regula: De Iudæis baptizandis in fide prius inſtituendis vide j. lib. iiij. cap. de baptiſmo.

XIX. Regula: Ne oleum in ſynagogam Iudæorum deferatur, aut lucernæ incendantur. Apoſtol. canon. lxx. Hæc de Iudæis & Sarracenis. Sed & plura de Iudæis vide M.I.C. lib. iij. cap. viij.

II DE PAGANIS.

I. Regula: Qui Paganis prædicant, poſſunt cibis ab ipſis appoſitis veſci. c. quam ſit. 10. in prin. de Iudæis.

II. Regula: Vt iis qui idonei ſunt, permittatur Paganis prædicare, cauetur d. cap. 10. §. inſuper.

III. Regula: Ne Pagani ad officia publica admittantur, cauetur cap. cum ſit. xvj. §. fin. eod. tit.

III. DE MANICHÆIS.

Hi gyningium deteſtabantur. diſtinct. xxx. in princ. verſic. cauſa fuit. De quorum pœnis cauetur l. iiij. & l. v. verſi. & qui ad imam. C. de hæreticis.

IIII. DE APOSTATIS.

De apoſtatis coercendis cauetur cap. à nobis. v. de apoſtatis. Sed plura de apoſtatis vide j. lib. proxi. cap. v. reg. lxviij. & lxix. item M.I.C. lib. iij. cap. viij. ſpecie iiij.

V. DE BEGVARDIS & beguinis.

Hæc ſecta damnatur Clement. j. de religioſis domib. Clement. ad noſtram. iij. de hæreticis. extrauag. Ioan. xxII. vnica, de religioſis domibus. Ab hac regula excipiuntur mulieres fide dignæ nec ſuſpectæ, ſub habitu beguinarum viuentes. extrauag. commu. vnica. eod. tit.

VI. DE HYPOCRITIS.

De hypocritis diſſeritur De pœnitent. diſtin. ij. cap. multi bene. §. illud Gregorij, cum cap. ſequente Citius.

VII. DE Iacobo, Petro & Ioanne de Columna ſchiſmaticis cauetur cap. vnico, de ſchiſmaticis, in vj. Tollitur hæc conſti-

conſtitutio extrauag.commu.vnica.eod.tit. Hæc de hæreſi in ſpecie ſint dicta. Sed & plures ſpecies vide M.I.C.d.cap. viij. Supereſt vt de vſurariis agamus.

DE VSVRIS.

Cap. XIX.

I. RATIO PROPOSITÆ accuſationis.

VSVRARII vtriuſque teſtamenti pagina damnantur.cap.quia in omnibus.iij. verſi.& qualiter.cap.ſuper eo.iiij.in prin.de vſuris. Alia ratio propoſitæ accuſationis eſt quia omnis negociatio eſt prohibita.ca. eiiciens,in prin. diſtinct.lxviij. Obiectio ponitur & ſoluitur d.cap.eiiciens. §.dicit aliquis.

II. CAVSÆ EX QVIBVS ACCVſatio propoſita competit.

Prima & principalis cauſa eſt: Si vſuras quis exerceat.c. j.in prin.de vſuris, in vj.cap.ij.de vita & honeſtate clericor. Pro declaratione huius cauſæ ſciendum eſt, vſuram eſſe quicquid vltra ſortem percipitur.quæ definitio patet ex iis, quæ infrà proximè ſequuntur.

II. Cauſa: Si quid vltra ſortem recipiatur.cap.conſuluit. 10.de vſuris.xiiij.quæſt.iij. in prin.cum ſequentib.quæſt.iiij. cap.ſi quis clericus,in fine,& cap.nullus.

III. Cauſa: Si parabolam iuramenti non aliter concedit, quàm emolumentum aliquod inde percipiat.d.cap.10.verſi. & vtrum eodem reatu.

IIII. Cauſa: Si quis plus iuſto precio rem ſuam vendiderit ob dilatam precij ſolutionem.d.c.10.verſic.& an negociator pœna conſimili. item cap. in ciuitate. vj. eod.tit. Huius cauſæ exceptio hæc eſt: Niſi aliâs nõ erat rem diſtracturus.cap.vlt.§.fin.de vſuris.

V. Cauſa: Si quis annonam vel vinum emat, vt pluris vendat.xiiij.q.iiij.cap.quicunque. Huius cauſæ exceptio eſt: Niſi cum tempus traditionis vel rei emptæ eſſet dilatũ, veriſimiliter dubitetur, vtrum plus vel minus tempore traditionis res ſit valitura.d.cap.vlt.§.ille quoque.

VI. Cauſa: Si creditor pro pecunia credita loco vſurarũ fructus pignoris percipiat. cap.j. de vſuris. Concordant ea

quæ

quæ proponentur ȷ̄.lib.v.cap.vij.reg.xij. Huius cauſæ exceptio prima hæc eſt: Niſi beneficium eccleſiaſticum hoc modo à laico redimatur.d.cap.j.verſi. niſi fortè eccleſiæ beneficium. Altera exceptio iſt: Niſi dominus à vaſallo feudum pignori acceperit,remiſſis ei ſeruitiis.cap.j. de feudis.c.conqueſtus.viij.in fine. de vſuris. Tertia exceptio eſt: Niſi pro dote maritus pignus accepit.c.ſalubriter.xvj.d.tit.

VI. & VII. Cauſam vide ȷ̄.lib.v.cap.vij.reg.xiiij.

EXCEPTIONES PRÆCEDENtium cauſarum generales.

I. Exceptio generalis videtur: Niſi Iudæus vſuras exerceat. Sed reprobatur cap.poſt miſerabilem xij.& cap.quanto.xviij.de vſuris.

II. Exceptio videtur: Niſi laicus vſuras exerceat. Sed & hæc exceptio reprobatur xiiij.q.iiij.in prin.& c.nec hoc.

III. Exceptio: Niſi is qui vſuras percepit, facultatibus lapſus ſit, vt eas reſtituere nō poſſit.c.cum tu.v.§.illi autem. de vſuris.Huius replicatio eſt:Niſi poſſeſſiones habeat vſuris comparatas.d.§.illi autem.verſ.poſſeſſiones verò.

IIII. Exceptio: Niſi ab hoſte, vel alio quem licet occidere,vſuras perceperit.xiiij.q.iiij.c.vlt.

V. Exceptio: Niſi ab vſurario vſuras acceperit. cap.quia fruſtra.xiiij & c.Michaël.xvij.de vſuris.

VI. Exceptio: Niſi is, à quo vſuras accepit, deceſſerit nullis hæredibus relictis. Reprobatur hæc exceptio c. cum tu.v.verſ. vel his non ſupeſtitibus. d.tit.item xiiij.quæſt.v.c. nemo, in fine.

VII. Exceptio: Niſi non pecunia numerata, ſed quid aliud vltra ſortem ſit receptum. Hæc exceptio reprobatur xiiij.q.iij.c.j.cum ſequentibus.

VIII. Exceptio: Niſi cenſus annuus in prædio emptus ſit cum pacto de retrouendendo.extrauag. commu.j.& ij.de empt.& venditione.

IX. Exceptio: Niſi creditor periculum ſortis in ſe receperit. Reprobatur hæc exceptio c.vlt.in prin.de vſuris.

X. Exceptio: Niſi iuſiurandum de vſuris ſoluendis, vel ſolutis non repetendis præſtitum ſit. Reprobatur hæc exceptio c.tuas.xiij.d.tit.c.j.& c. debitores.vj.de iureiurando.

XI. Exceptio: Niſi ſtatutum vel conſuetudo loci vſuras permittat.Reprobatur Clement.j.in prin.de vſuris.

XII.Ex-

XII. Exceptio: Niſi ante decretum,quo vſuræ prohibitæ ſunt, vſuras perceperit. Reprobatur hæc exceptio cap. cum tu.v.in prin.de vſuris.

XIII. Exceptio: Niſi in pium vſum, vel ob liberandum captiuum vſuras perceperit. Hæc exceptio reprobatur cap. ſuper eo.iiij.eod.tit.

III. ADVERSVS QVOS ACCVSATIO propoſita competit?

De hæredibus vſurarij defuncti cauetur cap. tua nos.ix. de vſuris.

IIII. QVID VENIAT IN accuſatione propoſita, ſeu de pœna.

I. Regula: Vt vſuræ perceptæ reſtituantur, cauetur d. c. cum tu.v.verſ.cogendi ſunt.

II. Regula: Niſi vſuras reſtituat reus, excommunicatur. c.quia in.iij.& c.præterea.vij.de vſuris.xiiij.q.iiij.c.miniſtri.

III. Regula: Ad confeſſionem & abſolutionem reus non admittitur.cap.ij.§.penult.de vſuris,in vj.

IIII. Regula: Reo denegatur eccleſiaſtica ſepultura.de qua re vide j.lib.iiij.cap.de ſepultura.

V. Regula: Vſurarius raptori æquiparatur. xiiij. q.iiij.c. ſi quis vſuram.cap.quid dicam.c.vltim.verſ.ſine ferro.

VI. Regula: Clericus vſurarius deponitur. cap. j.§.quod ſi poſt.& c.præterea.vij.de vſuris. xiiij.q.iiij.cap.j.cap.ſi quis oblitus.cap.quoniam.

VII. Regula: Iudæus vſurarius quomodo coerceatur, definitur c.poſt miſerabilem.xij.& c.quanto.xviij.de vſuris.

VIII. Regula: De pœna eorum qui ſtatutis ſuis vſuras permittunt, cauetur Clement.j.d.tit.

IX. Regula: Si quis vſuras exercere non eſſe peccatum affirmauerit, vt hæreticus coercetur.d.Clement.j.§.fin.

X. Regula: Vt vſurarij peregrini expellantur, nec domus illis locetur, cauetur cap.j.§.& quia.de vſuris,in vj.

V. ADIVNCTA.

De edendis libris rationum, vt de contractu vſurario conſtare poſſit, definitur Clement.j.§.cæterùm.de vſuris.

VI. EVENTVS.

I. Regula: De appellatione condemnato deneganda cauetur

uetur cap.quam perniciosum.xj.de vſuris.

II. Regula: Vſurarius teſtamentum facere prohibetur. ca.quanquam,ij.§. fin. de vſuris,in vj.Plures euentus vide s. quæſt.iiij.

VIII. ADFINIA REMEDIA propoſitæ accuſationis.

I. Regula: Etiam ſine accuſatione officio magiſtratus vſurarij puniendi.cap.cum in diœceſi.xv.de vſuris

II. Regula: De exceptione vſurario agenti opponenda, ſi non reſtituat vſuras,cauetur cap.debitores. vj. in princ. de iureiurando.cap.quia fruſtra. xiiij. & cap. Michaël.xvij. de vſuris. Hæc de vſuris.

LIBRI PRIMI FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER II.

DE IVDICIIS PRIVATIS.

HActenus de legibus, magiſtratibus & iudiciis publicis actum eſt. Nunc de iudiciis priuatis agetur. vbi præmiſſa generali iudiciorum deſcriptione, dicetur primum de perſonis iudiciorum, hinc de rebus, tertiò de actibus iudicialibus. Quartò euentus & conſequentia iudiciorum tractabuntur: poſtremò adfinia iudiciorum remedia. Perſonæ iudiciorum ſunt, iudex, aſſeſſores, poſtulantes, aduocati, procuratores & defenſores, actor & reus. Quæ perſonæ ex parte breuiter enumerantur cum ſuis officiis iiij. q. iiij.cap.j. Res iudiciales ſunt, res litigioſæ, ſeu in iudicium deductæ. Actus iudiciales ſunt, in ius vocare, actionem edere, dilationem dare, excipere, replicare, cauere, litem conteſtari, de calumnia iurare, cauſam probare, cognoſcere ac referre, ſententiam formare ac pronunciare. Euentus & conſequentia iudiciorum ſunt, appellatio, res iudicata, iudicati actio & exceptio, ſententiæ executio, in poſſeſſionem

nem bonorum miſſio, venditio bonorum debitoris, ſumptuum & expenſarum litis reſtitutio, exceptio. Quod quiſque iuris in alterum, & cæt. Adfinia denique iudiciorum remedia ſunt, extraordinariæ cognitiones, compromiſſum & tranſactio. De quibus omnibus & ſingulis ordine diſpiciendũ, præmiſſa tamen generali iudiciorum deſcriptione.

DESCRIPTIO IVdiciorum generalis.

Cap. I.

PRIMO: Ratio iudiciorum eſt, coercitio malorum & pax publica. xxiij. quæſt. v. non fruſtra. l. xiij. verſ. idcirco tamen. C. de Iudæis.

II. VBI EXERCENDA IVDICIA?

I. Regula: Non niſi in ciuitatibus & locis inſignibus iudicia exercenda. c. ſtatutum. xj. in princ. verſ. nec audiantur alibi. de reſcriptis, in vj.

II. Regula: Vbicunque in ſua diœceſi prælatus elegerit, iudicia exercere poteſt. cap. cum epiſcopus. vij. de officio ordinarij, in vj.

III. Regula: Non niſi in ſua diœceſi, vel in qua appellatum eſt, iudicia exercenda. c. vt litigantes. v. d. tit. Cuius exceptio prima eſt: Niſi conſuetudo loci aliud permittat. d. c. v. verſ. niſi ſibi aliud de conſuetudine. Altera exceptio eſt: Niſi iudex à ſua diœceſi expulſus ſit. Clement. j. de foro competenti.

IIII. Regula: Delegatus extra locum commiſſionis iudicium exercere non debet. cap. ſtatutum. xj. §. in nullo. de reſcriptis, in vj.

V. Regula: Ne in templis vel cœmeteriis iudicia exerceantur. cap. decet. ij. §. ceſſent in eccleſiis. de immunitate eccleſ. in vj.

III. QVANDO EXERCENda iudicia?

Diebus feriatis iudicia non exercenda. xv. q. iiij. in princ. cum ſequentibus, vſque ad q. v. Concordat M. I. C. lib. ij. c. j. quæſt. ij. reg. j. in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi partes feriis renunciauerint. Quę exceptio approbatur M. I. C. d. regul. j. except. j. Cuius replicatio eſt: Niſi feriæ

introductæ ſint non fauore hominum, ſed in honorem Dei & ſanctorum: his enim renunciari non poteſt. cap. vltim. de feriis. Huius duplicatio eſt: Niſi neceſſitas vrgeat, vel pietas ſuadeat. d. c. vltim. verſ. niſi neceſſitas vrgeat. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M.I.C. d. reg. j.

IIII. QVAMDIV EXERCENda iudicia?

I. Regula: Lites debent celeriter terminari. cap. ij. de ſententia & re iudicata. Pœna iudicis malitioſè differentis expeditionem cauſarum cauetur extrau. g. com. j. §. etſi forſan, de treuga & pace. Alia pœna ſtatuitur l. properandum. xj. §. ſin autem vtraque. C. de iudiciis.

II. Regula: Iure ciuili intra triennium cauſæ pecuniariæ debent finiri. d. l. properandum. xj. Cui contradicit ca. venerabilis. xx. de iudiciis.

V. ADIVNCTA IVDICIORVM.

I. Regula: Vt lite pendente nihil innouetur, cauetur cap. j. cum c. ſequente. vt lite pendente nihil, c. cum venisſent. vj. de inſtitutionibus. Concordant item ea quę habentur j. cap. xviij. q. vij. reg. xiij. Declaratur regula propoſita definitione litis pendentis Clement. cum lite. ij. vt lite pendente. Sanè ad regulam propoſitam pertinet de re litigioſa non alienanda, de quo tamen dicetur ſpecialiter j. cap. v.

II. Regula: De actis iudicij conſcribendis cauetur cap. quoniam. xj. de probationibus.

III. Regula: Vt omnia in ſcriptis proponantur, cauetur ipſo iure. Sed excipitur cauſa clerici conuenti. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur xj. q. j. cap. ſi quis cum. Nouell. lxxxiij.

IIII. Regula: Vt omnia mitiſſima verborum relatione non contentioſis vocibus nec riſibus agantur, cauetur v. q. iiij. c. vltim. Hæc de adiunctis iudiciorum: quò tamen referri etiam poſſunt officia aduocatorum, procuratorum, iudicium, aſſeſſorum, necnon totus proceſſus iudiciarius. Sed de his j. tractabitur. Nunc de perſonis iudicij agendum.

DE IVDICE.

Cap. II.

PRIMO: Etymologia iudicis habetur xxiij. quæſt. ij. cap. j. §. iudex.

II. DE DANDO IVDICE & de foro competenti.

Ex perſona iudicis ſumitur recuſatoria iudicis & fori præſcriptio; qua conſequitur reus,ne ad actionem propoſitam reſpõdere cogatur apud iudicem recuſatum. Quæ præſcriptio approbatur iij.q.vj.ca.pulſatus,in prin.xj.q.j.c.clericus. Quòd ſi fori præſcriptione oppoſita iudex nihilominùs ſententiã in cauſa principali tulerit,ea ipſo iure nõn valet,vt j.cap.xix. except.j.dicetur,& iudex in æſtimatione intereſſe punitur. cap.olim. vij. de iniuriis. Planè regulariter quidem iudex competens præſumitur, quíque excipiendo incompetentem eum dicit,ipſe ſuam exceptionẽ ſeu præſcriptionem tenetur probare. Sumuntur autem huiuſmodi exceptiones partim ex qualitate ipſius iudicis, partim ex perſona actoris, partim ex perſona rei conuenti, partim ex re quæ petitur, partim ex genere cauſæ & ex aliis huiuſmodi circumſtãtiis,quemadmodum M.I.C. libro ij.ca.ij.copioſius oſtendit. Quo ordine ſeruato, fori præſcriptionis & recuſatoriæ iudicis cauſas ſeu ſpecies ſubiiciemus: eo tamen præmiſſo, ꝙ huiuſmodi cauſæ non ſolùm reo fori præſcriptionem ſeu recuſatoriam iudicis ſuppeditant, ſed actori quoque ad replicandum fori præſcriptionem proſunt.Siquidem actor replicando excipit aduerſus iudicem, ad quem reus in fori præſcriptione prouocauit.

I. Exceptio: Niſi iudex ſurdus vel mutus ſit. Hæc exceptio cum aliis quibuſdam approbatur iij.q. vij. cap. j. §.tria ſunt.l.xij.§.non autem.ff.de iudiciis.

II. Exceptio: Niſi iudex furioſus ſit. d.cap.j. verſ.& qui perpetuo. De hac exceptione agitur etiam l.xxxix.in princ. & l.xxxxvj.ff.de iudiciis.

III. Exceptio: Niſi iudex minor ſit ætate. d.c.j.verſ.& impubes. Cuius replicatio eſt: Niſi maior ſit decem & octo annis.l.lvij.ff.de re iudicata. Quæ tamen replicatio mutatur cap.cum vigeſimum.xlj.de officio delegati.

IIII. Exceptio: Niſi iudex Senatu motus ſit. d. c.j. verſ. lege qui à ſenatu motus eſt.

V. exceptio: Niſi fœmina iudex ſit data.d.cap.j.verſ.moribus fœminæ.item xv.q.iij.in prin.§.econtrà, cum ſequentibus:vbi obiectio ponitur & ſoluitur.

VI. Exceptio: Niſi iudex ſeruus ſit. d. c.j.verſ.& ſeruus ſubiicitur replicatio talis: Niſi publicè liber ſit reputatus.

Cui concordat l.iij.ff.de officio prætorum.

VII. Exceptio: Niſi cauſa iudicem datum contingat, vel iudex ſimul accuſator eſſe velit.iiij.q.iiij.c.j c.nullus.

VIII. Exceptio: Niſi iudex datus ſit dominus, familiaris vel ſocius actoris vel rei conuenti. cap.cauſam.xvij.ca.inſinuante.xxv.c.cum R.xxxv.verſ.exceptis canonicis.de officio delegati.Concordat item M.I.C.lib.ij.c.ij.except.x.Contradicit tamen iij.q.vij.c.infames.§.filius etiam. verſ. nam & iudicem.l.lxxvij.ff.de iudiciis.

IX. Exceptio: Niſi iudex inimicus ſit rei conuenti. iij. quæſt.v.cap.vlt.

X. Exceptio: Niſi iudex datus in pari vel maiori crimine ſit cum reo conuento. iij.q.vij.in prin.c infames. §.penult. c. qui ſine. c.iudicet, in prin.c.in grauibus.cap.poſtulatus.c.vlt. Contradicit d.c.vlt.§.ſed obiicitur.

XI. Exceptio: Niſi iudex ſit infamis.d.q.vij.c.j.in prin.

XII. Exceptio: Niſi iudex ſit peregrinus. iij.q.v.c.accuſatores.q.vj.c.Peregrina.c.leges.c.vnaquæquæ. Concordant item ea quæ habentur ĵ.lib.proxim.cap.vj.reg.xiiij.

XIII. Exceptio: Niſi iudex ſit excommunicatus.ca. ad probandum.xxiiij.de re iudicata.

XIIII. Exceptio: Niſi iudex non ſit fidei catholicæ.ij. q.vj.cap.catholicus.Concordant ea quæ habentur ĵ.cap.xix. except.ij.vbi huius exceptionis vide replicationes.

XV. Exceptio: Niſi iudex alij cauſam commiſerit: hoc enim caſu videtur ipſe recuſandus. Sed hæc exceptio reprobatur ſub conditione c.quamuis.vj.de officio delegati, in vj. Plura de hac exceptione vide ŝ. lib. proximo, cap.v. de iuriſdictione.q.j.except.xj.

XVI. Exceptio: Niſi cùm pluribus eſſet cauſa delegata, quidam, non omnes iudicent. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur ĵ.cap.xix.except.iiij.

XVII. Exceptio: Niſi cùm pluribus cauſa eſſet delegata, ſingulis in ſolidum: vno iudicante, alij poſtea ſeſe ingerant.c.cum plures.viij.de officio delegati,in vj.Hactenus exceptiones ex qualitate iudicis deſumptæ ſunt expoſitæ. Sequuntur eæ quæ ſumuntur ex perſona actoris.

XVIII. Exceptio: Niſi actor ſit pupillus, vidua, vel aliàs miſerabilis perſona: hęc enim ad Imperatorem in ius aduerſarium ſuum vocare poteſt.l.vnica, in fine. C.quando Imperator inter pupillos,&c.Item ad iudicem eccleſiaſticum.cap.

ex

ex parte. xv.præſertim §.ex hoc autem. de foro competenti. Huius exceptionis, quod ad eccleſiaſticum iudicem ſpectat, replicatio hæc eſt: Niſi cauſa ſit petitorij, non poſſeſſorij iudicij. Quæ replicatio præterquam quòd ex d.cap. xv. patet, etiam approbatur c.ex tenore.xj.eod.tit.

XIX. Exceptio: Niſi eccleſia vel clericus agat: hic enim ad ſuum iudicem poteſt reum in ius vocare. c. cum ſit.viij.c. conqueſtus.xvj.de foro competenti. ij. q.v.ca.ſi quis præſbyter.xj.q.j.ca.ſi quæ cauſæ. in prin. Contradicit d. q.j.c. experientiæ.c.ſi quiſquam. Vide item ĵ except.xxvij. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi laicus reus probabiliter neget rem eccleſiæ vel clerici eſſe: tunc enim cauſa ad ſecularem iudicem ſpectat. cap.ſi clericus.v.de foro competenti Altera replicatio eſt: Niſi de feudo contentio ſit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur cap.ex tranſmiſſa.vj. & cap. verùm. vij. eod. tit.

XX. Exceptio: Niſi pœnitens agat: hic enim apud eccleſiaſticum iudicem ſuam actionem poteſt proponere.xj.q.j.c. aliud.de pœnitentia, diſtinctione prima cap. aliud. Nunc de iis exceptionibus, quæ ſumuntur ex perſona rei conuenti, agendum eſt.

XXI. Exceptio: Niſi reus conuentus alibi habeat domicilium. xj. quæſt. j. cap. ſi quiſquam. verſ. quem ordinem. Concordat. M. I. C. lib.ij.except.xv.in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi reus Romæ deprehendatur: tunc enim apud ſedem apoſtolicam reſpondere cogitur, exceptione propoſita non obſtante.cap.licet.xx.de foro competenti. Concordat M. I. C. d.except. xv. repl.v.in prin. Huius replicationis duplicatio hæc eſt: Niſi ex aliqua iuſta & neceſſaria cauſa Romam venerit. d.cap. licet. verſ.niſi pro alia iuſta. Concordat d. repl.v.dupl.j. & ij. Sed & eius exemplum proponitur ca. vlt. de dilationib. Plura de replicatione propoſita vide d. repl.v. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi cauſa, ex qua agitur ibi, vbi reus conuenitur, ſit contracta: tunc enim reo exceptio propoſita non prodeſt, per ea quæ habentur M. I. C. d.except.xv.repl.vj. Quibus concordant etiam ea quæ propoſita ſunt ſ. libro prox. c.vj.q.vij. reg. j. Huius replicationis duplicatio hæc eſt: Niſi non ibi, vbi cauſa contracta eſt, reus deprehendatur: tunc enim eò in ius vocari non poteſt. cap. j.§. contrahentes.de foro competenti, in vj. Plures propoſitæ replicationis duplicationes

vide d.replic.vj. Tertia replicatio eſt: Niſi reus ibi, vbi conuenitur, ſe ſoluturum conſtituerit.c.dilecti.xvij.de foro competenti. Concordant ea quæ habentur M. I. C. d. except.xv. repl.vij. Quarta replicatio eſt: Niſi reus ibi, vbi conuenitur, ſe reſponſurum promiſerit.d.c.dilecti. xvij.verſ. qui ſe certo loco reſpondere. Concordant ea quæ proponentur j. repl. gener.ix. Plures propoſitæ exceptionis replicationes vide M. I. C. d.excep.xv.

XXII. Exceptio: Niſi reus pari vel maiori dignitate præditus ſit quàm iudex.diſtin. xxj.c.inferior.ca.nolite.c.denique.ca.nunc autem.c.ſubmittitur.& cap.vlt. Plura de exceptione propoſita vide M.I.C.lib.ij.cap.ij.except.xxij.

XXIII. Exceptio: Niſi reus Chriſtianus ſit: tunc enim apud eccleſiaſticum iudicem eſt conueniendus. xj.quæſt.j.c. quæcunque.cap.relatum.verſ.cum magis.ca.placuit vt quiſquis,in fine. Hæc gloſſa in d.c.relatum, interpretatur de primitiua eccleſia.

XXIIII. Exceptio: Niſi reus clericus ſit, vel alia eccleſiaſtica perſona: tunc enim ad ecceſiaſticum iudicem iuriſdictio cauſæ pertinet, per ea quæ dicentur j.lib.prox. cap. vj. reg. x.

XV. Exceptio: Niſi actor vel reus apud eccleſiaſticum iudicem litigare malit. tunc enim ei mos gerendus eſt. xj. q.j.c.quicunque.cap.omnes. Huius obiectio ſimul & ſolutio proponitur d.cap.omnes. §.fin. cum cap.ſequente. Concordat cap.nouit.xiij.§.nec ſic illud. de iudiciis. Huius replicatio eſt: Niſi appellans, cuius appellatio non recipitur, literas ad alium iudicem impetrauerit. ca.interpoſita.lxx.§.eidem. de appellationibus.

XXVI. Exceptio: Niſi officialis vel nuncius ſedis apoſtolicæ conueniendus vel condemnandus ſit: hic enim ad iuriſdictionem ſedis apoſtolicæ pertinet. extrauag. com. cum Matthæus iij.de hæreticis. Sequuntur nunc exceptiones deſumptæ ex genere cauſæ ex qua, & actionis qua agitur, necnon ex re quæ petitur.

XXVII. Exceptio: Niſi cauſa ſit eccleſiaſtica. de hac enim laicus non cognoſcet.c.decernimus.ij. de iudiciis.c.ex tenore.xj.verſ.niſi ſit talis.de foro competenti. Huius exceptionis exemplum ſeu ſpecies eſt cauſa iuris patronatus. c. quanto iij. de iudiciis. item cauſa peccati & periurij. cap. nouit.xiij.eod.tit.c.vlt.de foro competenti, in vj. c.venerabilem.

lem.xxxiiij. §.idem etiam contra. de electione.Sed & exempli loco adduci poſſunt ea,quę propoſita ſunt ſ.except.xviiij. item eius exemplum eſt. j. except.prox.

XXVIII.Exceptio: Niſi religionis controuerſia ſit: hæc enim ad Papam ſpectat.diſt.xvij. cap.multis.c.nec licuit ca.regula. verſ. nec vllum item diſtinct.xviij.ca.de concilijs.

XXIX. Exceptio: Niſi de priuilegijs ſedis apoſtolicæ agatur: hoc enim caſu ſoli Papæ iuriſdictio competit. cap. cum veniſſent. xij. de iudicijs.

XXX. Exceptio: Niſi de feudo contentio ſit: tunc enim ad dominum feudi cognitio ſpectat.c. ex tranſmiſſa. vj. cap. verum. vij. de foro competenti Plura de hac exceptione vide in libello meo de iure feudali cap.iij.quæſt.ij.

XXXI. Exceptio: Niſi de cauſa natalium agatur,an qui legitimè natus ſit:tunc enim ad iudicem ecleſiaſticum cognitio ſpectat. cap. tuam.iij. de ordine cognit. cap. cauſam. vij. qui filij ſint legitimi Concordant ea quæ habentur. j.replic. generali.vij.duplicat.j.

XXXII. Exceptio: Niſi alterutra pars teſtimonio iudicis egeat.cap. dilecto. 40 de teſtibus.

XXXIII. Exceptio : Niſi reus in alia cauſa ab eo iudice appellauerit: hoc enim caſu eum vt ſuſpectum poterit recuſare. c.ad hæc.vj. & c.propoſuit.xxiiij.de appellationib. Contradicit l.vnica.ff.apud eum à quo appellatur,aliam cauſam agere compelli. Planè iudex appellationis appellantem ratione appellationis, à iuriſdictione eius, à quo appellatum eſt, eximere non poteſt, cap. Romana. iij. §. cum verò is. de appellation. in vj.

DE REPLICATIONIBVS PRÆCEDENTIUM EXCEPTIONUM GENERALIBUS.

Hactenus exceptiones enumeratæ ſunt, quæ ad forum declinandum & iudicem recuſandum à reo conuento poſſunt opponi. Sed & eædem actori replicanti aduerſus iudicem,ad quē reus in ſua fori præſcriptione prouocauit,competere poſſunt,vt ab initio quoq; monuit. Plures huiuſmodi exceptiones vide ſ.lib.prox.c.v.de iuriſdictione,reg.j.excep. j.cum ſequentibus: item M.I.C. lib.ij.ca.ij. Planè ſuperſunt nonnullæ replicationes generales, quæ omnibus ferè iſtis exceptionibus obſtant,de quibus ſequitur.

I. Replicatio eſt: Niſi plures ſint rei diuerſi fori: tunc

enim omnes ad eundem iudicem, quamuis ſingulis non competentem, vocandi ſunt l. j. cum l. ſequente. ff. de quibus rebus ad eundem iudicem, & cap. Ad quem autem iudicem hoc caſu omnes vocari debeant, definitur cap. ſanè. iij. de foro competenti.

II. Replicatio: Niſi reus lite pendente vel poſt citationem alterius fori eſſe cœperit. c. propoſuiſti. xviiij. d. tit. Concordat M. I. C. d. cap. ij. quæſt. j. replicat. gener. j.

III. Replicatio: Niſi in cauſa reconuentionis actor reconuentus fori præſcriptionem aduerſus iudicem conuentionis obiiciat. cap. diſpendia. iij. §. reus quoque de reſcriptis, in vj. concordant ea quæ proponuntur M. I. C. d. quæſt. j. repl. gener. v. Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi reus quoque reconueniens iudicem, apud quem conuenitur, ſuſpectum dixerit. d. §. reus quoque verſ. niſi eos vt ſuſpectos. Nouel. 96. §. ſanſimus. verſ. quod ſi forte. Altera duplicatio eſt: niſi cùm poſſeſſorio iudicio actum eſſet. & poſſeſſio actori adiudicata, reus petitorium iudicium apud eundem iudicem mouere velit: hoc enim caſu actori reconuento fori præſcriptio nõ denegatur. c. vlt. de iudiciis. c. j. de ca. poſſeſſionis & proprietatis. Tertia duplicatio eſt: Niſi contra actionem pœnalem reconuentio fuerit propoſita. l. ij. §. ſed ſi agant. ff. de iudiciis. Plures duplicationes vide j̄. c. x. reg. ij. except. j. cum ſequentibus.

IIII. Replicatio: Niſi reus, qui fori præſcriptionem obijcit, in eo loco vbi conuenitur, contraxerit vel deliquerit, aut res quæ petitur, eo loco ſita ſit c. j. in prin. de priuileg. in vj. De hac replicatione vide item s̄. except. xxj. repl. ij.

V. Replicatio eſt: Niſi iudex competens iuſticiam denegauerit, vel negligens ſit aut omnino non ſit: tunc enim ad alium, præſertim eccleſiaſticum, reus vocari poteſt. cap. ex tranſmiſſa. vj. in fine. cap. licet. x. & cap. ex tenore. xj. §. fin. de foro competenti. Nouell. 86. in prin. huius replicationis duplicatio eſt: Niſi iudex eccleſiaſticus iuſtitiam facere denegет, vel negligens ſit, & ob id ciuilis iudex adeatur. c. qualiter. xvij. de iudiciis. Vide item de hac duplicatione j̄. lib. prox. cap. vj. reg. x. exc. iij.

VI. Replicatio: Niſi apud iudicem eccleſiaſticum quis conueniatur; apud hunc enim fori præſcriptioni locus eſſe non videtur. xj. p. j. cap. quicunque. c. omnes, cum c. ſequente. De qua re eſt annotatum quoque s̄. except. xxv.

VII. Re

VII. Replicatio: Niſi quæſtio, cui iudex non competit. competenti quæſtioni incidat.ca. prudentiam.xxj.§.vj.verſ. ſin.de officio delegati. Exemplum habetur d.§.ſexta. Aliud habetur cap.de prudentia.iij. de donat. inter virum.& vxor. Concordant ea quæ habentur M.I.C.d. quæſt.j. replicat.gener.xiij. Huius replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi cauſa eccleſiaſtica ciuili incidat, puta natiuitatis: hæc enim quamuis incidens ad iudicem ciuilem non pertinet. cap.lator.v.qui filij ſint legitimi.cap.tuam.iij. de ordine cognitionum. Altera duplicatio eſt: Niſi principalis quæſtio ſine incidenti poſſit definiri. Approbatur hæc duplicatio exemplo cap.cauſam.vij. qui filij ſint legitimi.

VIII. Replicatio: Niſi reus fori præſcriptioni renunciauerit.cap.dilecti.xvij.verſic.qui ſe certo loco reſpondere. de foro competenti. Concordant ea quæ habentur M.I.C.d. quæſt.j.replicat.gener. xiiij. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi clericus fori præſcriptioni renunciauerit.cap.ſi diligenti.xij.& ca.ſignificaſti.xviij. de foro competenti. Contradicit l.xxxix.C.de epiſcopis & clericis.

IX. Replicatio: Niſi reus in non competentem iudicem conſenſerit. Approbatur hæc replicatio per ea quæ habentur M.I.C.d.quæſt.j.replic.gener.xvj.in prin. Cuius duplicatio prima hæc eſt: Niſi clericus in ſæcularem iudicem conſenſerit.d.cap.xij.& c.xviij. Altera duplicatio eſt: Niſi iudex, in quem conſenſerunt, antea ſe pronunciauerit incompetentem.cap.ſignificantibus.xxxviij.de officio delegati. Tertia duplicatio eſt: Niſi in alterius prouinciæ iudicem conſenſerint.vj. quæſt.iij.in prin.cum ſequentibus, vſque ad cap. placuit. Quarta duplicatio eſt: Niſi antequam iudex adiretur, conſentientem pœnituerit.l. xviij. ff. de iuriſdictione. Contradicit c.j.de iudiciis. Quinta duplicatio eſt: Niſi ſubditi ſuffraganeorum in archiepiſcopum, eiúſve officialem conſenſerint.c.j.in prin.ver.licet in ipſos. de foro cõpetenti, in vj.Plures huiuſmodi duplicationes vide M.I.C.d.repl.xvj

X. Exceptio: Niſi competens iudex ſit ſuſpectus.cap.ſi quis contra.iiij.& c.licet.10.§.fin.de foro competenti.

XI. Exceptio: Niſi ante litem conteſtatam fori præſcriptio non fuerit oppoſita.iij.quæſt.vj.cap.vlt.§.fin.& quæſt.vj. cap.ſi quis epiſcopus.§. exceptio. Concordant item ea quæ habentur M.I.C.d.quæſt.j.repli.xv. Hæc de replicationibus generalibus, quarum tamen plures vide d.q.j.in fine.

III. OFFI-

III. OFFICIA IVDICVM & de aſſeſſoribus ac notariis.

I. Regula: Vt gratis iudicent, cauetur cap. cum de omni. 10. de vita & honeſtate clericor. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. libr. proxim. cap. v. quæſt. iij. reg. v. item j. cap. xvij. regula. ix.

II. Regula: De aſſeſſore à iudice delegato aſſumendo cauetur c. ſtatutum. xj. §. aſſeſſorem. de reſcriptis, in vj.

III. Regula: De notario adhibendo cauetur d. cap. xj. §. notarium.

IIII. Regula: Si iudex alteri commiſerit acta colligenda, ſententia ſibi reſeruata: iure ciuili iubetur ſaltem tempore litis conteſtationis, item in medio & in fine diſputationis præſens eſſe. Nouell. lx. §. porrò & illud verſi. ſancimus igitur. Huic repugnat extrauag. com. j. §. licet enim quibuſdam. de hæreticis. Hæc de officiis iudicum. De quibus vide plura ſ. lib. proxi. cap. v. de iuriſdictione, in fine. item j. cap. xvij. item M. I. C. lib. ij. cap. ij. in fine. Hæc de iudice.

DE POSTVLANTIBVS ET aduocatis. *Cap. III.*

PRIMO: Definitio poſtulantium, ſeu quid ſit poſtulare, proponitur iij. quæſt. vij. cap. infames. §. eſt autem. l. j. §. poſtulare. ff. de poſtulando.

II. QVIBVS POSTVLANDI ius non competat?

Diuiduntur huiuſmodi perſonæ, quibus poſtulandi ius non competit, ſimúlque ratio prohibitionis proponitur d. c. infames. §. j. & §. nam vt præmiſimus. & d. l. j. in prin.

I. Regula: Clerici & Monachi poſtulare prohibentur. v. quæſt. iij. cap. vlt. item De poſtulando cap. j. c. ex parte. ij. & c. vlt. Concordant item ea quæ habentur M. I. C. libr. iij. cap. ij. reg. xj. Sed & concordat j. lib. proxi. cap. v. reg. xxiij. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi propriam perſequantur. d. cap. j. verſic. niſi propriam cauſam. d. cap. vlt. verſic. niſi pro ſeipſo. Altera exceptio eſt: Niſi eccleſiæ cauſam defendat. d. cap. j. verſic. vel eccleſiæ ſuæ. & d. c. vlt. verſi. vel eccleſia ſua. Tertia exceptio eſt: Niſi cauſam coniuncti defendat. d.

cap.vlt.verſi.pro perſonis coniunctis. Quarta exceptio eſt: Niſi miſerabilium cauſam defendat.d. cap.vlt.verſic aut miſerabilibus.item diſtinctio lxxxvij cap.j. cum cap.ſequente. Quinta exceptio eſt: Niſi in iudicio publico.v.quæſt.iij.cap. vlt.verſi.excepto publico.

II. Regula: De honoraris vrbis Romæ. His poſtulare permittitur.iij.q.vij.c.infames.§.apud vrbem.l.vj.§. apud vrbem.C.de poſtulando.

III. Regula: De minoribus ſeptemdecim annorum cauetur d.cap.infames.§.nam vt præmiſimus. & l.j.§.initium. ff.de poſtulando. Hæc regula extenditur ad minores viginti quinque annis, cap. qui generaliter.v.§ fin.de procurat.in vj. Planè vtraque ætas exceptionem recipit in cauſis beneficialibus & cæteris ſpiritualibus, in quibus maiori quatuordecim annis poſtulare permittitur. cap. vltim. de iudiciis, in vj.

IIII. Regula: De cæco cauetur iij.quæſt.vij c.infames. §.nam vt præmiſimus. verſi. vel propter caſum.l.j.§. caſum. ff.de poſtulando.

V. Regula: De ſurdo cauetur d.§.nam vt præmiſimus.& d.l.j.§.initium.verſi.propter caſum.

VI. Regula: De fœmina cauetur d. cap. infames.§. alij prohibentur.cap.ij. de iudiciis, in vj.& d.l.j.§.ſecundo loco. verſi.ſexum quidem. Huius exceptio eſt: Niſi fœmina pro ſe velit poſtulare. Quæ exceptio approbatur in locis iam allegatis. Cuius replicatio eſt: Niſi monaſteria pro ſe velit poſtulare.d. cap.ij.§.cæterùm fœminæ.cap.vnicum.§.porrò ne moniales.de ſtatu regularium, in vj. Nouell. cxxiij.§.ſi quando.verſi.nulla tamen.

VII. Regula: De infamibus cauetur d. cap. infames, in prin.& §.alij prohibentur, verſic. vel propter.notam.l.j.§.ſecundo loco.verſi. item perſonas. & §.remouet. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi infamis pro ſe, non pro aliis, velit poſtulare. d.cap. infames.§. alij enim omnes.& d.§.ſecundo loco.item d.l.j.§.hoc edicto. Altera exceptio eſt: Niſi pro parente, patrono, liberis, fratre & aliis huiuſmodi perſonis coniunctis poſtulare velit.d. §.alij.enim omnes.ij.verſ.& pro certis perſonis. & d. cap.infames.§. permittitur.l.j.§.fin. cum ll.ſequentibus.ff.de poſtulando. Tertia exceptio eſt: Niſi infamis in integrum ſit reſtitutus. d.§.alij enim omnes verſ.niſi in integrum reſtitutionem. & d.l.j.§.deinde adiicit.

& §.pro

& §.pro qua ſententia. Huius replicationes vide M.I.C lib. ij.cap.iiij.de poſtulantibus, quæſt.ij.except.iiij. Sed & plura de regula propoſita vide ♃.cap.proxi.quæſt.j.except.9.

VIII. Regula: De eo qui cum beſtiis pugnauit, vel operas ſuas, vi cum beſtiis pugnaret, locauit. cauetur d.cap.infames.§.ſimiliter.verſi.vel qui operas.d.l.j.§.remouet.

IX. Regula: Aduocatus fiſci contra fiſcum poſtulare non prohibetur, excepta cauſa, in qua fiſci aduocatus fuit.d. cap.infames.§.quamuis illi.l.ij.C. de aduocatis fiſci. Plura de hac regula vide M.I.C.lib.v.cap.iiij.q.ij.reg.xij

X. Regula: Aduerſus eum pro quo antea poſtulauit, in eadem cauſa poſtulare quis prohibetur.l.xij.§.pattoni.verſi. hócque ſubſecuto.C. de iudiciis. Cuius exceptio hæc eſt: Niſi cum antea contra patrem pupilli poſtulaſſet, poſtea, tutor filij factus ratione ſui officij pro pupillo poſtulet. d.cap. infames.§.ſi contra.l.vlt.ff.de poſtulando.

XI. Regula: De excommunicatis cauetur cap. Intelleximus. vij. de iudiciis. capit. decernimus.viij.de ſentent.excommunic.in vj.

XII. Regula: De hæreticis cauetur de pœnitent.diſtin. j.cap.nemo vel in foro.l.vlt.in prin.C.de poſtulando.

XIII. Regula, De eo qui procuratorem dedit. Hic ob id poſtulare, & cauſæ ſuæ adeſſe non prohibetur.cap.ij.in fi. de procuratorib.in vj.l.lxix.ff.eod.tit. Plures huiuſmodi regulas vide M.I.C.d.quæſt.ij.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆCEdentium regularum generalibus.

Planè regulæ de his qui poſtulare prohibentur, hactenus propoſitæ, habent aliquot exceptiones communes: quarum prima hæc eſt: Niſi perſonæ poſtulare prohibitæ pro ſe, non pro aliis velint poſtulare.d.cap.infames.§.his perſonis. Plura de exceptione propoſita vide M.I.C. dict. quæſt.ij. except. generali prima.

II. Exceptio: Niſi poſtulare prohibitus pro parente, patrono, aliiſque ſimilibus perſonis poſtulare velit.d.cap. infames.§.permittitur.& §.nurus.l.j.§.fin.cum ll.ſequentib.ff.de poſtulando. Huius replicatio eſt: Niſi adfines, pro quib. poſtulare permittitur, eſſe deſierint.d.c.infames.§.adfinitates.l. iij.§.adfinitates.ff. de poſtulando. Plures replicationes vide M.I.C.d.quæſt.ij.except.gener.ij.

III. Exce

III. Exceptio. Niſi poſtulare prohibiti non ſponte, ſed neceſſario fungantur officio.d. cap. infames.§.his perſonis. verſi.niſi fortè.& §.omnes.l.j.§. ſed eſt æquiſſimum.& l.vj.in princ.ff.de poſtulando. Plura de huiuſmodi exceptionibus generalibus vide d.quæſt.ij.

III. EVENTVS POSTVLAtionis & aduocationis

I. Regula: De pœna poſtulantis poſtulare prohibiti cauetur.De pœniten.diſtinc.j.cap.quicunque.l.j.§. qui aduerſus ea.ff.de poſtulando.l.vlt.§.idem verò.C.eod.tit.

II. Regula:Exceptione poſtulans à poſtulatione ſubmouetur.d. §.qui aduerſus ea. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.lib.proxi.cap.vj.quæſt.iiij.in prin.

III. Regula: De aduocato non habentibus dando cauetur ca.j.de officio iudicis.iij.q.vij.c.infames.§. ſi verò in vno. & §.ſi quis autem.l.vij.§.atque ideo.C.de poſtulando.

IIII. DE OFFICIIS ADVOCATORVM.

I. Regula: Vt ratione,non probris certent,cauetur d.cap. infames.§.ſi quis adeò.l.vj.§.ante omnia. verſic.nam ſi quis. C.de poſtulando.

II. Regula: Ne ex induſtria litem protrahant,cauetur d. c.infames.§.præterea non licet,in fine.& d.l.vj.§.nemo.

III. Regula: Ne cum cliente ineant contractum, caueetur d.§.præterea.& d.l.vj.§.præterea.

IIII. Regula: Ne de quota litis paciſcantur,cauetur d.cap.infames.§. arceantur etiam.l.v.C. de poſtulando.l.ſumptus.liij.in princ.ff. de pactis.l.j.§. ſi cui cautum.ff. de extraordin.cognit.

V. Regula: Ne cui patrocinium denegent,cauetur d.cap. infames.§.ſi quis verò commonitus.l. vij.§. ſi quis verò.C. de poſtulando.

V. DE HONORARIIS ET priuilegiis aduocatorum.

Honoraria exigere & accipere aduocati non prohibentur. Quæ regula exceptionem recipit in clericis aduocatorum,xv.q.ij.in prin.cum cap.ſequente. Plures huiuſmodi regulas de honorariis & priuilegiis aduocatorum, & de ipſis aduocatis,vide M I.C.lib.ij.cap.iiij.§.ſecundo.

DE

DE PROCVRATORIBVS.
Cap. IIII.

I. DE PROCVRATORE CONſtituendo, & de exceptionibus procuratoriis.

PRIMA exceptio aduerſus procuratoris perſonam eſt: Si mandatum legitimè factum non habeat. cap.j.de procuratoribus.c.procurator.xxxvj.de electionib.in vj.Plura de hac exceptione vide M.I.C. lib.ij.cap.v q.iiij except.j.

II. Exceptio: Niſi mandatum generale ſit, non ſpeciale. Hæc exceptio ipſo quidem iure reprobatur: admittitur autem in certis caſibus,ca.qui generaliter.v.in princ.de procuratoribus,in vj.quos vide j.except.prox.tepl.j.dupl.j.

III. Exceptio: Niſi ad aliam cauſam procurator datus ſit, quàm de qua agitur. Hæc exceptio approbatur exemplo cap.conſtitutis.xij.de procuratoribus. Aliud exemplum eſt; Si ad agendum vel defendendum datus iuramentum aduerſario detulerit,tranſegerit vel pactus ſit.cap.qui ad agendum.iiij.§.procurator.de procuratorib.in vj.l.xvij.§.fin.cum duab.ll.ſeqnentibus.ff.de iureiurando.l.vij.C.de tranſactionibus. Huius exceptionis replicatio hæc eſt: Niſi mandatum ſit generale: hoc enim ad omnes ſubiectas ſpecies pertinet,exemplo d.cap.qui generaliter.v.in princ.& d.§.procurator.verſ.niſi ei bonorum vel cauſæ adminiſtratio liberè ſit permiſſa. Huius replicationis duplicatio hæc eſt: Niſi tales ſint cauſæ,quæ ſpeciale exigunt mandatum. In his enim generale mandatum non ſufficit. d.ca.qui generaliter, in princ. verſ. exceptis his caſibus, qui mandatum exigunt ſpeciale. Huius duplicationis exemplum eſt,cauſa matrimonialis.ca. vlt.de procuratorib.in vj. Eſt item exemplum iuramenti delatio, tranſactio & pactum: de quibus paulo ſuperius dictum eſt. Planè propoſitæ duplicationis triplicatio prima eſt: Niſi ſpeciale mandatum generali ſit ſubiectum, vel vniuerſorum bonorum adminiſtratio liberè permiſſa, vel in rem ſuam procurator ſit datus. Hæc multiplex triplicatio approbatur d.l.xvij.cum ll. ſequentib.item d.ca.qui ad agendum. iiij. §. fin. Altera triplicatio eſt: Niſi quibuſdam, quæ ſpeciale mandatum exigunt, enumeratis, generalis clauſula de iis quæ ſpeciale mandatum exigunt,ſit ſubiecta: hęc enim clauſula

clauſula etiam ad non ſpecificata extenditur. d. cap. qui ad agendum. iiii. in princ. Cuius triplicationis quadruplicatio eſt: Niſi cauſæ incidentes non ſpecificatæ ipſis ſpecificatis ſint maiores vel grauiores. Clement. non poteſt. ij. de procuratoribus.

IIII. Exceptio videtur: Niſi filiusfamiliâs procuratorem dederit. Sed reprobatur cap. vlt. in fine de iudiciis, in vj. l. viij. in princ. & l xxxiij. in princ. ff. de procuratoribus.

V. Exceptio: Niſi ſeruus procuratorem dederit. cap. accedens. x. de procuratoribus & d. l xxxiij in princ.

VI. Exceptio: Niſi minor ætate procuratorem dederit. Hæc exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: verùm eius replicatio eſt: Niſi in beneficialibus, aliíſque ſpiritualibus cauſis minor procuratorem dederit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. vlt de iudiciis, in vj. Plures replicationes vide M.I.C. d quæſt. iiij. except. v.

VII. Exceptio: Niſi non dominus litis, ſed alius procuratorem dederit. Hæc exceptio cùm ipſo iure ſubſiſtat, recipit replicationẽ hanc: Niſi procurator procuratorẽ dederit. c. j. §. j. de procuratoribus, in vj. l. xj. ver. ad exemplũ. & l. xxiij. C. eod. tit. Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi ante litem conteſtatam procurator alium procuratorem dederit. d §. j. verſ. antea tamen non poteſt. l. iiij. §. fin. ff. de appellat. l. viij. §. ſi quis mandauerit. verſ. quanquam enim. ff. mandati. l. viij. C. de procuratoribus. Huius duplicationis triplicatio prima hæc eſt: Niſi procurator in rem ſuam datus, ante litem conteſtatam alium dederit procuratorem. d. §. j. verſ. niſi in rem ſuam ſit datus. Altera triplicatio eſt: Niſi procurator mandatum habuerit ſubſtituendi. d. §. j. verſ. vel à domino ſubſtituendi alium. Tertia triplicatio eſt in extraiudicialibus negociis: in his enim quandocunque procurator à procuratore conſtitui poteſt d. cap. j. §. fin. Hæc de prima duplicatione. Altera duplicatio eſt: Niſi ad contrahendum matrimoniũ procurator alium procuratorẽ dederit. c. vlt. verſ. & quamuis. de procuratoribus. in vj. Tertia duplicatio eſt: Niſi inutiliter procurator datus alium procuratorem dederit. Quæ duplicatio approbatur exemplo Clement. religioſus. iij. de procuratorib. Quarta duplicatio eſt: Niſi ad miniſterium eccleſiaſticum procurator datus alium procuratorem dederit. cap. vlt. §. fin. de officio delegati. de qua duplicatione vide item ĩ. lib. prox. cap. xj. de vicario, reg. ij. Hęc de

prima propoſitæ exceptionis replicatione ſint dicta. Altera replicatio eſt: Niſi ij qui vniuerſitati præſunt, in cauſis vniuerſitatis procuratorem dederint. cap quia in cauſis. vij. de procuratorib.l. j. §. quibus. ff.quod cuiuſque vniuerſitatis nomine. Plures huiuſmodi repl. vide M.I.C.d.q.iiij.exce.vj.

VIII. Exceptio: Niſi excommunicatus procuratorem dederit. Quæ approbatur ſimul & diſtinguitur cap. vltim. de procuratoribus.

IX. Exceptio: Niſi filiusfamiliâs procurator datus ſit. Reprobatur hæc exceptio cap. non iniuſtè. xiiij. in princ.de procuratorib. cap.qui generaliter.v.§. j. eod. rit. in vj. l. viij. §.ipſe quoque.ff eod.tit.

X. Exceptio: Niſi infamis procurator ſit datus. iij.q.vij. cap.j.in prin.v. q. iij. cap. vltim. in fine. Concordant ea quæ habenrur s̃.cap. proxim.quæſt.ij.reg.vij.in prin.Contradicit Inſt.de exceptionib.§.fin.

XI. Exceptio: Niſi excommunicatus procuratot ſit datus cap.poſt ceſſionem.vij.de probationibus.Concordant ea quæ habenrur d.quæſt.ij.reg.xj.

XII. Exceptio:Niſi inuitus procurator datus ſit,vel datus non conſenſerit.approbatur M. I. C.d.quæſt.iiij.except. xix. Cuius replicatio eſt: Niſi procurator datus poſtea mutata ſententia conſenſerit.ca. licet.vij.de procuratorib.in vj.

XIII. Exceptio: Niſi religioſus procurator ſit datus. approbatur ſimul & diſtinguitur Clement. religioſus. iij. de procuratoribus.

XIIII. Exceptio: Niſi laicus in cauſa ſpirituali procurator ſit datus.reprobatur c.j.in princ.de procuratorib. in vj.

XV. Exceptio:Niſi plures procuratores ad eandem cauſam ſint dati: hoc enim caſu occupantis melior eſt conditio, & cæteri per exceptionem repelluntur. approbatur ſimul & diſtinguitur c.non iniuſtè.xiiij.in princ. verſ.qui licet ſimul.de procuratoribus.c.ſi duo. vj. verſ.ſed tunc illius melior.eo.tit.in vj.l.xxxij.ff.eod.tit. Huius replicatio prima eſt: Niſi non in ſolidum plures ſint dati: tunc enim neuter alterum excludit.d.cap.ſi duo.vj.in prin.Huius replicationis duplicatio eſt in cauſis ſpiritualibus: in his enim magis idoneus debet præferri. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d. cap.ſi duo.vj. verſ.ſanè in electionem. Altera replicatio eſt: Niſi non ſimul, ſed diuerſis temporibus plures procuratores ſint dati: hoc enim caſu non occupantis,

ſed

ſed poſterioris melior eſt condirio, & prior per exceptionem repellitur. d. cap. non iniuſtè. xiiij. §, quod fieri. l. xxxj. §. quod fieri. l. xxxj. §. fin. ff. de procuratoribus. Tertia replicatio eſt: Niſi in conſtitutione procuratorum adiectum ſit, non fieri occupantis meliorem conditionem. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d. cap. ſi duo. vj. verſ. niſi dictum. Quarta replicatio eſt: Niſi à diuerſis plures procuratores ſint dati. d. l. xxxj. §. vnius.

XVI. Exceptio: Niſi in miniſterio eccleſiaſtico procurator ſit datus. c. vlt. §. fin. de officio delegati. Cuius replicatio eſt: Niſi ordinariam habeat poteſtatem is qui ad miniſterium eccleſiaſticum procuratorem conſtituit, non miniſterium illud ſpecialiter ſibi delegatum. cap. quod ſedem. x. & c. inter cætera. xv. de officio ordinarij. Plura de replicatione propoſita vide ĵ. lib. proxim. cap. xj. de vicario, reg. j.

XVII. Exceptio: Niſi ante litem motam procurator ſit datus. Reprobatur hæc exceptio c. non iniuſtè. xiiij. in prin. verſ. quamuis ad futuras. de procuratorib. l. iij. ff. eod. tit.

XVIII. Exceptio: Niſi iudex ipſum dominum ex iuſta cauſa præſentem cauſa eſſe velit. cap. j. de iudiciis, in vj. l. vlt. C. de procuraroribus.

XIX. Exceptio: Niſi is qui procuratorem dedit, mortuus ſit. reprobatur l. xxiij. C. d. tit. Admittitur tamen in prælatis & rectoribus eccleſiarum procuratores conſtituentibus Clement. vlt. eod. tit.

XX. Exceptio, ſumpta ex verbis quibus conſtitutus eſt procurator, reprobatur Inſt. de iis per quos agere poſſumus §. penultimo cuius exemplum habetur capit. petitio. ix. de procurat.

XXI. Exceptio: Niſi mandatum ſit reuocatum. vel alius procurator datus. cap. ex inſinuatione. iij. & cap. in noſtra. iiij. de procuratorib. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. except. xv. repl. ij. Sed plura de reuocando mandato & procuratore mutando vide ĵ. quæſt. proxim. item cap. xix. except. vj. replic. ij. duplic. j.

XXII. Exceptio: Niſi procurator datus alium in locum ſuum ſubſtituerit: hoc enim caſu poſtea ſubſtitutionem reuocare, & reaſſumere cauſam non poteſt. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. is qui. iij. & cap. ſi duo. vj. §. cæterùm. de procuratorib. in vj.

XXIII. Exceptio: Niſi dominus poſtea ipſe cauſam

reaſſumpſerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap.ſi quem.viij.d.tit.

DE REPLICATIONE PRÆCEDENtium exceptionum generali.

Hactenus exceptiones procuratoriæ ſunt enumeratæ, quarum tamen plures vide M.I.C.libro ij. c.v.q.iiij. Iſtarum autem exceptionum replicatio generalis hæc eſt: Niſi exceptio procuratoria ante litem conteſtatam non fuerit oppoſita. Quæ replicatio approbatur per ea quæ propoſita ſunt d. quæſt iiij.in fine,replic.ij. Cuius duplicatio eſt: Niſi exceptio ſit falſi procuratoris mandatum non habẽtis: hæc enim exceptio quandocunque opponi poteſt. cap. in noſtra iiij.§.fin.de procuratoribus. l.xxiiij. C.eod.tit.Plures huiuſmodi replicationes generales vide M. I. C. d. q. iiij. in fine. Hæc de dando ſeu conſtituendo procuratore, & exceptionibus procuratoriis ſint dicta. Sequitur de procuratore mutando.

II. DE PROCVRATORE MVtando,& iudicio in ſe vel in alium transferendo.

Regulariter dominus procuratorem mutare, vel litem in ſe transferre non poteſt, niſi cauſa cognita. Quæ regula approbatur, declaratur & diſtinguitur c. quamuis.ij. & cap. is qui.iij. de procurator.in vj. De qua re vide plura M. I. C. d.cap.v.quæſt.v.

III. DE POTESTATE ET officiis procuratorum.

I. Regula: Procurator ius tranſigendi vel iuramenti deferendi non habet. cap. qui ad agendum. iiij. §. procurator quoque.de procuratoribus. in vj.l.lx. ff.eod.tit. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi eo nomine ſpeciale habeat mandatum. Quæ elicitur ex d. §. procurator. verſ. abſque ſpeciali mandato. De qua re vide item s̃.quæſt. j. except.iij. repl.j.duplic. j.Altera exceptio eſt: Niſi bonorum vel cauſæ libera adminiſtratio procuratori ſit permiſſa. d. §. procurator. verſ. niſi ei bonorum. Tertia exceptio eſt: Niſi mandato adiectum ſit, vt etiam ea quæ ſpeciale mandatum requirunt, agere poſſit, quibuſdam eius generis ſpecialiter enumeratis. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur

ſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt d. duplicatione j. triplic. j. & ij.

II. Regula: Procurator rei conuenti dominum defendere eſt cogendus. Clement. j. de procuratoribus. l. viij. §. procuratorem. ff. eod. tit. Cuius exceptiones vide M. I. C. lib. ij. cap. v. quæſt. vj. reg. x.

III. Regula: Generaliter ad negocia conſtitutus procurator etiam agendi & defendendi habet poteſtatem. cap. qui generaliter. v. in prin. de procuratorib. in vj.

IIII. Regula: Generalis procurator agere non poteſt ea, quæ ſpeciale mandatum requirunt. De qua re vide s. quæſt. j. except. iij. replic. j. duplic. j.

IIII. DE MANDATI ACTIONE, quæ datur domino aduerſus procuratorem.

I. Regula: Si procurator litem, quam ſuſcepit, exequi noluit: mandati iudicio tenetur. l. viij. §. j. verſ. ſed & de lite. ff. mandati. Cuius exceptio eſt: Niſi ſententia lata ſit, & ab ea prouocatum: tunc enim appellationem inuitus perſequi non cogitur. cap. non iniuſtè. xiiij. §. fin. de procuratoribus. l. xvij. verſ. nec eandem. C. eod. tit.

II. Regula: Si ſententia contra dominum lata procurator non appellauit, vel ſaltem dominum non certiorauit: tenetur. d. §. fin. verſ. potuit enim procurator. Plura de actione propoſita vide M. I. C. lib. ij. cap. v. quæſt. vij. in tertio effectu.

V. DE ACTIONE QVÆ DATVR procuratori aduerſus dominum.

Si procurator expenſas fecit, eas hac actione repetit. cap. cum pro cauſa. vj. de procuratoribus. l. xlvj. §. item contra. ff. eodem titulo. Plura de hac actione vide M. I. C. d. quæſt. vij. effectu quarto. Sed plura de procuratoribus vide M. I. C. lib. ij. cap. v.

DE ACTORE ET REO, necnon de re litigioſa.

Cap. V.

DE ACTORE ET REO.

PRIMA regula: In re dubia potius reo quàm actori fauendum. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur

per ea quæ proponentur j. c.xvij.reg.xv.

II. Regula: Non debet actori licere, quod reo non permittitur. cap. non licet. xxxij. de reg. iuris, in vj. l. non debet. xlj. ff. eod. tit.

III. Regula: Actor vel reus, qui corrumpit iudicem, excommunicatur. extrauag. com. j. de ſentent. excom. Plures huiuſmodi regulas vide M. I. C. lib. ij. cap. vj. in prin.

DE RE LITIGIOSA.

Hactenus de perſonis iudiciorum ſit dictum. Sequitur de rebus in iudicium deductis.

I. Regula: Res litigioſa prohibetur alienari. cap. eccleſia. iij. vt lite pendente nihil innouetur. xj. q. j. c. vlt. Huius exceptio prima hæc eſt: Niſi res æquiualens in locum rei alienatæ ſubſtituatur. d. cap. iij. & cap. iiij. eod. tit. Plura de regula propoſita vide M. I. C. d. cap. vj.

II. Regula, De re litigioſa ſequeſtranda. Sequeſtratio regulariter prohibita eſt, per ea quæ habentur M. I. C. d. ca. vj. de re litigioſa ſequeſtranda. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi poſſeſſor vel in poſſeſſionem miſſus res vel eius fructus diſſipet atque conſumat. c. dilectus. ij. & cap. vlt. de ſequæſtrat. poſſeſſ. l. xxj. §. fin. ff. de appellat. l. xxij. §. ſi autem. verſ. ſi verò dotem. ff. ſoluto matrimon. Altera expoſitio eſt: Niſi ſententia contra poſſeſſorem lata, executio per appellationem fuerit ſuſpenſa. d. ca. vlt. item ij. q. vj. cap. quoties poſt. item Clement. vnica, de ſequeſtratione. l. v. C. quorum appellat. non recipiantur. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi triennio pacificè à reo res ſit poſſeſſa. d. Clement. vnica. verſ. dum tamen triennio. Plura de regula propoſita vide M. I. C. d. cap. vj.

DE IN IVS VOCANDO & vocati contumacia coercenda.

Cap. VI.

HActenus de perſonis & rebus iudiciorum dictum eſt. Nunc de actibus iudicialibus dicendum, in quibus proceſſus iudiciarius conſiſtit. Actum autem iudicialium alij litis conteſtationem præcedunt, alij eam ſequuntur. Litis conteſtationem præcedunt Citatio, citati contumacia & abſentia, editio libelli, dilatio, exceptiones dilatoriæ & reconuentiones: de quibus ſingulis nunc ordine tractandum, &

primùm

primùm de citatione,ſeu de in ius vocando.

I. ANTECEDENTIA.

Parentum,patronum, patronam, liberos & parentes patroni patronæue, in ius, niſi venia prius impetrata, vocare non licet ſub pœna quinquaginta aureorum.xij.q.ij.c.epiſcopus. §.libertus.l.iiij.§.j.& l.vlt. ff.de in ius vocando. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi princeps libertum natalibus reſtituerit.d.cap eſpicopus.§.ſi verò.l.x. §.ſed & ſi ius. verſ. aliud eſt. ff.d.tit. Altera exceptio eſt: Niſi corporis alicuius vel collegij libertus ſit. Quæ exceptio approbatur ſub cõditione d.c.epiſcopus.§.ſi verò à collegio,cum §.ſequente Qui manumittitur.Plura de propoſita regula eiúſque actione vide M.I.C.lib.ij.c.vij.q.iiij.cum q.ſequente.

II. FORMA ſeu exemplum citationis habetur extrauag. commu.vnica,de dilationib.

III. MODVS INSINVANDæ citationis.

Si citatus non comparear, ſufficit publicè citationem ad donum vel eccleſiam eius proponi. cap. vlt.de dolo & contumacia. Clement. vnica,in princ.verſ. vel ad domum. de foro competenti. Plura de modo inſinuandæ citationis vide j. q.prox.in fine,except.vj.

III. EVENTVS CITATIONIS, & de edicto peremptorio.

I. Regula: Si citatus vel in ius vocatus non venerit: proponitur edictum peremptorium. v.q.ij.in prin. cum cap.ſequente.l.lxviij.cum duab.ll.ſequentib.ff.de iudiciis. Declaratur regula propoſita definitione edicti peremptorij v.q.ij. cap.vlt.§.fin.l.liij.§.j.ff.de re iudicata. De interuallo dierum edicti peremptorij cauetur cap.j.de dilationibus. & d.ca.vlt. in prin.verſ.non intra auguſta. item d.q.ij.ca.præſenti.vbi ſeptem dierum interuallum definitur. Longius definitur l.lxx. ff.de iudiciis.Nouell.cxij.§.ſi verò cauſam.

II. Regula: Peremptorio edicto propoſito, & interuallo finito, quouſque citatus ſit expectandus, definitur cap. conſuluit.xxiiij.de officio delegati.

III. Regula: Si reus citatus non venerit, agetur nihilominus cauſa, & ſententia ferri poteſt vel contra abſentem. cap. cauſam. iij. & cap. prout nobis. iiij.de dolo & contumacia,cap.per tuas.lviij.de appellationibus.cap.quoniam.v.

§.porrò ſpeciales. vt lite non conteſtata. xxiiij.q.iij.c.de illicita.§.de conuentione. Apoſt.canon.lxxiij.Concordant item ea quæ habentur M.I C. lib.ij.c.viij.q.vj.reg.ij. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi non contumaciter abſit citatus.d.§.porrò ſpeciales. verſ.ſi verò aliter, cum ſequentib. Huius replicatio eſt: Niſi propter homicidium abſit.c.j.qui matrimon. accuſare poſſ. Alias replicationes vide d.§.porrò ſpeciales, cum ſequentib. Altera exceptio eſt: Niſi lis nondum fuerit conteſtata. cap.j ca.accedens.ij. cap.tuæ fraternitatis.iij.item cap.accedens.iiij. vt lite non conteſtata. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi cauſa ſit manifeſta, vel cauſa minimè dubia. d. cap.j.qui matrim. accuſare poſſ. Altera replicatio eſt: Niſi de beneficio eccleſiaſtico agatur. ca.vnico. §.fin.de eo qui mittitur in poſſeſſ. in vj. Tertia replicatio eſt. Niſi appellationis cauſa agatur.cap.interpoſita. lxx. §. fin. de appellationibus. Plures replicationes vide j̄.cap.xiiij.reg.iij. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi de cauſa liquere non poſſit. cap.prout nobis.iiij. & ibi gloſſa in verbo Diffinitiua.de dolo & contumacia. Quarta exceptio eſt: Niſi is qui citationem impetrauit, abſit.l.lxxiij.§.quod ſi.ff.de iudiciis. Plures huiuſmodi exceptiones vide j̄.c.xix. except.vj.replic. j.duplic.j.cum ſequentibus.

IIII. Regula: Ante litem conteſtatam reo contumace exiſtente, in bona eius mittendus eſt actor. c.tuæ fraternitatis.iij.& ca.quoniam. v.§.in aliis verò. vt lite non conteſtata. ca.vlt.de eo qui mittitur in poſſeſſ. Concordat item M. I. C. d.q.vj.reg.vj.& lib.ij. c.xxxij. Sed & plura de hac regula vide j̄.c.xx.reg xij.cum ſeqnentibus.

V. Regula: Etiam excommunicatur contumax, ſi aliter coerceri non poteſt. d. cap. tuæ fraternitatis. iij. verſ.quod ſi cauſa talis.cap.j.in fine.c.accedens. ij §.cum igitur.verſ.licet iudices.& c.quoniam.v.§.fin.eod.tit. & ij.q.vj.c.non ita.§.fin. cum c. ſequente.iiij.q.v.in prin. cum c.ſequente.v.q.ij.c.præſenti, in fine.xxiiij. q.iij.c.de illicita.§.de peremptorio. Concordant item ea quæ propoſita ſunt s̄. lib. prox. cap. viij.q. v. cauſa j.

VI. Regula: Actore latitante, reus eſt abſoluendus, actore illi in expenſas condemnato.cap.reprehenſibilis. xxvj.§.ſi autem.de appellat.c.j. de dolo & contumacia, in vj.iij.q.iij.c. vlt.§.ſi ergo poſt.item Nouell.liij.in prin.Plura de regula propoſita vide j̄.c.xx.reg.vij.& M.I.C.d.q.vj.reg.v.

VII.Re-

VII. Regula: Si per alium ſtat, quo minus citatus ſe ſiſtat, pœna conſtituitur Clement. Multorum. ij. de pœnis. Plura de hac re vide M.I.C.lib.ij.cap.viiij. Sed & plures contumaciæ pœnas vide. M. I. C. d. quæſt. vj.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆCEDENtium regularum generalibus.

Planè habent regulæ iam propoſitæ ſuas etiã exceptiones, quarum prima hæc eſt: Niſi propter aduerſam valetudinem citatus venire non potuit.c. querelam.ij. de procuratoribus l. liij. §. pœnam. & l. lx. ff. de re iudicata.

II. Exceptio: Niſi quis vltra duas diætas extra ſuam diœceſim in ius ſit vocatus. cap. nonnulli. xxviij. in prin. de reſcriptis, cap. olim. vij. de exceptionib. c. vlt. §. conſeruatores autem. de officio delegati, in vj. Concordant item ea quæ habentur ſ. lib. proxim. cap. v. de iuriſdictione, reg. j. except. ix. in fine, duplic. gener. j.

III. Exceptio: Niſi iudex extra ſuam ciuitatem vel regionem reum in ius vocauerit. d. §. conſeruatores autem. ca. ſtatutum. xj. §. in nullo. de reſcriptis, in vj.

IIII. Exceptio: Niſi ad locum non ſatis tutum, vel parum honeſtum reus in ius ſit vocatus. c. cum R. xxxv. de officio delegati. ca. ex parte. xlvij. de appellation. l. xxj. §. ſed etſi. ff. de recepr. arbitris. Exemplum huius proponitur Clement. paſtoralis. ij. de re iudicata.

V. Exceptio: Niſi ad non competentem iudicem vocatus non venerit. l. liij. §. fin. & l. liiij. § fin. ff. de re iudicata. Cuius replicatio eſt: Niſi de hoc ipſo veriſimiliter dubitetur, vtrum ſit iudex competens, arg. l. v. ff. de iudiciis. l. ij. in princ. ff. ſi quis in ius vocatus non ierit. Cuius exemplum proponitur cap. ſi duobus. vij. de appellat.

VI. Exceptio: Niſi citatio citato non fuerit inſinuata. Huius exceptionis tanquam regulariter approbatæ replicatio prima hæc eſt: Niſi abſente citato ad domum vel eccleſiam eius citatio ſit propoſita. cap. vlt. de dolo & contumacia. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. q. iij. Altera replicatio eſt: Niſi in magno templo curiæ Pontificis citatio fuerit affixa. extrauag. comm. vnica, de dolo & contumacia. Cuius exemplum habetur extrauag. com. vnica. §. vt autem. de dilationibus. Aliud exemplum habetur extrauag. com. vnica. §. vt autem. de furtis. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi

ad domicilium citati tutò perueniri poſſit, vel per eum non ſtet quo minus ad ſe perueniri poſſit. Clement.j.de iudiciis. Tertia replicatio eſt: Niſi citandus impedierit, quo minus citatio Publicè potuerit proponi: tunc enim diebus Dominicis vel feſtiuis, cum populus ad diuina conuenerit. proclamatio vel citatio facta ſufficit.Clement. vnica, in princ. verſ.vel ad domum.de foro competenti.

VII. Exceptio: Niſi citatus appellauerit, vel iter ad Papam arripuerit ei cauſam propoſiturus. Hæc duplex exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt s̃ lib.prox. c.viij. quæſt.v.cauſa j.except.j.&.ij.item j̃.ca.xix. except. vj.replic. j.duplic.vj.& vij.

VIII. Exceptio: Niſi cōtumax non legitimè fuerit citatus.v.q.ij.cap.j.c.vlt.in prin.verſ.nec canonicè:& §.his authoritatibus.Declaratur exceptio propoſita, definitione legitimæ citationis d.cap.vlt.§.canonica.

IX. Exceptio: Niſi abſens procuratorem apud acta habuerit.Hæc exceptio diſtinguitur j̃. cap.xx. reg. vij. except. ij.replic.j.

REPLICATIO PRÆCEDENTIVM exceptionum generalis.

Hactenus exceptiones aduerſus ſupradictas regulas generales expoſitæ ſunt quarum tamen plures vide j̃.cap. xix. except.vj.item M. I. C.lib.ij.cap.viij.quæſt.vij.Plane iſtarum exceptionum replicatio generalis eſt: Niſi poſtea ceſſante cauſa exceptionis, nihilominus reus in contumacia ſua perſeuerauerit.c.cum dilecti.vj.de dolo & contumacia.Hæc de citatione.déque citati contumacia coercenda, dicta ſint: de qua vide plura M. I. C. d.lib. ij. cap. vij. cum duobus. capp. ſequentibus.

DE EDENDO
Cap. VII.
DE ACTIONE EDENDA.

PRima regula: Nomen actionis edi neceſſarium non eſt: ſed factum ita exponendum, vt iudici actio conſtare poſſit.c.cap.dilecti.vj.de iudiciis.

II. Regula: Cauſa actionis edenda. d. c.vj. & cap. vlt. de libelli oblatione.

III. Regula

III. Regula: In ſcriptis actio edenda. cap.j. de libelli oblatione.v.q.ij.c.vlt.in prin.verſi.& non prius. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.j.quæſt.v.reg.iij.

IIII. Regula: Si actio inepta eſt edita, reus ab inſtantia abſoluitur.c.examinata.xv.de iudiciis.

DE INSTRVMENTIS EDENDIS.

I. Regula: Reus actori non tenetur inſtrumenta edere.c.j.de probationib.iiij.quæſt.iij. cap. vlt.§.qui intendit.l.vj.C. de teſtibus. Concordat item M.I.C.lib.ij.cap.10.quæſt.iij.in princip. Huius regulæ exceptio hæc eſt. Niſi inſtrumenta actori & reo communia ſint.cap.G.perpetuus.xij.de fide inſtrumentorum. Plures huiuſmodi exceptiones vide M.I.C. d.quæſt.iij.

II. Regula: Non totum inſtrumentum edendum eſt,ſed id tantùm quod ad cauſam pertinet.cap. contingit.v. de fide inſtrum. Plura de edendo vide M.I.C.d.ca.10.& de edendis inſtrumentis vide item ſ.c.xiij.reg.ij.& iij.

DE DILATIONIBVS.

Cap. VIII.

I. ANTECEDENTIA dandæ dilationis.

NON niſi cauſa cognita dilatio danda.iij.quæſt.iij.cap. vlt.§.à iudice.l.iiij.C. de dilationib. Concordat M.I.C. lib.ij.cap.xj.in princ.

II. CAVSÆ EX QVIBVS dilatio danda?

I. Cauſa: Si poſſeſſor eum, cuius nomine poſſidet,nominet: danda eſt ei dilatio ad ipſi denunciandum.ca.quoniam. v.§.in aliis.verſ.quod ſi ſuper.vt lite non conteſtata.Concordat M.I.C.d.cap.xj.q.ij cauſa j.

II. Cauſa: Citato ad excipiendum dilatio danda.iij.q.iij. in princ. cum cap. ſequente, & cap.vlt. §.ſed & illi verò qui l.ij.C.de dilationibus. Nouell.liij.§.ſed & illud, cum ſequentib. Huius cauſæ exceptio eſt:Niſi ex ipſa citatione vel alio modo cauſam, aduerſus quam ei fuit excipiendum, cognoſcere potuit.cap.præterea.ij.de dilationibus. Huius replicatio prima hęc eſt:Niſi libellus poſtea ſit mutatus. Quę replicatio

catio diſtinguitur, ſi nihil in principali cauſa fuerit mutatum, cap. literæ. iij. eod. tit. Altera replicatio eſt. Niſi publico negocio impeditus de actione propoſita ſatis deliberare non potuit. cap. vlt. d. tit. Tertia replicatio eſt: Niſi reus ſpoliatus ſit reſtitutus: tunc enim tanta ei dilatio danda, quanto tempore fuit ſpoliatus. De qua re vide infra quæſt. proxim. regul. j.

III. Cauſa: Probationum & inſtrumentorum adferendorum cauſa danda dilatio eſt. l. 99. §. fin. ff. de verborum ſignificatione. Nouell. cxv. §. ſed & hoc. verſic. dilationes. Huius cauſæ exceptio eſt: Niſi princeps ad appellationem ſeu conſultationem reſcripſerit. iij. quæſt. iij. cap. vlt. §. cùm verò. l. v. C. de dilationibus.

IIII. Cauſa: Si procurator dominum conſulere velit. c. dilectus. xj. de procuratoribus.

EXCEPTIONES PRÆCEDENtium cauſarum generales.

Hactenus cauſæ dandæ dilationis expoſitæ ſunt, quarum tamen plures vide M.I.C.d. quæſt. ij. Planè iſtarum cauſarum exceptio generalis prima hæc eſt: Niſi dilationem petens ad extraordinarium iudicem reſcriptum reportauerit. iij. q. iij. cap. vlt. §. ei autem dilatio. l. ij. in prin. C. de dilationibus. Altera exceptio eſt: Niſi eidem antea dilatio ſit data. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ proponentur j. quæſt. iiij. item per ea quæ propoſita ſunt ſ. cauſa ij. except. j. repl. j. & ij.

III. QVANTA DILATIO SIT DANDA?

I. Regula: Reo ad excipiendum viginti dies dari iubentur. Nouell. liij. §. ſed & illud. de quo j. dicetur in litis conteſtatione. Huius regulæ exceptio eſt in reo ſpoliato ac reſtituto, cui tanta dilatio concedenda, quanto tempore ſpoliatus fuit. iij. quæſt. ij. in prin. cum cap. ſequente. cap. prius. cap. tamdiu. cap. eiectis. c. ſi epiſcopus. §. præſul verò.

II. Regula: Probationum cauſa danda dilatio eſt trium menſium in eadem prouincia, in continentibus prouinciis ſex menſium, & in tranſmarinis nouem. iij. quæſt. iij. cap. vlt. §. ſpacium. l. j. C. de dilationib. Hęc regula videtur diſtinguēda per ſequentes regulas.

III. Regula:

III. Regula: In criminalibus ſex menſes vel eo amplius reo conceduntur.d.cap.vlt.in prin.

IIII. Regula: Ad inquirendum non modicæ dilationes dandæ ſunt.d.q.iij.cap.induciæ.

V. Regula: Prælatis maius ſpacium ad ſe defendendos dandum eſt.d.quæſt.iij.cap. de induciis. Plures huiuſmodi regulas vide M.I.C.lib.ij.cap.xj.quæſt.iij.

IIII. QVOTIES DILATIO DANDA?

Non niſi ſemel dilatio danda eſt.d. quæſt.iij.cap.vlt.§.ſpacium.verſic.iudicantes autem.l.j.in fine.C. de dilationibus. Huius exceptio eſt: Niſi quis appellauerit: nam quoties quis appellauerit, dilatio ei indulgenda eſt.iij.q.vj. cap. pulſatus, in princ. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M.I.C.d.cap.xj.quæſt.iiij.

V. VBI DANDA DILATIO.

Non de plano, ſed pro tribunali danda eſt.iij. quæſt.iij.ca. vlt.§.à iudice.l.iiij.C. de dilationibus. Hæc de dilationibus: de quibus tamen vide plura M.I.C.d.cap.xj.

DE EXCEPTIONIBVS dilatoriis. Cap. IX.

I. DE EXCEPTIONIBVS dilatoriis in genere.

PRIMA regula: Hæ ante litem conteſtatam opponendæ, non poſt, per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.ij.quæſt.ij. in fin.item ex l.xij.C de exceptionibus. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi excommunicationis exceptio obiiciatur: hæc enim etiam poſt litem conteſtatam obiici poteſt. cap.exceptionem.xij.de exceptionibus.Clement.vnica,eod. tit. Concordant ea quæ proponentur j.eod. cap. de excommunicationis exceptione,repl.iiij.& v. Altera exceptio eſt Niſi falſi procuratoris exceptio obiiciatur. De hac re dictũ ſ.cap.iiij.quæſt.j.in fin.Tertiæ exceptionis loco notandum, quòd exceptio dilatoria ante litem conteſtatam oppoſita, poſt litem conteſtatam ſit probanda.l.xix.C. de probat. Cui concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.ij.quæſt.ij.in fine.

II. Regula: Dilatoriæ exceptiones omnes ſimul intra certum

certum terminum à iudice ſtatuendum ſunt obiiciendæ.ca. paſtoralis.iiij.de exceptionibus Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi vna oppoſita, de alia obiicienda fuerit proteſtatus priore diſcuſſa: hanc enim etiam poſt terminum obiicere poterit.d.cap.iiij verſi.quas non fuerint proteſtatæ. Altera exceptio eſt: Niſi alia exceptio dilatoria poſt terminum competere cœperit.d.cap. verſi. niſi fortè aliqua. Tertia exceptio eſt: Niſi aliquam dilatoriam per ignorantiam omiſerit.d.cap. iiij. verſi. vel is qui voluerit eam opponere. Quarta exceptio eſt: Niſi talis ſit exceptio dilatoria, quæ etiam poſt litem conteſtatam poſſit opponi. Approbatur exemplo.Clement.vnica.de exceptionibus.

III. Regula: Exceptio excommunicationis & ſuſpenſionis, quæ requirit altiorem indaginem, ad cautelam remittenda eſt: ne cauſa principalis nimium differatur. cap. Apoſtolicæ.ix. de exceptionibus. Hæc de exceptionibus dilatoriis in genere ſunt dicta. Sequitur de iiſdem in ſpecie.

IIII. Regula: De ſpeciebus exceptionum dilatoriarum. Sanè ſumitur exceptio dilatoria vel ex perſona iudicis, vel ex perſona procuratoris, vel ex perſona actoris, vel ex perſona rei conuenti, vel ex loco actionis, vel ex modo, vel ex tempore, quo agitur. Ex perſona iudicis ſumitur recuſatoria iudicis ſuſpecti. Exceptiones ex perſona procuratoris deſumptæ propoſitæ ſunt, ſupra cap. iiij. quæſtio. prima. Ex perſona actoris ſumitur exceptio excommunicationis & ſimiles. Ex perſona rei conuenti ſumitur exceptio ſpolij. Ex loco actionis ſumitur fori præſcriptio: de qua dictum ſ. cap. ij. quæſtio. ij. Sed & ex loco actionis ſumuntur exceptiones, quas expoſuimus ſ. ca. vj. quæſt. iiij. except. generali ij. cum ſequentib. Ex modo actionis ſumitur exceptio inepti libelli, de qua dictum ſ. cap. vij. de actione edenda, reg. iiij. item cautionis præſtandæ exceptio. Ex tempore actionis ſumitur exceptio, qua ante diem vel conditionem exiſtentem agi dicitur: de qua in actionum tractatu agitur. Nunc de recuſatoria iudicis, de excommunicationis & ſpolij, necnon de cautionis præſtādæ exceptione dicetur.

II. DE RECVSATORIA IVDICIS.

I. CAVSÆ

I. CAVSÆ EX QVIBVS iudex recuſari poteſt.

Si quis iudicem ſuſpectum putat, eum recuſare poteſt, iij. quæſt. v. cap. vlt. §. & reuera. l. xiiij. verſic. liceat ei qui ſuſpectum. C. de iudiciis. Quæ autem ſint cauſæ, ex quibus iudex tanquam ſuſpectus recuſari poſſit, dictum ſ. cap. ij. quæſt. ij. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi cauſa principalis ſit eccleſiaſtica, in qua non licet appellare: in hac enim nec iudicem recuſare licet. cap. ſuper eod. xij. §. in cauſis. de appellationib. Altera exceptio videtur: Niſi iudex ita datus ſit, ne ab eo appelletur. Sed reprobatur cap. poſtremò. xxxvj. d. tit. Plures huiuſmodi exceptiones vide d. q. ij. in fi. Item M.I.C. lib. ij. cap. xj. de exceptionib. dilatoriis, quæſt. j.

II. APVD QVEM EXCEPTIO propoſita diſputanda ſit?

Apud iudicem recuſatum cauſa ſuſpicionis proponenda, & apud arbitros vtriuſque conſenſu electos probanda eſt, & ab iis cognoſcenda. ca. ſecundo. xlj. §. tertio. c. cum ſpeciali. lxj. in prin. de appellationibus. c. licet. 10. in fi. de foro competenti. cap. ſuſpicionis. xxxix. de officio delegati. Quod de arbitris dictum, eius exceptio prima hæc eſt: Niſi & alij iudices cum recuſato dati ſint: tunc enim non apud arbitros, ſed apud coniudices cauſa ſuſpicionis eſt probanda ca. ſi contra. iiij. de officio delegati, in vj. Altera exceptio eſt: Niſi delegatus iudex recuſetur: tunc enim ad delegantē cognitio ſpectat. d. cap. ſi contra. §. cum autem. item cap. ſuper. xxvij. §. quem verò. & § eius ergo. verſi. coram iudice delegato. eo. ti. Tertia exceptio eſt: Niſi officialis epiſcopi recuſetur. hoc enim caſu epiſcopi cognitio eſt. d. c. ſi cōtra. iiij. in fi.

III. EVENTVS RECVSATORIÆ exceptionis oppoſitæ.

I. Regula: De tempore arbitris definiendo, intra quod niſi exceptio fuerit diſcuſſa, procedatur in negocio principali, cauetur c. legitima. ij. de appellat. in vj. cap. ſuſpicionis. xxxix. de officio delegati.

II. Regula: Si iudex ſuſpectus fuerit pronūciatus: aſſenſu recuſantis alij negocium principale committet cognoſcēdum, vel ad ſuperiorem id trāſmittet. c. ad hæc. xxvij. in fi. & cap. cum ſpeciali. lxj. § & ipſa probata. de appellationibus. cap. ſi quis contra. iiij. de foro competenti. l. xiiij. in prin. & verſi. in eo

in eo ſcilicet.& l.xvj.§.ſancimus.verſi. illico autem.C.de iudiciis. Contradicere videtur cap.licet.10.in fin.de foro competenti. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi iudex delegatus recuſatus ſit: hic enim ne quidem cum aſſenſu recuſantis cauſam alij committet.cap.iudex 5.de officio delegati, in vj. Altera exceptio eſt: Niſi clericus epiſcopum ſuum ſuſpectum dixerit: tunc enim vicini epiſcopi cognoſcent.ij.q.vj.c.placuit.item xj.q.iij.c.presbyteri.

IIII. AD FINE PROPOSITÆ exceptionis remedium.

Adfine remedium eſt appellatio.ij.q.vj. cap.ſi quis iudicem, in prin. Hæc de recuſatoria iudicis.

III. DE EXCOMMVNICATIONIS exceptione.

Excommunicato actori obſtat exceptio excommunicationis, donec abſolutus ſit.cap. decernimus. viij. de ſenten. excommu. in vj. cap.j. in prin.de exceptionib. in vj Concordant ea quæ habentur ſ.lib.proxim. cap.vj.quæſt.iiij.except. x.Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi excipiens ſpeciem excommunicationis & nomen excommunicatoris non exprimat.d.cap.j.in prin.verſ.ſi quis igitur. Altera replicatio eſt: Niſi excommunicatio intra octo dies non fuerit probata.ibidem ver.ſciturus eam rem.& c.prudentiam.xxj.§.vj.nobis.de officio delegati. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi poſtea pendente lite probetur: tunc enim ſequens proceſſus inhibetur, quamuis præcedentia acta valeant.d.cap.j.§.ſi verò poſtmodum.Tertia replicatio eſt: Niſi excommunicationis exceptio antea bis fuerit oppoſita. Quę replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d. §. ſi verò poſtmodum. verſ. promiſio quòd vltra duas vices hæc non opponatur exceptio, &c. Quarta replicatio videtur: Niſi exceptio propoſita ante litem conteſtatam non fuerit oppoſita. Sed reprobatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. eod.cap.in prin. Quibus concordat d. cap.j. in prin.verſ. in quacunque parte iudiciorum. item §.ſed ſi poſt. Quinta replicatio videtur: Niſi à reo non fuerit oppoſita exceptio. Sed reprobatur d. §.ſed ſi poſt. verſ. eo tamen ſaluo.& cap. exceptionem.xij.in fine. de exceptionibus. Sexta replicatio eſt: Niſi vniuerſitate agente, non ipſa, ſed rectores ipſius ſint excommunicati.

Quæ

Quæ replicatio approbatur ſub certis conditionibus. c. vlt. de procuratoribus. Septima replicatio videtur: Niſi is qui exceptionem obiicit, antea excommunicato actori communicauerit. Sed reprobatur c. à nobis. ij. de exceptionibus. Contradicere videtur c. in præſentia. xlvj. de ſentent. excom. Octaua replicatio eſt: Niſi exceptionem, non actionem proponenti excommunicationis exceptio obiiciatur. c. cum inter. v. de exceptionibus. Huius duplicatio eſt: Niſi exceptio, quam excommunicatus obiicit, reconuentionem contineat. d. cap. cum inter. v verſ. cæterùm non ſic in reconuentione. Nona replicatio eſt: Niſi appellanti & appellationem proſequẽti excommunicationis exceptio obiiciatur. d. c. cum inter. v. verſ. porrò cum excommunicato. c. dilectæ. x. cap. ſignificauit. xj & cap. vltim. eod. tit. de exceptionibus. Hæc de excommunicationis exceptione ſint dicta.

IIII. DE EXCEPTIONE SPOLII.

I. Regula: Spoliatus reus in iudicio reſpondere non tenetur, niſi fuerit reſtitutus. ij. q. ij. in prin. cum c. ſequente. c. omnes. c. nullus. c. in ſcripturis. ca. nullus. & c. vlt. item iij. q. j. c. j. c. epiſcopi, cum ſequentib. vſque ad c. nulli item c. vlt. §. pater ergo. & iij. q. ij. c. cum eccleſia. c. oportet. c. audiuimus. c. prius. item v. q. ij. c. vlt. in prin. verſ. nã ſi aut ui. item xxxiij. q. ij. cap. hiſtoria, cum plurib. aliis, quæ vide J. lib. iiij. cap. de actione qua vxor virum petit, in prin. item c. cum dilectus. ij. & ca. vlt. in fine. de ordine cognit. c. j. §. illum autem. de reſtitut. ſpoliator. in vj. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ab alio quàm ab actore ſpoliatus fuerit reus. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d. c. j. in prin. Huius duplicatio eſt in criminal. cauſis: in his enim nihil refert, à quo reus accuſatus fuerit ſpoliatus. d. cap. j. in princ. verſ. in ciuilib. negociis. & §. ſed ſi in ciuilib. Altera repicatio eſt: Niſi intra quindecim dies Spolij exceptio non fuerit probata. d. §. ſed ſi in ciuilib. Tertia replicatio eſt: Niſi ab alio quàm actore ſpoliatus intra tempus à iudice ſtatuẽdum reſtitutionem non petierit, nec cauſam ad finem perduxerit. d. c. j. §. ſolet. Quarta replicatio eſt: Niſi ſuper rebus eccleſiaſticis agatur. d. cap. j. §. fin. Quinta replicatio eſt: Niſi rebus eccleſiaſticis ſpoliatus, de rebus priuatis conueniatur. d. §. fin. verſ. vel è contrario. Sexta replicatio eſt: Niſi quis vi occupans poſſeſſionem in continenti ſit delectus iij. quæſt. j.

cap.vlt.§.ſed obiicitur. Septima replicatio eſt:Niſi ſpoliatus res eccleſiæ,quibus ſpoliatus eſt.profundat.iij. q.ij.cap.vlti.

II. Regula: Vis propoſitæ exceptionis hæc eſt,vt repellat agentem, non etiam vt agens ad reſtitutionem cogatur vel condemnetur.cap.cum dilectus.ij.de ordine cognit. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi per reconuentionem ſpoliatio opponatur d. cap. ij. §. nos autem diſtinguendum. Hæc de exceptione ſpolij.

V. DE EXCEPTIONE CAVtonis præſtandæ.

Poſtremò actor tenetur cauere de lite intra duos menſes conteſtanda, aut damno quod ſenſit reus in duplum præſtando, ſi intra duos menſes litem non fuerit conteſtatus: alioquin exceptione repellitur. iij. quæſt. iij.cap.vlt.§.libellum. Nouell.xcvj. in princ.

Sed & cauere tenetur actor de certa quantitate reo præſtanda, ſi in cauſa non obtinuerit: qua cautione non præſtita,per exceptionem ſubmouetur.d.c.vltim.§.quod fieri.Nouell. iiij. §. & quia moris. & §. quia verò compertum. item Nouell. cxij. §. cæterùm. Plura de huiuſmodi cautionibus præſtandis vide M.I.C.lib.ij,cap.xij. cum trib.cap.ſequentibus. Hæc de exceptionibus dilatoriis, quarum tamen plures proponentur j. lib. v. cap.de actionibus, quæſt. quando competat.

DE RECONVENTIONIbus. Cap. X.

PRIMA regula, De differentia reconuentionis & exceptionis, habetur c. cum dilectus. ij. de ordine cognitionum: de qua vide paulo ſuperius in exceptione ſpolij regul. ij.

II. Regula: Reus actorem in eodem iudicio reconuenire poteſt, & conuentio & reconuentio paribus paſſibus ambulare debent.d.cap.cum dilectus.ij. §.nos autem diſtinguendum.verſ.quanquam in idem.item c. j. de mutuis petitionibus. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi interdicto recuperandæ poſſeſſionis agatur: huic enim reconuentio non poteſt opponi. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.vlt.de ordine cognit.item cap. ad vltimum. ij. de cauſa poſſeſſionis. Concordant ea quæ habentur infrà

cap.

cap.xvij.reg.j. cum ſequente. Altera exceptio eſt.Niſi excõmunicatus reconuentionem opponat.c. cum inter. v. §.fin. de exceptionib. Tertia exceptio eſt:Niſi apud alium quàm actionis iudicem reconuentio opponatur.c. diſpendia.iij.§. reus quoque de reſcriptis, in vj. Quarta exceptio eſt: Niſi apud arbitros cauſa agatur.cap.cum dilectus.vj.de arbitris. Quinta exceptio eſt: Niſi prius liqueat de vna cauſa quàm de alia, vel reus in reconuentione moram faciat. Minſing. cent.j.obſeruat.x. Plures exceptiones vide ſ.cap.ij. quæſt.ij. in fine, replic.iij.

III. Regula: Modus procedendi per reſcriptum cõuentioni præſcriptus, etiam reconuentioni datus intelligitur. c. prudẽtiam. ij. de mutuis petitionibus. Hæc de reconuentionibus, & aliis actib. iudicialib. litis conteſtationem præcedentib. Sequitur nunc de ipſa litis conteſtatione, & actibus eam ſequentibus.

BIBLIOTECA DE FIL... FIA Y LETRAS MADRID

DE LITIS CONTESTATIONE, deque iureiurando ob calumniam dando, & alijs huiuſmodi iuramentis.

Cap. XI.

DE LITIS CONTESTATIONE.

PRIMA regula: Litis conteſtatio fit non per poſitiones & ad eas reſponſiones, ſed per petitionem in iure propoſitam,& reſponſionem ſecutam. c.vnico.de litis conteſtatione.capit. dudum. liiij. §. licet autem. de electione. Quod autem dicitur, per reſponſionem ſecutam fieri litis conteſtationem, id intelligendum de reſponſione, quæ in negando,non diſtinguẽdo conſiſtit.Nam per exceptionem,quamuis peremptoriam,quæ in diſtinguendo conſiſtit, non fit litis conteſtatio.c.ſi oblato.ij.de litis conteſtatione,in vj.

II. Regula: Omiſſa litis conteſtatione, proceſſus eſt nullus.d.cap.vnico. verſ. quia litis conteſtationem non inuenimus eſſe factam, &c.& d.§.licet autem. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi non iure actionis, ſed officio iudicis procedatur.c.iudicis.ij.de officio iudicis.

III. Regula: Viginti dierum dilationem habet reus ad litem conteſtandam.iij.q.iij.cap.vlt.§.offeratur. Nouell.liiij.

§.ſed & illud. Hæc de litis conteſtatione: de qua vide item M.I.C.lib.ij.cap.xvj.

DE IVRAMENTO CALVMNIÆ, & aliis huiuſmodi iuramentis.

I. Regula: Lite conteſtata, de veritate atque calumnia iurandum eſt. Inſtit. de pœna temere litigantium, in prin. verſ. ecce enim. l.ij. in prin C de iureiurando propter calumniam l.xij. in prin. C. de iudiciis. Cuius regulæ exceptio prima hęc eſt: Niſi ab aduerſario iuſiurandum remittatur. cap. j. § j. de iuramento calumniæ, in vj. Contradicit d.l.ij.§. ſed quia veremur Altera exceptio eſt: Niſi clerico iuſiurandum deferatur. Hæc exceptio approbatur certo modo c. j. de iuramento calumniæ. Contradicere videtur cap. cæterùm. v. eod tit. Tertia exceptio eſt: Niſi in cauſis ſpiritualibus iuſiurandum deferatur. c. literas. ij. d. tit Mutatur ac reprobatur exceptio hæc c. j. §. fin. eod. tit. in vj. Quarta exceptio videtur: Niſi ſemel ſit iuratum. Sed reprobatur c. in appellationis ij. in prin. & § fin. d. tit. in vj. Quinta exceptio videtur: Niſi conſuetudo extet in contrarium. Sed reprobatur c. conſtitutus. iij. §. præſentium de fideiuſſoribus. Sexta exceptio videtur: Niſi collegium vel vniuerſitas conueniatur. Sed reprobatur cap. Imperatorum iiij. de iuramento calumniæ.

II. Regula: Non ſolùm principales perſonæ, ſed etiam aduocati vtriuſque partis iurare cōpelluntur. c. cum cauſam vj. d. tit. Cōcordat M.I C. lib. ij. cap. xvj. de iuramento calumniæ, q. iiij. reg iiij. Cuius regulæ exceptio prima videtur: Niſi aduocatus vel procurator poſt iuramentum à principali præſtitum ſit conſtitutus. Sed reprobatur c. in appellationis. ij. §. procuratorès. de iuramento calumniæ, in vj. Altera exceptio videtur: Niſi dominus inſtruxerit procuratorē quid proponere debeat. Sed reprobatur d. §. procuratores. verſ. etiam ſi à ſuis dominis.

III. Regula: Non ſolùm de opinione, ſed etiam de veritate iuratur. c. j. § fin. de iuramento calumniæ, in vj. Contradicit l. ij. § & licet. C. eod. tit.

IIII. Regula: Principalis tam per ſe, quàm per procuratorem iurare poteſt c. in pertractandis. iij. & cap. Imperatorum. iiij. de iuramento calumniæ. item cap. vlt. eod. tit. in vj.

V. Regula: Tactis ſacroſanctis euangeliis iuratur. Cuius exceptio eſt: Niſi epiſcopus per ſe de calumnia iuret: hic enim

hic enim propoſitis tantùm,non etiã tectis Euangelijs iurat. c.vlt.in prin.de iuramento calumniæ xj. q.j. c.teſtimonium.

VI. Regula: Non eſt neceſſe, vt ſtatim poſt litem conteſtatam de calumnia iuretur: ſed ante,vel poſt, quandocunque iudici videbitur,iurandum. c. j. in prin.& cap. in appellationis.ij.§.fin.de iuramento calumniæ.in vj.

VII. Regula: Pœna non iurantis ſtatuitur c. vlt. §.fin.de iuramenro calumniæ. Concordant ea quæ habentur M.I.C. lib.ij.c.xvj.de iuram.calumniæ,quæſt.ix. Hæc de iuramento calumniæ ſint dicta:de quo tamen vide plura M.I.C.d.c.xvj.

DE PROBATIONIBVS.

Cap. XII.

PRIMA regula: Lite conteſtata,& iureiurando calumniæ præſtito, præſtanda eſt probatio eius de quo inter partes controuertitur ſeu dubitatur. Quæ regula cùm ipſo iure ſubſiſtat, aliquot recipit exceptiones,quarum prima hæc eſt: Niſi id, de quo quæritur, ſit notorium: hoc enim probatione nõ indiget.c.ſuper eo.iij.in prin.de reſtibus cogẽdis.c.tua nos viij.in prin.de cohabitat.cleric. Plura de hac exceptione vide ſ. libr. prox. c.xiiij.in prin. Altera exceptio eſt:Niſi factum iudici notum ſit xv.q.v.c.vltim.in princ. Cuius replicatio eſt: Niſi iudici non vt iudici, ſed vt Deo vel homini notum ſit. d.c.vlt.§.ſed mirandum. c. ſi ſacerdos. ij. de officio ordinarij.ij.q.j.cap.vnus ex vobis. Plura de exceptione propoſita vide j.cap.xix.except.xx.repl.j.dupl.j.Tertia exceptio eſt:Niſi aduerſarius factum ſit confeſſus.d.cap. vlt. verſ. niſi ſua ſponte ipſum confiteatur.& verſ. ſola ergo ſponranea.ij.q.j.c.j. Huius. replicatio eſt:Niſi iudici tantùm ſit confeſſus.d.c.ſi ſacerdos.ij. Plures huiuſmodi replicationes vide j.de confeſſis. Quarta exceptio videtur:Niſi is qui dicit, in dignitate ſit poſitus; vt puta epiſcopus. Sed reprobatur vj.q.ij.in prin.cum c.ſequente, & c.vlt. Planè admittitur exceptio propoſita in perſona Papæ dicentis, cuius adſertioni ſtandum eſt. Clement. j. de probationibus. Quinta exceptio videtur:Niſi exceptio aliqua contra teſtem producta in controuerſiam deducatur. Hæc enim probanda non videtur.Sed & hæc exceptio reprobatur c.j.de exceptionib. Sexta exceptio eſt: Niſi iureiurando delato vel relato, id præſtitum ſit vel remiſſum. Quæ exceptio approbatur ſi-

mul & dinſtinguitur per ea quæ proponentur. j. cap. xvj. reg. xviiij. cum ſequentibus.

VTRI PROBATIO INcumbat.

II. Regula: Affirmanti, non neganti probatio eſt iniungenda. cap. bonæ. xxiij. §. porrò exceſſus. verſ. & quod citati. de electione. Concordat. M. I. C. lib. ij. cap. xvij. quæſt. ij. reg. j. in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ex confeſſione negantis, vel ex alio argumento præſumptio ſit pro affirmante: tunc enim neganti contra præſumptionem probatio eſt iniungenda. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur exemplo cautionis indebiti cap. ſi cautio. xiiij. de fide inſtrum. l. xxv. §. fin. ff. de probationib. l. xiij. C. de non numerata pecunia. Aliud exemplum eſt in ſolutione indebiti d. l. xv. §. ſin verò ab initio. item cap. is qui conqueritur. iiij. de ſolutionib. Alia exempla habentur cap. afferte. ij. & c. vltim. dé præſumptionibus. cap. per tuas. x. de probationibus item j. reg. v. cum ſequentibus. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi affirmans in eadem cauſa deprehenſus ſit in mendacio: hoc enim caſu & in propoſita quæſtione mentiri præſumitur, atque ita præſumptio per aliam præſumptionem eliditur, affirmantiſque probatio eſt iniungenda, exemplo. d. cap. is qui conuenitur. iiij. verſ. niſi eius aduerſarius ſolutionem eat inficias. de ſolutionib. & d. l. xxv. in princ. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi confeſſio, ex qua præſumptio ſumitur, ſit nimium generalis non expreſſa cauſa: hoc enim caſu præſumptio ex ea ſumpta inualida eſt ad transferendum onus probandi, exemplo. d. c. ſi cautio. xiiij. de fide inſtrum. Huius ratio videtur eſſe, quia quemadmodum libellus actoris non expreſſa cauſa, incertus atque ineptus cenſetur, cui reus reſpondere non cogitur, c. vltim. de libelli oblatione: ita quoque confeſſio, non expreſſa cauſa, incerta reputatur: ideóque præſumptionem contra confitentem non parit. l. vj. in prin. ff. de cõfeſſis. Hæc de prima exceptione. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi quis ſponté ſe beneficio renunciaſſe neget. c. ſuper hoc. v. de renunciatione. Tertia exceptio videtur: Niſi affirmans in probatione deficiat. Sed hæc exceptio reprobatur vj. q. v. in princ. cum c. ſequente, & ca. vlt. l. xxiij. C. de probationibus. Plura de hac exceptione vide M. I. C. d. reg. j. exce. vj. Quarta exceptio eſt: Niſi mixtum ſit iudicium, in quo vterque actor

& reus eſt: in hoc enim vterque probat.c.ex literis.iij.de probationib. Quinta exceptio eſt: Niſi viro affirmante ſe debitum coniugale vxori reddidiſſe, illa neget: hoc enim caſu neganti vxori probatio incumbit. xxxiij. q.j.c. requiſiſti. §. fin. cum c.ſequente. Concordant ea quæ habentur j.lib.iiij.c.de actione ad diſſoluend. matrim. q. iiij. reg. ij. Sexta exceptio eſt: Niſi quis aliquid ritè vel iure factum eſſe neget: nam & hoc caſu neganti probatio incumbit.c.bonæ memoriæ.xxiij. §.porrò. exceſſus. de electione.c.ſicut.xvj.§.fi.de re iudicata. Concordat M. I. C.lib.ij.cap.xvij.q.ij.reg.j.except.iiij.Septima exceptio eſt: Niſi delictum dolo commiſſum eſſe negetur. c.j.de præſumptionibus. Hæc de ſecunda regula: de qua tamen aliiſque ſimilibus vide plura M. I. C. d.q.ij.

PER QVÆ PROBANDVM?

III. Regula: Fama probandi vim non habet, niſi aliis adminiculis iuuetur. c. ſuper eod.v.§.fin.de eo qui cognouit conſang.c.tam literis.xxxiij.in princ.de teſtibus.cap.tua nos. viij.§.ſi verò publicum.de cohabitat. clericor. Adiuta autem aliis indiciis & argumentis fama probandi vim habet. cap. cum cauſam.xiij.verſ.famam. de probationibus. c.præterea xxvij.de teſtibus.

IIII. Regulá: Non ſolùm teſtes & inſtrumenta, ſed & alia indicia & argumenta vim probandi habent.d.c.cum cauſam.xiij.Concordat M.I.C.lib.ij.c.xvij.q.iij.reg.vij.

V. Regulá: Ex eo quòd quis dilationibus ſubterfugit iudicium, vel contumaciter abeſt, præſumitur malam fouere cauſam.cap. nullus. iiij.de præſumptionib. cap. cum contumacia.vij.de hæreticis, in vj.xj.q.j.c.Chriſtianis.§.fin.

VI. Regula: Idem præſumitur de eo qui defenſionis vel probationis copiam aduerſario ſubtrahit.ca.conſtitutis.xlv. verſi. cum ſecundum legitimas.de teſtibus.cap.peruenit.iiij. verſ.& quod eam ille.de teſtibus cogendis.

VII. Regula: ex vita etiam anteacta præſumptio ſumitur.c.ex ſtudiis.iij.c.mandata.vj.& c.cum in iuuentute.xv.de præſumptionibus.c.ſemel.viij.de reg.iuris, in vj.

VIII. Regula: Ex vicinitate præſumitur noticia facti vicini.c.quoſdam.vij.& c.quanto.viij.de præſumptionibus.

IX. Regula: Qui ex duobus propoſitis vnum negat, alterum affirmare creditur.cap.nonne.v.d.tit.

X. Regula: Quæ argumenta cuique rei probandæ ſuffi-

ciant, nullo certo modo poteſt definiri, ſed hoc iudicis arbitrio relinquendum. iiij.q ueſt. ij.cap.vlt.§.ſæpe etiam.l.iij. §.eiuſdem. ff. de teſtibus.

X I. Regula: De filiatione probanda cauetur c.trāſmiſſæ iij.c.cauſam. iiij.& c.per tuas.xij.qui filij ſint legitimi.Plura de hac re vide M.I.C.lib.ij.cap.xvij.quæſt.iij.de eo, an ſit filius,probando.& lib.iiij.cap.xxv.quæſt.j.

X I I. Regula: De ingenuitate probanda cauetur iiij. q. ij.c.vlt.§.ſoli teſtes.l.j.C.de teſtibus.

X I I I. Regula,De dolo probando.Qualitas cauſæ principalis ad dolum arguendum non ſufficit. l. xv.§. ad vim. C. de tranſactionibus. Cui videtur contradicere De pœnitent. diſtinct.v.cap.qualitas.

X I I I I. Regula, De teſtamento ſeu obligatione probanda. Etiam per vnum teſtem, qui dicit ſe interfuiſſe, & alios duos deponentes de confeſſione teſtatoris aliud agentis,probatur.c.vlt.de ſucceſſionibus ab inteſtato.

X V. Regula, De re iudicata probanda. Etiam per teſtes probari poteſt.cap.Albericus.xliij.de teſtibus.cap.ſicut.xvj. de re iudicata.

X V I. Regula: De virginitate probanda cauetur c.propo ſuiſti.iiij.& c.cauſam.xiiij.de probationibus.

X V I I. Regula: De carnali copula probanda cauetur cap.literis.xij.cap.tertio.de præſumptionibus.cap.præterea. xxvij.de teſtibus.

X V I I I. Regula: De conſanguinitate probanda cauetur cap. quoties.v. de teſtibus. Concordant ea quæ habentur ĵ. li. iiij.cap.xviiij. quæſt.iiij.reg.iij.

X I X. Regula: De matrimonio probando cauetur.cap. illud quoque. xj. de præſumptionibus. Concordant ea quæ habentur.ĵ.lib.iiij.cap.xvij.q.iij.reg.ij.

X X. Regula: De impotentia viri vel vxoris probanda vide d.q.iiij.reg.vj.

X X I. Regula, De iuriſdictione probanda. Hæc probatur per ſolutionem tributi.c.omnis.ij.in fine de cenſibus.

X X I I. Regula: de falſis literis Papæ probandis ac cognoſcendis cauetur c.quam graui.vj.de crimine falſi.

X X I I I. Regula: Falſitas literarum non conuincitur ex raſura in loco non ſuſpecto facto.ca. ex conſcientia.ix.d.tit. & c.ex literis.iij.de fide inſtrum.. Hactenus per ea quæ probari poſſit, oſtenſum eſt: cuius tamen quæſtionis plures regulas

gulas vide M. I. C. lib.ij.c.xvij.q.iij.

QVOVSQVE IN PROBATIOnibus diſputandis ſit procedendum.

XXIIII. Regula: Teſtes probatorios & reprobatorios probatoriorum reprobare licet: vlterius procedere non licet. cap.licet.xlix.de teſtibus.

EVENTVS PROBATIONIS.

XXV. Regula: Si fuerit probatum: obtinet is qui probauit, & is contra quem probatum eſt, in ſimplum vel in duplum eſt condemnandus: per ea quæ habentur M.I.C. d.cap. xvij.quæſt.v.reg.j. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi aduerſarius probaturus ſit contrarium. Quæ exceptio cùm ipſo iure ſubſiſtat, recipit replicationem hanc: Niſi negatiuam delicti in contrarium ſit probaturus. c.ad noſtram.xij. de probationib. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi atteſtationes ſint publicatæ: tunc enim non admittitur probatio in contrarium. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.cum veniſſet.xxv.§.quæſtiones.de teſtibus. de qua replicatione vide item j.cap.xiiij.reg.iiij. Tertia replicatio eſt: Niſi probationi in contrarium fuerit renunciatum.d.§.quæſtiones.ver. vel renunciatū fuit teſtibus. Quarta replicatio eſt: Niſi poſterior probatio non ſit efficacior priore. Approbatur exemplo cap. quia veriſimile.x.de præſumptionibus. Quinta replicatio eſt: Niſi probatio ſit facta per confeſſionem iudicialem, per iuſiurandum delatum vel relatum præſtitum vel remiſſum, per rem iudicatam, vel ſimilia argumenta quæ ius faciunt: contra hæc enim non admittitur probatio in contrarium, vt ſub ſingulis iſtis locis docebitur. Hæc de prima exceptione. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi exceptione id quod probatum eſt aduerſarius elidat. l.ix. in fine. C.de exceptionibus. Cuius replicatio eſt: Niſi de hæreſi ſuſpectus, in agone mortis conſtitutus petierit hæreticos conſolatores, & exceptio, illum non fuiſſe ſanæ mentis, opponatur. Hæc enim exceptio admittenda non eſt.c.filij.iij.de hæreticis, in vj. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi vehemens ſit præſumptio contra probantem: hoc enim caſu efficacior probatio ab eo requiritur: qua deficiente, leui probatione non iuuatur, exemplo d.cap.quia veriſimile. x. de præſumptionib. cap. vlt. §. fin. in fine de presbytero non baptizato. & l. vlt. in princ. ff. quod metus cauſa.

Hæc de xxv. regula. cuius tamen plures exceptiones vide. M. I. C. d. reg. j.

XXVI. Regula: Si non fuerit probatum: ſuccumbit is qui probare debuit. ij. q. j. cap. j. c. iudex. c. primates. c. vnus c. notum. c. nomen. & c. primo item ij. q. v. c. conſuluiſti verſ. ſpontanea enim. item xj. q. iij. c. graue. c. quamuis. c. non ſolum, in prin. & xv. q. v. c. vlt. in fine. item xxiiij. q. iij. in prin. §. hinc Paulus. item xxx. q. v. c. ſi quis diuinis. §. his ita reſpondetur. c. nullum. item De reſtitut. ſpoliator. c. cum ad ſedem. xv. & c. vlt. §. ſanè ſi actor. de iureiurando. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi aduerſarius factum ſit confeſſus. Quæ exceptio locis pluribus iam allegatis probatur. Altera exceptio eſt: Niſi ei cui probatio incumbit, iuſiurandum à iudice delatum ſit, iſque iurauerit. d §. ſanè ſi actor. Plura de hac exceptione vide j̃. cap. xvj. reg. xviiij. cum ſeq. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones vide s̃. reg. j. Hæc de probationibus in genere ſint dicta: de quibus vide plura M. I. C. d. cap. xvij. Sequitur nunc de iiſdem in ſpecie, & primum de inſtrumentis.

DE INSTRVMENTIS.
Cap. XIII.

PRima regula: inſtrumenta regulariter quidem vim probandi habent. l. xv. C. de fide inſtrumentor. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi inſtrumentum non ſit ſolenniter factum teſtibus adhibitis & ſubſcriptionibus ſubiectis. c. cum à nobis. xxviij. §. nec ſcriptum. de teſtibus. l. vlt. §. fin. C. ſi certum petatur. Huius replicatio eſt: Niſi conſuetudo inſtrumentum minus ſolenne probet. c. cum dilectus ix. §. ſuper tertio. de fide inſtrumen. Altera exceptio eſt: Niſi præſbyteri teſtes in conficiendo inſtrumento adhibiti ſint. xiiij. q. ij. c. vlt. Tertia exceptio eſt: Niſi inſtrumentum ſit imperfectum. l. xvj. C. de fide inſtrum. Cuius replicatio eſt: Niſi defectus ſit vnius aut alterius literæ. Quæ replicatio approbatur exemplo c. ex parte. xj. de fide inſtrum. Quarta exceptio eſt: Niſi inſtrumentum non ab eodem tabellione fuerit abſolutum, ſed à diuerſis. d. l. xvj. Cuius replicatio eſt: Niſi, tabellione mortuo alius authoritate odinarij id perfecerit. cap. penult. de fide inſtrum. Quinta exceptio eſt; Niſi inſtrumentum raſuram habeat. Reprobatur cap. ex literis eod. tit. &

tit.& cap.ex conſcientia.ix. de falſi crimine. Sexta exceptio eſt: Niſi ſigna inſtrumenti vitioſa ſint, vel adulterina. Nouel. lxxiij.§. oportet verò. Cuius exemplum habetur cap. inter dilectos.vj. de fide inſtrum. Septima exceptio eſt: Niſi falſitas vel mendacium in inſtrumento deprehendatur. diſtinct. ix. cap. ſi ad ſcripturas. Plura de hac exceptione vide M.I.C. lib.ij.cap.xviij.quæſtio.v.except.vj. Sed & eius ſpecies eſt ſ. except.proxi. Octaua exceptio eſt: Niſi teſtes contra inſtrumentum deponant. cap. tertio.v. de probationibus.cap.cum Ioan.10. de fide inſtrum. Nona exceptio eſt: Niſi is qui inſtrumento vtitur, illud antea impugnauit. ca.cum olim.xix. verſi.licet enim. de cenſibus.cap.ex eo.xxxviij.de reg.iut.in vj.l.iij.C.de fide inſtrum. Decima exceptio eſt: Niſi exemplum inſtrumenti, non ipſum authenticum producatur.c.j. de fide inſtrum.l.ij.ff.eod.tit. Huius replicatio eſt: Niſi authoritate ordinarij per tabellionem exemplum ſit confectum.c.vlt.eod.tit. Plures huiuſmodi replicationes vide M. I.C.d.quæſt.v.except.10. Vndecima exceptio eſt: Niſi diuerſæ ſcripturæ proferantur.c.imputari.xiij.de fide inſtrument. l.xiiij.C.eod.tit. Cuius replicatio eſt: Niſi diuerſitas in idem tendat.c.nihil.vij.de verbor.ſignificat. Duodecima exceptio eſt: Niſi teſtes qui in inſtrumento continentur, deceſſerint. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap.ſcripta. ij.de fide inſtrumen. Decimatertia exceptio eſt: Niſi inſtrumentum ſit mutilatum.c.inter dilectos.vj. eod. tit. Decimaquarta exceptio videtur: Niſi poſt publicatas atteſtationes inſtrumentum proferatur. Sed reprobatur c. cum dilectus. ix.in prin.d.tit. Hæc de prima regula: cuius tamen plures exceptiones vide M.I.C.d.quæſt.v.

DE EXHIBENDIS INSTRVMENTIS.

II. Regula: Inſtrumenta regulariter quidem apud iudicem, coram quo litigatur, exhibẽda ſunt. Sed ex cauſa etiam alibi exhiberi poſſunt. cap. accepimus.iiij. de fide inſtrum.l. xvij.C.eod.tit.

III. Regula: De tempore exhibendorum ſeu producendorum inſtrumentorum cauetur c. cum dilectus.ix.in princ. eod.tit. Plura de exhibendis inſtrumentis vide ſ.cap.vij.

DE INNOVATIONE inſtrumentorum.

IIII. Regula: Innouatio inſtrumenti ſeu priuilegij nouum

uum ius non tribuit, nec antiquum confirmat: ſed ſi quod competit, conſeruat. cap. cum dilecta. iiij. de confirmatione vtili.

DE INSTRVMENTO AMISSO.

V. Regula: Contenta in inſtrumento amiſſo probari poſſunt per teſtes, & quòd fuerit ſine vitio. cap. cum olim. xij. de priuilegiis. Hæc de inſtrumentis, de quibus vide plura M. I.C. lib. ij. cap. xviij.

DE TESTIBVS.
Cap. XIII.

DE PROVOCANDIS ET examinandis teſtibus.

PRIMA regula, De loco vbi producendi & examinandi ſunt. Regulariter quidem apud ipſum iudicem, vbi cauſa agitatur, teſtes examinandi ſunt, per ea quæ habentur M. I.C. lib. ij. cap. ix. quęſt. Vbi teſtes producendi? in prin. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi teſtes longè abſint: tunc enim ibi, vbi ſunt, examinari poſſunt, examine alij cōmiſſo, per ea quæ d. q. excep. j proponuntur. Quibus concordat. cap. conſtitutus. iij. §. præterea. de fideiuſſoribus. Altera exceptio eſt: Niſi teſtes ſint valetudinarij, ſenes, debiles, vel pauperes, vt ad ipſum iudicem commodè accedere non poſſint. c. ſi qui teſtium. viij. de teſtibus. Tertia exceptio eſt: Niſi fœmina teſtis producatur. cap. mulieres. ij. de iudiciis, in vj. Quarta exceptio eſt: Niſi epiſcopus teſtis producatur. xj. q. j. ca. teſtimonium §. ſi. Nouell. cxxiij. §. præterea nulli. Quinta exceptio eſt: Niſi clericus teſtis producatur: hic enim non niſi in eccleſia eſt examinandus. d. c. teſtimonium, in prin.

II. Regula: De commiſſariis idoneis & diſcretis ad examinandos teſtes mittendis cauetur cap. ſi qui teſtium. viij. in fine. de teſtibus.

III. Regula: De tempore producendorum & examinandorum teſtium. Ante litem conteſtatam teſtes examinandi non ſunt. cap. accedens. iiij. verſi. ſi vobis conſtiterit. & cap. quoniam. v. in prin. vt lite non conteſtata. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi de morte vel diuturna teſtium abſentia timeatur. d. cap. 5. & cap. cum dilecta. iiij. §. nos igitur. de confirmatione. Huius exceptionis replicatio hæc
eſt

eſt: Niſi actor qui produxit teſtes, intra annum ex quo poteſt, non egerit: vel cum non poſſit, aduerſario receptionem teſtium non denunciauerit. d. cap. v. verſic. ſed ſi actor non conuenerit. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi cum agatur de matrimonio carnali vel ſpirituali, reus contumaciter abſit. d. c. quoniam. v. §. porrò. Tertia exceptio eſt: Niſi per viam inquiſitionis contra contumacem procedatur d. c. quoniam. v. §. ſunt & alij & cap. veritatis. viij. de dolo & contumacia. Quarta exceptio eſt: Niſi in cauſa liberali contra contumacem procedatur. cap. cum autem. xxxiiij. & ibi gl. de teſtibus. Quinta exceptio eſt: Niſi quis metuens controuerſiam, ad perpetuam rei memoriam teſtes petit examinari, & in publicam formam dicta eorum redigi. d. §. ſunt & alij. verſi. vel tertium publicatio imminet. & cap. ſignificauit. xij. cap. Alber. xliij. de teſtibus. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide 3. cap. vj. quæſtione iiij. regula iij.

IIII. Regula, itidem de tempore producendorum & examinandorum teſtium. Poſt publicationem atteſtationum teſtes alij produci non poſſunt. Clement. teſtibus. ij. de teſtibus. c. iurauit. vj. de probationibus. cap t. cum veniſſet. xxv. §. quæſtiones. de teſtibus. Nouell. 90. §. quia verò. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi in ſummario iudicio teſtes publicati fuerint examinati. hoc enim caſu variato agendi modo licet eoſdem vel alios teſtes ſuper iiſdem capitulis producere. cap. veniens. xxxviij. capite cum in tua. xliiij. de teſtibus. Altera exceptio videtur: Niſi primæ inſtantiæ teſtibus publicatis, in cauſa appellationis alij producantur. Sed reprobatur d. Clement. teſtibus. 2. Tertia exceptio eſt: Niſi dolo vel culpa examinatoris non de omnibus capitulis teſtes fuerint interrogati. cap. per tuas xlviij. de teſtibus. Quarta exceptio eſt: Niſi propter obſcuritatem dictorum ex officio iudex teſtes repetat. cap. cum clamor. liij. & ibi gloſ. eod. titu. Quinta exceptio eſt: Niſi de aliis articulis poſtea producantur teſtes, quàm producti ſunt prius. cap. fraternitatis. xvij. cap. cauſam. xix. ca. cum veniſſet. xxv. §. fina. de teſtibus. Exemplum habetur cap. cum cauſa. xlij. eod. tit. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi de articulis, qui prioribus contrarij ſunt, denuò producantur teſtes. d. Clement. teſtibus. ij. verſic. vel directò contrariis. de teſtibus. Huius duplicatio eſt: Niſi non directò, ſed per indirectum poſteriores articuli prioribus ſint contrarij. Quæ

dupiica

duplicatio elicitur ex verbis d.verſic. vel directò contrariis. Cuius exemplum eſt in exceptione aduerſus priores articulos,c.ex tenore.xxxv.de teſtibus. Hæc de iiij.regula.

V. Regula: itidem de tempore producendorum & examinandorum teſtium, ante prandium ieiuni,nō poſt examinandi ſunt teſtes.cap.j.in fine.de teſtibus.iiij.q.ij.cap.placuit. verſi.& vt nullus. Hanc regulam gloſſa dicit eſſe de honeſtate,non de neceſſitate.

VI. Regula: De teſtibus non facilè euocandis, niſi cauſa deſideret,cauetur cap.ſtatutum. xj.§. proferendo.de reſcriptis,in vj.l.iij.§.teſtes.ff.de teſtibus.

VII. Regula: De impendiis à producente teſtibus præſtandis cauetur d.§.pro ferendo.verſi.ſed nec tunc.iiij.quęſt. ij.cap.vlt.§.liberi teſtes.l.10.C.de teſtibus. Concordant item ea quæ habentur M.I.C. lib.ij.cap.xix. de producendis teſtibus, quæſt.iij.reg.j.

VIII. Regula: de puniendis iis qui teſtes teſtimonium perhibere, vel ad examen venire impediant, cauetur e.cum cauſam.xxxvij.§.quod ſi fortè.& c.cōſtitutis.xlv.de teſtibus,

DE TESTIBVS INVITIS cogendis.

IX. Regula: Si teſtis teſtimonium perhibere nolit, eogendus eſt.cap.j.c. dilectorum.10. de teſtibus cogendis. Nouel.90.§.præterea. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi aduerſus ſocerum, generum, vitricum, ſobrinum,ſobrinam,ſobrinóve natum, eóſve qui priore gradu ſunt, & c. quis teſtimonium perhibere nolit: hoc enim caſu inuitus cogendus non eſt.iiij.quæſt.ij. cap.vlt.§.item lege Iulia.l.iiij. ff.de teſtibus. Altera exceptio eſt: Niſi aduerſus ſponſum filiæ, vel ſponſæ patrem teſtimonium ferre nolit.d. cap.vlt.§. cum autem.l.v.ff.d.tit. Tertia exceptio eſt: Niſi libertus aduerſus patronum teſtimonium perhibere nolit.d.c.vlt.§.liberti aduerſus.l.xj.C.de teſtibus. Quarta exceptio eſt: Niſi teſtis ſenex ſit, valetudinarius miles, vel qui cum magiſtratu abeſt, aut cui venire non licet. Hæc multiplex exceptio approbatur d.cap.vltim.§.item inuiti. & l.viij. ff. de teſtibus. Quinta exceptio eſt: Niſi teſtis publicanus ſit, vel non detrectandi teſtimonij cauſa abſit, vel quid exercitui præbendum conduxerit.d.cap.vltim.§. publicani.l.xix.ff.d.tit. Sexta exceptio eſt: Niſi teſtis pupillus ſit.d.§.publicani. verſic.ſed nec pu-

nec pupillis.& d.l.xix.in fine. Septima exceptio videtur:Niſi teſtis in magiſtratu poſitus ſit. Sed reprobatur d.cap.vlt.§.ſi res exigit. & l. xxj.§.j. ff. de teſtibus. Octaua exceptio eſt: Niſi teſtis ſit de domo aduerſarij d. cap. vlt.§. qui intendit.l. vj.C. de teſtibus. Nona exceptio eſt: Niſi teſtis epiſcopus ſit.xj.quæſt.j.cap.teſtimonium.§.nec honore.l.vij.C. de epiſcopis & clericis. Decima exceptio eſt : Niſi teſtis clericus ſit, vel alia eccleſiaſtica perſona.ij.quæſt.vj.cap. ſtatutum. verſic.& nulla Huius replicatio eſt: Niſi veritas aliter inueſtigari non poſſit.xiiij.quæſt.ij.cap. vlt. Vndecima exceptio videtur: Niſi teſtis iurauerit. ſe teſtimonium non dicturum. Sed reprobatur cap.intimauit.xviij.du teſtibus.cap.vlt.de teſtibus cogendis. Duodecima exceptio eſt: Niſi de alia re interrogetur teſtis,quàm de qua productus eſt. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. de teſtibus.xxix.de teſtibus. Decimatertia exceptio eſt: Niſi de crimine teſtis ſit productus.cap.dilectorum.10. verſic. præterquam ſuper criminibus.de teſti.cogendis. Huius replicatio prima eſt: Niſi timore aduerſæ partis teſtis perhibere teſtimonium nolit. cap.ſuper eod.iij.eod.titu. Altera replicatio eſt: Niſi reus teſtes malitioſe ſubtraxerit.cap. peruenit.iiij.eod.titu. Tertia replicatio eſt: Niſi veritas aliter inueſtigari non poſſit. cap. peruenit.v. eod. titu. Quarta replicatio eſt: Niſi de fama electi inquiſitio fiat.cap. ſuper his.viij.eod.titu. Quinta replicatio eſt: Niſi in falſi cauſa teſtis ſit productus.d.cap.viij. verſic. quàm literis contra eum. & cap. cum contra.ix. eod. titu. Decimaquarta exceptio videtur: Niſi de conſanguinitate teſtis ſit productus. Sed reprobatur cap.cæterùm.vj.eo. titu. Hæc de nona regula eiúſque exceptionibus ſint dicta: quarumtamen plures vide M.I.C.lib.ij. cap. xix. de producendis teſtibus.quæſt.iij.reg.iij.

X. Regula: De modo cogendi teſtes per excommunicationem cauetur c.j.in fi.c. cum ſuper.ij.& c. vlt.in fi. de teſtibus cogendis. Hæc de cogendis teſtibus ſint dicta.

MODVS ET ADIVNCTA examinis teſtium.

X. Regula: De iureiurando à teſtibus præſtando cauetur ij.quæſtione iiij.cap. vltim.§.& prius.iij. quæſtio.ix. cap. penult.quarta.quæſtione ſecunda, cap. vltim. §.iuſiurandi.l. viij. in princip. C. de teſtibus. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi

Niſi teſtis epiſcopus ſit: hic enim iurare non cogitur.xj.q.J. cap.teſtimonium.§. epiſcopus. Plures huiuſmodi exceptiones vide j.eo.cap.except.xlix.

XII.Regula: De forma iuriſſiurandi teſtium cauetur cap.quoties.v.§. probatio. de teſtibus. Concordant ea quæ habentur j.lib.iiij.cap.de actione ad diſſol.matrimon.quæſt. iiij.regula v.

XIII. Regula: De teſtium multitudine refrænanda cauetur c.cum cauſam.xxxvij.§.volentes.de teſtibus.

XIIII. Regula: Sigillatim & diligenter teſtes examinandi.c.venerabili.lij.eod.tit.

XV. Regula: De ſingulis circunſtantiis negocij diligenter inquirendis, cauetur d.c.cum cauſam.xxxvij.in princ.

XVI. Regulæ: De teſtib.humilibus & abiectis torquendis vide s.lib.prox.cap.10.in fine.

QVOTIES TESTES PRODuci poſſint.

XVII. Regula: Ter poſſunt teſtes produci: quartò autem non niſi ſolemnitate legali interueniente.c.in cauſis.xv. cap.ſignficauerunt.xxxvj.c. cum cauſam.xxxvij §.fin.c.conſtitutis.46. & c. vltra lv. de teſtibus. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi atteſtationes ſint publicatæ: tunc enim iidem vel alij iterum produci non poſſunt. Quę exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur s.reg.iiij. Altera exceptio eſt: Niſi teſtibus ſit renunciatum.c.cum veniſſet.xxv.§.quæſtiones. verſ. vel renunciatum. de teſtibus. Tertia exceptio eſt: Niſi is qui teſtes denuò vult producere, atteſtationes prius penes ſe habuerit.cap. conſtitutus xxx.d.tit. Quarta exceptio videtur: Niſi conſuetudo ſit in contrarium. Sed reprobatur cap.ſeries. xxvj.eod.tit.

EVENTVS EXAMINIS ET conſequentia.

XVIII. Regula: Atteſtationes petentibus partibus publicandæ. Cuius except o eſt: Niſi tertius aliquis eas ſibi publicari petat. d. c. conſtitutus. xxx.

XIX. Regula: Publicatis atteſtationibus, alij teſtes produci amplius non poſſunt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur s reg.iiij.

XX. Regula: De teſtibus reprobatorijs aduerſus probatorios teſtes producendis cauetur cap. præſentium. ij. §. teſtes

teſtes etiam: de teſtibus, in vj.

XXI. Regula: De teſtibus reprobatorijs aduerſus reprobatorios teſtes producẽdis cauetur d.c.ij. §.ſi verò dicti.

XXII. Regula: De teſtibus reprobatoriis reprobatoriorum nõ vlterius impugnandis cauetur c.licet. xlix. de teſtib.

DE EXCEPTIONIBVS. aduerſus teſtes.

XXIII. Regula: Regulariter quidem teſtibus fides adhibenda eſt.iiij.q.ij.cap.vlt.in princ. & §.teſtium fides.l.iij.in prin.verſ.nam ſi careat.& l.xxj. §.ſi teſtes.ff.de teſtibus. Sed huius regulæ plures ſunt exceptiones, deſumptæ partim ex perſonis, partim ex dictis teſtium, quas publicatis atteſtationibus ad diſputandum proponere licet.c.in cauſis. xv. in fine. de teſtibus. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. reg. xx. cum duabus ſequentibus. Iſtiuſmodi autem exceptiones hæ ſunt.

I. Exceptio: Niſi non ſit ſufficiens teſtium numerus. Quę exceptio approbatur M.I.C.lib. ij.cap.xix.de exceptionibus contra teſtes, in princ. Regulariter autem duo teſtes ſufficiunt. ij.q. iiij.in princ c.j.item iiij. q.ij.c.vlt.§.vbi numerus. l.xij.ff.de teſtib Cõtradicit d.q.iiij.c.præſul.c.nullam.Quam obiectionem Gratianus in d. c. nullam verſ. ſed hoc vel ſpeciali, ſoluit diſtinguendo.

II. Exceptio: Niſi teſtis vnicus ſit vel ſingularis.cap.veniẽs.x.§.fin.c.licet.xxiij.c.cum à nobis.xxviij.& c.licet.xlvij. §.nec tamen.de teſtibus.Apoſt.canon.lxxiiij.iiij.q.ij.cap.vlt. §.vnius verò.xxxv.quæſt.vj.c.vlt.§.quod autem. xxxiij. q. ij. in princ.verſ.per vnum hominem. l. xx.ff.de quæſtionibus.l. viij. C. de teſtibus. Exemplum ſingularitatis teſtium habetur cap.bonæ memoriæ.xxiij. §. porrò exceſſ. verſ. cum etſi quilibet. de electione. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi epiſcopus teſtis ſit: huius enim vnius teſtimonium ſufficit.xj.q.j.c.omnes. §.teſtimonium. Altera replicatio eſt: Niſi iudex de ſententia ſua teſtimonium perhibuerit: nam & huic, quamuis vnico, creditur. cap. poſt ceſſionem. vij. de probationib. Secus autem obtinet in aliis actis iudicialibus. c.quoniam contra. xj. eod. tit.& c. cum à nobis.xxviij. de teſtibus. Tertia replicatio eſt in teſtimonio Papæ, d.cap.xxviij.in fine.

III. Exceptio: Niſi teſtis infamis ſit notatus & reprehen-

ſibilis, humilis vel abiectus.ij. q. j. cap. in primis.§.ſed & de perſonis.ij.q.iiij.cap.præſul, in fine.q.vij.c. teſtes,in prin. iij. q.v.c.ſuſpectos.c. conſtituimus.iij. q.iiij.c.nulli.iii..q.ij.c.vlt. §.teſtium.§.eos teſtes.vj.q.j.c.qui crimen. verſ.teſtes autem. c.infames,in fine.item De verb.ſignific.cap.forum.x.§.fin.& De teſtibus cogendis cap.præterea.vij.§.huiuſmodi. l. iij.in prin.ff.de teſtibus.l.iiij.C. eod.tit. Quod dictum de humilibus & abiectis,replicationem recipit, ſi fuerint torti,per ea quæ propoſita ſunt ſ. lib.prox.c. x. in fine. Altera propoſitæ exceptionis replicatio quoad reprehẽſibiles hæc eſt:Niſi ſe emendauerint. c.teſtimonium.liiij.de teſtibus. Cuius duplicatio prima hæc eſt: Niſi emendatum comitetur infamia.d. c.liiij.verſ. & eum non comitetur infamia. Altera duplicatio eſt: Niſi periurus ſe emandauerit.d.c.liiij.verſ.præterquam pro reatu periurij. Tertia duplicatio eſt: Niſi in criminali cauſa teſtis ſit.d.c.liiij.verſ.in criminali autem. Cuius triplicatio eſt: Niſi de crimine ciuiliter agatur.d.cap.liiij.verſ.vel etiam cum de crimine ciuiliter agitur. Tertia propoſitæ exceptionis replicatio videtur:Niſi de crimine nondum fuerit condemnatus teſtis. Sed hæc reprobatur d. c.liiij.verſ.vel ſi nunc per exceptionem exinde conuincatur. item cap. ſuper eo. xiij. eod.tit. Plura de exceptione propoſita vide M. I. C. libro ij.cap.xix.de exceptionib.contra teſtes,except.iiij.

IIII. Exceptio:Niſi teſtis ſit periurus.iij.q.v.c.conſtituimus.verſ.periuri.vj.q.j.c.quicunque. xxij. q.v.c.paruuli.verſ. & qui ſemel. Huius replicatio eſt: Niſi in cauſa hæreſis teſtis falſum deponẽs,& ita periurus factus, poſtea dicat contrarium:hoc enim caſu ei creditur. cap.accuſatus. viij. §. licet de hæreticis,in vj.

V. Exceptio: Niſi teſtis ſocius criminis de ſe confeſſus vel conuictus ſit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur ſ. libro prox.cap.x.quæſt.iij.reg.v.

VI. Exceptio: Niſi teſtis ſit homo litigioſus. iij. q.v.cap. ſuſpectos. verſ. aut facilè litigantes. cap. nullus verſ. nullus frequenter litigans.

VII. Exceptio: Niſi teſtis ob dicendum vel non dicendum teſtimonium pecuniam acceperit.iiij. q. ij.c. placuit. c. vlt.§.lege Iulia,in fine.xiiij.q.v.cap. vlt. §. ſed non ideo item De teſtibus c.j.c.ſicut nobis. ix.& l.iij.§.lege Iulia.ff. eod.tit.

VIII. Exceptio: Niſi teſtis in vinculis ſit, cuſtodiáue publica.d.§.lege Iulia.verſ. quiúe in vinculis.

IX.

IX. Exceptio: Niſi teſtis publico iudicio reus ſit. iiij.q.ij. c.vlt.§.in teſtimonium. item c.vlt.de teſtibus. l. xx.ff.eod.tit.

X. Exceptio: Niſi teſtis iudicio publico damnatus ſit. d. q.ij.c.vlt.§.lege Iulia.verſ.quiúe iudicio publico.& d.l.iij. §. lege Iulià. Plura de hac exceptione vide s.except.iij.

XI. Exceptio: Niſi teſtis ob carmẽ famoſum ſit damnatus.d.cap.vlt.§.ob carmen.& l.xxj.in prin.ff.de teſtibus.

XII. Exceptio: Niſi teſtis hæreticus ſit.c.j.de hæreticis. ij.q.vij.cap.non poteſt.c.ſi hæreticus. §. orthodoxis.c.teſtes, in prin.verſ.& veræ fidei.iij. q.iiij.cap.beatus. c. ſi quis verò. iij.q.v.c.ſuſpectos.verſ.& qui rectam.vj. q.j.cap. qui crimen. verſ. Chriſtum omnino. Apoſt.canon.lxxiiij.l.xij.C.de hæreticis. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi hæreticus contra hæreticum teſtis ſit. Quæ replicatio approbatur ſimul& diſtinguitur d.l.xij.§.inter ſe autem.& c.in fidei fauorem.v.de hæreticis,in vj.ij.q.vij.cap.ſi hæreticus, in prin. Altera replicatio eſt:Niſi pro orthodoxo hæreticus teſtimonium ferat. d. cap. ſi hæreticus. verſ. ſin autem orthodoxus.Nouell.xlv.§.enimuerò.

XIII. Exceptio: Niſi teſtis apoſtata ſit vel legis ſuæ tranſgreſſor.d.cap.beatus.& d.cap.ſi quis verò.

XIIII. Exceptio: Niſi teſtis de fide dubitet. capit. j. de hæreticis.

XV. Exceptio: Niſi teſtis ſit excõmunicatus vel anathematizatus.c.decernimus.viij.de ſent.exc.in vj.iij.q.iiij.c.nullus. Huius replicatio eſt:Niſi in cauſa hæreſis excommunicatus teſtimonium perhibeat.c.in fidei.v.de hæreticis,in vj.

XVI. Exceptio: Niſi teſtis non ſit legitimè coniugatus. iij.q.iiij.cap.conſanguineorum.

XVII. Exceptio:Niſi teſtis raptor ſit.d.cap. conſanguineorum.verſ.ſimiliter &c.

XVIII. Exceptio:Niſi teſtis pauper ſit.ij.q.j.c.in primis §.ſed & de perſonis.verſ.& ne inopis.iiij.q.ij.c. vlt.§.teſtium fides.l.iij.in princ.verſ.an etiam egenus.ff.de teſtibus.

XIX. Exceptio: Niſi teſtis ſeruus ſit.c.forum.x.§.teſtes autẽ.de verb. ſig.d.l.iij.in prin. Huius replicatio eſt:Niſi alia probatio deſit.iiij.q.ij.c.vlt.§.ſerui reſponſo.l.vij.ff.de teſtib. Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi pro domino vel cõtra dominũ ſuum ſeruus teſtis ſit.d.c.vlt.§.ſerui neque pro domino.l.vij. C.de teſtib. Concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.ij.cap.xix.de exceptionibus contra teſtes, except.

xiij.repli.j.dupl.j.Contradicit xij.q.ij.cap.quæſtionem.§.fin. Altera duplicatio eſt: Niſi ſeruus contra tutorem vel matrem domini teſtis ſit. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.q.ij.cap. inſolitum.

XX. Exceptio: Niſi teſtis ſe ad beſtias depugnandi gratia locauit.iiij.q.ij.c vltim.§.lege Iulia.l.iij §.lege Iulia.verſ. quia ad beſtias.ff.de teſtibus.

XXI. Exceptio: Niſi mulier teſtis ſit cap.forum.x.§.teſtes,verſ.natura de verb. ſignific. Contradicit xv. q.iij. c. ex eo.l.xviij.ff.de teſtib.item cap.quoniam iij.& cap.tam literis xxxiij. de teſtibus. Ex quibus patet, exceptionem propoſitam reprobari magis quàm approbari. Admittitur tamen in teſtamento, in quo mulier teſtis eſſe non poteſt, vt alibi dicetur:item j.except.prox.

XXII. Exceptio Niſi mulier teſtis palàm corpore quæſtum faciat.iiij.quæſt.ij.cap.vlt.§.lege Iulia.& l.iij.§.lege Iulia.verſ.quæúe palàm quæſtum.ff.de teſtibus.

XXIII. Exceptio: Niſi teſtis minor ſit ætate. d §.lege Iulia.verſ.quiúe impubes erit.& d.q.ij.cap.j in fine. Concordat.M.I.C.lib.ij cap xix.except. xvij. Contradicit d. q.ij.cap. vltim, §.fin. Cui obiectioni ibidem reſpondetur verſ. ſed miracula diuina.

XXIIII. Exceptio:Niſi is qui contra ſacerdotem perhibet teſtimonium,neque liberos neque vxorem habeat.vj. q.j.cap.qui crimen.verſ.teſtes autem.

XXV. Exceptio: Niſi in criminalibus teſtis ſit, qui accuſare non poteſt iiij.q.ij.cap.j.

XXVI. Exceptio: Niſi teſtis domeſticus,familiaris,cognatus vel adfinis ſit producentis,vel cui imperari poteſt, vt teſtis fiat.d.c.j.verſ.vel etiam eos quos ipſe.& d. q.ij.cap. vlt. §.etiam ciuili.c.item idonei.§.teſtis:§.teſtes. item iij. q. v.in princ.cum cap.ſequente c.ſimiliter.verſ.vel adfines. cap. accuſatores.q.ix.c.abſens. verſ. nec adfinis.item de teſtibus c. ſuper eo.xxij. & c.in literis.xxiiij.item l. vj l.ix.l. xxiiij. ff.de teſtibus.l.ij. C. eod. tit. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt:Niſi teſtis productus cōtra producentem, vel alium producentis familiarem teſtimonium perhibuerit.d.q.v.c.j. verſ.ſed ſi voluerint. Altera replicatio eſt: Niſi teſtis de vniuerſitate pro vniuerſitate producatur. Quæ replicatio approbatur per ea quæ proponentur j.except.xlv.replic.j.Tertia replicatio eſt in conſanguinitate probanda, & matrimo-

nio

nio contrahendo, vel diſiungendo:his enim caſibus admittuntur teſtes domeſtici ac familiares. cap. videtur. iij. qui matrimon. accuſare poſſunt. Concordant ea quæ habentur ſ.lib.iiij.cap.xix.quæſt.iiij.reg.iij.

XXVII. Exceptio: Niſi teſtis amicus ſit producentis. iiij.q.ij cap.vltim.§.teſtium l.iij.in princ. verſ. vel amicus.ff. de teſtibus.

XXVIII. Exceptio:Niſi teſtis ſit inimicus eius,aduerſus quem teſtimonium perhibet.ij.q.j.cap.in primis.§.ſed & de perſonis.verſ.ne forte.iij. q. v.in prin.verſ.& quod vox. c. accuſatores & teſtes.c ſuſpectos,in prin.c.omnes,in fine.l.iij. in princip. verſ. vel an inimicus. ff.de teſtibus. Planè pendet exceptio propoſita, quemadmodum & aliæ pleræque aduerſus teſtes propoſitæ,ex arbitrio iudicantis.l. j. §. præterea.ff.de quæſtionibus.

XXIX. Exceptio:Niſi teſtis antea in eundem reum teſtimonium dixerit. iiij. quæſt. ij. cap. placuit. §.fin.l.xxiij.ff. de teſtibus.

XXX. Exceptio : Niſi plures teſtes ex eadem domo producti ſint. reprobatur d.q.ij.cap.vltim.§.pater.&l.xvij.ff. de teſtibus.

XXXI. Exceptio: Niſi pater contra filium, vel filius contra patrem teſtis ſit.d.c.vltim. §.parentes.l. v. C. de teſtibus. Huius replicatio eſt in cauſis matrimonialibus per ea quæ paulo ſuperius except.xxvj.in fine annotauimus.

XXXII. Exceptio : Niſi libertus contra patronum teſtimonium perhibeat.xij.q.ij.c.epiſcopus. §. fin. item iiij. q. ij c.vlt. §. liberti.l.xj. C.de teſtibus.Eadem exceptio obtinet ſi ſeruus eccleſiæ ab epiſcopo manumiſſus contra eccleſiam teſtimonium perhibeat.d.c.epiſcopus. §.huiuſmodi autem.

XXXIII. Exceptio: Niſi minor aduerſus maiorem teſtimonium ferat.ij.q.vij. cap. clericus.Concordant ea quæ habentur ſ.lib.prox.cap.vj.quæſt.iiij.except.xj.

XXXIIII. Exceptio;Niſi laicus,vel is qui clericus eſſe non poteſt, contra clericum teſtis ſit. c.de cætero. xiiij. de teſtib.ij.q.vij.cap:beati.§.fin.cum c.ſequente.Concordant ea quæ habentur d.q.iiij.excep.xiij.Huius replicatio eſt in cauſis electionũ vel ordinationũ, c.tam literis. xxxiij. de teſtib.

XXXV. Exceptio: Niſi monachus contra clericum teſtis ſit. Hæc exceptio approbatur per ea quæ d. quæſt. iiij. except.xvj.propoſita ſunt.

XXXVI. Exceptio: Niſi detractor vel actor inimicorum contra epiſcopum teſtis ſit.iij.q.iiij.c.detractores.

XXXVII. Exceptio: Niſi ſacrilegus contra Chriſtianum ſit teſtis.iij.q.iiij.c.nulli.

XXXVIII. Exceptio: Niſi clericus contra laicum teſtis ſit.xj.q.j.c.teſtimonium,in prin.

XXXIX. Exceptio: Niſi Chriſtianus contra Iudæum teſtis ſit.reprobatur c.Iudæi.xxj.de teſtibus.Clement.j.eo.tit.

XL. Exceptio: Niſi teſtis ab eo, eiúſve contra quem teſtimonium perhibet,parente ſe liberauerit.iiij.q.ij.cap.vlt.§.lege Iulia.l.iij.§.lege Iulia.ff.de teſtibus.

XLI. Exceptio: Niſi patronus vel executor cauſæ in ea teſtimonium perhibeat.iiij.q.ij.c.vlt.§.patroni.item de teſtibus c.inſuper.vj.item c.vlt.in prin.eo.tit.in vj.& l.vlt.ff.eo.tit. Cõtradicere videtur c.pręſentiũ.ij.§.ſine iuramen.d.tit.in vj.

XLII. Exceptio: Niſi iudex cauſæ in ea teſtimonium perhibeat.ij.q.vj.c.hoc etiam. §. quæritur, cum ca.ſequente. iiij.q.iiij.c.j.c.nullus.verſ.ſed per ſe.

XLIII. Exceptio: Niſi teſtis ſit domeſticus iudicis. d. quæſt.iiij.cap.vlt.

XLIIII. Exceptio: Niſi teſtis negocio non interfuit, vel caſu,non rogatus interuenit.iij.q.ix.c.teſtes, in prin.verſ. ſub eorum præſentia.& §.de his etiam. item v.q.ij cap.relatum. §. vnde canonica. verſ.nec de aliis.Contradicere videtur poſteriori parti exceptionis iiij. q.ij.c.vlt.§. ad fidem.& l. xj.ff.de teſtibus.

XLV. Exceptio: Niſi cauſa, in qua teſtimonium perhibetur,teſtem aliqua parte contingat.d.c.vlt.§.nullus.§.omnibus.l.x.ff.de teſtibus.l.ix.C.eo.tit.Huius etiam loci eſt, quòd nemo ſimul accuſator & teſtis eſſe poſſit. iiij. q. iiij. c.j.c.nullus,in prin.Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi quis de vniuerſitate in cauſa vniuerſitatis teſtis ſit: huius enim teſtimonium ob id non infirmatur. ca.inſuper.vj.& ca. cum nuncius.xij.de teſtibus.cap.iij.loco v.de probationibus. item xiiij.q.ij.in princ.cum c.ſequente. Huius replicationis duplicatio hæc eſt: Niſi cauſa ſit criminalis: in hac enim teſtes ex vniuerſitate pro ea non admittuntur. d. q. ij. in princ. cum c.ſequente. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi quæratur de admonitione præmiſſa denunciationi:hoc enim caſu denuncians teſtis eſſe poteſt in propria cauſa.c. in omni. iiij. de teſtibus.

XLVI. Exceptio: Niſi teſtis ſimilem cauſam habeat.ca. perſonas.xx.de teſtibus.

XLVII. Exceptio: Niſi ſolutio per teſtes probetur. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur iij. q. ix. cap. teſtis.§.de his.l.xiiij.C.de teſtib.

XLVIII. Exceptio: Niſi abſente & non citato aduerſario teſtes ſint examinati.cap.in nomine.ij.de teſtibus.ij.q.j. c.in primis.§.deinde cauſarum.verſ.ſi eo præſente.& §.quod autem dicit. Nouell.lxxxx.§.ſcimus. Plura de hac exceptione vide M. I. C.lib.ij.c.xix.except.xxxiiij.

XLIX. Exceptio: Niſi teſtis examinatus non iurauerit. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. reg. xj. Huius exceptionis replicatio prima videtur: Niſi monachus vel religioſus ſit teſtis. Sed reprobatur c.tuis.xxxix.& c. nuper.51.de teſtibus. Altera replicatio eſt: Niſi iuſiurandum ab aduerſario teſti fuerit remiſſum.d.c.xxxix.verſ. niſi fortè à parte. Tertia replicatio eſt: Niſi teſtis antea etiam in eadem cauſa examinatus iurauerit: hoc enim caſu cum repetitur, denuò iurare non cogitur.c.præterea.vij. in prin. de teſtibus cogendis. Quarta replicatio eſt: Niſi teſtis epiſcopus ſit. De hac replicatione vide ſ.d.reg.xj.

L. Exceptio: Niſi teſtis non ſit omni exceptione maior. c.j.de teſtibus.& iiij.q.ij.c.placuit.verſ.& vt quique.

LI. Exceptio: Niſi in alio iudicio vel apud alium iudicem teſtimonium latum ſit. Reprobatur hæc exceptio c.cauſam. xj.& c.conſtitutus.xxx.§.fin.de teſtib. Admittitur tamen primùm quidem, ſi teſtes producti in ſummario iudicio, in ordinario iudicio allegentur.c.veniens.xxxviij.eo.tit. Deinde admittitur, ſi apud arbitrum producti, apud ordinarium allegentur. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur ca. præſentata.50.de teſtibus.l.xvj.C.eod.tit.

LII. Exceptio: Niſi in ſcriptis, non viua voce teſtimonium ſit perhibitum. iij.q.ix. ca.teſtes in prin.iiij.q.ij.c.vlt.§. altera eſt.v.q.ij.c.relatum.§.vnde canonica. item ca.tua nos. viij.§.ſi verò publicum.ver.cum non ſit de cohabitat.clerico. c.à nobis.ij. qui matrimo.accuſare poſſ.l.iij.§.idem diuus.ff. de teſtibus. Huius exceptionis replicatio eſt, Quòd quamuis ſcriptum teſtimonium non probet, faciat tamen præſumptio.d.c.ij.verſ.niſi quantum ad præſumptionem.

LIII. Exceptio: Niſi teſtes variauerint, vel contraria depoſuerint.iij.q.ix.c.teſtes.§.fin.cum c.ſequente.iiij.quæſt.ij.

 c.vlt.

cap.vlt.§.in teſtibus.verſ.& ideo.& §.qui falsò vel variè.item l.ij.ff.de teſtibus. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi non vnus ſibi ipſi contradixerit, ſed ex pluribus alij aliud depoſuerint:tunc enim credendum eſt vel maiori parti,vel quod veriſimilius eſt.d.c.vlt.in prin.& c.in noſtra.xxxij. de teſtib.l.xxj §.ſi teſtes.ff.eod.tit. Altera replicatio eſt: Niſi in continenti teſtis ſe correxerit.ca.præterea. vij. §.fin.de teſtibus cogendis. Tertia replicatio eſt: Niſi diuerſitas ſit in verbis,non in rebus:ſeu ad idem tendat.ca.nihil.vij de verb. ſignif.Quarta replicatio eſt:Niſi in cauſa hæreſis teſtis,quod antea negauerat, poſtea confiteatur.c.accuſatus.viij.§.licet. de hæreticis,in vj. Quinta replicatio eſt: Niſi vtrumque verum eſſe poſſit diuerſo reſpectu. Approbatur exemplo. cap. cum tu fili. xvj. de teſtibus. Plura de propoſita exceptione M. I. C. lib.ij.cap.xix.except.xxxviij. item in gloſ. iiij.quæſt. ij.cap.vlt.in princ.

L I I I I. Exceptio: Niſi de alia re, quàm de qua productus eſt, teſtimonium perhibuerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.de teſtibus.xxix.de teſtibus.

L V. Exceptio: Niſi teſtis in dicendo teſtimonio aliquid adfinxerit.iij.q.ix.c.pura.

L V I. Exceptio: Niſi teſtis rationem dicti ſui nullam adiecerit.iiij.q.ij.c.vlt.§ ſolam.l.iij.C.de teſtibus.

L V I I. Exceptio: Niſi de auditu teſtis deponat. cap.præterea.xxvij.& c.tam literis. xxxiij.in prin.verſ.niſi de auditu. de teſtibus.ij.q.j.c.in primis.§.ſed & de perſonis. verſ. vtrum teſtimonium.iij.q.ix.c.teſtes, in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi teſtimonium de auditu alijs argumentis adiuuetur.d.cap.præterea. xvvij. verſ.vel etiam de auditu. Altera replicatio eſt: Niſi de antiquis deponatur. Approbatur exemplo xxxv.q.vj.c.de parentela illa.& ibi glo. in verbo Audiſti. item c.licet. xlvij. de teſtibus. Vbi additur conditio, ſub qua replicatio propoſita ſit admittenda: ſcilicet, ſi ij, à quibus ſe audiuiſſe dicit, eſſent ad teſtimonium perhibendum ſufficientes, minimè ſuſpecti,&c.

L V I I I. Exceptio: Niſi is qui teſtimonio vtitur, antea fuerit proteſtatus, ſe contra perſonas teſtium recepturum eſſe.c.præſentium.xxxj.in fine.de teſtibus.

REPLICATIONES PRÆCEDENtium exceptionum generales.

Hactenus exceptiones aduerſus teſtes eorúmque dicta enume-

enumerauimus, quarum tamen plures ex arbitrio iudicis pendent: ſed & prædictæ exceptiones admittunt replicationes ex arbitrio iudicis pendentes. iiij.q.ij.c.vlt.§.in teſtibus. l.iij.§.j.ff.de teſtibus.l.j.§.præterea.ff.de quæſtionibus.Planè iſtarum exceptionũ replicatio generalis hæc eſt: Niſi is qui contra perſonam teſtis excipit, antea eodem teſte in alia cauſa ſit vſus: hoc enim caſu exceptiones illæ aduerſus perſonam teſtis ſunt denegandæ. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.vlt.§.ſi quis teſtibus.l.xiij.C. de teſtibus. Altera dictarum exceptionum replicatio generalis hæc eſt: Niſi poſt publicationem atteſtationum aduerſus perſonas teſtium excipere velit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur ca.præſentium.xxxj.de teſtibus. Huius replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi iuramentum malitiæ præſtiterit.d.ca.xxj.verſ.ei tunc tandem id liceat. Altera duplicatio eſt: Niſi ante publicationem de exceptionibus aduerſus perſonas teſtium opponendis fuerit proteſtatus d. cap. xxxj. verſ. niſi forſan ante publicationem id fuerit proteſtatus. Tertia duplicatio eſt: Niſi poſt publicationem primùm ſcire cœperit, quod perſonis teſtium obiicit. d.c.xxxj. verſ. vel oſtendere poterit, quòd poſt publicationem. Hactenus de teſtibus.

DE CONFESSIS ET INTERrogationibus in iure faciendis.

Cap. XV.

DE CONFESSIONE, ET actione exinde deſcendente.

PRima regula: Confeſſus pro iudicato habetur, datúrque aduerſus eum ex ſua ipſius confeſſione actio, per ea quæ habentur M. I. C. lib.ij. cap.xx.in princ. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi vi coactus confeſſus ſit. Quæ exceptio approbatur exemplo xxxj. q.ij.c.vlt.§. præterea vos ſcire. Concordant ea quæ habentur ſ.lib.proxim.cap.x.reg.vij. Altera exceptio eſt: Niſi per errorem & ignorantiam ſit confeſſus. cap. ex parte.iij.de confeſſis. cap. cum cauſam.lxij.de appellationibus. cap. ſi aduerſus. §. fin. de reſtitut. in integrum, in vj. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi negotium ſit finitum: tunc enim ratione erroneæ con-

feſſionis cauſa retractanda non eſt. Quæ replicatio elicitur ex d.§.fin.ibi:donec negotium ſit finitum.Concordat d.c.ex parte. iij.verſ.cum negocio. Plures propoſitæ exceptionis replicationes vide M. I. C. d. cap.xx.except.viij. Tertia exceptio eſt : Niſi apud non competentem iudicem facta ſit confeſſio. cap.at ſi clerici. iiij. de iudiciis. Quarta exceptio eſt : Niſi confeſſus eodem die confeſſionem reuocauerit. cap.cum cauſam.lxij.de appellationib.l.xj.§. fin. ff. de interrogat.in iure faciendis. Quinta exceptio eſt : Niſi aduerſus confeſſionem in integrum reſtitutio petatur. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi aduerſus.ij. de reſtitut. in integr.in vj.Sexta exceptio videtur : Niſi incidenter, non principaliter, de eo quod confeſſus eſt, quæſtio fuerit. Sed reprobatur c.cum ſuper.ij.& ibi gloſſa.de confeſſis.Septima exceptio videtur : Niſi confeſſus antea non fuerit diffamatus. Sed reprobatur c.j.de accuſationibus, in vj. Octaua exceptio videtur : Niſi articuli accuſationis vel inquiſitionis confeſſo non fuerint traditi.Sed reprobatur d.c.j.in fine:Plures huiuſmodi exceptiones, ſed & alia plura de actione propoſita vide M.I.C.d.cap.xx.

DE INTERROGATIONIBVS in iure faciendis

II. Regula:Si in iure interrogatus non reſponderit,in ſolidum tenetur.c.ſi poſt.ij.de cōfeſſis,in vj.l.xj.§.qui tacuit.ff. de interrogat. in iure faciendis. Huius exceptio prima eſt: Niſi interrogatus abſens ſit.d. c.ij. verſ. verum ſi antequam. Altera exceptio videtur : Niſi poſitio, ad quam reſpondere iuſſus eſt,ſit negatiua.Sed reprobatur.cap.j. d.tit.

REPLICATIO GENERALIS.

Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M. I. C.d.c.xx. de interrogat.quæſt. vj. reg. j. Quarum replicatio generalis hæc eſt: Niſi articuli ſint à Papa tranſmiſſi: tunc enim ſine omni contradictione ad eos eſt reſpondendum. cap. præſentium.2.§ præterea ſigillatim.& ibi gloſſa.de teſtibus,in vj.

III. Regula:Si interrogatus obſcurè, vel non ad interrogata reſponderit : æquè in ſolidū tenetur.d.§.præterea ſigillatim,in verbo Sufficienter. Concordat M. I. C. d. reg.j. excep.xiiij.Plura de interrogationibus vide M.I.C.d.cap.xx.

DE

DE IVREIVRANDO.

Cap. XVI.

PRIMA regula: Iurandum regulariter quidem non eſt. xxij.quæſt.j.in prin.xxij.quæſt.iiij.cap. non peierabis,in prin.vſque ad §.malum tamen.q.v.cap.iuramenti. Ratio regulæ habetur d.q.j.c.in nouo.c.ita ergo.c.non eſt. Alia ratio habetur d.q.j.c.conſidera.& c. & iurabunt. Ex quibus patet, propoſitam regulam non carere exceptionibus:quod etiam innuitur d.q.j.c. non eſt contra.c.vt noueritis. item De iureiurando c.etſi Chriſtus.xxvj. Quibus concordant etiam ea quæ habentur j̄.lib.iiij.cap.vj.q.vij.regu.ij. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi aliter fides fieri, vel probari non poſſit quod iuratur.d.cap.xxvj. verſi.ne propter defectum teſtium.item xxij.q.j.c.j.in fine.c.ita ergo.verſ.niſi neceſſitas.c.tu malum.cap.ſi peccatum. Altera exceptio eſt: Niſi teſtis iuret pro dicenda veritate.d.c.j.verſic.omne enim quod. Tertia exceptio eſt: Niſi pro aſſerenda innocẽtia ſua quis iuret.xxij.q.j.in princ.§.ſed aliud. Quarta exceptio eſt: Niſi pro pace ſeruanda iuretur.d.§.ſed aliud.uerſi.vel ad fœdera.& d.quæſt.j.cap.j. Quinta exceptio eſt:Niſi pro fide catholica perſuadenda iuretur.d.§.ſed aliud.verſic.vel ad perſuadendum.& d.quæſt.j.cap.ſi peccatum.

II. Regula:Recipere ab aliquo iuſiurandum,malum non eſt.xxij.quęſt.j.c.ſi peccatum.§.ex præmiſſis.Concordant ea quæ habentur j̄.reg.10.

III. Regula: Si deficiente probatione iuſiurandum delatum ſit: is cui delatum eſt, aut iurare debet, aut cauſa cadere,per ea quæ habentur M.I.C.lib.ij.c.xxj.q.ij.in prin.Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi pupillo iuſiurandum delatum ſit.xxij.q.v.c.paruuli.c.pueri,in prin.& ca. honeſtum, in fine. item.l.xxxiiij.§. pupillo.ff. de iureiurando. Altera exceptio eſt: Niſi is cui iuſiurandum delatum eſt, illud deferenti referat. Quæ exceptio approbatur M.I.C.d.q. quæſt.ij.except.xj. Cuius replicatio prima eſt: Niſi famoſa actione agatur:hoc enim caſu iuſiurandũ referri non poteſt. ca.vlt.§.nec liceat.de iureiur.Concordat c.except.xj.repl.iij. Altera replicatio eſt:Niſi non aduerſarius,ſed iudex iuſiurãdum detulerit.d.c.vlt.in prin.Plures replicationes vide d.except.xj. Sed & plures exceptiones vide M.I.C.d.quæſt.ij.

IIII. Regula. Ieiunus iurare debet.xxij. q.v.c. honeſtũ.

V. Regula:

V. Regula: In diebus ieiunij quatuor temporum, & Dominicis, & aliis quibuſdam diebus non iurandum.d.c.honeſtum.§ fin.cum cap.ſequente.

VI. Regula: Per Deum, non per creaturas iurandum eſt xxij.quæſt.j cap.& iurabunt.cap. conſidera.c.clericum.cap.ſi quis per cap. mouet te.§.ſicut etiam.

VII. Regula. Per dæmonia & falſos Deos non eſt iurandum.d.cap.mouet te,in princ.

VIII. Regula: De pœna illicitè vel ſine cauſa iurantis cauetur xxij.quæſt.j.cap. ſi quis per capillum.q.iiij. cap. qui ſacramento.& cap.neceſſe.

DE PERIVRIO.

IX. Regula: Si non præſtetur, vel falſum eſt quod eſt iuratum, periurium committitur & vindicatur.d. cap. mouet te,in prin.item xxij.quæſt.ij. cap. animaduertendum.§.cum ergo. Declaratur regula propoſita, definitione periurij d.q. ij.in prin.cum.c.ſequente.& d.c.animaduertẽdum.§.j. Huius ſpecies enumerantur d.cap. animaduertendum, in princ. & xxij.quæſt.iiij.cap. vlti.§. quod autem illicitum. verſic.iuramentum nanque. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi illicitum fuerit iuſiurandum, vel contra bonos mores.c. cum quidam.xij.§.illi verò.c.ſicut.xiij.c.quãto.xviij.§.ſuper quo verſ.ſi falſam, & c.intellecto. xxxiij.de iureiur.c.vlt.§.ſi. de pactis.c.non eſt.lviij.de reg.iur.in vj.xxij. q.iij.c.vnico,in fi.cum q.iiij.ſequente,in prin.vſque ad cap. qui ſacramento. item c.non eſt.c.non peierabis.§.malum.c.ſi aliquid.c.ſi quis præuentus.c.mulier,in prin.& § ſi autem propterea,cum ca. ſequen.Vide item j.lib.v.c.vij.reg.j.except.iij. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi non ſeruãdo iuſiurandum illicitum in aliud malum tranſeatur, non in bonũ redeatur: tunc enim non ſeruando iuſiurandum, quam illicitum, pœna periurij committitur.c.cap.ſi quis præuentus. §.fin.cum cap.ſequente.& d.c. mulier,in prin.verſi.ſed ſi nec adultero. & §.ex his itaque. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi dum iurauit, illicitum iuſiurandum eſſe ignorauit.d.c.quanto.xviij.§. ſi verò legitimam. & d.q.iiij.c. innocens,in princ. vſque ad §.quod autem illicitum. Huius duplicatio eſt: Niſi in iure, non in facto iurans errauit.d.cap. innocens.ver.non ex ignorantia iuris,ſed facti. Tertia replicatio eſt: Niſi id quod iuratur, non ſui natura ſit vitioſum,

ſed pro

ſed propter perſonam iurantis, vel ſimilem circunſtantiam. d.c.innocens.§.iuramentum itaque. Quarta replicatio eſt: Niſi quis temerè id iurauit,quo nec corporalis nec ſpiritualis ſalus adimitur. Quæ replicatio approbatur ſimul & declaratur d.cap. innocens.§. ex modo. Quinta replicatio eſt: Niſi relaxatio iuramenti illiciti non fuerit petita vel impetrata. Quæ replicatio videtur approbari per ea quæ habentur ̃j.lib.iiij.cap.10.de iureiurando,reg.j.in prin.Hæc de prima exceptione: de qua tamen vide plura ̃j.d.lib.v.de pactis. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi cum generaliter iuraſſet,caſus ſpecialis extet à lege exceptus: in hoc enim iuramentum non ſeruans periurium non committit c.ad noſtram.xxj.de iureiurando. Tertia exceptio eſt: Niſi iudex,à quo appellatum eſt,iurauerit de ſententia intra certum tempus exequenda.hoc enim iuramentum in præiudicium ſuperioris non valet: ideóque à pœna periurij qui iurauit excuſatur.c.venientes.xix.eo.tit.Quarta exceptio videtur:Niſi de eo quod iurauit,conuentus vt præſtet, appellauerit. Sed probatur c.breui.xvij.eod.tit.Quinta exceptio videtur:Niſi in communi loquela peierauit. Sed reprobatur xxij.q.j.cap. habemus. Sexta exceptio eſt: Niſi cum quis generaliter iuraſſet, ſe facturum quidquid ſibi fuerit mandatum; id mandatum ſit de quo ſi admonitus eſſet,veriſimiliter non fuiſſet iuraturus. Approbatur exemplo cap.veniens.xvj.de iureiurando. Septima exceptio: Niſi id quod iurauit, ex iuſta vel neceſſaria cauſa non præſtet. cap. ex parte.xiij. de clericis non reſidentib.xxj.q.ij.c.beatus.c.vlt.§. probatur hoc etiam l.vlt.ff.qui ſatiſdare cogant.l.xxxviij.in prin.ff.ad municipalem. Octaua exceptio: Niſi ſine dolo malo falſum iurauit, vel verum eſſe putauit.xxij.quæſt.ij.cap.animaduertendum. §.ſed aliud.cap.homines.c.is.autem.cap. beatus.§.ille ergo. c.vlt.§. epiſcopus verò. Nona exceptio videtur: Niſi verbis fraudem adhibuit,vt cum non iuraſſet, putaretur tamen iuraſſe,vel ſecundum verba nō peierauit. Sed reprobatur xxij. q.v.cap.hoc videtur.§.fin.cum c.ſequen.c.ecce dico.Contradicit d.q.v.c.humanæ. Cui obiectioni reſpondet Gratianus d.q.v.c.qui peierare.§.ex his omnibus.Decima exceptio eſt: Niſi iurans mentem iniuratam retinuerit.Quæ exceptio videtur approbari d.c.humanæ. Vndecima exceptio videtur: Niſi quis ſuper lapidem iurauerit. Sed reprobatur d.ca.ecce dico.& d.c.humanæ.§.item obiicitur,qui iurat. Duodecima exceptio:

exceptio: Niſi nondum iurauerit. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: verùm eius replicatio eſt: Niſi paratus fuit peierare.d.cap.qui peierare,in prin.Decimatertia exceptio: Niſi aliquid promiſerit ſub eo iuramento,quod antea de alia re præſtiterat:hoc enim caſu periurij pœna non committitur,quamuis non præſtetur promiſſum,exemplo c.clericus.xxxv.de iureiurando.Decimaquarta exceptio:Niſi filiifamiliâs iuramentum pater reuocauerit.d. q.v .cap.pueri. §.puella.Hęc de nona regula eiúſque exceptionib.ſint dicta. Plures exceptiones vide j.lib.v.cap.vij.reg.j.

ADVERSVS QVOS PERIVRII VEL illiciti iuramenti accuſatio competat?

X. Regula: De eo qui recipit iuſiurandum illicitum,vel ex quo periurium commiſſum eſt. Hic non videtur peccare: ideóque non tenetur.xxij.quæſt.j.c.ſi peccatum.§.fi.cum c.ſequente.Huius regulæ exceptio prima eſt:Niſi ſciēs eum peierare,iuramentum ab eo exegerit.xxij.q.v.c.ille qui.& c. qui exigit. Altera exceptio eſt: Niſi per falſos deos ſibi iurari faciat.xxij.quæſt.j.c.mouet te. Tertia exceptio eſt:Niſi ad illicitum iuſiurandum aliquem coegerit.xxij. q.iiij.cap. inter cætera.§.qui verò eum.

XI. Regula, De eo qui aliquem coegit, vt faceret contra iuſiurandum. Hic quoque periurij reus eſt.xxij.quæſt.v. in princ. cum cap. ſequente.c. ſi quis conuictus.cap. hoc videtur.§.penult.

XII. Regula,De eo qui audit peierantem, & tacet. Hic quoque peccat.d.c.ſi quis conuictus.§.fi.cum c.ſequente.

XIII. Regula, De eo qui periurio conſenſit. Hic quoque punitur.d.ca.ſi quis conuictus. verſi.ij. verò qui.

QVID VENIAT, SEV DE POENA periurij & illiciti iuramenti.

XIIII. Regula: De excommunicatione cauetur xxij. quæ.j.ca.vlti.& d.ſi quis conuictus,in prin. & d.q.v.c.paruuli.verſi.& qui ſemel.& cap.ſi quis laicus.

XV. Regula: Clericus periurium committens deponitur.c.ſi quis laicus.verſi c.epiſcopus, præſbyter.item c.quærelam.10.& cap.tua nos.xj.in fine.de iureiurando.

XVI. Regula: Epiſcopus periuriū committens grauius eſt puniendus.c.cum quidam.xij.in princ.d.tit. de iureiuran.

XVII. Reg

XVII. Regula: Quanto ſanctius eſt id per quod iuratur, tanto maius eſt periurium. xxij.quæſt.j.cap.mouet te. §.penult.

XVIII. Regula: De pœnitentia peierantis cauetur vj. quæſt.j.cap.quicunque. Hæc de periurij & illiciti iuriſiurandi accuſatione. Nunc de actione exceptionéque ex delato iureiurando orta dicendum eſt.

DE ACTIONE ET EXceptione iuriſiurandi.

XIX. Regula: Si delato vel relato iureiurando iuratum ſit: iuranti ex eo iureiurando tam actio quàm exceptio datur M.I.C.lib.ij.cap.xxij quæſt.j.cauſa j.

XX. Regula: Si delato iureiurando illud remiſſum ſit, perinde ei, cui remiſſum eſt, iuriſiurandi actio & exceptio datur, ac ſi iuraſſet.d.quæſt.j.cauſa ij.

XXI. Regula: Si delato vel relato iureiurando, is cui delatum vel relatum eſt, iurare noluerit: deferenti vel referenti hoc caſu actio & exceptio datur, per ea quæ habentur d. q.j. cauſa iij. Cuius exceptio hæc eſt: Niſi is cui defertur iuſiurandum, ſuam intentionem ſatis probauerit.cap. ſicut.ij.de probationibus.

EXCEPTIONES TRIVM PRÆcedentium regularum generales.

Planè habent regulæ tres iam propoſitæ ſuas exceptiones communes: quarum prima hæc eſt: Niſi alius, quàm is cui iuſiurandum obiicitur, illud detulerit.d.q j.except. generali vj. Cuius replicatio prima eſt: Niſi procurator eius cui obiicitur, iuſiurandum detulerit. Quæ replicatio approbatur certis conditionibus cap. qui ad agendum.iiij.§.fina. de procuratorib.in vj. Plura de hac replicatione vide d.except. vj.replic. ij. Altera replicatio eſt: Niſi iudex iuſiurandum detulerit. cap. ex literis. xxxij. & cap.vlti.§. fina. de iureiurando. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi cauſa nondum cognita iudex iuſiurandum detulerit. Quæ duplicatio videtur approbari cap.vlti.§.fin. de teſtibus, in vj. Plures huiuſmodi replicationes vide d.except.vj. Sed & plures propoſitarum regularum exceptiones, necnon plures regulas de actione & exceptione & exceptione iuriſiurandi vide d. cap.vij. Hæc de iureiurando ſint dicta.

DE

DE ORDINE COGNITIO-*num*, *&* *officio iudicis.* *Cap.* XVII.

QVO ORDINE QVODQVE ſit cognoſcendum?

PRIMA regula: Prius de poſſeſſione, quàm de proprietate, vel alio iure, quod quis in re ſibi vendicat, cognoſcendum. cap. ad vltimum. ij. de cauſa poſſeſſionis. Concordat M.I.C libr. ij. cap. xxiij. in princ. reg. ij. Huius regulæ exceptio prima hęc eſt: Niſi petitorium cum poſſeſſorio ſit cumulatum: tunc enim iudex in vtroque ſimul procedere, & ſententiam ferre poteſt, exemplo. cap. cum eccleſia. iij. &. c. cum ſuper. iiij. c. cum dilectis. vj. d. tit. Altera exceptio eſt: Niſi petitorio & poſſeſſorio apud diuerſos iudices pendente, poſſeſſorium intra biennium non fuerit finitum. extrauag. com. j. §. præterea quia. de treuga & pace.

II. Regula: Si duæ cauſæ in iudicium deducantur, quarum alteri per alteram futurum eſt præiudicium, maior cauſa ante minorem eſt expedienda, exemplo iij. quæſt. xj. cap. vlt. in prin. l. j. C. qui accuſare non poſſunt. &. l. vlt. C. de ordine cognit. Plura de hac regula vide. M. I. C. d. cap. xxiij. quæſtione. j. reg. iij.

III. Regula: Præiudicialis cauſa, quæ cum alia concurrit, prius eſt terminanda, exemplo. d. cap. vlt. §. de hæreditate. §. ſi criminen. §. qui confitetur. item. l. ij. iij. &. iiij. C. de ordine cognitionum. Concordat item M. I. C. d. quæſt. j. reg. vj.

IIII. Regula: Prius de exceptione cognoſcendum, quàm de actione pronuncietur. exemplo. cap. literas tuas. xiij. §. ſecunda verò aſſertio. de reſtitut. ſpoliator. ca. j. cum duob. ſequentibus. de ordine cognitionum. cap. exhibita. xviiij. de iudiciis.

DE ALIIS OFFICIIS IVDIcis in iudicando.

V. Regula: De qualitate cauſæ plena inquiſitione diſcutienda cauetur ij. quæſt. j. cap. in primis. xxx. quæſt. v. ca. vlt. in prin. & l. ix. C. de iudiciis.

VI. Regula: Non exemplis iudicandum, ſed legibus. diſt. ix. c. vlt. in prin. l. xv. C. de ſententiis.

VII. Reg-

VII. Regula: Ne ſecundum acclamationem populi ſententia feratur, cauetur c.ad audientiam. iij. de conſuetudine. Concordant s̄.lib prox.cap.x.quæſt.iij reg.vj.

VIII. Regula: Ne affectibus indulgeat iudex. cauetur iij.q.vij.c.iudicet.§.iudicet ille.v.q.ij.c.relatum.§ fin.xj.q.iij. c.iudicare.c.ira, vſque ad c.qui rectè.& d.q iij c.ira ſæpe.ca. cum apud.cap.ſummopere.c. pauper.c.quatuor,cum cap.ſequente.c.plerunque. item xxiij q. iiij. cap. eſt iniuſta.cap.ne amiſſo.cap ea vindicta.§.ſed huic vindictæ.q.v.cap. prodeſt. §.nihil cupiditate. item De re iudicata, in vj.cap.j. Planè quatenus homo,ei miſerendum: quatenus peccator eſt puniendus. xxiij.queſt iiij. c.duo iſta.

IX. Regula: Ne præmium pro ſententia accipiat, cauetur xj.q.iij.cap. qui rectè. c.non licet. &.xiiij.q. v. c. vlt.§.ſed non ideo.Concordant ea quæ habentur s̄.c.ij.q.iij.reg.j

X. Regula: Ne reſpectum perſonarum habeat iudex,cauetur c.in iudiciis.xij.de reg.iuris,in vj.

XI. Regula:De tranſactione inter partes tentanda cauetur cap. vlt.de tranſactionibus.

XII. Regula: De actis iudicij conſcribendis & aliis,dictum s̄.cap.j.quæſt.v.

DE REBVS DVBIIS ET obſcuris officia iudicis.

XIII. Regula: Ne aliter iudicet, quàm legibus cautum eſt,cauetur iij.q.vij.c.iudicet.§.bonus iudex xj.q. iij. c. ſummoperè.§.fin.Inſtit de officio iudicis,in prin.l.j.§ ſed etſi. ff. ad l.Cornel.de falſis.Nouell.lxxxii.§.omnis denique. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi lex deficiat: tunc enim cauſa relinquitur arbitrio iudicantis.xiij.q.ij.c.vnaquæq;.§. fin.Concordant ea quæ habentur s̄.lib prox.cap.vij.quæſt.ij. reg. iij. Altera exceptio eſt: Niſi cauſæ ſint clericorum: hæ enim non ſecundum leges,ſed ſecundum canones definiendæ.c.quod clericis. ix. de foro competenti Plura de hac exceptione vide s̄.lib.prox.cap.ij.except.xiij.

XIIII. Regula: In ambiguo pacto contra eum qui legem apertius dicere potuit,interpretatio facienda. c.contra eum.lvij.de reg.iuris,in vj.l.cxxxij.in prin.ff.de reg.iuris.

XV. Regula: In re dubia potius reo quàm actori fauendum.cap.cum ſunt.xj.& c.in pari.lxv.de reg.iuris,in vj.c. ex literis.iij.§. quod ſi ambarum. de probationibus capit. inter

dilectos.vj.§.fi.de fide inſtrum.Concordant item ea quæ habentur M.I.C.libro ij.cap.vj.in prin. reg.ij. Planè propoſitæ regulę exceptio eſt in cauſa liberali,d.§.quod ſi ambarũ.ver. præterquam in liberali cauſa. Concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.ij.cap.xxiiij.reg.xxij.

XVI. Regula:In obſcuris quod minimum eſt ſequimur. c.in obſcuris.xxx.de reg.iuris,in vj. Cuius exemplum habetur cap.ex parte. xviij. de cenſibus. Concordant ea quæ habentur M.I.C.d.cap.xxiiij.reg.xx.

XVII. Regula:In dubiis benignior ſententia præferenda.ca.eſtote.ij.de reg.iuris. Concordant M. I.C.d. cap.xxiiij reg.xxiiij.& reg.xxv.

XVIII. Regula: Odia reſtringenda, fauores ſunt ampliandi.cap.odia.xv.de reg.iuris,in vj.

XIX. Regula:In obſcuris quod veriſimilius eſt,aut quod plerunque fieri ſolet,ſequendum.cap.inſpicimus xlv.d.tit.

XX. Regula: In pœnis benignior interpretatio eſt facienda.cap. in pœnis. xlix.d.tit.Cuius exemplum habetur.c. ex literis.xj.de conſtitutionibus.

XXI. Regula: Si quibuſdam ſpecialiter enumeratis generalis clauſula ſubiiciatur:ea intelligenda eſt de paribus & minoribus, non de maioribus quàm ſunt ſpecies enumeratæ.cap.ſedes xv.de reſcriptis. Clement. non poteſt.ij.de procuratoribus.

XXII. Regula: Non ordo ſcripturæ ſpectandus,ſed ex iure communi interpretatio ſumenda.cap.cauſam. xviij.de reſcriptis. l. v.cum l.ſequente.ff.de ſolutionib. Plures huiuſmodi regulas vide M.I.C.d.cap.xxiiij.

DE RELATIONIBVS ET CAVſis dubiis ad ſuperiorem iudicem remittendis.

XXIII. Regula: In cauſis dubiis Papa conſulendus eſt.vj.q.iij.cap.denique.verſ.quod ſi quælibet. diſtinct. xx.c. de libellis.verſ.nam ſi tale.

XXIIII. Regula: Ad quos ſit recurrendum, ſi ſacræ ſcripturæ authoritas deſit,definitur d.diſtinct.xx.cap.vlt.

XXV. Regula:De conſultationis exemplo litigatoribus ante relationem edendo cauetur cap. intimaſti.lxviij.de appellationibus.l.j.§.fin.cum l.ſequente.C.de relationibus.

XXVI. Regula: Ne relatione pendente iudex pronunciet, vel aliquid innouet, cauetur cap. licet. v.de officio legati.

gati.ij.q.j.c.nomen.verſ.quod nec in negociis. d.l.j.in princ. & l.xxxiiij.in princ.ver..non prius.C.de appellationibus.

XXVII. Regula: Relatione facta & reſponſo accepto, ſententiáque exinde lata, appellatio denegatur.ij.q.vj.c.biduum. §. fin.l,vlt.ff.quando appellandum ſit.Plura de regula propoſita vide M.I.C.libro ij.cap.xxv.quæſt.iij.reg.v.

DE SENTENTIA FORmanda ac pronuncianda.

XXVIII. Regula:Contra epiſcopum inconſulto Papa non eſt ferenda ſententia.iij.quæſt. vj.cap. accuſatus,in fine, cum capit. ſequente. Concordat j.libro proxim. capit. viij. quæſt.x.reg.x.

XXIX. Regula:De ſententia non præcipitanda cauetur xj.q.iij.c.ſummopere.Concordat M. I. C.lib. ij.c. xxvj.reg.j.

XXX. Regula: De ſententia ab ipſo iudice ſedente recitanda cauetur cap.vlt.§.fin.de re iudicata, in vj.Huius exceptio eſt in epiſcopo iudice d.c.vlt.in princ. Plura de regula propoſita vide M.I.C.d.cap.xxvj.reg.xj.

XXXI. Regula: De ſententia in plurali, non ſingulari numero proferenda,cauetur c.cum ab vno.iiij.d.rit.

XXXII. Regula:De ſententia ex ſcripto recitanda cauetur ij.q.j.cap. in primis.§.ſed & de perſonis.verſ.ſi ſcripris iudicatum.& §.fin. cum c.ſequenre.cap. legum.l.vltim. C.de ſentenr. ex breuiculo recitandis. Huius exceptio : Niſi epiſcopus in cauſa clerici ſententiam ferat. xj. quæſt. j.c. ſi quis cum clerico.Nouell.lxxxiij.§.vbi autem dirimere.

XXXIII. Regula : De ſententiis expulſorum epiſcoporum ab aliis epiſcopis in ſuis diœceſibus publicandis cauetur Clement.j.§.penult.de foro competenti.

XXXIIII. Regula:Sententia lata,ceſſat officium iudicis. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur s. libro prox. cap. v.de iuriſdictione, reg. j. except. xviij. Plures huiuſmodi regulas vide M.I.C.d.cap.xxvj.

DE APPELLATIONIBVS.
Cap. XVIII.

HActenus actus iudiciales tractauimus, tam eos qui litis conteſtationem præcedunt, quàm eos qui eam ſequuntur. Nunc de euentis & conſequentibus iudiciorum

agendũ eſt: inter quæ primũ locum obtinent appellationes.

I. VSVS appellationis habetur ij.q. vj.in princ. cum cap. ſequente.l.j.in prin.ff.de appellationibus.

II. CAVSA EX QVA APPELlatio concedenda, cum ſuis exceptionibus.

Si quis ſe per ſententiam grauatum, vel non rectè iudicatum eſſe conqueratur: regulariter quidem licet illi appellare, vt ex iam propoſitis conſtat. Quibus concordat Nouell. lxxxij. §. nam ſi per prouocationem. Cuius tamen regulæ plures ſunt exceptiones.

I. Exceptio: Niſi ex compromiſſo arbiter ſumptus pronunciauerit. Quæ exceptio approbatur, declaratur atque diſtinguitur ij.q.vj.c.à iudicibus, cum c.ſequente.c.ſi quis epiſcopus. §.arbitrarij tantum. Huius replicatio prima eſt: Niſi in ordinarium vel delegatum iudicem ſit compromiſſum. d.c.à iudicibus.verſ.ab his etſi vt arbitrarij. Altera replicatio eſt: Niſi non omnes, in quos eſt compromiſſum, iudicauerint. d. q.vj.c. ſanè ſi ex conſenſu partium. Tertia replicatio eſt: Niſi non ſpontè, ſed iure cogente in arbitros ſit compromiſſum.cap.ab arbitris.xj.de officio delegati, in vj. l.xxiij.in prin.ff.de appellationibus, & l. xvj.in fine.C.de iudiciis. Plura de exceptione propoſita vide M.I.C.libro ij.cap.xl.quæſt. j.except.xxj.

II. Exceptio: Niſi epiſcopus pronunciauerit. xj. quæſt j. cap.omnes itaque, in prin.

III. Exceptio: Niſi primas regionis iudicauerit.vj.q.iiij. cap.ſi inter.§.fin.

IIII. Exceptio: Niſi communi conſenſu comprouincialium epiſcoporum ſententia ſit lata. d. quæſt. iiij. c. metropolitanus, cum cap.ſequente. Aliam tamen horum canonum interpretationem adfert Gratianus ibidem verſ.ſub intelligendum eſt.

V. Exceptio: Niſi ab auditore ſeu ſubdelegato prouocetur. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſuper xxvij.§.verùm cùm totam.& §.eius ergo.de officio delegati.

VI. Exceptio: Niſi cauſa in qua pronunciatum eſt, exigua ſit. Hæc reprobatur cap. de appellationibus. xj. de appellationibus l.xx.C.eod. tit.

VII. Exceptio: Niſi officialis à ſuo iudice ob malè geſtum

ſtum officium fuerit condemnatus. ij.q. vj.c. ei qui appellat §.nulli quoque.l.iij.C. quorum appellat.non recipiantur.

VIII. Exceptio:Niſi in cauſa criminali ſententia fuerit lata.reprobatur d.q.vj.c.liceat.item. c. cum ſit Romana.v. §. fin.de appellationibus. Concordat M. I. C.lib.ij.cap.xxvij.q. ij. except.xij.

IX. Exceptio : Niſi ab executore appelletur. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.nouit ille xliij.de appellationib.c.quod ad cónſultationem.xv.§.fin.de re iudicata.ij.q.vj.c.vlt.l.v.in prin. C. quorũ appellationes nõ recipiãtur. Plura de hac exceptione vide M. I. C.d.q.ij.except.xiij.

X. Exceptio : Niſi per appellationẽ impediatur,ne teſtamentum aperiatur; vel ne ſcriptus hæres in poſſeſſionem mittatur.d.cap.vlt.§.ſi quis etiam auſus.& l.vj.C.d.tit.

XI. Exceptio : Niſi contra id quod perpetuo edicto decretum eſt,appelletur. c. conſuluit. xxix. de appellationib. l. vij.§.penult.ff.de appellationibus recipiendis.

XII. Exceptio : Niſi contra regularem diſciplinam, ſeu correctionem appellatio fiat. cap. ad noſtram.iij.cap.reprehenſibilis. xxvj.§. nec ſubiecti. & §. fin. cap. quia nos xxxij. de appellationibus.

XIII. Exceptio : Niſi in cauſa momentaneæ poſſeſſionis fuerit appellatum.ij.q.vj.c.vlt.§.de poſſeſſióne.l. vnica.C. ſi de momentanea poſſeſſione.

XIIII. Exceptio : Niſi in cauſa fiſci vel tributariæ functionis fuerit appellatum d.cap.vlt. §. quoties etiam.l.iiij.C. quorum appellat.non recipiantur.

XV. Exceptio:Niſi à ſententia interdicti appelletur. cap. ad hoc xxxvij.de appellationibus.

XVI. Exceptio:Niſi ante ſententiam definitiuam fuerit appellatum.l.vj.§.ſuper his.C.de appellationib.l.vij. C. quorum appellat.non recipiantur. Cuius exemplum eſt ij.q.vj. cap.non ſolent. §. fin.l.iiij.ff.de appellationibus recipiendis. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt:Niſi iudex quęſtionem habendam interlocutus ſit: ab hac enim interlocutoria poteſt appellari.d.cap.non ſolent.§.ante ſententiam. l.ij. ff. d. tit. Altera replicatio eſt: Niſi quis ab ea ſententia, qua ei probatio exceptionum aduerſus teſtes denegatur, appellet. cap. ex parte. vij. de teſtibus. Tertia replicatio eſt: Niſi quis ab hac ſententia,qua ei exceptio hęc,ne vltra duas diætas in ius vocetur,aufertur,appellauerit.cap.olim. vij.de

exceptionib. Quarta replicatio eſt: Niſi exceptio non ſufficientis mandati vel litis pendentis per interlocutoriam ſit reiecta: ab hac enim interlocutoria licet appellare. c.ſignificauit.xlviij.de appellationib. Quinta replicatio eſt: Niſi exceptio rei petitæ in libello non deſignatæ per interlocutoriam fuerit reiecta. c. ſignificantib.xlix.d.tit. Planè iure quidem ciuili exceptio propoſita approbatur, contrà verò iure pontificio reprobatur. Ideóque iam dictæ replicationes videntur magis exempla exceptionis reprobatæ, quàm ius ciuile diſtinguere. Quòd autem iure pontificio reprobetur, conſtat ex c.cum ſit.v.§.ſi verò.c.ſuper eo.xij.in princ.de appellationib.ij.q.vj.c.qui ſcit.§.fin.c.non ita.& c.ſi quis. Planè iure quoq; pontificio exceptio propoſita admittitur,ſi cauſa rationabilis coram iudice,à quo ante ſententiam appellatur, non fuerit ab appellante expreſſa. c. vt debitus. xix.de appellationibus.cap.Romana.iij.§. cum autem.eod.tit.in vj.Iuxta hanc diſtinctionem intelligendum videtur ca. vlt. de dolo & contumacia,in vj.Plura de exceptione propoſita vide M.I.C. lib ij.c.xxvij.q.ij.except.xxij.

XVII. Exceptio: Niſi generalis ſit appellatio de omni grauamine tam præſenti quàm futura. c.inter cætera. de appellationib. Huius replicatio eſt: Niſi generalis appellatio reſtricta ſit ad certam cauſam.c.conſuluit.xviij.eod.tit.

XVIII. Exceptio: Niſi ſententia, à qua appellatur, ſit conditionalis. Reprobatur hæc exceptio c. præterea. 40. de appellationibus. l.j.§.biduum. verſ. quid ergo. ff.quando appellandum ſit.

XIX. Exceptio: Niſi cauſa ſit manifeſta, vel appellans eam ſit confeſſus.ca.cum ſpeciali.lxj.§.porrò. de appellationibus. c. Romana. iij.§. ſi autem poſt. eod.tit.in vj.c.ij.q.vj.c. quicunque. Concordat j̃. except. xxxj. Sed & plura de hac exceptione vide s̃.lib. prox.ca.xij.de execut. quæſt.j.except. iij.replicat.j.&ij.

XX. Exceptio: Niſi iudex ita datus ſit, ne ab eo appelletur.c.paſtoralis.liij.in prin. de appellationib.c.j.de reſcriptis. l.j.§.fin. ff.à quib. appellare non licet. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ſpecialis aliquis caſus à iure fuerit exceptus. d.ca.liij.verſ. quæ à iure non indulgetur expreſsè. Secundæ replicationis loco notandum, quòd quamuis appellatio executionem ſententiæ hoc caſu non impediat: tamen nihilominus grauamen appellantis per iudicem appella

appellationis poterit emendari. d.c.l. iij. verſ.ſed ſi appellans fuerit. Tertia replicatio videtur: Niſi appellans priuilegium habeat appellandi. Sed reprobatur d.c.j.de reſcriptis. Quarta replicatio eſt: Niſi alius, quàm cui iudex datus eſt, ob ſuum intereſſe appellet. c.ſuper eo.xv.de officio delegati. Quinta replicatio eſt: Niſi cùm duobus cauſa delegata eſſet, ne ab iis appelletur, vnus alteri ex iis vices ſuas commiſerit. ca.ſuper. xxvij.§.ſi verò. d.tit. Sexta replicatio eſt: Niſi ſententia manifeſtam contineat iniquitatem. c.inter cæteras. ix.de re iudicata. Septima replicatio: Niſi cauſa appellationis factæ à iudice dato appellatione remota, fuerit à dante alij delegata. c. paſtoralis.28.§.præterea: de officio delegati. Octaua replicatio: Niſi cum plura eſſent negocia, quibus iudex datus eſt, alia eorum præcedant clauſulam Appellatione remota, alia eam ſequantur: hoc enim caſu clauſula illa ad ſequentia non videtur pertinere. c.inquiſitioni.lxxj.de appellationib. Huius duplicatio prima eſt: Niſi negocia ſint connexa. d. c. lxxj. verſ. ſi ſunt plura negocia ſe minimè contingentia.& c.ſecundo.41.in princ.eod.tit. Altera duplicatio eſt: Niſi clauſula hæc appellatione remota, in fine literarum fuerit repetita. d.c.lxxj. verſ. niſi fortè in fine. Nona replicatio eſt: Niſi iudex datus appellatione remota recuſetur: hoc enim licet. c. poſtremò. xxxvj. d. tit. Decima replicatio eſt: Niſi appellans ad locum non ſatis tutum in ius vocetur. c. ex parte.xlvij.eod.tit. Hæc de viceſima exceptione.

XXI. Exceptio: Niſi appellans antè iuramentum præſtitit, quòd ſententiæ velit ſtare.cap.quæſtioni.xxj.de appellationibus. Huius replicatio eſt: Niſi ſententia excedat limites iuramenti & licitæ promiſſionis.cap.ad hæc.xx.& ibi glo. eodem titulo.

XXII. Exceptio: Niſi antea in eadem cauſa bis fuerit appellatum. c. ſua nobis.lxv.de appellationib. ij.q.vj.c.ſi autem, in princ. & §.vnde in ſeptimo.l.vnica. C. ne liceat in vna eadémque. Nouell.lxxxij.§.præbebunt.verſ.niſi tertiò.

XXIII. Exceptio: Niſi appellans antea appellationem ab alio grauamine factam deſeruerit. quæ tamen reprobatur c.directæ.xxxix.de appellationibus.

XXIIII. Exceptio: Niſi appellans per contumaciam abſens condemnatus eſt: huic enim ius appellandi non eſt. ij.q.vj.c.ſunt etiam.xxiiij.q.iij.c.de illicita.§.de conuentione. l. j. C. quorum appellat, non recip. Concordat M. I. C. lib.ij.

c.xxvij.q.ij except.xxvij.in prin. Huius replicatio prima eſt: Niſi ideo non adfuit, quòd ante definitiuam ſententiam appellauerit. Approbatur ſimul & diſtinguitur hæc replicatio Clement.j.de dolo & contumacia. Altera replicatio videtur: Niſi ideo non adfuit, quòd dicat ſe libellum principi dediſſe, & eius expectare reſponſum. Reprobatur hæc replicatio ij. qu. i ſt.vj.cap.non ſolent.l.iiij.ff de appellat.recipiend. Plures replicationes vide ſ. cap. vj. q.iiij.except.generali.j. cum ſequentib.item M.I.C. d.except.

XXV. Exceptio: Niſi appellans appellationi renunciauerit, vel litem coram iudice, à quo appellauerat, poſtea proſecutus ſit.c.gratum.xx.§.fin.de officio delegati.

XXVI. Exceptio: Niſi appellans acta cauſæ ſigilla violando aperuit.c.cum olim.xxxiij.d.tit.

XXVII. Exceptio: Niſi intra ſtatutum tempus appellatum non ſit.ij.q.vj.cap.propter ſuperfluam. Concordant ea quæ habentur j.q.v.vbi etiam replicationes vide.

XXVIII. Exceptio: Niſi appellans intra ſtatutum tempus dimiſſorias literas non petierit vel impetrauerit, aut iter ad iudicem appellationis non arripuerit. d. cap. propter ſuperfluam. & d.q.vj. cap. ab eo. item Clement. quamuis.ij. de appellationibus. Huius replicatio eſt: Niſi non per appellantem, ſed per iudicem ſteterit, quo minus ſuo tempore apoſtoli dati ſint. d. q.vj.cap poſt appellationem.§.ſufficit.d. Clement. quamuis.ij.§.quod ſi iudex.& cap.vt ſuper.iiij. in fine. cap. ab eo. vj. de appellat. in vj.l vnica §.fin. ff. de libellis dimiſſoriis. Plura de hac exceptione vide j.q.vij.reg.ij.& iij.

XXIX. Exceptio: Niſi appellans poſt appellationem nonnulla contra appellationem attentauerit. ca.an ſit.xlij.de appellationibus.

XXX. Exceptio: Niſi appellans antea appellationem ſui aduerſarij in eadem cauſa noluit admittere. d. cap. an ſit. xlij.verſ.quod cum in eo qui.& c.conſtitutis. xxiij.eod.tit.c. bonæ memoriæ.xxiij.§ dein inquireret.de electione.

XXXI. Exceptio: Niſi appellatio manifeſtè ſit fruſtratoria.c.paſtoralis. §3.in prin. verſ.quod per appellationem.de appellationib.ij.q.vj.c.ideo huic.§.fin.c.qui ſcit.§.patet ergo. cap.quicunque.& l.iiij. C.quorum appellat. non recipiantur. Concordat ſ.except.xix.

XXXII. Exceptio: Niſi appellans poſt appllationem interpoſitam alium iudicem quàm appellatum, de attentatis adierit.

adierit.c.ſollicitudinem.liiij.de appellationib.

XXXIII. Exceptio: Niſi iudex grauamen, ob quod appellatum eſt, ſuſtulerit.c.cum.ceſſante.lx.d.tit.& c.ſi à iudice. x.§.fin.eod.tit.in vj.

XXXIIII. Exceptio: Niſi ſententia medio tempore à Papa fuerit confirmata. Reprobatur hæc exceptio ca. bonæ memoriæ. iij. de confirmatione vtili. Hæc de exceptionib. aduerſus cauſam appellationis dicta ſint: quarum tamen plures vide ȷ. cap. prox. except. xxvj repl.iiij. cum ſequentibus. item M. I. C. lib.ij.cap.xxvij.quæſt.ij.

III. QVIBVS COMPETAT ius appellandi?

Regulariter alij quàm qui condemnatus eſt, vel qui egit, ius appellandi non competit, exemplo cap.cum inter. xvj de electione. Concordat ij.q.vj.c.non ſolent, in prin.l.j.ff.de appellat. recipiendis. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi alterius intereſſit: hic enim ratione ſui intereſſe agere vel appellare non prohibetur. c.vlt.§.fin.vt lite pendente nihil innouetur, in vj. Cuius exemplum habetur c. cum ſuper. xvij. de re iudicata. Plura de regula propoſita vide M. I. C. d. c.xxvij.q.iij.

IIII. QVI APPELLANDI, ſeu ad quos?

I. Regula: Gradatim appellandum eſt, non omiſſo medio. c.dilecti.lxvj.de appellation.ca.duo ſimul.ix.de officio ordinarij.cap. Romana. iij.§.ab archidiaconis. de appellat. in vj. Concordant item ea quæ habentur M. I. C. d.c.xxvij. q. iiij. reg. j. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi Papa omiſſo medio adeatur, vel appelletur: hic enim omiſſo medio appellari poteſt.ij.q.vj.c.ſi quis veſtrum.c.omnes.c.ad Romanam. c.ſi quis putauerit.c.ad Romanam.c.ideo huic c. decreto. c.qui ſe ſcit.c.arguta.c ſi quis putauerit.c.ideo huic. c.quoties.iij.q.vj.c.accuſatus.& De appellationibus c.ſi duobus.7.in prin. Altera exceptio eſt: Niſi legatus Papæ omiſſo medio adeatur vel appelletur.c.j.de officio legati. Tertia exceptio eſt: Niſi conſuetudine aliter obſeruetur.ca.Romana. iij.§.ab archidiaconis.verſ.niſi aliud.de appellat.in vj.

II. Regula: A delegato iudice appellatur delegans. ca.ſuper quæſtionum. xxvij. §.fin.de officio delegati. Concordat M. I. C. d. quæſt. iiij. reg. vij. Huius regulæ exceptio prima

hæc eſt: Niſi delegatus alij cauſam ſubdelegauerit: hoc enim caſu non ſubdelegans, ſed prior delegans appellatur. Quæ exceptio approbatur ſub conditione d.c.ſuper quæſtionum. xxvij.§. porrò. & §.ſi verò, in fine. item l.j. §. fin.ff. quis & à quo appelletur. Huius replicatio eſt: Niſi ſubdelegans aliquid ſibi de iuriſdictione reſeruauerit: hoc enim caſu ſubdelegans eſt appellandus.d.§.porrò. & d.ca. xxvij. in prin. verſ. ipſe nanque reſpondit.& §.eius ergo.& c.cum te conſulente. xviij.eod tit.item c.ſi delegatus vij. §. fin. eod tit.in vj. Planè huius replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi ex tribus delegatis duo vices ſuas non in totum ſubdelegauerint: hoc enim caſu tertio delegato cum duobus ſubdelegatis cognoſcente, nõ ad ſubdelegantem, ſed ad delegantem prouocatur. c. ſi duo.iij. d.tit. de officio delegati, in vj. Altera duplicatio eſt: Niſi ſubdelegans excommunicatus vel mortuus ſit. c. ſi is cui.x.d.tit. Tertia duplicatio eſt: Niſi ſubdelegans negetur habere iuriſdictionem.c.ſi à ſubdelegato. xiiij.eod.tit. Hæc de prima exceptione. ſint dicta. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi ordinario iudici à Papa mandata ſit cauſa: hoc enim caſu non mandans ſeu delegans, ſed proximus ſuperior appellatur.c. licet. xij.de officio ordinarij. Tertia exceptio eſt: Niſi delegatio ſit generalis: nã à generali officiali ad epiſcopum appellari non poteſt, per ea quæ ĵ.reg. prox. proponentur.

III. Regula: Ab officiali generali epiſcopi non appellatur epiſcopus, ſed archiepiſcopus.c.non putamus.ij.de conſuetu dine, in vj.c.Romana.iij.in princ.de appellationibus, in vj.

IIII. Regula: ab epiſcopo archiepiſcopus appellatur.d. cap.Romana.iij.§.debet autem.

V. Regula Ab arbitris delegatorum à papa iudicum Papa appellatur.c.ab arbitris. xj.de officio delegati, in vj.

VI. Regula: Ex Aegyptiaco tractu, vel Lybia appellatur præfectus Auguſtalis.ij.q.vj.c.anteriorum.§.illud etiam. Nouell.xxiij.§.illud etiam.

VII. Regula: Ex Aſiatica vel Pontica diœceſi appellantur viri ſpectabiles, quibus ſpecialiter Princeps commiſerit.d.§. illud etiam.verſ ſimilique modo.

VIII. Regula: Ex tractu Orientali appellatur Comes Orientis.d.c.anteriorum. §.orientalem autem.& d. Nouell. xxiij.§.Orientalem autem.

IX. Regula: A ciuili iudice Papa non appellatur niſi

ſit de

ſit de temporali iuriſdictione eccleſiæ.c. ſi duobus.vij.§.fin. de appellat. Contradicere videtur ſ.reg.xiiij.

X. Regula: A Capitulo ad epiſcopum appellatur. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur cap. à collatione xj. de appellationibus in vj.

X I. Regula: A pari par iudex non appellatur.ij. quæſtio. vj.cap.anteriorum.§.illo videlicet. Nouell.vigeſimatertia.§. illo videlicet.

X I I. Regula: Licet appellanti iudicem appellatum mutare,& errorem ſuum corrigere.ij. quæſt.vj.c.vlt.§. ſi verò is qui.l.xxviij.C.de appellationibus.

X I I I. Regula: Ne clericus laicum iudicem appellet,cauetur xxj.q.v.in prin.cum ſequentib.

X I I I I. Regula: Laicus tamen eccleſiaſticum iudicem appellare poteſt.ij.q.vj.cap.omnis.

X V. Regula: A concilio prouinciali appellatur Primas. ij.quæſtio.vj.cap.placuit.vj.quæſtio.iiij.cap.ſi inter.xj.quæſt. iij.cap.præſbyteri.

X V I. Regula: Ne ad tranſmarina concilia appelletur, cauetur d.cap.præſbyteri.verſi. ad tranſmarina. & d.cap placuit.verſic. ad tranſmarina. vbi additur exceptio hæc: Niſi Papa appelletur.

X V I I. Regula: De nullitate iudex qui ſententiam tulit, non executor cognoſcit.ca.de cætero.v. de re iudicata.c.paſtoralis.xxviij.§.quia verò ſæpe.de offic.deleg.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆCEdentium regularum generalibus.

Hactenus propoſitæ quartæ quæſtionis regulas enumerauimus: quarum tamen plures vide M.I.C.lib.ij.c.xxvij.q. iiij. Harum autem exceptio generalis hæc eſt: Niſi is qui appellandus eſt, non ſit fidei catholicæ.ij.q.vj.ca.catholicus. Plures huiuſmodi exceptiones generales vide ſ.c.ij.q.ij.

V. QVANDO APPELLANDVM, & quamdiu?

Iure ciuili antiquo ad appellandũ in propria quidem cauſa biduum, in aliena verò triduum erat conſtitutum.l.j.§.in propria.ff.quando appellandum ſit.l.vj.§. penult.C.de appellat. Declaratur hæc cauſa definitione propriæ cauſæ d.§.in propria.verſic. & palàm eſt.ij.quæſt.vj.cap. biduum.§.palam

eſt. Planè pro biduo & triduo conſtitutione Theodoſij quinque dies conſtituuntur, d. quæſt. vj. cap. propter ſuperfluum. Tandem hoc appellationis tempus conſtitutione Imper. Iuſtiniani rurſus mutatum eſt in decendium, Nouell. xxiij. in prin. d. quæſt. vj. cap. anteriorum, in prin. & c. quod ad conſultationem. xv. de re iudicata. Planè quæ de tempore, quo biduum ac triduum currere incipiebat, iure antiquo ſtatuta ſunt, ad ius nouum decem dierum transferri poſſunt. Biduũ autem & triduum illud currere incipiebat ex die latæ ſententiæ. ij. q. vj. c. biduum, in prin. l. j. §. biduũ. ff. quando appellandum ſit. Cuius regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi ſententia ſub conditione lata ſit: hoc enim caſu videtur potius à tempore conditionis exiſtentis decendium computãdum eſſe. Sed reprobatur d. c. biduum. §. j. & d. §. biduum verſ. quid ergo. item ca. præterea requiſiti. xl. de appellationibus. Altera exceptio eſt: Niſi iudex ſententiam Imperatori trãſmiſerit confirmandam, vel vt locus pœnæ aſſignetur: hoc enim caſu etiam à reſcripto Principis tempus appellãdi currit. d. cap. biduum. §. ſi quem in inſulam. l. j. in prin. ff. quando appellandũ. Tertia exceptio videtur: Niſi extraiudicialis ſit cauſa, in qua appellatur. Sed reprobatur. c. cõcertationis. viij. de appel. in vj. Quarta exceptio eſt: Niſi non per appellationem, ſed per aliud iuris remedium grauamen proponatur. d. c. viij. verſi. ſed ſi per cõtradictionem. Quinta exceptio videtur: Niſi in ſententia præcipiatur aliquid fieri intra certum terminum: hoc enim caſu videtur non niſi termino elapſo decendium currere. Sed reprobatur cap. quod ad conſultationem. xv. de re iudic. Plures exceptiones vide j. cap. proxim. except. xxvj. repl. j. dupl. j. cum ſequentibus.

VI. MODVS ET FORMA appellandi.

I. Regula: In ſcriptis regulariter eſt appellandum. ij. q. vj. cap. poſt appellationem. §. fin. Huius exceptio eſt: Niſi quis ipſo die, quo ſententia fertur, apud acta viua voce appellauerit. d. quæſt. vj. ca. vlt. §. litigatorib. l. xiiij. C. de appellat. l. ij. & l. v. §. fin. ff. eod. tit. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi ab interlocutoria, vel extraordinario grauamine ad Papam appelletur. c. j. in prin. de appellationibus in vj.

II. Regula: De forma appellandi cauetur ij. q. vj. ca. poſt appellationem. §. forma verò.

III. Re

III. Regula: Coram maiori parte iudicium eſt appellandum.Clement.j.in prin.de appellat.

VII. OFFICIA APPELLANTIS, necnon appellationis euentus & conſequentia.

I. Regula: De appellatione appellato inſinuanda cauetur d.Clement.j.verſi. eſt tamen appellatio. & Clement,cauſam. iij.de electione.

II. Regula: De apoſtolis ſeu libellis dimiſſoriis à priore iudice ad poſteriorem petendis ac dandis cauetur cap.j.in prin.verſi. petat Apoſtolos. & cap.vt ſuper.iiij. de appellat.in vj.ij quæſt.vj.cap.poſt appellationem,in prin.l.vnica, in prin. ff. de libellis dimiſſoriis. Concordant ea quæ habentur ſ. quæſt.ij.except.xxviij.item M.I.C. libro ij.cap.xxvij.quæſt. ix.reg.iiij. Forma apoſtolorum præſcribitur d.cap. poſt appellationem.§.forma.

III. Regula: De itinere ad iudicem appellationis intra certum tempus arripiendo cauetur ij.quæſt.vj.cap. propter. verſic.& in his ipſis.

IIII. Regula: De actis edendis & tranſmittendis cauetur d.q.vj.cap.vlt.§.iudicibus.cap.vlt. de probat.l.xxiiij.C.de appellationibus.item M.I.C.d.quæſt.ix.reg.vij.

V. Regula: De cauſa appellationis reddenda iudici à quo appellatur,cauetur.ca.vt debitus.lix.§.cum autem. & c.cum ſpeciali.lxj.§. exceſſu quoque.de appellat. ca.j. in prin. verſi. cauſam appellationis.eod.tit.in vj.

VI. Regula, De cauſa appellationis probanda. Iudici à quo appellatum eſt, cauſa appellationis probanda non eſt. c.ſi à iudice.10.de appellat.in vj.

VII. Regula: Coram iudice appellationis cauſa probanda eſt, quòd ſcilicet exceptio legitima non ſolùm fuerit oppoſita, ſed etiam non admiſſa:ideóque appellatio interpoſita.c.dilecto.lxiij.c.interpoſita.lxx. in princ.de appellationib.

VIII. Regula: Cauſa appellationis ab initio expreſſa mutari poteſt, aliáque in proſecutione appellationis allegari.l.iij.§.fin.ff.d.titu. Contradicit tamen Clement.appellanti. v eodem titul.

IX. Regula: De proſequenda appellatione, quando proſequenda, & quamdiu, item per quos & à quibus? dicetur j. c.proxi.except.xxvj. repli.iiij.

X. Regula: De appellatione non deneganda à iudice, à quo

quo eſt appellatum, cauetur ij.quæſt.vj. cap.appellantem.& cap.vltim.§.ſimiliter.item De appellationibus. cap.de priore.xxxj.Concordant item ea quæ habentur s̄.quæſt.iiij.reg. j.exceptio.j.

XI. Regula: De appellatione à iudice appellationis recipienda, nec remittenda, cauetur c.interpoſita.lxx.§.eidem. de appellat.ij.quæſt.vj.c.placuit.c.vlt.§.fi.l.vj.in prin.verſ.ab eo qui de.C.de appellat. Concordant item ea quæ propoſita ſunt s̄.lib.prox.c.v.de iuriſdictione,except.vij.

XII. Regula: Si metropolitanus à prouinciali epiſcopo appellatus appellationem ſuſcipere nolit: ad ſynodum prouocare licet.vj.q.iiij.c.ſi metropolitanus.

XIII. Regula: Appellatione pendente nihil innouandum, éſtque de eo iudici, à quo appellatum eſt, per iudicem appellationis inhibendum: & innouatum ſeu attentatum reſcindendum.ij.quæſt.vj.ca.poſt appellationem.§. Vlpianus.l. vnica.ff.nihil innouari appellatione interpoſita. Eius exemplum preponitur iij.q.vj.ca.accuſatus.verſic.& dum iterato. item De appellationib.c.j.& c.ad præſentiam.xvj.& ca.dilectus.lv.item c.licet.xiiij. de ſentent. excommu.in vj.ca.cum olim.xxxij.de officio deleg.c.cum tu fili.xvj.de teſtibus.cap. dilectæ.10.de except. Concordant propoſitæ regulæ ea quæ habentur s̄.c.j.quęſt.v.reg.j.Eius autem exceptio prima hęc eſt: Niſi nondum conſtet, cauſam per appellationem ad iudicem inhibentem eſſe deuolutam: tunc enim ab eo inhibendum non eſt.c.Romana.iij.§. ſi verò vocatis de appellat. in vj. Altera exceptio eſt: Niſi cum ab aduerſario dicatur appellationis cauſa iniuſta ſeu minus legitima, iudex appellationis nondum recepta appellatione velut ex cauſa probabili facta, cœperit de cauſæ veritate cognoſcere: tunc enim inhibere non poteſt.d.c.Romana.§.quod ſi obiiciatur. Huius replicatio eſt: Niſi à definitiua ſententia ſit appellatum: hoc enim caſu etiam ante receptam appellationem iudex poteſt inhibere.d.§.quod ſi obiiciatur.verſ.ante ſententiam. & d.c.Romana.§.ſi autem poſt. Tertia exceptio eſt: Niſi in alia cauſa vel quæſtione procedatur, quàm in qua appellatio eſt interpoſita. Quæ exceptio approbatur exemplo c.cũ terreamur. xvij. & c.præterea.xxij. de appellat. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi quæſtio in qua non eſt appellatum, ſine ea in qua appellatum eſt, expediri non poſſit.c.ſuper eo. 10.d.tit. Altera replicatio eſt: Niſi propter plura crimina condem-

condemnatus, in grauioribus appellauit: hoc enim caſu in aliis minoribus executio ſuſpenditur.ij.q.vj.ca.poſt appellationem.§.ſi quis ex pluribus.l.vnica.§.ſi.ff.nihil innouari appellat.pend. Tertia repliatio eſt: Niſi alterum alterius, ob quod appellatum eſt, ſit acceſſorium.c.dilectis.l.v.de appella. Hæc de tertia exceptione, eiúſque replicationibus. Quarta propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi in integrum reſtitutione contra ſententiam petita, præſumptio ſit eam malitioſè ad differendam executionem peti: hoc enim caſu executio fieri poteſt, cautione ab aduerſario præſtita.c. ſuſcitata.vj.de in integ.reſti. Quinta exceptio videtur: Niſi iudex à quo appellatum eſt, iuſiurandum præſtiterit de ſententia intra certum tempus exequenda. Sed reprobatur c.venientes.xix.de iureiur. Sexta exceptio: Niſi appellans quoque contra appellationem ſuam vel aduerſarij ſui antea factam aliquid nouauerit.ca.conſtitutis.xxiij.de appellationibus. Septima exceptio: Niſi per ſententiam excommunicatus ad cautelam abſoluatur.ca.qua fronte.xxv.d.tit. Concordant ea quæ habentur ſ.lib.proxi.c.xiij.q.ij.except.j.replic.j. Octaua exceptio eſt: Niſi appellans appellationem non proſequatur. c.ad hæc.xxvij.ca.peruenit.xxviij. & c.cum ſpeciali.lxj.§.exceſſu quoquê.verſic.quam ſi proſequi. de appellatio. Nona exceptio eſt: Niſi à ſententia excommunicationis vel ſuſpẽſionis ſit appellatum.c.paſtoralis.liij.§. verùm quia d.tit.& c. is cui.xx.§.ſi.de ſentent.excom.in vj. Decima exceptio videtur: Niſi extraiudicialiter ſit appellatum. Sed reprobatur c. bonæ.51.de appellatio. Vndecima exceptio: Niſi appellans agat de præbẽda ſibi antequam vacaſſet promiſſa: hoc enim caſu ea poteſt alij conferri, appellatione non obſtante.cap. relatum.iij.de conceſſ.præbendæ. Duodecima exceptio eſt: Niſi ab electione à maiore parte facta ſit appellatum. cap.j. & cap.ex ore.iij. de his quæ fiunt à maiore parte. Decimatertia exceptio: Niſi duobus præſentatis, prior repulſus appellauerit: hoc enim caſu alterius inſtitutio, quamuis pendente appellatione facta, valet.cap. paſtoralis. xxix.de iure patronatus. Decimaquarta exceptio: Niſi appellatio aliquo iure non ſubſiſtat. Hæc exceptio videtur approbari exemplo cap.vlt.de dolo & contumacia, in vj.cap.non ſolum.vij.in prin.verſi.exceptis caſibus.de appellat.in vj. Decimaquinta exceptio eſt: Niſi tertius aliquis pendente appellatione aliquid innouauerit: hic enim de attentatis contra inhibitionẽ

nou

non tenetur.cap.Romana iij §. in alium. de appellatio.in vj. Decimaſexta exceptio: Niſi appellationi ſit renunciatum. cap.ſuper.iiij.verſi.niſi appellationi.d.tit.Decimaſeptima exceptio videtur: Niſi antequam appellatio interpoſita eſt, fuerit innouatum Sed reprobatur cap.non ſolum.vij.in prin. eod tit. Decimaoctaua exceptio: Niſi ab interlocutoria ſit appellatum.d.cap.non ſolum. vij.§. illa autem. Huius replicatio prima hæc eſt:Niſi poſtea appellationis cauſam veram eſſe conſte .d.§.illa autem,verſ.donec appellationis cauſam. Altera replicatio eſt: Niſi legitima inhibitione facta innouatum ſit.d.§.illa autem. verſi. niſi iudex appellationis. Decimanona exceptio eſt. Niſi iudex grauamen,ob quod appellatum eſt,reuocauerit.cap.ſi à iudice.10.§.ſi.de appellat in vj. Viceſima exceptio eſt: Niſi tres conformes ſententiæ in eadem cauſa latæ ſint. Clement. j. de re iudicata. Viceſima prima exceptio: Niſi poſſeſſore condemnato, fructus rei ſequeſtrentur. ij. q. vj cap.quoties poſt. Hæc de decimatertia regula,eiúſque exceptionibus. ſint dicta. De qua tamen vide plura.ſ.lib.prox.cap.quæſt.iiij.reg.v.&. M.I.C. lib.ij.cap. xxvij. quæſtione.viiij.reg.xiij.

X IIII. Regula: In cauſa appellationis allegari poſſunt, quæ in priore iudicio fuerunt omiſſa, per ea quæ habentur M.I.C.d.quæſt. viiij.reg.xvj. Cuius exceptio prima hæc eſt:Niſi alia actio proponatur, vel alia res petatur. hoc enim non licet.l.iiij.verſ.quæ non ad nouum. C.de temptor.& reparat. appellat. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi cauſa beneficialis ad Curiam Pontificis per appellationem fuerit deuoluta:hoc enim caſu tam petitorium quàm poſſeſſorium de nouo poteſt intentari. Clement. j. de cauſa poſſeſſio. & proprietatis. Altera exceptio eſt: Niſi ab interlocutoria vel extraiudiciali grauamine fuerit appellatum.Clement.appellanti. v. de appellationibus.

X V. Regula: Appellatione à definitiua facta, reuocari etiam poteſt interlocutoria, licet ab ea non fuerit appellatum. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur. cap. vlt. de appellationibus.in vj.

X V I. Regula: De pœna appellantis non obtinentis cauetur.ij.q vj.c. omnino. Concordat. M. I. C. d.q. viiij.reg. xix Huius exceptio eſt: Niſi appellans ante latam ſententiam appellationi renunciauerit. d.q.vj.c.§. ſi verò is qui. l.xxviij. C. de appellationib.

Regula

XVII. Regula: Si ad reſidendum in eccleſia admonitus appellauerit, interim alius in locum eius ſubſtituendus eſt. c.peruenit.xxviij. verſ. interim verò.de appellationib. Concordat in ſimili caſu l.xxj.§.magiſtratus.& §.in locũ.ff.eo.tit.

XVIII. Regula: De contumacia appellantis punienda cauetur c. reprehenſibilis.xxvj.§.ſi autem in quocunque.de appellationib.c.j.§.quod ſi appellationib. cap.j.§.quod ſi appellator.eod.tit.in vj.

XIX. Regula: De contumacia appellati punienda cauetur d. cap. j.§.fin.item c.cum ſpeciali. lxj. §. exceſſu quoque verſ.nullo autem.& c.interpoſita.lxx.§.fin.de appellationib. Nouell.cxxvj.§.in omnibus.

XX. Regula: De cauſa remittenda ad iudicem à quo appellatum eſt, ſi conſtiterit malè appellatum eſſe, cauetur ca. cum in eccleſia.xxxviij.c.vt debitus.lix.§.cum autẽ.verſ.etſi minus.c.cum ſpeciali. lxj. §.fin.de appellationib. c. Romana iij.§.fin. & c. cum appellar.v.eod.tit.in vj. Huius regulæ exceptio prima hęc eſt: Niſi cauſa nondum cognita remittatur c.accepta. xxxv. de appellationib. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.proxim.cap.v.de iuriſdictione,reg.j.except. vij. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi partes cõſentiant vt remittatur.d. c. accepta.verſ.niſi partes cõſenſerint. Altera replicatio eſt: Niſi appellãs cauſam remitti petat.c.interpoſita. lxx. §.ille denique: de appellat. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi iudex à quo appellatum eſt, appellationẽ iniuſtã admiſſit: tunc enim ad eum remittenda non eſt.c.cum appellationib.v.de appellationibus,in vj.

XXI. Regula: Si conſtiterit bene appellatum eſſe, iudex ad quem appellatum eſt, reſciſſa priore ſententia in cauſa principali procedere poteſt, ac debet. cap. ad probandum xxiiij.de re iudicata. c. vt debitus.lix.§.cum autẽ.verſ.alioquin ipſe procedat. & c.cũ ſpeciali.lxj.§. exceſſu quoq; verſ. appellationis cauſa.de appellationib. Huius regulę exceptio hæc eſt: Niſi exceptio de vltra duas diætas non citando reo, propter quam fuit appellatum, probetur vera: hoc enim caſu quamuis bene appellatum eſſe conſtet, nihilominus tamen cauſa eſt remittenda.c.olim.vij.de exceptionibus.

XXII. Regula: Sentẽtia priori caſſata, nõ punitur iudex à quo, niſi inimicitia vel pecunia probetur corruptus.ij.q.vj. c.hoc etiã. Hæc de officiis appellantis, necnon appellationis euentis & conſequentibus.de quib.vide item M. I. C.d.q.ix.

VIII. ADFINIA APPELLAtionis remedia.

I. Regula, De in integrum reſtitutione aduerſus ſententiam. Hoc remedium certis quibuſdam perſonis competit, de quib. vide M.I.C.lib.ij.c.xxviij. in prin. vbi additur exceptio talis: Niſi pro libertate iudicatum ſit. Sed & eius exceptio videtur: Niſi Papa ſententiã dixerit. Quæ tamen exceptio reprobatur c.tũ ex literis.v.de in integ. reſt. Cõcordant ea quæ habentur J.c.prox. excep.xiij.ver.hiſce cõtradicere.

II. Regula: De accuſatione & denunciatione perperam electi cauetur c.conſtitutis.xlvj.de appellationibus.

III. Regula: De exceptione, Quod quiſque iuris aduerſus alium ſtatuit, vt ipſe eodem iure vtatur, vide M.I.C.d.ca. xxviij. Cuius inter cæteras exceptiones & hæc eſt: Niſi ſtatutum ius non habuerit effectum. Cui concordat De pœnitent.diſtinct.j.cap.hæc autem verba.

IIII. Regula. De arripiendo iter ad Papam, ſeu nunciũ mittendo, proponitur J.cap.prox. except.vj.replic.j.dupl.vj. Hæc de appellationib. ſint dicta: de quib. vide plura M. I. C. libro ij.cap.xxvij.cum ſequente.

DE SENTENTIA ET RE iudicata. Cap. XIX.

SEntentia vel res iudicata actionem ſimul & exceptionem parit, & pro veritate accipitur.xxxv.q. ix. cap.j.c.loci noſtri.item De re iudicata cap.cum inter.xiij. Concordat item M. I.C.libro ij.cap.xxix.quæſt.ij.in princ.Sed & pro ſententia præſumitur, donec probetur iniuſta.cap. in præſentia. vj. verſ. & tanta ſit. de renunciatione. Planè habet regula propoſita plures exceptiones, quas ordine ſubiiciemus. & primùm eas quæ ſumuntur ex perſona iudicis.

I. Exceptio: Niſi à non competente iudice ſententia ſit lata.c.at ſi clerici.iiij.de iudiciis.ij.q.j.c. in primis.§.de perſona epiſcopi.iij.q.viij.cap.j.§.nullum.ix.q.ij.cap.j.xj.q.j.c.in clericorum.q.iij.c.cui eſt.l.vlt.C.ſi à non competente iudice. Concordat M. I. C.d.cap. xxix. except. j. Huius exemplum habetur Clement.Paſtoralis.ij.de re iudicata.Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi actor à iudice condemnatus, exceptione propoſita vtatur: huic enim ea

non

non prodeſt.iij.q.viij.c.j.§.cuius.l.xiiij. C.de ſententiis & interlocut. Altera replicatio eſt: Niſi publicè ab omnibus iudex competens fuerit exiſtimatus.iij. quæſt. vij c.j. in fine.L iij.ff. de officio Prætoris. Species huius exceptionis & plures replicationes vide s̄. cap. ij.q.ij. Sed & ſpecies eius ſunt exceptiones proximè ſequentes.

II. Exceptio:Niſi hæreticus ſententiam tulerit:ij.q. vj.c. catholicus.Concordant ea quę habentur s̄.lib.prox.cap.viij. q. vij. reg ij. Huius replicatio eſt:Niſi iudex de hæreſi nondum fuerit damnatus. Cuius duplicatio prima eſt: Niſi ipſa hæreſis iam olim fuerit damnata.xxiiij.q.j.in prin.cum c.ſequente. c. maiores. c. Achatius. Altera duplicatio eſt: Niſi nouam hæreſim effingens, eam ex corde prædicare cœpit. d.q.j.ca.audiuimus §.ſin autem ex corde,cum ſequentibus.

III. Exceptio:Niſi excommunicatus ſententiam tulerit. d. cap. Achatius, in fine, cum capit.ſequente. Concordat d. quæſt j.cap.miramur.

IIII. Exceptio: Niſi quidam, non omnes iudicauerint. ij.q.vj.c.vlt.§.item ſi plures.iij.q.vj.c.diſcutere.verſ.ita vt nemo ex eis deſit.item de officio delegati c.cauſam.xvj.c.vno. xlij. & c. vlt.in prin.verſ. idem quoque.Concordant item ea quæ habentur s̄.lib.prox.cap.xij.de executione,except.ij.& M.I.C.lib.ij.cap.xxix.q.iij.except.ij. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi omnes fuerint præſentes:tunc enim, quamuis non omnes conſenſerint,ſtatur tamē ſententiæ maioris partis, per ea quæ habentur M.I.C.d.except.ij.& d.q.iij.except. iiij. Quibus concordat c.j. in prin. & c.vlt.de iis quæ fiunt à maiore parte. c. Planè ſi vtriuſque ſententiæ pares numero iudices ſint:quid ſequendū ſit, definitur c.vlt.de re iudicata. Cui concordat M.I.C.d.exceptione.iiij. verſ. ſin autem pari. Quod autem d.c. vlt.dicitur, Si ex delegata poteſtate,vtraque pendet ſententia ex arbitrio delegantis:huic concordat l.duo.xxviij.ff.de re iudicata.Diuerſum etiam obſeruatur,ſi in ſynodo prouinciali diſſenſerint:hoc enim caſu ea ſententia obtinet, cui metropolitanus vicinæ prouinciæ accedit. vj.q.iiij.in prin.cum c.ſequente.c.ſi quis epiſcopus. c.ſi inter epiſcopos,in prin.Porrò quod d c.vlt.in fine,cauetur de diſſenſu arbitrorum compromiſſariorum,de eo vide j̄. ca. xxj. reg.ij.excep.iiij. Hæc de prima replicatione.Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt:Niſi ita conuenit,vel cauſa delegata ſit,vt vno vel pluribus abſentibus,cæteri nihilominus

o 2 iudicare

iudicare poſſent.c.prudētiam.xxj.§.adiicimus. c.cum ſuper xxiij. verſ. quamuis ſolus.de officio delegati. c. cum plures. viij.in prin.eod.tit.in vj. Huius replicationis duplicatio prima eſt:Niſi non conſtiterit abſentem adeſſe noluiſſe vel non potuiſſe.d c.prudentiam.xxj.in princ.& c.eum cauſa xxij.eo. tit. Altera duplicatio videtur: Niſi præſens ſubdelegatum abſentis admittere noluit. Sed reprobatur c. coram dilecto. xxxiiij.eod.tit H c de quarta exceptione.

V. Exceptio: Niſi iudex recuſatus ſententiam tulerit. c. cum ſuper.xxiij.de officio delegati.

VI. Exceptio: Niſi contra abſentem ſententia dicta ſit. c.tenor.x.de re iudicata.c conſultationibus.x.de officio delegati.c. inter quatuor.viij de maioritate & obedientia.ij.q. j.c.in primis.§. ſed & de perſonis. verſ. ſi ſcriptis iudicatum eſt.iij.q.viij.c.j.§.fin.Concordat item M.I.C lib.ij.c.xxix.except. x.in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi per contumaciam abſens fuit, contra quem iudicatum eſt.d.c.conſultationibus.x.in fine. verſ. niſi is qui poſſidet. c. veritatis.viij de dolo & cõtumacia.ij.q.j.c.nomen.§ fin.iij.q. viij.c.j.§.fin.xxiiij q.iij.c.de illicita.§.de cõuentione.Cõcordat.item M.I.C.d.except.x.repl. j.Huius replicationis duplicatio prima eſt:Niſi ex diſpẽſatione Põtificis cõtumaci ſubueniatur. Approbatur exemplo cap cum olim. vij. de dolo & contumacia. Altera duplicatio eſt: Niſi iudex probetur circumuentus in ſententia ferenda, vel ex actis iniquitas ſententiæ conſtet. Approbatur exemplo c.cum Bartholdus. xviij de re iudicata Cõcordat l.ſi prætor.lxxv.ff.de iudiciis. Tertia duplicatio eſt:Niſi legitima abſentiæ cauſa probetur d.c.xviij.& ibi gloſſa.Concordant ea quæ habentur M.I.C.d. replicat. j. duplic.ij. Quarta duplicatio eſt: Niſi abſens non fuerit legitimè citatus.v.q.ij.c.j.Huius duplicationis ſpecies ſeu exempla ſunt exceptiones, quæ aduerſus citationem poſſunt opponi,quas ſ.cap.vj.quæſt.iij in fine recenſuimus Huius autem duplicationis triplicatio prima hæc eſt: Niſi alio modo abſens admonitus venire noluit. Quæ triplicatio approbatur l. ij. C. quomodo & quando iudex ſententiam, &c.Sed contradicit d.c j.Altera triplicatio eſt:Niſi præſens à iudice receſſerit appellans c. vlt. de dolo & contumacia, in vj. Tertia triplicatio eſt: Niſi eum abſenti præfixus eſſet terminus ad proſequendam appellationem, eam intra terminum non fuerit proſecutus: hoc enim caſu contra appellantem

lantem abſentem, etiam non legitimè citatum, ſententia lata valet. c. ſæpe contingit. xliiij. de appellationibus. Hæc de quarta duplicatione. Quinta propoſitæ replicationis duplicatio eſt: Niſi ante terminum præfixum, vel in ipſo termino, partibus non expectatis ſententia ſit lata. d. cap. xliiij. verſ. ſi quis autem terminum. cap. ex inſinuatione. 50. §. interim autem. & c. ſignificante. lxix. verſ. adiiciens quod cum de conſenſu, eod. tit. Huius duplicationis triplicatio prima hæc eſt: Niſi ante terminum à lege, non à iudice vel partibus præfixum, iudicatum ſit. c. oblatæ. lvij. d. tit. Altera triplicatio eſt: Niſi iuriſdictio iudicis delegati in termino præfixo expiret. c. conſuluit. xxiiij. de officio delegati. Sexta duplicatio eſt: Niſi abſens ad Papam de cauſa litigioſa iuit, vel nuncium miſit. c. dilecti. lij. de appellationib. c. vnico, de clericis peregrin. extrauag. com. Diuina. iij. de priuilegiis. Huius triplicatio prima hæc eſt: Niſi poſt citationem iter arripuit, vel nuncium miſit. c. meminimus ix. c. ſuggeſtum. xv. & c. ad hæc xxx. de appellationib. Altera triplicatio eſt. Niſi ante ſententiam appellãs ſine rationabili cauſa, dicat ſe nunciũ miſiſſe. c. vt debitus. lix. verſ. non obſtante ſi dicat. eod. tit. Septima duplicatio eſt: Niſi abſens appellauerit. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. proxim. quæſt. vij. reg. xiij. Hæc de prima replicatione, eiuſque duplicationib. ſint dicta. Sed & plures huiuſmodi duplicationes vide ſ. c. vj. quæſt. iiij. in fine. item M. I. C. lib. ij. c. xxix. except. x. replic. j. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi alius nomine abſentis, contra quem pronunciatum eſt, præſens fuerit. Quæ replicatio ipſo quidem iure ſubſiſtit, per ea quæ habentur M. I. C. d. except. x. replic. iiij. in prin. Verùm eius duplicatio hæc eſt: Niſi mandatum procuratoris fuerit reuocatum. Quæ duplicatio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. capite iiij. q. j. except. xxj. Cuius triplicatio prima hæc eſt: Niſi poſt concluſam cauſam mandatum fuerit reuocatum. cap. auditis. viij. de procuratorib. Altera triplicatio eſt: Niſi ignorante iudice & aduerſario mandatum ſit reuocatum. ca. mandato. xiij. eod. tit. Hæc de prima duplicatione. Alias duplicationes vide ſ. cap. iiij. q. j. Nam quæ aduerſus perſonam procuratoris exceptiones ibi enumerauimus, earum plures hic duplicationum loco repeti poſſunt. Tertia replicatio videtur: Niſi Papa contra abſentem pronunciauerit. Sed reprobatur capit. j. in fin. de

cauſa poſſeſſionis. Hæc de ſexta exceptione.

VII. Exceptio: Niſi de alia re iudicatum ſit, quàm de qua iudex eſt datus. approbatur exemplo c. cum dilecta. xxij. §. dictum. de reſcriptis. c. cum olim. xxxij. de officio delegati. Concordat M. I. C. lib. ij. c. xxix. except. xj. in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi id de quo pronunciatum eſt, acceſſorium ſit eius de quo iudex eſt datus. c. prudentiam. xxj. §. ſexta, in fine. de officio delegati. Cuius exemplum habetur d. §. ſexta. Aliam replicationem vide M. I. C. d. except. xj. repl. j.

VIII. Exceptio: niſi inter alios, quàm quibus iudex datus eſt, iudicatum ſit. c. Petro. 40. de officio delegati. Huius replicatio eſt: Niſi alius iuriſdictionem iudicis delegati impediat: in hunc enim æquè ac in eos quibus iudex datus eſt, iuriſdictionem exercere poteſt. c. j. eod. tit.

IX. Exceptio: Niſi terminos ac fines ſuæ iuriſdictionis iudex in ferenda ſententia exceſſerit. d. c. prudentiam. xxj. in prin. verſ. mandati ſiquidem. ij. q. vj. c. vlt. §. item cum certa. l. v. C. quando prouocare non eſt neceſſe. Concordat M. I. C. d. c. xxix. except. xiiij. Huius exceptionis ſpecies, ſeu exempla ſunt duæ exceptiones proximè præcedentes. Planè eius replicatio eſt: Niſi ſententia nihil iniquitatis habeat. cap. cauſam. xiiij. de re iudicata. Aliam replicationem vide d. except. xiiij. & s̄. d. duabus exceptionib. proximis.

X. Exceptio: Niſi ſententia neque condemnationem neque abſolutionem contineat. ij. q. vj. c. vlt. §. diffinitiua. l. iij. C. de ſentent. & interlocut. Huius replicatio eſt: Niſi verbo æquipollenti iudex ſit vſus. c. in iis quæ. xv. de verb. ſignif. l. lix. in prin. ff. de re iudicata.

XI. Exceptio: Niſi ſententia contra leges vel canones ſit lata. c. j. de re iudicata. c. aduerſus. vij. §. quia verò nec ſic. de immunitate eccleſiar. ij. q. vj. ca. vlt. §. item ſi ſententia. Concordat M. I. C. d. c. xxix. except. xix. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi contra ius litigatoris magis quàm contra expreſſas leges ſententia lata ſit, quaſi in hoc caſu lex locum non habeat. d. §. item ſi ſententia. verſ. ſi verò contra ius. c. cum inter. xiij. de re iudicata. l. xxvij. & l. xxxij ff. eo. tit. Altera replicatio eſt: Niſi ex conſuetudine contra ius commune ſcriptum ſententia lata ſit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s̄. lib. prox. c. iij. de conſuetudine, reg. iij. except. j. repl. j. Tertia replicatio eſt:

tio eſt: Niſi in cauſa clericorum ex iure pontificio contra ius ciuile ſententia ſit lata. c. quod clericis. ix. de foro competenti. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. lib. prox. c. ij. except. xiij. in prin. Quarta replicatio eſt: Niſi Papa diſpenſatiuè contra ius pronunciauerit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur d. ca. ij. except. 10. Quibus concordat ca. in cauſis. 19. in fine de re iudicata. Poſtremò hoc loco notanda eſt diuiſio iniuſtæ ſententiæ trimembris, quæ habetur xj. quæſt. iij. ca. epiſcopus. §. ad hoc reſpondendum.

XII. Exceptio: Niſi ſententia nullo iure nitatur. d. q. iij. c. cui eſt. item De re iudicata c. inter cæteras. 9. Cuius exemplum habetur c. non poteſt. iij. & c. lator. vij. eod. tit. l. vij. C. de ſententiis & interlocut. Huius replicatio eſt: Niſi per triginta annos à morte iudicis numerandos, res ex iniuſta ſententia ſit poſſeſſa. 16. q. iij. c. ſi ſacerdotes.

XIII. Exceptio: Niſi cauſa ſententiæ falſa ſit, vel contrarium eius, quod ſententia quaſi factum pronunciatum eſt, poſſit probari. Hæc exceptio reprobatur xj. q. iij. non ſolùm. §. contingit. 35. q. 9. in prin. c. loci noſtri. §. quia ergo. Concordat M. I. C. lib. ij. c. 29. except. 26. Contradicit tamen d. c. loci noſtri. §. his ita reſpondetur. & d. q. 9. c. quod quis. c. veniam. c. ſententiam. c. graue. ca. vlt. Exemplum horum proponitur d. q. 9. ca. penult. Planè admittitur exceptio propoſita in matrimonio ex falſa cauſa dirempto, d. c. loci noſtri. §. aliud eſt. De qua re vide plura ĵ. lib. iiij. cap. de ſolutione matrimonij, cauſa 16. except. iij. Sed & admittitur exceptio propoſita in aliisquibuſdam caſibus, quos vide ĵ. except. xv. cum aliquot ſequentibus.

XIIII. Exceptio: Niſi contra ſententiam prius dictam iudicatum ſit. ij. q. vj. ca. vlt. §. item ſi ſententia. l. j. C. quando prouocare non eſt neceſſe. Huius replicatio prima eſt: Niſi antea diſpenſatiuè iudicatum ſit. 35. q. 9. c. ſententiam. Altera replicatio eſt: Niſi exceptio rei iudicatæ ante poſteriorem ſententiam non fuerit oppoſita. cap. inter monaſterium. 20. & ib. gloſſa. de re iudicata.

XV. Exceptio: Niſi ex falſis inſtrumentis ſit iudicatum. c. cum venerabilis. vj. §. licet autem. de exceptionib. ca. ſuper eo. j. de crimine falſi. Concordat M. I. C. d. c. 29. excep. 35.

XVI. Exceptio: Niſi ex falſo teſtimonio teſtibus corruptis ſit iudicatum. cap. ſicut nobis. 9. de teſtibus. cap. cum

I. & A.xxij.de re iudicata.l.xxxiij.ff.eod.tit. Huius replicatio eſt: Niſi non probetur iudicem falſi teſtimonij fidem ſecutum in pronunciando. d. c. xxij. verſ. vel licet de hoc conſtaret.item l.iij.C.ſi ex falſis inſtrumentis.

XVII. Exceptio: Niſi regis metu vel potentioris iuſſu ſententia lata ſit.xj.q.iij.c.iniuſtum.

XVIII. Exceptio: Niſi ſententia ſub conditione lata, conditio defecerit.xxv.q.ix.c.apoſtolicæ.

XIX. Exceptio: Niſi iudex pecunia corruptus ſententiam dixerit.extrauag.commu.j.§.iuſtitiam vero.de ſentent. excom.ij.quæſt.vj.cap.vlt.§.venales.l.vij.C.quando prouocare non eſt neceſſe.

XX. Exceptio: Niſi non ſeruato iuris ordine ſit iudicatum.ij.q.j.in princ.c.prohibentur.§.fin.q.vj.c.vlt.§.item ſententia citra.xj.q.iij.ca.epiſcopus.§.ad hoc reſpondend. verſ. ſed non ex ordine.c.ſeruetur.§.fin.c.eorum.l.iiij.C.de ſenten. & interlocut.Concordat M.I.C.lib.ij.c.xxix.excep.40.Exemplum huius exceptionis habetur c.exhibita. xix. de iudiciis. c.cum dilectis.xv.§.his igitur & aliis.verſ. prætermiſſo iuris ordine.de purgat.canonica. Contradicit exceptioni propoſitæ xj.quæſt.iij.c.non ſolùm.§.cum ergo. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi cauſa ſit manifeſta ſeu notoria.d.c.prohibentur.§.fin. verſ.hæc de illis intelligenda ſunt. Concordant ea quæ habentur 3. lib. prox. c. xiiij.in prin. Huius exemplum proponitur c. ad petitionem. xxij.de accuſationibus.c.quoniam.x.de filiis preſbyterorum. Notorium autem dicitur tribus modis, per ſententiam, per confeſſionem, & per euidentiam rei. c. vlt.de cohabitat.clericor.& gloſſa in c.vlt.in verbo Notoria. de tempor. ordinat. Huius replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi iudici tantùm cauſa ſit manifeſta,non etiam aliis.ij.q.j.c.multi,cum c. ſequente. Altera duplicatio eſt: Niſi cauſa aliis nota, iudici ſit incognita.d.q.j c. Deus Tertia duplicatio eſt: Niſi reus factum neget. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.c. Deus.§.quando autem crimem. Plures huiuſmodi duplicationes vide d.cap. xiiij.in princip.except.j. cum duab.ſequentibus. Hæc de prima replicatione. Altera propoſitæ exceptionis replicatio videtur: Niſi iudex iuramentum præſtiterit, quòd in omni cauſa ordinem iudiciarium ſit obſeruaturus. Sed reprobatur. c. ad noſtram. xiij.de iureiurando. Tertia replicatio eſt: Niſi cauſa ſit eccleſiaſtica

benefica

beneficialis decimarum,matrimonialis,vſurarum & ſimilis: in huiuſmodi enim cauſis de ſimplici & plano abſque iudiciorum ſtrepitu procedendum.Clemenr.diſpendioſam.ij.de iudiciis. Quod ad matrimoniales cauſas attinet,concordat c.j.§.conſultationi veſtræ. vt lite non conteſtata. Quarta replicatio eſt : Niſi cauſa iudici ita commiſſa ſit,vt ſimpliciter & de plano,& ſine ſtrepitu ac figura iudicij procederet.Quę replicatio approbatur ſimul & declaratur Clement.vlt.de verb.ſignif. Quinta replicatio videtur : Niſi Papa iudicauerit. Sed reprobatur c.in cauſis. xix.de re iudicata. Sexta replicatio eſt : Niſi quis in hæreſim iam damnatam incidit: hic enim ipſo facto pro excommunicato habetur, etiam ſententia non interueniente. xxiiij. q. j. in princ. cum tribus capitulis ſequentibus. Hæc de viceſima exceptione.

XXI. Exceptio : Niſi cum iudex ad tempus datus eſſet, vel certo tempore litem dirimere iuſſus, poſt illud tempus pronunciauerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur s̃.c.j.quæſt.iiij.reg.ij.item s̃.lib. prox.c.v.de iuriſdictione, reg.j.except.xij.

XXII. Exceptio : Niſi noctu ſit pronunciatum. c. conſuluit.xxiiij.§.ne verò de officio delegati.

XXIII. Exceptio : Niſi poſtquam iudex ſuperior cauſam ad ſe reuocaſſet,proceſſum ſit & iudicatũ. c.vt noſtram. lvj.de appellationibus. Plura de hac exceptione vide d. c.v. de iuriſd.reg.j.except.xj.

XXIIII. Exceptio : Niſi poſt appellationem interpoſitam iudicatum ſit. Hæc exceptio approbatur ſimul& diſtinguitur per ea quæ habentur s̃.c.prox.q.vij.reg.xiij.

XXV. Exceptio : Niſi poſtquam protectioni ſuperioris quis ſe ſubiecit, contra eum ſit iudicatum.c.ad audientiam. xxxiiij. de appellationibus.

XXVI. Exceptio : Niſi à ſententia dicta fuerit appellatum,eáq; ab appellationis iudice fuerit reſciſſa, vel reſcindi ſperetur.vj.q.iiij.c.ſi quis epiſcopus,in fine,cum c.ſequente. xxxv.q. ix.in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt : Niſi non iuſto tempore ſit appellatum. Quæ replicatio approbatur & declaratur per ea quę propoſita ſunt s̃.c.prox. quæſt.v.Concordat l.ij.in prin. C. de his qui propter metum iudicis. Huius replicationis duplicatio prima hæc videtur: Niſi interlocutoria,non definitiua ſententia ſit, à qua eſt appellatum. Sed reprobatur ij. quæſt. vj.c.biduum.§.quod au-

tem. l. j. §. quo in ſententiis. ff. quanda appellandum. Altera duplicatio eſt: Niſi ad honnores vel munera nominatus appellauerit: hic enim quamuis poſt ſtatutum tempus appellauerit, intra duos tamen menſes admittitur. l. j. C. de tempor. & reparationib. Cui tamen contradicere videtur d. §. quod autem. verſ. vt cum quis ad tutelam. Tertia duplicatio eſt: Niſi appellans neſciuit contra ſe iudicatum eſſe. d. c. biduum. §. ſi aduerſus abſentem. l. j. §. fin. ff. quando appellandum. Huius duplicationis triplicatio eſt: Niſi procurator appellantis ſciuerit, & præſens fuerit. d. c. biduum. §. quod autem abſentem. & d. §. fin verſ. quod autem dicitur. Quarta duplicatio eſt: Niſi iudicis copia non fuerit appellanti. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d. c. biduum. §. dies autem. & d. l. j. §. dies autem, cum ſequentibus. Plures huiuſmodi duplicationes vide ſ. cap. prox. quæſt. v. except. j. cum ſequentib. Hæc de prima replicatione. Altera rep. icatio eſt: Niſi alius, non is qui propoſita exceptione vtitur, appellauerit. l. x. in prin. ff. de appellationibus. Cuius duplicatio eſt: Niſi alius in cauſa communi appellauerit: hæc enim appellatio etiam ſocio prodeſt. c. vna ſententia. lxxij. de appellationibus. ij. q. vj. c. vlt. §. quandoq; vnam l. ij. C. ſi vnus ex pluribus appell. Plura de hac replicatione vide M. I. C. lib. ij. cap. xxix. except. xxviij. repl. iij. Tertia replicatio eſt: Niſi in alia cauſa vel ab alia ſententia ſit appellatum. Hæc replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur exemplo Clement. vlt. de appellationibus. l. xvij. in prin. ff. eod. tit. Huius duplicatio eſt: Niſi ab interlocutoria non ſit appellatum, à definitiua vero appellatum: hoc enim caſu interlocutoria retractari poteſt, quamuis ab ea non fuerit appellatum. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur. c. vlt. de appellat in vj. Quarta replicatio eſt: Niſi appellans appellationem deſeruerit, vel eam intra legitimũ tempus non fuerit proſecutus. c. perſonas. iiij. c. cum ſit. v. in prin. c. peruenit. xiij. ver. vt intra conueniens tempus. c. conſuluit. xiiij. §. fi. de appellationibus. Pro declaratione huius replicationis ſciẽdum, quod ſit tempus legitimum proſequendæ appellationis. Illud autem definitur d. c. cum ſit. v. in princ. verſi. annus indulgetur, & c. Quod de anno & biennio dicitur, ei concordat Clement ſicut. iij. eod. tit. item ij. q. vj. c. vlt, in prin. Concordat item M. I. C. d. except. 48. repl. v. Quòd vero d. c. v. in prin. verſ. niſi forte iudex à quo, permittitur arbitrio iudicis terminum appel

appellationis proſequendæ conſtituere vel contrahere ei concordat c.perſonas.iiij.verſic.tu ei diem.ca.reprehenſibilis.xxvj.§. ſi verò quiſquam.c. ad aures.xxxiij.c.oblatæ.lvij. §.licet igitur.& c. cum ſpeciali.lxj.§. exceſſu quoque. verſic. intra terminum.d.titu. de appellationibus. Planè propoſitæ replicationis duplicatio prima hæc videtur: Niſi appellatus nondum elapſo biennio non petierit ſententiam confirmari. ij.quæſt.vj.c.vlt.in prin.verſi.appellatore ceſſante, cum vnus menſis.Nouuell.50.§.quocirca.verſi.volumus enim.Sed hæc voluntatis, non neceſſitatis eſſe videntur, vt apparet ex d.§. quocirca.verſ.at verò ſi neuter.& d.verſi.appellatore ceſſante.ibi: neutro concurrente. Ideóque duplicatio propoſita reprobanda potius, quàm approbanda, ex iam dictis videtur. Altera duplicatio eſt: Niſi per impotentiam appellans appellationem intra ſtatutum tempus fuerit proſecutus: hoc enim caſu etiam aduerſus biennij præſcriptionẽ per in integrum reſtitutionem ei ſuccurritur.ca. ex ratione.viij.de appellationibus. Similem duplicationem vide M.I.C. d.replic.v.dupl.j. Tertia duplicatio eſt: Niſi in conſiſtoriũ Principis vel Papæ appellatio ſit introducta, vel introduci ſperetur.c.ex inſinuatione.50.d.tit.ij.quæſt.vj.c. anteriorum.§. ad hoc ſancimus.& cap.vlt.§.ſed lis quæ ſperatur.l.v.§.ſi tamen. C.de tempor.& reparat.appellat.Nouel.xxiij.§.ad hęc ſancimus. Quarta duplicatio eſt: Niſi conſenſu partium tempori proſequendę appellationis ſit renunciatum.Clement.quamdiu.iiij.de appellat.& d.l.v.§.fin. Quinta duplicatio eſt: Niſi pendente appellatione in arbitros ſit compromiſſum.d.Clement.quamdiu.iiij.verſic.per compromiſſum.& Nouell.93. Sextæ duplicationis loco notandum, quòd non ipſo temporis decurſu confirmetur ſententia, à qua eſt appellatum: ſed iudicem de actis iudicare debere, & ita dictam ſententiam vel abſente appellatore aut confirmare aut infirmare.c. conſtitutus.xlv.de appellationibus. Concordat M.I.C.d. repli.v. dupl.vj. Septima duplicatio eſt: Niſi alius nomine abſentis appellationem fuerit proſecutus. Approbatur M.I.C.de replic.v. dupl.10. Cuius triplicatio hæc eſt: Niſi cauſa principaliter per alium agi non potuit: tunc enim nec appellatio eius per alium poteſt exerceri.ij.quæſt.vj.ca. ſi quando.l.j.§. ſin autem non ſit.& §.fin.ff.an per alium cauſæ appell. Octaua duplicatio eſt: Niſi pluribus ſimul condemnatis, vnus ex iis appellationem fuerit proſecutus: eius enim appellatio

cæteris

cæteris quoque prodeſt.ij.q.vj. ca.vlt.§.quandoque vnam.l. ij.C. ſi vnus ex pluribus. Nona duplicatio eſt: Niſi alia appellatio, non ea ex qua exceptio propoſita obiicitur, fuerit deſerta.c.directæ.xxxix. de appellationibus. Decima duplicatio eſt: Niſi procurator ad proſequendam appellationem datus, fines mandati exceſſerit:tunc enim etiam poſt annum appellans admittitur.c.ſignificante.lxix.d.tit. Vndecima duplicatio uidetur: Niſi deſertionis exceptione non oppoſita nihilhominus ambo vel alteruter poſtea fuerit appellationem proſecutus. Sed reprobatur Clement.ſi appellationem. vj.de appellat. Hæc de quarta replicatione eiúſque duplicat. ſint dicta. Sed & plures huiuſmodi duplicationes vide M.I. C.d.repl.v. Quinta propoſitæ exceptionis replicatio videtur: Niſi appellatio iudici, à quo appellatum eſt, porrecta, ab eo non ſit lecta. Sed reprobatur c.appellatio.ix.de appellatio.in vj. Sexta replicatio eſt: Niſi appellans confecerit ſuum officium.c.j.§.quod ſi appellator.eod.titu. Officia autem appellantis, quibus non præſtitis, propoſita replicatio ei obſtat, vide s̃.ca.prox.q.vj.& vij. Hæc de viceſimaſexta exceptione eiúſque replicationibus ſint dicta. Sed & plures huiuſmodi replicationes vide s̃.c.prox.q.ij. Quæ enim ibi exceptiones aduerſus appellationem enumeratæ ſunt, hic replicationum loco repeti poſſunt. Sed & plures vide s̃.ca. proxi. quæſt.vij. reg.xiij.item M.I.C.d.except. xlviij.

XXVII. Exceptio: Niſi grauatus iter ad Papam arripuerit.c.vnico, de clericis peregrinantibus. Concordant ea quæ habentur s̃.except.vj.replic.j.dupli.vj.

XXVIII. Exceptio: Niſi grauatus ob vim ſibi factam appellare non potuit. Hæc exceptio approbatur ſub conditione c.vlt. de appellationib.l.ij. in fine.C. de his qui propter metum iudicis non appel.

XXIX. Exceptio: Niſi authoritas ſuperioris contra ſententiam imploretur.vj.q iiij.c.vlt.c. quod bene.verſic.niſi fortè vbi fuerit. Sed hæc imploratio videtur intelligenda de appellatione, vel de in integrum reſtitutione.

XXX. Exceptio: Niſi poſt ſententiam latam noua inſtrumenta in cauſa ſint inuenta. Reprobatur hæc exceptio cap.inter monaſterium. xx. verſic. cum ſub prætextu.& cap. ſuborta. xxj.§. fina.de re iudicata. Vide item M.I.C. libr.ij. cap.xxix.excep.liij.

XXXI. Exceptio: Niſi contra ſententiam Papa reſcripſerit.

pſerit. Hæc reprobatur c.ea quæſt.iiij. de re iudicata. Concordat M.I.C.d.c.xxix.except.lv.

XXXII. Exceptio: Niſi condemnatus ſatisfacere ſit paratus. Hæc exceptio reprobatur cap. cum aliquibus.vj.d. tit.&l.iiij.§.ait prætor.ff.eod.tit.

BIBLIOT. FILOSOFIA Y LETRAS MADRID

DE EXCEPTIONE REI IVDICATÆ, deque expenſis litis & ſportulis iudicum ac miniſtrorum.

Cap. XX.

HACTENVS exceptiones aduerſus ſententiam & rem iudicatam enumerauimus, quæ tum actioni iudicati, tum rei iudicatæ excepitoni poſſunt obiici: quarum tamen plures vide M.I.C.d.cap.xxix. Sequitur nunc de executione rei iudicatæ, necnon de expenſis litis præſtandis, & de ſportulis iudicum ac miniſtrorum.

I. Regula: Res iudicata ad mandatum iudicis exequenda eſt.l.viij.C.de appellat. Cuius exceptio hæc videtur: Niſi ſententia executori iniuſta appareat. Quæ tamen reprobatur c.paſtoralis.xxviij.§.quia verò.de officio delegati. Planè ſi ſententia nulla dicatur, quæſtio ad iudicem qui ſententiam protulit, deferenda eſt.c.de cætero.v.de re iudicata.

II. Regula: Delegatus iudex vel ordinario exequendam ſententiam ſuam mandare poteſt.d.§.quia verò.& d.c.de cętero. Vel ipſe eam poteſt exequi.c. ſignificaſti.vij. de officio delegati. Concordat s̃.lib.proxi.c.v.de iuriſdict.reg.j.excep. xxix.repl.j. Planè ordinario à lege executio mandatur, ca.ſi quis contra.iiij.§.fin.de foro competenti.

III. Regula: Ante ſententiam executio non facienda. c.ſignificante.lxix.de appellationib.l.lviij.ff. de re iudicata.l. j.C.de execut.rei iudicatæ. Huius regulæ exceptio prima eſt in excommunicato abſoluendo, per ea quę propoſita ſunt s̃. lib.proxi.cap.viij.quæſt.10.reg.vj.& c.xiij q.iiij.reg.j.except. j. Altera exceptio eſt in ſpoliato ſeu deiecto de ſua poſſeſſione: hic enim ante cognitionem eſt reſtituendus, per ea quæ habentur s̃.cap.ix.de exceptione ſpolij.

IIII. Regula: Poſt ſententiam dictam, quæ in rem tranſiuit iudicatam, executio non eſt differenda.ij.q.j.cap.ſicut. Dantur tamẽ condemnato quatuor menſes ad ſoluendum.

l.ij.C.

l.ij.C.de vſuris rei iudicatæ. Quod tempus à iudice arctari & prorogari cauſa cognita poteſt.e.quod ad conſultationem xv.verſi.ſed nec executionem.de re iudicata.l.ij.ff.eod.titu. Plura de hac re vide M.I.C.lib.ij.cap.xxx.quæſt.v.

V. Regula: Si quis executionem iniuſt m putauerit, precibus, non vi tentare debet, an ea poſſit differri, donec ſuperior magiſtratus conſulatur.ca.ſi quando.viij.& e.paſtoralis. xxviij.§.quia verò ſæpè, in fine.de officio delegati.

DE SVMPTIBVS ET EXPENſis litis præſtandis.

VI. Regula: Sumptus ſeu expenſas litis victus victori præſtare tenetur.cap.vt debitus.lix.§. cum autem.verſi e.etſi minus de appellationibus.e.calumniam.iiij. de pœnis. Concordat M.I.C.lib.ij.ca.xxxj.de ſumptib.litis,q.j. reg.j.in prin. Huius exceptio prima hæc eſt: Niſi ſententia pro abſente feratur.d.cap.iiij.verſi.niſi ſententia pro abſente feratur. Altera exceptio videtur: Niſi ſententia diffinitiua nondum fuerit dicta. Quæ tamen reprobatur e.finem.v.& ibi glo.de dolo & contumacia. Accedit Minſig.cen.j.obſeruat. xxiij. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M.I.C.d.reg.j.

VII. Regula: Si quis citatus in termino ſtatuto non comparuerit: aduerſario expenſas præſtare tenetur.cap.reprehenſibilis.xxvj.§.ſi autem in fin.de appellatio.c.cum dilecti. vj.in fin.de dolo & contumacia. Concordant ea quæ habentur ſ.reg.xx.except.ij.item ſ.cap.vj.quæſt iiij.reg.vj. & M.I. C.d.quæſt.j.regu.ij. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ex iuſta vel rationabili cauſa abfuerit.c.quærelam.ij.de procuratoribus. Altera exceptio eſt: Niſi abſens procuratorem apud acta habuerit. Cuius replicatio eſt: Niſi procurator non ſit idoneus, vel non ſufficiens. Quæ replicatio approbatur exemplo cap.conſtitutis.xij.d.titu. & cap.Nicolao. lxiiij de appellationibus. Huius replicationis ſpecies ſunt exceptiones procuratoriæ, quas ſ. cap.iiij.quæſt.j. enumerauimus. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide ſ.cap.vj. quæſt.iiij.in fine.

VIII. Regula: Si reus exceptionem excommunicationis, quam in qualibet litis parte opponere poteſt, non ab initio, ſed poſt multos labores & ſumptus ab actore factos oppoſuerit: actori in expenſas condemnatur.cap.exceptionem. xij.verſi.qui ſi eam.de exceptionibus.

IX. Regu

IX. Regula: Iniuſtè appellans ſumptus aduerſario in quadruplum reſtituere tenetur.ij.quæſt.vj.cap.omnino.Plura de expenſis litis præſtandis vide M.I.C. libr.ij.cap.xxxj. de ſumptibus.

DE SPORTVLIS IVDICVM.

X. Regula: Clerici iudicantes nihil pro ſuis ſententiis accipere debent.cap.cum ab omni.10. de vita & honeſtate clericor.

XI. Regula: Taxatio expenſarum pro literis cancellariæ dandarum habetur extrauag. Ioan. xxii. vnica,de ſentent. excom. Plura de ſportulis iudicum & miniſtrorum vide M. I.C.d.cap.xxxj.de ſportulis.

DE MISSIONE IN POSSESSIOnem bonorum rei ſeruandæ cauſa.

Executionis ſpeciem habet miſſio in poſſeſſionem bonorum debitoris rei ſeruandæ cauſa. Ideóque de ea nonnulla hic ſubiiciemus.

XII. Regula: Si reus conuentus poteſtatem ſui non faciat,nec defendatur: in bona eius fit miſſio,vel ſaltem in rem petitam.c.tuæ fraternitati.iij.vt lite non conteſtata. Concordat s̄.cap.vj.quæſt.iiij.reg.iiij. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi agatur de beneficio eccleſiaſtico.c.vnico,de eo qui mittitur in poſſeſſionem,in vj. Altera exceptio eſt: Niſi abſens reuerſus defenſionem ſui ſuſcipere ſit paratus. Quæ approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quę traduntur ī.reg. xix. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide s̄.ca.vj.q.iiij. in fine. & M.I.C.lib.ij.cap.xxxij.quæſt.iij.

XIII. Regula: Ab eius loci magiſtratu,in quo bona ſita ſunt, miſſio fieri debet. cap.j.§. contrahentes. de foro competenti, in vj.

XIIII. Regula: Si in rem agatur,in ſolam rem petitam miſſio eſt facienda, non in vniuerſa bona poſſeſſoris.c.quoniam.v.§.in aliis verò. vt lite non conteſtata.l.vij.§. item videamus.ff.quibus ex cauſis in poſſeſſ.eatur.

XV. Regula: Si perſonali actione agatur, in bona mobilia: vel iis non ſufficientibus, in immobilia pro modo debiti declarati actor eſt mittendus.d.cap. quoniam.v.§. ſi autem ſuper.

XVI. Regula: Si clericus cōtumaciter abſit,ex fructibus

præbeu

prębendariis ſuis creditoribus ſatisfieri oportet.cap. peruenit.ij.de fideiuſſoribus.

XVII. Regula: Antequam miſſio fiat, cauſa ſummatim examinanda.d.c.quoniam.v.§.quod ſi ſuper.verſi.negocium ſummatim.l.ij.in fi.C.vbi in rem actio.

XVIII. Regula: De fructibus poſſeſſionis à miſſo non diſſipandis,ſed ſequeſtrandis, cauetur cap. dilectus.ij.de ſequeſtrat.poſſeſſ.

XIX. Regula: Abſens reuerſus, ſi defenſionem cauſæ ſuſcipere eſt paratus, & cautionem Iudicio ſiſti præſtet: reſciſſa miſſione poſſeſſionem recuperat.d. cap. quoniam.v.§. in aliis verò. verſic. qui ſi venerit. vt lite non conteſtata.cap. cum veniſſent.iij. de eo qui mittitur in poſſeſ.c.j. de dolo & contumacia. Concordat.M.I.C.lib.ij.cap.xxxij.quæſt.iij.except v.in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi non intra, ſed poſt annum defenſionem cauſæ ſuſcipere ſit paratus .d. verſ. qui ſi venerit. ibi : quòd ſi cautionem offerre.Huius replicatio videtur: Niſi reuerſus habeat indulgentiam Papæ, ne temporis curſus ei noceat. Sed reprobatur.c. dilecto. xxviij. de verb.ſignificatione. Plures replicationes vide.ſ. reg. prox. except. iij.&.iiij. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi reuerſus expenſas litis aduerſario non ſoluat.d.ver. qui ſi venerit.ibi : exhibita ſatisfactione congrua expenſarum. c.cum veniſſent.iij. §. fin. de eo qui mittitur in poſſeſſ c.ex literis.ij.§.fi.de dolo & contumacia.Concordant item ea quæ habentur ſ. reg.vij.& M.I.C. d.except.v.repl.iij. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi reuerſus ex iuſta cauſa abfuerit d.c.cum veniſſent.iij.§.nos igitur.verſ.hoc etiam Tertiæ exceptionis loco notandum, quòd ſi delegatus Papæ aliquem in poſſeſſionem miſerit delegato mortuo abſens reuerſus poſſeſſionem non niſi à Papa recuperet.c.paſtoralis xj.§.præterea. verſ. nec per alium. de officio ordinarij. Plures huiuſmodi exceptiones vide M. I. C. d. exceptione. v.

XX. Regula: Poſt annum à miſſione facta miſſus verus poſſeſſor conſtituitur, abſenti proprietatis cauſa reſeruata. d.verſ.qui ſi venerit.&.d.c. quoniam. v. §. quod ſi ſuper.verſ. omni allegatione abſenti.vt lite non conteſtata.c.j.de eo qui mittitur in poſſeſſionem Huius regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi actor miſſus non fuerit admiſſus, vel fuerit expulſus. Sed reprobatur c. contingit. viiij. de dolo & contumacia. Altera exceptio eſt : Niſi is qui miſſionem paſſus eſt,

intra

intra annum cautionem Iudicio ſiſti præſtiterit. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt s. reg. proxima in prin. Huius replicatio eſt: Niſi voluntate, non re ipſa intra annum dictam cautionem præſtiterit. d. cap. j. de eo qui mittitur. verſ. licet voluntatem. Tertia exceptio eſt: Niſi per reum non ſteterit, quo minus intra annum dictam cautionem præſtaret. cap. cum ſicut. ij d. tit. c. paſtoralis. xj. §. præterea. verſ. verumtamen. de officio ordinarij.

XXI. Regula: Adfine miſſionis remedium eſt, ſequeſtratio rei petitæ vel bonorũ debitoris. ca. ex literis. ij. de dolo & contumacia. Reprobatur tamen cap. j. de ſequeſtrat. poſſeſſ.

XXII. Regula: Eſt item miſſionis adfine remedium, cauſæ cognitio etiam abſente aduerſario. cap. vnico. §. fin. de eo qui mittitur in poſſeſſ. in vj. De hoc remedio dictum s. cap. vj. quæſt. iiij. reg. iij. Hæc de miſſione in poſſeſſionem bonorum rei ſeruandæ cauſa ſint dicta. de qua vide plura M. I. C. libro ij. cap. xxxij. cum aliquot ſequentib.

DE COMPROMISSIS.

Cap. XXI.

HActenus euentus & conſequentia iudiciorum priuatorum deſcripſimus. Superſunt adfinia iudiciorum remedia, qualia ſunt. Compromiſſum & tranſactiones, de quibus ſequitur.

I. Regula: Compromiſſum regulariter præſumitur obligatorium, & actionem ſimul & exceptionem parere. de qua dicetur j. reg. proxim. Verùm plures regula propoſita recipit exceptiones, quarum prima hæc eſt: Niſi quis nomine alieno ſine ſpeciali mandato compromiſerit. Cuius tamen replicatio eſt. Niſi is cuius nomine compromiſſum eſt. arbitrium receperit. vel ratum habuerit. cap per tuas. ix. §. ſuper quo. de arbitris. Altera exceptio eſt: Niſi in ſeruum ſit compromiſſum. iij. q. vij. c. infames. §. ſeruus. Plura de hac exceptione vide M. I. C. libro ij. cap. xxxviij. quæſt. ij. except. vj. Tertia exceptio videtur: Niſi in libertinum ſit compromiſſum. Sed reprobatur d. §. ſeruus. verſ. libertinus poteſt. l. vij. in prin. ff. de recept. arb. Quarta exceptio eſt: Niſi in mulierem ſit compromiſſum. l. vlt. C. eod. tit. Cuius replicatio eſt: Niſi mulier de conſuetudine habeat iuriſdictionem. cap. dilecti filij. iiij. de arbitris. Quinta exceptio videtur: Niſi in

ignominioſum ſit compromiſſum. Sed reprobatur d. c. infames.§.cognitores.& d l. vij.in princ. Sexta exceptio: Niſi in iudicem ordinarium ſit compromiſſum.d.c. infames. §. ſi quis verò iudex. l.ix. §.ſi quis iudex. ff. de recept. arbitris. Huius replicatio eſt: Niſi iudex ordinarius non ſit competens reo.ij.q.vj.c.à iudicibus.§. ordinarij & arbitrarij.Septima exceptio videtur: Niſi in duos pluréſue numero pares ſit comptomiſſum. cap.j.de arbitris.vbi tamen magis conſilium quàm lex dari videtur: cum ipſum compromiſſum ob parem numerum non vitietur. l.xvij.§.principaliter. ff. eod. tit.& gloſſa in dicto cap. j.in verbo Sanè. Octaua exceptio. Niſi ita ſit compromiſſum, vt arbitri ſi diſſenſerint, alium vel alios aſſumerent. cap, innotuit. xij. de arbitris.& d. l. xvij. §. ſi in duos. Contradicit tamen cap. cum à nobis. xiij. eod. tit. De qua contrarietate vide gloſſam in d. cap. cum à nobis, in verbo Mediatorum. Nona exceptio videtur: Niſi in cauſa patris in filium ſit compromiſſum. Sed reprobatur iij.quæſt. vij.cap.infames. §. filius etiam. l. vj. ff. de receptis arbitris. Decima exceptio eſt: Niſi de ſpiritualibus in laicum fuerit compromiſſum. cap. contingit. viij.de arbitris. Cuius replicatio eſt: Niſi authoritate iudicis in laicum ſit compromiſſum.cap. per tuas.ix.§.fin.eod.tit. Vndecima exceptio: Niſi in cauſa reſtitutionis in integrum, vel matrimoniali, liberali aut criminali fuerit compromiſſum. cap. cauſa reſtitutionis.ix.de in integrum reſtit.l.xxxij.§.de liberali cauſa,ff.de receptis arbitris. Duodecima exceptio: Niſi eccleſiæ exempta in præiudicium exemptionis compromiſerit.capitulo cum tempore. v. de arbitris. Decimatertia exceptio: Niſi pœna compromiſſo non ſit adiecta. cap. per tuas. ix. §. ſi verò receptum. d. tit. Plura de hac exceptione vide M. I. C. d. quæſt. ij. except. xxv. Decimaquarta exceptio: Niſi aliter compromittentium pendente compromiſſo deceſſerit.c.vltim.de arbitris. Plura de hac exceptione vide M.I.C.q.ij.except.xxxij.Hæc de exceptionibus aduerſus compromiſſum:quarum tamen plures vide M.I.C.d.q.ij.

II. Regula: Si ſententiæ arbitri non pareatur: actio ad pœnam perſequendam competit, per ea quæ habentur M.I. C.lib.ij.cap.xl.quæſt.j.cauſa vij. Cuius regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi arbitri ſententia ſit iniqua. Quæ tamen reprobatur d. cauſa vij. except. ij. Admittitur verò exceptio propoſita primùm quidem, ſi inimicitia vel pecunia

corruptus

corruptus arbiter iniquã ſententiam dixerit.l.xxxij. §.cum quidam.ff.de recept.arbitris.Deinde admittitur,ſi illicitum aliquid faciendum ſententia præceptum ſit: puta filium exhæredari,vel vxorem abiurari.c.non ſine.ij.c.peruenit.iij.de arbitris. cap. Quintauallis. xxiij.de iureiurando.Concordat M.I.C.d.cauſa vij. except.iij.Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt:Niſi contra formam iuris vel compromiſſi ſententia dicta ſit.c.examinata.vij.de confirmatione. c. cũ olim. vij.de arbitris.c.cum in veteri.lij.de electione.l.25.§. hæc autem.ff. de recept.arbitr. Tertia exceptio eſt: Niſi contra rem prius iudicatam arbiter ſententiã dixerit.c.expoſita.11.de arbitris. Quarta exceptio: Niſi diuerſæ arbitrorum ſint ſententiæ.c. vlt.§.fi. de re iudicata.l.xxvij.§.ſi plures.ff.de recep.arbitris. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi maior pars arbitrorum conſenſerit; horum enim ſententia valet. cap. j. in fine. de arbitris.cap.j.eod.tit.in vj.& d. §. ſi plures.verſ.ſed ſi maior.l. xvij. §. principaliter. verſ. in impari. eod. tit. Concordant ea quæ habentur s̃. cap. xix.except.iiij. replic. j. Altera replicatio eſt:Niſi arbitri diuerſis ſummis condemnauerint hoc enim caſu, quamuis vtriuſque ſententiæ pares numero arbitri fuerint,tamen ſententia minoris ſummæ valet; cum in eam omnes conſenſiſſe videantur. d. c.j.verſ.licet cũ vnus in quindecim.de arbitris,in vj.& d.§.ſi plures.ver.inde quæritur. Quinta exceptio; Niſi non omnibus præſentib.arbitri ſententiam dixerint.cap.vno delegatorum.xlij.de officio delegati.l.xvij.§.fin.cum l.ſequente.ff.de receptis arbitr.Cuius replicatio eſt:Niſi abſentes adeſſe nolint.c. vt quæſtionibus.ij.de arbitris,in vj.Plura de hac exceptione vide M. I.C. lib.ij.cap.xl.quæſt.j.except.xiiij. Sexta exceptio eſt: Niſi de alia re, quàm de qua compromiſſum eſt, ſententia ſit lata. c.cum dilectus.vj.in fine. de arbitris.Plura de hac exceptione vide M. I. C. d. quæſt. j. except. vj. Septima exceptio eſt: Niſi ſententia id præceptum ſit, quod eſt contra iuramentum eius, cui præceptum eſt. Quæ exceptio approbatur exemplo cap.veniens. xvj. de iureiurando. Octaua exceptio videtur:Niſi à ſententia arbitri fuerit appellatum.Hęc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.xviij.quæſt.ij.except.j.Hæc de exceptionibus aduerſus ſententiam arbitri, & actionem quæ ex iſtiuſmodi ſententia inſtituitur. Plures huiuſmodi exceptiones vide M.I.C.d.cap.xl.quæſt.ij.

III. Regula: Si quis nomine alieno compromiſerit: ſiquidem dominus mandauit, aduerſus ipſum dominum: ſin minus, aduerſus falſum procuratorem datur ex compromiſſo actio. cap. per tuas. ix. §. ſuper quo. de arbitris. l. xxxij. § penult. ff. eod. tit. Hæc de compromiſſis. de quibus tamen vide plura M. I. C. libro ij cap. xxxviij. cum duobus capp. ſequentibus. Sequitur alterum iudiciorum adfine remedium. quod in tranſactione conſiſtit.

DE TRANSACTIONIBVS.
Cap. XXII.

TRanſactio non minorem authoritatem quàm res iudicata obtinet, omnémque diſputationem cauſæ principalis tollit exceptionis oper. capit. j. de tranſactionibus. Concordat M. I. C. lib. ij cap. xlj. quæſt. ij. in princ. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi de beneficio eccleſiaſtico accepta pecunia ſit tranſactum. cap. cum pridem. iiij. de pactis. Plura de hac exceptione vide j. libr. proxim. cap. xij. reg. xj. except. vj. replicat. ij. Altera exceptio eſt: Niſi de cauſa matrimoniali ſit tranſactum. capit. vltim. verſ. exceptis nimirum. de tranſactionibus. Tertia exceptio videtur: Niſi tranſigentem ſtatim pœnituerit. Sed reprobatur cap. quod ſemel. xxj. de reg. iuris, in vj. l. xxxix. C. de tranſactionibus. Quarta exceptio eſt: Niſi aduerſa quoque pars fidem tranſactioni non præſtet. cap. Fruſtra. lxxv. de regul. iuris, in vj. Plura de hac exceptione vide j. libr. v. cap. vij. reg. j. except. xiij. item M. I. C. d. quæſt. ij. except. xv. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones vide d. quæſtionē ij. Item plura de tranſactionibus vide M. I. C. d. c. xlj. cum cap. ſequente. Hæc de adfinibus iudiciorum priuatorum remediis ſint dicta.

LIBRI SECVNDI FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER III.

DE RE ECCLESIASTICA.

DE ECCLESIIS IN GENERE. *CAP. I.*

HActenus de Iudiciis tam priuatis quàm publicis, necnon de legibus ac magiſtratibus actum eſt. Nunc de re eccleſiaſtica & religionis: primùm quidem in genere, hinc in ſpecie de perſonis, rebus, & actibus eccleſiaſticis agetur. Generalis tractatus hæ ſunt regulæ.

I. Regula, continens diſtinctionem ſignificatorum vocabuli Eccleſiæ, habetur in gloſſa cap. vltim. in verbo Eccleſiam. ne prælati vices ſuas, &c.

II. Regula: Vna eſt eccleſia vniuerſalis, extra quam non eſt ſalus. cap. j. §. vna verò de ſumma trinitate. j. quæſt. j. cap. teneamus. xxiiij. quæſt. j. cap loquitur. cap. quia ex ſola cap. quoniam. cap. pudenda. §. etenim. cap. ſchiſma. item diſtinct. xciij. cap. qui cathedram.

III. Regula: De eccleſiis non diuidendis cauetur cap. auaritiæ. x. in fine. de præbendis. diſtinct. x. cap. j. § ſanctus quidem. xvj. quæſt. j. c. multis. q. vij. c. ſicut. xxj. q. ij. cap. ſicut. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi epiſcopus in diuiſionem conſenſerit. d. cap. multis. verſ. cum voluntate eius epiſcopi. & d. quæſt. j. cap. decimas. §. fin. Altera exceptio eſt: Niſi Papa Eccleſiam diuiſerit. d. §. fin. Huius exemplum habetur extrauag. commun. ſaluator. v. cum duabus ſequentibus. de præbendis. Plura de regula propoſita vide infrà cap. vij. reg. cxij.

III. Regula: De euentu diuiſionis eccleſiarum cauetur extrauag. Ioann. xxij. j. de conceſſione præbendæ. extrauag. comm. vnica, de officio delegati. Alius effectus habetur extrauag. Ioann. xxij. ad Apoſtolatus. ij. de de conceſſione præbendæ.

DE VNIONE ECCLESIARVM.

V. Regula: Eccleſia quæ minus habet quàm decem mancipia, aliis eccleſiis cõiungenda.x.q.iij.c.vnio.§.eadem ſcilicet. Hoſtilitatis quoque & paupertatis ratione fit vnio eccleſiarum.xvj.q.j.c.poſtquam.xxv.q ij.c.vlt.§.hoſtilitatis quoq;.

VI. Regula: Prælatus inferior citra ſuperioris conſenſum non poteſt ſuam eccleſiam vel ſibi ſubiectam alteri vnire c. ſicut.viiij.de exceſſibus prælator. xvj.q.j. c.plures.§.ius ergo Quod autem d.c.viij dicitur, vnite epiſcopatus ad ſummum pertinere Pontificem, ei concordat xvj. q.j.c. decimas. §. fin. Exemplum vnionis habetur d.q.j.c.& temporis.

VII. Regula: Epiſcopus vnire poteſt eccleſiam alteri eccleſiæ, etiam non vocato rectore vel defenſore. Clement. ſi vna.ij.de rebus eccleſiæ non alienandis. xvj.q.j.c.præcipimus.§.ſicut. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi menſæ ſuæ vel capitulo eccleſiam vellet vnire.d. Clement.ſi vna. ij. verſ. quod ſi epiſcopus. Altera exceptio eſt: Niſi plures baptiſmales eccleſias vna terminatione epiſcopus velit vnire.xvj.q.j.c.plures.

DE ECCLESIIS TRANSFERENDIS ac tranſmutandis.

VIII. Regula: De cauſa tranſmutationis triplici cauetur. De conſecrat, diſtin.j.c.tribus.

IX. Regula: Quorum conſilio & authoritate tranſmutatio facienda, cauetur xvj.q.vij.c.ſi quis vult.

X. Regula: Ne in priuatum vel ſæcularem vſum eccleſiæ conuertentur. cauetur d.q. vij.c.nemini. xix. q. iij.c. quæ ſemel.c.quoniam.

XI. Regula: De transferenda ſede epiſcopali cauetur xxv.q.ij.c.vlt.

XII. Regula: Sæcularis eccleſia ad ſtatum regularem poteſt commutari. c.ad audientiam. v.de eccleſiis ædificandis.

XIII. Regula: Eccleſiæ licet habere patrimonium, item actorem ſeu ſyndicum.cap.vnico, de ſyndico. xij q.j.c. exemplum.ca.expedit.c.habeat. Huius regulæ exceptio videbatur eſſe in prædiis ſeu rebus immobilibus. Sed reprobatur hæc exceptio d.q.j.c.futuram.c.videntes.

XIIII. Regula: De eccleſiis non violandis, & violatorum pœna, cauetur c.relatum.xxj.§.fin. de iure patronatus. xvij.q.iiij.c.ad epiſcopos.c.attendendum.c.ſi quis. Plura de

hac

hac re vide ȷ̄.xxvij.

XV. Regula: De eccleſiis defendendis contra laicos cauetur diſtinct.96.cap.vlt.& diſtinct. 97.in prin.§.ſed ſicut ex c.j.cum c.ſequente.

XVI. Regula: Comparatio eccleſiaſtici & ciuilis ſtatus habetur diſt.96.c.cum ad vtrum.c.quis dubitet.c.duo ſunt.

XVII. Regula: Eccleſia cum ſuis perſonis, rebus & actibus laicorum diſpoſitioni vel iudicio non ſubiicitur, per capitula iam propoſita. Quibus accedit d.diſtin. 96. in prin. cum c.ſequente.c.nos ad fidem, cum c.ſequente.c.vbinam.c. denique.c.ſatis.c.in ſcripturis.c.ſi Imperator.c.nunquam.c. ſicut.item diſtinct.97.in princ. Concordant item ea quæ habentur ȷ̄.c.vj.reg.xviij.&.c.xij.reg.v.

XVIII. Regula: Eccleſia perinde ac minor reſtitutionem in integrum petere poteſt. c.j.cum c.ſequente. de in integr.reſtit.Clement.vnica.eod.tit. Huius exceptio prima videtur: Niſi aduerſus aliam eccleſiam in integrum reſtitui petat. Sed reprobatur ca.auditis.iij.eod.tit. Altera exceptio. eſt: Niſi ſemel petita reſtitutio in integrum rei ſit denegata. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.vlt.d.tit.

XIX. Regula: Eccleſiæ quadraginta annorum præſcriptio obſtat.c.de quarta 4.ca. illud.8.& c.quia iudicante.ix.de præſcriptionib.c.ſi qui.ij.eo.tit.in vj.xvj.q.iij.c.placuit. §.cæterùm aduerſus.c.iubemus.§.de præſcriptionibus.item q.4. cap.vlt. Nouell.110.& Nouell.131.§.item pro temporal. Item concordat M. I. C. lib.iij.c.vj.q.viij.reg.iiij.Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi eccleſia vacauerit: hoc enim tempus, quo vacauerit, ex hac quadrageneraria præſcriptione detrahitur. d.c.de quarta.iiij.& c.auditis. xv.eod. tit.de præſcriptionib. Altera exceptio eſt: Niſi quadraginta annorum præſcriptio ſit interrupta. d.cap.auditis. xv. verſ.ſi autem exceptionem.& c.illud.viij.§.fin.eod.tit Tertia exceptio eſt: Niſi belli tempus interceſſerit.ca.ex tranſmiſſa.x.d. tit. Quarta exceptio eſt: Niſi ſchiſma interceſſerit.cap.cum vobis xiiij.eod.tit.Quinta exceptio eſt: Niſi eccleſia contra eccleſiam præſcribat: tunc enim triginta anni ad præſcribendum ſufficiunt.xvj.q.iij.c.placuit.§. cæterùm.verſ.in canonibus. Concordant ea quæ habentur. ȷ̄.cap. viiij.reg.ij. in prin.Contradicit.d.c.de quarta.iiij.c. ad aures. vj.de præſcriptionibus Planè propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi monaſterium contra eccleſiam præſcribat: hoc enim caſu requi.

requiruntur quadraginta anni.d.§.cæterùm. verſ. monaſterium aduerſus eccleſiam.xvj.q.iiij.in prin.cum ſequentibus, vſque ad c. vlt. Sexta exceptio eſt: Niſi aduerſus Romanam eccleſiam præſcribatur: huic enim non niſi centum annorum præſcriptio nocet. ca.ad audientiam. xiij.ca.cum vobis. xiiij.& c.ſi diligenti.xvij.in fine.de præſcriptionibus.c.ſi qui. ij.verſ.niſi contra ipſam. eo.tit.in vj.c.cum dilecta.iiij.§.quia verò.verſ vt cum aduerſus.de confirmatione vtili vel inutili. item xvj.q.iij.ca.vlt. Contradicit xvj.q.iiij. ca.volumus. verſ. etiam ſi quid Romanæ. Planè huius exceptionis replicatio hæc eſt: Niſi bona hæreticorum ab illorum liberis Romana eccleſia vindicet: hoc enim caſu vindicanti quadraginta annorum præſcriptio nocet.d.cap.ſi qui.ij.§.ſi poſt mortem. de præſcript.in vj. Septima exceptio eſt: Niſi eccleſia conuerſa vindicetur: hanc enim conuertens epiſcopus triennio præſcribit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.j.de præſcriptionibus. Hæc decimanona regula: de qua tamen vide plura ſ.c.ix.reg.ij & lib.v.c.vj.reg.xx.

XX. Regula: Eccleſia triginta annis præſcribit.c.ſanctorum.iij. de præſcriptionibus.

XXI. Regula: Eccleſiæ nomine ſine authoritate prælati non litigandum. c. cauſam. ix de iudicijs.

XXII. Regula: Ex contractu vel delicto clerici eccleſia non obligatur, nec ei præiudicatur. cap. j. de propoſito. c. quod quibuſdam.iiij.de fideiuſſorib.cap.delictum.76.de reg. iuris,in vj.xvj.quæſt.vj.c.ſi epiſcopum. c ſi fortaſſis.c. epiſcopo.c.vlt.§.ſi ergo.Nouel.120.§. at ſi quis epiſcopus & Nouell. 123.§.ſi verò œconomi. Concordat item.ſ.lib.v.cap.viiij.reg. xx.except.j.Propoſitæ regulæ exceptio hæc eſt: Niſi aliquid ex contractu vel delicto clerici ad eccleſiam peruenerit, vel in rem eius ſit verſum.d.c.j.verſ.cum non conſtet.& d.c.quod quibuſdam. iiij. verſ. niſi forte in vtilitatem. item cap. j. de ſolutionibus.

XXIII. Regula: Nomine eccleſiæ prælatus conueniri poteſt.c edocem. 21. de reſcriptis. l.31.§. hoc nihilominus. C. de epiſcopis & clericis. Contradicit Nouel. 123. §. epiſcopus

XXIIII. Regula: De immunitate eccleſiæ cauetur canon minus.iiij.de immunitate eccleſiæ.c j & c.clericis.iij.eo. tit.in vj.c.quanquam.iiij.de cenſibus,in vj.Clement.vlt.eo.tit. xij.q.ij.c.eccleſiarum.xvj.q.vij.c.eccleſias,in fine.xxiij.q.viij. c.ſecundum. Concordant item ea quæ habentur M. I. C.lib.

iij.c.

iij.c.vj.q.viij.reg.ij.in prin.Planè d.c.clericis.iij.mutatur Clement.vnica,eod.tit.de immunitate eccleſiar. Declaratur extrauag.comm.j.in prin.eod.tit. Sed & contradicit propoſitæ regulæ c.omnis.ij.de cenſibus.item xj.q.j.c.magnum.xxiij.q. viij c.tributum. Sed ex his notanda eſt prima propoſitæ regulæ exceptio hæc,quòd pro pace & quiete tributum ab eccleſia perſoluatur. Cui concordat l. xj. C. de ſacroſanctis eccleſiis. Altera exceptio eſt: Niſi eccleſiaſticum ſit munus, quod eccleſiæ iniungitur. c. j. verſ. præter eccleſiaſticum. de cenſibus. Cuius replicatio eſt: Niſi eſpicopus nouum cenſum eccleſiæ imponat. c. ſcientes.iij.eod.tit.Tertia exceptio eſt:Niſi procuratio in viſitationibus exigatur.c.cum venerabilis.xxj.eod.tit.Quarta exceptio eſt:Niſi eccleſia quid vltra manſum, domos & hortos iuxta eccleſiam poſitos habeat: hoc enim quod amplius eſt,immune non videtur.c.j.in fine de cenſibus.xxiij.q.viij. cap. ſancitum. Quinta exceptio eſt: Niſi neceſſitas vrgeat. c peruenit. ij. &. c. non minus. iiij. §. quocirca.verſ.niſi eſpicopus.de immunitate eccleſiar.Huius replicatio eſt:Niſi Papa non prius conſulatur.c.aduerſus.vij. in prin. verſ. propter imprudentiam.eod.tit.extrauag.com. j.§ cæterum. eod.tit. Sexta exceptio videtur: Niſi eccleſia non dum ſit conſecrata.Sed reprobatur. c.eccleſiæ.ix.eo.tit. Septima exceptio videtur: Niſi munera patrimonalia exigantur ab eccleſia. xj. q. j. ca.ſi tributum. Contradicunt ea quæ poſita ſunt ſ.ead.reg.in prin. Octaua exceptio eſt: Niſi eccleſia non contenta decimis & primitijs, prædia, villas, caſtella & ciuitates poſſideat. xxiij. q.viij. c.ſi in mortem.§.ſed notandum eſt. verſ. porrò alij. Nona exceptio eſt in iis quæ eccleſia non ex oblationibus, vel imperiali beneficio. vel ex ſepultura, ſed ex donatione inter viuos,vel emptione poſſidet.d.q.viij.c.ſancitum.§.hinc datur.Hęc ex viceſima quarta regula eiúſque exceptionibus ſint dicta. Sed & plures huiuſmodi exceptiones vide M.I.C.lib.iij.c.vj.quæſt.viij.reg.ij.

XXV. Regula: Eccleſiæ res immunes ſunt à lucratiuorum deſcriptione.xxiij. q. viij. c. in qualibet. §. ſancimus. l. xviij. C. de ſacroſanctis eccleſiis. De immunitate Eccleſiæ.

XXVI. Regula De ſecuritate ijs qui ad eccleſias confugiunt. præſtanda,& ne quis inde vi extrahatur,cauetur.c. inter alia.vj.de immunitate eccleſ.diſtinct.87.c. eos qui.xvij q.iiij c.ſicut, in fine.c.miror.c.reum.c. frater.cap. nullus.c.ſi quis contumax.c.ſi quis ſuadente. §.qui autem. c.diffiniuit. cap.id.

conſtituimus.Concordat item M.I.C. lib.iij.ca.vj.quæſt.viij. reg.vj. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi publicus latro vel nocturnus depopulator agrorum ad eccleſiam confugerit.d.c.inter alia.vj.verſ.niſi publicus latro. Altera exceptio eſt niſi homicida voluntarius ad eccleſiam cõfugerit. c. j. de homicidio. Cuius interpretationem vide apud Baptiſt. à Villalob.in Com.opin.litera C.nam.83. Accedit.Nouel.xvij. §.cęterum.Tertia exceptio eſt:Niſi ſeruus ad eccleſiam confugerit. Quæ exceptio approbatur ſub conditione d. c. inter. alia.vj. verſ. ſi verò ſeruus fuerit. & xvij.q.iiij.c.metuentes.c. vxor.c.Iudæs c.id conſtituimus.§.ſeruus autem.Concordant item ea quæ habẽtur M.I.C.d.reg.vj. except.j. Quarta exceptio eſt:Niſi quis ſub ſpe immunitatis in loco eccleſiæ crimẽ cõmiſerit.c.vlt.de immunitate eccleſię. Quinta exceptio eſt, Niſi fugiens ad eccleſiam ablata non reſtituat.xiiij.q.vj.c.j.§. illud verò.Sexta exceptio eſt:Niſi fugienti à perſequente præſtito iuramento cautum ſit de morte,debilitate membrorum vel ſimili pœna nõ infligenda.xvij.q.iij.c.id cõſtituimus verſ. niſi ad Euangelia.Plures exceptiones vide M.I.C.d.reg.vj.

XXVII. Regula: De pœna eorum qui eccleſiæ pacem turbant,cauetur xxiiij.q.j.c. qui contra.q.iij.ca.quiſquis per. Concordat s̃.reg.xiiij.

XXVIII. Regula: De pœna eius qui in atrio eccleſiæ pugnam committit,vel homicidium facit,cauetur xvij.q.iiij. cap.ſi quis in atrio. Concordat M.I. C.lib.iij.c.vj.q.viij.reg.v.

XXIX. Regula:De priuilegiis eccleſiarum non negligendis in genere cauetur xxv.q.ij.c. priuilegia cap. quæcunque. Concordat M.I.C. d.q. viij.reg.j. Quæ autem ſint priuilegia eccleſiarum, ex præcedentib. patet, Sed & plura iſtiuſmodi priuilegia in ſequentib.proponentur.Pœna eius qui eccleſiaſtica priuilegia violat,cauetur xij.quæſt.ij.cap. qui & diuinis.

XXX. Regula: Eccleſiæ res alienas rapere vel inuadere non licet.xij.q.ij c.ſicut. Hæc de eccleſia in genere ſint dicta. De ædificandis & dedicandis eccleſiis dicetur j̃.ca.xv. Sed & de eccleſia vacante nonnulla reſtant dicenda: de qua ſequitur cap.prox.

DE ECCLESIA VAcante. Cap. II.

PRima regula:Eccleſia vacare dicitur per prælati mortem, non ſolum naturalem, ſed etiam ciuilem: vt puta per eius

eius captiuitatem.cap. ſi Epiſcopus.iij. de ſupplenda neglig. præl.in vj.

II. Regula: Eccleſia vacante, capitulo debetur ius prælati defuncti.cap.his quæ.xj.§.fin.cap. cum o'im.xiiij.de maioritate & obedientia.cap.vnico,eod.tit.in vj.& d.cap.ſi epiſcopus.iij. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi ſpecialiter à Papa quid capitulo ſit interdictum.d.ca.vnico.verſic.niſi ei fuerit à ſede apoſtolica. Altera exceptio eſt in iure correctionis, excommunicationis & ſuſpenſionis,d.cap.xj.verſic. excepto quod de correctione. Tertia exceptio eſt in iure conferendi præbendas,cap.illa.ij.ne eccleſia vacante aliquid innouetur.cap.vlt. de regularibus, in vj. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ad præſentationem patroni capitulum aliquem inſtituat. cap.j. de inſtitutionibus.in vj. Altera replicatio eſt: Niſi collatio communiter ad epiſcopum & capitulum pertineat.cap.j. in prin.ne ſede vacante,in vj. Quarta exceptio eſt: Niſi ſede apoſtolica vacante,Cardinales aliquid circa canones immutare velint,vel quid ſimile, quod eſt meri imperij, vſurpare. Clement. ne Romani. ij.in prin.de electione.

III. Regula: De eccleſia vacante alicui committenda, donec alius eligatur, cauetur ca.nemo.xv.& cap.cum ex eo. xxxiiij.§.porrò ſeptennio. de electione,in vj.

IIII. Regula: De œconomo eccleſiæ vacanti conſtituendo cauetur c.cum vos.iiij.de officio ordinarij.

V. Regula: Eccleſiæ cathedrali vacanti ſolus Papa adminiſtratorem deputare poteſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur cap.vlt.de ſupplend.neglig.prælat.in vj.cap.is cui.xlij.verſi.cui ſoli hoc competit.de electione, in vj. Idem cauetur in adiutore adiungendo cap.vnico,de clerico ægrotante, in vj.

VI. Regula: De iure & officio eius cui eccleſia vacans eſt commiſſa, cauetur d.c.is.cui.xlij.

VII. Regula: Is cui eccleſiæ vacantis adminiſtratio cōmiſſa eſt,beneficia conferre non poteſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur d.cap.vlt.§.fin. Concordat 2.reg. ij.exceptio.iij.

VIII. Regula: Commiſſarius prolaturam retinere non debet: ſed operam dare, vt intra annum aliquis eligatur: quod niſi fecerit, alius ei eſt ſubſtituendus. vij. quæſtio.j. cap. conſtitutum.

IX. Regu

IX. Regula: De inuentario rerum eccleſiaſticarum conſcribendo cauetur xij.quæſt.ij.cap.charitatem.

X. Regula: De bonis & fructibus eccleſiæ vacantis non occupandis, ſed eligendo reſeruandis, cauetur cap. generali.xiij.& cap.quia ſæpe.xl. de electione, in vj Clement.ſtatutum.vij.eod.ritu.Clement.j.§. in quibus etiam.de ſupplenda neglig.prælator.cap vlt.de officio ordinarij,in vj. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi conſuetudo ſit, vt fructus primi vel ſecundi anni applicentur quibuſdam perſonis. Sed hæc exceptio reprobatur certo modo extrauag. comm.vnica, ne ſede vacante aliquid innouetur. extrauag. Ioan. x x 11. ſuſcepti.ij.de electione.extrauag. com.exhibita.iiij.de priuilegiis.

X I. Regula: Ne eccleſia vacante aliquid innouetur, cauetur cap.j.& cap.vltimo ne ſede vacante, &c.

X I I. Regula: ſede Apoſtolica vacante, nihilominus ad eam venire debent, qui aliâs ad Pontificem venire ſunt adſtricti.Clement.ne Romani.ij.§.fin.de electione.

X I I I. Regula: Electis etiam alibi morantibus ſede vacante,circa electionem ſuam nullum ex mora præiudicium generatur.extrauag.Ioan. x x 1 1. j.de electione. Hæc de ſede vacante ſint dicta.

DE ECCLESIIS ET MONAchis in genere. Cap. III.

HACTENVS de eccleſia tanquam de toto actum eſt: nunc de eius partibus agetur, hoc eſt, de perſonis, rebus & actibus eccleſiaſticis. Perſonæ autem eccleſiaſticæ cenſentur clerici & monachi, de quibus primùm in genere, poſtea in ſpecie tractabitur.

I. DEFINITIO NOMINIS clerici ac monachi.

I. Etymologia clerici habetur diſtinct.xxj. cap.j.in prin. xij.quæſt.j.cap. clericus.& cap. duo ſunt verſic. cleros enim. item De Præbendis & dignitatib. cap. cum ſecundum. xvj. verſi.cum enim à cleros.

I I. Etymologia ſacerdotis & antiſtitis habetur diſtinct. xxj.cap.j.§.antiſtes.

I I I. Etymologia monachi habetur xvj.quæſt.j.cap.j.cap. ſi cu

ſi cupis, in princ.cap.placuit.§.fin.

II. DEFINITIO realis clerici habetur diſtinct.xxj. cap j §.generaliter.

III. GENVS clericorum & ſpecies cognata proponitur xij.quæſt.j.cap duo ſunt.

IIII. DIFFERENTIA clericorum & monachorum habetur xvj.quæſt.j.cap. alia cauſa. cap. hinc eſt.§.item illud Hieronymi.

V. ORIGO clericorum exponitur diſtinct.xxj.in princ. cap.in nouo.

VI. SPECIES clericorum enumerantur diſtinct. xxj. cap.j.§.generaliter.diſtinct.l.xxij.cap.clericum,in fine.xj.q.j. cap.de perſona.§.fin.Nouell.cxxiij.§.præſbyteri.

VII. GRADVS clericorum exponuntur ca.ſtatuimus. xv.de maioritate & obedientia.

VIII. DIVISIO clericorum in canonicos & noncanonicos habetur cap.cum tibi.xviij.de verbor.ſignific.

IX. OFFICIA clericorum per ſingulos gradus diſtin. xxv.cap..cum cap.ſequente.

DE CLERICIS ET MONAchis ordinandis. Cap. IIII.

I. QVOD CLERICI ORDINANDI?

PRIMA regula: Epiſcopi iudicio ſecundum eccleſiæ facultates numerus clericorum ſtatuendus.ca.quoniam ix.in princ.de vita & honeſtate clericor.cap.j. & cap. authoritate.iiij.de inſtitutionibus.cap.j.§.ſanè, vt de ſtatu regularium,in vj. Concordat item M.I.C.lib.iij.cap.j.in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ob defectum facultatum ſinguli monachi in ſingulis prioratibus conſtituantur.cap. ex parte.iij. de capellis monachor. Altera exceptio eſt: Niſi facultates poſtea ſint auctæ: hoc enim caſu numerus quoque clericorum augendus.cap.cum M. ix. de conſtitutionibus. Huius replicatio eſt: Niſi literis apoſtolicis numerus moderari iuſſus ſit: hoc enim caſu etiã auctis poſtea facultatibus numerus augeri non debet.cap. vltim. de verborum ſignificatione.

II. Regula: Numerus à Papa conſtitutus obſeruandus, vltra quem clerici aliquem recipere cogendi non ſunt. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi clerici prius vltra numerum ſtatutum

ſtatutum aliquem receperint: hoc enim caſu alium à Pontifice præſentatum recipere coguntur. cap. pro illorum. xxij. de præbendis.

III. Regula: Numerus clericorum augendus potius eſt quàm minuendus, ſi ſuppetaut reditus. cap. ex parte. xij. de conſtitutionibus.

IIII. Regula: Præſtat paucos bonos, quàm multos malos ordinari. cap. tales. iiij. diſtinc. xxiij. c. cum ſit. xiiij. in fine. de ætate & qualitate perficiendorum. Plures huiuſmodi regulas vide M.I.C. d. cap. j. quæſt. j.

II. QVI ET QVALES ordinandi?

I. Regula: Tales ordinandi, qui dignè ſacramenta poſſint tractare. d. cap. tales. iiij.

II. Regula: Meritis, non gratia clerici ordinandi. viij. quæſt. j. cap. qui vos. ca. licet.

III. Regula: De officialibus ad clericatum non ordinādis cauetur diſtin. 51. cap. præterea. diſtinct. liij. c. j. Vide item M.I.C lib. iij. cap. j. quæſt. ij. reg. j.

IIII. Regula: De procuratoribus, actoribus & tutoribus non ordinandis cauetur diſtinct. liiij. cap. magnus. item cap. vnico, de obligatis ad ratiocinia.
Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi rationes reddiderint, & reliqua ſoluerint. d. cap. magnus. verſi. ſi poſt depoſita vniuerſa. Altera exceptio eſt: Niſi conſentiant. ij quibus ſunt obligati. d. diſtinct. liiij. cap. admittuntur. §. & non tantùm de his. verſi. niſi forte eorum.

V. Regula: De curialibus & cohortalibus non ordinandis cauetur diſtinct. xxxiiij cap. præcipimus. verſi. vel curiæ. diſtinct. 51. in prin. cum cap. ſequente. cap. deſignata. cap. præterea. cap. vlt. verſi. qui curiæ. diſtinct. liij. in prin. cum cap. ſequente. l. iiij. C. de epiſcopis & clericis. Plura de hac regula vide M.C. d. quæſt. ij. reg. ij.

VI. Regula: De colonis originariis & adſcriptitiis non ordinandis cauetur. d. verſi. vel curiæ. & diſtinct. liiij. cap. quis aut. cap. generalis. cap. admittuntur. verſic. & non tantum. diſtinct. lv. cap. j. verſi. vel originariæ. l. xvj. & l. xxxiiij. in princ. C. de epiſcopis & clericis. Huius regulæ exceptio hæc eſt: Niſi in eo vico, cui eſt adſcriptus, clericus fiat. d. diſtinctio. liiij. cap. ſi ſeruus. §. fin. Nouell. cxxiij. §. adſcriptitios. Plures

propo

propoſitæ regulæ exceptiones vide M.I.C.d. quæſt.ij.reg.ij.
VII. Regula: De ſeruis non ordinandis cauetur d.cap. generalis.& d.cap.admittuntur.& d.diſtinct.liiij.in prin.cum cap.ſequente.c.nulli.cap.de ſeruorum. cap.ſi quis obligatus. cap.de rebus,in fine.c. ex antiquis.cap. frequens.diſtinct.lv. cap.j.verſ.vel ſeruilis.diſtin.51.c.vlt.verſi.qui ſeruili. Concordat item cap.j.in fi.de filiis presbyterorum.cap.j.cum cap.ſequente.& cap.conſuluit.v. de ſeruis non ordinandis. xvj.q j. cap.qui verò.§.& neminem.Apoſtol.canon.lxxxj. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi dominus in ordinationem ſerui conſenſerit, vel ſciens non contradixerit. cap.ſi ſeruus ſciente,in prin. diſtin.liiij.d.canon.lxxxj. Concordat M.I.C.d.quæſt.ij.regu.iiij. except.j. Altera exceptio eſt: Niſi dominus ſeruum intra annum non vindicauerit.d. cap.ſi ſeruus.verſi.ſed ſi ignorante.Nouell.cxxiij.§.ſi ſeruus. Tertia exceptio eſt: Niſi ſeruus à domino fuerit manumiſſus.d.diſtinct.liiij.cap.qui ex famulis,in prin. vſque ad §.qui autem.item cap.de ſeruorum. verſic. niſi prius.item De ſeruis non ordinandis cap.j. verſi.niſi ante clericatum.c.de ſeruorum.ij.verſi.niſi prius.c.de famulis iij.verſic.ita tamen vt. item De filiis præſbyterorum c.j. in fine. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi ius patronatus dominus in manumiſſo ſibi reſeruet.diſtinct.liiij.cap.quicunque. Quarta exceptio eſt: Niſi ſeruus monachus ſit factus, non clericus.d. cap.ſi ſeruus ſciente.verſic. verùm etiam ſi legitimè. diſtinct.liiij. Nouell.v.§.hinc autem nobis. Contradicit d.diſtinct. liiij.c. generalis. Planè propoſitæ exceptionis replicatio hæc eſt: Niſi intra triennium, ex quo ſeruus monaſteriũ eſt ingreſſus,dominus eum vindicauerit.d.verſi.verùm etiamſi legitimo.xvij.q.ij.c.vlt.item d.§.hinc autẽ nobis. & Nouell.cxxiij. §.cæterùm ſiquis. Quinta exceptio videtur: Niſi ſeruus Iudæi Chriſtianus ordinatus ſit.diſt.liiij. cap. generalis.§.fina. Sexta exceptio: Niſi ex matre libera natus ſit, quãuis ex patre ſeruo.c.vlt. de ſeruis non ordinandis. Septima exceptio: Niſi ſeruus præſbyter aut diaconus ſit factus. Quæ exceptio approbatur certo modo diſt.liiij.c.de rebus.verſ.cæterũ ſi.c. ex antiquis.verſ.ita vt ſi quis.c. ſi ſeruus abſente. Octaua exceptio: Niſi ſeruus ſubdiaconus ſit factus. c.miramur. vij.de de ſeruis non ord. Nona exceptio: Niſi ſeruus epiſcopus ſit factus.diſt.liiij.§.ſi ſeruus ſciente.verſ.epiſcopalis enim.Plura de hac exceptione dicentur j.lib.v.in iure ſeruorum.

DE

REPLICATIO PRÆCEDENtium exceptionum generalis.

Hactenus propoſitæ regulæ de ſeruis nō ordinandis exceptiones enumerauinus: quarum replicatio generalis hæc videtur: Niſi eccleſiæ vel monaſterii ſeruus ſit ordinatus. Quæ tamen reprobatur diſtinct. liiij. c. admittuntur. §. de ſeruis cum ſequentibus, vſque ad §. ecce quando.

VIII. Regula: De libertis non ordinandis cauetur diſtinctione liiij. c. ſi quis obligatus c. quicunque. verſ. qui verò retento. cap vlt. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi patronus conſenſerit. d. c. ſi quis obligatus. in fine. Altera exceptio eſt: Niſi nullum obſequium in liberto patronus ſibi retinuerit. d. c. quicunque, in prin.

REPLICATIO PRÆCEDENtium exceptionum generalis.

Planè exceptionum tam propoſitarum replicatio generalis hæc eſt: Niſi libertus ordinatus patrono horas canonicas pſallere noluerit. c. nullus. iiij. de ſeruis non ordinandis.

IX. Regula: De peregrinis non ordinandis cauetur ca. vlt. de clericis peregrinis. cap. j. cap. eos qui. & cap. vlt. verſic. ſed nec abſque de tempor. ordinat. in vj. diſtinct. 51. cap. vlt. verſi. qui ignoti ſunt. diſtinct. lxx. in princ. diſtin. lxxj. in prin. cum cap. ſequente. c. de aliena. cap. ſi quis. cap. clericos. c. primatus. c. extraneo. cap. penult. & vlt. item diſtinct. lxxij. c. clericum. cap. vlt. item diſtinct. 98. cap. Afros. & cap. vlt. Concordat item l. xj. C. de epiſcopis & clericis. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ſuperioris ſui conſenſu peregrinus ſit ordinatus, vel ab eo literas dimiſſorias habeat. Quæ exceptio apparet ex his quæ iam propoſita ſunt. Declaratur definitione ſuperioris c. cum nullus. iij de temp. ordinat. in. vj. de literis dimiſſoriis, quarum mentio facta eſt, vide ſ. cap. proxim. reg. 70. & 71. Altera exceptio eſt: Niſi prioratuum nō exemptorum priores, horúmve ſocij ab epiſcopo ordinentur. d. c. cum nullus iij. §. fi. Tertia exceptio: Niſi peregrinus à ſuis clericus fuerit ordinatus. Quæ exceptio ipſo quidē iure ſubſiſtit: verùm eius replicatio eſt: Niſi de ipſius ordinatione legitimè non conſtet. cap. j. cap. inter quatuor. ij. cap. tuæ fraternitatis. iij. de clericis peregrinis. diſtinct. xcviij. in prin. cum duobus cc. ſequentibus Quarta exceptio eſt:

eſt: Niſi cum peregrino fuerit diſpenſatum. cap. vlt. in fine d.tit.de clericis peregrinis.diſtinct. lxxj. cap. fraternitatem. Quinta exceptio: Niſi Papa in eccleſia Romana peregrinos ordinauerit.j.quæſt.j.cap.per principalem.

REPLICATIO PRÆCEDENTIVM exceptionum generalis.

Planè exceptionum iam enumeratarum replicatio generalis hæc videtur: Niſi certæ originis clerici ex pacto vel conſuetudine ordinentur: hoc enim pactum vel hæc conſuetudo videtur alios peregrinos in caſibus exceptis excludere. Verùm replicatio hæc reprobatur cap. ad decorem. v. de inſtitutionib. Hæc de nona regula.

X. Regula: De indoctis non ordinandis cauetur c. eam te.iiij. in princ. ca. cum ſit.xiiij. & c.vltim.de ætate & qualitate præficiendor.c.vlt. verſ. ſeu illiterato. de tempor. ordinat.in.vj.diſtinct.xxxiiij.c.præcipimus.verſ.aut ignorantem literas.diſtinct.xxxvj.cap.j. diſtinct.xlix.c.vlt.diſtinct.51.cap. vlt.verſ.qui inſcij. diſt.lv.c.j.verſ.vel illiteratus.& c.pœnitentes,in prin.Concordat item M.I.C.lib.iij. cap.j.q. ij. reg. vij.

XI. Regula: De imprudentibus non ordinandis cauetur diſtinct. xxxvj. in prin.

XII. Regula: De infamibus & reprehenſibilibus publicóve iudicio damnatis non ordinandis cauetur diſtinct. 51.cap.vlt.in prin.diſtinct.xlix.per totam diſtinct. lv.cap.j.diſtinct.lxxvij.cap ſi quis de.verſ.ſi nullo graui.j.q.j.c.eſtote.q. vij c.ſi quis omnem. §. etſi informationem.& §. qui poſt baptiſmum. Apoſtol.canon.lx. Concordat item M. I. C.d. q. ij. reg.viij.Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi crimen fuerit occultum.c.ex tenore.iiij.de tempor.ordinat.Declaratur hæc exceptio definitione criminis occulti c. veſtra.vij verſ. cæterùm aliud.de cohabitat. clericor. Huius exemplum habetur c.vlt.de furtis. Eius autem exceptionis replicatio hæc eſt: Niſi ablatum nondum reſtituerit, nec de crimine pœnitentiam egerit: hoc enim caſu propoſita exceptione non defenditur.d.c.vltim.verſ.poſt peractam pœnitentiam.Altera exceptio videtur: Niſi lapſus pœnitentiam egerit. Sed reprobatur diſtinct.50.in princ.cum ſequentib.de qua re vide j.reg.xv.item j.cap.prox.in fine.

XIII. Regula: De ebriis ſeu vinoſis non ordinandis cauetur diſtinct.xxxv.in prin.§.ſequitur.

XIIIJ. Regula: De homicidis, & iis qui mortis cauſam præbuerunt, non ordinandis cauetur j.cap. prox.reg.lxxiiij.

XV. Regula: De pœnitentibus non ordinandis cauetur c.j.de bigamis non ordin.diſtin.xxxiij.ca.maritum. verſ.nec eum qui publica.diſtin.xxxiiij.c.præcipimus.verſ.vel pœnitentiæ.diſtinct. 50.c.ex pœnitentib. c. quicunque. c. ſi ille. c. non confidat.c.canones.c.in capite.§.fin.c. illud quoque. ca. placuit & diſtin. 51.c.vlt.in prin. verſ.qui ſcelera. & diſtin. lv. c.j.verſ.vel publica pœnit.c.nullus,in prin. c.pœnitẽtes.item diſtin. lxj. c. non negamus. verſ. ſed nec de pœnitentib. Declaratur regula propoſita definitione pœnitentis d. cap. placuit. §. cum verò. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi neceſſitas aut vſus exegerit.d.c.placuit.verſ.niſi tantùm ſi neceſſitas. Altera exceptio eſt: Niſi non publicam vel ſolennem, ſed priuatam egerit pœnitentiam.d.diſtin.50. c.ſi verò.cap.ſi quis poſt.§.poteſt & aliter.item De tempore ordinat. c.vlt. Tertia exceptio eſt: Niſi poſt actam pœnitentiam ſæcularis militiæ cingulum non acceperit. d. c. ſi quis poſt, in prin. Hæc de decimaquinta regula ſint dicta: de qua tamen vide plura j.capite proxim.in fine.

XVI. Regula: De Simoniacis non ordinandis cauetur j.q.j.c.quicunque.c.citò turpem. §. quia ergo.verſ.ſecũdum Gregorium.c. eos qui verſ. nam & viceſimus. q. vij.ca. conuenientibus. §. ex hac authoritate, verſ. porrò. Simoniaci. item diſtinct.xxxiij.cap.maritum, in fine.

XVII. Regula: De apoſtatis non ordinandis cauetur diſtinct.50.cap.vltim.& cap.vltim de apoſtatis.

XVIII. Regula: De hæreticis non ordinandis cauetur diſtinct.51.cap.vlt. verſ. qui in hæreſim. Nouell.cxxiij.§.clericos.verſ.& recta fide. Huius exceptio eſt: Niſi fuerint ad fidem catholicam reuerſi. j.q.vij.c.ſi qui voluerint. item De reſcriptis c.eam te.vij.§.fin. Sed hoc fit per diſpenſationem: alioquin exceptio propoſita reprobatur j.q.j.cap.omnis.

XIX. Regula: De non baptizatis non ordinandis cauetur cap.j.& c.vlt.de preſbytero non baptizato.

XX. Regula: De rebaptizatis non ordinandis cauetur diſtin.50.c.confirmandum, in fine.item diſtinct.51.cap.vltim. in prin.verſ. aut rebaptizati.item j. q. vij. c. qui in qualibet.

XXI. Regula: De baptizatis in hæreſi non ordinandis cauetur j.q.j.c.ventum. §.ſed noſtræ. q. vij. cap.qui in qualibet. & diſtinct. 51. cap. vltim.in princ.verſ. vel qui in hæreſi.

Apoſtol.

Apoſtol.canon.lxvij. Huius exceptio eſt: Niſi non adulti, ſed infantes ab hæreticis ſint baptizati.j.quæſt.iiij.cap.placuit. cap.qui apud.cap.homini.§.fin.

XXII. Regula: De baptizatis in ægritudine non ordinandis cauetur diſtinct.lvij.in prin.cum cap.ſequente.

XXIII. Regula: De vxoratis, & iis qui continentiam vouere nolunt, non ordinandis cauetur diſtin. xxvij.in prin. cum c.ſequente.diſtin.xxviij.c.aſſumi,item De clericis coniugatis c.ſanè.ij.& c.cum decore.viij.item De tempor.ordinar.in vj.c.vlt. verſ.nec etiam coniugato. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi vxoratus vouens cõtinentiam religionem ingredi velit relicta coniuge.d.c.vlt.verſ.niſi volenti religionem.d.cap.aſſumi.verſ.niſi fuerit promiſſa conuerſo.item d.diſtin.xxviij.c.de his.§.fin. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi vxor nõ conſentiat,nec ipſa cõtinentiam voueat.diſtin.lxxvij.c.epiſcopus. verſ.ſanè ſi coniugati.item De conuerſione coniugator.c.cum ſis.iiij.c.coniugatus.v.c. vxoratus.viij. Cõcordant item ea quæ habentur j.lib. prox. cap.xviij. cauſa vj.except.ij. Planè propoſitæ replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi carnalis copula nondum interuenerit:hoc enim caſu conſenſus coniugis non deſideratur.c.verũ.ij.& cap.ex publico.vij.de conuerſione coniugat. Concordant ea quæ habẽtur d.except.ij.repl.j.Plures duplicationes vide d.except. ij.Sed & plura de exceptione propoſitam vide d.cauſa vj. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt:Niſi tempore baptiſmi vxorẽ habeat diſtin. xxxiij.c.laici Tertia exceptio eſt: Niſi ex cauſa neceſſitatis diſpenſetur. Quæ exceptio approbatur exemplo diſtinct. xxviij.de Syracuſanæ. Quarta exceptio eſt: Niſi vxor mortua ſit diſtinct. xxxj.cap.vltim.§.illud quoque Martini. Plures exceptiones vide j.cap.proxim.reg.lxj.

XXIIII. Regula: De bigamis, ſeu iis qui alteram duxerunt vxorem, non ordinandis cauetur c.j.cum c.ſequente de bigamis nõ ordinandis.c.ſanè.ij.in fine.de clericis coniugatis.c.vnico,de bigamis,in vj. diſtin. xxiij.c.his igitur.verſ. aut certè vnius.diſtin. xxvj. c.vlt.diſt.xxxj.c. vlt.§.illud quoque.diſtin.xxxij.c. nemo. c.ſeriatim.verſ.quia nec laicus.diſtin.xxxiij.in prin.cum c.ſequente.c.maritum.item diſtinct. xxxiiij.c. ſi quis de laicis, in prin. c. præcipimus.c.ſi laici.§. præmiſſis.& c.cognoſcamus. item diſtin.50. c. quicunq; pœnitens.diſtin.51.c. vlt.verſ.qui ſecũdas.& diſtinct.lv. c.j. verſ.

vel bigamus.cap.nullus.item diſtinct.lxxvij.c.ſi quis de verſ. ſi ſe undam.& diſtinct.lxxxiiij.cap.quiſquis. Apoſtol.canon. xvj Concordat item M.I.C.lib.iij.cap.j.quæſt.ij.reg.ix.Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi poſterius matrimonium copula carnali non fuerit conſummatum.c. debitum. v. de bigamis non ordin. Altera exceptio videtur. Niſi vtraque vxor mortua ſit. Sed reprobatur c.de bigamis. iij.d.tit. Tertia exceptio videtur:Niſi cum poſteriore vxore matrimoniū non ſubſiſtat.Sed reprobatur c.nuper. iiij d.tit. Quarta exceptio eſt:Niſi nō vxores,ſed cōcubinas duas pluréſue habuerit.c.quia circa.vj d.tit.Huius replicatio eſt:Niſi poſt vxorē vnam,concubinam vnam pluréſue habuerit.diſt. xxxiiij.c. p.ſi quis de laicis. Huius duplicatio eſt: Niſi cum cōcubinario ſit diſpenſatum.d.diſtin. xxxiiij.c. fraternitatis. Quinta exceptio videtur: Niſi ante baptiſma vnam, & poſt baptiſma alteram duxerit.diſtin.xxvj.c.j.item xxviij.q.iij.in prin.cum c.ſequente.Apoſt.canon. xvj. Contradicit d. diſtin. xxvj.c.acutius.c.deinde.& c.vna tātùm.item xxviij. q.j.c.j.q. iij.c.vlt.quibus exceptio propoſita reprobatur. Sexta exceptio:Niſi Papa cū bigamo diſpēſauerit. Sed reprobatur hæc exceptio c.ſuper eo.ij. verſ.quia in bigamis de bigamis non ordinandis. Concordant ea quæ propoſita ſunt s.ead. reg.in prin. Planè admittitur diſpenſatio in minoribus ordinibus, diſtinct.xxxiiij.c.ſi ſubdiaconus.Septima exceptio : Niſi neceſſitas exigat.Quę exceptio approbatur certo modo d.cap. ſi ſubdiaconus, in fine cum cap.ſequente. Hæc de viceſimaquarta regula.

XXV. Regula:De eo qui viduam,vel à marito repudiatam duxit,non ordinando cauetur diſtinct.xxxij.c.nemo,in fine.c.ſeriatim.verſ. quia nec laicus.diſt.xxxiiij.c.curandū.c. præcipimus.verſ.aut qui virginem.c.ſi quis viduam.item diſtin.50.c.ſi quis viduam.c.quicunque.verſ.quicunque viduæ maritus. & diſtinct. 51.c.vlt. verſ.qui viduam diſtinct.lv.cap. nullus.verſ. nullus viduarum.diſtin.lxxvij c.ſi quis de,in fine diſtin. lxxxiiij.c. quiſquis.item De bigamis non ordinandis c.j.verſ.vel repudiatarum. Apoſtol.canon.xvij.Nouel.cxxiij. §.clericos.verſ. neque viduam. Declaratur regula propoſita definitione viduæ diſtin.xxxiiij.c. vidua. c.ſanè.ij.in fine. de clericis coniugatis. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima eſt: Niſi alij deſponſatam ſaltem, non copula carnali cognitam duxerit.d.diſtinct. xxxiiij.c.vlt.item xxvij.q.ij.c. quod

autem. §. ecce impoſſibilitas. verſ. item ſi ſponſa.& cap. debitum. v. de bigamis non ordinandis. Altera exceptio videtur: Niſi ante baptiſma viduam vxorem duxerit. Reprobatur hæc exceptio diſtinct.xxxiiij.cap.ſi quis viduam. Tertia exceptio eſt: Niſi in minorib ordinibus vel neceſſitate vrgente ordinetur. Quæ exceptio approbatur certo modo d. diſtinct. xxxiiij. c. lector. Quarta exceptio videtur: Niſi vidua ducta mortua ſit.Sed reprobatur c.de bigamis.iij.de bigamis non ordin. Quinta exceptio videtur: Niſi matrimonium cum vidua contractum ipſo iure non ſubſiſtat. Sed reprobatur cap.vlt.d.tit.

XXVI. Regula: De eo qui adulteram vel meretricem vxorẽ duxit vel habet non ordinando cauetur diſtin.xxxiij. c.maritum. verſ. vel meretricem. diſtinct. xxxiiij. c.ſi cuius c.ſi laici.c. ſi quis viduam & eiectam.cap.ſi quis de laicis. §. quod ergo.& diſtinct.51.cap.vlt.verſ.aut corruptarum mariti xxx.quæſt.v.c.qualis.Apoſtol.canon.xvij.

XXVII. Regula: De eo qui ancillam duxit non ordinando cauetur d.Apoſtol. canon.xvij.& d.cap.ſi quis viduam verſ.aut ancillam.

XXVIII. Regula:De eo qui publicis ſpectaculis mancipatam duxit non ordinando cauetur d. c. ſi quis viduam. verſ.vel aliquam de his.& d.c.xvij.

XXIX. Regula: De eo qui concubinam habet non ordinando cauetur diſtinct. xxxiij. in prin.cum c. ſequente. c. maritum.verſ. nec eum quidem.& c.vlt.item diſtinct.51.cap. vltim.verſ.qui concubinas.Apoſtol. canon.xvj.

XXX. Regula: De eo qui duas ſorores vel conſobrinam duxit non ordinando cauetur Apoſtol. canon.xviij.

XXXI. Regula: De eo iis qui ex malis parentibus nati ſunt. Hi ordinari poſſunt.diſtinct.lvj.c.vndecunque.c. nunquam.c.naſci.c.ſponſus.c.ſatis.c.dominus. & c.Iſmael. Contradicit diſt.xcvj.c.ſi gens.& ca.Cenomanenſem.§.quod autem. Soluitur hæc contrarietas d.cap.Cenomanenſem.§.fin. cum cap.ſequente.

XXXII. Regula: De illigitimè natis & filiis præſbyterorum non ordinandis cauetur cap.j.& cap. vltim. de filiis præſbyterorum.c.conſuluit.v.de ſeruis non ordinand.diſtin. lvj.in prin. cum cap.ſequente. Contradicit d. diſtinct. lvj. c. vndecunque.c.nunquam.c.naſci.c.dominus.c.vltim.Cui obiectioni reſpondetur à Gratiano d. §. quod autem. verſ. ſed

ſicut. Ex qua ſolutione colligitur prima propoſitæ regulæ exceptio hæc: Niſi ex illegitimo coitu nati ſint continentes & bonæ vitæ. Cui concordat diſtin.lvj.c.j.cum ſequente.cap. niſi aut.c.apoſtolica. Planè propoſita exceptio non admittitur ipſo iure, ſed per diſpenſationem, teſte Gratiano in d.c. apoſtolica, in fine, cum c.ſequente. Reprobata igitur priore exceptione, altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi cum illegitimè nato vel filio ſacerdotis ſit diſpenſatum. Quæ exceptio etiam approbatur ſimul & diſtinguitur cap. j. de filiis præſbyterorum, in vj. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi epiſcopus diſpenſauerit cum illegitimè nato ad ordines maiores. Quæ replicatio approbatur d.ca.j. Altera replicatio eſt: Niſi illegitimè natus per diſpenſationem in eccleſia paterna ſacerdotium impetrauerit.c.ad præſentiam.ij. c.cum decorem. xv.& c.ad abolendam. xvj. de filiis præſbyterorum. Tertia propoſitæ regulæ, quoad filios ſacerdotum, exceptio eſt: Niſi filij ſacerdotum legitimè ſint nati. d. diſt. lvj.c.Cenomanenſem.§.cum ergo.item ca.literas.xiiij.d.tit. de filiis præſbyterorum. c.cum olim. vj.de clericis coniugatis. Planè propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi filius ſacerdotis legitimus in eccleſia paterna ſit ordinatus.c.præſentium.iij.ca.conquerente.iiij. c. quoniam.x.c.ad extirpandas.xj.& c. Michael.xiij. de filiis præſbyterorum. Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi actor qui ſciēs patrem ordinari in eccleſia miniſtraſſe, eum ordinauerit. hic enim eum quē ſciens ordinauit, ex cauſa propoſita remouere non poteſt c.veniens.v.de filiis præſbyterorum. Altera duplicatio eſt: Niſi alius ante filium præſbyteri in loco patris eius miniſtrauerit.c.ex tranſmiſſa. vij. eod tit. Tertia duplicatio eſt: Niſi pater ſine titulo vel filij ſui nomine in eccleſia miniſtrauerit.c.conſtitutus.viij.d.tit. Quarta duplicatio eſt: Niſi diſpenſatum ſit cum ordinato.c.ex tua.ix.p.tit. Cuius duplicationis triplicatio eſt: Niſi ab alio quàm à Papa, vel ab eo cui Papa conceſſit, fuerit diſpenſatum.cap.dilectus.xvij.eod.tit. Quinta duplicatio eſt: Niſi non ſuccedat patri, ſed viuo patre ad aliud ſacerdotium in eadem eccleſia fuerit ordinatus. c.ad hæc.xij.d.tit. Hæc de tertia exceptione ſint dicta. Quarta propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi magna eccleſiæ vtilitas vel neceſſitas illegitimè natos ordinari deſideret. q. vij. c.tali coniugio. Hæc de triceſimaſecunda regula.

XXXIII. Regula: De furioſis non ordinandis cauetur

diſtinct.

diſtinct.33.c.maritum.verſ.neque illum qui in furiam.d.cap. communiter.c.clerici.c.vſque adeò.item xv.q.j. c. vlt. §. his ita.verſ. non enim poteſt. Apoſtol.canon.lxxviij.

XXXIIII. Regula: De epilepticis non ordinandis cauetur d.c.communiter.

XXXV. Regula: De corpore vitiatis non ordinandis cauetur d.c.vſq; adeò,in fine.& d.c.maritum. verſ.nec illum. item diſtin.xxxiiij.c.præcipimus.ver.vel qualibet parte corporis.diſtin.xxxvj.c.j.diſtin. xlix.ca.hinc etiam.diſtin.51.cap. vlt.verſ.aut qui naturali.diſtinct.lv.in prin.cum ca.ſequente. cap.pœnitentes.verſ.aut aliquo.item c. expoſuiſti.vj.de corpore vitiatis Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi caſu ſit vitiatus,non propria voluntate.d.cap.pœnitentes,in fine.& d.diſtin.lv.ca.qui partem.c.ſi quis à medicis.ca.eunuchus.c.ſi quis pro.ca.ſi quis in ca.lator.ca.præcepta.item De corpore vitiatis c.ex parte. iij Apoſtol.canon.xx.& lxvj.Huius exceptionis prima replicatio eſt: Niſi oculus caſu ſit amiſſus.d.ca.præcepta.§.fin.cum c.ſequente. Contradicit d. ca.lxxvj. Altera replicatio eſt: Niſi mutus, ſurdus vel cæcus ſit. Apoſt. canon. 77. Altera exceptio eſt: Niſi cum vitiato ſit diſpenſatum.c.j.c.cum de tua. ij.c.ſignificauit.iiij.de corpore vitiatis. Tertia exceptio eſt: Niſi valetudinis conſeruandæ cauſa ſe mutilauerit. cap.ex parte. v.eod.tit. Quarta exceptio eſt: Niſi vngula tantùm pollicis careat, nec ideo minus ad diuina officia peragenda ſit idoneus.c.vlt.eo.tit.

XXXVI. Regula: De iis qui ſeipſos abſciderunt non ordinandis cauetur per ea quæ propoſita ſunt s. reg. prox. except.j. Quibus concordat diſtinct.lj.c.vlt.verſ. qui ſemetipſum.& diſtin.lv.c.ſi quis abſciderit.& c. hi qui ſe. Apoſtol. canon.xxj.cum c.ſequente.

XXXVII. Regula: De minoribus ætate non ordinandis cauetur c.vel non.xiiij.de tempor.ordinat.c.j. & c.ad noſtram.viij.c.ſignificatum.xj.de regularibus.c.vlt.ver.infanti. de tempor.ordinat.in vj.item diſtin. lxxvij c.ſubdiaconus.& diſtin.lxxviij.c.quid eſt.item j.q.j.cap.eſtote.verſ.niſi prouectiores ætate. Concordant item ea quæ habentur j.ca.prox. reg.lxix. except. v. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hęc eſt:Niſi exceſſerit decimumquartum annum:tunc enim ordinari poteſt.d.c.ad noſtram.viij.& d.cap.ſignificatum. xj. Cuius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ad duram religionẽ ordinetur: hoc enim caſu requiritur, vt exceſſerit

decimum octauum annum.c.quia in inſulis.vj.de regularib. xx.q.j.c.quia autem. Altera replicatio eſt: Niſi ſubdiaconus ordinetur: hic enim debet eſſe viginti annorum.diſtinct.77. c.ſubdiaconus. Sed hæc replicatio mutatur Clement. vlt. de ætate & qualitate præficiendor. Tertia replicatio eſt: Niſi decanus, diaconus aut ſimilis, qui animarum curam habet, ordinandus,aut virgo conſecranda ſit: hoc enim caſu requiretur ætas viginti quinque annorum.c.cum in cunctis. vij.§. inferiora.de electione. c.licet canon. xiiij.in princ.eod.tit.in vj.item diſtin.77.c.placuit.c.epiſcopus,in prin.diſtin.78.cap. nemo. xx.q.j. c.placuit. Nouell.123.§. præſbyterum. verſ. ſed neque diaconum. Planè mutatur replicatio propoſita Clement. vlt. de ætate & qualitate præficiendorum. Quarta replicatio eſt: Niſi leuita ſit ordinandus: nam & hic debet eſſe viginti quinque annorum.d.diſtin.77.c.in veteri. Quinta replicatio eſt: Niſi præſbyter ſit ordinandus: hic enim debet eſſe triginta annorum.d.c.in veteri.verſ.à trigeſimo præſbyteri.& d.c.epiſcopus, in fine. item diſtin.78.in prin.cum cap. ſequente.cap.nemo.præſbyter, in prin.Nouell.123.§.præſbyterum. Sed & hæc replicatio mutatur d.Clement.vlt.de ætate & qualitate præficiendor. Planè iſtius antiquæ replicationis duplicatio eſt: Niſi neceſſitas exegerit: hoc enim caſu viginti quinque annorum præſbyteri poſſunt ordinari.d.ca. præſbyter.§.hoc regulare.cum c.ſequente. Sexta replicatio eſt: Niſi lector ſit ordinandus: hic enim debet eſſe octodecim annorum.d.c.nemo.& d.§.præſbyterum. Hæc de prima propoſitæ regulæ exceptione eiúſq; replicationibus ſint dicta. Altera exceptio eſt: Niſi minor ætate à parentibus fuerit oblatus. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur j̄.cap. prox.reg. 69. except.v.repl.ij. Tertia exceptio videtur: Niſi minor ætate religionem ingrediatur. c.vltim. verſ.niſi fortè religionem intraret.de tempor. ordinat. in vj. Sed de hac re vide gloſſam in d. verbo Intraret. Quarta exceptio eſt: Niſi minor maior factus, ordinationem ratam habuerit.c.ſignificatum. xj.§.ſi autem à parentibus.verſ.ſeu poſt decimum quartum annum.& cap.cum virum.xij.de regularibus. Concordant ea quæ habentur j̄.cap.prox.reg. 69. except.v.replic.j.Hæc de triceſima ſeptima regula.

XXXVIII. Regula: De militantibus non ordinandis cauetur diſtin.50.cap.ſi quis poſt.diſtinct.51.in princ.verſ.aut poſt baptiſma militantes. cap. j. verſ. aliquando ex militia

c.ſi quis

c.ſi quis poſt.& c.vlt.verſ.qui ſæculari militiæ.item xix.q.iij. c.monaſteriis.§.miles.

XXXIX. Regula: De iis.qui in foro certarunt non ordinandis cauetur d. diſtin. 51. in prin.verſ.aut in foro decertantes.& d.c.j.in princ.

XL. Regula: De eo qui in ſcena luſit non ordinando cauetur diſtin.xxxiij.c.maritum.verſ.aut in ſcena luſiſſe.

XLI. Regula: De vſurariis non ordinandis cauetur d.c. maritum. verſ. neque illos qui vſuras. Sed plura de hac regula vide ĵ.c.prox.reg.xxxj.

XLII. Regula: De excommunicatis & ſuſpenſis non ordinandis cauetur c.poſtulaſtis.vij.in prin.& cap. vlt.verſ.ſi tamen ſcienter.de clerico excom.& c.cum bonæ.viij.de ætate & qualitate præficiendor. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi excommunicatus fuerit abſolutus.cap.propoſuit.viij.de clerico excom.

XLIII. Regula: De eo qui minores ordines per interſtitia temporum nõ impleuit,ad maiores non ordinando,& ne poſteriores ante priores ordinentur, cauetur diſtinct.74. cap.epiſcoporum.diſtinct.75.cap.vlt.in fine.item diſtinct.77. cap.ſubdiaconus. diſtinct.78.c. quid eſt.xvj.q.j.c.monachos. item De inſtitutionibus ca. in eccleſia.ij. Declaratur regula propoſita definitione ordinum & interſtitiorum diſtinct.77 cap.in ſingulis.ca.quicunque.cap.monachus.Concordant ea quæ habentur ĵ.c.x.q.j.reg.xxvj. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi prior ad altiorem gradum ordinari nolit.d.c.epiſcoporum.ver.niſi fortè ſuperbia elatus.& d.diſtin. 74.c.vlt.Altera exceptio eſt: Niſi prior ſit ſimplicior, quàm vt ſuperiorem gradum tueri poſſit.d.cap.epiſcoporum. verſ. ſanè ſi officium. Tertia exceptio eſt: Niſi diſpenſatio fiat. Quæ exceptio approbatur exemplo c. vnico, de clerico per ſaltum promoto.item diſtin.52.in prin.cum c.ſequente.Plura de regula propoſita vide d.reg.xxvj.

XLIIII. Regula: De eo qui antea furtiuè ordinatus eſt non ordinando,niſi fuerit cum eo diſpenſatum,cauetur ca.j. cum duob.ſequentib.de eo qui ordinem furtiuè ſuſcepit.

XLV. Regula: De monachis ad clericatum ordinandis. cauetur Clement.j.§. ad ampliationem. de ſtatu monachor. xvj.q.j.c. ſi monachus.c.quos.Concordant ea quæ habentur ĵ.q. vj.reg. vij. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi monachus deſertor ſit monaſterij. d quæſt. j.cap. legi. Hactenus qui &

quales ordinandi ſunt, expoſitum eſt. Sed & plures huiuſmodi regulas vide ỹ. cap. vij.q. quibus conferendæ præbendæ. De inuitis etiam non ordinandis dicetur paulo inferius quæſt.vj. reg.v. Sequuntur reliqui ordinationis loci.

III. A QVIBVS ORDINANDI?

I. Regula. Si is cui ius ordinandi non cõpetit, clericos ordinauit. ordinatio nõ valet. j.q.vij.c.per illicitã.c.conuenientibus.§.item Tharaſius patriarcha. itẽ ix.q.j.c.per illicitam.

II. Regula epiſcopo, non alij ius ordinandi clericos competit. diſtinct.lxvij.in prin.cum c.ſequente.& c.vlt.ita diſtinct. 91.c.non liceat, in princ.item Apoſtol.canon.ij. Huius regulę exceptio prima eſt: Niſi epiſcopus alteri ius ſuum ceſſerit.c.quia diuerſitatem.v.verſ. niſi forte aliqui. & c. conſtitutus.xj.verſ.& tu interim frater. de conceſſione præbendæ. c. cum veniſſent. vj. de inſtitutionibus. Altera exceptio eſt: Niſi de conſuetudine aliter obſeruetur.c.cum eccleſia.31.de electionib. Contradicere videtur cap.ex frequentibus.iij. de inſtitutionib. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide ỹ. inter exceptiones generales.

III. Regula: De eo cui epiſcopus ordinandi ius conceſſit, cauetur d.cap.v.& d.cap.xj.de conceſſione præbendæ. item d.cap.vj.

IIII. Regula: Capitulo ſede vacante ordinandi ius non competit.c.illa.ij.ne ſede vacante.& c. vlt. de regularibus, in vj. Huius exceptio eſt: Niſi capitulo cum prælato ius ordinandi competierit.d.c.vlt.verſ aliàs poterit, ſi eorum.

V. Regula, De deceſſore. Huic non competit ius ordinandi ſibi ſucceſſorem. diſtinct.lj.c.vlt. verſ. qui à deceſſoribus in ſacerdotium eliguntur. Huius exceptio eſt: Niſi in hoc Papa diſpenſauerit. Quæ exceptio approbatur exemplo vij.quæſt.j.c.petiiſti. Plura de regula propoſita vide ỹ. cap.x. quæſt.j.reg.iiij.

VI. Regula: Abbati in ſuo monaſterio eiúſque capellis ius ordinandi clericos competit.nõ epiſcopo.xvj.q.ij.in prin. cum c.ſequente. Contradicit d.q.ij.c.penult. & vlt. Cui obiectioni Gratianus reſpondet d.c. vlt. §. ecce vrbanus. De qua ſolutione vide ỹ.ca.viiij. reg.j.except.ij.planè abbas præſbyter & benedictus conferre poteſt ordinem clericalem.c.cum contingat. xj. de ætate & qualitate præficiendor. diſtinct. lxviiij.in prin.cum c. ſequente. Limitatur tamen. c.abbates. iij.§.fin.de priuilegiis, in vj.

VII. Regula: De coepiſcopo cauetur d.diſtinctio.lxix. cap.j.§.fina.

VIII. Regula: De clero & populo ciuitatis cauetur diſt. 51..cap.vlt.verſi.ſed nec ille.

IX. Regula: Græci à Latinis, qui in ritibus differunt, non ſunt ordinandi,& contrà.cap.cum ſecundum.ix.de tempor.ordinat.cap.cum olim.vj.§.fin.verſi.niſi pro eo quod inter.de clericis coniugatis. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi epiſcopus cui ordinandus eſt ſubiectus, conſentiat.ca. quod tranſlationem.xj.de tempor.ordinat.

X. Regula: Laici ius ordinandi clericos non habent.cap. præterea.iiij.& ca.quod autem.v.§. de cætero.de iure patro. Concordant ea quæ habentur j.cap.vij.reg.xvij.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆCEDENTIUM regularum generalibus.

Ex iis quæ hactenus propoſita ſunt, patet, quibus ordinandi clericos ius competat. Quorum tamen nonnullæ exceptiones generales reſtant nunc ordine ſubiiciendæ.

I. Exceptio: Niſi epiſcopus, cui ius ordinandi competit, epiſcoparum reſignauit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap.j.de ordinatis ab epiſcopo, qui renunciauit.

II. Exceptio: Niſi is cui ius ordinandi competit, fuerit excommunicatus.ix. quæſt.j.in prin.cum cap. ſequente.cap. excommunicati. Huius replicatio prima eſt: Niſi excommunicatus antea fuerit catholicus. d.q. prima. cap.per illicitam.§.ſed excommunicati, cum cap. ſequente, vſque ad §.ſed & illud.& cap.ordinationes.§.qui verò. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi ordinandus ſciat catholicum excommunicatum eſſe.d.cap.ordinationes, in prin. Altera replicatio eſt: Niſi cum ordinatis propter eorum ignorantiam diſpenſetur.cap.cum clericis.ij. de ordinatis ab epiſcopo qui renunciauit.

III. Exceptio: Niſi is cui ordinandi ius competit, fuerit Simoniacus.j.quæſt.j.cap. qui perfectionem.ca.per Eſaiam. §.conſtat ergo.cap.ſtatuimus vt.§.ſicut ergo.verſic.ſed ſicut. & verſi.habent ergo.c.ſtatuimus.verſic. Simoniaci Simoniacè.cap.ſi qui.verſi.qui verò ſcienter.cap.de cætero. item De Simonia ca.per tuas.xxxv. Concordant item ea quæ habentur s̃.lib.j.c.xvj.quæſt.j.cauſa ij.& quæſt.iij.reg.j. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ordinatus igno

ignorauit ordinantem Simoniacum eſſe. d.c. per tuas.xxxv. & d.verſ.habent ergo.& d.c.ſtatuimus.verſi. Simoniacos autem non Simoniacè.item d.cap.ſi quid, in princ. item.j.q.vj. in prin. Altera replicatio eſt: Niſi quis inuitus à Simoniaco ſit ordinatus.d.verſic. habent ergo ibi: nec attractionis violentia.item prima quæſtio.j.cap. ergo Simoniacos, in fine, cum cap.ſequente.

IIII. Exceptio: Niſi is cui ius ordinandi competit, fuerit hæreticus.j.quæſt.j.ca.ventum.quæſt.vij.cap. conuenientibus.§.item Tharaſius patriarcha, cum ſequentibus.& ix. quæſt.j.c.vlt.Apoſtol.canon.lxvij.§.fi.Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi quis inuitus ab hæretico ſit ordinatus.j.q. j.cap.conſtat.

V. Exceptio: Niſi is cui ius ordinandi competit, antea ordinauerit indignum vel alienum.c.cum in cunctis.vij.§.fi. de electione.c.ſuper col.ij. de bigamis non ordinand.c. cum ſingula.xxxij.§.qui verò contra.de præbendis, in vj. cap.eos qui.ij de tempor.ordinat.in vj.Concordant item ea quæ habentur ſ̃.quæſt.vlt.reg.v.

VI. Exceptio: Niſi is cui ius ordinandi competit, alterius ciuitatis clericum ordinare velit.ix.quæſtio.ij. in princ. cum cap.ſequente.cap. nullus primas.cap.nullum. cap. epiſcopum. cap. non inuitati. Apoſtol. canon. xxxiiij. Concordant ea quæ habentur ſ̃.quæſt.ptox.regu.ix.in princ. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi epiſcopus loci conſenſerit. Quæ replicatio conſtat ex iam propoſitis. Concordat cap. quod tranſlationem.xj. de tempor.ordinat.Altera replicatio eſt: Niſi epiſcopus loci ordinationem ab alio factam ratam habuerit.ix.q.ij.cap. vlt. Tertia replicatio eſt: Niſi epiſcopus loci in ordinandis clericis ſit negligens: tunc enim ſuperiori eius ordinare licet.ix. quæſt.iij.cap. cum ſimus. Quarta replicatio eſt: Niſi eccleſia vacante viſitator ordinare præſumat. diſtinctio. xxiiij. cap. præſbyteri. Quinta replicatio eſt: Niſi Papa alterius ciuitatis clericum ordinauerit.ix.quæſt.iij.cap. nunc verò. & cap.vlt. in princ. Hactenus à quibus clerici ordinandi ſint, expoſitum eſt.

IIII. VBI CLERICI VEL monachi ordinandi?

Vbi iudicauerit epiſcopus, ordinare poterit. xvj.quæſt.j. cap.ſi quis monachus.cap.ſi quos.& diſtinct.lxxv.c.quando.

V.QVAN

V. QVANDO ORDINANDI.

I. Regula: Certis diebus & horis ordinatio facienda, diſtinct.lxxv. cap. ordinationes & cap. quod à patribus. Concordant ea quæ habentur j.quæſt.vlt.reg v.

II. Regula: Die dominicæ reſurrectionis ordinatio celebranda.d.diſtinct.lxv.cap.quod die.

III. Regula: Alij dies ordinandorum clericorum præſcribuntur diſtinct.lxv.cap.vlt. Declaratur regula propoſita diſtinct.lxxvj. cap huius obſeruant.§. primum. verò. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi minores ordines conferantur; hi enim aliis diebus feſtis conferri poſſunt.c.j.verſ, & minores ordines.& c.de eo autem iij.de temp. ordin.item diſtin.lxxv.cap.quando. Altera exceptio eſt: Niſi Romanus Pontifex ordinauerit.d.cap.j.verſi. ſubdiaconos. & d.cap.iij. verſic.præterquam Romano. Tertia exceptio videtur: Niſi aliud conſuetudine ſit receptum. Sed reprobatur cap. ſanè ſuper.ij.eod.tit.

IIII. Regula: De die Sabbato Pentecoſtes cauetur d. cap.j.in fine.

V. Regula: Duo ſacri ordines non poſſunt conferri eidem vno die vel duobus continuato ieiunio. cap. literas.xiij. & cap.dilectus.xv.de tempor.ordinat.

VI. Regula: Intra ſex menſes ordinatio facienda, per ea quæ habentur j.c.vij.poſt reg.xxvj.except.j.

VII. Regula: Ieiunantes ordinare & ordinari debent. diſtinct.lxvij.cap.j.verſi.& ieiunantes.

VII. ANTECEDENTIA ordinationem.

I. Regula: Vt ordinandus prius vires ſuas metiatur, cauetur j.quæſt.j.cap.non eſt.§.fin.

II. Regula: De conuocando capitulo & conſilio prius habendo cauetur diſtin.xxiiij. c. epiſcopus.j.q.j.c. eſtote.xij. quæſt.ij.cap.alienationes.verſi.necnon & ordinationes.item De his quæ fiunt à prælatis c.nouit.iiij. ca.quando.v.& c.paſtoralis.ix.item De præbendis in vj.c.cum in eccleſiis.33.

III. Regula: De examinandis prius ordinandis cauetur diſtin.xxiiij.ca vlt. Concordant ea quæ habentur j.c.vij.reg. 90. Quemadmodum & quo tempore examen faciendum, definitur d.diſtinct.xxiiij.cap.quando.

IIII. Regula: Ne ad interceſſionem vel preces alicuius ordinatio

ordinatio fiat, cauetur per ea quæ propoſita ſunt lib.j.cap. xxvj.quæſt.j.cauſa ix.

V. Regula: De conſenſu ordinandi requirendo cauetur diſtinct.lxxiiij.in princ.cum cap.ſequente.ca.geſta cap. quorundam.cap.vbi iſta.c.honoratus.item cap.j.de regularibus. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi inuitus ordinatus intra annum non prouocauerit.cap.ſi quis.ij. in fin.d.tit. de regularib. Altera exceptio eſt: Niſi vidua ſponte velum conuerſionis ſibi impoſuerit, & inter velatas oblationem Deo obtulerit.cap.viduæ.iiij.d.tit. Tertia exceptio eſt: Niſi quis vltra annum habitum monachalem portauerit. cap. ex parte.xxij.d.tit. Planè ſi quis ad ſacros ordines promoueri nolit, aliis rationibus coercetur, de quibus dicetur j̃. quæſt. vltim. reg. iij. Sed & plura de regula propoſita vide j̃. cap. proxim.reg.xxxiij.

VI. Regula, De conſenſu parentum ordinandi. Hic non requiritur.xix. quæſt.iij cap. vlt.in fine. & xx.q.j.c.puellæ.§. cum ergo.verſi.ſed puella.q.ij.c.j.§.parentibus.& cap.puella. verſi.ſi verò. Nouell.xlij.§. hoc etiam cognitum. & Nouell. cxxiij.§.interdicimus. Huius regulæ exceptio hæc eſt: Niſi filius filiáue ſit impubes. d. §. parentibus. verſic. vſque ad quartum decimum.& d. cap. puella.item d.quæſt.ij.in princ. cum cap.ſequente.cap.ſtatuimus.§.hac autoritate.& cap.vlt. Huius exceptionis replicatio hæc eſt: Niſi parentes in ordinationem impuberis filij non conſentientes, intra annum ab ea non prouocauerint.d.c.puella.verſ.at ſi annum & diem diſſimulando.& d.§.hac authoritate. verſi. niſi tonſuram vel religioſam veſtem. item cap.ſi quis.ij.de regularibus.

VII. Regula: De conſenſu abbatis monacho ad clericatũ ordinando cauetur diſt.lvi:j.in prin. cum duob cc. ſequentibus.xvj.q.j.cap.monachi.c.cum pro.c.monachi.item xviij.q. ij.cap. quam ſit.§.pariter autem. cap.ad aures.v. de tempor. ordinat. item De electione in vj. cap. ſi religioſus. xxvij. & & Clement.vlt.eod.tit.

VIII. Regula: Ordinatus à Papa ſine licentia eius ad ſuperiores ordines non promouetur.ca. cum in diſtribuendis. xij de tempor.ordinat.

IX. Regula: Ne ſine præſentatione patroni ordinatio fiat, cauetur cap.illud pręterundum.viij.§.fin.& cap.ſuggeſtum. xx.de iure patronatus.xvj. quæſt.vij.cap.decernimus. Plura de hac regula vide j̃.cap.xiiij.quæſt.iij.reg.j.

X. Regula:

X. Regula: Monachi non ordinandi, niſi per tempus aliquod in monaſterio fuerint conuerſati & probati.c. ad apoſtolicam.xvj.§.fina.de regularibus. xvij quæſt.ij.cap.vlt.xix. quæſt.iij.cap.Monaſteriis. Nouell.v.§.hinc autem.verſi.ſancimus.& Nouell.cxxiij.§.cæterùm ſi quis.Sanè tempus probationis quantum eſſe debeat, incertum eſt: quia eius variæ extant definitiones. Nam d. cap.xvj. & cap.non ſolum.ij.de regularibus.in vj.annus definitur. Biennium verò d.cap.monaſteriis. Triennium denique d.cap. vltim.& d.Nouell.v.& cxxiij. Ideóque in hac varietate videtur, tempus probationis arbitrarium eſſe. Cui accedit gloſſa in d.cap.xvj. in verbo Anni. Planè propoſitæ regulæ exceptio hæc eſt: Niſi quis ſciens ante tempus ſtatutum profeſſus ſit: ideóque beneficio pro ſe introducto renunciauerit.d.c.xvj.Huius exceptionis replicatio prima eſt in ordine prædicatorum & minorũ: in his enim profeſſio intra annum ſponte facta non valet. ca. non ſolùm.ij.de regularib.in vj. Altera replicatio eſt in aliis mendicantium ordinibus, cap.conſtitutionem.iij.d.tit. Hæc de antecedentibus ordinationem. Plura de his vide M.I.C. lib.iij.cap.j.quæſt.iij.

VII. MODVS ET ADIVNCTA ordinationis.

I. Regula: Nemo abſolutè ſine titulo ordinandus. diſtin. lxx.in prin.eum cap.ſequente. cap.ſanctorum. Plura de hac re.vide ỹ.quæſt.proxi.reg.ix.

II. Regula: De teſtimonio in ordinatione adhibendo cauetur xx.quæſt.ij.cap.vlt.

III. Regula: De decretis conciliorum ordinando inculcandis cauetur diſtin.xxxviij.c.placuit. Pro declaratione huius c.vide Alexand.de Imola in l.ſi quis.vj. de pactis.& §.igitur ordinandus.in Auth.quomodo oportet epiſc.

IIII. Regula: De libello officiali ordinato dando cauetur diſtinct.xxxviij.cap.quando.

V. Regula: De cautione ab officiali ordinando exigenda cauetur diſt.xxiij.c.quanquam. Forma huius cautionis proponitur c.ne Dei eccleſiam.xliij.de Simonia. Hæc cautio per iuſiurandum non præſtatur.c. nullus.v. de iureiurando.xxij. q.ij.c. vlt. Nec in ſcriptis huiuſmodi cautio præſtanda.c.legebatur.iij.de maioritate & obediẽtia. Effectus huius cautionis definitur c.cum clerici.xix.de verb.ſignific.

VIII.

VIII. EVENTVS ET CONSEquentia ordinationis.

I. Regula: De pœna eius qui accepta pecunia ordinare non vult, cauetur j.quæſt.j.c nullus epiſcopus.§.qui autem.

II. Regula: De pœna epiſcopi præſentatum malitioſè non admittentis cauetur cap. paſtoralis. xxix.§. fina.de iure patronatus.

III. Regula: De pœna eius qui ordinari non vult cauetur diſtinct. lxxiiij.cap.ſi qui. cap. placuit. Contradicit cap. geſta.d.diſtin.lxxiiij. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ſimplex indignum ſe exiſtimauerit ſuperiori ordine. d.diſtin. lxxiiij. cap.epiſcoporum.§. ſanè ſi officium. Altera exceptio eſt: Niſi dolo epiſcopi ad alium gradum promoueatur. d. diſtinct. 79. cap. quorundam. & cap.honoratus.

IIII. Regula: De pœna epiſcopi inuitum ordinantis cauetur d.cap.honnoratus.in fine.& d.diſtin.74.cap.j.

V. Regula: non legitimè & non ſuo tempore ordinati deponuntur vel ſuſpenduntur, & ordinatores ius ordinandi admittunt.c.ſanè ſuper.ij.in fine.c.cum quidam.viij.c.literas xiij.in fine.c.vel.non.xiiij.c.dilectus.xv.c. conſultationi.xvj. de tempor. ordinat.Item ordinandi poteſtate priuatur epiſcopus,qui pœnitentem ſciens ordinauit, diſtinct.l.c.ex pœnitentibus. §. ſi autem ſciens. Idem cauetut de eo qui viduam aut repudiatã vxorem habentem ordinauit, d.§.ſi autem ſciens verſ.ſimili ſententiæ. Idem in genere cauetur de omni qui indignũ ordinauerit, j.q.j.c. ſi qui eſpicopi. Concordant ea quæ habentur s̃. quæſt.iij. except. v.item. j̃. cap. x.q. ij. reg. j. except. ix. ſed & annua ſuſpenſio indicitur ei cui illegitimè ordinauit, diſtinct. lv. c.nullus.§.& ideo

VI. Regula: Qui indignum ordinauit, reus eſt ſcandali quod per ordinatum oritur.j.q.j. c.hi quoſcunque.

VII. Regula: De non reiteranda ordinatione cauetur De conſecrat. diſtinct. iiij. c. non licet. Apoſtol. canon. 67. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi prior ordinatio fuerit illegitima. j.q. vij.c.per illicitam.ix. q.j.c. per illicitã. & d.c.67.

VIII. Regula: Monachus in clericum ordinatus à priore propoſito non recedet.xvj.q.j.c.de monachis.

IX. Regula: Ordinato titulus & præbenda debet aſſignari:& interim donec aſſignetur, ab ordinatore eſt alendus.c.

non

nõ liceat.ij.c.epiſcopus.iiij.c.relatum.ix. c.de monachis.xij. c.cum ſecundum.xvj.c.dilectus.xix.& cap.dilectus.xxvij.de præbendis.c.cum ſuper. viij. de conceſſione præbendæ. Clement.j.de iure patronatus.xvj.q.j.c.ſi monachus. c.apoſtolicis. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi ordinatus de ſua vel de paterna hæreditate ſubſidium vitæ habeat. d. c. epiſcopus.iiij.in fine.Altera exceptio eſt: Niſi ordinato præbenda fuerit aſſignata. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit:verùm eius replicatio eſt: Niſi præbenda aſſignata fuerit euicta. cap. inter cætera. xvij.de præbendis. Tertia exceptio videtur: Niſi contra Lateranenſe concilium fuerit ordinatus. Sed reprobatur cap.cum ſuper. viij. verſ.nec ipſi canonici.de conceſſione præbendæ.

X. Regula: Ordinatio per quæ probanda ſit definitur cap.j. cum duobus ſequentibus. de clericis peregrinis. Hæc de clericis & monachis ordinandis ſint dicta.

DE OFFICIIS CLERICORUM, quibus non præſtitis clericatus amittitur.

Cap. V.

PRima regula:De officiis diuinis implendis cauetur Nouell. cxxiij. §.ſancimus autem. Euentus, ſi ab iis fuerit ceſſatum proponitur c. ſi canonici. ij. & c. quamuis. viij. de officio ordinarij, in vj.diſtinct. xcj. cap. vltim. Plura de hac re vide ĩ.lib.proxim.cap.ij.

I I. Regula: De docendo & inſtituendo populo cauetur diſtinct.xxxviij.c.j.in princ.verſ. qui docendi officium.c.j.in fine.item diſtinct.xxiij.c.his igitur.§.fin.xvj.q.j.c.alia cauſa. diſtinct. xciij. cap.ille procul. Plura de regula propoſita vide ĩ.regulis proximis.

III. Regula: Gratiam docendi clericus habere debet. diſtinct.xliij.in prin.§.debet.

IIII. Regula:Diſcretus in docendo eſſe debet,ne aut tacenda proferat,aut dicenda taceat.diſt.xliij.c.j.c.in mãdatis. c.ſcimus.c.Epheſiis.& c.vlt.item diſtin.xliiij.c.j. §.non ergo.

V. Regula: Eloquentiam in docendo diſſimulabit, non fugiet.diſtinct.xxxviij.c.penult.

VI. Regula: De peccatis populi redarguendis cauetur xxiij.q.iiij.c.ipſa pietas.§.moleſtus eſt, vſque ad fin. c.quid

faciet.c.ſi is qui.q.v.c.non putes.c.nõ eſt.c.qui vitiis.xxiiij.q.iij.c.tã ſacerdotes.Plura de regula propoſita vide ĩ.lib.prox.

VII. Regula: Modus redarguendi peccata præſcribitur cap.ſi ſacerdos. ij.de officio ordinarij. Vide item ĩ.cap.viij. quæſt.viij.reg.lvij.cum ſequentibus.

VIII. Regula: Clericus de ſubditorum ſuorum vita rationem reddere tenetur, niſi culpa vacet, ſuúmque fecerit officium.diſtinct.xlvij.c.penult.& vlt.Apoſtol.canon.xxxviij.

IX. Regula: De vigiliis & cantando in templo cauetur diſtin.xxiij.c.his igitur.§.fin.diſt.xcj.c.j.præſbyter.c.clericus victum,in fine.cap.vlt.& diſtinct.xcij.c.vlt.xij.q.j.c.quia tua. §. de eorum quoque. verſ. & canendis pſalmis. Qui canere debeanr,definitur diſtinct.xcij.c.non liceat. Diacones canere non debent.diſtinct.xcij.cap.in ſanctum.

X. Regula: Modus canendi præſcribitur diſtinct.xcij.in prin.cum cap.ſequente.

XI. Regula: De precibus & ſacris libris legendis ac diſcendis canetur diſtinct.xxxviij.c.j.§.ſacerdotes.Concordat M.I.C.lib.iij.cap.ij.reg.ij. Vide item de hac re ĩ.libro iiij. cap.j.quæſt.iij.reg.v.cum ſequentibus.

XII. Regula: Scientiam debent habere clerici. d. c. j. in prin.& d.diſtin. xxxviij. c.ſi in laicis.c.ſi iuxta.c. qui ea.item diſtinct.xxxvij.c.ideo.§.vt itaque.

XIII. Regula: Quarum rerum ſcientiam clerici habere debeant,definitur diſtinct,xxxviij.cap.quæ ipſis.

XIIII. Regula: De canonibus ac regulis à cleris diſcendis ac obſeruandis cauetur d.diſtin. xxxviij.c.nulli.item c.recolentes. iij.de ſtatu monachorum. & De conſecrat. diſtinct.v.cap.in omnib.in prin.

XV. Regula:De ſacra ſcriptura rectè intelligenda cauetur diſtinct.xxxvij.cap. vino.xxiiij.q.j.cap.non afferamus.q. iij.cap.quid autem.

XVI. Regula: De regula exponenda cauetur Clement. j.§.regula.de ſtatu monachorum.

XVII. Regula:De ſcientia grammaticæ cauetur diſtin. xxxviij.cap.ſedulò.c.indignum.cap.locutio.

XVIII. Regula: De poetis non legendis cauetur diſt. xxxvij.cap.ſacerdotes.cap.ideo,in prin.

XIX. Regula: De dialectica & cęteris ſæcularibus literis à clerico non legendis neque diſcendis cauetur diſtinct. xxxvij.in prin.cum c.ſequente.c.nónne.c.vino.cap. omnem,

cap.

c.legimus. Contradicit d.c.legimus. §.ſed contra,cum c. ſequẽte.vbi Gratianus huic obiectioni reſpõdet diſtinguẽdo.

XX. Regula: De iuriſprudentia & medicina ſeu phyſica à clericis & monachis non diſcenda cauetur cap.non magnopere.iij.c. ſuper ſpecula. x. ne clerici vel monachi ſæcularibus negociis ſe immiſceant.c. vt periculoſa.ij. §.fin.eod. tit.in vj. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi ſint clerici parochiales eccleſias habentes. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap.j.in prin.d.tit.in vj.

XXI. Regula: Vt nihil præter Deum curent clerici & monachi,cauetur xij.q.j.cap.cui portio.cap.duo ſunt.

XXII. Regula: De quotidianis operibus monachorum diſſeritur De conſecrat. diſtinct. v. cap. nunquam. Nouell. cxxxiij.§.illud quoque.

XXIII. Regula: Ne officia vel negocia ſæcularia tractent,vel negocientur,cauetur c.clerici.xv.in prin.& c.vlt.de vita & honeſtate cleric.Clement.j.eod.tit.c.ſecundum. vj. in prin. ne clerici vel monachi ſæcularibus. Apoſtol. canon. vj. & lxxx.diſt.xxiij.c.his igitur.verſ.& ſæcularia. diſt. lxxxviij. c. conſequens.c. epiſcopus.c.negociatorem.c.fornicari.cap. perlatum.c.eiiciens.item diſtin.xcj.c.penult.§.fin. xj.q.j.c.te quidem.xiiij.q.iiij.c.canonum.c.ſi quis oblitus.xvj. q.j.c. de præſentiũ.c.ſunt nõnulli verſ.neq; enim beatus.c.monachi in monaſterio.q.vij.c.& hoc.xxj.q.iij.c.mollitiis.c.hi qui. Concordant item ea quæ habentur ſ.lib.prox. c.iij. quæſt.ij.reg. j.item M.I.C.lib.iij.cap.ij.reg.xj.Declarantur regulæ propoſita exemplis cap. j. ne clerici vel monachi ſæcularib. negoc. Plura exempla vide in regulis ſequentib. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi clericus ſit coniugatus, qui beneficium eccleſiaſticum non habet.c.Ioãnes. vij. verſ. quia cum eum. de clericis coniugatis. Altera exceptio eſt: Niſi negocia ſint eccleſiaſtica vel eccleſiaſticarũ perſonarũ. xj.q.j.c.clericum.§.illud autem quod.xij.q.j. c. expedit. diſt. lxxxviij. c.j. Concordant item ea quæ habentur ſ. lib. prox. cap.iij.q.ij. reg.j.except.ij. Tertia exceptio eſt: Niſi iuſtum ſit negocium ſæculare quod tractat. Quæ exceptio videtur approbari cap.j. §.nec tamen iuſtum. ne clerici vel monachi ſæcularib.Quarta exceptio eſt:Niſi miſerabiliũ perſonarum negocia tractet.diſt.lxxxviij.c.j.Cõcordant ea quę habentur ſ.d.reg.j. except.iiij. Quinta exceptio eſt: Niſi pro pecunia mutuo data ſpeciẽ receperit.xiiij.q.iiij.cap. ſi quis clericus.

XXIIII. Regula: Ne aliena negocia procurent, aut officiales principum ſint, cauetur c. ſacerdotibus. ij. c. ſed nec iiij. c. clericis v. §. fin. ne clerici vel monachi ſæcularibus. diſtinct. lxxxvj. c. vlt. diſtin. lxxxviij. c. inutile. xxj. q. iij. in princ. cum c. ſequente. c. credo. cap. mollitiis. Huius regulæ exceptiones vide ſ. reg. prox.

XXV. Regula: Ne tabellionatus officium exerceant, cauetur cap. ſicut viij. ne clerici vel monachi, &c.

XXVI. Regula: Ne alienas poſſeſſiones conducant, cauetur diſtin. 86. c. vlt. diſtin. 88. c. j. xxj. q. iij. c. j. c. placuit. & cap. ſecundum. vj. in fine. ne clerici vel monachi ſæcularibus. Nouel. cxxiij. §. ſed neque. Planè propoſitæ regulæ exceptio hæc eſt: Niſi clericus eccleſiæ ſuæ poſſeſſiones cõducat. d. c. vlt. verſ. aut cui ipſius ciuitatis. item diſtin. 88. c. j. verſ. aut ſi fortè epiſcopus. & d. Nouell. cxxiij. verſ. ſed & ipſis. Plura de regula propoſita vide M. I. C. lib. iij. cap. ij. reg xiiij.

XXVII. Regula: Religioſus executor in alicuius teſtamento datus non poteſt hoc officium ſine ſuperioris licentia ſuſcipere. c. vlt. in prin. de teſtamentis, in vj. Clement. j. verſ. quod vtique non poſſunt. eod. tit.

XXVIII. Regula: Ne pro aliis intercedant, cauetur c. j. quod quibuſdam. iiij. de fideiuſſorib. xiiij. q. v. denique. verſ. ideóque in cauſis. Apoſtol. canon. xix. Huius exceptio eſt: Niſi monachi pro abbate ſuo intercеſſerint. cap. ex reſcripto. ix. de iureiurando.

XXIX. Regula: Ne quid pro patrocinio accipiant, cauetur xv. q. ij. in prin. cum. c. ſequente.

XXX. Regula: Ne turpibus lucris inhient, cauetur diſt. 88. c. conſequens. diſt. xxiij. c. his igitur. verſ. neque turpium.

XXXI. Regula: Ne vſuras exerceant, cauetur d. cap. his igitur. verſ. vſuris nequaquam. item c. clerici. ij. de vita & honeſtate clericor. diſtinct. xlvj. c. ſeditionarios. verſ. ſicut nec vſurarios. c. non licet. & c. vlt. item diſtinct. xlvij. in prin. cum duob. cc. ſequentib. cap. de Petro. c. ſi quis. item xiiij. q. iiij. c. ſi quis clericus, in fine, & c. nullus. Apoſtol. canon. xliij.

XXXII. Regula: Ne ſint cupidi, auari vel ambitioſi, cauetur diſtin. xlvij. in prin. & c. virum. cap. bonorum. c. ſicut. item diſtinct. xxiij. cap. his igitur. verſ. amorem pecuniæ. & verſ. neque vllius iactantiæ.

XXXIII. Regula: Eccleſiaſtica officia nec ambiant, nec oblata reſpuant, cauetur xvj. q. j. c. vos autem.

XXXIIII.

XXXIIII. Regula: Ne ſimul eccleſiaſtica & monaſterij negocia tractent, cauetur d.q.j.c.nemo.c.legi.§. fin. cum c.ſequente.c.præſbyteros.

XXXV. Regula: Ne vnus plura eccleſiaſtica beneficia habeat, cauetur j.cap.vij.reg.viij.

XXXVI. Regula: Miniſterium euangelizandi & baptizandi renuere non debet.viij.q.j.c.olim.

XXXVII. Regula: Officium clerici circa rem domeſticam & liberos deſcribitur diſtin.xlvij.c.ſicut.§.neceſſe eſt, cum ſequentibus, vſque ad cap. quod ad nos. Planè à cura rei familiaris liber eſſe iubetur diſtinct.88.c.epiſcopus.Nouell.123.§.ſed neque.verſ.aut curatorem familiæ.

XXXVIII. Regula: Liberos ſuos in ſæcularibus literis inſtituere non debent.diſtinct.37.cap legant.

XXXIX. Regula; De nouitiis ſeu minoribus à maioribus erudiendis cauetur diſtinct.xxviij. cap. de his quos, in prin.xij.q.j.c.j.c.neceſſaria.item Clement.j.§.nouitiis etiam & §.ad ampliationem.verſ.rurſus. de ſtatu monachor. Concordat item M.I.C.d.cap.ij.reg.vj.

XL. Regula: De obedientia & reuerentia ſuperiori ab inferiore præſtanda cauetur diſtinct.xxiij.c.his igitur. verſ. ſenioribus quoq; diſtin.xliij.in prin.c.à ſubdiacono.c. nulla. c.quiſquis.c.nō oportet.xvj.q.j.c.placet.§.hoc idem. xviij.q.ij.c.abbates.§.monachi.De conſecrat.diſtin.v.c.in omnibus. §.fin. Concordat item ſ. cap. prox. q. vij.reg.v.Pœna inobedientiæ ſtatuitur c. grauem.xv.de exceſſ.prælator.c. ſi quis ij.& cap.illud dominus. v.de maioritate & obed.Apoſtol.canon.xxx.liiij.& lv.Concordant ea quæ habentur j.cap.prox. reg. x. except. ix. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi clericus per Papam ſit ordinatus. Sed reprobatur c.per tuas.vij. de maioritate & obed.c. vlt. de confirmatione vtili vel inutili. Altera exceptio videtur: Niſi ſuperior ſit accuſatus. Sed reprobatur viij.q.iiij.in prin.c.cū ſequente.xxij. q.iij.c.vnico. Tertia exceptio eſt: Niſi ſuperior illicitū quid vel indebitum iuſſerit.xj.q. iij. c. ſi quis epiſcopus, cum ſequentibus, vſque ad c.ita corporis.cap. qui reſiſtit.c.ſi is qui præeſt.item De exceſſ.prælator.c.ſanè. v. & cap.cum ad vij. Huius replicatio eſt: Niſi non malum præcipiatur, ſed bonum intermittendum.d.q.iij.c.quid ergo. §. ſciendū tamen. Quarta exceptio videtur: Niſi non amore iuſtitiæ, ſed ex alia cauſa quid ſit præceptum. Hæc reprobatur xj. q.iij. cap.

pauper,in fine.c.ſeruetur. Declaratur exceptio propoſita d. q.iij.c.epiſcopus.§.ad hoc reſpondendum.verſ.ex animo.

X L I. Regula: Ne à correctione ſui prælati ad laicos confugiant,cauetur xxj.q.v.in prin.cum ſequentibus.& xj.q. iij.c.ſi quis præſbyter.

X L I I. Regula: Clerici & monachi ſine conſilio prælatorum nihil agere debent. xvj.q.j.ca.eccleſia. De conſecrat. diſtinct.v.cap.in omnibus verſ.& nihil ſine. Declaratur hæc regula d.quæſt.j.c.hinc eſt. §.item illud. verſ. & ad ruſticum. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi diuina gratia intus commoniti ad docendum prorumpant. d. quæſt.j. cap. placet. §. oſtendit ergo.

X L I I I. Regula: Monachi de clericis iudicare non debent.xvj.q.j.c.ſi clericatus.§.non eſt.

X L I I I I. Regula: Clericos decet hoſpitalitas. diſtinct. 40.in prin.diſtin.42.in prin.diſt.85.in prin.cum c.ſequente.

X L V. Regula: in hoſpitalitate exercenda delectus perſonarum non eſt habendus.diſtin.42.c.quieſcamus.

X L V I. Regula: Hoſpitalitas aliorum ab iis non deſpicienda.diſtin.42.c.ſi quis deſpicit.

X L V I I. Regula: De conuiuiis exercendis, & primùm de loco conuiuiorum.In locis Deo dicatis conuiuia non celebranda.diſt.42.c.non oportet.c.nulli.c.penult.& vlt.

X L V I I I. Regula: De tempore conuiuiorum cauetur diſtin.44.cap.vlt.§.j.

X L I X. Regula: De benedictione & gratiarum actione in conuiuiis cauetur d.§.j.verſ.nec oportet. item d. diſtinct. 44.c.quando.

L. Regula: De modo & adiunctis conuiuiorum cauetur d.diſtin.44.c.conuiuia. c.quando.c.nullius. c.penult. Vt modus in conuiuando ſeruetur,cauetur d. diſtin.44.cap.multis. Vt à publicis conuiuiis abſtineant, cauetur diſtin.23.cap.his igitur in prin.

L I. Regula: Ne ex ſymbolis vel confertis conuiuia celebrentur,cauetur diſt.44.c.non oportet.c.vlt.in prin.

L I I. Regula: Ne conuiuæ partes tollant de menſa, cauetur diſtin.42.c.non oportet.

L I I I. Regula: Ne inter pocula cantent,cauetur 22.q.j.c. clericum,in fine.diſtin.44.c.nullus.verſ.aut cantare.

L I I I I. Regula: Vt omnibus prodeſſe,nulli nocere velint, cauetur 14.q.5.c.deniq;,in fine.& c.vlt.in prin.de poſtulando.

L V.

L V. Regula : Intercedere pro reis vel damnatis poſſunt, non autem temerario auſu eos debent defendere.14.q.6.c.j. verſ.ſed non inhumanum eſt.&c.hi qui.17.q.4.c.reum. 23.q. 5.c.reos,in prin.l.6.C.de epiſcopali audientia. Circa fœminas officia clericorum & monachorũ.

L VI. Regula : Continentes & caſti eſſe iubentur cap. vt clericorum.13.de vita & honeſtate clericor.diſtin.31.c.epiſcopos.diſtin.32.c.erubeſcent.diſtin.23.c.his igitur.diſtinct.43.in prin.diſtinct.82.c.propoſuiſti.diſtinct.84.c.cum in præterito. c.cum de quorundam.

L VII. Regula : Ne cum mulieribus confabulentur, vel conuerſentur,cauetur cap.ſi quiſquam. ij. de cohabitat. clericor.diſtinct.81.cap.ſi quiſquam.& diſtinct.23.cap.his igitur. verſ.viduarum.

L VIII. Regula: Ne fœminas oſculentur, cauetur de conſectat.diſtinct.4.c.monachi.

L IX. Regula : Ne ſecum habeant mulieres, cauetur. diſtin.81.c.oportet.c.ſed ſi fortè,in fine.ca.volumus.ca.cum omnib.c.archidiaconum.c.quidam.c.fœminas.c.ad reatum. diſtin.82.ca.plurimos. ca.quia aliquanti. item De cohabitat. clericor.c.j.in prin.& de conuerſ.coniugator.c.vxoratus.8.§. fin. diſtin.32.c.hoſpitiolum. Concordat item M. I. C. lib.iij.c. ij. reg. vij. in prin. Planè propoſitæ regulæ exceptio hæc eſt: Niſi matrem, filiam, vel ſororem ſuam clericus ſecum habeat,aut aliam,quæ omnem ſuſpicionem effugiat.c.à nobis. 9.de cohabitat.clericor.diſtin.32.ca.interdixit. diſtin.81.cap. volumus.c.cum omnibus. c.fœminas. Concordat M. I. C. d. reg.vij.except.j.Contradicit quoad ſororem d. diſtin.81.cap. legitur. Planè propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi iſtiuſmodi mulieres de incontinentia ſint ſuſpectæ. cap. j.de cohabit. cleric. Plures huiuſmodi exceptiones vide M. I. C. d.reg.vij.item j.in regulis ſequentibus.

L X. Regula : Ne concubinas alant, cauetur c. clericos. iij.c.ſicut.4.c.ſi autem.vj.de cohabitat. clericor.diſtin. 28.ca. decernimus.diſtin.32.c.nullus,cum c.ſequente,in prin.vſque ad §.præcipientes.diſtin.33.in prin.§.ſed quæritur.diſtin.81.c. ſi qui ſunt. cap. eos etiam. Declaratur regula propoſita definitione concubinæ diſtinct.34.c.omnibus.§.concubina autem. Pœna autem concubinatus etiam in liberos extenditur 15.q.8.cap.cum multæ.

L XI. Regula : Ne vxores ducant, cauetur diſtinct. 28. c.decernimus. c.de his.§.cauendum. c.præſbyterum.cap.vlt.

diſt. xxxj.c.vlt. §. quod autem.§.ſimiliter.diſt.32.c. de illo.c. ſubdiaconibus.diſt.xxxiij.in prin.diſt.81.ca.ſi quis amodo,c. ſi quis ſacerdotum.c.eos etiam.item xxvj.q.ij.c.j.§.his itaq;. verſ.copula nanque.c.j.& cap. cum decorem. viij.de clericis coniugatis. Concordant item ea quæ habentur j̄. lib. prox. c. xiij. except.xxx.& M. I. C. lib.iij.c.ij.reg.viij. Planè huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi infra ſubdiaconatum clericus ſit conſtitutus: huic enim vxorem habere permittitur,priuatur tamen beneficio. d.c.j.& c.quod à te. iij. de clericis coniugatis.& c.clericus.vj.de vita & honeſtate clericor. diſtin.xxxij.c.placuit.c.lectores. item xv.q.iij.c.ſanè. §.cum autem. verſ. legibus enim. Apoſtol. canon. xxv. Concordat item j̄.libro prox.d.except. xxx.repl.vij.item M. I. C. d.reg. viij. except. ij. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi alterius ſectæ vxores ducant.d diſtin.xxxij.c.quoniam. Altera replicatio eſt: Niſi ſecundam vxorem duxerit. Approbatur per ea quæ propoſita ſunt s̄. cap.prox.reg.xxiiij.& M. I. C. d.except.ij.repl.j.Tertia replicatio eſt: Niſi viduam vxorem duxerit,non virginem. Approbatur per ea quæ propoſita ſunt s̄.ca.prox. reg.xxv. & M. I. C. d. except.ij.repl.ij. Plures huiuſmodi replicationes vide d. except.2. Altera exceptio eſt: Niſi is qui vxorem duxerat, pœnitentia ductus eam dimiſerit.c.ſanè.iiij.de clericis coniugatis.Tertia exceptio eſt: Niſi cum minores religioni à parentibus oblati eſſent, maiores octodecim annorum facti nuptias contrahere velint.diſt.xxviij.c.de his. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M. I. C. d.reg. viij.item j̄.lib.prox. d. except. 30. Vide item de propoſita regula j̄. c.xj.de diaconis, reg.14.

LXII. Regula: Ne in ſacris ordinibus conſtituti cum vxoribus ſuis coeant. Hæc regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quę habentur j̄.lib.prox.c.xvj.reg.v.excep. iiij. Quibus concordat diſtinct.xxxj.c.j.§.eos autem. & §.fin. cum ſequentibus. vbi ratio propoſitæ regulæ adfertur à Gratiano verſ.cauſa huius. Concordat item d.diſtin. xxxj.c. temerè,cum c.ſequente.c.eos.c.ſi laicus.item diſtin.xxxij.c. j c.multorum.diſtin.81.c.miniſtri.Concordat item s̄.reg.lvj. Contradicit Apoſtol.canon. epiſcopus.v.vbi cauetur, ne ſub prætextu religionis vxorem abiiciant. Reſpondetur huic obiectioni diſtin.xxxj.c.quicunque.§.poteſt & aliter.c.quoniam. §.fin. De qua re vide item j̄. lib. prox. cap. xvj. reg.v. except. iiij. Propoſitæ regulæ exceptionem vide j̄. lib.prox.

d.except.

d.except.iiij.repl.j.

LXIII. Regula: Ne clericus ſolus ad fœminæ tabernaculum accedat, nec cum ſola fœmina confabuletur, nec per alios fœminæ aliquid ſecretò mandet, cauetur diſtinct. 81.clericus, cum c.ſequente.c.cum omnibus.& c.clerici.

LXIIII. Regula: Ne cum mulieribus lauacra habeant communia, cauetur diſtin.81.c.non oportet.

LXV. Regula: Ne monialium monaſteria ingrediantur, cauetur c. monaſteria. viij. de vita & honeſtate clericor. xviij.q.ij.c.diffinimus.c.in nullo.Nouel.133.§.nō ingredietur.

LXVI. Regula: Nec commatrem ſibi facere, neque ad fœminas accedere monacho licet.xviij.q.ij.c.peruenit.

LXVII. Regula: Ne ab eccleſia ſua recedant, ſed ibi reſideāt, cauetur c.quia nonnulli.iij.§.cum igitur.c.relatum. iiij.c.conquerente.vj.verſ.vel quod eidē eccleſiæ. c.ex parte. viij.c.qualiter.ix.c.inter quatuor.x.ca.ex tuæ. xj.in prin.& c. vlt.de clericis non reſidentibus. c.extirpand e.xxx.§.qui verò. de præbendis. cap.quanto. vij. de officio ordinarij.c.licet canon.xiiij.§.is etiam.de electione, in vj. Clement. j.§. quia verò.verſ.prælatis eorum.& §.cæterùm, in fine.de ſtatu monachorum.vij.q.j.c.ſi qui verò.c.ſi quis in clero item De ſtatu regulariū, in vj.c.vnico, in prin.xvj.q j.ca.quidā.c.ſi cupis, in prin.c.iuxta.xviij.q.ij.c.abbates.§.monachi.xx.q.iiij.c.vlt. verſ.item clericis. Concordant denique ea quæ habentur j̄. reg.prox.item M.I.C. lib.iij.c.ij.reg.xvj.Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi rationabilis cauſa ſubſit. d.§.cæterùm, in fine.& c.relatum.iiij.verſ.vel pro aliis honeſtis.& c.inter quatuor.x.in fine.verſ.dummodo nō ſint iuſto. de clericis non reſidentibus. c.licet canon.xiiij. §.fin.de electione, in vj. Quæ autem ſit rationabilis cauſa ad non reſidendum, patet ex ſequentibus exceptionibus, tanquam propoſitæ exceptionis ſpeciebus. Altera exceptio eſt: Niſi ſtudiorum cauſa abſit.d.§.cæterum.verſ.niſi ex ſtudiorum cauſa.& d.c.relatum.iiij.verſ.vel ſtudio literarum. Concordant ea quæ habentur j̄.c.vij.reg.lxxix.except.j.Huius exceptionis replicatio prima eſt, quo ad quotidianas: has enim ſtudiorum cauſa abſens non percipit.c.licet.xxxij.de præbendis. Altera replicatio eſt: Niſi ſtudiorum cauſa abſit eo loco, vbi nullum eſt ſtudiorum exercitium. ca.tuæ fraternitatis. xij. de clericis non reſidentibus. Tertia replicatio eſt: Niſi hac licentia ſui prælati & conſilio maioris partis con-

uentus ſtudiorum cauſa abſit.cap.vt periculoſa. ij. ne clerici vel monachi ſæcularib. in vj. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi pro ſeruitiis eccleſiæ ſuæ abſit.c.ex parte.xiij.de clericis non reſidentibus. Quarta exceptio eſt:Niſi in ſeruitio vel comitatu ſui prælati abſit.c.de cætero.vij.& c.ad audientiam. xv. eod.tit. Quinta exceptio eſt: Niſi in familia Papæ abſens ſit.c.cum dilectus. iiij.eo.tit.Sexta exceptio: Niſi cum licentia ſui prælati abſit. c.relatum.iiij.ver.niſi forte de licentia.d.tit. Huius replicatio eſt: Niſi defectus ſit clericorum.c.cum ad hoc.xvj.de clericis non reſidentibus.Septima exceptio videtur:Niſi beneficium ſit modicæ æſtimationis.Sed reprobatur c. conquerente. vj. eod. tit. Octaua exceptio: Niſi in digniori eccleſia reſideat, qui ab acceſſoria abeſt. cap. extirpandæ.30. §. qui verò. de præbendis.diſtinct.lxx.c.vlt. §. ſi quæ tamen.Nona exceptio eſt: Niſi in eccleſiam extra monaſterium conſtitutam eat. Nouell.133.§. deinde etſi. Decima exceptio eſt: Niſi beneficium reſignauerit. Cuius replicatio eſt: Niſi ſine ſuperioris licentia id reſignauerit.ca.admonet.iiij.de renuntiat. Plures huiuſmodi exceptiones vide j̃.cap.vij. reg.79. item cap.viij. quæſt.viij.reg.48.except.j. cum ſequentibus.

LXVIII. Regula: Ne ex vna eccleſia in aliã tranſeant, cauetur.c.j.de clericis non reſidentibus.c.Ioannes.v.cap.non eſt.vij.de regularibus.diſtin.lxx.c.vlt.§.& in qua.i.q.j. cap. filium.vij.q.j.c.placuit.c.ſi qui verò,c.ſi quis præſbyter. c. propter.c.ſi quis de ordine.xviiij.q.ij.c.j.xx.q.iiij.c.monachum, in prin. extrauag. com. j. de regularib. Apoſtol. canon. xiiij. Concordant item ea quæ habentur s̃.reg.prox.& M.I.C.lib. iij.cap.ij.reg.xvij.Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi licentia ſui prælati ab vna eccleſia ad aliam tranſierit, vel decreto publicè iuterpoſito.d.c.monachũ. verſ.niſi abbaris ſui.c.quæſitum.v.§.fin.vij.q.j.c. epiſcopus de loco.Altera exceptio eſt: Niſi ad duriorem ordinem tranſierit.c. ſanè.x. & c.licet.xviij.de regularibus.c.ex parte. x.de tempor. ordinat.xx.q.iiij.c.j. Tertia exceptio eſt: Niſi clericus monaſterium ingrediatur.29.q.j.c.j.c.ij.c.duæ ſunt. Huius replicatio eſt: Niſi canonicus ſit regularis: huic enim non permittitur ad aliud monaſterium tranſire.xix.q.iij.c.j.c.mandamus. Ratio huius redditur xx.q.iiij.in fine.Quarta exceptio videtur, Niſi conſuetudo loci permittat ab vna eccleſia ad aliam tranſire.Sed reprobatur.c.cũ venerabilis.vij.de cõſuetudine.

Quinta

Quinta exceptio eſt: Niſi tempore probationis nondum finito, nec profeſſione facta, ad aliam eccleſiam tranſierit. ca. poſtulaſti. xxj. de regularib.

REPLICATIO PRÆCEDENTIVM exceptionum generalis.

Hactenus propoſitæ regulæ exceptiones enumerauimus, quarum tamen replicatio generalis hæc eſt: Niſi ſeruus manumiſſus ſit hoc modo, vt eccleſiæ certæ ſeruiat. hic enim ad aliam eccleſiam tranſire non poteſt. cap. eo libentius. vj. de ſeruis non ordinandis. Plura de regula propoſita vide ĵ. cap. vij. reg. viij. except. ij.

L X I X. Regula: Ne ad ſæcularem vitam redeant, cauetur cap. j. & cap. tuæ fraternitatis. iij. de apoſtatis. vij. quæſt. j. cap. ſi qui verò. xvij. q. j. cap. Ananias. xx. q. j. c. puellæ. q. iij. c. j. cap. procliuus. ca. eos qui. xxvij. q. j. c. ſi cuſtos. c. ſi homo. cap. omnes. verſi. quæ. verò. Cōcordatitem M.I.C. lib. iij. c. ij. reg. xviij. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima videtur: Niſi licentia ſui prælati ad ſæcularem vitam redierit. Sed reprobatur xvij. q. iij. ca. vnico. Altera exceptio eſt: Niſi profeſſio nondum fuerit facta. ca. poſtulaſti. xxj. de regularibus. xvij. q. j. c. vlt. in fi. q. ij. c. j. cap. nec nouimus. in fine. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi habitum religionis ſuſceperit. cap. ſuper eo. ix. c. ex parte. xxij. de regularibus. c. conſtitutionem. iij. §. ſed expreſſè. verſi. tacitè verò. eo. tit in vj. Huius duplicatio prima eſt: Niſi nouitiorum, non profeſſorum habitum ſuſceperit. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. conſulti. xx. & c. ſtatuimus. xxiij. §. fin. de regularibus. Huius duplicationis triplicatio prima eſt: Niſi euidenter appareat, eum vitæ genus commutare voluiſſe. d. cap. xx. Altera triplicatio eſt: Niſi per annum habitum nouitiorum geſtauerit. Clement. eos qui. ij. eod. titu & d. cap. ex parte. xxij. Altera propoſitæ replicationis duplicatio eſt: Niſi intra triduum habitum rurſus depoſuerit. cap. ad noſtram. viij. verſic. aut ſi poſt. de regularibus. cap. conſtitutionem. iij. §. fin. eod. titu. in vj. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi mulier non profeſſa velum conuerſionis ſponte ſibi impoſuerit. cap. vidua. iiij. de regularibus. Tertia replicatio eſt: Niſi euidenter appareat, non profeſſum vitæ genus commutare voluiſſe. cap. conſulti. xx. & cap. ſtatuimus. xxiij. d. titu. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ regulæ exceptio

eſt Niſi inuitus ſit profeſſus. cap.j. de his quæ vi metúſve cauſa.xx.quæſt.j.cap.puellæ. cap.ſicut.quæſt.iij. in prin.cum cap.ſequente.cap.præſens. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi poſtmodum ratum habuerit, quod ab initio ſe inuito geſtum eſt.d.c.j.§.fin.xx.q.j.cap.illud. Quarta exceptio videtur:Niſi blanditiis prælatorum allectus ſit ad profectionem. Sed reprobatur xvj.q vij.c.vlt.xx.q.iij.c.vlt. Quinta exceptio eſt: Niſi minor annis profeſſus ſit.cap.ad noſtram.viij.de regularibus.c.j.in prin.c.non ſolùm.ij.verſi.maior tamen quatuordecim.eod.tit.in vj.xx.q.j.cap.j. Huius replicatio prima eſt:Niſi adultus factus profeſſionem ratam habuerit.d.c.j. in vj.& d.q.j.c.j.c.illud autem.Concordant ea quæ habentur s̃.c.prox.q.ij.reg.xxxvj.except.iiij. Altera replicatio eſt:Niſi conſenſu parentum minor ſit oblatus.d.c.j.in fine, cum cap. ſequente.& d.q.j.c.monachum.cap. quicunque.c.quem progenitores.c.infans.§.ex his authoritatibus.item De regularibus c.ſignificatum.xj.§.ſi autẽ à parentib.& c. cum virum. xij.Contradicit c.cum ſimus.xiiij.eod.tit.& gloſ.in d.c.xij.in verbo, Quidquid horum.Hæc de quinta exceptione:de qua tamen vide plura s̃.cap.prox.quæſt.ij.reg.xxxvj. Sexta exceptio eſt: Niſi furioſus profeſſus ſit. Hæc exceptio approbatur ſub conditione c.ſicut tenor.xv.de regularibus. Septima exceptio: Niſi ante tempus probationis finitum profeſſus ſit. Quæ exceptio approbatur ſimul ex diſtinguitur per ea quæ habentur s̃.c.proxi.q.vj.reg.viij. Octaua exceptio videtur: Niſi conſecratio nondum fuerit facta. Sed reprobatur xx.q.j.c.puellæ.verſi. etiamſi nondum. Nona exceptio videtur:Niſi poſt profeſſionem non ſuſceperit habitum religionis. Sed reprobatur c.porrectum. xiij. de regularibus.c.conſtitutionem.iij.verſi.ſed expreſſè.eod.tit.in vj.Decima exceptio videtur: Niſi profeſſus nunquã in clauſtro, ſed in ſæculo permanſerit,& bonis ſuis vſus ſit. Reprobatur ca.ſicut nobis.xvij.de regularibus.c.ex parte.ix.de conuerſione coniugator.Hæc de ſexageſimanona regula eiúſque exceptionibus ſint dicta:de qua vide item M.I.C.lib.iij.cap.ij.reg.xviij. Sanè de fugitiuis & apoſtatis requirendis ac puniendis cauetur cap.vlt.de regularibus.

LXX. Regula: vt peregrinantes literas habeant commendaticias ac teſtimoniales, cauetur c.fraternitatis.v. de clericis non reſidentibus.c.j.de clericis peregrinis.extrauag. cum.ad noſtram.ij.de regularib. item De conſecrat.diſtinct. v.cap.

v.cap.non oportet.item diſtinct.lxxj.cap.extraneo.ca.hortamur.& cap.vlti.item.xxiij.quæſt. viij. cap. ſi quis epiſcopus. Apoſtol.canon.xxxij.& l.xxij.§.fin.C.de epiſcopis & clericis. Concordanti tem ea quæ habentur.§.cap.proxi.quęſt.ij.reg. ix.except.iij repl.j.Forma harum literarum præſcribitur diſtinct.lxxiij.in prin.Exemplum habetur d.diſtinct.lxxiij.ca. j & cap.vltim.Huius regulæ exceptio eſt:Niſi peregrinantes ſpiritu diuino agitentur.xix.quæſt.ij.cap.duæ ſunt.

LXXI. Regula, vt iam dictæ literæ rogentur, & non niſi à rogato dentur, cauetur diſtinctio.lxxij.in princ.cum cap.ſequente.

LXXII. Regula: A ſede apoſtolica vocatus domum non reuertatur ſine literis apoſtolicis. viij.quæſt.v.in princ. cum cap.ſequente.

LXXIII. Regula, Vt à cauſis ſanguinis abſtineant, cauetur cap.clericis.v. in prin.cap. ſententiam.ix. ne clericis vel monachi ſæcularibus.xxiij.quæſt.viij.ca. ſæpe principes. cap.his à quibus.Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi à ſæculari magiſtratu iureiurando indulgētia reo promittatur.d.cap. ſæpe principes.verſi.ibi conſentiant fieri regibus.Altera exceptio eſt:Niſi clericus iuriſdictionem temporalem habens,cauſas ſanguinis delegauerit. ca.vlt.ne clerici vel monachi ſæcularibus,in vj.

LXXIIII. Regula: Clericus qui homicidium commiſit,vel cauſam mortis præſtitit,deponitur. c.de cætero.xj.de homicidio.diſtinct.50.c.miror.c.clericum.c. ſi quis viduam. verſi.ſimilter. Apoſtol.canon.lxiiij.Exemplum eius qui cauſam mortis præbuit,habetur ca.ex literis.x.de exceſſib.prælatorum. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi caſu, non occidendi animo factum ſit homicidium. cap.lator. ix.cap.dilectus.xiij cap. ex literis.xiiij.cap.ex literis.xv.cap. ſignificaſti.xvj.cap.Ioan.xxiij..& ca.vlt.de homicidio. diſtin. 50.cap.clerico.cap.hi qui.item xv.q.j.cap.nec is qui.Concordant item ea quæ habentur ſ.lib.j. cap.v. de homicidio,q.j. except.generali j. Planè huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi culpa caſum præceſſit, ſeu non adhibuit diligentiam quam debuit.cap. præſbyterum.vij.& cap.continebatur.viij de homicidio.Altera replicatio eſt:Niſi dans operam rei illicitæ caſu homicidium fecerit. Quæ replicatio approbatur ſecundum quoſdam d.c.continebatur. viij item. c.tua nos.xix.in princ.cap.ſicut.eod.tit. Tertia replicatio eſt:

Niſi

Niſi ira percitus caſu homicidium fecerit. diſtinct. 50. ca. ſtudeat. Quarta replicatio videtur: Niſi homicida veniam delicti petierit. Sed reprobatur c. exhibita. xxij. de homicidio. Hæc de prima exceptione. Altera propoſitæ regulæ exceptio videtur: Niſi ſui defendendi cauſa homicidium fecerit. Sed reprobatur c. interfeciſti. ij. §. fina. & cap. ſignificaſti. xviij. §. fin. eod. tit. item diſtinct. 50. ca. de his clericis. Admittitur tamen, ſi mortem aliter effugere non potuit, Clement. vnica, in fine. de homicidio. Tertia exceptio eſt: Niſi obſidionis vel captiuitatis neceſſitate coactus homicidium fecerit. diſtinct. 50. cap. de eo. §. quod verò, cum cap. ſequente. & cap. quia te. Quarta exceptio videtur: Niſi pro ſalute communi, vel aduerſus hoſtes fidei pugnans homicidium fecerit. Sed reprobatur ſub conditione cap. penult. de homicidio. Quinta exceptio eſt: Niſi per furorem homicidium fecerit. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur xv. q. j. cap. vltim. Clement. vnica, de homicidio. Sexta exceptio eſt: Niſi ciuiliter ſaltem conquerens de crimine cauſam mortis præbuit. cap. poſtulaſti. xxj. de homicidio. cap. prælatis. ij. eo. titu. in vj. Septima exceptio: Niſi indicia tantùm criminis profeſſus cauſam mortis præbuit. cap. tua nos. xix. §. ad vltimum. de homicidio. Octaua exceptio eſt: Niſi conceptus, nondum autem viuificatus fœtus interierit. c. ſicut. xx. in fin. eod. tit. Nona exceptio: Niſi non per ſe, ſed per alium occidit. reprobatur cap. Henricus. ij. de clericis pugnantibus. Decima exceptio eſt: Niſi tantùm in turba defendendi cauſa fuit, in qua aliquis eſt occiſus. cap. præſentium. iij. & c. vlt. de clerico percuſſore. Vndecima exceptio videtur: Niſi non appareat, cuius ictu perierit. Sed reprobatur ca. ſignificaſti. xviij. §. quod ſi diſcerni. de homicidio. Duodecima exceptio videtur: Niſi cum non læthaliter aliquem vulneraſſet, is poſtea ab alio fuerit occiſus. Sed reprobatur d. c. xviij. Decimatertia exceptio videtur: Niſi cum tantùm verberari mandaſſet, hoc adiecto ne occidatur: mandatarius fines mandati egreſſus occiderit. Sed reprobatur cap. vlt. eo. tit. in vj. Decimaquarta exceptio eſt: Niſi infans homicidium fecerit. Clement. vnica, eod. tit. Decimaquinta exceptio eſt: Niſi dormiens aliquem occiderit. d. Clement. vnica.

LXXV. Regula: Ne militent, vel alios ad militandum incitent, bellicáve negocia adminiſtrent, aut in duello pugnent, cauetur cap. j. de clericis pugnantibus. ca. quod in dubiis,

biis.v. de pœnis.xxiij.quæſt. viij. in princ. cum ſequentibus, vſque ad cap.clerici qui. item d.quæſt.viij.cap.reprehenſibile.cap.ſi in mortem.cap.quo auſu.cap.ſi quis epiſcopus.§.reprehenduntur,cum cap.ſequente,vſque ad §.licet ergo Apoſtol.canon. 82. Huius regulæ exceptio prima videtur: Niſi ſui defendendi cauſa bellum gerat. Sed reprobatur d.q.viij. in prin.in fi.& cap.non pila.verſi.aliter nec debeo. Altera exceptio eſt:Niſi pro ſuo grege bellum gerat.d.q.viij.cap.ſcire vos.Tertia exceptio eſt:Niſi ratione feudorum,quæ ab Imperatore detinet,ad bellum vocetur. Quæ exceptio videtur approbari d.q.viij.ca.ſi in mortem.§.ecce quod. Quarta exceptio eſt: Niſi alios ad defenſionem oppreſſorum & infidelibus reſiſtendum hortentur: hoc enim facere poſſunt.d. q.viij.c.igitur cum ſæpe.c.omni timore.c.hortatu.cap. præterea.c.vt pridem.c.ſuppliciter. & ca.ſi vobis.§.licet ergo.

LXXVI. Regula: Ne arma ſumant, néve armati inccdant,cauetur xxiij.quæſt.viij.c.clerici.c.quicunque ex item. De vita & honeſtate clericor.ca.clerici.ij. & Clement.j.§.aduerſus verò.verſi.vel arma portantes.eod.tit. item Clement. j.§.quia verò,in fine. de ſtatu monach.

LXXVII. Regula: Ne ſint ſeditioſi, cauetur diſtinct. xxiij.c.his igitur.verſi.dolos.& diſtin.xlvj.c.ſeditionarios.

LXXVIII. Regula: ne ſint cupidi vindictæ,cauetur d. c.ſeditionarios.verſi.vel iniuriarum ſuarum vltor.

LXXIX. Regula: Ne diſcordent,néve ſint contentioſi, cauetur diſtinc.90.cap.oblationes.cap.neque ad Cain.c.alienus.cap.ſi quis.cap.diſſidentes.

LXXX. Regula: Ne ſint inuidi,cauetur d.c.his igitur. verſi.odium.& diſtinct.xlvj.c.clericus inuidens.

LXXXI. Regula: Ne ſint maledici vel calumniantes,cauetur d. verſic.odium. & d.diſtinct. xlvj. cap. clericus. cap.accuſatores.

LXXXII. Regula: Ne adulationibus & proditionibus vacent, cauetur diſtinctio.xlvj.cap. clericus qui. & cap. ſunt nonnulli.

LXXXIII. Regula: Ne iurent,cauetur ij.quæſt.v.c.j. cap.nos ſanctorum.c. nos ſacramentum. & cap. ſi quis. item xxij.q.v.c.pen.& vlt.item De iureiurando.c.nullus.v.itē De iuramēto calumniæ c.j.& l.xxv.§.quod ſi lis.verſ.quia eccleſiaſt.C.de epiſcopis & cleric. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi pro recta fide iurent.d.c. nos ſacramentum. & d.ij.

& d.ij.quæſt.v.cap.j.verſi.niſi pro recta fide. Altera exceptio eſt: Niſi agatur de fama clerici.d. quæſt.v.c. ſi quis præſbyter.§.verùm, cum cáp. ſequente. cap habet.c.Mennam.cap. quanto. & c.mandaſtis. Tertia exceptio eſt: Niſi ex cauſa neceſſaria iurandum ſit, puta pro teſtimonio.cap. etſi Chriſtus. xxvj. de iureiurando. De qua re vide plura ſ.lib.prox. cap.xvj.in princ.

LXXXIIII. Regula: Ne ſcurrilibus & turpibus verbis vtantur, cauetur diſt.xlvj.c.clericum.

LXXXV. Regula: Ne ioculatores ſint, vel goliardi aut bufones, cauetur cap.vnico, de vita & honeſtate clericor.in vj.

LXXXVI. Regula: Ne ludāt, néve ſpectaculis interſint, cauetur diſtinct. xxiij.cap. his igitur in princip.diſt. xxxv. c. j. diſtinct. xliiij. cap.nullus præſbyterorum, in fine item.cap. cum decorem xij.c.clerici xv. §. mimis.& §.ad aleas.de vita & honeſtate clericor. item De conſecra. diſtinct. v. c. non oportet. Apoſtol.canon.xxxxj. cum ſequente. Concordat item M. I. C. lib.iij. cap. ij. reg. xiij.

LXXXVII. Regula: Ne venationes exerceant, cauetur.c.j.&.c.vltim.de clerico venatore. Clement. j.§.porrò. & §.ſi quis autem. verſ.ſi qui verò.de ſtatu monachor.diſtinct. xxxiiij.c. epiſcopum.c. omnibus. diſtinct. 86.c. qui venatoribus, cum ſequentibus.vſque ad c.non ſatis eſt.

LXXXVIII. Regula: Ne comam nutriant, neque barbam, cauetur c.ſi quis. iiij. c. clericus.v.c.clericis.vij.& c. clerici. xv. §. comam. de vita & honeſtate clericor. diſtinct. xxiij.c.prohibete.c.clerici.c.ſi quis.ex c. penul.Ratio raſuræ redditur xij.q.j.c.duo ſunt.§.hi namque ſunt.verſ.& hoc deſignat. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi clericus ſit coniugatus, non beneficiatus.c.Ioannes.vij. de clericis coniugatis. Altera exceptio eſt: Niſi mulier ſit religioſa.diſtinct. xxx.c. quæcunque.

LXXXIX. Regula: De habitu, veſtitu & ornatu clericorum cauetur d.cap.clerici. xv. de vita & honeſtate clericor. cap.cum ad vj.in princ. de ſtatu monachor. Clement. j.eod.tit.Clement. quonam. ij. de vita & honeſtate clericor. diſtinct.xxiij.cap.clerici.cap.ſanctimonialis. diſtinct.xxxxj. in prin.& c. parſimoniam. item c.vlt. in prin.xxj.q. iiij.cap.j. cum ſequentib. vſque ad q. v. Huius regulæ exceptio hæc eſt: Niſi in minori ætate clericus ſit conſtitutus.c.vlt.de clericis

ricis coniugatis. Ad regulam quoque propoſitam pertinet, quòd compagis & mappulis vti non poſſint ſine permiſſu Papæ.d.diſtinct.xciij.c.peruenit cum cap ſequente.

XC. Regula: De varietate veſtitus clericorum. Eius ratio redditur diſtin xl.in prin.verſ. vnde in veteri. Huius exceptio eſt: Niſi conuerſis ſit prædicandum: hoc enim caſu eundem habitum geſtare debent omnes, quamuis diuerſi ordinis.cap.Deus xj.de vita & honeſtate clericor.

XCI. Regula: De diſtinguendo habitu nouitiorum & profeſſorũ cauetur c.ſtatuimus. xxiij. §. fin de regularibus.

XCII. Regula: De inceſſu clericorum cauetur diſtinct. xlj.c.parſimoniam.verſ.& inceſſus.item c. vlt. diſtinct. xxiij. cap.his igitur.verſ. non vagi oculis.

XCIII. Regula: De alimentis,cibo & potu clericorum cauetur diſtinct. xlj. in princ. verſ. & quod tam de veſtibus. item cap.j.ead.diſtinct.Apoſtol.canon.lxij.

XCIIII. Regula: Non cibus,ſed appetitus eſt in culpa. d.diſtinct.xlj.c.delitiæ.c.quod dicit.

XCV. Regula: Vt diuitibus obſeruantia cibi remittatur cauetur diſtinct.xlj.cap non cogantur.

XCVI. Regula: De eſu carnium monachis interdicto cauetur c.cum ad vj.§.in refectorio.de ſtatu monachor.Clement.j.§.fin.eo.tit. De conſecrat.diſt.v.c.carnem. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi ob ægritudinem.d.c. carnem. verſ.ſeruato tamen moderamine. & d.c.cum ad vj. §. porrò debiles. Altera exceptio videtur: Niſi in ſolennitatibus. Sed reprobatur d. c. cum ad vj.§. nec in quibuſdam. Tertia exceptio videtur: Niſi extra refectorium carnibus veſcantur. Sed reprobatur d.§.nec in quibuſdam. verſ.ſed nec extra refectorium. Quarta exceptio eſt: Niſi ex ſpeciali abbatis indulgentia. d. §. nec in quibuſdam. verſ. quanquam ex indulgentia.

XCVII. Regula: De crapulis & ebrietatibus vitandis cauetur c.à crapula.xiiij.de vita & honeſtate cleric.diſtinct. xxiij.c.his igitur,in prin.verſ.priuata. & diſtin.xxxv. in prin. §. ſequitur.c.j.c.venter. c. violentum. c.luxuriam. c.ſexto. c.vlt.& diſtinct.xliiij.in prin.cum. cap. ſequente. cap. nullus. cap.vlt.§.ſi ergo. De conſecrat. diſtinct.v.c.nullus præſbyterorum.Apoſtol.canon.xlj.cum ſequente.

XCVIII. Regula: Ne tabernas ingrediantur, cauetur diſt. lxiiij. c. non oportet.c.clerici.item De vita & honeſtate

clericor.cap.clerici.xv.§.& tabernas.Apoſtol.canon.liij.

X C I X. Regula:Ne tabernam aut ergaſterium habeant, cauetur diſtinct.xliiij.cap.nulli.

C. Regula : De alimentis adquirendis cauetur diſtin. xcj. in prin.c.præſbyter.verſ.deinde peractis.c.clericus.c.penult.

C I. Regula: Vt priuatum ſeu proprium nihil habeant, ſed omnia illis ſint communia,cauetur De regularibus.cap. Ioannes.v. verſ. nec eorũ aliquem. item De ſtatu monachorum c.monachi. ij.in prin. verſ. nec peculium. & §. qui verò. item c.ſuper.iiij.c.cum ad.vj.§.j.item Clemẽt.j.§.fin.eod. tit. Idem cauetur non de monachis ſolùm,ſed & de clericis, xij. q.j.in prin.c.dilectiſſimis.c.clericus.c.duo ſunt. §.ratio verò. c.quia tua.c.ſcimus.c. nolo. c. non dicatis.c.habebat,in fine. c.illi autem.§. de rebus. item diſtinct. xxxij. c.præter.§.præcipientes. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt, quòd habens propria clericus quidem non erit, clericatus tamen illi non tollatur. d. §. de rebus. verſ. ſi habuerint, non clerici erunt,non tamen,& c.item d. q. j.c.certè ergo. Altera exceptio eſt: Niſi clericus vxorem & liberos habeat:ad horum enim vſum licet illi habere propria. d.quæſt.j. cap. præcipimus. §. cum ergo. Cui contradicit gloſſa in verſ.ſed notandum. Tertia exceptio eſt: Niſi clericus ſuis contentus à ſumptibus eccleſiæ abſtineat. d. q. j.c.illi autẽ.Accedit gloſſa d.q.j.in prin. Quarta exceptio videtur: Niſi cũ monacho de habenda proprietate fuerit diſpenſatum. Sed reprobatur ca. cum ad vj.§.fin.de ſtatu monachor. Quintæ exceptionis loco notandum, quamuis nihil proprium habere debeant, tamen res eccleſiæ ab iis poſſideri & adminiſtrari poſſe. xij.q. j.cap.expedit.cap.nulli.§.ſi ergo res cum cap.ſequente.

C I I. Regula: De lectis monachorum cauetur Clement. j.in prin.verſ.& lectiſternij. de ſtatu monachorum.

C I I I. Regula : De habitatione clericorum & monachorum. Vt nõ ſeparatim,ſed in communi loco habitent,comedant & dormiant,cauetur xij. q.j.c.j.c.dilectiſſimis.c. neceſſaria.c.quia tua,in prin.xvj.q.j.c.ſi clericatus.§.fin. xx.q.iiij. c.monachum.§.ſeruãdum quoque.item diſtin. xxxij.c.præter hoc.§.præcipientes.De conſecrat.diſtin. v.c.in omnibus. item De vita & honeſtate clericor.cap. quoniam.ix.in princ. verſ.in vna domo.Huius regulę duę exceptiones proponuntur d.§.ſeruandum.verſ.niſi fortè probatis poſt emeritos labores,aut propter infirmitatis neceſſitatem. Plura de regula

propoſita

propoſita eiúſque exceptionibus vide M.I.C.li.iij.c.ij.reg.v.

CIIII. Regula: Ne ſinguli monachi per parochias vel prioratus ponantur, cauetur c.monachi. ij. in prin. verſ. nec ſinguli. & c.quod Dei.v.§.fin.de ſtatu monachor. c.ex parte. iij. & cap.vlt.de capellis monachorum. Clement.j.§. ad hæc de ſtatu monachorum.

CV. Regula: De ſilentio monachorũ cauetur c.cum ad vj. §.in oratorio. de ſtatu monachor. Clement.j.§.fin.eod.tit.

CVI. Regula: De confeſſione & communicatione monachorum cauetur Clement.j.§.ſanè.d.tit.

CVII. Regula: Matrimonium ne contemnant, cauetur j.lib. prox. cap.ij.quæſt.iiij. reg.iiij. Nuptialibus tamen conuiuiis intereſſe prohibentur diſtinct.xxxiiij. ca. præſbyteri.

CVIII. Regula: Ne ad curias principum eant. cauetur Clement.j.§.quia verò. de ſtatu monachorum.

CIX. Regula: Ne in foro vel nundinis verſentur, cauetur diſtinct.xcj.c.penult.§.qui verò.

CX. Regula: Ne clerici conditionem ſuam abnegent, vel ſe monachos fingant, cauetur cap. vt clerici. iij. de regularibus. Apoſtol. canon. lxj.

CXI. Regula: Ne glorientur in malitia ſua, cauetur cap. quàm ſit.ix.de exceſſ.prælator.

CXII. Regula: Vt ea quæ illis ſuperſunt, dent pauperibus, cauetur xij.q.j.c.quia tua.§.fin.

CXIII. Regula: Vt bonis moribus viuãt, cor, linguam & oculos ab omnibus illicitis conſeruent, ac corpus Deo ſeruent, cauetur. d.c. quia tua. §. de eorum.verſ.& ſub eccleſiaſtica.diſtinct.xxiij.c.his igitur.verſ.non vagi oculis

CXIIII. Regula: Vt ſingulis diebus mane prima hora ad lectionem veniant, cauetur De conſecrat. diſtinct. v.cap. in omnibus.verſ. & ſingulis diebus.

CXV. Regula: Vt in menſa ſimiliter lectionem audiant, cauetur d.cap.in omnibus.§.fin.

CXVI. Regula: Pro gradu ſui officij quenque meliorem eſſe oportet.viij.quæſt.j.cap.qualis enim.

CXVII. Regula: Ne monachi ea quæ clericorum ſunt, vſurpẽt, cauetur Clement.j.in prin.& §.nec etiam in caſibus. de priuilegiis. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi ad quoſdam actus ſint ſpecialiter priuilegiati. d. Clement. j.in prin. verſ. vel per priuilegia ſedis apoſtolicæ.& d. Clement. j. §. fin.

CXVIII. Regula: Ne monachi in clericorũ infamiam,

damnum vel præiudicium quidquam agant, cauetur d. Clement. j. §. quibus, cum ſequentibus, vſque ad §. fin.

CXIX. Regula: De ratione ſui officij reddenda cauetur diſtinct. xxxviij. c. quando. §. cum verò. Hæc de officiis clericorum & monachorum. Sed & plura huiuſmodi officia vide ſ. cap. prox. quæſt. ij. Cum enim in eum caſum clericus peruenerit, quo ab initio ordinari non potuit clericatũ amittit. Quanquam hoc non eſt perpetuò verum, vt oſtendit Gratianus xv. q. j. cap. vltim. §. his ita reſpondetur.

DE EXCEPTIONE PRÆCEDENTium regularum generali.

Quamuis autem clericus & monachus contra officia hactenus enumerata agens ſit deponendus, vt ex præmiſſis patet: tamẽ eius exceptio hæc eſt: Niſi pœnitentiã egerit. Quæ tamen exceptio videtur reprobanda per ea quæ traduntur diſtin. 50. in prin. cum ſequentibus, vſque ad c. clericum qui. item c. de his. c. peruenit. c. accedens. c. quicunque. c. qui ſub. c. fidelior. §. fin. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ. c. prox. q. ij. reg. xv. Sed hiſce non obſtantibus, exceptio propoſita approbatur d. diſtinct. 50. cap. ſi poſt. §. econtrà. cum ſequentibus, vſque ad c. ſacerdos quidem. §. quomodo igitur. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi ficta fuerit pænitentia magis ſpe honoris eccleſiaſtici conſequendi, quàm odio criminis commiſſi. d. diſtinct. 50. c. ſacerdos. §. quomodo igitur, cum ſequẽtibus, vſque ad c. abſit. item d. diſtinct. 50. c. domino, cum c. ſequente. & c. præſbyteros. §. ſed illud. Altera replicatio eſt. Niſi crimina, de quibus pœnitentia acta eſt, fuerint manifeſta. d. c. præſbyteros. §. fin. & d. diſtin. 50. c. de his verò. Tertia replicatio eſt: Niſi pœnitens in hæreſim lapſus fuerit. d. diſtinct. 50. c. de eo autem. Quarta replicatio eſt: Niſi homicidium fecerit pœnitens. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quę propoſita ſunt ſ. reg. lxxiiij. Quinta replicatio eſt. Niſi pœnitens ad altiorem gradum aſcendere velit. d. diſtinct. 50. c. ſi duo. §. præmiſſis. cap. hi qui altario. Contradicit tamen d. c. hi qui. § ſed exemplo cum ſequentibus, vſque ad c. ex pœnitentib. Sexta replicatio videtur: Niſi iteratò deliquerit pœnitens. d. c. hi qui. §. quod ſi iteratò. Sed contrà reprobatur d. §. ſed exemplo. Hæc de exceptione pœnitentiæ generali. Nunc de priuilegiis clericorum dicendum.

DE PRIVILEGIIS ET REbus clericorum ac monachorum.

Cap. VI.

PRIMA regula: Sacerdotes ſunt ſal terræ diſtin. xciij. cap. ſacerdotes.

II. Regula: De immunitate clericorum & monachorum cauetur cap. quanquam. iiij. de cenſibus, in vj. Clement. vlt. de cenſibus. xvj. q. j. cap. iuxta ſanctionem. xxiij. q. viij. cap. in qualibet, in prin. & §. vniuerſos. l. j. C. de epiſcopis & clericis. Concordat item ſ. lib. eod. c. j. reg. xxiiij. & M. I. C. libro iij. c. iij. reg. j. in prin. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi munera ſint patrimonialia. xj. q. j. c. ſi quæ cauſæ. §. fin. Sed de hac exceptione aliíſque pluribus vide d. reg. xxiiij. & M. I. C. d. reg. j.

III. Regula: Ne clericis vis vel iniuria per laicos inferatur, cauetur xvj. q. vij. cap. contra, in prin. cap. laici. cap. inuentum. xvij. q. iiij. cap. ſi quis ſuadente. §. qui autem. l. x. C. de epiſcopis & clericis.

IIII. Regula: De pœna & abſolutione eius qui clericum percuſſit, cauetur d. c. ſi quis ſuadente, in princ. de quo cum aliis pluribus concordantibus vide ſ. lib. j. cap. viij. quæſt. v. cauſa vj. item cap. xiij. quæſt. iij. reg. j. except. vij.

V. Regula: Clerici de bonis ſuis teſtari, eáue alienare non prohibentur. c. j. de teſtamentis. xij. q. v. in prin. cum c. ſequente. c. fixum. Apoſt. canon. xxxix. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi tēpore clericatus vel epiſcopatus ſui adquiſierit. d. c. fixum. verſ. poſtquam autem. & d. q. v. c. j. in prin. & d. xij. q. iij. in prin. cum c. ſequente. item c. j. c. vt vnuſquiſq;. iij. & c. vlt. de peculio clericorum. c. j. in fine. & c. cum in vij. de teſtamentis. Concordant item ea quæ habentur ſ. capite viij. quæſt. x. reg. xvij. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ad ſuſtentandam vitam rebus in clericatu quæſitis vtatur. d. c. vlt. verſ. ſuſtentandæ vitæ cauſa. de peculio clericor. Altera replicatio videtur: Niſi mobilia ſint, quæ in clericatu adquiſiuit. Sed reprobatur c. relatum, xij. in prin. de teſtamentis. Tertia replicatio eſt: Niſi pauperibus largiatur. d. cap. relatum. xij. §. licet autem. & c. ad hæc. viij. eod. tit. Quarta replicatio eſt: Niſi religioſis locis de bonis in clericatu adquiſitis reliquerit. d. §. licet autem. verſ. & religioſis. Quinta replicatio eſt: Niſi iis qui in viuentis mi-

niſterio fuerint, aliquid ex bonis in clericatu adquiſitis reliquerit.d.§.licet autem.verſ.& illis qui viuenti. Sexta replicatio eſt: Niſi canonicam portionem eccleſiæ,à qua ei debetur,vel alteri eccleſiæ relinquat.xij.q.iij.c.vlt. Septima replicatio eſt: Niſi non occaſione clericatus, ſed ipſius perſonæ intuitu illi relictum vel adquiſitum ſit.ca.quia nos.ix.c.relatum.xij.c.cæterum.c.requiſiſti.xv.§.ſi verò.de teſtamentis.c.j.de ſucceſ.ab inteſtato.xij.q.iij.c.j.§.ſi autem ipſis.c.quicunque.q.v.c.fixum.verſ.hæreditaria ſucceſſione. Sanè quando præſumendum ſit occaſione clericatus, quando intuitu perſonæ adquiſitum eſſe, ex perſoua relinquentis definitur d.c.requiſiſti.xv. Planè propoſitæ replicationis duplicatio prima hæc eſt: Niſi ex rebus eccleſiæ adquiſierit: tunc enim, quamuis proprio nomine adquiſierit,tamen alienare nō poteſt.d.c.fixum.verſ.de facultatibus eccleſiæ.xij.q.iiij.in prin. cum c.ſequente,vſq; ad §.ſi quis verò.& c.vlt.item c.præſbyter.ij. & c.inquirendum.iiij. de peculio clericor. Altera propoſitæ replicationis duplicatio eſt:Niſi pro redemptione animæ epiſcopo ſit relictum vel donatum.xij.q.iij.c.Pontifices. Octaua replicatio eſt: Niſi clerico relictū ſit,vt alij reſtituat. d.c.Pontifices.§.fin.Nona replicatio eſt: Nſi epiſcopo & eccleſiæ coniunctim vel diſiunctim ſit relictum: hoc enim pro parre dimidia epiſcopo pleno iure adquiritur, vt id, cui voluerit,alienare poſſit.c.requiſiſti.xv.§.quod ſi relinquatur,cū ſequentib. de teſtamentis. Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi epiſcopo & eccleſiæ non cathedrali relictū ſit.d.§.quod ſi relinquatur. verſ.ſecus autē eſt. Altera duplicatio eſt: Niſi pro redemptione animæ epiſcopo & eccleſiæ ſit relictum. xij.q.iij.c.Pontifices. Hæc de prima propoſitæ regulæ exceptione,eiúſq; replicationibus ſint dicta: de qua re vide item M. I. C. lib.iij.c.iiij.de priuilegiis epiſcoporum, reg.xiij. Altera exceptio eſt: Niſi monachus ſit: hic enim de rebus ſuis teſtari,eáſve alienare prohibetur.c.quia ingredientibus.ij.de teſtamētis.xviij.q.ij.c.abbates.§.monachi. ver.aut peculiare xix.q.iij.c.quia ingredientibus.c.perlatum. Item concordat. M.I.C.lib.iij.c.iij.reg.v.in prin.Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi monachus liberos legitimos habeat. c. cum ſimus.xiiij.in fine de regularibus.xix.q.iij.c.penult.Nouell.v.§.decernimus. verſ. ſi verò filios. Altera replicatio eſt: Niſi heremita ſit monachus.xix.q.iij.ca.perlatum.§.econtrà. Tertia replicatio eſt: Niſi monachus epiſcopus ſit factus.
Quæ

Quę replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur xviij.q.j.c.j. Quarta replicatio eſt: Niſi monachus ad ſæcularem vitam redierit.xvij.quæſt.iiij.cap.hanc ergo.§.ſed notandum, cum ſequentibus. Contradicunt ea quæ habentur M.I.C. lib.iij. cap. iij. reg. vj. Plures propoſitæ exceptionis replicationes vide M.I.C. d.cap.iij.reg.v.

VI. Regula: Clerico defuncto regulariter eccleſia ſuccedit.xij.q.v.c.ſicubi,cum c.ſequente.ca.j.verſ.ſi autem anre.& c.vlt.§.fin.de ſucceſſionib.ab inteſtato.Concordat item M.I. C.lib.iij.c.iiij.de priuilegiis epiſcoporum,reg.xiiij.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi clericus facto teſtamento deceſſerit, ſeu res ſuas alij reliquerit.d.c.j.verſ.donare eis liceat.& xij.q.j.c.epiſcopi.c.ſint manifeſtæ.Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi tempore clericatus bona adquiſierit: de his enim teſtari, eáve aliis relinquere prohibetur, per ea quæ propoſita ſunt s̃.reg.prox.except.j.vbi etiam huius replicationis duplicationes videre licet. Altera replicatio eſt:Niſi defunctus hæreticos inſtituerit hęredes.c.ſi quis epiſcopus.v.& c.in eos.vj.de hæreticis. Tertia replicatio eſt: Niſi de rebus eccleſiæ teſtatus fuerit clericus.xij.q.j. c. epiſcopi.verſ. quidquid verò.q.v.c.obitum.c.fixum. verſ. quaſcunque res. Huius duplicato eſt : Niſi tantum de proprijs rebus eccleſiæ relinquat, quantum ex eius bonis aliis leget. d.q.v.cap.ſi epiſcopus:Quarta replicatio eſt: Niſi monachus teſtatus ſit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s̃.reg.prox.excep.ij.Hæc de prima exceptione.Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt:Niſi defunctus cognatos reliquerit:hi enim eccleſiæ in ſucceſſione pręferuntur.xij.q.v.c.vlt.ver.& ſine cognatione.xvij.q.iiij.c.vlt. Tertia exceptio eſt: Niſi defunctus à prælato illectus fuerit, vt clericus vel monachus fieret.xvj.q.vij.c.penult.in fine. Quis clerico ſuccedat.

VII. Regula: Collegio, non ſingulis hæreditas defuncti clerici adquiritur. cap. relatum. xij. §.nomine autem.de teſtamentis.

VIII. Regula: Si defunctus in diuerſis eccleſiis beneficia poſſedit: bona eius in iſtas eccleſias proportione ſunt diſtribuenda.d.c.relatum.xij.§.fin.

IX. Regula:Quibus deferatur ſucceſſio ſerui clerici facti ac defuncti, definitur ca.ſancto. ij.de ſucceſſio.ab inteſtato.

X. Regula,De foro clericorum ac monachorum competenti. Apud eccleſiaſticum, non ciuilem iudicem conueniendi.

niendi. c. ij. de foro competenti. c.ſæculares.ij.eod.tit.in.vj. c.at ſi clerici.iiij.de iudiciis.xj.q.j.c.j c.nullus iudicū.c.clericū c.continua.c.nullus clericus.c.ſi quis clericus.c.placuit.c. Chriſtianis.c.Syluester.c.relatum.ca.experientiæ.verſ.in his verò. c.ſi quiſquam.verſ.ſi quis autem.c.clericum. ca. ſi quæ cauſæ.§.cum ergo.c.de perſonis.c.peruenit.c fratris.c ſacerdotibus.ca.inolita.c.placuit.cap.de diuerſis.ca.ſi quis cum,in prin.c.ſi clericus.c.clericum,in prin.& §.ex his omnibus.xij. q.j.c.futuram.§.idem verò præſidens.Nouell.83.§.vbi autem dirimere.Nouell.133.§.ſi quis cōtra.Concordat item M.I.C. lib.iij.c.iij.reg.vij.& reg.x. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi clericus ſit coniugatus. Sed reprobatur c.vnico,de clericis coniugat.in vj. Alterā exceptio eſt: Niſi mutato habitu, tonſura & aliis, ſe pro laico gerat, aut vxorem ducat.d.c.vnico.verſ.in cæteris autem,vel niſi. ca.ex parte.ix.de clericis coniugatis.item c.ex parte.xxvij.de priuilegiis. ca.ſi iudex.xij.§.fin. de ſentent.excom.in vj. Tertia exceptio eſt: Niſi eccleſiaſticus iudex cauſam dirimere vel nolit, vel non poſſit.xj.q.j.c.ſi quis cum verſ.ſi autem noluerit.c.clericum.§.ex his omnib.ver.niſi fortè ciuilem cauſam. Nouell.83.§.vbi autem dirimere. Nouell.123.§.certè ſi quis. Contradicit c.qualiter.xvij.de iudiciis. Quarta exceptio videtur: Niſi criminalis,non ciuilis, actio aduerſus clericum inſtituatur. Sed reprobatur c.at ſi clerici.iiij.& c.clerici.viij. de iudiciis.item xj.q.j.c.ſicut enim.§.ex his omnibus.verſ.in criminali verò.Contradicit M. I. C.d.reg.x.except.ij.Quinta exceptio eſt: Niſi ciuilis actio, non criminalis aduerſus clericum intendatur. d.§.ex his omnibus. item d. q. j. c. ſtatuimus.§.quia ergo. Contradicit d c.ſtatuimus. §.fin cum c.ſequente.& d.q.j.c.nullus.c.aliud.§.fin. Sexta exceptio eſt:Niſi clericus depoſitus ſit & excommunicatus. c. cum non. x. de iudiciis.Concordāt ea quæ habentur.j. except.ix. Septima exceptio eſt: Niſi clericus fori præſcriptioni renunciauerit. l.xxxix.C.de epiſcopis & clericis.mutatur ac reprobatur exceptio propoſita c.ſi diligenti.xij.& c.ſignificaſti.xviij.de foro competenti Octaua exceptio videtur: Niſi de hoc ipſo dubitetur, an ſit clericus. Sed reprobatur ca.ſi.iudex. xij.de ſentent.excom.in vj. Nona exceptio eſt: Niſi clericus ſit incorrigibilis,& epiſcopo ſuo inobediens.xj.q.j.c.ſtatuimus.c. ſi quis ſacerdotum.c.petimus.c.iſtud eſt. Concordat item ſ. excep.vj.itē ſ.c.prox.reg.40.Decima exceptio eſt: Niſi prælatus

latus clerici conſentiat.xj.q.j.c.ſicut enim.§.ex his omnibus. verſ.niſi fortè cum conſenſu.Vndecima exceptio eſt:Niſi de prædiis agatur.xj.q.j ca ſi quæ cauſæ. § his ita reſpondetur. Duodecima exceptio videtur: Niſi debitum ſit liquidum. Sed reprobatur cap.ſæculares.ij. de foro competenti, in vj. Hæc de decima regula.

XI. Regula: Apud ſuum prælatum clerici conueniendi. ca.j.de foro competenti. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃. reg.prox.in prin. Cuius regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi clericus alij ſeruiat: hoc enim caſu videtur apud eum, cui ſeruit, conueniendus. Sed reprobatur c.cum contingat. xiij.d.tit. Altera exceptio eſt: Niſi alio loco deliquerit: hoc enim caſu ab epiſcopo loci, vbi deliquit, ſententia ferenda.cap.poſtulaſti.xiiij.eod.tit.

XII. Regula: Epiſcopus non ſolus, ſed cum ſenioribus vel ſynodo de cauſa clerici iudicare debet, per ea quæ propoſita ſunt s̃.lib.j.c.xij.de executione,q.j.except.ij.

XIII. Regula: A quot epiſcopis præſbyteri vel diaconi iudicandi ſint,definitur xv.quæſt.vij.cap.ſi quis tumidus.ca. fœlix.cap.ſi autem.

XIIII. Regula: Ne extra prouinciam ſuam in ius vocentur,cauetur iij.q.vj.ca.vltra.c.peregrina.c.non liceat.cap. neminem. ca.ſi quis clericus.q.ix.c.nec extra. v.q.iiij.c.duodecim.§.ſaluo.Concordãt item ea quæ habentur s̃.lib.prox. cap.ij.q.ij.except.xij. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi ad Papam fuerit appellatum, vel à Papa iudices dati. d.cap. vltra verſ.niſi tantùm ad apoſtolicam.d.cap.peregrina. verſ. ſalua in omnibus.d.c.non liceat.verſ.ſine præiudicio tamen. & §. reuerentia. Altera exceptio eſt: Niſi prælatus accuſetur.d.c.neminẽ, in fine.verſ. niſi prælatus ſit.vbi tamen non nulli legunt: Niſi ad ſedem apoſtolicam fuerit appellatum Plura de regula propoſita vide M.I.C. lib.iij.cap.iij.reg.viij. Vbi clerici in ius vocandi ſint.

XV. Regula: Clericus qui non eſt ſoluendo, præſtando iuramentum de ſoluendo, ſi poterit, abſoluendus eſt. cap. Odoardus.iij. de ſolutionibus.

XVI. Regula: Clerici laici ſunt digniores. vj.q.j.c. beatus. verſ.& cunctos ſubditos.

XVII. Regula: Laici clericis obedire debent, non imperare.c. eccleſia.x.in prin.de conſtitutionibus.c.vlt.in prin. de rebus eccleſiæ alienandis.

XVIII. Regula: Clerici à laicis non ſunt diiudicandi.

diſtinct. xxviij.cap.vlt.xj. q. j.c.ſacerdotibus.Concordant ea quæ habentur ſ.reg.x..in prin.& cap.j.reg.xvij.

X I X. Regula: Laici clericorum doctrinam & exempla ſequi debent. de conſecrat. diſtin. iij. cap.ne quis. verſ.ſed exemplum

X X. Regula: Clerici legibus ciuilibus pro ſe,non contra ſe vtuntur per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.j. c.ij.except. xiij.

X X I. Regula: clerici laicis fidelitatem iurare non tenentur.c.nimis.xxx.de iureiurando.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆCEDENTIUM regularum generalibus.

Hactenus priuilegia clericorum & monachorum enumerauimus,quorum tamen plura vide M.I.C.lib.iij.c.iij. Sed & huc pertinent ea quæ habentur de præbendis iis deceruendis de qua re dicetur j.c.prox.Planè iſtarum regularum aliquot ſuperſunt exceptiones generales ſiue communes, quarum prima hæc eſt: Niſi clericus relicto habitu & tonſura clericali ſe pro laico geſſerit: hoc enim caſu priuilegia clericatus amittit. per ea quæ propoſita ſunt ſ. reg. x. except.ij. & lib.j.cap.viij.quæſt.v.cauſa vj.except.viiij. Altera exceptio eſt:Niſi clericus ſit bigamus.c.vnico,de bigamis.in 6.Tertia exceptio eſt: Niſi clericus ſit ioculator. cap.vnico.in fine.de vita & honeſtate clericor,in vj. Quarta exceptio eſt niſi clericus circa diuina officia negligens ſit vel non reſideat. xvj. quæſt.j.cap.generaliter.l. xl. §. eos tamen. C. de epiſcopis & clericis. Hæc de exceptionibus generalibus. Sed & plures colligi poſſunt ex iis quæ ſ.cap.prox.ſunt propoſita. Si enim ea quæ ſunt ſui officij,clericus non præſtiterit, clericatum amittit.vt ſ. cap.prox. eſt oſtenſum. ideóque priuilegio clericali frui non debet. Sed & quæ exceptiones aduerſus ordinationem clericorum poſſunt opponi, quas ſ. c. iiij. enumerauimus: eæ aduerſus regulas priuilegiorum etiam non ineptè opponuntur.

DE PRAEBENDIS ET DIgnitatibus Cap. VII.

A Priuilegiis clericorum non ſunt ſeparanda ea quæ de præbendis & dignitatibus eccleſiaſticis traduntur:nam & hæc perinde ac priuilegia ſunt præmia clericatus.Ideoque de iis

de iis nunc nobis tractandum eſt. Et primum quidem de præbendis acquirendis: hinc de his amittendis ac auferendis: poſtremò de iis augendis, non minuendis, non diuidendis neque permutandis, &c.

I. DE ADQVIRENDIS PRÆbendis & dignitatibus.

I. Regula, De cauſis acquirendarum præbendarum. Cauſæ adquirendarum præbendarum ſunt hæ: Collatio, prouiſio, præſentatio, inſtitutio, electio, & reſcriptum ſeu mandatum Papæ. Quæ cauſæ conſtant ex cap. cum in illis. xvj. §. illis verò. & §. cum autem. de præbendis, in vj. His cauſis videtur accedere temporis præſcriptio. Sed hæc reprobatur cap. j. de regulis iuris, in vj. Concordant ea quæ habentur ĩ. cap. ix. reg. ij. except. j. Videtur item cauſis ſuprà enumeratis accedere ſucceſſio ex teſtamento & ab inteſtato. Sed & hæc cauſa reprobatur viij. quæſt. j. cap. apoſtolica. Concordant ea quæ habentur ĩ. cap. 10. quæſt. ij. reg. iiij.

II. Regula: Prædictis cauſis accedit ordinatio clerici: nam ordinato clerico de beneficio eſt prouidendum. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. iiij. quæſt. viij. reg. ix. Sed & approbatur cap. accepimus. xiij. de ætate & qualitate perficiendor. cap. propoſuit. vj. de filiis præſbyterorum. j. quæſt. ij. cap. ſacerdos. §. clerici quoque. cap. clerici omnes. xij. quæſt. cap. quia tua. §. de eorum quoque. Sanè ſi quis cauſam propoſitam ad inſtitutionem referat, vt ſit eadem cauſa inſtitutio & ordinatio, non refragor. Quanquam gloſſa in rubr. de inſtitutionibus, in vj. & in cap. j. de reg. iuris, in vj. inſtitutionis varias congerit ſignificationes.

DE COLLATIONE PRÆBENDARVM.

CAVSÆ EX QVIBVS PRÆbendæ conferendæ.

III. Regula: Si quis ad ſacros ordines promotus vel ordinatus ſit, præbendam illi conferendam ſ. reg. prox. dictum eſt. Alia cauſa eſt: Si Papa mandauerit vel reſcripſerit de præbenda alicui conferenda. Quæ cauſa cùm ipſo iure ſubſiſtat, plures recipit exceptiones, quarum aliquot ordine ſubiiciemus. Harum prima eſt: Niſi impetrans nomen ſuæ dignita

dignitatis in precibus ſuppreſſerit.cap. ad aures. viij. de reſcriptis. Altera exceptio eſt: Niſi antea pro alio per reſcriptum Papa interceſſerit. cap. mandatum. xxxviij. & cap. abbatem.xl.eod.tit. Huius replicatio eſt: Niſi antea executorias literas monitoriarum prædeceſſoris ſui Papa dederit.c. literis.xxxix.eod.tit. Plures propoſitæ exceptionis replicationes vide j.reg.lx.except.j.cum ſequentibus. Tertia exceptio eſt: Niſi is qui non eſt legitimæ ætatis, reſcriptum impetrauerit.c.ſi eo tẽpore.ix.de reſcriptis,in vj. Quarta exceptio videtur: Niſi in literis Papæ nulla ſit mentio laicorum, quorum beneficio præbendæ cõferuntur. Sed reprobatur c. dilectus.xxiiij.de præbendis. Quinta exceptio videtur: Niſi Papa ante coronationem ſuam reſcripſerit. Sed reprobatur extrauag.com.vlt.de ſenten. excom. Sexta exceptio eſt: Niſi is qui beneficium habet, literas de alio beneficio ſibi conferendo impetrauerit.c.ad aures.viij.cap.cum adeò.xvij.c.poſtulaſti.xxvij.c.ſi proponẽte.xlij.de reſcrip.c.cum teneamur. vj.de præbendis. Concordat item j.reg.viij. Huius exceptionis replicatio prima hęc eſt: Niſi impetrãs ignorauerit aliud beneficium antea ſibi fuiſſe collatum.c. gratia.vij. de reſcriptis,in vj. Altera replicatio eſt: Niſi motu proprio, non rogatus Papa alicui reſcriptum dederit.cap.ſi Romanus.iiij.de præbendis.c.ſi motu.xxiij.eo.tit.in vj. Tertia replicatio videtur: Niſi prius beneficium ſit modicum. Sed reprobatur d.c. xxiij.verſi.quantumcunque modicum.& c.ſi proponẽte.xlij. verſi.licet minus competens, de reſcriptis. Quarta replicatio videtur: Niſi priori beneficio renunciauerit. Sed reprobatur cap.ad audientiam.xxxj. eodem titu. Quinta replicatio eſt: Niſi in literis apoſtolicis de hoc ipſo, quòd aliud habeat beneficium, mentio ſit facta.c.cum teneamur.vj.verſic.niſi fortè in literis.de præbendis. Sexta replicatio eſt: Niſi præbendam habens, dignitatem ex reſcripto Papæ ſpectet: hoc enim caſu dignitatem poſtea vacãtem cõſequitur, licet præbendam habeat annexam. Clement.ſi iuxta.vj de præbendis. Plures huiuſmodi replicationes vide j.reg. viij. Sed & plures exceptiones vide j.reg.lviij.item ſ. lib.j.cap.iiij.reg.j.

QVIBVS CONFERENDÆ PRÆBENDÆ.

IIII. Regula: Indignis præbendæ non conferendæ.cap. graue nimis.xxix.de præbendis.cap. inter dilectos.xj.de excellib.prælator.

V. Regu

V. Regula: Laicis præbendæ non conſeruandæ. cap. quamuis. xvij. de decimis. Concordant ea quæ habentur ſ. cap.xij.reg.iiij.

VI. Regula: Clericis ſæcularibus præbendæ monaſteriorum non conferendæ. cap. vlt. §. præcipimus quoque. de ſtatu monachor.c. inter quatuor.v. de religioſis.c. poſſeſſiones.10.in fine.de rebus eccleſiæ alienandis.

VII. Regula: Pueris non conferendæ præbendæ.cap.ſuper.xxxv.de prębendis.Plura de regula propoſita vide ſ.cap. iiij.quæſt.ij.reg.xxxvj.

VIII. Regula: Beneficiatis ſeu iis qui beneficium habent,aliud beneficium non conferendum.d.cap.xxxv.verſic. & beneficiati.ca.quia nonnulli.iij.de clericis non reſidentib. c.quia in tantum.v.c.ad hæc.xiij.c. cum non. xv.c. cum iamdudum xviij.& c.de multa.xxviij.de præbend.c.j.verſ.neque duas.de exceſſibus prælator.c.cum ſingula. xxxij. in prin.de præbend.in vj.diſtin.lxx.c.vlt.§.omnino.xviij.q.iij.c.vnico.§. ſed & hoc.vxj.q.vij.c.per laicos §.fi.xxj.q.j.c.j.c.clericum.ca. vnum.item De religioſis domibus c.vlt.§.fi.Cōcordant item ea quæ propoſita ſunt ſ.reg iij.except.4.in prin.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi Papa diſpenſauerit.cap.de multa.xxviij.§.fi.de præbendis.c.ordinarij.iij.§.cæterùm.de officio ordinarij,in vj.Exemplum huiuſmodi diſpenſationis habetur xxj.q.j.c.relatio.& c.vlt. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi intra certum tempus à iudice ſtatuēdum diſpenſatio non fuerit oſtenſa.d. ca. ordinarij.iij.extrauag.com.vt quos.ij.§.vt eo.tit. Altera replicatio eſt: Niſi diſpenſatio fuerit generalis, vel de alio defectu:hæc enim non extenditur ad pluralitatem beneficiorum. ca.j.§.fin. de filiis præſbyterorum, in vj. Tertia replicatio eſt: Niſi ſuper alio defectu diſpenſatione impetrata,hoc diſſimulatio ſuper pluralitate beneficiorum diſpenſationem impetrauerit.c.vlt.d. tit. Quarta replicatio eſt: Niſi impetrās beneficium aliquod ſubticuit in impetrando.cap.non poteſt.xxj.in prin. de præbendis,in vj. Quinta replicatio eſt: Niſi diſpenſatione facta ſuper duobus beneficiis,tertium poſtea etiam receperit.d.c. non poteſt. xxj.§. illud autem. Sexta replicatio eſt: Niſi ita facta ſit diſpenſatio, Non obſtante quòd aliud beneficium obtineat, ei de aliquo beneficio prouideatur.d.c.non poteſt. xxj.§.cum verò.Septima replicatio eſt:Niſi generali diſpenſatione facta aut beneficiato conferatur, is cui confertur,

plura

plura quàm vnum beneficium habeat.cap.is cui.xix.de præbendis,in vj.ca.dudum.liiij.§. ſuppreſſit etiam de electione. Octaua replicatio eſt: Niſi beneficio quod habet, cura immineat animarum.d.ca.is cui.xix.verſi. dum tamen illi cura. Clement.j.in prin.de præbendis. Declaratur hæc replicatio d.c.dudũ.§.lite verò.verſi.ſed cum. Nona replicatio eſt: Niſi generali diſpenſatione facta, vt ei qui alia beneficia habet, conferatur: ei qui plura quàm duo beneficia habet, vel qui duo beneficia curata habet,conferatur.d.c.is cui.xix. verſi.ſi verò conceſſum fuerit. Decima replicatio eſt: Niſi ita facta ſit diſpenſatio, Vſq; ad beneplacitum diſpẽſantis: hoc enim caſu mortuo diſpenſante, expirat diſpẽſatio. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi gratioſè.v.de reſcriptis, in vj.Hæc eſt de exceptione diſpenſationis.Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi alterum beneficium impetrans prius dimittat.d.c.is cui.xix.verſi. niſi primo ille.de præbendis,in vj. Concordant ea quæ habentur j. reg.lxxv.in princ. Huius replicatio prima eſt: Niſi in collatione poſterioris beneficij non ſit facta mentio prioris.c. vlt. de officio legati, in vj. Huius duplicatio eſt: Niſi alius quàm legatus Pontificis conferens beneficium,prioris non fecerit mentionẽ.Clement.vlti.de officio iudicis ordinarij. Altera replicatio eſt: Niſi prius beneficium ſine licentia ſuperioris dimiſerit.xxj. q.ij.c.j.ca.ſi quis iam.§.aliud eſt.Concordant ea quæ habentur §.cap.v.reg.lxviij.Tertia replicatio eſt: Niſi prior eccleſia quam dimittit, miniſtris ſit deſtituta.d. q.ij.cap. placuit. Hæc de ſecunda exceptione.Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi vnam eccleſiam habeat intitulatam, alteram commendatam.xxj.q.j.c.clericum.§. ſed contra,cum cap.ſequente.c. vlt.in fine. Quarta exceptio eſt: Niſi perſonatus cum cura, vel præbenda,cui annexa eſt parochialis eccleſia, eidem conferatur.ca.ſuper eo.vj. & ca.cum ſingula. xxxij.in prin.verſi. niſi fortè vnus.de præbendis, in vj. Quinta exceptio videtur: Niſi vnam eccleſiam per alium adminiſtret.Sed reprobatur d.cap.cum ſingula.xxxij.in prin.verſi.etiamſi eadem cura. item Clement.vnica.§. fin.verſi.etiamſi cum ipſa. de ſupplenda neglig.prælator. Sexta exceptio videtur: Niſi prioratus vel aliæ dignitates, quæ pertinent ad collationem regularium prælatorum, plures vni conferantur. Sed reprobatur.§. fin. Septima exceptio videtur: Niſi plura non curata beneficia eidem conferantur.Sed reprobatur d.§.fin.verſi.
licet

licet etiam eiſdem prioratibus. Octaua exceptio videtur: Niſi conſuetudo loci extet in contrarium. Sed reprobatur cap.j.de conſuetud.in vj. Nona exceptio eſt: Niſi extra ciuitatem in villis plures eccleſias obtineat.xxj.quæſt.j.cap.j.§.fin. Decima exceptio eſt: Niſi eccleſia quæ proprios ſacerdotes alere non poteſt, alicui beneficium aliud habenti conferatur.cap.eam te decet.iiij.§.fin.de ætate & qualitate præficiendor.diſtinct.lxx.cap.vlt.§.ſi quæ. Concordat item ſ.ca.j.reg.v. Hæc de octaua regula eiúſque exceptionibus ſint dicta. Plures exceptiones vide ſ.reg.iij.except.vj.

IX. Regula: Duobus vna præbenda non conferenda. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ proponentur j.reg.cxij.

X. Regula: Abſenti quoque per alium poteſt præbenda conferri.cap.accedens.xxiiij.de præbendis.

XI. Regula: Ignobilibus præbendæ conferri poſſunt, conſuetudine non obſtante.c.venerabilis.xxxvij.d.tit. A quibus & cui præbendę cōferantur.

XII. Regula: Ne quis ſibi ipſi conferat præbendam, cauetur cap.vlt.de inſtitutionibus.cap.ad aures.iij.de exceſſib. prælatorum. Concordant ea quæ habentur j.cap.xiiij.quæſt.iij.reg.v.

XIII. Regula: Diuitibus, qui per ſe ſuſtentari poſſunt, præbendæ non conferendę.j.q.ij.c.clericos.c.paſtor.c.ſi quis propter.c.viduas.xvj.q.j.c.vlt.§.clericos. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi omnia quæ habent, in commune conferant. d.c.paſtor.§.verùm his.& d.quæſt.ij.cap.ſacerdos.

XIIII. Regula: Etiam in ſacris non conſtituto præbendæ ſunt conferendæ. cap.vlt. de inſtitutionibus, in vj.c.ſi pro clericis.viij.de præbendis, in vj.

XV. Regula: Hæreticis vel eorum fautoribus, receptatorib.& credentibus præbendæ conferendæ non ſunt.c.quicunque.ij.§.hæretici, de hæreticis, in vj.

XVI. Regula: Liberis quoque hæreticorum vſque ad ſecundam generationem præbendæ non conferendę.d.§.hęretici.verſi.ipſorúmque filij.c.ſtatutum.xv. eod.tit.& ca.vnicum.§.contra natos de ſchiſmaticis, in vj.

XVII. Regula: Si duo ſunt expectantes, vtri conferendum, proponetur j.reg.lxj. cum ſequentibus. Hactenus quibus præbendæ conferendæ ſint, eſt oſtenſum: cuius tamen plures regulas vide ſupra cap.iiij. quæſt.ij. & infra reg.lxix. cum ſequentibus.

A QVI

A QVIBVS CONFERENDÆ PRÆbendæ, ſeu quibus conferendi ius competat?

XVII. Regula: Laicis ius conferendi non competit. cap. cum & plantare. iij. in prin. de priuilegiis. cap. in Lateranenſi. xxxj. in prin. de præbendis. cap. relatum. xxj. in princ. de iure patronatus. xvj. quæſt. vij. cap. ſi quis deinceps. cap. quoniam. cap. ſi quis epiſcopus. cap. ſanè. cap. ſi quis clericus. ca. conſtitutiones. cap. per laicos. cap ſi plures. §. vt ergo. cap. laici. cap. inuentum. cap. decimas. Concordant item ea quæ habentur ſ. cap. proxi. quæſt. iij reg. 10. item j. cap. 10. quæſt. ij. reg. v. & cap. xij. reg. vj. Propoſitæ regulæ exceptio hæc eſt: Niſi conſenſu epiſcopi acceſſerit. Quæ exceptio ex iam propoſitis conſtat. Concordat d. cap. inuentum. §. fin.

XVIII. Regula: Solus epiſcopus, non alius conferendi præbendas ius habet. xvj. q. vij. cap. nullus omnino. cap. ſicut. Huius exceptiones vide j. poſt reg. xxvj.

XIX. Regula: Capitulo ſede vacante ius conferendi non competit. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. ij. except. iij.

XX. Regula: Si ſede vacante capitulo mandatum ſit de præbenda alicui conferenda, epiſcopus poſtea electus exequi mandatum tenetur. c. eam te. vij. de reſcriptis.

XXI. Regula: Beneficia vacantia in curia alius quàm Papa conferre non poteſt. c. licet. ij. de præbendis, in vj. extrauag. com. j. etſi. iij. ad Romani. xiiij. eo. tit. Declaratur regula propoſita definitione vacantium in curia c. præſenti. 34. de præbendis, in vj. item extrauag. comm. ex debito. iiij. de electione. & extrauag. com. ad regimem. xiij. de præbendis. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi duobus de beneficio in curia litigantibus, vno decedente. alter cauſam perſequatur: vel vterque deceſſerit. vnus in curia, alter extra curiã. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur Clement. j. vt lite pedente nihil innouetur. Altera exceptio eſt: Niſi alij ſpecialis & expreſſa conferendi poteſtas à Papa ſit attributa. c. licet. ij. §. fin. verſ. niſi ei ſit ſuper. de præbendis, in vj. Tertia exceptio eſt: Niſi intra menſem à die vacationis Papa non contulerit. c. ſtatutũ. iij. eo. tit. Quarta exceptio eſt: Niſi mortuo Papa vacare in curia cœperint, ipſa ſede apoſtolica vacante. c. ſi apoſtolica. 35. d. tit. Quinta exceptio eſt: Niſi Papa, antequam contulerit, mortuus ſit. d. c. 35. verſ. idem volumus. Sexta exceptio eſt: Niſi penſiones annuæ vacare in curia cœperĩt.

cœperint.extrauag.communicat.ex debito.iiij.§.penſiones inſuper. de electione.

XXII. Regula: Legatus Papæ confert beneficium vacans,licet illud ſpectet ad præſentationem alicuius clerici.c. dilectus.vj.de officio legati.ca.cũ dilectus.xxviij.de iure patronatus.Huius exceptio prima eſt:Niſi legatus nõ ſit cardinalis:tunc enim ſine ſpeciali mandato non confert.c.j.de officio legati,in vj. Altera exceptio eſt: Niſi legati officiũ fuerit finitum: tunc enim ſimul finitur reſeruatio eius. ca. præſenti.iij.eod.tit. Cuius replicatio eſt: Niſi durante officio ad collationẽ ſit proceſſum.d.c. iij.verſ. dummodo ad collationem. Tertia exceptio eſt:Niſi pendente vna reſeruatione eiuſdem legati,in eadem eccleſia aliam faciat. d. c.præſenti. iij. §. cæterum. Quarta exceptio eſt: Niſi legatus cathedralem, regularem vel collegiatam eccleſiam, eiúſue dignitatem electiuam conferat.cap. deliberatione.iiij.in prin.vſque ad §.prohibemus.eod.tit.

XXIII. Regula: Si duobus conferendi ius competat, vnus ſine altero conferre non poteſt.Cuius exceptio eſt:Niſi alter vel mortuus ſit,vel ſuſpenſus.c.j.in prin.ne ſede vacante,in vj.cap.vlt.in fine.de regularib. in vj.

XXIIII. Regula:Si is cui conferendi ius competit,mãdato Papæ de cõferendo non pareat executor datus conferre poteſt.c.ſi capitulo.v.de conceſſ.præbendæ,in vj. Tempus negligentiæ definitur c.vlt.§.fin.de conſuetud. in vj.

XXV. Regula:Is quoque cui à Papa mãdatum eſt,conferre poteſt, quamuis aliâs ius conferendi non habeat.d. c. v.& c.quia tua. v.verſ.niſi fortè.de conceſſ.præbendæ.Cuius exceptio eſt: Niſi mandatum ſit limitatum. tunc enim extra limites ipſius mandatarius conferre non poteſt: ſed is conferet, cui ius conferendi aliâs competit, exemplo cap.ſi clericus.xj.§.& eidem. de præbendis,in vj.

XXVI. Regula; De eo cui ceſſum eſt ius conferendi ab eo cui competit, & eo qui eſt in quaſi poſſeſſione iuris conferendi,cauetur ca.cum veniſſent. vj. de inſtitutionibus. Planè legatus Papæ ius conferendi alteri cedere prohibetur c.deliberatione.iiij.§.prohibemus. de officio legati,in vj.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆCEDENtium regularum generalibus.

Hactenus, quibus præbendas conferendi ius competat,

oſtenſum eſt: cuius tamen plures regulas vide s̃. cap. iiij. q. iij. Planè iſtarum regularum ſuperſunt nonnullæ exceptiones generales quibus ius conferendi ad alios trãsfertur. Harum prima hæc eſt: Niſi is cui ius conferendi competit, vacantem præbendam intra ſex menſes alij non contulerit: hoc enim caſu ius conferendi amittit. cap. nulla. ij. §. cum verò. de conceſſione præbendæ. ca. cum multa. xxviij. §. is quoque verſ. etſi vltra. de præbendis. c. literas. iiij. c. dilecto. v. de ſupplenda negligẽtia prælator. Concordant item ea quæ habẽtur paulò inferius reg. prox. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi is cui ius conferendi competit fuerit excommunicatus vel ſuſpenſus: hoc enim tempus illi in ſex menſibus non computatur. c. quia. v. in prin. vſque ad §. tempus. de conceſſ. præbendæ. Altera replicatio eſt: Niſi apud ſedem apoſtolicam fuerit: nam nec hoc tempus in ſex menſibus ei imputatur. d. c. quia. v. §. tempus. Tertia replicatio eſt: Niſi ignorauerit præbendam vacare. d. c. quia. v. §. fin. Quarta replicatio eſt: Niſi in eccleſia non ſint diſtinctæ præbendæ, nec certus canonicorum numerus. c. ex parte. x. eod. tit. Quinta replicatio eſt: Niſi epiſcopus fuerit eligendus: in hoc enim intra ſex menſes eligendo negligentia commiſſa ius eligendi ad ſuperiorem non deuoluit. c. dilectus. xij. eod. tit. Sexta replicatio eſt: Niſi is cui ius conferendi competit, mortuus ſit. c. illa deuotionis. ij. §. fin. ne ſede vacãte aliquid. Hæc de prima exceptione generali. Altera exceptio eſt: Niſi is cui ius conferendi competit, antea indignis contulerit. c. graue nimis. xxix. verſ. ita vt qui poſt. de præbendis. c. poſtulaſtis. vij. in princ. verſ. illi verò qui. de clerico excommunicato. Tertia exceptio eſt: Niſi eandem præbendam duobus contulerit, priore collatione non infirmata. c. inter dilectos. xj. §. quia verò cantor. de exceſſibus prælator. Quarta exceptio eſt: Niſi is cui ius conferendi competit, fuerit excommunicatus vel ſuſpenſus. Clement. j. §. ſi quis autem. verſ. abbate autem. de ſtatu monachor.

XXVII. Regula: In caſibus prædictis ius conferendi ad ſuperiorem tranſit, vt ex iam propoſitis patet. Concordat cap. poſtulaſtis. xv. de conceſſ. præbendæ. cap. licet. iij. de ſuppl. neglig. prælatorum. Clement. j. in princ. eod. tit. Huc quoque pertinent ea quæ habentur j̃. cap. viij. quæſt. ix. reg. ij. & cap. x. quæſt. ij. reg. ij.

QVID CONFERENDVM?

XXVIII.

XXVIII. Regula: De præbenda nondum vacante alij non conferenda vel promittenda, cauetur c.j.& c. nulla.ij.in prin.c.relatum.iij.c.ex tenore.xiij.& c.vlt.de conceſ.præbendæ.vij.q.j.c.cum qui.Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi proprietas non vacantis eccleſiæ alienetur.c.conſultationib. iiij.de donationibus. Altera exceptio eſt:Niſi generaliter de præbenda aliqua vacatura,nõ hac vel illa alicui promittatur c.accedens.xiiij.de conceſſ.præbendæ.c.ne captandæ. iij. eo. tit.in vj. Contradicit c.deteſtanda.ij. eod.tit.in vj. quo videtur exceptio propoſita reprobari ac tolli. Tertia exceptio eſt: Niſi alij antea non fuerit rectè aſſignata præbenda.cap. propoſuit.iiij.de conceſſ.præbendæ.c.vlt.de iure patronatus. c.ex ore.iij.§. quia verò.de iis quæ fiunt à maiore parte cap. Huius replicatio eſt: Niſi prior collatio per ſententiam non fuerit ante ſecundã infirmata.c.poſt electionẽ.vij.de conceſ. præbendæ.c.inter dilectos.xj.§.cum igitur.de exceſſib.prælator.Quarta exceptio eſt:Niſi prior,cui præbenda conceſſa fuit,aliam præbendam vel dignitatem fuerit nactus. c. cum in cunctis.vij.§.cum verò.de electione. c.cum noſtris.vj.& c. literas.ix.de conceſſ.præbendæ.c.cum ſingula.xxxij.in prin. verſ.ſtatuentes.de præbendis, in vj. Planè replicationis loco notandum,quamuis præbenda eius qui aliam nactus eſt, alteri conferri poſſit;tamen eo non requiſitó aliũ in poſſeſſionem eius induci non poſſe.c.de multa.xxviij.§.is quoque.de præbẽdis.c.licet.xxviij.eo.tit.in vj. Quinta exceptio eſt:Niſi eius,qui religionẽ ingreſſus eſt,præbẽda alij cõferatur. Quæ exceptio cùm ipſo iure ſubſiſtat, recipit replicationem hãc: Niſi ingreſſus intra annum probationis ſit conſtiturus. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. beneficium. iiij. de regularibus,in vj. Sexta exceptio eſt: Niſi prior, cui præbenda collata eſt, nondum ſe declarauerit de ea acceptanda. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. ſi tibi xvij. de præbendis, in vj. Huius exceptionis replicatio prima eſt:Niſi conſenſui nullum tempus ſit præſtitutum.d.c. xvij. verſ. ipſe tamen epiſcopus. Altera replicatio eſt: Niſi ignorauerit conditionem temporis, intra quod conſentire debuit, extitiſſe. Cuius duplicatio eſt; Niſi publicè notum fuerit.Clement.j.§.fin.de cõceſſione præbendæ. Septima exceptio eſt: Niſi priori nondum fuerit beneficium collatum, ſed mandatum ſaltem de beneficio ei cõferendo. c. j.de conceſſ.præbendæ, in vj. Cuius replicatio prima hæc eſt: Niſi

 mandatum

mandatum ſit præſentatum.ca. ſi capitulo, v. eod. tit. Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi executor non fuerit datus, vel datus quidem, non tamen ad prouidendum, ſed ad compellendum. cap. ſi ſoli. vj. eod. tit. Altera duplicatio eſt: Niſi ſoli executori, non ei ad quem collatio pertinet, mandatum fuerit præſentatum. d. c. vj. verſ. aut ſoli executori. Tertia duplicatio eſt: Niſi mandatum ſit conditionale, nec eius conditio extiterit. Quæ duplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur Clement. j. de conceſſ. præbendæ. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt; Niſi inhibitio ratione mandati ab executore ſit facta. d. ca. vj. verſ. aut executor huiuſmodi ordinario. item c. executor. iiij. §. fin. eod. tit. Huius duplicatio eſt: Niſi inhibitio fuerit generalis, non ſpecialis. Quæ duplicatio approbatur ſimul & declaratur d. c. executor. iiij. Tertia replicatio eſt: Niſi expectans petierit ſibi conferri beneficium vacans, aut receperit oblatum. Clement. j. §. quinimò, de conceſſ. præbendæ.

XXIX. Regula: Ne alterius eccleſiæ clerico ex prouentibus eccleſiæ penſio pro beneficio cõferatur, cauetur c. extirpandæ. xxx. §. fi. de præbendis. Cuius exceptio eſt: Niſi eccleſia cathedralis inopia laboret: tũc enim ex capellis ei ſubiectis præbendæ conferri poſſunt. c. expoſuiſti. xxxiij. eo. tit.

Mandatũ de conferendo beneficio de quo bene ficio accipiantur.

XXX. Regula: Mandatum de conferendo beneficio, de ſimplici beneficio accipitur, non eo quod dignitatem habet annexam. cap. vlt. d. tit.

XXXI. Regula: Mandatum de conferenda præbenda vel dignitate. curatum beneficium non continet. cap. cum in illis. xvj. in prin. vſque ad §. illis verò. de præbendis, in vj. Clement. j. in prin. eod. tit.

XXXII. Regula: Mandatum de dignitate conferenda non continet eam quę per electionem datur. d. c. cum *in illis* xvj. §. illis verò. & d. Clement. j. §. ad hoc.

XXXIII. Regula: Mandatum de beneficio certi modi vel generis conferendo ad alterius modi vel generis beneficium non extenditur. d. c. cum in illis. xvj. §. cum autem. Huius exceptio videtur: Niſi is qui impetrauit mandatum, deterioris generis vel modi beneficio ſit contentus. Sed reprobatur cap. cum de non. xxvij. eod. tit.

XXXIIII. Regula: Mandatũ de beneficio conferendo ad duos ſcriptum, non extenditur ad beneficium vnius tantùm, ſed commune: & contrà. d. cap. cum in illis. xvj. §. fin.

XXXV.

XXXV. Regula: Mandatum de beneficio conferendo non continet hoſpitalia,& ſimilia, horúmque eccleſias. Clement. per literas.ij.de præbendis.

XXXVI. Regula: Mandatum de conferendo beneficio ad collationem mandatarij pertinente, non continet beneficium per ipſius negligentiam ad alium deuolutum. Clement. ſi de beneficio.v.eod.tit.

XXXVII. Regula: Mandatum de conferendo beneficio non continet beneficium, cuius is qui mandatum impetrauerit,non eſt capax,exemplo cap.cum de. v. in fine.& cap. ei cui xxix.de præbendis,in vj.

XXXVIII. Regula: Mandatum de beneficio ſęculari conferendo, continet beneficium à ſęcularibus clericis pręſcriptum, etiam ſi id religioſi aliquando adminiſtrauerint. d.cap.cum de v.in prin.

XXXIX. Regula: Mandatum de beneficio certę ſummę conferendo non pertinet ad penſionem.cap. quamuis. iiij.in prin.de prębendis,in vj.

XL. Regula: In mandato de beneficio conferendo vocabulum eccleſię non comprehendit eccleſiam cathedralem d.cap.quamuis.iiij. §.quanquam,in fine.

XLI. Regula: Mandatum de beneficio primùm vacaturo conferendo,regulariter primum vacans comprehendit.c. mandato. x. de prębendis, in vj. Cuius exceptio prima hęc eſt: Niſi plura beneficia ſimul vacare cœperint: hoc enim caſu non omnia debentur,ſed ordo ſcripturę ſpectandus eſt.d. c.x.verſ.ſi verò plura beneficia. de qua exceptione vide plura j.reg.prox. Altera exceptio eſt: Niſi primum vacans ante acceptationem impetrantis alij fuerit collatum.cap.j.& cap. ſi ſoli.vj.de conceſſ.prębendę,in vj.cap. ſi clericus.xj. de prębendis in vj. Tertia exceptio eſt: Niſi beneficium primùm vacans fuerit permutatum.c. vnico, de rerum permut.in vj. Clement. vnica, eod. tit. Quarta exceptio eſt: Niſi alius in fraudem expectantis tenui prębendę renunciauerit.cap. vlt. de renunciat.in vj. Plures propoſitę regulę exceptiones vide in regulis proximè præcedentibus & ſequentibus, per quas propoſita regula diſtinguitur.

XLII. Regula: Si mandato facto de præbenda vacatura conferenda, plures ſimul vacare cœperint: quæ ex iis debeantur,in ſpeciali caſu definitur cap.mandato. x. verſ.ſi verò plura, de præbendis, in vj. Idem in aliis caſibus definitur

t 3 cap.

cap.ſi pluribus.xxiiij.eod.tit.

XLIII. Regula: Mandato de præbenda conferenda non continetur præbenda, quæ ex conſuetudine debetur epiſcopo.cap.cum in eccleſia.xxv.d.tit.

XLIIII. Regula: Mandatum de beneficio vacaturo conferendo non continet beneficium nouiter inſtitutum. Clement.vlt.dereſcriptis.

XLV. Regula: Hoſpitalia in beneficium non conferenda cauetur Clement.quia contingit.ij.§.vt autē.de religioſis domibus. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.reg.xxxv.

QVANTVM CONFERENDVM?

XLVI. Regula: Tantum conferendum, quantum ſufficit oneri ac dignitati eccleſiaſticæ ſuſtinendæ.c.extirpandæ. xxx.in prin.de præbendis.cap.j.eod.tit.in.vj.

XLVII. Regula: Sine diminutione eccleſiaſtica beneficia conferenda cap.j.vt eccleſiaſtica beneficia ſine diminut.conf.

QVANDO CONFERENDVM?

XLVIII. Regula: Intra ſex menſes ab eo tempore, quo beneficium vacare cœpit, alij conferendum eſt. cap.nulla.ij. §.cum verò.de conceſſ. præbendæ. cap. de multa.xxviij.§.is quoque. de præbendis. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.poſt reg.xxvj.except.gener.j.

ANTECEDENTIA COLLATIONEM.

XLIX. Regula: De clericis, quibus beneficia conferenda ſunt, à patronis epiſcopo præſentandis cauetur cap.in Lateranenſi. xxxj. §. nos autem de præbendis. Concordant ea quæ habentur ſ. cap. xiiij. q.iij.reg.j. vbi etiam exceptiones huius regulæ proponentur.

L. Regula: Si eccleſia collegiata habeat præſentationem, præſentabit prælatus cum conſenſu capituli: alioquin non valet quod actum eſt. cap.ea noſcitur. vj. de iis quæ fiunt à prælatis.

LI. Regula: Ne ſine conſenſu capituli prælatus conferat præbendas, cauetur c.paſtoralis.ix.d.tit. Concordant ea quæ habentur ſ.c.iiij.q.vj.reg.ij.

LII. Regula: Ne ſine conſilio eius qui conſulendus eſt, collatio fiat, patet ex iam propoſitis. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi is cuius conſilium requiritur, mortuus ſit, vel longè abſit.c.vnico.§.vbi verò ne ſede vacante, in vj.

LIII.

LIII. Regula: Ne ad preces hæreticorum collatio fiat, cauetur c.quicunque.ij.§.ad hæc.de hæreticis,in vj.

LIIII. Regula: Ne precio interueniente fiat collatio, cauetur j.q.vij.c.cauendum.extrauag. com.cum deteſtabile. ij.§.per electionem.de Simonia.

ADIVNCTA COLLATIONIS.

LV. Regula: In collatione poteſt ei cui confertur, onus imponi atque conditio, ſub qua ei conferatur, ad quam acceptans adſtringitur.c.ſignificatum.xj.de præbendis.

LVI. Regula: Vt clericus cautione data profiteatur, ſe precariæ nomine res eccleſię, quas accipit, tenere, cauetur xij.q.ij.cap.ſæpe fit.

LVII. Regula: De expenſis pro gratiis ſoluendis cauetur,extrauag.Ioan.xxij.vnica,de ſentent.excommunicat.

EVENTVS COLLATIONIS, ET DE actionibus beneficialibus.

LVIII. Regula: Is cui præbenda collata eſt, cui certus ordo eſt annexus,intra annum ſacerdos fieri debet.cap licet canon.xiiij.§.is etiam.de electione, in vj.Clement. vt ij. 2. §. illi verò. de ętate & qualitate pręficiendor. Clement. vnica, de officio vicarij. Clement. j.§.cęterùm. verſ. qui autem. de ſtatu monachor. Plura de hac regula vide J. cap.xj.de parochis,reg.iiij.

LIX. Regula: Ex mandato Papæ de conferenda præbenda,item ex collatione, aliiſq; ſimilibus cauſis ſuprà enumeratis competit actio beneficialis, qua quis præbendam petere ac perſequi poteſt: item ſi præbenda collata euicta ſit,eo nomine agere poteſt.c.inter cætera.xvij.de præbendis. Iſtarum cauſarum exceptio generalis prima hæc eſt: Niſi actor qui mandatum impetrauit, primùm vacantem præbendam petere neglexerit,c.ſi clericus.xj.in prin.de præbendis, in vj. Cuius replicatio prima eſt: Niſi authoritate apoſtolica impetrãs fuerit effectus canonicus.d.c.ſi clericus. xj. §. verùm ſi præfatus. Altera exceptio eſt: Niſi cum abſenti collatio facta eſſet,ac terminus ad conſentiendum conſtitutus,intra terminum non declarauerit ſuum conſenſum. Quę exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. ſi tibi. xvij. de præbendis, in vj. Tertia exceptio eſt: Niſi actor vi beneficium occupauerit. cap.eum qui.xviij.eod.tit. Quarta exceptio eſt: Niſi expectans aliud beneficium poſtea ſit adeptus

ca.ſi pauper.xxx.d.tit.Clement.gratiæ.iiij.de reſcriptis. Huius replicatio videtur: Niſi ei quod poſtea nactus eſt, renunciauerit. Sed reprobatur d.c.iiij.verſ.licet illud reſignauerit. Quinta exceptio eſt: Niſi cōcedens beneficium, antequam ſit collatum, fuerit mortuus. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. ſi cui.xxxvj. de præbendis. in vj. Sexta exceptio eſt: Niſi mandatum de beneficio conferendo fuerit reuocatum. Hæc exceptio approbatur exemplo c. vlt.in prin.de conceſſ.præbendæ,in vj.extrauag.comm.ex ſupernę. ij.de præbendis. Cuius replicatio eſt: Niſi mandatum impetrans habeat ius quæſitum: hoc enim reuocatione, præſertim generali, non cenſetur reuocatum.c.ſi is cui.xxxix.de præbendis. in vj. Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi non in re, ſed ad rem habeat ius quæſitum: hoc enim nihilominus cenſetur reuocatum. d.c.xxxix.verſ. ius tamen quod ad dignitatem. Huius triplicatio prima eſt: Niſi in principali ſeu digniori habeat ius quæſitum. hoc enim caſu ius ad acceſſorium quærendum non cenſetur reuocatum. d.c.xxxix. verſ.non ſic autem. Huius quadruplicatio eſt: Niſi vltra numerum ſtatutū factus ſit canonicus præbendam expectans. Quæ quadruplicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. vlt. in prin.vſq; ad §.ſanè in iis.de conceſ.præbendæ,in vj.Altera propoſitæ replicationis duplicatio eſt: Niſi inutiliter habeat ius in re quæſitum. Quæ duplicatio approbatur exemplo c. quodam. 40.de præbendis, in vj. Tertia duplicatio eſt: Niſi in iure quæſito nondum ad collationem fuerit peruentum. d.c.vlt.§.ſanè in iis.Hæc de ſexta exceptione. Septima exceptio eſt: Niſi habens mandatū de præbenda quam acceptauerit, ſibi conferenda: vnam, antequam vacauerit, acceptet. Quæ exceptio approbatur ſub conditione.c.ne captandę.iij. de conceſſ. præbendæ, in vj. Octaua exceptio videtur: Niſi diœceſis, ad quam mandatum de præbenda conferenda directum eſt, medio tempore in duas ſit diuiſa. Sed reprobatur extrauag.com.vnica, de officio delegati.& extrauag. Ioan.21. j.de conceſ.præbendæ.Hæc de exceptionib.aduerſus cauſas propoſitæ actionis.Sed & plures huiuſmodi exceptiones vide s.reg.iij. Item aduerſus collationem beneficiorum exceptiones, ex perſona quidē cōferentis ſumptas, licet colligere ex ſuperioribus regulis, nimirū reg.xvij.cum decem ſequentib.Ex perſona verò eius cui collatio facta eſt, deſumptas licet colligere ex ſuperiori reg.iiij. cum duodecim ſequentib

Ex

Ex re item collata deſumptas colligere licet ex ſuperiori reg. xxviij. cum nouemdecim regulis ſequentibus. Ex tempore deniq; &antecedentibus ex ſuperiori reg.48.cum ſex ſequétibus. Poſtremò exceptionum quoque loco repeti poſſunt cauſæ, ex quibus præbendæ & dignitates admittuntur, quas inferius reg.72. cum ſequentibus enumerabimus.

QVIBVS DATVR ACTIO beneficialis?

LX. Regula: Receptis authoritate apoſtolica competit actio præbendæ conferendæ præ cæteris. c. hi qui.xij. cum duob. cc. ſequentib. de præbendis, in vj. Declaratur regula propoſita definitione eorum qui apoſtolica authoritate recepti dicuntur, d. c. xij. verſ. eum quoque qui ad. item c. ſi eum.ix.&.c.ſi apoſtolicæ.21. eod.tit. Huius regulæ exceptio hæc eſt: Niſi Papa non præceperit, ſed conceſſerit ſaltem facultatem iis ad quos ſpectat receptio, aliquem recipiendi. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur. c. cum aliquibus.iiij.de reſcriptis,in vj.

LXI. Regula: Si duo diuerſo tempore mandatum de conferenda ſibi præbenda vacante vel vacatura impetraſſent: prior impetrans poſteriori eſt præferendus.c.eum.vij.c. quia ſæpe. xv. de præbendis, in vj. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi cōtraria voluntas mandantis probetur.d.c.xv. verſ. ex quo de intentione mandantis. c. quædam. 40. verſ. quem omnibus etiam.& verſ.prima enim.eod.tit.item c.authoritate. vij. de conceſſ. præbendæ, in vj. Altera exceptio eſt: Niſi tres diuerſis temporibus mandatum impetraſſent ita, vt tertius primò, non autem ſecundo præferretur: hoc enim caſu ſecundus primo præfertur, quamuis de eius prærogatiua in ſuo mandato nihil ſit adiectum.d.c.authoritate. vij. Tertia exceptio videtur: Niſi poſterior prius ſuas literas præſentauerit, & prius receptus fuerit. Sed reprobatur c. tibi.xij.de reſcriptis,in vj.ca.eum.vij.in fine.de præbendis,in vj. Planè admittitur exceptio propoſita primùm quidem, ſi priori dolus vel notabilis negligentia poſſit imputari.d.c.xij. verſ.dum tamen dolus. Deinde admittitur, ſi cum prior ſub conditione, poſterior purè mandatum impetraſſet, ante exiſtentem prioris conditionem poſterior fuerit receptus.c.a.ſi pro te. xv. de reſcriptis, in vj. Quarta exceptio eſt: Niſi vacante dignitate, cui annexa eſt præbenda, prior præbendam

tantùm, poſterior verò dignitatem cum præbenda in ſuis literis impetrauerit:hoc enim caſu poſterior priori præfertur c.quia ſæpe.xv. in fine. de præbendis.in vj. Quinta exceptio eſt: Niſi prius mandatum fuerit generale.poſterius de certa perſona ſpeciale. c. dudum.xiiij.eod.tit. Sexta exceptio eſt: Niſi cum ſub diuerſis conditionibus duo impetraſſent, poſterioris conditio prior extiterit. c.ſuſceptum.vj.§.fin.de reſcriptis,in vj. Septima exceptio eſt: Niſi prioris mandato reuocato & poſtea contra reuocationem reſtituto, poſterior medio tempore mandatum imperrauerit. ca. quamuis viij.eod.tit. Octaua exceptio eſt:Niſi duobus ſucceſſiue à patrono præſentatis, poſterior ſit inſtitutus:hic enim priori eſt præferendus, per ea quæ proponentur ī.reg.lxiiij. Nona exceptio eſt: Niſi prioris mandatum per exceptionem poſſit elidi. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt s̄. reg.lviiij.excep.j.cum ſequentib.

LXII. Regula:Si cùm duo mandatum de præbenda ſibi conferenda impetraſſent, non appareat vter prior impetrauerit:vtri competat actio, definitur diſtinguendo c. dudum. xiiij.de reſcriptis. in vj.cap. ſi à ſede. 31. de præbendis. in vj.

LXIII. Regula:Si vni ex conſuetudine.alij ex reſcripto Papæ debeatur collatio præbendæ:ille huic erit præferendus cap.vlt.de conſuetud.in.vj.c.ſi propter. x. de reſcriptis, in vj.

LXIIII. Regula:ſi duobus præſentatis,vnus ab epiſcopo ſit inſtitutus: hic potior eſt, quamuis poſterior præſentatus.c.quod autem.v.in princ.vſque ad §. de cætero. c. illud.8. & c.ſuggeſtum. xx. de iure patronatus. Cuius exceptio prima hæc eſt:Niſi non à laico,ſed ab eccleſiaſtico patrono ſint præſentati.hoc enim caſu prioris conditio melior eſt. c.cum autem.xxiiij.eo.tit. Huius replicatio prima eſt:Niſi eccleſiaſticus in patrimonialibus conferat vt laicus.c. cum dilectus. xxvij.§.nos igitur attendentes.eod.tit. Altera replicatio eſt: Niſi legatus de latere collationem ſibi reſeruauerit. d.§. nos igitur. verſ. etſi diaconus. Altera exceptio videtur. Niſi prior repulſus appellauerit,qua appellatione pendente alius ſit præſentatus & inſtitutus. Sed reprobatur cap. paſtoralis. xxviij.eod.tit. Hactenus,quibus competat actio beneficialis oſtenſum eſt: cuius tamen quæſtionis plures regulas vide s̄.reg.iiij.cum ſequentibus.

APVD QVEM COMPETAT actio beneficialis.

LXV.

LXV. Regula: Si de diſpenſatione collationis dubitetur: ad Papam recurrendum eſt. c. ordinarij.iij.§. ſi verò de diſpenſatonis.de officio ordinarij,in vj. Eiuſdem quæſtionis regula,ſed localis,habetur extrauag.com.j.§.cauſæ verò beneficiales.de treuga & pace.

QVID quantúmque veniat in actionibus beneficialibus petendum, definitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.regu. xxviij.cum ſequentibus.

ADIVNCTA ACTIONVM beneficialium.

LXVI. Regula: Literæ gratiarum tanquam ambitioſę ſunt reſtringendę.cap.quamuis. quarta in princip. de prębendis.in vj.

LXVII. Regula: De ſuſpendendo petitorio iudicio, donec poſſeſſorium fuerit peractum: & vt poſſeſſorium intra biennium finiatur,cauetur extrauag.comm.j.§.pręterea quid.de treuga & pace.

EVENTVS ET CONSEQVENTIA actionum beneficialium.

LXVIII. Regula: Si pronuncietur beneficium actori deberi, ab ipſo iudice id ei poterit conferri,vt circuitus euitetur.Clement.auditor.ij.de reſcriptis.

LXIX. Regula: De appellationibus in cauſis beneficialibus regula localis habetur d. extrauag. com.j.§.quoniam ſedis.verſi.quòdque omnes & ſingulę.

LXX. Regula: de taxis non egrediendis cauetur d.extrauag.commun.j.§.etſi forſan.verſi.quódque de cętero.Sed de hac re dictū quoque ſ.reg.lvij. Hæc de acquirendis præbendis & dignitatibus ſint dicta. Sequitur de iis amittendis.

II. DE AMITTENDIS PRÆbendis & dignitatibus.

LXXI. Regula: Ne ſine cauſa præbendæ & dignitates collatæ rurſus auferantur, cauetur ca.monachi.ij.§.priores. de ſtatu monachor.cap.vnico,in fine.de capellis monachor. c.non poteſt.iij. de re iudicata,xvj. quæſt.vij. cap.inuentum. verſi.quam ſi iuſtè. Concordant item ea quæ habentur ſ.lib. proxi.cap.xix. except.xij. Huius regulæ exceptio eſt in officio alicui à prælato iniuncto: hoc enim ſine cauſa poteſt auferri.

ferri.e.cum ad vj.§.tales. verſi. nec alicui.de ſtatu monach.

EX QVIBVS CAVSIS amittantur?

LXXII. Regula: Si non iuſtè adeptus fuerit præbendam vel dignitatem: ea eſt priuandus. Quæ regula elicitur ex verbis d.verſ.quam ſi iuſtè.Concordant.ea quæ habentur s̃.lib.j.c.xvj.q.iiij.reg.reg.j. Cuius regulę ſpecies ſunt omnes exceptiones, quas s̃. aduerſus cauſas acquirendę prębendę enumerauimus, pręſertim reg.lix.eiúſque exemplum, puta ſi à laico recepit.habetur cap.relatum.xxj.in prin.de iure patronatus. Aliud, ſi data pecunia præbendam adeptus eſt, proponitur cap.qui alium.ij.de Simonia.& j.q.vij.cap.ſi quis omnem.§.j.c.cauendis.vij.q.j.e.præſentium.§.fi. Aliud exẽplum, ſi à ſchiſmatico fuerit ordinatus, habetur c.j.& c. vlt. de ſchiſmaticis.

LXXIII. Regula: Si in eum caſum peruenerit ordinatus, quo ab initio ordinari non potuit: beneficio & officio debet priuari, exemplo eorum quæ propoſita ſunt s̃.cap.iiij. quæſt.ij.item j̃.in regulis ſequentibus.

LXXIIII. Regula: Si ius patronatus ei qui clericum præſentauit, poſtea euincatur. Hæc regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.conſultationibus.xix.de iure patronatus.

LXXV. Regula: Si valetudinarius ſit factus. Hæc cauſa regulariter reprobatur c.j.e.de rectoribus.iij.cum tribus ccc.ſequentibus.de clerico ægrotante.vij.q.j. c.j.e. cum percuſſio.cap.præſentium.c.Pontifices.e. quamuis. verſi.& ideo quia. Planè admittitur cauſa propoſita in perpetuò furioſo, xv.q.j.ca.penult.§.item obiicitur. & cap.vlt.in fine.Concordant ea quæ habentur j̃.cap.viij.ix.reg.iij.

LXXVI. Regula: Si habens præbendam vel dignitatem, aliam poſtea adeptus ſit: priorem amittit.ea.de multa. xxviij.de prębendis.c.cum noſtris.vj.c. literas.ix. dę conceſſione præbendæ.e.cùm ſingula.xxxij.in prin.verſ.ſtatuentes. de prębendis, in vj.Clement.ſi plures.iij.& Clement.v.d.verſ. primáque præbenda.eod.tit.extrauag.com.vt quos.ij.de officio ordinarij.xxj.q.ij.cap.ſi quis iam. Concordant item ea quæ habentur s̃.c.v.reg.xxxiiij. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi propria temeritate ad aliam eccleſiam tranſierit: hoc enim caſu ad priorem eſt reuocandus. d.c.ſi quis iam.§. aliud eſt. Concordant ea quæ propoſita ſunt.s̃.c.v.reg.lxviij. Altera exceptio eſt: Niſi poſterior collatio ſit inutilis: hoc enim

BIBLIOTECA

enim caſu licet priorem præbendam recuperare. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. ſi beneficia. xx. de præbend. in vj. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi deſpecta ſua eccleſia ad aliam tranſierit, nec ad ſuam reuerti velit: hoc enim caſu carebit vtraque. c. quanto. iij. §. quia verò Hildeſem. de tranſlat. epiſcopi. vij. q. j. c. quia frater. §. fin. c. ſi quis epiſcopus. c. ſi quis de ordine. Altera replicatio eſt: Niſi alius in locum tranſeuntis ad aliam eccleſiam ſit ſubſtitutus. vij. q. j. c. eos ſacerdotes. Tertia exceptio eſt: Niſi fructus ſecundi beneficij alius ex cauſa percipiat. cap. ſi tibi. xxvj. de præbendis, in vj. Quarta exceptio: Niſi per diſpenſationem plura beneficia obtinuerit: hoc enim caſu reuocata poſtea diſpenſatione, eſt in arbitrio poſſeſſoris, vtrum prius, an poſterius dimittere velit. extrauag. com. execrabilis. iiij. de prębend. extrauag. Ioan. 22. vnica, eo. tit. Plures huiuſmodi exceptiones vide s. regu. 8. Poſtremò illud hoc loco notandum, ꝙ iure antiquo impetrans ſecundum beneficiũ, non ob id prius amittebat, ſed in arbitrio ipſius erat, vtrum ex iis dimittere vellet. c. referente. vij. nos autem. verſi. quam maluerit. & cap. præterea. xiiij. & ibi gl. in verbo Maluerit. de præbendis. cap. eam te. iiij. in fine. de ætate & qualitate perficiendor.

LXXVII. Regula: Si ſuum vel alienum beneficium vi occupat, ſeu ſcienter iniuſtè ſe intrudit, propriũ etiam amittit. cap. eum qui. xviij. de præbendis, in vj. *De ſuo vel alieno beneficio vi occupato.*

LXXVIII. Regula: Si cauſa ob quam beneficium datum eſt, ceſſet: illud amittit. xxv. q. ij. c. vlt. §. ſed obiicitur.

LXXIX. Regula: Si ceſſauerit à diuinis. Hęc cauſa approbatur ſimul & diſtinguitur c. ſi canonici. ij. de offic. ordi. in vj.

LXXX. Regula: Si abſit ab eccleſia ſua, vel non reſideat. cap. quoniam. v. §. porrò ſpeciales. verſi. ſi verò aliter abſens. vt lite non cõteſtata. c. j. de clericis non reſidentib. in vj. Concordant ea quæ habentur s. ca. v. reg. lxvij. Huius exceptio prima eſt: Niſi ſtudiorum cauſa abſit. c. cum de diuerſis. ij. de priuilegiis. in vj. c. vlt. §. fin. de magiſtris. Concordat item d. regu. lxvij. except. ij. vbi aliquot ſubiiciuntur replicationes. Altera exceptio videtur: Niſi papa abſenti indulſerit. Sed reprobatur cap. vlt. de reſcriptis, in vj. Tertia eſt: Niſi in cauſa electionis Romæ abſit. c. cum non. xxx. de electione, in vj. Plures huiuſmodi exceptiones vide d. reg. lxvij.

LXXXI. Regula: Si inobediens ſit ſuo pręlato. beneficio priuatur. 11. q. 4. c. vlt. in fi. Plura de hac reg. vide s. c. v. reg. xl.

LXXXII.

LXXXII. Regula: Si prælatum ſuum accuſauerit, aut ei fuerit inſidiatus, deponitur. iij.q.iiij.cap.clericus.

LXXXIII. Regula: Si res eccleſiæ profundat, deponitur.iij.q.ij.cap.penult.in fine.cum cap.ſequente.

LXXXIIII. Regula: Si agros eccleſiæ, vel alias res, ex quibus ſtipendium habet, negligat, aut in præiudicium eorum colludat.cap.audiuimus.iij.de colluſione detegenda. xij.quæſt.ij.c. ſæpe fit.§. & quæcunque in vſu. verſic.quod ſi quis eorum.

LXXXV. Regula: Si poteſtate ſua abutitur.xj.q. iij.ca. ipſe ligandi.c.plerũque.verſi.vnde fit vt ipſe. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.j.c.iij. de priuileg.reg.iij. except.iij.

LXXXVI. Regula: Si continentiam non ſeruauerit, vel vxorem duxerit, deponitur.diſt.lxxxj.c.Maximianus.c.ſi quis epiſcopus.c.ſi quis clericus.c.Romanus.c.preſbyter.xv. quæſt.viij.cap.hi qui.c.cum multæ.verſi.illi quidem ex quib. item De clericis coniugatis.c.j.c. quod id te.iij.& c.diuerſis. v.de clericis coniugatis. Concordant ea quæ habentur ſ.ca. v.reg.lvj.cum ſequentibus.

LXXXVII. Regula: Si ſciens indignum elegerit: beneficio per triennium priuatur.c.cum in cunctis.vij.§.clerici ſanè.& c.per inquiſitionem.xxvj.§. cum igitur.de electione. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt; Niſi compromiſſarius, in quem ij quibus eligendi ius competit, compromiſerint, indignum elegerit: hoc enim compromittentibus non nocet, ſed ſolùm compromiſſario. cap. cum compromiſſarius.xxxvij.§.porrò. de electione, in vj. Altera exceptio eſt: Niſi epiſcopus compromiſſarius indignũ elegerit: hic enim non ſuſpenditur.d.§.porrò. verſic. huiuſmodi. Tertia exceptio eſt: Niſi alium prælatum quàm epiſcopum vel epiſcopo ſuperiorem elegerit indignè.d.§. porrò. verſic. nec in aliorum quàm epiſcoporum. Quarta exceptio eſt in aliis beneficiis, quàm quæ in eccleſia, cuius prælatum elegit, habet.d. cap.xxxvij.§.reſtringitur.

LXXXIII. Regula: Si quis alicuius electionem, poſtulationem aut prouiſionem impugnans ratione electi vel poſtulati, in probatione defecerit. Hæc regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ proponentur j.cap. 10.quæſt.viij.reg.xv.

LXXXIX. Regula: Si indignum electum confirmauerit; ſuſpẽditur.c.nihil eſt.xliiij §.ipſum quoque. de electione.

XC. Regula: Si electionem à laico factam approbauerit, per triennium ſuſpenditur.c.quiſquis.xliij.§.fin.eod.tit.

XCI. Regula: Si accepta pecunia aliquem ordinauerit: deponitur.j.quæſt.vij.ſi quis omnem.§.j.

XCII. Regula: Si ordinati peccata tempore ordinationis latentia, poſtea apparuerint: deponitur. diſtinct. xxiiij. cap.vlt.diſtinct.lxxxj.cap.ſi qui ſine.ca.quicunque.xv.quæſt. viij.cap.j.c.ſi quis præſbyter.

XCIII. Regula: Si capitale crimen commiſerit, deponitur.diſtinct.lxxxj.cap.ſi diaconus.

XCIIII. Regula: Si homicidium fecerit, vel cauſam mortis præbuerit: deponitur. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s̄.c.v. reg.74.

XCV. Regula: Si periurium commiſerit, deponitur, per ea quæ propoſita ſunt s̄.lib.proxi.cap.xvj.reg.xv.

XCVI. Regula: Si iuramentum præſtiterit de ſchiſmate tenendo, deponitur.cap.j.§.fin.de ſchiſmaticis.

XCVII. Regula: Si in hæreſim lapſus ſit, deponitur.j.q. vij.cap.j. Huius exceptio eſt: Niſi hæreſi renuncians ad fidem catholicam fuerit reuerſus.d.q.vij.c.conuenientibus, in princ.cap. ſi qui voluerint. Concordant ea quæ habentur s̄. lib.j.cap.xiij.q.v.reg.vj. Contradicit d.c. conuenientibus.§. ex hac authoritate.& d.cap.j.

XCVIII. Regula: Si ebrius nondum præmiſſa digeſtione miſſam celebrauerit, deponitur.cap. ſi conſtiterit.xij. de accuſationibus.

XCIX. Regula: Si altaria veſtibus exuit, aut veſte lugubri accingit, luminaria iis ſubtrahit, aut miſſam pro viuo celebrat: deponitur.xxvj.quæſt.v.cap.quicunque.

C. Regula: Si diuinatores conſuluerit, deponitur.d.q.v. cap ſi quis epiſcopus.

CI Regula: Si contra eccleſiam, à qua beneficium habet, aduocatus vel procurator exiſtat: beneficio priuatur. cap.vlt.§.fin.de poſtulando.

CII. Regula: Si beneficio vel dignitati renunciauerit. cap.ex tranſmiſſa.iij.ca.in præſentia.6. de renunciatione.vij. quæſt.j.c.quàm periculoſum. Huius exceptio prima eſt: Niſi poſtea denuò eligatur vel recipiatur.d.c.iij. verſi.hortari tamen eos.c.cum inter.ij.eod.titu. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ob crimen antea renunciauerit.c.poſt tranſlationem.xij.eod.titu. Altera exceptio eſt: Niſi ad aliam

pinguio

pinguiorem præbendam poſtea eligatur, propter quam tenui prius renunciauerat. cap. vlt. in fine. de renunciat. in vj. Tertiæ replicationis loco notandum, quòd quamuis poſtea rurſus eligatur vel recipiatur, ex prima tamen receptione nihil iuris poſſit vindicare. cap. ex inſinuatione. xxvj. de Simonia. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi non ſpontè renunciauerit. cap. ſuper hoc. v. de renunciatione. Clemen. multorum. ij. §. ſanè reſignationes. de pœnis. Tertia exceptio videtur: Niſi cum ob aduerſam valetudinem renunciaſſet, poſtea conualuerit. Sed reprobatur ca. ex tranſmiſſa. iij. de renunciatione. vij. q. ij. in prin. Quarta exceptio eſt: Niſi dolo perſuaſus renunciauit. cap. ſanè. vj. & cap. electæ. xiiij. de renunciat. Quinta exceptio eſt: Niſi renunciatio fuerit inutilis.. Quæ exceptio approbatur exemplo cap. vlt. eod. tit. Huius replicatio eſt: Niſi renuntiatio fuerit in manus laici facta ca. quod in dubiis. viij. eod. tit. Sexta exceptio videtur: Niſi licentia tantùm renunciandi impetrata, renunciatio non fuerit ſecuta. Sed reprobatur c. quidam. xij. eod. tit. Septima exceptio videtur: Niſi renunciationis, antequam collatio alteri facta ſit, renunciantem pœniteat. Reprobatur ſub conditione Clement. vnica, eod. tit.

CIII. Regula: Si alij ordinato vel electo in ſuum locum reuerentiam exhibuit: per hoc electioni ſuę videtur renunciaſſe, ſuámque dignitatem amiſiſſe. c. ex ore. iij. §. quia verò. verſ. per hoc quod. de iis quę fiunt à maiore parte.

CIIII. Regula: Si aduerſus apoſtolicam ſedem contumax exiſtens ſuſpenſus fuerit, & per annum in ſuſpenſione permanſerit: beneficio priuatur. c. cum bonę. viij. de ętate & qualitate pręficiendor. Hactenus cauſas beneficij amittendi enumerauimus, quarum tamen plures licet colligere ex iis quæ ſ̃. c. v. de officiis clericorum propoſuimus.

QVIBVS AVFERENDI IVS competat?

CV. Regula: Laicis non competit ius auferendi. cap. in Lateranenſi. xxxj. §. nos autem. verſ. reſtitutos verò. de præbendis. Concordant ea quę habentur ſ̃. reg. xvij.

CVI. Regula: Non niſi epiſcopo ius deponendi competit. c. vnico, in fin. de capellis monachor. in vj. xviij. q. ij. cap. nullam. Huius exceptio eſt: Niſi epiſcopus ſcienter vxorato beneficium contulerit: tunc enim ſuperiori eius auferendi ius

ius competit.c.diuerſis.v.§.fin.de clericis coniugatis.

C VII. Regula:Hæreticis & excommunicatis ius deponendi non competit.xxiiij.q.j.c.ait Cœleſtinus.& c.aperto.

QVID QVANTVMQVE AMITTATVR?

C VIII. Regula:Si habens præbendam adeptus fuerit aliam:priorem amittit,non poſteriorem. Quæ regula approbatur ſimul& diſtinguitur per ea quæ habentur s̃. reg. lxxvj.vbi in fine adiicitur, quòd iure antiquo fuerit in arbitrio accipientis,vtram ex iis retinere voluerit.

C IX. Regula:Si habens plures quàm duas præbendas, aliam etiam fuerit adeptus:omnes priores amittit.Clement. ſi plures.iij. de præbendis. extrauag. comm. vt quos, ij. in princ. de officio ordinarij.

C X. Regula: Si habens plures præbendas, priores excepta poſteriore non dimittat: omnes amittit. d. extrauag. com.vt quos,in prin. verſ. quod ſi non fecerit. Concordant ea quæ habentur d.reg.76.in prin.

ANTECEDENTIA AMISSIONEM, ſeu depoſitionem.

CXI. Regula: De conſenſu capituli adhibendo in depoſitionib.cauetur diſtinct.67.c.vlt.in fine.c.nouit.iiij.de his quæ fiunt à prælatis. Concordant item ea quæ habentur.s̃. cap.iiij.quæſtione.vj.reg.ij.

EVENTVS DEPOSITIONIS & amiſſionis.

CXII. Regula: De loco pœnitentiæ depoſito ab epiſcopo deputando cauetur diſtinct.lxxxj. cap. ſacerdos. Hæc de acquirendis & amittendis præbendis & dignitatibus ſint dicta. Sequuntur nunc reliqua præbendarum iura.

III. DE RELIQVO IVRE præbendarum.

CXIII. Regula: De augendis præbendis tenuibus cauetur cap.expoſuiſti.xxxiij.de præbendis.

CXIIII. Regula: De non minuendis præbendis cauetur cap. auaritiæ. d. tit. Clement.vnica.§.eadem quoque. de ſupplenda neglig. prælatorum.

CXV. Regula:De non diuidendis præbendis& eccleſiis ſeu eccleſiaſticis dignitatibus cauetur c.maioribus.viij.cap.

tuæ fraternitatis.xx.c.vacante.xxvj.de præbendis.vij.q.j.ca. in apibus. Concordant etiam ea quæ habentur ſ.reg.iij.Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi vtrique parti ſuppetant facultates.d.c. xxvj. verſ. niſi rationabili cauſa. Altera exceptio eſt: Niſi duobus ad eandem dignitatem electis, iudex compromiſſarius vnum cõfirmauerit, ita vt alteri pro bono pacis de prouentibus prouiſionem faceret.ca.niſi eſſent xxj. eod.tit. Tertia exceptio videtur: Niſi apoſtolica authoritas interuenerit. Sed reprobatur c.dilecto.xxv. eod.tit. Quarta exceptio eſt: Niſi cum in locum epiſcopi hæretici alius eſſet ſubſtitutus, hæreticus poſtea ſit conuerſus: tunc enim inter eum & ſubſtitutum diuiditur dignitas epiſcopalis. c. j. de parochiis. Quinta exceptio videtur: Niſi pro integratione præbendæ dimunitæ alia diuidatur. Sed reprobatur c.cum cauſam. xxxvj.de præbendis. Sexta exceptio videtur: Niſi propter diuerſitatem linguarum populi qui eſt inſtituendus, eccleſia diuidatur. Sed reprobatur cap. quoniam xiiij. de officio ordinarij.

CXVI. Regula: De non alienandis nec permutandis præbendis & dignitatibus cauetur cap. maioribus.viij.in fine.de præbendis.cap. quæſitum. v. cap.cum olim. vij.& cap. cum vniuerſorum.viij.verſ.licet ipſi per ſe.de rerum permutat.xij.quæſt.ij.cap alienationes.§.fin.

CXVII. Regula: De reſeruatione fructuum beneficiorum vacantium ab apoſtolica ſede facta cauetur extrauag. comm.poſtulaſti. x. cum duabus ſequentibus.de præbendis.

CXVIII. Regula: De poſſeſſione præbendæ vacantis propria authoritate nõ occupanda cauetur c. paſtoralis.xix. de priuilegiis.Hactenus de prębendis & dignitatibus,adeóque de perſonis eccleſiaſticis in genere ſit dictum. Sequitur nunc perſonarum eccleſiaſticarum tractatus ſpecialis, & primùm de epiſcopis aliíſque prælatis eccleſiaſticis.

DE EPISCOPIS ALIISQVE prælatis. Cap. VIII.

QVOD de epiſcopis in ſequentibus dicetur, de aliis quoque prælatis ſuperioribus accipi debet. diſtinct. xxj.cap.j.§.ordo verò.& §. omnes autem.item cap. j. in fine. de clerico ægrotante,in vj.

I. ETYMOLOGIA epiſcopi proponitur diſtinct.xxj. cap.j.

cap.j.§.epiſcopus.& viij.q.j.c.qui epiſcopatum.

II. ORIGO epiſcoporum exponitur diſt.xxj.c.in nouo.

III. DIVISIO epiſcoporum & ſpecies habentur diſt. xxj.cap.j.§.ordo verò.

IIII. DIFFERENTIA epiſcoporum & corepiſcoporum habetur diſtinct.lxviij.cap.quamuis.

V. DE DIGNITATE EPISCOPORVM.

Sunt loco apoſtolorum,quorum vicem in eccleſia gerunt. diſtinct. xxj.cap.in nouo.§.cæteri. verſ.ipſis quoque. diſtin. xviij. cap.vltim.

VI. DE GRADIBVS DIGNItatis epiſcopalis.

I. Regula: Primùm locum obtinet epiſcopus Romanus, ſecundũ Conſtantinopolitanus, tertium Alexandrinus,quartum Antiochenus,quintum. Hieroſolymitanus.Quæ regula cum propriis iſtarum ſedium approbatur c. antiqua.xxiij.de priuilegiis.diſtin. xxij.in prin.cap.ſacroſancta.§.prima ergo cum ſequentibus.diſt.lxv.c.mos antiquus.c.quoniam extrauag.com.ſancta. iij.de electione. Nouel.131.§. ac propterea.

II. Regula: Quòd ſedes Romana ſuper omnes alias ordinariæ poteſtatis principatum obtineat, iam dictum eſt, ei concordat c. fundamenta. xvij. §.iſti ſunt per quos. verſ. iſti ſunt qui.de electione,in vj.diſtin.xxj.c. quamuis. diſtin.xxij. c.j.c.ſacroſancta.xxiiij.q.j.c.rogamus.c.cum beatiſſimus.diſtinct.xcvj.c.Conſtantinus.§.& ſicut.Nouell.x.in prin.

III. Regula: Prærogatiua dignitatis ex ſubſcriptione & voti ordine colligitur. diſtinct. xvij. cap. penult. §.fin. cum cap.ſequente.

IIII. Regula: Prærogatiua dignitatis ex tempore ordinationis ſumitur. diſtinct. xvij.cap.vltim.& diſtin.xviij.c.j.

V. Regula: Compoſitionem de iure primatiæ vnus ſolus, cuius intereſt, poteſt impedire.cap. vltim. de maioritate & obedientia.

VII. DE LOCO EPISCOPATVS.

I. Regula: Maiores tantùm ciuitates priuilegio epiſcopatus ſunt honorandæ.cap.j.de priuilegiis. diſtinct. lxxx. in prin. cum ſequentibus,vſque ad cap.vltim.xxiij.q.iiij.c.ſicut excellentiam.§.concilium.verſ.ipſe verò primas.xvj quæſt.j. c.præcipimus,in princ.vſque ad §.ſunt.& diſtinct. lxviij cap. eccleſiis.§.inter epiſcopos.

II. Regula: Quæ ciuitates antea non habuerunt epiſcopos, in iis nec poſtea conſtituendi. xvj. q. j. cap. fœlix.

III. Regula: Propter hoſtium impetum, & crudelitatem ſubditorũ epiſcopos ſuos trucidantium, ſedes epiſcopalis in aliam ciuitatem transfertur. vij. q. j. c. temporis. xxv. q. ij. c. vlt.

IIII. Regula: Epiſcopales ſedes non longo interuallo à ſe debent diſiungi. diſtinct. lxxx. cap. vltim.

VIII. DE OFFICIIS EPIſcoporum.

I. Regula: De populo docendo, regendo & amando cauetur vij. q. j c. ſicut vir §. epiſcopum. diſtinct. xxxvj. c. vltim. & diſtinct. lxxxvj. in prin.

II. Regula: In docendo ſacram ſcripturam, non grammaticam, epiſcopus exponere debet. d. diſtinct. lxxxvj. cap. cum multa. Plura de docendo vide j. lib prox cap. j

III. Regula: De corrigendo populo cauetur c. irrefragabili. xiij. in prin. de officio ordinarij. diſt. lxxxvj c j. c. odio. c. facientis. xxiij. q. iiij. c. duo iſta. Modus corrigendi præſcribitur j. reg. lvij cum ſequentib. Sed plura de regula propoſita vide j. lib. proxim. cap. vj. q. viij. reg. j. cum ſequentibus.

De exceſſione Epiſcoporum in corrigenda.

IIII. Regula: Si in corripiẽdo modũ exceſſerit, à domino, non à ſubditis veniam petere debet. diſtin. lxxxvj. c. quando.

V. Regula: Crimen non probatum non nominatim redarguet, ſed in genere. cap. ſi ſacerdos. ij. de officio ordinarij. Concordant ea quæ habentur d. reg. j. except. v.

VI. Regula: De criminibus inquirere eáque punire poſſunt, & ſi opus fuerit, brachiũ ſæculare implorabunt. c. j. d. tit.

VII. Regula: Ne in puniendis delictis ad quæſtum magis quàm ad leges reſpiciant, cauetur cap. irrefragabili. xiij. §. fin. eod. tit.

VIII. Regula: Ne ſubditos grauent ſumptibus & exactionib. cauetur c. cum apoſtolus. vj. §. prohibemus. de cenſibus. c. j. de exceſſib. prælatorum. x. q. iij. c. quia cognouimus. c. cauendum. c. inter cætera. c. relatum. c. vlt. & xvj. q. j. c. conſtitutum. c. nulli. c. prædicator. item extrauag. com. vnica. §. ſecundo verò. de pœnis. Huius regulæ exceptio eſt in charitatiuo ſubſidio. quæ exceptio approbatur in iam allegatis. de qua vide j. eod. cap. q. x. reg. iij. & M. I. R. lib. iij. cap. iiij. reg. x. cum tribus ſequentibus.

IX. Regula: Nouum cenſum eccleſiis imponere non debent,

bent,nec veterem augere.c ſcientes.iij. cap.prohibemus.vij. & cap.prætereà.viij.de cenſibus.

X. Regula, De clericis coercendis cauetur Clement.j.de officio ordinarij.viij.q.j c.quid autem. De Epiſcoporum & clericorũ honore ſibi inuicẽ exhibẽdo.

XI. Regula: Epiſcopi & clerici vt honorem ſibi inuicem exhibeant, & ſacerdotes, non domino Epiſcopi ſe eſſe meminerint,cauetur d ſtin xc.c p eſto.x.q.iij c.j.in fine.

XII. Regula:Epiſcopus præſbyteris honorem exhibeat, cauetur d.diſtinct.xcv cap.epiſcopus,cum cap.ſequente.

XIII. Regula: Epiſcopus præſbyteros exactionibus grauare non debet, neque ſine ordine iudiciario eos condemnare.c.j de exceſſib prælatorum.

XIIII. Regula: Vt ſine conſenſu capituli nihil adminiſtret,cauetur d.c.j.verſ.aut ſine iudicio.item cap.j.& c.nouit. iiij.item c.quanto v.d his quæ fiunt à prælatis.Concordant item ea quæ habentur ĩ c.xij.reg.xj.repl. gener.j. Huius regulæ exceptio prma eſt:Niſi conſuetudo loci in contrarium extet. cap. non eſt.iij.de conſuetud.in vj. Altera exceptio eſt: Niſi abbas ſine conſilio conuentus conſenſum præbeat monacho ad aliam eccleſiam ordinato tranſeundi. cap. ſi religioſus.xvij.§.quia verò. de electione,in vj.

XV. Regula: Non poteſt epiſcopus eccleſiam alteri ſubiectam ab eius ſubiectione & obſequio liberare.cap.ad hæc ij.de exceſſib.prælatorum.

CIRCA MONASTERIA ET MONAchos officia epiſcoporum.

XVI. Regula: Officia & iura, quæ in monaſteriis & eorum perſonis epiſcopi habent,definiuntur cap.conquerente. xvj.de officio ordinarij. xviij.q.ij.ca.viſitandi.cap. Eleutherius.& cap.vltim.

XVII. Regula: Ne monaſteria ſumptibus & exactionibus,aliſque oneribus grauent,cauetur d. c.xvj.verſ.tu autẽ his iuribus.& d.c. viſitandi. verſ. vt grauamen aliquod. item Clement ad noſtram.ij.de cenſibus. item cap.in ſingulis.vij. §.porrò. de ſtatu monachor. Clement. j. de exceſſ. prælator. xvij.q.iiij.c.hanc ergo,in prin.xviij.q.ij.cap.quam ſit.§.hanc ergo.c.luminoſo.§.fin.& c.vlt.§.canonica.

XIII. Regula: Non debet moleſtare monaſteria, præterquam cauſa correctionis: nec eis oblata ſibi debet vindicare.cap.j.de ſtatu monachor.

XIX. Regula: De iniuria monaſteriis illata vindicanda

cauetur c.in ſingulis.vij.§.fin.d.tit.

XX. Regula: Ne in ſpiritualibus ſit impedimento monachis, cauetur c.nimis iniqua. xvj.& c.nimis prona.xvij.de exceſſ. prælator. Plura huiuſmodi officia epiſcopalia circa monachos & monaſteria vide j̄. cap. prox. item j̄. lib. prox. cap.de viſitationibus.

XXI. Regula: De magiſtris & doctoribus artium conſtituendis cauetur diſtinct.xxxvij.cap.de quibuſdam.

XXII. Regula: De ſubſtituendis viris idoneis, qui populum doceant, confeſſiones audiant, & cætera quæ ad ſalutem animarum pertinent peragant, cauetur c.quoniam.xiiij. & c.inter cætera.xv.de officio ordinatij.

XXIII. Regula: Oeconomum habere debet ſeu vicedominum.diſtin.89.ca.volumus.c.diaconum.ca.quia in quibuſdam.item xvj.q.vij.c.quoniam in quibuſdam.

Quibus Eccleſiæ officia cõmittenda.

XXIIII. Regula: Fidelibus & diſcretis viris officia eccleſiæ cõmittat. c.cum ad vj.§.tales autẽ.de ſtatu monach.

XXV. Regula: Propinquis vel amicis ſuis eccleſiaſtica negocia committere non debet. diſt. 89.cap.decenter.xij. q. j.c.epiſcopus. Apoſt.canon.xxxvij.

XXVI. Regula: Laicis eccleſiaſtica negocia committere non debet. diſtin. 89.c.indicatum.xij.q.ij.c.ſancimus, in prin.c.diaconi.§.fin.xvj.q.vij.c.in nona.

XXVII. Regula: Ne vni duo eccleſiaſtica officia committat, cauetur diſtin.89.in prin.§.in diſpoſitione, cum c.ſequente.item c.vlt.

XXVIII. Regula: Domui ſuæ oportet epiſcopum bene eſſe præpoſitum.diſtin.89.in prin.

XXIX. Regula: Nullius rei familiaris curam ad ſe reuocet.diſtin.88.c.epiſcopus.

XXX. Regula: Domeſticorum immoderatam familiaritatem vitare debet.diſtin.xxxiiij.c.j.

XXXI. Regula: Ne liberos ſuos in ſæcularibus literis inſtituat, cauetur diſtin.xxxvij.c.legant. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̄.cap.v.reg.xxxviij.

XXXII. Regula: A paruulis & minimis diſcere non erubeſcat.diſtin.xxxviij.cap.vlt.

De repræſentatione Epiſcopi.

XXXIII. Regula: Papæ obediens ac fidelis eſſe debet. c.vlt.de exceſſ.prælatorum.extrauag.comm.j.de pœnis.

XXXIIII. Regula: Singulis annis Apoſtolorum liminibus ſe repræſentabit.diſtin.93.c.iuxta.

XXXV.

XXXV. Regula: Viduis & orphanis eccleſiæ præſidium implorantibus epiſcopus debet ſubuenire. diſtin.87.in prin. cum ſequentibus, vſque ad c.irreligio: Reſtringitur tamen hæc regula diſtin.88.c.epiſcopus gubernationem.

XXXVI. Regula: Libertos in libertate ſua epiſcopus tueri debet diſtin.87.c.libertos.& c.liberti.

XXXVII. Regula: Vt pauperibus & infirmis ſubueniat, cauetur diſtinct. lxij. in prin.cum ca. ſequente.diſtinct. 84.in princ.cum duob.cc.ſequentib. item viij.q.j.c.Clemens. Apoſt.canon.xxxvij.& lviij.

XXXVIII. Regula: Vt ſit liberalis, cauetur diſtinct. 86.cap fratrem.

XXXIX. Regula: Ne aliena rapiat, nec res eccleſiæ in ſuos vſus conuertat, cauetur diſtin 93.ca.diaconi ſunt quos. §.nunc autem ex quo x.q.ij.ca.epiſcopus. §. ſi autem.xij.q.j. c.epiſcopus.§.ſi autem & aliter.c.nulli.q.ij.c.monemus.& ca. non habenti.Apoſtol.canon.xxxvij.

XL. Regula: Prouidere debet, ne adoleſcentiores fœminæ in famulatu ſint clericorum diſtin.81.c.penult.

XLI. Regula: Clericos vel monachos debet habere cubicularios.ij.q.vij.c.cum paſtoris.ca.nullus monachus.§.fin. Imò vbique clericos ſecum habere, nec ſolus viuere debet. d.q.vij.cap.vlt.in prin.de conſecrat.diſtin.j.c.iubemus. *Quales debeant eſſe cubicularij Epiſcopi.*

XLII. Regula: Prauos in ſua familiaritate non habebit epiſcopus, ſed viros probatæ vitæ.d.quæſt.vij.cap. peruenit. & cap.vltim.

XLIII. Regula: Ne vnus epiſcopus alterius plebem vſurpet, nec alterius parochiæ terminos aut ius inuadat, cauetur vij.q.j.c.placuit.c.epiſcopus.c.ſicut,in prin.ix.q.ij.c.j.c. nullus primas.c.epiſcopum.c.epiſcopi.c.non inuitati.xiij.q.j. in prin.cum c.ſequente. xxv. q.j.c.quæ ad perpetuam q.ij ca. in Galliarum.item diſtin. 91.c.ſi qui epiſcopi.c.penult. item De parochiis cap.nullus.iij.Apoſtol. canon. xv. Concordant item ea quæ habentur ĵ.c.prox. reg.iij. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi triginta annorum præſcriptione epiſcopus defendatur.xiij.q.ij.c.j.in prin.Contradicit d.ca.j.§.at illi.Hanc obiectionem ſoluit Gratianus xvj. quæſt. iij. de qua dicetur ĵ.cap. prox.reg.ij. vbi de exceptione propoſita dicentur plura. Sed & plura de regula propoſita vide d.cap.prox.reg.iij.

XLIIII. Regula; Epiſcopi ſibi inuicem conſilium &

auxilium ferre debent. iij. quæſt.j.cap.nulli. & cap. vlt. item diſtinct.90.cap.penult.

XLV. Regula: Abſque apoſtolica licentia Dalmaticis vti non debet.diſtin.xxiij.c.communis.

XLVI. Regula: De rebus eccleſiæ ab eo adminiſtrandis cauetur x.q.ij.in prin.ca.epiſcopus.xij.q.j.c.epiſcopus, in prin.c.res eccleſiæ.xvj.q.ij.c.præcipimus. verſ.& vt in diſpoſitione. q.iij.c.præſulum. q.vij.in prin.verſ.generaliter enim. c.j.§.has verò.c.omnes.c.nullus.verſ.imò ſicut.Apoſt.canon. xxxvij.& xxxx.

XLVII. Regula: Modus adminiſtrandi & diſtribuendi in quatuor portiones res eccleſiæ, præterquàm quòd ex iam propoſitis conſtat, definitur etiam xij.q.ij.c.vobis.ca.Vulteranæ.ca.conceſſo.c.quatuor.ca.de reditibus.c.cognouimus. cap.mos.ca.ſancimus.xvj.q.j.ca.ad hoc. Apoſt. canon. xxxx. Sanè pro quarta parte tertia epiſcopo attribuitur. d.q.j. cap. conſtitutum. Hoc autem pro diuerſitate locorum variari, teſtatur Gratianus d.q.j.ca.nulli.xxv.q.j.in princ. Sed de hac portione, quæ debetur epiſcopo, inferius etiam q. x. reg. ij. plura dicentur.

XLVIII. Regula: Si de rebus eccleſiæ aliquid comparant, inſtrumentis nomen eccleſiæ inſerere debent. xij.q. iiij.cap.vlt.

De præſentia Epiſcopi. XLIX. Regula: Ne ab eccleſia ſua diſcedat, néve eam deſerat, cauetur c.ex geſtis.ij.& c.qualiter.ix.de clericis non reſidentib.vij.q.j.c.peruenit.c.placuit.c.propter.Concordant itẽ ea quæ habentur M.I.C.li.iij.c.iiij.de officiis epiſcoporũ, reg.j.Propoſitæ Regulę exceptio prima videtur: Niſi ob vim maiorem eam deſerat. Sed reprobatur vij.q.j.c.ſuggeſtum. c.ſciſcitaris.c.aduerſitas, in prin.vſque ad §.eſt & aliud.Planè admittitur exceptio propoſita, ſi ſpecialiter prælatus quæratur, & ſine eo æquè ſalua eccleſia eſſe poſſit.d.ca.aduerſitas. §.cum verò ſpecialiter. Huius diſtinctionis replicatio eſt: Niſi vis poſtea ceſſauerit: tunc enim ad eccleſiam redire debet, per ea quę proponentur j. except.iij. replic.j.duplic.j. triplic.j.Altera exceptio eſt: Niſi à vitiis ſubditorum prælatus affligatur, vt ſua pręſentia nihil proficiat.d.c.aduerſitas.§.eſt & aliud, cum §§.ſequentib.vſq; ad q.ij.item xj. q.iij.c.quando: item De renunciatione habetur c. niſi cum.x.§.propter malitiam. Huius replicatio eſt: Niſi inter malos ſubditos nonnulli ſint boni, in quibus ſpes ſit profectus: tunc enim

boni

boni propter malos non ſunt deſerendi. d. §. eſt & aliud. verſ. cum autem à vitiis. & d. q. j. c. vlt. in prin. Concordant ea quæ propoſita ſunt. ſ. lib. j. cap. viij. quæſt. ij. reg. iij. in prin. Tertia exceptio eſt: Niſi ad aliam eccleſiam epiſcopus transferatur. vij. q. j. c. mutationes. c. ſcias. c. omnis. §. fin. c. epiſcopus. Huius replicatio prima eſt: Niſi propria authoritate, non legitimè vocatus tranſierit. d. q. j. c. ſicut. §. ſi autem vtilitatis. c. ſicut vir, in prin. c. quia frater. §. illud verò. c. non oportet. c. epiſcopum. c. propter. c. remoto. item De conſecrat. diſtinct. iiij. c. non licet, in fine. item Apoſtol. canon. xiij. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. v. reg. 68. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi propria ſede depulſus, aut neceſſitate coactus, ad aliã eccleſiam tranſierit. vij. q. j. c. mutationes. verſ. non enim tranſit. c. ſcias. c. omnis. c. ſicut. §. ſi autem perſecutus. Huius triplicatio eſt: Niſi cauſa neceſſitatis ceſſet: tunc enim ad priorem eccleſiam redire debet. d. quæſt. j. cap. paſtoralis. c. ſciſcitaris. ver. & cum tranquillitas. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi apoſtolica authoritate non interueniente ac aliam eccleſiam ſit translatus. vij. quæſt. j. cap. mutationes. §. fin. item De tranſlatione epiſcopi. habetur cap. j. cum tribus ccc. ſequentibus item De electione habetur in vj. cap. ſi abbatem. xxxvj. in princ. & Apoſtol. canon. xiij. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ. ead. except. in princ. Quarta propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi dignitati epiſcopali renunciauerit. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: verùm eius replicatio prima eſt: Niſi ſine licentia ſuperioris renunciauerit. c. admonet. iiij. & c. vlt. de renunciat. Concordant ea quæ habentur ſ. except. prox. replic. ij. Huius duplicatio eſt: Niſi Papa renunciauerit: hic enim, quia ſuperiorem non habet, ſine licentia alicuius renunciare poteſt. c. j. eod. tit. in vj. Altera replicatio eſt: Niſi neceſſarius ſit eccleſiæ ſuæ. c. j. de renunciatione. Tertia replicatio eſt: Niſi nulla iuſta cauſa ſubſit renunciandi. vij. q. j. ca. Pontifices. §. epiſcopos. c. ſicut vir, in prin. & c. quia frater. §. illud verò Euariſti. Hæc replicatio declaratur enumeratione cauſarum, ex quibus renunciare licet, c. niſi cum. x. de renunciatione. Quod autem ibi dicitur, Debilitas corporis: ei concordat d. cap. ſicut vir. §. ecce his & d. q. j. c. qualiter. Concordant itẽ ea quæ habentur ſ. cap. x. quæſt. iiij. reg. j. except. iij. Quod item d. c. x. dicitur, Malitia plebis: ei concordare videtur c. ad ſupplicationem.

BIBLIOT. FILOSOFIA Y LETRAS MADRID

ix.eod tit.de renuntiatione.Cauſis d.c.x.enumeratis additur humilitas,ſi epiſcopus monachus fieri deſideret,vij.q.j.cap. temporis.§.item cum aliquis.xvj.q.vij.c. vlt. verſ. epiſcopus enim.xviij.q.ij.c.abbas.in prin.Planè ita ex hac cauſa cedendi licentia conceditur, ſi ad pœnitentiã agendam,non ob labores vitãdos monaſtica vita expetatur.d.q.j. c.ſuggeſtum. & c.ſciſcitaris. Hæc de quadrageſima nona regula: de qua tamen vide plura. ſ.cap.v.reg.lxvij.&lxviij.

L. Regula: Epiſcopus die Dominico eccleſiæ, cui proximus eſt, deeſſe non debet. De conſectat. diſtinct. iij. cap. epiſcopus.

De loco habitationis Epiſcopi. L I. Regula: Habitationem ſuam non longè ab eccleſia debet habere.diſt.xlj.c.epiſcopus.in fine.

L II. Regula habitationem in ciuitate,nõ in villa habere debet.xxiij.q.iiij.c.ſi qui.§.conſilium verſ.ipſe verò primas.

L III. Regula:De ſuppellectile, menſa & victu epiſcopi, cauetur d.c.epiſcopus. Concordant ea quæ habentur ſ. cap. v.reg.97.

L IIII. Regula: Ne venationibus operam det cauetur diſtinct.xxxiiij.c.j.Concordat d.cap.v.reg.87.

L V. Regula:Epiſcopus lectioni & orationi debet vacare ij.q..vij.c.vlt.in prin.

De officio Epiſcopi. L VI. Regula:Alia officia eccleſiaſtica epiſcopo præſcribuntur diſtin.xxv.c.j.§.ad epiſcopum.

L VII. Regula:Ne mutato habitu peregrinetur,neue ad curiam Romanam veniens inde diſcedat ſine licentia Papæ., extrauag.com.vt prælatorum.ij.de maioritate.

L VIII. Regula: Ne ſit cupidus vindictæ, vel ad vindictam facilis,cauetur diſtinct.86.c.ſi quid verò.c.tanta.

L IX. Regula:Ne ſit percuſſor,neque impatiẽs,ſed manſuetus. neque aliquem propriis verberet manibus. cauetur diſtinct.xlv.c.j.cum c.ſequente.&c.epiſcopum.c.cum beatus.. item diſtinct.86.c.non liceat.j.q.vij. c. ſi quis omnem. §. penult.item De clerico percuſſore c.j.Apoſtol.canon.xxvj.Nouell.123.§.ac neque propriis. Contradicit d. c. cum beatus. §. Salomon,cum ſequentibus.De qua re vide j.reg. proxim.

L X. Regula: Non ſeueritate, ſed blandimentis ad fidem homines prouocet, vel ſubditos corrigat, cauetur diſtinct. 45.c.licet.c. qui ſyncera.cap. de Iudæis. cap.licet.c. cum beatus,in prin.Contradicit d.cap.cum beatus. §. Salomon, cum ſequentibus, vſque ad c.tria ſunt. Cui obiectioni reſpondet

Gratianus

Gratianus.d.diſtinct.xlv.cap.duæ ſunt.§. ex his omnib. cum ſequentibus, vſque ad cap.vlt.

LXI. Regula: Ne ſermone incauto infirmorum conſcientiam vulneret, cauetur diſtin.xlv.cap.vlt.

LXII. Regula: Ne ſit litigioſus vel arrogans aut tumidus, cauetur diſtinct.xlvj.c.j.diſt.90.in princ.item viij.quæſt. j.cap.illud inferendum.

LXIII. Regula: Ne aliquem crudeliter fuſtigari faciat. cap.præterea.ij.de clerico percuſſore.

LXIIII. Regula: Epiſcopum decet eſſe ornatum virtutibus.diſtin.xl.in princ.cum ſequentibus, vſque ad c.ſi Papa. item cap.ſicut.viri.c.illud.c.quælibet.& cap.Adam.

LXV. Regula: Epiſcopum decet eſſe hoſpitalem. diſtinct. xl. in princ. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſupra cap.v.reg.xliiij.

LXVI. Regula: Epiſcopi officium difficile, laborioſum & periculoſum dicitur diſtinct.xl.c.ante omnia.

LXII. Regula: Negligens in ſuo officio eſſe non debet. diſtinct.lxxxiij.cap.vltim.§. ſicut autem. diſtinct.lxxxiiij. in princ.cum cap.ſequente.cap.nunciatum.viij.quæſt j.c. olim. Apoſtol. canon.lvij.

LXVIII. Regula: De diſcordantibus ad concordiam reuocandis cauetur diſtinct.90.in princ.verſic. quia qui ſua. & c.j.c.ſtudendum.cap.placuit.c.ſi quis.& cap.vlt.

LXIX. Regula: Ne peregrinantes in vlteriorem familiaritatem admittant.Apoſtol.canon.xxxij.§.& quidem.

LXX. Regula: Ne cum hæreticis preces coniungat, vel clericos eos eſſe permittat, aut eorum baptiſma ac ſacrificium ſuſcipiat.Apoſtol.canon.xliiij.cum ſequente.

LXXI. Regula: Si epiſcopus in parochia ſua non recipiatur, quid ei faciendum ſit, definitur diſtin.92. cap. ſi quis ordinatus.cap.ſi quis epiſcopus.cap.ſi qui epiſcopi. Apoſtol. canon. xxxv.§. ſi vero non. Hactenus officia epiſcoporum enumerauimus: quibus tamen plura addi poſſunt ex iis quę ī.cap.v. inter officia clericorum ſunt enumerata. Præter iſta etiam plura colligi poſſunt ex iis quæ j.cap.10. quæſt.j. proponentur. Sed & officia epiſcoporum in viſitationibus, conciliis & ſimilibus actib. ſpiritualibus & temporalibus. j.libr. proxi.ſub ſingulis iſtis actibus enumerabuntur.

IX. DE SVPPLENDA NEGLIgentia prælatorum.

Porrò

Porrò ſi Prælatus vel ob negligentiam, vel ob infirmitatem non fecerit ea quæ ſunt ſui offic:j, variis modis id quod ei deeſt ſuppletur: de qua re hoc loco agendum.

I. Regula: Si prælatus non fecerit ſuum officium, interdum pro facto habetur quod fieri oportuit, exemplo cap.j. de ſupplenda neglig. prælatorum.

II. Regula: Ceſſante aliquo in iure ſuo exercendo, ius iſtud ad alium, præſertim ſuperiorem, deuoluitur, qui ſupplet. cap. ſicut. ij. cap. licet. iij. eo. tit. c. ſignificauit. 6. & c. quanto. vii. in fine. cap. irrefragabili. xiij. in prin. verſic. exceſſus tamen. de officio ordinarij. c. quanquam. xviij. de electione, in vj. diſtinct. lxxxix. c. volumus. verſi. ſi verò negligentem. Concordant item ea quæ habentur ſ. ca. ij. reg. ij. & ſ. c. prox. reg. xxvj. cum ſequente. item j. cap. 10. quæſt. ij reg. ij.

III. Regula: Si propter infirmitatem prælatus ſuum officium facere non poteſt: datur illi adiutor, exemplo c. grandi. ij. de ſupplenda neglig. prælator. in vj. cap. vnicum, de clerico ægrotante, in vj. vij. quæſt. j. cap. j. cap. petiiſti. c. quia frater. Hæc de officiis epiſcoporum, eorúmque negligentia & infirmitate, quibus huiuſmodi officia impediuntur, ſint dicta. Nunc de poteſtate & priuilegiis epiſcoporum eſt dicēdum.

X. DE POTESTATE, REBVS & priuilegiis epiſcoporum, & aliorum prælatorum.

I. Regula: Eccleſia cum ſuis rebus ad ordinationem epiſcopi ſpectat. 10. quæſt. j. in princ. cum ſequentibus, vſque ad cap. antiquos. cap. vlt. §. fina. xij. quæſt. j. cap. euidentes. §. ipſæ verò res, cum ſequentibus. cap. epiſcopus. cap præcipimus. quæſt. ij. cap. vobis. xvj. quæſt. vij. cap. omnes. Apoſtol. canon. xxxvij. & xl. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ. q. viij. reg. xlvj. Sed & plura de regula propoſita vide j. cap. proxim. reg. iiij. item j. cap. xij. reg. vij.

II. Regula: Epiſcopo ex reditibus & oblationibus eccleſiæ debetur tertia pars. cap. requiſiſti. xv. in in princ. verſic. & quidem regulariter. de teſtamentis. 10. q. j. cap. de his, in fine. c. decreuimus. verſic. ab epiſcopis. xvj. quæſt. j. cap. conſtitutum. Sanè ex conſuetudine variatur portio iſta, quæ epiſcopo debetur. Sic quarta ſolùm dicitur competere d. verſic. & quidem regulariter. aliâs dimidias, 10. quæſt. j. cap. antiquos. Propoſitæ regulæ exceptio prima videtur: Niſi ab eo qui

eccleſiæ

eccleſiæ aliquid offert, epiſcopo etiã tertia portio ſit relicta: hoc enim caſu nihil ei ex eo quod eccleſiæ relictum eſt, videtur deberi. Sed reprobatur hæc exceptio ſub conditione c. officij. xiiij. de teſtamẽtis. Altera exceptio videtur: Niſi is qui offert eccleſiæ, nihil ex eo ad epiſcopum voluerit pertinere. Sed reprobatur d. cap. requiſiti. xv. §. ſi ab extraneo. verſi. ſecus autem ſi exprimat. de teſtamentis. Tertia exceptio eſt: Niſi in ornamenta, vel pro cereis ſeu fabrica, luminaribus, anniuerſario, ſeptimo, viceſimo, triceſimo die, ſiue aliis ad perpetuum cultum diuinum ſpectãtibus, ſint legata relicta: ex his enim canonica portio epiſcopo non debetur. Quæ exceptio approbatur ſuo conditione cap. vltim. de teſtamentis. cap. ex parte. xxxj. de verbor. ſignific. Quarta exceptio eſt: Niſi epiſcopus ex canonica portione eccleſias reficere ſeu reparare nolit. 10. quæſt. iij. cap. j. verſic. neque tertiam. cap. vnio. & cap. priſcis.

III. Regula: Præter canonicam portionem epiſcopo etiam pro honore cathedræ ex ſingulis eccleſiis ſibi ſubiectis duo ſolidi annui debentur. d. quæſt. iij. in prin. cum cap. ſequente. cap. illud. cap. nec numerus. §. cathedraticum. cap. inter cætera. §. ne ergo. verſi. non amplius quàm duos. & cap. vlt. verſi. vltra duos ſolidos.

IIII. Regula: Epiſcopis reuerentia & obſequium debetur tam à laicis quàm à clericis. cap. omnes. iiij. cap. ſolitæ. vj. cap. quod ſuper. ix. c. his quæ. xj. & cap. dilecta. xij. de maioritate & obed. diſtinct. xxj. cap. in nouo. §. cæteri verò. diſtinct. xciij. cap. ille procul. xj. quæſt. iij. c. ſi autem. c. quicunque. ca. ſi quis verò. c. abſit. cap. nemo. Concordant item ea quæ habentur ſ. cap. v. reg. xl. & ſ. lib. j. cap. v. q. v. reg. ij. in quibus locis aliquot exceptiones enumerantur. De obſequio Epiſcopis debito.

V. Regula: Ne prælatus ſine admonitione præmiſſa in ius vocetur, cauetur per ea quæ propoſita ſunt ſ. libr. j. cap. vj. quæſt. viij. reg. j.

VI. Regula: Apud comprouinciales ſuos epiſcopus eſt conueniendus. iij. quæſt. vj. cap. ſi quis. vj. quæſt. iij. ca. ſi quis epiſcopus. Apoſtol. canon. lxxiij. Vbi Epiſcopus cõueniẽdus.

VII. Regula: Non habet vnum, ſed apud duodecim, quos elegerit, epiſcopus eſt conueniendus. iij. quæſt. viij. in princ. cum cap. ſequente. c. vlt. v. q. iiij. cap. duodecim.

VIII. Regula: Non niſi in legitima ſynodo epiſcopus eſt conueniendus. d. q. iiij. in prin. cum ca. ſequen. xj. q. j. c. ſi clericus.

cus.§.etſi clericus. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi à Papa damnetur.d.q.iiij.c.duodecim.§.quod verò.& §.ſaluo..

IX. Regula: apud ciuilem aut militarem iudicem epiſcopus non eſt conueniendus xj.q j.c.nullus epiſcopus. Concordant ea quæ habentur ſ. cap.vj.regu.10. Hiſce quodammodo contradicere videtur dicta quæſtio.j.cap.peruenit.§.ſi quis verò.

X. Regula: Epiſcopus inconſulto Papa non eſt damnandus.iij.quæſt.vj.cap.diſcutere.cap.accuſatus vel iudicatus, in fine.cap.quamuis.c.multum.c.dudum, cum ſequentibus.vſque ad c.peregrina.q.viij.c.j.§.iudices.verſic.finis verò.ix.q.iij.cap.vlt.verſi.etſi inter eos.

XI. Regula: De pœna eius qui epiſcopum ſuum iniuſtè accuſauerit, cauetur iij.q.iiij.cap.hi qui.

XII. Regula: De pœna eius qui epiſcoporum perſequitur, vel vim ei intulerit, cauetur iij.q.v.c.accuſatorib.§.ſecretas.verſi.& hi qui.xvij.q.iiij.c.ſi quis deinceps. xxiiij.q.ij.ca. quiſquis per dolum. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. lib.j.cap.vij.de perſonis eorum in quos, &c.

XIII. Regula: De præmio detegentis inſidias epiſcopo factas cauetur d.§.ſecretas.

De pœna eius qui res epiſcopi inuadit. XIIII. Regula: Eadem pœna punitur qui res epiſcopi inuadit, qua punitur is qui res eccleſiæ inuadit. xvj.quæſt.j. cap.ſimiliter.

XV. Regula: Ex rebus eccleſiæ epiſcopus, ſi indiget, ſibi ſuiſque neceſſaria ſumere poteſt.xij.q.j.c.ex his autem.cap. epiſcopus.§.participet autem.Apoſt.canon.xl.

XVI. Regula: Res epiſcopi ab eccleſiæ rebus debent eſſe ſeparatæ.d.quæſtio.j.cap. manifeſta. cap. ſint manifeſtæ. Apoſtol.canon.xxxix.

XVII. Regula: Res in epiſcopatu adquiſitas alienare non poteſt.xij.q.ij.c.res.cap.epiſcopus. Plura de regula propoſita vide ſ.cap.vj.reg.v.except.j.

XVIII. Regula: De hæreditate epiſcopi defuncti non explicanda, & de expilatorum pœna cauetur xij.quæſtio ij. cap.hæc huius.cap. non liceat.cap. de laicis. cap.illud quod. quæſt.v.cap.ſicubi, in fine.

XIX. Regula: De inuentario rerum epiſcopi defuncti conſcribendo cauetur d.cap.ſicubi.

XX. Regula, De domo epiſcopi. Ne ad eam confugiens vi auferatur, cauetur xvij.q.iiij.c. id conſtituimus. verſic.vel

domo

domo epiſcopi. Hæc de poteſtate, rebus ac priuilegiis epiſcoporum ſint dicta: de quibus vide item M.I.C. libr.iij.cap. iiij. in fine.

DE IVRISDICTIONE prælatorum. Cap. IX.

PLANE ad ius & poteſtatem epiſcopalē pertinet etiam Iuriſdictio eccleſiaſtica: de qua in hoc capite peculiariter tractabitur, primùm quidem de ea adquirenda, hinc de ea defendenda, poſtremò de ea admittenda.

DE ADQVIRENDA IVriſdictiōne eccleſiaſtica.

EX QVIBVS CAVSIS adquiritur.

I. Regula: Adquiritur electione: de qua ꝭ.cap.proximo agetur. Adquiritur item, ſi propriis epiſcopis negligentibus poſſeſſor eccleſias ab hæreſi liberauerit. xvj. quæſtio.iij.cap. placuit.

II. Regula: Adquiritur item præſcriptione triginta annorum. xvj.quæſt.iij.c.j.cap.præſulum.§.fin.c. ſicut. cap.quicunque.c.inter memoratos.§.quod ſi limes.c.dilectio. verſi. alioquin ſi nihil.c.placuit.cap.poſt quingentos.item xiij.q.ij. cap.j. Propoſitæ regulæ exceptio prima eſt: Niſi in alia prouincia eccleſiam poſſideat extra prouinciam ſuæ diœceſis. d.cap.quicunque.verſi.ſed hoc intra vnam. & xvj.quæſt.v.in prin. Altera exceptio eſt: Niſi diœceſes certis limitibus ſint diſtinctæ: tunc enim vnus alterius diœceſis eccleſiam præſcribere non poteſt. xvj quæſt.iij.c licet, cum duob.cc.ſequētibus. item c.ſuper eo.iiij.de parochiis. Tertia exceptio eſt: Niſi eccleſia vi vel ſine titulo ſit occupata. d.q.iij.c. dilectio. §.poteſt etiam aliter. Quarta exceptio eſt: Niſi hoſtilitatis metus interuenit. d.q.iij.cap.prima.c.porrò.ca. ſi ſacerdotes, in fine. Quinta exceptio eſt: Niſi pro beneficio, vel precarij nomine eccleſia fuerit poſſeſſa. d.c.ſi ſacerdotes, in fine. verſ. quæ in beneficiis poſſidentur. & d.q.iij.ca.clerici.cap.ſi epiſcopus. Sexta exceptio eſt: Niſi cum poſſeſſio ex iniuſta ſententia proceſſiſſet, iudex qui ſententiam tulit, nondum fuerit mortuus, vel ab ipſius morte nondum triginta anni exceſſerint. d.q.iij.c.poſt quingentos.§.item ſi de rebus, cū c.

ſequente,

ſequente. Septima exceptio eſt: Niſi res ab alio quàm qui eam præſcripſit, petatur: huic enim poſſeſſio alterius, à quo titulum non habet, ad præſcriptionem non prodeſt. d. quæſt. iij. cap. placuit vt. §. ſi verò ad alium. l. viij. §. ſi verò nullum. C. de præſcriptione triginta annorum. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide s̄. cap j. reg. xix. Hæc de cauſis adquirendæ iuriſdictionis eccleſiaſticæ ſint dicta: quarum tamen plures vide s̄. cap. vij. reg. j. cum duabus ſequentibus.

QVARVM PERSONARVM, RERVM & cauſarum iuriſdictio adquiſita cenſeatur, ſeu competat?

III. Regula: Vnius epiſcopi ſubditi, alterius epiſcopi iuriſdictioni non ſunt ſubiecti, per ea quæ propoſita ſunt s̄. c. prox. q. viij. reg. 43. Cuius exceptio prima eſt: Niſi per præſcriptionem ſibi iuriſdictionem ſubditorũ alterius epiſcopi adquiſierit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s̄. reg. prox. & d. reg. 43. except. j. Altera exceptio videtur: Niſi epiſcopus in alterius diœceſi eccleſiam ſibi ædificauerit: hoc enim caſu eius eccleſiæ ſubditi, quamuis in aliena diœceſi viuentes, eius iuriſdictioni videntur eſſe ſubiecti. Sed hæc exceptio reprobatur xvj. q. ij. in fine, cum q. v. ſequente. item q iij. cap. ſicut. Tertia exceptio videtur in ſubditis epiſcopi ſuffraganei. hi enim archiepiſcopi iuriſdictioni cum ſuo epiſcopo videntur eſſe ſubiecti. ix. q. iij. in prin. cum c. ſequente. Sed hiſce non obſtantibus, exceptio propoſita reprobatur c. paſtoralis. xj. in prin. de officio ordinarij. item cap. j. eod. tit. in vj. ca. j. de foro competenti, in vj. ca. Romana. iij. §. cùm verò is. de appellationib. in vj. d. q. iij. ca. conqueſtus. Concordant item ea quę habentur j̄. cap. xj. de archiepiſcopo, reg. vij. Planè admittitur exceptio propoſita primum quidem, ſi aliud conſuetudine fuerit receptum. d. c. j. verſ. niſi aliud in his tribus. de foro competenti, in vj. & d. c. j. verſ. niſi aliud Remenſis. de officio ordinarij, in vj. Deinde admittitur, ſi ſubditi aduerſus ſuffraganeum ſint contumaces: hoc enim caſu eos ad querelam ſuffraganei archiepiſcopus coercere poteſt. ca. irreſtagabili. xiij. §. cęterum. de officio ordinarij. Tertiò admittitur exceptio propoſita ex mandato Pontificis. Sed hęc diſtinctio recipit replicationem hanc: Niſi mandatum ſit generale de ſubditis ſuę diœceſis, nõ ſpeciale de ſubditis ſui ſuffraganei.

cap.

cap.graue.xix. eod.tit.Quartò admittitur exceptio propoſita, ſi archiepiſcopus à ſubditis ſui ſuffraganei impediatur in iuriſdictione ſua exercenda per diœceſim: tunc enim eos punire poteſt.cap.j.de pœnis,in vj. Cuius replicatio eſt: Niſi quęſtores fabricę ipſius archiepiſcopi à ſubditis ſuffraganei impediantur.c.j.de pœnitent.in vj. Quintò admittitur exceptio propoſita,ſi manifeſta & notoria offenſa archiepiſcopo vel ſuis,dum iuriſdictionem ſuam exercet,à ſubditis ſuffraganei ſui ſit illata.d.c. j.verſ. ſibi etiã & metropolitanis aliis. de pœnis,in vj. Sextò admitti videtur exceptio propoſita, ſi ſuffraganeus ſit excommunicatus. Sed hæc diſtinctio reprobatur cap.j.de ſupplenda neglig prælator. in vj.Septimò admittitur exceptio propoſita, ſi per appellationem cauſa ad archiepiſcopum fuerit deuoluta. c. j.in prin.verſ.nec pro eo. de officio ordinarij,in vj.c. Romano.iij.§. debet autẽ.de appellationib.in vj.ix.q.iij.c.cõqueſtus. verſ.niſi forte pro cauſis. Plures diſtinctiones,quibus exceptio propoſita admittitur,vide ſ̃.cap.xj.de archiepiſcopis,reg.vij.except.j. cum ſequentibus.item in gloſſa cap. paſtoralis.xj.in princ. in verbo Exceptis de officio ordinarij. Hæc de tertia regula eiúsque exceptionibus ſint dicta.

IIII. Regula: Iuriſdictioni epiſcopi regulariter omnes eccleſiæ atque perſonæ eius diœceſis ſunt ſubiectæ.c.de xenodochiis.iij.c.cum venerabilis.vij.& c.cum dilectus.viij.de religioſis domibus c.cum olim.xix.de cenſibus.xvj.q.j.c.qui verè xviij.q.ij.c.monaſteria.c.cognouimus.Concordãt item ea quæ habentur ſ̃.c.prox.q.x.reg.j. Huius regulæ exceptio prima eſt in eccleſiis & perſonis ſpecialiter exemptis ſeu priuilegiatis,d.c.cum venerabilis.vij.verſ.illis tantùm exceptis.& d.c.cum dilectus.viij.§.fin.& c.conſtitutus.vj.eod.tit. xviij.q.ij.c.luminoſo. & ibi gloſſa. Huius exceptionis replicatio videtur: Niſi epiſcopus in remittenda iuriſdictione cenſum annuum ſibi retinuerit:hoc enim Simoniacum eſſe, & ob id nihil actum eſſe videtur. Sed hæc replicatio reprobatur d.c.conſtitutus.vj. Altera exceptio eſt:Niſi libertas ſit præſcripta. d.c.cum dilectus. viij. verſ. nec legitima ſe poterit præſcriptione tueri. & verſ. vel legitima præſcriptione. c. cum olim.xiiij.§.quia verò.de priuilegiis.cap.cum perſonæ. vij.§.quod ſi tales.verſ.& ſi tale.eod.tit.in vj. Huius replicatio eſt:Niſi quędam tantùm doceantur pręſcripta:hoc enim caſu in aliis, quæ præſcripta non docentur, exceptioni pro-

poſitæ locus non eſt, exemplo c. dilectus. ij. de capellis monachor. Tertia exceptio eſt in temporalibus monaſteriorũ: hæc enim ratione loci iuriſdictione epiſcopi non cenſentur eſſe ſubiecta. cap. cum venerabilis. vij. in fine. de religioſis domibus. c. j. de ſtatu monachor. xvj. q. j. cap. cum pro, in fine. xviij. q. ij. ca. j. ca. non ſemel. §. pro talibus. Quarta propoſitæ regulæ exceptio eſt in eccleſiis ſummo Pontifici ſpeciali priuilegio immediatè ſubiectis. Quæ exceptio approbatur ſimul & declaratur ca. ſi Papa. x. de priuilegiis, in vj. c. recipimus. viij. §. inſpicienda. de priuilegiis. Huius exemplũ habetur c. cum olim. xij. §. nos verò. verſ. quod videlicet. item cap. cum olim. xiiij. §. quia verò. eod. tit. Quinta exceptio videtur in eccleſiis cẽſum Romano Pontifici perſoluentibus. Sed reprobatur c. recepimus. viij. de priuilegiis. c. ſi Papa. x. §. ſi verò dicatur. eod. tit. in vj. Sexta exceptio videtur in receptis ſub protectione vel in filios Papæ. Sed reprobatur cap. ex parte. xviij. de priuilegiis. & d. c. ſi Papa. x. verſ. nõ ſic ſi in proprios. item c. j. in prin. de verb. ſignifi. in vj. Septima exceptio videtur in hominibus cenſualibus exemptorum. Sed reprobatur cap. authoritate. iiij. §. fin. de priuilegiis. Octaua exceptio eſt in laicis. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: verùm eius replicatio prima eſt: Niſi laici in eccleſiam vel eius perſonas delinquant. c. ſicut. ij. de priuilegiis. c. olim. vij. de iniuriis. Altera replicatio eſt: Niſi cauſa laicorum ad eccleſiaſticum forum pertineat. c. ſuper. xxvj. §. fin. de verb. ſignific. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃. c. prox. quæſt. x. reg. iiij. Sanè cauſæ ad eccleſiaſticum forum pertinentes ex parte enumerantur cap. accedentib. xij. de exceſſ. prælator. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide j̃. reg. vij. cum ſequentibus.

REPLICATIONES PRÆCEDENTIVM exceptionum generales.

Per exceptiones hactenus propoſitas patet, qui à iuriſdictione epiſcopi diœceſani exempti ſint: quarum tamen exceptionum replicationes nonnullæ ſuperſunt generales. harum prima eſt: Niſi exempti ad eccleſias vel prioratus ordinariis ſubiectos fuerint deputati: hoc enim caſu priuilegio exemptionis non fruuntur. c. cum capella. xvj. de priuilegiis. c. j. §. in eos. eod. tit. in vj. Altera replicatio eſt: Niſi non in totum ad exempta loca ſe tranſtulerit. c. cum & plantare. iij.

§. de

§. de confratribus.c.tuarum.xj. §. fin.& c.quidam.xxxij. de priuilegiis. Tertia replicatio eſt: Niſi clerici ſi in monaſteriis exemptis.xviij. q.ij.c. quidam,& c.per exemptionem.ix. de priuileg. in vj. Quarta replicatio eſt in procuranda clauſura exemptorum monaſteriorum,c. vnico.§.fin.de ſtatu regular.in vj.Quinta replicatio eſt: Niſi cauſam exemptionis non probauerint.cap. cum perſonæ. vij. de priuilegiis,in vj. Sexta replicatio eſt in monachis & clericis in eccleſiis ſuis non permanentibus.cap. quoniam. xxj.de priuilegiis.Septima replicatio eſt: Niſi cum exēptæ eſſent monaſterio vtroque iure ſubiectæ, aliqua eccleſia in temporibus vel ſpiritualibus ei non ſit ſubiecta:hæc enim exempta non cenſetur d. cap. xxj. & ibi gloſſa. Octaua replicatio ſumitur ex forma exemptionis.c. per exemptionem.ix.de priuileg.in vj. Nona replicatio eſt in cellis alicuius monaſterij exemptis: qui hoc caſu cenſeantur exempti vel non exempti,definitur c. priuilegium. iiij.de verb.ſignific.in vj. Decimæ replicationis loco notandum, quòd in locis exemptis epiſcopi nihilominus faciant crucem ante ſe deferri: item ipſi ibi benedicant, diuina audiant & celebrent.Clement.vltim.de priuilegiis.

V. Regula: De iure diſpenſandi: quatenus hoc epiſcopo competat,vide ſ.lib.j.cap.vij.quæſt.ij.reg.ij.except.iij.

II. DE DEFENDENDA IVriſdictione eccleſiaſtica.

V. Regula: Si quis impedierit iuriſdictionem eccleſiaſticam, excommunicatur.cap. quoniam. iiij.de immunitat. eccleſ.in vj.

VI. Regula: Si quis non præſtiterit debitam obedientiam deponitur,per ea quæ habentur ſ.cap.v.reg.xl.

III. DE AMITTENDA IVriſdictione eccleſiaſtica.

EX QVIBVS CAVSIS amittatur.

VII. Regula: Si eccleſia ſita in alicuius archidiaconatu erigatur in cathedralem: à iuriſdictione archidiaconi eximitur.c.cum inferior.xvj.de maiorit.& obed.

VIII. Regula: Si vnio fiat eccleſiarum, iuriſdictio vnitæ eccleſiæ amittitur, & tranſit ad eum, cuius eccleſiæ eſt

vnita.xvj.q.j.cap.præcipimus.§. ſicut duo.verſ.quod cum factum. Huius exceptio eſt: Niſi ſpecialiter iuriſdictio ſit reſeruata in vnione: tunc enim non tranſit, exemplo cap.quia monaſterium.ij.de religioſis domib.cap. venerabili.xxij. de verb. ſignific.

IX. Regula: Si diuiſio eccleſiarum ſit facta, per eam iuriſdictio non amittitur. extrauag. Ioann. xxij. ad apoſtolatus.ij.de conceſſ.præbendæ.

X. Regula: Si parochianus domicilium transfert: prior epiſcopus in eum nihil iuris retinet, niſi quoad res ſoli, quas ſub eo retinet.cap.vlt.de parochiis.xiij.quæſt.j.itemq. ij. ca. vbicunque.§.item ſi quis.

XI. Regula: Si ſubditus pro ſuis negociis Romam proficiſcatur, interim in eum ſuſpenditur iuriſdictio ordinarij, donec domum fuerit reuerſus. extrauag. comm. diuina. iij. de priuilegiis. Concordant ea quæ habentur ſ. lib. proxim. cap. xix.except.vj.replic.j.duplic. vj. & except.xxvij. Hæc de iuriſdictione prælatorum: de qua tamen vide plura in generali tractatu iuriſdictionis ſ.lib.j.cap.v.

DE ELECTIONE PRAELATORUM. Cap. X.

SVPEREST vt de electione epiſcoporum, aliorúmque prælatorum dicamus. de qua ſecundum ordinem inſtitutum inprimis quidem fuiſſet dicendum: verùm quia peculiare caput hic tractatus requirit, voluimus eum ad hoc caput reſeruare. Primùm autem dicemus, qui & quales eligendi? Deinde, à quibus? Tertio, per quos? Quartò, quando? Quintò, vbi? Sextò antecedentia electionis enumerauimus. Septimò modum & adiuncta exponemus. Octauò euentus & conſequentia. Poſtremò adfinia electionis remedia.

I. QVI ET QVALES ELIGENDI.

I. Regula: Vt iura loquentia de qualitate perſonarum in eligendo præcipuè obſeruentur, cauetur Clement. j. de ætate & qualitate præficiendor. diſtinct. lxj.c.in ſacerdotibus cap.obitum, in princ.

De requiſitis eligendorum. II. Regula: Vt eligendus cæteris ſit præſtantior, doctior, ſanctior, & omni virtute eminentior, cauetur j. q. j. cap. hi quoſcunque, in fine.c.viliſſimus.viij.q.j.c.oportet.c.qui nos,

cum

cum.c.ſequente.& cap.vlt.xxiij.q.iiij.cap.ſicut.§.concilium.

III. Regula:De eo qui eccleſiaſticis diſciplinis imbutus non eſt, nec ſcientiam dignitati eccleſiaſticæ conuenientem habet,non eligendo cauetur diſtinct.xxxvj.in prin.cum c.ſequente.&c.qui eccleſiaſticis.item De electione cap.cum in cunctis.vij.in prin.verſ & literarum ſcientia. c.qualiter.xvij. verſ. præcipuè quia nec donum.c.cum nobis.xix. verſ. illius quoque literaturæ. Concordant item ea quæ habentur s. c. iiij.quæſt.ij.reg x.& reg.xxvj.Sanè quæ epiſcopum ordinandum imprimis ſcire oporteat. definitur diſtinct.xxxviij. cap. omnes. Scientia ſanè artis grammaticæ exacta non requiritur in epiſcopo.d.diſtinct.xxxviij.cap.ſedulò.

IIII. Regula: De ſimplici & imperio ſæcularium negociorum non eligendo cauetur diſtinct.xxxix.in prin. cum cap.ſequente.

V. Regula:De eo qui domui ſuæ præeſſe neſcit, nõ eligẽdo cauetur diſt.xlvij.ca.ſicut. §.neceſſe eſt,cum ſequentibus.

VI. Regula: De eo qui malis moribus præditus eſt, non eligendo cauetur cap.cum in cunctis.vij.in prin. verſ. grauitas morum..& §.inferiora.verſ.& moribus commendandus. de electione.ca.indecorem.iij verſ.& morum.item cap.eam te decet.iiij. verſ. moribus. de ætate & qualitate præficiendor. Clement.j.in prin.verſ.moribus.eod.tit. diſtinct.xlix.in prin.cum ſequentibus.

VII. Regula: De eo qui malè ſibi conſcius eſt, non eligendo cauetur c.'ad aures. vij. de ætate & qualitate præſbyt.

VIII. Regula: De auaro & non hoſpitali non eligendo cauetur diſtinct.lxxxv.in prin.cum c.ſequente.

IX. Regula: De eo qui malorum laudibus delectatur, non eligendo cauetur diſtinct.lxxxiij.cap.nihil illo.

X. Regula: De ſchiſmatico non eligendo cauetur xxiiij. q.j.c. pudenda. Huius regulæ exceptio videtur:Niſi ſit conuerſus. Sed reprobatur,niſi per diſpenſationem,cap.quia diligentia.v.de electione.

XI. Regula:De Simoniaco non eligendo cauetur c.ſuper eod.xij.in fin.& cap,ſi alicuius.lix.de electione.

XII. Regula: De excommunicato non eligendo cauetur ca. vlt.verſ.ſi tamen ſcienter.de clerico excommunicato.

XIII. Regula: De ſuſpenſis non eligendis cauetur cap. per inquiſitionem.xxvj.& ibi gloſſa.de electione.

XIIII. Regula: De eo qui ſententiæ interdicti vel ſu-

penſionis non paruerit, non eligendo cauetur c.j. de poſtulat. prælator.c.is qui.xviij.§.is verò.& c.is cui.xx.in prin. de ſententia excom.in vj.

X V. Regula, De eo qui in eccleſia polluta, vel præſente excommunicato diuina celebrauit. Hic eligi non prohibetur.d.c.is qui.xviij.in prin.

X VI. Regula: De eo qui antea fruſtra fuit electus, vel contra leges ſe eligi paſſus eſt, nõ eligendo cauetur extraua. com.vnica.§.poſtulatos verò de poſtulando. ca.cum ſingula. xxxij.§.fin.in fine.de præbendis, in vj. Huius regulæ ſpecies eſt j̃.reg. prox. Eius autem exceptio eſt: Niſi prior electio non vitio perſonæ, ſed modi electionis fuerit caſſata.c.ſuper eod.xij.de electione.

X VII. Regula: De eo qui antea à laico ſe eligi paſſus eſt, non eligendo, c.quiſquis.43.eod.tit.

X VIII. Regula: De minoribus triginta annis non eligendis cauetur c.cum in cunctis.vij.in prin. & c. cum nobis. xix.verſ.de legitima tamen.de electione.c.ex ratione.ij.c.indecorum.iij.& c. eam te.iiij. verſ.& ætate. de ætate & qualitate præficiendor. diſt.51.c.vlt.§.qui nondum. diſtin.lxxvij.c. epiſcopus. §. fin. cum c.ſequente. extrauag. comm.vnica, de poſtulat.prælator.Concordant item ea quæ habentur s̃.c.iiij. q.ij.reg.xxxvj.in prin.item except.j.repl.v.Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi cum minore diſpenſetur. Quæ exceptio approbatur exemplo extrauag.com.nuper.viij.de præbendis.& c.ex ratione.ij. de ætate & qualitate præficiendor. Altera exceptio eſt: Niſi prior fiat in monaſterio: in hoc enim ſufficiunt anni viginti aut viginti quinque. Clement. j.§.cæterùm.de ſtatu monachorum.Tertia exceptio eſt: Niſi talis ſit dignitas.cui cura animarum non imminet, cap.vnico, de ætate & qualitate præficiendorum, in vj. Plures huiuſmodi exceptiones vide d.reg.xxxvj.

X IX. Regula: De illegitimè nato non eligendo, ca.cum in cunctis.vij.in prin.verſ.& de legitimo matrimonio.de electione.item cap.j.de filiis præſbyteror. Concordant item ea quæ habentur s̃.c.iiij.quæſt.ij.reg.xxxj.

X X. Regula: De vxorato & qui filios habet non eligendo cauetur diſtin.xxviij.c.priuſquam.& diſtin.lxj.c.Catinenſis. Concordant ea quæ habentur s̃.d.q.ij.reg.xxiij.

X X I. Regula: De eo qui ſine beneficio ex proprio patrimonio viuit. Hic eligi poteſt.c.tuis quæſt.13.de præbendis.

X X X I I. Regula: De habente plures dignitates vel plu-

ra beneficia curata non eligendo cauetur cap.dudum.54.de electione. Concordant ea quæ habentur s.c.vij. reg.viij.vbi propoſitæ regulæ exceptiones ſunt annotatæ.

XXIII. Regula: De eo qui eſt alterius fidei vel ordinis non eligendo cauetur Clement.j.de electione. extraua.com. vnica.verſ.nec non profeſſorem. de poſtulat. prælatorum. Huius exceptio prima eſt: Niſi is qui eſt alterius ordinis, in epiſcopum eligatur.d.Clement.j.verſ. per hoc autem quia religioſus.item cap.per tuas.x.§.fin.de voto.cap.ſi abbatem. xxxvj.in prin. de electione,in vj.Altera exceptio eſt: Niſi canonicus factus monachus ad canoniam fuerit reuerſus: hic enim abbas fieri poteſt.c.intelleximus.12.de ætate præficien.

XXIIII. Regula: De eo qui eſt alterius eccleſiæ non eligendo,c.cum ſingula.xxxij.§.prohibemus. de præbendis, in vj.diſtin.lxj.c.nec emeritis.c.nullus.ca.obitum.§.commonemus etiam. Concordant item ea quæ habentur j.ca.prox. de abbate. reg. j. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi in eccleſia vacante idoneus reperiri nequeat.d.§.cõmonemus. verſ.niſi fortè inter clericos.& d.ca.nullus. verſ. tunc autem alter de altera.item cap.cum monaſterium.xiij.de electione. xviij.q.ij.c.quàm ſit.§.defuncto.c.abbas.Altera exceptio eſt: Niſi conſuetudo loci extet in cõtrarium.c.cum dilectus.viij. de cõſuetudine. Planè propoſitæ regulæ contradicere videtur cap.cum inter.xxj. de electione. de qua antinomia gloſſa ibidem in verbo Aliam variat.

XXV. Regula: De religioſo mendicante in epiſcopum non eligendo, Clement. in pleriſque. v. de electione. Cuius exceptio videtur: Niſi ad non mendicantium ordinem tranſierit. Sed reprobatur Clement.j.de regularib.

XXVI. Regula: De eo qui non gradatim inferiores ordines per interſtitia temporum impleuit,non eligendo,c.j.de ætate & qualitate præficiend. diſtin.xxxvj.ca.qui eccleſiaſticis.diſtin.51.cap.vlt.verſ.qui Neophyti.& verſ.qui per gradus diſtin.lix.in princ.cum c.ſequente.c.ſi officia.cap.hoc.ad nos c.vlt.diſt.lxj.c.epiſcopum.diſtin.77.c.j.diſtin. xxviij.ca.de Syracuſanæ.§.eligi autem.diſt.48.in prin.cum ſequentib.vſque ad diſtin.49.Apoſt. canon.79. Concordant item ea quæ habentur in regulis proximè ſequentibus: item s. cap.iiij.q.ij. reg. 42. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi per diſpenſationem electio non gradatim fiat. Quæ exceptio approbatur exemplo cap. tuam, x. de ætate & qualitate præficiendor.

ciendor. xvj.q.j cap.in parochia. Plures exceptiones vide d. reg.42.item j.in regulis ſequentibus.

XXVII. Regula: De eo qui in ſacris ordinibus non eſt conſtitutus, in prælatum non eligendo, diſtin.lx.ca.innouamus, cum c.ſequente.diſtin.lxj.c.Oſius.§.ſed aliud.verſ.ſed non eligitur. Declaratur regula propoſita, definitione ſacrorum ordinum d. diſt.lx.c.vlt §.ſacros autem. vbi à ſacris ordinibus excluditur ſubdiaconus: quod tamen mutatur cap. à multis. ix. de ætate & qualitate præficiendorum. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi ad rectoratum parochialis eccleſiæ quis ſit ordinandus: huic enim non obſtat, quamuis in ſacris ordinibus conſtitutus non ſit.c.vlt.de inſtitutionibus.in vj.

XXVIII. Regula: De laico in prælatum non eligendo cauetur diſt.61.in prin. cum c. ſequente. c. non negamus c. miſerum.c.quid proderit.c. ſtatuimus.diſt. 51.c.vlt. verſ. qui Neophyti. Contradicunt ea quæ tradit Gratianus d.c. ſtatuimus.§.his omnibus Apoſtol. canon.59. Planè huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi cauſa propter quam laici eligi prohibentur, ceſſet: tunc enim prohibitio quoque ceſſabit. d. c. ſtatuimus.§.ſed ſciendum, cum c.ſequẽte. Altera exceptio eſt: Niſi laicus in epiſcopum ſit poſtulatus. d. diſtin. 61. c. Oſius. Tertia exceptio eſt in diſpenſatione Papæ. Quæ approbatur exemplo.j.q.vij.c.exigunt, cum c.ſequente.

XXIX. Regula: De non profeſſo non eligendo, cap. cum cauſam. xxvij.c.cum ad noſtram. xxxvij. c. cum in magiſtrum.49.de electione.c.nullus. xxviij. eod tit. in vj. Clement. j. §. cæterùm. verſ. ſanè prioratus.de ſtatu monachorum. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi non profeſſus in epiſcopum, non abbatem vel priorem eligatur. d.c. nullus.verſ.ad dignitatem verò epiſcopalem. Altera exeptio eſt: Niſi ex cauſa poſtuletur non profeſſus.c. cum monaſterium. xiij. de electione.

XXX. Regula: De non inſtructo in regula monachali in abbatẽ non eligendo cauetur c. officij.38. d.tit.de electione.

XXXI. Regula De accuſato ſeu denunciato non eligendo cauetur c.omnipotens.iiij.de accuſationibus.

XXXII. Regula: De reprehenſibili & qui crimine non caret non eligendo cauetur diſtinct. xxv. c. vnum. §. nunc autem.verſ.ac primum.c.vlt. diſtinct.61.c.bene nouit.diſtin. 8j.in prin. cum ſequẽtib. vſque ad c. Maximianus.item diſt. lxxxiij.c.nemo.viij.q.j.c.oportet.verſic. irreprehenſibilis.

XXXIII.

XXXIII. Regula: De eo qui crimini alterius conſenſit, vel cum poſſet non vindicauit, non eligendo, diſtinſt. 83. in prin. vſque ad c. vlt. Concordant ea quæ habentur s. lib. j. ca. vj. quæſt. v. except. iiij.

XXXIIII. Regula: De eo qui affectat eligi non eligendo, ſed reluctante. cauetur viij. q. j cap. in ſcripturis. cap. ſciendum. c. qui epiſcopatum. c. ſunt in eccleſia. l. xxix. §. tantum ab ambitu. C. de epiſcopis & clericis.

XXXV. Regula: De duobus non eligendis, vij. q. j. c. in apibus diſtin. 80. cap. in illis. §. in ſingulis. Concordant ea quæ habentur s. cap. vij. reg. xv. Hactenus, qui & quales eligendi ſint, eſt oſtenſum. Plures huiuſmodi regulas vide s. cap. iiij. q. ij. vbi de clericis ordinandis actum eſt. Qui enim clerici ordinari non poſſunt, multò minus in prælatos poſſunt eligi. c. cum in cunctis. vij. in prin. de electione.

II. A QVIBVS ELIGENDI, SEV quibus eligendi ius competat?

Huius loci tranſitio eſt diſtinct. lxij. iu prin.

I. Regula: Clericorum & monachorum eſt electio. d. diſt. lxij. in prin. verſ. electio clericorum. cap. j. de electione. diſtin. 51. c. vlt. §. ſed nec ille. d. diſtin. lxij. ca. j. diſtin. lxiij. c. ſacrorum. §. cum ergo. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi alterius eccleſiæ clericus vel monachus ſit, quàm cui prælatus eſt eligendus. c. conſtitutis. 47. de electione. Huius replicatio prima eſt: Niſi clerici & monachi ſint aliarum eccleſiarum, quæ tamen in eadem ſunt ciuitate, cui prælatus eſt eligendus. d. §. cum ergo, cum c. ſequente. Sed contradicere videtur c. cum eccleſia. iij. §. verùm quoniam. verſ. & ſecundum ſtatuta. de cauſa poſſeſſionis & proprietatis. Altera replicatio eſt: Niſi archiepiſcopus ſit eligendus: hoc enim caſu ius eligendi ad ſuffraganeos quoque epiſcopos videtur pertinere. cap. ſi archiepiſcopus. vj. de tempor. ordinat. Sed gloſſa hoc capitulum interpretatur de conſecratione, non electione: de qua re dicetur j. q. viij. reg. xxxiiij Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi abſentes adeſſe nolint, vel moram in veniendo faciant: hi enim expectandi non ſunt. cap. cum inter. xviij. cum nobis. xix. §. item cum poſt appellat. c. quod ſicut. xxviij. §. ſi autem. de electione. Huius replicatio prima eſt: Niſi abſentes vocati non ſint. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d. §. ſi autem. verſ. quòd ſi eos vocatos. Concordant ea quæ habentur j, q. vj. reg. j. Altera repli-

catio videtur: Niſi abſentes per nunciū vel per epiſtolá vota ſua tranſmittant. Sed reprobatur.c.quia propter. lxij. §. illud autem.de electione.cap.ſi. quis iuſto. xlvj.§.fin.eod.tit.in vj. Planè admittitur replicatio propoſita, ſi per eum qui eſt de eodem collegio, votum ſuum dederit. Quæ diſtinctio approbatur ſub conditione d. §. illud autem. verſ. niſi ſit abſens. Cuius duplicatio prima eſt: Niſi ſit abſens eo loco. quo non debuit vocari, vel nullo iuſto impedimento detentus venire noluit. d. verſ. niſi ſit abſens. Altera duplicatio videtur: Niſi non vnum, ſed plures de eodem collegio procuratores dederit. Sed reprobatur certis conditionibus.d.c.ſiquis iuſto.xlvj. in prin. Tertia duplicatio eſt: Niſi procurator abſentis de eodem collegio datus, alium ſuo alium abſentis nomine elegerit. Quæ duplicatio approbatur ſub conditione d.cap. ſi quis iuſto.xlvj.§.porro. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt niſi clericus ſit impubes. c. ex eo. xxxij.de electione, in vj. Quarta exceptio eſt: Niſi monachus non ſit profeſſus, vel ſit conuerſus laicus. d. cap.xxxij. §. fin. Quinta exceptio eſt: Niſi in ſacris non ſint conſtituti. Clement.vt ij.qui.ij.de ætate & qualitate præficiend. Sexta eſt: Niſi à mendicantium ordine ad non mendicantiū ordinem tranſierint. Clement. j. de regularibus. Septima exceptio eſt: Niſi ſint excommunicati vel ſuſpenſi.c.cum inter. xvj. §. fin. de electione. Concordant ea quæ habentur s̄. capite iiij. quæſt.iij.excep.gener.j. Huius replicatio eſt: Niſi minori excommunicatione fuerint excommunicati.c. illa quotidiana. xxxix. eod. tit.ca.vlt, in prin. verſ. nec eligere de clerico excommun. Octaua exceptio eſt: Niſi in loco interdicto diuina celebrauerint.c.is.qui.xviij.§.fin.in fine.de ſentent.excom.in vj. Nona exceptio eſt: Niſi antea non canonicè elegerint. vel indignum elegerint.c.cum in cunctis.vij.§.clerici ſanè.c. innotuit.xx.§.habito ergo.ver. parentes non modicum. cap. bonæ memoriæ.xxiij. in prin.verſ. vnde nec ab eis. & §. nos igitur.verſ.quinetiam.c.ſcriptum.xl. §. fin.c. ne pro xlj. verſ. intra quos. c. quia propter. xlij.§. qui verò contra. cap. quiſquis.xliij.§.ſi.in fine.c. Cumana.50.§.fin.in fine.de electione. item extrauag.com.vnica.§. & qui ſcienter.de poſtulat. prælator. diſtin. xxxvj. c. qui eccleſiaſticis, in prin. verſ. verumetiam ordinatores.diſtinct.81.cap.tantis. verſ. facilius enim. j.quæſt.j.cap.ſi qui epiſcopi.xxv.quæſt.ij.cap.denunciamus. cap. ſi qui epiſcopi. Concordant item ea quæ habentur s̄. cap.iiij.

cap.iiij.quæſt.iij.except.gener.v. & quæſt.vltim.reg.v. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi electio non fuerit ſecuta: hoc enim caſu ex ſolo ſuffragio ius eligendi non amiſit.cap.perpetuò.vij.de electione, in vj. Altera replicatio eſt: Niſi per ignorantiam indignum elegerit. Quæ replicatio conſtat ex præcedentibus: eiúſque exemplum habetur cap.innotuit.xx.de electione. Tertiæ replicationis loco notandum, quòd eligẽtes indignum, prima tantùm poſtea occurrente, non omni electione priuentur.cap.cum Vinton.xxv.& cap.ne pro.xlj.§.ſtatuimus.verſi.ea vice.eod.titu. Decima exceptio eſt: Niſi poſtulationem ratione perſonæ caſſatam renouarunt.ca.gratum.ij.de poſtulat. prælatorum. Vndecima exceptio eſt: Niſi hæretici ſint.ix.quęſt.j.c.vltim. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.iiij. quęſt.iij.except.gener.iiij.Sed & de hac exceptione vide j.quęſt.viij.reg.xxxij. except.prima. Hæc de prima regula eiúſque exceptionibus ſint dicta.

II. Regula: Si ij quorum eſt electio, eo iure ex cauſis iam enumeratis omnes fuerint priuati: ad proximum ſuperiorem ius eligendi deuoluitur.ca.quanquam.xviij. de electione, in vj.cap.cum ſingula.xxxij.§.qui verò.de præbendis, in vj. Concordant item ea quæ habentur ſ.cap.vij.reg.xxvij.& cap.viij.quæſt.ix.regu.ij. Huius regulę exceptio prima eſt: Niſi in cathedrali eccleſia aliter quàm propter negligẽtiam, eligendi iure fuerint priuati: hoc enim caſu ad Papam ius eligendi deuoluitur.d. cap. quanquam. Altera exceptio eſt: Niſi cum ij quibus ius eligendi competit, in aliquem compromiſiſſent, is ius eligendi amiſerit: hoc enim caſu ad compromittentes ius eligendi reuertitur. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. ſi compromiſſarius. xxxvij. in prin.de electione, in vj.

III. Regula, De eo in quem compromiſerunt ij, quibus eſt ius eligendi. Ab hoc electio facta rata eſt habenda.cap. cauſam.viij.& cap. cum dilectus. xxxij. de electione. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi contra formam compromiſſi electio ab eo ſit facta.d.cap.xxxij.,verſi.ſi verò per eorum depoſitiones. Altera exceptio eſt: Niſi à maiore parte electione iam facta compromiſſum ſit. cap.cum inter.xxj.d. tit. Tertia exceptio eſt: Niſi compromiſſum fuerit reuocatum. Cuius replicatio eſt: Niſi re non integra compromiſſum fuerit reuocatum.cap.in cauſis.xxx.eod.tit. Quarta ex-

ceptio

ceptio videtur: Niſi cum in ſeptem compromiſſum eſſet, tres vnum ex ſe, alij tres alium elegerint. Sed reprobatur ca. cum in iure.xxxiij. eod.tit. Quinta exceptio videtur: Niſi cùm diuiſis ſuffragiis duo electi eſſent, poſteáque compromiſſum factum de vno ex iſtis duobus eligendo, vnus ex iis pendente compromiſſo deceſſerit. Sed reprobatur cap. ex parte.10.de arbitris.

IIII. Regula, De deceſſore. Hic non habet ius eligendi ſibi ſucceſſorem.viij.quæſt.j.cap.epiſcopo, cum cap. ſequente.c.plerique.c.Moyſes diſt.5..cap.vlt.verſic.qui à deceſſoribus. Ratio propoſitæ regulæ habetur d quæſt.j. cap. apoſtolica.§.illud.verſi.verùm.& cap. ſi ergo.§. nulla hic. Concordant item ea quę habentur.s̃.cap.vij.reg.j. de ſucceſſione ex teſtamento. Contradicit d.q.j.in prin.cum ſequentibus, vſq; ad d.c.epiſcopo. Cui obiectioni reſpondet Gratianus d.cap. apoſtolica.§.his omnibus. Ex qua ſolutione colligitur prima propoſitæ regulæ exceptio hæc: Niſi deliberatione cum iis, ad quos ius eligendi pertinet, habita, deceſſor ſibi ſucceſſorem conſtituerit. Cui concordat d.quæſt.j. cap. epiſcopo.§. ſeruetur autem.& cap.epiſcopo.§.non ergo. Altera exceptio eſt Niſi: Papa cum deceſſore diſpenſauerit. vij. quæſt.j.cap. petiiſti.

V. Regula, De laicis. His ius eligendi prælati non competit.cap. quiſquis.xliij.& cap.Maſſana.lvj. de electione.cap. dudum.xxxj.§.cæterùm ex parte.verſi.cum ſacrilegij.de decimis.j.quæſt.vij.cap.ſi quis omnem.§. fina. xvj. quæſt.vij.in prin.diſtin.lxiij.in princ.cum cc. ſequentibus, vſque ad cap. non licet. Concordant item ea quæ habentur s̃.cap. vij. reg. xvij.item cap.iiij. quæſt.iij.reg.10. Contradicit diſtinct. lxiij. cap.quia igitur, cum ſequentibus, vſque ad cap.cum longe. §.ſed quod populus. vbi Gratianus obiectioni reſpõdet vſq; ad cap. quia ſancta. Planè propoſitæ regulæ exceptio videtur: Niſi per pactum eccleſiaſtici in laicum ius eligendi tranſtulerint. Sed reprobatur c.ſacroſancta.51. de electione.

VI. Regula, De populo. Huic ius eligendi non competit, ratione regulæ præcedentis. Cui concordat diſtinct.lxiij.c. non licet.& diſtinct.lxij.c. docendus. item De electione cap. Oſius.ij. Contradicere videtur diſtinct.51.cap.vlt.§.ſed nec ille.& diſtin.lxiij.cap.ſacrorum, in prin.

VII. Regula: Prælatus à paucioribus quàm tribus epiſcopis eligi non debet.diſtinct.lxvj.cap.vlt.diſtinct.lxviij.cap. coreſpiſcopi.

corepiſcopi.diſtin.lxxx.cap.epiſcopi.§. epiſcopus verò. Huius exceptio eſt: Niſi præſbyter aut corepiſcopus, aut alius ſacerdos ſit eligendus. hic enim vel ab vno epiſcopo ordinari poteſt.diſtinct.lxvij.cap.j.Concordant ea quæ habentur s̃.cap.iiij.q.iij.reg.ij. Planè propoſita regula magis videtur pertinere ad conſecrationem, quàm electionem: de qua re j.quæſt.viij in conſecratione dicetur.

VIII. Regula: In eccleſia cathedrali clerico carenti & populo nulli ius eligendi competit ſine ſpeciali authoritate Papæ. Clement.in pleriſque.v. de electione. extrauag. com.ſancta.iij.eod.tit.

IX. Regula: De eo qui eſt in quaſi poſſeſſione iuris eligendi,cauetur cap.quærelam.xxiiij.de electione. Cantradicere videtur c.Cumana.50.verſi.nam etſi capellani. eod.titu. Hactenus quibus eligendi ius competat, eſt oſtenſum.

III. PER QVOS ELECTIO fieri poſſit?

Per procuratorem electionis negocium expediri non poteſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s̃.quæſt. proxim.reg.j.except.ij.repl.ij.

IIII. QVANDO ELECTIO FACIENDA?

I. Regula: Non niſi epiſcopo defuncto, & ita eccleſia vacante, epiſcopus alius eligendus eſt.vij.quæſt.j.in princ.cap. factus. cap. Nouatianus. cap. ſcire. cap. denique. cap. non furem. cap.ſicut vir.§.& ſicut vxori. cap.petiſti.§. de eo autem.cap.quia frater.§.illud verò.cap. ſicut alterius, in princ. Concordant item ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.vij.reg.xxviij. in prin. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi ob culpam prior epiſcopus fuerit remotus.vij. quæſt.j.in prin.verſic.niſi fortè in eius locum. Altera exceptio eſt: Niſi prior epiſcopus renunciauerit.Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: verùm eius replicatio eſt: Niſi renunciatio ſit inutilis. Quæ replicatio approbatur exemplo.cap.vltim.de renunciatione. Species inutilis renũciationis & plures propoſitæ exceptionis replicationes vide s̃.cap.vij.reg.102.& cap.viij.quæſt.viij. reg.xlix.except.iiij.repl.j.cum ſequentibus. Tertia exceptio videtur: Niſi prior epiſcopus valetudinarius ſit. Sed reprobatur per ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.vij.reg. lxxv. Admittitur

titur tamen, ſi valetudinarius alium ſibi ſubſtitui petat.vij.q.j.cap.ſicut vir.§. ecce his authoritatibus, cum ſequentibus, vſque ad cap.illud diuini.item d.quæſt.j.c.nihil,§.ecce. Huius diſtinctionis replicatio eſt: Niſi ob ſenectutem alium ſibi ſubſtitui petat.d.q.j.c.petiiſti. Quarta exceptio eſt: Niſi prior epiſcopus communi cõſenſu ad aliam eccleſiã tranſierit.vij.q.j.cap.mutationes.c. epiſcopus de loco. Quinta exceptio eſt:Niſi cum quis propria authoritate ad aliam eccleſiam tranſijſſet, interim alius in locum eius ſubſtituatur.d. quæſt.j. cap. eos ſacerdotes. Sexta exceptio eſt: Niſi prior epiſcopus monachus ſit factus.d.quæſt.j. cap. temporis.§. item cum aliquis, cum cap.ſequente. Hæc de prima regula.

II. Regula: Non niſi ſepulto prius deceſſore de electione tractandum eſt.cap.bonæ memoriæ.xxxvj. de electione.

III. Regula: Non niſi poſt diem tertium depoſitionis alterius de ſucceſſore tractandum.diſtinct.xix.c. nullus.

IIII. Regula: Sede vacante intra tres menſes electio facienda: aliis ius eligendi amittitur,& ad ſuperiorem deuoluitur,cap. ne pro defectu.xlj.de electione diſtinct.50. c.poſtquam. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi prioribus, quibus ius eligendi competit,ceſſantibus, eligendi ius ad alium fuerit deuolutum: huic enim alij tres menſes adduntur.d.cap.xlj.verſic.is verò ad quem fuerit deuoluta. Altera exceptio eſt: Niſi per ſuperiorem, ſine cuius licentia eligere nequeunt, ſteterit quo minus intra ſtatutum tempus elegerint. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: verùm eius replicatio eſt: Niſi ij quibus ius eligendi competit, licentiam illam eligendi à ſuperiore non poſtulauerint. c.vlt. de electione. Tertia exceptio eſt: Niſi per electum ſteterit, quo minus electio intra tres mẽſes perficeretur: vel propter occultum aliquod vitium, quod eligentes ignorauerunt, electio fuerit caſſata.cap. ſi electio.xxvj. & cap.ſi compromiſſarius.xxxvij.in prin.verſi. idem fit cum elegerit. de electione,in vj. Quarta exceptio videtur:Niſi per eum,in quem compromiſſum eſt,ſteterit, quo minus intra tempus ſtatutum electio facta ſit. Sed reprobatur d.c.xxxvij.in prin. Hæc de quarta regula, cuius ſimilẽ regulã vide ſ.c.7.reg.26.& 27.

V. regula: Appellatione contra electionem pendente, alia electio eſt inhibẽda: quæ interim facta.c.caſſatur.cõſideraui mus.10.de electione.Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi non cc.ra formã appellationis electio ſit facta c.cum nobis.

xix.in prin.eod.tit. Altera exceptio eſt: niſi ij quoque qui ex regula propoſita excipiunt, contra appellationem aduerſæ partis in electione proceſſerint. cap.bonæ memoriæ.xxiij.§. dein inquireret. eod. tit. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.proxi.cap.xviij. quæſt.ij. except.xxx. Tertia exceptio eſt: Niſi appellatio à laico, cuius nihil intereſt, fuerit interpoſita.ca.quod ſicut.xxviij.in prin.verſi.nec appellatio.d.tit. Quarta exceptio videtur: Niſi appellatione inter duos pendente, alter ex iis mortuus ſit, vel iuri ſuo renunciauerit, aut alio modo ſit excluſus. Sed reprobatur cap.j.cum cap.ſequente. vt lite pendente nihil innouetur, in vj.cap.ex parte. 10.de arbitris. Hæc de quinta regula: de qua tamen vide plura ſ.lib.proxi.cap.xviij.quæſt.xviij.vij.reg.xiij.

VI. Regula: Electio poſt collationem in continenti facienda, non ex interuallo. cap.cum poſt.xlvj.& cap.eccleſia. xlviij.verſi.conſiderauimus de electione.

V. VBI ELECTIO FACIENDA?

In eccleſia cathedrali electio fieri debet. cap. quod ſicut. xxviij.in princ.verſic.cum iuxta.d.tit.cap. qua fronte. xxv.in prin.de appellationibus.

VI. ANTECEDENTIA ELECTIONEM.

I. Regula: De omnibus iis, ad quos ius eligendi pertinet, prius conuocandis, cauetur c. quod ſicut xxviij.§.ſi autem.verſi.quod ſi eos.ca.venerabilem. xxxiiij.§. obiectionibus ergo.verſi. & ex eo quod fautores ducis.c.coram.xxxv, verſic.fratribus omnibus. & c.bonæ. memoriæ. xxxvj.§.electioné.verſ.tum quia de electione. Huius regulæ exceptiones enumeratæ ſunt ſ. q.ij. reg.j.except.j. cum ſequentibus.

II. Regula: De authoritate Papæ prius requirenda in patriarcha eligenda cauetur extrauag.commu.ſancta.iij. de electione.

VII. MODVS ET ADIVNcta electionis.

I. Regula: De triplici modo electionis cauetur cap.quia propter.xlij.in prin.vſque ad §.illud autem. de electione.vbi hiſce verbis. Aſſumantur tres de collegio, & c.primus modus confirmatur, quem Scrutinium appellant. inſuper hiſce verbis,

verbis, Vel ſaltem eligendi poteſtas aliquibus viris idoneis committatur, & cap confirmatur ſecundus modus, qui compromiſſi ſpeciem habet. denique hiſce verbis, Niſi fortè communiter eſſet ab omnibus quaſi per inſpirationē abſq; vitio celebrata: tertius modus per inſpirationem dictus approbatur, qui eſt, quando concorditer eligunt aliquem, nullo habito inter ſe tractatu. Quod autem ad ſecundum modum attinet, videtur caueri promiſſum abſolutum eſſe debere. at cap. cum dilectus. xxxij. eod. tit. de compromiſſo limitato dictum erat: quod per d. cap. xlij. correctum videri poterat. Sed hanc correctionem factam eſſe negat Bonifacius octauus cap. cum expediat. xxix. eod tit. in vj. Poſtremò de modo electionis etiam cauetur cap. cum terra. xiiij. de electione.

II. Regula: Ne clàm fiat electio, ſed communiter, cauetur d. c. 42. §. fin. &. c. in Geneſi. lv. verſ. nec etiam electio. eodem titulo.

III. Regula: Ne ſorte fiat electio. cauetur c. eccleſia. iij. de ſortilegiis.

III. Regula: De collatione poſt publicationem ſcrutinij facienda cauetur d. c. 42. §. ſtatuimus. verſ. vt is collatione. c. Cumana. l. §. fin. c. in Geneſi. lv. in prin. & c. publicato. 58. de electione.

V. Regula: Si in electione diſſentiant, ſtatur ſententiæ maioris partis. c. cum inter. xxj. diſcretioni veſtræ. c. cum in iure. xxxiij. c. venerabilem. xxxiiij. §. obiectionibus. verſ. quamuis plures. c. coram. xxxv. & cap. ſcriptum. xl. §. per apoſtolica ſcripta. verſ. et ſi partes. d. tit. c. quorundam. xxiiij. §. circa religioſos. eod. tit. in. vj. c. nec epiſcopi. vij. in fine de temporib. ordinat. c. j. de ijs quæ fiunt à maiore parte. diſtin. 63. c. vlt. diſtin. 65. in prin. cum c. ſequente. ca. non debet. §. fin. c. epiſcopus. §. ſi verò. diſt. 79. c. ſi tranſitus. Concordant item ea quæ habentur. 5. libro prox. cap. 19. except. iiij. repl. Huius regulę exceptio prima eſt: Niſi maior pars non fuerit ſanior. Approbatur exemplo ca. eccleſia. lvij. de electione. dictinct. 61. c. in ordinatione. verſ. ſiue etiam. Huius replicatio eſt: Niſi minor & ſanior pars religioſum elegerit. c. quorundam. 24. §. circa religioſos. de electione, in vj. Clement. quod circa. vj. eod. tit. Altera exceptio eſt: Niſi maior pars mendicantem elegerit ad adminiſtrationem non ſui ordinis. d. c. quorumdam. xxiiij. Declaratur exceptio propoſita d. Clement. vj. Tertia.

vj. Tertia exceptio eſt: Niſi maior pars indignum elegerit, vel ineligibilem.c.dudum. xxij. cap. ſcriptum. xl. §. per apoſtolica. verſ. niſi probatum fuerit. & §. ſi verò numerus cap. congregato 53. de electione.diſtinct.lxj. cap. inordinatione. Quarta exceptio eſt: Niſi maior pars elegerit poſtulandum, minor non poſtulandum. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: verùm eius replicatio eſt: Niſi pars poſtulandum eligens duplo fuerit maior.c ſcriptum.xc.de electione. & cap bonæ memoriæ. iij. §. attendentes. de poſtulat.prælatorum. Quinta exceptio eſt: Niſi maior vtilitas publica ſtet pro minore parte.d.c.bonæ memoriæ.iij.Sexta exceptio eſt:Niſi maior pars ſit non capituli, ſed reſpectu diſſentientium.c.eccleſia. xlvij.c. Cumana.50.& c.in Geneſi.lv.de electione. Huius replicatio videtur: Niſi in aliquem ita compromiſſum ſit, vt collectis votis eum eligeret, in quem non maior pars capituli,ſed cōparatione aliorum diſſentientium facta conſentiret.Sed reprobatur c.ſi cui.xxiij.de electione, in vj.Septima exceptio eſt:Niſi in Papa eligēdo minus quàm duæ partes conſentiant.c.licet. vj. de electione.c. vt periculum.iij.in prin.eod.tit.in vj. Octaua exceptio: Niſi ex interuallo aliis accedentibus minor pars facta ſit maior.c. auditis xxix. de electione. Nona exceptio eſt:Niſi maior pars contempta ſeu non vocata minore parte aliquem elegerit. cap. bonæ memorię.xxxvj.eod.tit Decima exceptio eſt:Niſi maior pars poſt & contra appellationem interpoſitam elegerit. cap. bonæ memoriæ. xxiij. eod. tit. Vndecima exceptio eſt: Niſi antea in negocio electionis in alios fuerit compromiſſum. cap.in cauſis.xxx.eod.tit.

REPLICATIO PROPOSITARVM exceptionum generalis.

Hactenus propoſitæ regulæ exceptiones enumerauimus: quarum replicatio generalis hæc eſt:Niſi pars duplo ſit maior. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. ſi quando.ix.de electione,in vj. *Qui in electionis tractatu ſint adhibēdi.*

VI. Regula: Si conſilio quorundam electio facienda eſt, hi in tractatu electionis adhibendi ſunt, eorúmque reſponſum requirendū, non poſt electionem peractam conſulendi. c.cum in veteri. 52.de electione.c.cum olim. vij. de arbitris.

VII. Regula: Ne quid gratiæ detur in electionibus, vel acclamationibus populi,cauetur viij.q.j.c.qui vos,cum c.ſe-

quente.cap.ſi ergo.cap.nec nouum.ca.audacter.q.ij.in prin. cum cap.ſequente.

VIII. Regula: Vt in electionibus cōmuni vtilitati proſpiciatur,cauetur d.quæſt.ij.cap.vlt.

IX. Regula: De cautione nulli ab eligendo de indemnitate præſtanda cauetur viij.q.iij.cap.j.

X. Regula: Ne quid pro electione detur, & euentus ſi quid datum ſit, cauetut c.penult. de electione. Concordant ea quæ habentur ſ.lib.j.cap.xvj.quæſt.j.cauſa ij.

XI. Regula: Ne vota eligentium ſint incerta, conditionalia vel alternatiua, cauetut c.in electionib.ij.de electione, in vj.cap.vnico,de poſtulat.prælatorum,in vj.

XII. Regula: Prælatus alterius eccleſię,item illegitimè natus vel aliàs ineligibilis poſtulandus,non eligendus eſt ca. vit.de poſtulat.prælatorum.c.innotuit. xx. §.habito ergo. de electione.Huius exceptio eſt in abbate alterius eccleſię,qui eligi poteſt.c.ſi abbatem.xxxvj.in prin.de electione,in vj.

De electionis pronunciatione.

XIII. Regula: Per vnum electio eſt pronuncianda,non per plures.cap.ſicut.xxj.eod.tit.c.cum ab vno.iiij.in fine. de re iudicata,in vj.

XIIII. Regula: De publicanda electione cauetur cap. quia propter.xlij.§.fin.& c.cum poſt.xlvj.de electione.

VIII. EVENTVS ET CONſequentia electionem.

I. Regula: De electione electo præſentanda, & conſenſu eius requirendo cauetur c.quam ſit.vj.c.in prin.c.cupientes. xvj.§.cæterùm.de electione,in vj.

II. Regula: De cōſenſu electi intra menſem declarando cauetur d.c.vj.verſ.electus verò illum. & d.c.xvj.in prin. Per ſex menſes expectari iubetur, ſi longè abſit electus.ca. quoniam.v.§.porrò.verſ.quod ſi forſan.vt lite non conteſtata.

III. Regula: Religioſo electo, conſenſus ſuperioris intra certum tempus pro præſentia vel abſentia eius moderandum requirendus. extrauag.communicat. ſi religioſus. ij. de electione.

IIII. Regula: De electo inuito cogendo cauetur c.quæris.vj.de ætate & qualitate præficiend.

De appellatione contra electionē.

V. Regula: Qui putauerit electionem non rectè factam contra eam appellare poteſt.Cuius regulæ exceptio eſt:Niſi electio fuerit cōfirmata. c. conſtitutis.xlvj.de appellationib.

VI. Re-

VI. Regula: Qui elegit,vel electioni conſenſit,appellare contra eam non poteſt: niſi ex cauſa poſtea emergente. cap. nulli.viij.de electione,in vj.

VII. Regula: Qui electus ius ſuum reſignauit, alio electo appellare non poteſt.c.cum inter.xvj.de electione.

VIII. Regula: Papa hoc caſu regulariter eſt appellandus. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.quamuis.x.de electione,in vj.

IX, Regula: Intra decem dies ex quo ſciuit, appellare debet.c.concertationi.viij.de appellat.in vj.

X. Regula: De appellatione appellato intimanda,vel publicè proponenda.cauetur Clement.cauſam.iij.de electione.

XI. Regula: De appellationis cauſa prius ab inferiore iudice cognoſcenda, & termino ſtatuendo, cauetur d. cap. quamuis.x.in fine.& c.prouida.xliiij.in prin.eod.tit.

XII. Regula: De itinere intra menſem ab vtraque parte ad Papam arripiendo cauetur cap.j.in prin.eod.tit.

XIII. Regula: Si poſt aduentum vnius partis altera pars intra viginti dies non venerit: nihilominus in cauſa procedendum.d.c.j.in prin.verſ.ſed ſi pars alia non venerit.

XIIII. Regula: De appellationis inſtrumēto conficiendo,omnibúſque cauſis in eo exprimendis, nec aliis poſtea proponendis: déque iuramento ab appellante præſtando, ꝙ ea quæ in inſtrumento continentur, poſſit probare, cauetur cap.vt circa.iiij.c.is qui.xix.de electione,in vj. Propoſitæ regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi ante electionem appelletur ne fiat.Sed reprobatur c.qui contra.xx.eod.tit. Altera exceptio eſt: Niſi iudicialis,non extraiudicialis ſit appellatio. c. conſtitutio. xlj. eod. tit. Tertia exceptio eſt: Niſi id quod contra electionem obiicitur, directò reſpiciat ius eccleſiæ,vel eius qui appellauit.Clemen.conſtitutionem iiij.in princ.eod.tit. Quarta exceptio eſt, quòd quamuis omiſſio formæ appellationis ſupraſcriptæ appellantem repellat à probatione facienda, factam tamen probationem non infirmet.d. Clement.iiij. §. fin. Quinta exceptio videtur: Niſi appellans poſtea per viam ſimplicis querelæ, vel per exceptionem obiecta in appellatione velit probare.Sed reprobatur d. Clement. iiij. §. inſuper. Sexta exceptio videtur: Niſi alius poſtea probare voluerit. Sed & hæc reprobatur, certo tamen modo.d. Clement. iiij.§.ſanè ſi quis. Poſtremò, quòd in d.cap.vt circa, dicitur de antiquis,quæ in opponentium

tium notitiam primùm peruenerint, diſtinguitur in circumſtantiis criminis vel defectus obiecti antea non expreſſis. d. Clement.iiij.§.cæterùm.

X V. Regula:De procuratore eiúſque mandato in huiuſmodi appellationibus cauetur cap. procuratur. xxxviij. de electionibus,in vj.

X V I. Regula: De pœna appellantis non obtinentis nec probantis cauetur c.j.§.adiicientes.c.vt circa.iiij.§.fin.cap.ſi forte.xj.§.fin.de electione,in vj. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi ab appellatione deſtiterit.c.quamuis x. §.cæterùm in præmiſſis.eod.tit. Huius replicatio eſt: Niſi appellans oppoſuerit euidentem defectum ſcientiæ vel perſonæ contra promouendum:hoc enim caſu deſiſtere non licet.ca. ab eo.xxxj. eod.titul. Altera exceptio eſt in aliis beneficiis, quàm quæ in illa eccleſia, contra cuius electionem appellauit, obtinuet: hæc enim beneficia non probans non amittit. cap.ſi compromiſſarius.xxxvij.§.fin.eod.tit.

Per quæ iuris remedia vitium electionis deferri poſſit.

X V I I Regula:Non ſolùm per appellationem,ſed etiam per exceptionem & alia iuris remedia vitium electionis poteſt deferri.c. concertationi. viij. in fine. de appellat. in vj. extrauag.com.vnica,in fine.de authoritate pallij.

X V I I I. Regula: Si eligendo contradicatur, prius perſonæ contradicentes, deinde obiecta ſunt ponderanda. diſt. xxiij.cap.illud ſtatuendum.

X I X. Regula: De pœna impedientis electionem cauetur j.quæſt.j.c.ſunt quidem.

X X. Regula: De pœna eius qui aliquem eligendum inuitis obtruſit.cauetur c.ſciant.xij.de electione,in vj.

De confirmatione electionis.

X X I. Regula : De tempore petendæ confirmationis electionis cauetur c.quam ſit.vj.§.fin.eod.tit. Cuius regulæ exceptio in confirmatione ab apoſtolica ſede petenda proponitur cap.cupientes.xvj.in prin.& cap.ſi poſtquam xxxiij. §.fin.eod.tit.

X X I I. Regula : De re quæ confirmanda peti poteſt, cauetur cap.vt quis.xxv.eod.tit.

X X I I I. Regula: Confirmatio electionis per ſingulas prouincias ad metropolitanum pertinet.diſtin.lxiij.c.j.in fine.c.extra.c.penult.in fine, cum ca.ſequente. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi prouincia primatem habeat: tunc enim ad primatẽ confirmatio ſpectat. diſt.lxv.c.de perſona, cum c.ſequente. Altera exceptio eſt:Niſi eccleſia immediatè ad

tè ad Papam ſpectet, vel per appellationem cauſa electionis ad eum fuerit deuoluta c.nihil eſt xliiij. §. cæterùm. de electione c.cupientes xvj.in prin verſ. quo ad illas quæ petuntur. & ibi gloſſa. eod. tit. in vj. Tertia exceptio eſt in legato de latere: qui etiam ſine ſpeciali mandato electiones poteſt confirmare.cap ſi abbatem xxxvj. §.fin.eod tit.in vj.

XXIIII. Regula: De vocandis ante confirmationem iis qui electioni ſe volunt opponere. cauetur cap. vltim. de electione,in vj.

XXV. Regula:De inquirendis & examinandis prius vita & moribus confirmandi cauetur c.poſtquam.iij.cap.cum nobis.xix. §.his igitur. de electione. diſtin.xxiij.ca.qui epiſcopus.diſt.xxiiij.c.epiſcopi. Item de obiecto,quod euidentem defectũ ſcientiæ & perſonæ electi obtinet,prius examinando cauetur c.ſi fortè de electione, in vj. Declaratur hæc regula c.ij de verb.ſignif.in vj.Reliqua ad examẽ ordinandi vel confirmandi pertinentia vide s.cap.iiij.q.vj.reg.iij. De examinatione eligendorum.

XXVI. Regula:Si à Papa confirmatio facienda eſt, mittendæ ſunt perſonæ:ex quibus pleniè inſtrui poſſit: & de expenſis confirmationis gratia faciendis cauetur cap.nihil eſt. xliiij.§.cæterùm.de electione. item cap.cupientes.xvj. §.ad hæc. §.cæterùm.verſ.vel ſi perſonas.cap.ſi poſtquam.xxxiij. §.fin. eod.tit.in vj.

XXVII. Regula: Vt electus,qui confirmationem à ſede apoſtolica petit, ante finitum negocium non recedat, cauetur d.cap.ſi poſtquam.xxxiij.§ ſi verò. De receſſione electi,

XXVIII. Regula:Ne pendente contra electionem appellatione confirmatio fiat. cauetur d.cap.xxxiij.in princ. & cap.prouida xliiij.eod.tit.

XXIX. Regula: Electus ante confirmationem adminiſtrare non poteſt:quòd ſi adminiſtrauerit,electio infirmatur. c.noſti.ix.c.qualiter.xvij. c. bonæ memoriæ.xxiij.in prin. de electione.cap.auaritiæ. v. eod. tit.in vj. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi electus in concordia & nimium remotus à Papa ſit confirmandus.c.nihil eſt.xliiij.§.cæterùm.verſ. ita quod interim. de electione. Altera exceptio eſt: Niſi Papa ante coronationem adminiſtrauerit.extrauag.comm. vlt. de ſentent.excom. De adminiſtrationis tempore.

XXX. Regula: De pœna eius qui dolo vel culpa indignum electum confirmat,cauetur d.c.nihil eſt xliiij.in prin.

XXXI. Regula: Suprà quæſt. prox. reg. xj. dictum eſt, De poſtulatione

 prælatum prælato-

prælatum alterius eccleſiæ illegitimè natum & aliâs ineligibilem poſtulari poſſe & debere, vt gratia facta eum eligere liceat. Ideo poſtulationis iura hîc ſubiicienda. De poſtulatione igitur facienda, déque perſonis eius gratia ad Papam mittendis,& de expenſis cauetur c.cupientes.xvj.§.denique. de electione,in vj.

XXXII. Regula:Poſtulatione facta, ad quam nondum eſt reſponſum, poſtulato ius quæſitum non eſt.c.poſtulationem.v.de poſtulatione prælator.

XXXIII. Regula: Poſtulatione Papæ præſentata, poſtulantes ab ea recedere amplius non poſſunt.cap.bonæ memoriæ.iiij.d.tit.

De exceptionibus aduerſus electionẽ & poſtulationem opponendis.

XXXIIII. Regula: Quia in appellationibus aduerſus electionem & poſtulationẽ exceptiones ſolent opponi, item ante confirmationem: de iſtiuſmodi exceptionibus, antequam ad conſecrationem veniamus, hic obiter eſt annotandum. Quamuis autem electio regulariter iuſta eſſe,& ex ea electo ius competere præſumatur: tamen regula hæc plures recipit exceptiones, quarum eas quidem quæ ſumuntur ex perſona electi, licet videre s̃.quæſt.j.eas verò quæ ſumuntur ex perſona eligentis, colligere licet ex iis quæ propoſita ſunt s̃.quæſt.ij. Quæ verò ſumuntur ex electionis tempore, propoſitæ ſunt s̃.quæſt.iiij.Ex loco electionis exceptio ſumpta expoſita eſt s̃. quæſt. v. Ex antecedentibus exceptiones deſumptas licet colligere ex iis quæ propoſita ſunt s̃.quæſt. vj. Similiter ex modo & adiunctis electionis deſumptæ exceptiones colligi poſſunt ex iis quæ annotauimus s̃.quæſt. vij. Præter iſtas autem ſuperſunt nonnullæ aliæ exceptiones, quas hoc loco ſubiiciemus. Harum prima eſt: Niſi contra inhibitionem Papæ facta ſit electio. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. ſi eo tempore. 45. de electione, in vj. Altera exceptio eſt: Niſi contra canones vel conſuetudinem loci electio ſit facta. diſtin. 51. cap. vlt. §.fin. xxiiij.q.j.c.pudenda.§.videamus tamen. Tertia exceptio eſt: Niſi per ambitum quis ſit electus.j.q.j.c.nullus itaque. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.lib.j.cap.xvj. quæſt.j. cauſa ix. Quarta exceptio eſt: Niſi pendente appellatione facta ſit electio. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s̃.quæſt.iiij.reg.v. Quinta exceptio eſt: Niſi poſt compromiſſum in alium factum electio facta ſit. c. ex parte.x.de arbitriis. Sexta exceptio videtur: Niſi eligentes

ſententiam mutauerint,& ab electione reſilierint. Sed reprobatur c.cum inter.xxj.& c.publicato.lviij.de electione.c.bonæ memoriæ.iiij.de poſtulat.prælatorum.Septima exceptio eſt: Niſi electus poſtea capitale crimen commiſerit. diſtin. 50.c.ſi epiſcopus. Octaua exceptio eſt: Niſi poſt ſacramentum præſtitum electus contraria poſuerit, vel reſponderit. c.vlt.de iureiurando,in vj.Nona exceptio eſt:Niſi confirmatio electionis ſit caſſata: per hoc enim ipſa quoque electio cenſetur caſſata.Verum huius exceptionisreplicatio eſt:Niſi ob defectũ ſolennitatis vel perſonam confirmantis confirmatio fuerit caſſata: per hoc enim non infirmatur electio.c. ſi confirmationem. 39. de electione, in vj. Decima exceptio eſt: Niſi monachus ſine conſenſu abbatis. ſit electus.c.ſi religioſus.xxvij.eod.tit. Concordant ea quæ habentur ſ.c.iiij. q.vj.reg.vij.Vndecima exceptio videtur:Niſi monachus ſine conſenſu conuentus ſit electus. Sed reprobatur d. c.xxvij.§. quia verò. Plures huiuſmodi exceptiones colligi poſſunt ex iis quæ propoſita ſunt ſ.c.vij.reg.71.cum ſequentib.

XXXV. Regula: Electus conſecrandus eſt.ca.nihil eſt. 44.§.fin.de electione.c.j.de Sacramentis nõ iterandis.Cuius exceptio prima eſt: Niſi non canonicè fuerit electus. diſtin. lxij.c.vlt.Altera exceptio eſt: Niſi fuerit ſchiſmaticus.xxiiij. q.j.c.pudenda. Tertia exceptio eſt: Niſi ſemel ſit conſecratus. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur ſ.lib.prox.c.iiij.reg.iij.except.j. De conſecratione electi.

XXXVI. Regula: A quibus & quot epiſcopis conſecratio facienda,definitur c.ſi archiepiſcopus.vj.de temp.ordinat.vbi gloſſa Ordinationis vocabulum interpretatur pro conſecratione, quemadmodum etiam in iis quæ ſequuntur. Concordat c.nec epiſcopi.vij.eod.tit.diſtin.51.c.vlt.§.quicunque igitur verſ.ab vniuerſis.diſt. lxj.c.epiſcopum.diſtin.lxij. c.j.verſ.nec à comprouincialibus.diſtin.lxiiij.c.j.cum ſequentibus,vſque ad diſtin.lxv.item diſtin.lxv.cap.vlt.diſt. lxvj.per totam. Apoſtol. canon.j. Ad minus autem à tribus epiſcopis conſecratio facienda. diſt. 68.ca.corepiſcopi.§.quod autem.

XXXVII. Regula: Munus conſecrandi electum delegari poteſt.c.quod ſedem.x.de officio ordinat.

XXXVIII. Regula: Sine conſenſu primatis metropolitanus conſecrare non debet.diſtinct. lxv.cap.de perſona, cum cap.ſequente.

XXXIX. Regula: Quibus præſentibus & conſentientibus

tibus conſecratio facienda, definitur diſtin.xxiij.ca.qui epiſcopus.§.fin.diſt.51.c.vlt.§.ſed nec ille.diſt.lxj.ca.nullus inuitis,in prin.diſtin.lxiij.c.quia igitur.& ca.vlt.in fine.diſtin.lxv. cap.non debet.c.epiſcopus Concordant item ea quæ habentur s.q.ij reg.v.Sanè ſi non omnes conſentiant, obtinet conſenſus plurium.d diſtin.lxv.in prin. cum ca.ſequente.ca.non debet.§.fin.c.epiſcopus.§ ſi verò.

X L. Regula: Vbi conſecratio facienda ſit, definitur diſt. 51.c.vlt.§.epiſcopus autem.

X L I. Regula: Quando conſecratio facienda? Die Dominico hora tertia conſecratio facienda. d.c.vlt.§. quicunq; igitur.verſ.die Dominico.diſt.lxxv.in prin.cum ca.ſequente. Sabbathum magnũ conſecrationi præfinitur diſt.lxxvj.c.vlt.

X L I I. Regula: Vltra tres menſes conſecratio non differenda.diſt.lxxv c.quoniam quidam.diſt.100.c.j.§.ſi verò.

X L I I I. Regula: Modus conſecrandi definitur diſtinct. xxiij.c.epiſcopus.diſt.lxxv.c.j.item De ſacramentis non iterandis c.præſbyter.iij. De vnctione adhibenda in conſecratione cauetur c.j.in princ. vſque ad §.quia verò Chriſtus.de ſacra vnctione.

X L I I I I. Regula: De creditis conciliorũ conſecrando inculcandis cauetur diſt.xxxviij.c.placuit.

X L V. Regula: De iuramento ab electo præſtando cauetur diſtin xxiij.c.quanquam.extrauag com.j.§.ſimiliter. Concordant ea quæ habentur s.c.iiij.q.vij.reg.v.Forma huius iuramenti habetur c.ego N.iiij. de iureiurando. Ne autem forma canonica in præſtando iureiurando excedatur, cauetur c dilecti.xiij.de maioritate & obedientia.

X L V I. Regula: Ordinatus à comprouincialibus intra duos menſes metropolitano ſe debet repræſentare. diſt. lxv. cap.ſi quis in.

X L V I I. Regula: Ante conſecrationem electus & confirmatus, quæ ſunt iuriſdictionis habet: quæ autem ſunt ordinis epiſcopalis, non habet.c.tranſmiſſum. xv.c.quod ſicut. 28.§.ſuper eo.de electione.Similem regulam vide s.reg.29.

X L V I I I. Regula: De pœna conſecrationis non legitimè factæ cauetur diſtin.lxij.ca.vlt.j.q.j. cap.ſi qui epiſcopi. Concordant ea quæ habentur s.q.ij.reg.j except.ix.

De pallio aſſumendo. X L I X. Regula: Conſecratus intra tres menſes pallium poſtulare debet. Interim ordinare alios non poteſt. diſt. 100. in prin.cum ca.ſequente.de electione. c.quod ſicut. xxviij.§.

ſuper

ſuper eo.verſ.præterea.de electione. Poteſt tamen alij mandare ordinationẽ ſeu conſecrationẽ.c.ſuffraganeis.xj.eo.tit.

L. Regula: Criminis obiectio non impedit pallij aſſumptionem. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur cap. j.de authoritate pallij.

LI. Regula: Honor pallij non datur, niſi meritis exigentibus & fortiter poſtulanti.diſtinct.100.cap.priſca.cap.nouit. §.cauſarum.

LII. Regula: De cautione & profeſſione fidei ab eo qui pallium petit, præſtanda cauetur d.§.cauſarum.& d.diſtinct. 100. cap. optatum. cap. in ea ſynodo.item De electione cap. ſignificaſti.iiij..

LIII. Regula: Pro pallio nihil dandum eſt. d. diſtinct. 100.cap.nouit.

LIIII. Regula: Cum pallio ſemper priuilegia aut noua dantur,aut vetera confirmantur.d.diſt..00.cap.rationis,cum duob.cc.ſequentibus.

LV. Regula: Per pallium confertur plenitudo pontificalis officij,& nomen archiepiſcopale. cap. niſi ſpeciale.iij.cap. cap.ad honorem.iiij.in prin.verſ.quoniam aſſumptus.c.cum ſis.vj.verſ.per quod.de authoritate pallij.

LXI. Regula: Non niſi ad miſſarum ſolennia pallio vtendum eſt.diſt.100.cap.pallium.c.non multum.cap.contra.item De authoritate pallij.c.ad honorem.iiij. verſ. nec vbique.& cum ſis.vj.

LVII. Regula: Non omnibus diebus pallio vtendum, ſed certis tantum diebus ſolennibus.d.c.cum ſis.vj. verſ.diebus ſolennibus.& d.c.iiij.verſ.certis debent vti diebus.

LVIII. Regula: Intra quamlibet eccleſiam ſuæ prouinciæ archiepiſcopus pallio vti poteſt: extra non poteſt.d.cap. iiij. Huius regulæ exceptio prima eſt in Romano pontifice. qui pallio vtitur etiam extra ſuam prouinciam.d.c.iiij. Altera exceptio eſt: Niſi ex indulgentia Papæ extra vtatur. c.ex tuarum.v.eod.tit. Tertia exceptio videtur: Niſi conſuetudo loci aliud induxerit. Sed reprobatur d.ca.v.verſ.licet autem talis conſuetudo.

LIX. Regula: Alter alteri pallium commodare non poteſt.c.ad hoc.ij.de authoritate pallij. Hæc de pallio: ſequuntur nunc reliqui electionis effectus & conſequentia.

LX. Regula: De expenſis in electionem factis ex bonis eccleſiæ recuperãdis cauetur c.vt præteritæ.45.de electione.

LXI. Regula: Minori diſpenſatiuè electo, adminiſtratio interim clericis committenda cap. ex ratione. ij. de ætate & qualitate præficiendorum.

LXII. Regula: Epiſcopus ordinatus eccleſiam ſibi commiſſam adire tenetur: quod ſi neglexerit, punitur. diſtinct. 92. cap. ſi quis epiſcopus. Apoſtol. canon. xxxv.

LXIII. Regula: Si ad eccleſiam ſibi commiſſam accedere fuerit prohibitus, quid iuris ſit, vide s̄. viij. q. 8. reg. lxx.

LXIIII. Regula: Vt habeat ſuæ electionis confirmationis & conſecrationis literas, cauetur extrauag. com. j. de electione.

Euentus vitioſæ electionis. LXV. Regula: Si vitioſa ſit electio, eligens ius eligendus amittit. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur s̄. q. ij. reg. j. except. ix.

LXVI. Regula: Qui in deiecti locum ſe eligi paſſus eſt, ſit infamis, & ab honoribus eccleſiaſticis arcetur. iij. q. ij. ca. audiuimus. vij. q. j. c. eum qui Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi non per ambitum vel Simoniam alteri fuerit ſuffectus. d. q. j. c. præſentium. §. illud autem. Altera exceptio eſt: Niſi alter, in cuius locum fuit ſuffectus, iuſta ex cauſa fuerit remotus. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur s̄. quæſt. iiij. reg. j.

LXVII. Regula: Qui ratione ætatis inutiliter electus eſt, in proximum inferiorem ordinem deiicitur. cap. cum in cunctis. vij. §. inferiora. verſ. cũ autem aſſumptus. & verſ. hoc ſanè. de electione. c. j. de ætate & qualitate præficiendor. Hactenus euentus & conſequentia electionis enumerauimus. Superſunt adfinia remedia.

IX. ADFINIA ELECTIONIS remedia.

Adfinia electionis remedia ſunt collatio & prouiſio. Quæ remedia in prælatis collegiatarum eccleſiatum ordinandis prohibentur. cap. j. de electione. exemplum prouiſionis habetur extrauag. comm. nuper. viij. cum c. ſequent. de. præbendis. Hæc de electione prælatorum ſint dicta: de qua vide item M.I.C. lib. iij. c. iiij.

DE PRAELATIS ALIISQVE perſonis Eccleſiaſticis in ſpecie.

Cap.

Cap. XI.

HACTENVS de prælatis in genere dictum eſt: nunc de iiſdem aliiſque perſonis eccleſiaſticis dicetur in ſpecie: & primùm de Chriſto, qui Eccleſiæ caput eſt.

DE CHRISTO.

I. Regula, De nomine Chriſti, habetur cap. j. §. quia verò. verſi. Chriſtus enim. de ſacra vnctione.

II. Regula: Chriſtus fundamentum eſt: quo deficiente, deficit id quod eſt ſuperedificatum. j. quæſtione prima, cap. cum Paulus.

III. Regula: Chriſtus verus Deus & verus homo eſt. cap. in quadam. viij. de celebrat. Miſſarum. Clement. j. in princ. de ſumma Trinitate. c. cum Chriſtus vij. de hæreticis.

IIII. Regula: Chriſtus panis eſt viuus. de conſecrat. diſtinct. ij. cap. Chriſtus.

V. Regula: Chriſtus quotidie immolatur, cum corpus & ſanguis eius ſumitur. d. diſtin. ij. c. ſemel immolatus. de pœnitent. diſtin. j. cap. poteſt. fieri. §. ſicut.

VI. Regula: Signum Deitatis in Chriſto eſt, quòd ſuper eum deſcenderit & manſerit ſpiritus ſanctus. de pœnitent. diſtinct.. ij. cap. quærendum.

VII. Regula: Semel mortuus, non amplius morietur. de conſecrat. diſtinct. ij. cap. ſemel Chriſtus.

VIII. Regula: Chriſtus proprium habuit per ea quæ propoſita ſunt s. lib. j. cap. xvij. quæſt. iij. cauſa vij.

IX. Regula: Chriſtus pingendus eſt ſpecie hominis, non agni. de conſecrat. diſt. iij. cap. ſextam.

X. Regula, De gratia Chriſti, habetur de conſec. diſt. iiij. cap. gratia. ca. antepen. cum duobus ſequentibus.

DE SPIRITV SANCTO.

I. Regula: Spiritus ſanctus procedit à patre & filio. cap. vnico, de ſumma Trinitate in vj. de conſecrat. diſtinct. v. cap. de ſpiritu. & cap. vlt.

II. Regula: An & quatenus permaneat vel recedat ſpiritus ſanctus, definitur De pœnitent. diſtinct. ij. cap. quærendum. cap. poteſt diſcurſus.

DE DISCIPVLIS CHRISTI.

I. Regula: Diſcipuli Chriſti creduntur eſſe baptizati. de

conſecrat.diſtin.iiij.cap.quando ab cap.ſi eos.

II. Regula Diſcipuli Chriſti: proprium habuerunt, per ea quæ propoſita ſunt in lib.1.cap.xvij.quæſt.iiij.cauſa.vij.

DE PETRO ET PAVLO.

I. Regula: Petrus & Paulus Apoſtolorum præcipui ſunt, qui ſub vno perſecutore, eodẽ die & loco Romam ſuo martyrio Chriſto conſecrarunt, vt eſſet caput eccleſiæ.c.fundamenta.xvij.§.huius autem.de electione,in vj.diſtinct.xxj.ca. in nouo.cap.quamuis.

II. Regula: Petrus & Paulus pares ſunt meritis.ij.quæſt. vij.cap.beati.Concordat s̄.reg.proxi.

III. Regula: Petrus Paulum ſuperauit gradu dignitatis. d.quæſt.vij.cap.Paulus Petrum.cap.puto.xxiiij.quæſt.j.c.audiuimus.§.vnde cum omnibus.

IIII. Regula, De naui Petri turbata, habetur xxiiij.q.j. cap.non turbatur.

V. Regula, De genere piſcandi quo vſus eſt Petrus, habetur d.q.j.cap.eſt aliud.

VI. Regula, De eo quòd Petrus percuſſit aurem, habetur d.quæſt.j.cap.ſi Petrus.

DE PAPA.

I. Regula, De nomine, habetur diſtinctio. xxj. cap.j. §. Pontifex.

II. Regula: Papa ſummus eſt pontifex, per ea quæ propoſita ſunt s̄.cap viij.quæſt.vj.reg.ij. Non tamen ob id vniuerſalis eſt nominandus.diſtin.xcix.cap.vlt.

III. Regula: Dignior eſt Imperatore, à quo ei debetur obedientia.c.ſolitæ benignitatis. vj.de maioritate.Clement. j.de iureiurando.Excommunicat Imperatorem.cap.ad apoſtolicæ.ij.de re iudicata,in vj.extrauag.com. cap.ad certitudinem.iij.eod.tit.

IIII. Regula: poteſt legem condendi & mutandi eſt penes Papam.cap.tranſlató.iij.de conſtitutio.

V. Regula: De iudicio Papæ diſputari non oportet.xvij. quæſt.iiij.cap.nemini.extrauag.Ioan.22.quia quorundam.v. de verborum ſignificat.

VI. Regula: Ex ore Papæ debet exire rectiſſima ſententia, quæ ſine reſpectu ius ſuum cuique tribuat. cap. ex ore. xvij.in prin.de priuilegiis.

VII.Re-

VII. Regula: Imp. Conſtantinus vrbem Romam eiúſq; imperium Papæ donauit. cap. fundamenta. xvij.§.ne autem ipſa.de electione,in vj.diſtinct. xcvj. cap. Conſtantinus,cum cap.ſequente.xij.q.j.cap.futuram.§. denique idem. Confirmatur eadem donatio perLudouicum Imp.diſt.lxliij.c.ergo Ludouicus.item per Othonem Im.diſt.lxiij.c.tibi domino.

VIII. Regula: Vacante Imperio, iuriſdictio eius ad Papam pertinet. extrauag. Ioan. xxII. cap. vnico, ne ſede vacante.

IX. Regula: Papæ omnes ſubſunt, íſque vtrumque gladium habet, omnéſque iudicat, & à nemine iudicatur. extrauag.com.j.de maioritate.diſtinc. xl.cap.ſi Papa.ix.q.iij. c.patet.cap.nemo. cap.aliorum.c. facta.c. ipſi ſunt.c.cuncta, cum c.ſeq.xxiij.q.iiij.c.diſplicet tibi.§.repetis.verſic.& adorabunt. Planè à regula propoſita excipitur rex Francorum cum ſuis ſubditis,extrauag.com.meruit.ij.de priuilegiis.

X. Regula: Inimicus Papæ ab omnibus eſt vitandus diſtinct.xciij.in princ.cum duobus ſequentibus.xj.quæſtio.iij. cap.ſi inimicus.

XI. Regula: Ad Papam omnes aliæ eccleſiæ reſpicere debent,& quod ille credit, credere debent, & eiúſque veſtigia ſequi.cap.vlt.§.volentes igitur.verſi.conformantes ſe.de baptiſmo.de conſecrat.diſt.iij.cap, noſſe, in fine.c. celebritatem verſi.quia non.xxiiij. quæſt.j. cap.hæc eſt.cap.rogamus. cap.quoniam vetus.xxvij.q.ij. cap.lex diuinæ, in princ.Concordant item ea quæ habentur ſ.c.viij.q.vj.reg.ij.& lib.j.cap. xvij.quæ.iij.cauſa j.

XII.Regula: Papa ſeu Romana eccleſia non errat.xxiiij. q.j.c.in ſede.c.à recta.verſi.hæc ſancta.c.hæc eſt,in fine.

XIII. Regula: Papa zelum religionis præ cæteris habet.d.quæſt.j.cap.officij.

XIIII. Regula: Papa hæreſes deſtruit, non fouet. d.q. j.cap.memor.

XV. RegulaPapam vigilantem eſſe oportet. xxv.quæſt. j.cap.diuinis.

XVI. Regula: Quæſtio fidei ad Papam pertinet. xxiiij. quæſt.j.cap.quoties.

XVII. Regula: Papa non eſt alligatus conciliis.cap.ſignificaſti.iiij §.aiunt in conciliis.de electione.

XVIII. Regula: Papa non eſt alligatus decretis prædeceſſorum ſuorum.cap.innotuit.xx.§.quamuis autem.d.titu. & extra

& extrauag. x x i i. quia quorundam.v.§. ad impugnandas de verborum ſignificat.

XIX. Regula: Papa contra ius diſpenſandi poteſtatem habet.c.propoſuit.iiij.§.licet autem.verſi.qui ſecundum plenitudinem de conceſſione præbendæ. Plura de hac regula vide ſ.lib.j.cap.ij.except.10.

De Papa eligendo. XX. Regula, Quibus ius eligendi Papam competat? Non niſi cardinalibus competit.diſt.lxxix.in prin.cum c. ſequent. diſt.xxiij.c.j.§.quapropter.& §.quod ſi prauorum.

XXI. Regula: Cardinalibus etiam excommunicatis, ſuſpenſis vel interdictis ius eſt eligendi Papam. Clement.ne Romani.ij.§.cæterùm.de electione.

XXII. Regula: Imperatoris conſenſus in eligendo Papa requiritur.diſtinct.lxiij.ca.Agatho,cum duob.cc.ſequent. & c.quia ſancta. Contradicit d.c.quia ſancta.§. verùm quia, cum ſequentibus, vſque ad cap.tibi domino.Item contradicit d.diſtinct.lxiij.cap.ſacrorum.

XXIII. Regula: Quis eligendus Papa,definitur diſtinc. xxiij.cap.j.§.eligatur autem.& diſtinct.lxxix.cap.oportebat. cap.nullus.cap.ſi quis ex.

XXIIII. Regula: Modus eligendi, tempus item, locus & alia definiuntur d.cap.j.& cap. vbi periculoſum.iij. de electione, in vj. Clement.ne Romani.ii.§.ſanè cum.eo.tit.

XXV. Regula: Si eligentes diſſentiant,non valet electio, niſi duæ partes conſentiant, per ea quæ habentur ſ.c.proxi. quæſt.vij.reg.iiij.except.vij.

XXVI. Regula: Si duo concertantium temeritate fuerint electi, neuter Papa erit, ſed noua electione opus eſt. diſtinct.lxxix.cap.ſi duo.

XXVII. Regula: Si electioni reſiſtatur, quid iuris ſit definitur diſtinctio.lxxix.cap. ſi quis ex.& cap. vltim. Hæc de Papa.

DE LEGATO PAPÆ.

I. Regula: Legatus de latere maius poſt Papam Imperiũ habet.c.ſi abbatẽ.xxxvj.§. huiuſmodi. de electione.in vj.

II. Regula: Quæ in ſignum priuilegij ſingularis ſummo pontifici ſunt reſeruata, ea legatus vſurpare non poteſt ſine ſpeciali conceſſione: vt eſt, epiſcopos transferre, eccleſiam cathedralem alteri ſubiicere, ius primatiæ alteri concedere, duos epiſcopatus vnire, vel vnum diuidere. cap. niſi ſpecialis.

cialis.iij.& cap.quod tranſlationem.iiij.de officio legati.

III. Regula: Legatus Papæ excommunicatos pro iniectione manuum in clericos abſoluere non poteſt. d.ca.iiij. verſic. vt illorum abſolutio. & cap.excommunicatis.ix.eod. tit. Plura de hac regula vide s. lib.j.cap. xiij. quæſt. iij.reg.ij. except.vij.repl.xxj.

IIII. Regula: Legatus Papæ non ſolùm per appellationem, ſed etiam per ſimplicem querelam adiri poteſt.cap.j. de officio legati. Quibusde cauſis legatus Papæ adiri poſſit.

V. Regula: Legatus confert beneficium vacans, licet illud ſpectet ad præſentationem alicuius clerici, per ea quæ habentur s.cap.vij.reg.xxij.

VI. Regula: Etiam in alio loco legatus conſtitutus, in alio iuriſdictionem ſuam exercere poteſt, capite nouit.vij. dicto titul.

VII. Regula: Statuta legatorum vim obtinent, quamuis legati prouinciam exceſſerint, eorúmque officium ſit finitum.cap.vlt.de officio legati.

VIII. Regula: Minor legatus cedit maiori, ita vt hoc præſente illius officium ceſſet, per ea quæ habentur s.lib.j. cap.v.quæſt.iij.reg.iiij.

IX. Regula: Generalis legatus cedit ſpeciali.cap.ſtuduiſti.ij.de officio legati.

X. Regula: Relatione cauſæ Papæ facta, legatus iudex eſſe deſinit.cap.licet.v.d.tit.

XI. Regula: Etiam ſubdiaconus legatus Papæ eſſe poteſt.diſtinct.xciiij.cap.j.

XII. Regula: Ne legato ſine literis conſignatis fides habeatur, cauetur diſtinct.xcvij.c.vlt.

XIII. Regula: De non impediendo Papæ legato cauetur diſtinct.lxiiij.cap.ſi quis autem.& extrauag.com. vnica, de conſuetudine.

XIIII. Regula: Omnes eccleſiæ eius diœceſis, in qua legatus Papæ eſt, ſumptus ad eum alendum conferre tenentur.cap.cum inſtantia.xvij.in prin.de cenſibus.c.accedentes. xj.de præſcriptionibus. Plura de regula propoſita vide j.lib. proxi.cap.de viſitationibus. De exhibẽdis ſeu alẽdis legatis Papæ.

XV. Regula: Quicunque à legato fuerit requiſitus, expenſas ei præſtare tenetur.d.cap. cum inſtantia.verſi.nuncius tamen noſtris in neceſſariis.

XVI. Regula: De modo expenſarum legato præſtandarũ

adhibendo

adhibendo cauetur d.cap.cum inſtantia.verſi.ſ.nè in his exigendis.verſi. c.procurationes. xxiij.hoc adhibiro.eod tit.

XVII. Regula: De cogendis contumacibus, qui ſumptus legatis conferre nolunt, cauetur d. cap. cum inſtantia. verſi.qui contumaciter eis duxerint.& ca. quia pontificali.ij. de officio legati,in vj.Plura de legatis Papæ vide s̃ in generali tractatu lib.j.cap.v.quæſt.iiij.

DE CARDINALIBVS.

I. Regula: Cardinales Papæ in executione officij .ſacerdotalis coadiutores adſiſtunt.cap. fundamenta.xvij.verſi.decet nanque ipſi Romano.de electione,in vj.

II. Regula: De nomine & officio cardinalium differit gloſſa in c. miniſterium.ij. in prin. de officio arch ſbyteri.

DE PATRIARCHIS SEV primatibus

De differẽtia Patriarcharum & primatũ.

I. Regula: De nomine & ſpeciebus patriacharum & primatum, differitur diſtinct. xxj. cap. j. §. patriarcha Græca. & §. patriarcha patrum princeps.

II. Regula: Patriarcha & primas nomine tantum, non re differunt. diſtinct. 99. in prin. §. primates. & c.j.verſ noſtros patriachas.

III. Regula, Definitionem realem continens, habetur d. diſt.99.c. nulli

IIII. Regula: De loco & origine patriacharum cauetur d.diſtinct. 99. c. j. diſtin.80.c.j. cum c. ſequente.

V. Regula: Archiepiſcopi primatibus obedientiam debent, & ab illis ad hos prouocatur, non contrà.diſt.99.princ. §. ab archiepiſcopis. & c.j.verſ.ad quos epiſcopi.

VI. Regula: Primas non appellandus eſt princeps ſacerdotum vel ſummus. d. diſtin.99. c primæ.

VII. Regula Primas non appellandus eſt vniuerſalis.diſt. 99. cap.nullus.

DE ARCHIEPISCOPIS ET metropolitanis.

I. Regula, De definitione archiepiſcopi & metropolitani, habetur diſt.xxj.c.j.§.archiepiſcopus.§. patriarcha patrum.& §.fin. item c.nulli,in fine.

II. Regula: Ne in vna prouincia duo metropolitani conſtituantur, cauetur diſt.101.c.j.

III. Regula: Nonniſi præſbyter vel diaconus in archiepiſcopum

epiſcopum eligendus.diſtinct.lx.cap.nullus.

IIII. Regula: Archiepiſcopus ab omnibus ſuis ſuffraganeis ordinandus. diſtinct. lxvj. cap. j.Concordant ea quæ habentur s̄.cap.prox.quæſt.viij.reg.xxxvj.

V. Regula: Metropolitanus dignitatis ſibi traditæ antiquitus ius intemeratū obtineat.25.q.ij.c.igitur.& c.ſeruatis.

VI. Regula: Sine archiepiſcopi conſenſu & conſilio ſuffraganei nihil agere debent.iij.q. vj.c. hæc quippe,in prin.ix. q.iij.c. j.c.per ſingulas.c.nullus.§. fin.c. archiepiſcopus. verſ. nec illi.Apoſtol.canon.xxxiij.in prin.Huius regulę exceptio eſt:Niſi in ſua eccleſia aliquid agant ſuffraganei ,non extra. d.c.per ſingulas.verſ. niſi hoc tantùm.& d.cap. nullus. §. fin. item d.cap.archiepiſcopus. verſ. niſi quantum ad ſuas d.cap. xxxiij.§.illa autem.

VII. Regula:Sine ſuffraganeis ſuis archiepiſcopus nihil agere debet.d.c.j.in fine.d.c.per ſingulas. §. fin.& d.q.iij.cap. ſaluo.c.archiepiſcopus.c.ſi autem. c.nullus.c. epiſcopo.item iij.q.vj.c.diſcutere,in prin. Apoſt.canon. xxxiij. §. ſed neque illa.Concordant item ea quæ habentur s̄. c.ix.reg.iij.excep. iij.Huius regulę exceptio prima eſt:Niſi Papa ſine ſuffraganeis ſuis agat.d.ca.ſaluo. Concordant ea quæ habentur s̄. de Papa,reg.ix.Altera exceptio videtur: Niſi patriarcha ſeu primas ſine ſuffraganeis ſuis agat.Sed reprobatur d.q.iij.c.conqueſtus. Tertia exceptio eſt:Niſi ſuffraganeus in ſuo officio negligens ſit,& ſubditis contineat.d.q. iij.ca.cum ſimus & c. vlt. Quarta exceptio:Niſi à ſuffraganeo ad archiepiſcopum ſit prouocatum. d. cap.conqueſtus.verſ.niſi fortè pro cauſis. Concordant ea quæ habentur s̄.d.except.iij.diſtin.vij.Quinta exceptio eſt: Niſi ſuffraganeus deceſſerit.d.cap. conqueſtus. verſ. vel ſi epiſcopus ſuus.Sexta exceptio eſt: Niſi archiepiſcopus ad hoc ſpecialiter ſit priuilegiatus, vt ſine conſenſu ſuffraganeorum agere ei liceat.d.c.conqueſtus,in fine. Septima exceptio eſt: Niſi ad propriam ipſius archiepiſcopi parochiam negocium pertineat.d. q.iij. cap.ſi autem.verſ. niſi eas tantùm. cap. nullus. verſ. niſi quod ad ſuam. Plures huiuſmodi exceptiones vide d.except. iij. diſtinct.j.cum diſtinctionibus.ſequentibus.

VIII. Regula: Archiepiſcopus in ſubditos ſui ſuffraganei iuriſdictionem non habet. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur d.except.iij.

DE COREPISCOPIS.

I. Regula: De differentia epiſcoporum & corepiſcoporum cauetur diſtinct.lxviiij.c. quamuis.

II. Regula: Vſus corepiſcoporum prohibetur d. diſtin. lxviij.c. corepiſcopi.

DE ARCHIDIACONIS.

I. Regula: Archidiaconus vicem gerit epiſcopi in omnibus,& maior eſt poſt epiſcopum. c.j.& c,ad hæc. vij.§.archidiaconus.verſ.ſecundum verò de officio archidiaconi.

II. Regula: Archidiaconus oculus epiſcopi appellatur d.cap.vij.§.item in epiſtola.

De iuriſdictione Archidiaconorum & poteſtate.

III. Regula: Archidiaconi iuriſdictioni ſubiecti ſunt diaconi & leuitæ.d.c.vij.§.archidiaconus.diſtin. xxv. c.j.§.hi ſunt ordines. verſ. archidiaconus. Archipræſbyteri quoque eius iuriſdictioni ſunt ſubiecti, vt ex iam propoſitis conſtat: de quo etiam dicetur j.de archipræſbyteris,reg.iij.

IIII. Regula: Decani rurales per epiſcopum & archidiaconum communiter ordinandi ac remouendi ſunt d. cap. vij. §. fin.

V. Regula: Omnis ſollicitudo & cura cleri & eccleſiarum eius ad archidiaconum pertinet. cap. j. verſ. & omnem curam. ca.ad hæc.vij.§.archidiaconus. verſ.parochiarum.& verſ.omnem ſollicitudinem.de officio archidiaconi.diſtinct. xxv.cap.j.§.hi ſunt ordines.

VI. Regula: Clericorum vitam inquirere debet,& corrigẽda epiſcopo nũciare diſt.xciiij.c.ſi quis. §. archidiaconus.

VII. Regula: Dominari clericis, & cenſum ab eis exigere prohibetur d.§.archidiaconus,cum cap.ſequente.

VIII. Regula: Quolibet triennio per diœceſim tenetur viſitare parochias. cap.j. §.fin.de officio archidiaconi.

IX. Regula: Quæ corrigenda in diœceſi videt, corrigere ac emendare poteſt ac debet.d.§. fin.& cap. ad hæc. vij. §. §.item in epiſtola.eod.tit. Vbi excipiuntur ardua negocia.

X. Regula: Non niſi ſemel in anno ad eccleſias viſitandas accedere debet. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur cap.mandamus.vj.de officio archidiaconi.

XI. Regula: Officium archidiaconi circa Euangelium legendum & miſſam celebrandam exponitur c.officium. ij. d.tit. & diſt.xxv.cap.j.§.hi ſunt ordines.verſ.quis leuitarum.

XII. Regula: Omne officiũ eccleſiaſticum prouidendo lectiones aut reſponſoria in matrice eccleſia dare debet ac auſcultare

auſcultare.d.c.officium.ij.§.omne.& d.verſ.quis leuitarum.

XIII. Regula: Acolytos ordinare debet.d.cap.ij.§.fin.

XIIII. Regula: Cuſtodia vaſorum eccleſiæ ad archidiaconum pertinet.cap.ea quæ.iij.

XV. Regula: Curam animarum ſine licentia epiſcopi nemini committere debet.cap.cum ſatis.iiij.d.tit.

XVI. Regula: Ius excommunicandi ſine authoritate epiſcopi nõ habet.c.archidiaconis.v de officio archidiaconi.

XVII. Regula: Iurgia ſingulorum audire debet.ca. ad hæc.vij.§.archidiaconus.verſ. & audire.d.tit.

XVIII. Regula: Inſtructio corporalis tam ſuper beneficiis quàm etiam dignitatibus ad archidiaconum pertinet. d.cap.vij.§.in quadam verò noſtra.

XIX. Regula: Examen clericorum ordinandorum ad archidiaconum pertinet.d.§.in quadam.& cap. vt noſtrum. ix.verſ.& illos examinare.eod.tit.

XX. Regula: Archidiaconus repræſentat ordinandos epiſcopo.d.cap.ix.& d.§.in quadam.

XXI. Regula: Archidiaconus ponit abbates & abbatiſſas in ſede.d.cap.ix.in fine.

XXII. Regula: Archidiaconus in monaſteriis iuriſdictionem non habet, niſi quantum tribuit ei generalis vel ſpecialis conſuetudo cap.vlt.de officio archidiaconi.

XXIII. Regula: Archidiaconus non dat commendatitias ad ordines.c.ſignificaſti.viij.eod.tit.

XXIIII. Regula: Non niſi diaconus in archidiaconum ordinandus, per ea quæ habentur ĩ. de archipræſbyteris, reg.ij.

XXV. Regula: Archidiaconus, ſi epiſcopus negligens fuerit, à clero eligi poteſt. diſtinct. lxxxix. cap. volumus. §. hinc colligi. Hæc de archidiaconis, quorum tamen plura officia enumerantur diſtinct. xxv. capit. j. §. hi ſunt ordines vſque ad §.archipræsbiter.

DE ARCHIPRÆSBYTERIS. & decanis.

I. Regula: Archipræsbyteri à multis decani appellantur. cap. ad hæc. vij. §. archidiaconus. verſ. archipræsbyteri. de officio archidiaconi.

II. Regula: Non niſi præsbyter aut diaconus in archipræsbyterum vel decanum eſt ordinandus diſtin.lx. c.j. cap.

nullis præpoſitum.c.innouamus,in prin.

III. Regula: Archipręſbyter ſubeſt archidiacono.d.verſ. archipræſbyteri.& cap.j.de officio archipræſbyteri. diſtinct. xxv.cap.j.§.archipræſbyter.

IIII. Regula: Archipræſbyter vicem abſentis epiſcopi gerit in prouidendo, vt ſacerdotes ſuum faciant officium,& in aliis.c.j.verſ. & in epiſcopi ſui abſentia. c. miniſterium. ij. §.ſi epiſcopus.c. officium.iij.in princ.de officio archipræſbyteri.& diſtinct. xxv. cap.j.§.archipræſbyter.verſ. & quando.

V. Regula: Archipræſbyter præeſt præſbyteris & præſbyteralibus officiis.d.c. j.verſ.& quod ſpecialiter. item d. §. archipræſbyter.verſ.& quod ſpecialiter.

VI. Regula: Aſſiduè in eccleſia ſtare debet, collectam dicere,aut alij iniungere.d.cap.j.verſ.& aſſiduè in eccleſia. & d.§.archipræſbyter.verſ. & aſſiduè.

VII. Regula: Prouidere debet, vt officium ſacerdotum cardinaliũ in communicatione corporis & ſanguinis Chriſti & aliis ſimilibus ritè expediatur. cap. miniſterium. ij. in princ.d.tit.

VIII. Regula: Prouidere debet, vt vita ſacerdotũ cardinalium ſit honeſta & decens.d.c.ij.verſ.prouideat etiam.

IX. Regula: In præcipuis feſtiuitatibus aut ipſe miſſam celebrabit,aut alij celebrandam committet.d.c. ij. §.fin.& c. officium.iij.in prin.eod.tit.

X. Regula: Epiſcopo miſſificante,curare debet, vt ſacerdotes ad miſſam ſolenniter procedant.d.c.iij.§.quando verò.

XI. Regula: Officia archipræſbyteri circa infirmos,pœnitentes,conuertendos & infantes exponuntur d. cap. iij.§. debet etiam,

XII. Regula: Archipræſbyter ruralis præſbyterorum & laicorum plebaniæ ſuæ curam gerit contra decretum tamen epiſcopi nihil ordinare poteſt.cap.vlt.d.tit.

DE PRÆSBYTERIS.

I. Regula: De nomine & proprio præſbyterorum, habetur diſtinct.xxj.cap.j.§.præſbyter.& diſtinct.lxxxiiij.c.vltim.

II. Regula: De origine præſbyterorum diſſeritur d.c. vlt. verſ.Moyſi præcipitur. & diſtinct.xxj.cap.in nouo.§.fin.

III. Regula: Præſbyteri exæquantur epiſcopis.d.§.præſbyter. verſ.vnde & apud veteres.item diſtinct. xciij. cap. legimus.diſtin.xcv.c.olim.c.ecce. §. præſbyteri. verſ. quoniam ipſi præſbyteri. & cap.epiſcopus.

IIII. Re-

IIII. Regula: Præſbyter epiſcopo debet obſequi diſtin. lxxx.c.non debere.verſ.ſimiliter.diſt.xciij.cap.à ſubdiacono. verſ.porrò pontifici.diſtin.xcv.c.non oportet.Et ſine ipſo nihil peraget.Apoſt.canon.xxxviij.Quomodo autem epiſcopo ſubeſſe & obſequium ei præſtare teneatur, definitur d.diſt. xcv.in princ.& cap.olim.verſ.ſicut ergo præſbyteri.

V. Regula: Præſbyteri repræſentant ſenatum eccleſiæ. xvj.quæſt.j.cap.eccleſia. Præſbyteri quẽ repræſentent.

VI. Regula: Præſbyter virgines conſecrare inconſulto epiſcopo & chriſma conficere prohibetur xxvj.q.vj. c. j.& c. præſbyter.Concordat.j̄.reg.xvj.

VII. Regula: Pœnitentes præſbyter abſoluere non poteſt. cap.j.

VIII. Regula: Præſbyter non poteſt conſecrare altare,nec benedicere plebi aut pœnitenti. d.q. vj.ca.miniſtrare.

IX. Regula: Præſbyteri indocti non contemnendi. cap. cum ex iniuncto.xij.§.licet autem.de hæreticis.

X. Regula: Præſbyter habens populum, debet habere clericum, qui ſecum cantet, ac in aliis eum adiuuet. cap. vt quiſque.iij.de vita & honoſtate cleric.

XI. Regula: De parochiano alieno, qui proprio ſacerdote contempto diuina audire vult, non admittendo caue tur c.vt dominicis.ij.de parochiis.xiij.quæſt.j.cap.j.

XII. Regula: Præſbyteri officium exponitur diſtin.xxv. cap.j.§.præſbyterum. De præſbyterorum officio.

XIII. Regula: Monita vita à præſbyteris inquirenda. d.diſtinct.xxv.c.audire.verſ.monita autem.

XIIII. Regula: Caſtitas à præſbytero nouenda. diſtinct. xxviij.cap.quando.

XV. Regula: De pœna præſbyteri caſtitatem non ſeruantis cauetur diſtin.xxviij.c. præſbyter. & c. præſbyter. De qua re vide plura s̄.cap.v.reg.lxj.& j̄.de decanis,reg.xiiij.

XVI. Regula: Chriſma præſbyter ab epiſcopo petere debet.diſtinct.xcv.cap.præſbyteri. Concordat s̄.reg.vj.

XVII. Regula: Præſente epiſcopo præſbyter concionari poteſt.diſt.xcv.c.ecce ergo.c.eſto ſubiectus. §. peſſimæ.

XVIII. Regula: Præſente epiſcopo præſbyteri infantes ſignare non debent.d.diſtinct.xcv.cap.penult.

XIX. Regula, Præſente epiſcopo præſbyteri offerre non poſſunt, nec panem ſacrificatum dare, calicémue porrigere.d.diſtinct.xcv..cap.vlt.

XX. Regula: Ne præſbyteri incedant niſi ſtola aut orario induti, cauetur xvij.q.iiij.c.vt præſbyteri.

XXI. Regula: præſbyteri ſecundis nuptiis intereſſe prohibentur xxxj.q.j.c.ſi qua fuerit.§.fin.cum c.ſequente.

XXII. Regula: Præſbiter hoſtiam pro infirmis ſemper debet habere paratam. de conſecrat.diſt.ij.c.præſbyter.

De ordinādis presbyteris.

XXIII. Regula: Non baptizatus in præſbyterum non eſt ordinandus.j.q.j.c.ſi præsbyter. item De præsbytero non baptizato c.j.& c.vlt.

XXIIII. Regula: Diaconus, non ſubdiaconus in præſbyterum ordinandus.c.j.de clerico per ſaltum promoto.

XXV. Regula: Præsbyteros inſtituendi ac deſtituendi ius ad epiſcopum pertinet.c.cum & plantare.iij.§.in eccleſiis verò de priuilegiis.

XXVI. Regula: Per caſtella & modicas ciuitates atque villas præsbyteri ſunt conſtituendi.diſt.80.cap.epiſcopi. verſ.ſed præsbyteri.& §.fin.item c.illud.verſ.cum vbi

XXVII. Regula: De modo præsbyterum ordinandi, & vt orario tempore conſecrationis vtatur, cauetur diſtinct. xxiij.cum præsbyter, cum c.ſequente.& c.præterea.

XXVIII. Regula: Ne in ordinando præsbytero epiſcopus manum tantùm imponat, alio orationem dicente cauetur d.diſtin.xxiij.c.ex epiſtola.cum c.ſequente.

XXIX. Regula: De libello officiali præsbytero dando, in ordinatione cauetur diſtin.xxxviij.c.quando.

DE PAROCHIS.

I. Regula: Non niſi in ſacris conſtitutus, qui ad minus ſit ſubdiaconus, in parochum eſt ordinandus. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur cap.præterea.v.de ætate & qualitate.

II. Regula: Non niſi idoneus moribus, ſcientia, & qui viceſimumquintum annum ingreſſus eſt, in parochum eſt ordinandus.c.licet canon.xiiij.de electione, in vj.

De tēpore promotionis, parochi ordinati, in ſacerdotē.

III. Regula: Parochus ordinatus reſidere perſonaliter tenetur.d.c.licet canon.xiiij.§.is etiam.

IIII. Regula: Parochus ordinatus intra annum ſacerdos fieri debet ſub pœna priuationis.d.§.is etiam.verſ.& intra annum. Concordant ea quæ habentur ſ.c.vij.reg.lix. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi eccleſia ſit collegiata.c. ſtatutum.xxij.eo.tit. Altera exceptio eſt: Niſi epiſcopus loci cum parocho ſtudiorum cauſa diſpenſauerit. Quæ exceptio approbatur certo modo c.cum ex eo.xxxiiij.eod.tit. Tertia

exceptio eſt: Niſi annus nondum ſit completus.c.commiſſa. xxxv.in prin.eod.tit.Quarta exceptio eſt: Niſi ex iuſta cauſa fuerit impeditus,quo minus intra annum parochus ſit factus.d.c.xxxv.§.annus autem. Quinta exceptio videtur:Niſi anno elapſo eadem eccleſia eidem rurſus conferatur. Sed reprobatur d.c.xxxv.§.porrò. Poſtremò, ſi intra annum ſacerdos factus non ſit, præter priuationem fructus quoque perceptos tàm conſumptos quàm adhuc extantes.reſtituere tenetur, & ordinator eccleſiam debet præſtare indemnem. d.cap.xxxv.§.cæterùm.

V. Regula: Ne parochialem eccleſiam parochus alicui conſtituto in legitima ætate & ſacerdotio, neque vltra ſex menſes commendet,cauetur c.nemo xvj.de electione,in vj.

DE DIACONIS SEV LEVITIS.

I. Regula: De nomine horum diſſeritur diſtin. xxj.cap. j.§.leuitæ.

II. Regula.De origine diaconorum legitur diſtinct.xxj. in princ.§.leuitas.

III. Regula: De modo ordinandi diaconum cauetur diſtin.xxiij.c.diaconus.

IIII. Regula: In iis ordinandis manus eorum chriſmate perungi non debent.diſtin.xxiij.c.prætèrea.

V. Regula: Septem ordinandi. diſt.93.c.diaconi qui, & c. diaconi ſeptem.

VI. Regula: Diaconi ſubeſſe debent præsbyteris,non ſe illis præferre.diſtin.93.ca.à ſubdiacono.§.porrò.cap.diaconi ſeptem.§.vt igitur.c.peruenit.c.non oportet.c.diaconi.c.diaconus.c.nonnulli.c.legimus.c.dominus.Huius regulæ exceptio eſt: Niſi diaconus locum metropolitani ſui obtineat.d. diſtin.93.cap.vlt.

VII. Regula, De officio diaconi circa albam, habetur d. diſtin.93.c.diaconus,in fine.

VIII. Regula:Compagis diaconus vti non debet.diſt.93. cap.peruenit.

IX. Regula: Diaconi nihil eorum quæ decreta ſunt primis ordinibus, ſibi debent vindicare, vt baptiſma, euchariſtiam,& ca.diſt.93.c.diaconos.ca.peruenit.cap.non oportet. Cuius exceptio eſt in tempore neceſſitatis, d.diſtin.93.cap. præſente.

X. Regula: De inquirendis à diacono iis quæ ad cultum eccleſiæ & diſciplinam eius pertinent, cauetur diſtinct. 93.

cap.diaconi eccleſiæ.

XI. Regula: De epiſcopo à diaconis cuſtodiendo cauetur diſtin.93.c.diaconi qui.

XII. Regula: Sicut in miniſterio, ita in diſpenſatione ſine diacono epiſcopus viuere non debet. d.diſtin.93. cap.diaconi ſunt.

XIII. Regula: Diaconi miniſtrant ſacerdotibus.diſtin.xxv.c.j.§.ad diaconum.

XIIII. Regula: Diaconus ſiniſtrum tantùm humerum orario ambit.diſtin.xxv.c.audire,in fine, cum c.ſequente.

XV. Regula: De cœlibatu diaconorum cauetur diſtin. xxviij.c.quando.c.præterea,cum ca.ſequente.diſt.xxxij.cap. eos qui. Contradicit d.diſt.xxviij.ca.præſbyter.ca.diaconi.in prin. Huic obiectioni reſpondet Gratianus d.c.diaconi.verſ. ſed quod de electione.

DE SVBDIACONIS.

I. Regula, De nomine horum, habetur diſtin.xxj.cap.j.§. hypodiacones.

II. Regula:Subdiaconi oblationes à fidelibus ſuſcipiunt, & diaconis ſuperponendas altaribus deferunt. d.§.hypodiaconus.verſ.oblationes enim in templo.

III. Regula: Calicem & patenam ad altare deferunt, diaconis tradunt, vrceolum quoque & aquam, manile & manutergium tenent,& c.diſtin.xxv.ca.j.§.ad ſubdiaconum. diſt.xxxiij.c.j.§.deſeruientes.

IIII. Regula: Ne ſacrarium ingrediantur. cauetur diſt. xxiij.c.non oportet.

V. Regula: Orariis vti non debent, nec hoſtias derelinquere.diſt.xxiij.c.miniſtrum.

VI. Regula: Rem conſecratam alij ne porrigat.diſtinct. xxiiij.cap.j.

VII Regula: Modus ordinandi ſubdiaconum exponitur diſtin.xxiij.c.ſubdiaconus.

VIII. Regula: De caſtitate à ſubdiacono vouenda & ſeruanda cauetur diſtin. xxviij.in princ.cum cap.ſequente.& cap.decernimus.c.de his.item diſtin.xxxj.cap.j.ca.vlt.in fine. & diſtin.xxxij.c.j.cum c.ſequente. cap.de illo. cap.ſubdiaconibus.cap.ſeriatim.verſ.vel ſi quis ex.

IX. Regula: Sacer eſt ordo ſubdiaconorum: & quod de diaconis ſtatutum eſt, idem de ſubdiaconis quoque eſt intelligendum.c.miramur.vij.de ſeruis non ordinandis.

X. Regu

X. Regula: Subdiaconus non debet eſſe minor viginti annis.diſtin. lxxvij.cap.ſubdiaconus. Plura de hac regula vide ſ.c.iiij.q.ij.reg.xxxvj.

DE ACOLYTHIS.

I. Regula: De nomine, vſu & officio acolythorum diſſeritur diſt.xxj.c.j.§.acolythi. diſt.xxv.c.j.§.ad acolythum.diſt. xxxiij.c.j.§.deſeruientes.

II. Regula: De modo ordinandi acolythum cauetur diſt. xxiij.c.acolythus.

III. Regula: Acolythus rem à præſbytero conſecratam alij ne porrigat.diſt.xxiiij.cap.j.

DE EXORCISTIS.

I. Regula: De nomine & officio horum diſſeritur diſtin. xxj.cap.j.§.exorciſtæ.

II. Regula,itidem de horum officio,habetur diſtin. xxv. cap.j.§.ad exorciſtam.

III. Regula: De modo ordinandi exorciſtam cauetur diſtin.xxiij.c.exorciſta.

IIII. Regula: Exorcizare non licet, niſi iis qui ab epiſcopo ad id ſunt promoti. diſtin.lxix.cap.vlt. & de conſecrat. diſt.j.c.j.§.ſi autem vt legitur.

V. Regula: Exorciſmi vſus eſt in baptiſmo. de quo vide ĩ.lib.prox.cap.de Sacramentis. Item ſi parietes eccleſiæ ſint mutati.d.diſt.j.cap.ſi motum.verſ.ſi parietes.

VI. Regula: Exorciſmus dæmonia eiicit. de conſecrat. diſt.iiij.cap.ſacerdotes.

DE LECTORIBVS.

I. Regula: De nomine & Officio lectorum diſſeritur diſt. xxj.c.j.§.lectores.& diſt.xxv.c.j.§.ad lectorem.

II. Regula: De modo ordinandi lectorem cauetur diſt. xxiij.cap.lector.

III. Regula: Lector orario vti non debet. diſtin.xxiij.c. non oportet

IIII. Regula: Lector debet eſſe vigintiquinque annorum.xx.q.j.c.placuit,in fine.

DE PSALMISTIS SEV cantoribus.

I. Regula, De definitione ac diuiſione cantorum, habetur diſtin.xxj.c.j.§.cantor.§.lectores.

II. Regu-

II. Regula:De horum officio cauetur diſtinct. xxv. cap.j. §.ad pſalmiſtam.

III. Regula:Pſalmiſta orario vti non debet.diſtin. xxiiij. cap non oportet.

IIII. Regula: De modo ordinandi cantorum cauetur diſt.xxiij.cap.pſalmiſta.

De cantus obſerua- tione. V. Regula: An & quid quoquo tempore in eccleſia cantandum,vide ſ.lib.prox.cap.ij.

DE PRIMICERIO.

I. Regula,De officio primicerij circa acolythos, exorciſtas. cantores atque lectores & alia, habetur diſt. xxv. cap.j. §. ad primicerium.

II. Regula,itidem de officio primicerij.habetur c.vnico, de officio primicerij.

DE THESAVRARIO

De officio theſaurarij habetur diſtinct. xxv.cap. j. §. ad theſaurarium.

DE SACRISTA.

De huius officio habetur c.vnico,de officio ſacriſtæ.

DE CVSTODE.

De huius officio cauetur cap. j. cum cap. ſequente de officio cuſtodis.

DE OSTIARIO.

I. Regula,De nomine & officio oſtiariorum,habetur diſt. xxj.c j.§.fin.diſtinct. xxv.ca.j.§.ad oſtiarium.Nouell.133.§.& primum quidem. & § quod ſi illi.

II. Regula: Ne oſtiarius orario vtatur,cauetur diſt.xxiij. cap.non oportet.

DE VICARIO ET OFFICIALI.

I. Regula: Vicario regulariter quidem vti licet, per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.prox.cap.iiij.q.j.except.xvj. replic.j. Verum huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi quis plures habens dignitates eccleſiaſticas, vnam vel plures ex iis per vicarios adminiſtrare velit. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur ſ.cap.vij.reg.viij. Altera exceptio eſt: Niſi quis ſine rationabili cauſa reſidere nolens, vicarium ſubſtituat. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur ſ. cap.v. reg.lxvij. in prin. Tertia exceptio eſt: Niſi in præſbyterij officio vicarius ſubſtituatur.xxj.quæſt.ij.ca.vlt. Huius repli

replicatio eſt: Niſi ordinarius præſbyter ſtudiorum cauſa abſit: hoc enim caſu per ſeptennium vicario vti poteſt. cap. cum ex eo. xxxiiij. §. porrò ſeptennio. de electione, in vj.

II. Regula: Vicarius non poteſt ſubſtituere alium vicarium, niſi ex ſpeciali permiſſu. c. clericos. iiij. de officio vicarij. c. vlt. §. fin. de officio delegati. Concordant ea quæ habentur s̄. lib. j. cap. 5. de iuriſdictione, in prin.

III. Regula: Plures vicarios vnus habere non poteſt ca. prouideas. ij. de officio vicarij.

IIII. Regula: Vicarius qui beneficium curatum, vel aliam vicariam fuerit adeptus, vicaria priore priuatur. cap. j. eod. tit. Clement. j. eod. tit. Vicarius quando priore vicaria ſit priuãdus.

V. Regula: Vicarius inſtitutus, per ſucceſſorem inſtituentis remoueri, vel portione ſua fraudari non debet. c. ad hæc. iij. de officio vicarij.

VI. Regula: Compelluntur vicarij ordinarij eccleſiis deſeruire per ſubtractionem prouentuum & vicariarum. cap. vlt. eod. titu.

VII. Regula: Vicarius Papæ in vrbe, non extra iuriſdictionem habet. cap. tua nobis. v. eod. tit. Vicarius Papæ vbi iuriſdictionem habeat.

VIII. Regula: Ex generali commiſſione non poteſt officialis inquirere, corrigere, deponere & punire ſubditorum exceſſus. cap. licet. ij. de officio vicarij, in 6.

IX. Regula: Ex generali commiſſione officialis beneficia conferre non poteſt. c. vlt. eod. tit.

X. Regula: Vicarius excommunicati excommunicatus non eſt. cap. j. d. titu. Geſta tamen ab eo rata non ſunt. dicto cap. j. §. fin.

XI. Regula: Vicarius perſonatum eccleſiæ ſibi vſurpare non poteſt. c. illud. vj. de exceſſ. prælatorum.

DE OECONOMO ET VICE DOMINO.

Laici non ſunt conſtituendi œconomi, ſed clerici. xvj. q vij. c. in noua. Concordant ea quæ habentur s̄. cap. viij. q. vij reg. xxvij. Sed & plura de œconomis & vicedominis vide d quæſt. viij. reg. xxiij. cum ſequentibus.

DE ABBATE.

I. Regula, Quis ordinandus ſit abbas? Alterius monaſterij monachus non eſt ordinandus, niſi in monaſterio vacante idoneus

idoneus non exiſtat, vel conſuetudo loci in contrarium extet. de qua re vide s̃.cap.proxi.quęſt.j.reg.xxiiij. Sed nec clerici in abbates ordinandi.xviij.q.ij.c.peruenit, cum c.ſeq.

II. Regula, Qualis ordinandus abbas, definitur xviij.q.ij.cap.abbatem.& cap.abbatem, in fine.

De Abbatum electione.

III. Regula, A quibus abbas eligendus? A conuentu eſt eligendus, nõ ab aliis.xviij.q.ij.c.abbas.c.abbatẽ.c.abbatem. cap.quam ſit.§.defuncto.verſi. quem ſibi propria.cap.abbas. verſi.tamen eligant.item xvj.q.vij.c. vlti. Contradicit d.q.ij. cap.j. Cui obiectioni reſpondet Gratianus d.c.abbas.§.ecce. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi monachi ſint indomitæ ceruicis, & effrænatæ ſuperbiæ.d.§.ecce. & d.q.ij.cap. nullam. Altera exceptio eſt: Niſi religioſis fœminis abbas ſit præficiendus.d.q.ij.c.qui.religioſis.

IIII. Regula: De cauſis ex quibus abbas eſt remouendus, cauetur xviij.quæſt.ij.cap.ſi quis abbas.

V. Regula: Abbas non à monachis, ſed ab epiſcopo & vicinis abbatibus eſt loco remouendus. d.c.ſi quis abbas.verſ. ab epiſcopo in cuius territorio.& d.cap.nullam.

VI. Regula: Abbas eſt in poteſtate epiſcopi. xviij.q.ij.c. abbates, in princ.c.monaſteria.c.abbatibus.

VII. Regula: Ne monachos vagari permittat, cauetur d.quęſt.ij.c.abbates.§.monachi.verſi.aut per loca aliqua.

VIII. Regula: Ne alienum monachum admittat, cauetur d.§.monachi.verſ.vel qui monachum.item xix.q.iij.cap. ſtatuimus.verſic.diſcedentem verò.xx. quæſt.iiij. cap.vlti.in prin.Apoſtol.canon.xv.

De obediẽtia monachorũ erga abbates.

IX. Regula: Abbati à monachis obedientia debetur. d.§.monachi.& cap.cum ad vj. §.abbas verò. de ſtatu monachorum.

X. Regula: Vt abbates quolibet anno conueniant, cauetur.d.c.abbates.in prin.verſi.qui ſemel in anno.

XI. Regula: Ne abbas diuerſas cellulas, diuerſáue monaſteria habeat, cauetur xx.q.iiij.c.vlt.§.abbati.

XII. Regula: Cum fratribus in conuentu manere debet, atque in officio ſuo ſollicitus eſſe.c.cum ad vj.§.abbas verò.de ſtatu monachor.

XIII. Regula: De puniendis ſeu corrigendis abbatibus cauetur cap.vlt.§.ſi verò abbates.eod.tit. Hæc de abbate, de quo ordinando vide item Nouell.v.§. ordinatione. & Nouell.cxxiij.§.iubemus.

DE PRÆPOSITO.

In præpoſitum non eſt ordinandus, niſi præſbyter vel diaconus. diſt. lx. cap. nullus.

DE PRIORE.

De officio prioris cauetur cap. cum ad vj. §. prior autem. de ſtatu monachorum.

DE VARIIS ORDINIBVS MONACHORVM, ET PRIMVM de mendicantibus.

I. Regula, De mendicantibus, habetur cap. vnico, de religioſis domibus, in vj.

II. Regula de iiſdem habetur cap. vnico, de exceſſ. prælator. in vj.

III. Regula de iiſdem habetur Clemen. j. de regularibus.

IIII. Regula de iiſdem habetur Clementin. cupientes. iij. de pœnis.

V. Regula de iiſdem habetur extrauag. commu. vnica, de officio cuſtodis.

VI. Regula de iiſdem habetur extrauag. commu. vices. ij. de treuga & pace.

VII. Regula de iiſdem habetur extrauag. commun. j. de regularibus.

DE PRÆDICATORIBVS & minoribus.

I. Regula: Hi poſſunt vbique vel ſine licentia prælati prædicare. cap. in iis. xxx. de priuilegiis.

II. Regula de iiſdem habetur Clementin. dudum. ij. de ſepulturis.

III. Regula habetur extrauag. com. vnica, de iudiciis.

IIII. Regula habetur extrauag. com. ſuper cathedram. ij. de ſepulturis.

V. Regula habetur extrauag. com. j. de priuilegiis.

VI. Regula cauetur c. qui ex eo. iij. de pactis in vj.

VII. Regula cauetur c. exiit. iij. de verb. ſignific. in vj.

VIII. Regula habetur Clement. j. eod. tit.

IX. Regula habetur extrauag. Ioan. XXII. prima. de verborum ſignificat.

X. Regula habetur extrauag. Ioan. 22. quia nonnunquam. ij. eod. tit.

XI. Regula habetur extrauag. Ioan. XXII. ad conditorem.iij.& vlt.eod.tit.

DE NIGRIS MONACHIS.

De hiſce cauetur Clement.j.de ſtatu monachor.

DE TEMPLARIIS ET HOSPITALARIIS.

I. Regula: Hi ſemel in anno in locis interdictis diuina officia poſſunt celebrare. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur ſ.lib.j.cap.ix.qu.eſt.iiij.reg.j.except.ij.

II. Regula: Hi fratrum ſuorum defunctorum corpora in locis interdictis poſſunt ſepelire, per ea quæ habentur d. except.ij.repl.iij.dupl.j.

III. Regula: de iiſdem cauetur c.porrò.vij.de priuilegiis.

IIII. Regula de iiſdem habetur c.tuarum.xj.d.tit.

DE EREMITIS.

I. Regula de eremitis habetur cap.vnico.§.fina.de exceſſibus prælator. in vj.

II. Regula de iiſdem habetur xvj. quæſt.iij. cap. prælatum §.contrà.

DE XENODOCHIIS, LEPROſariis, orphanotrophiis & ſimilibus collegiis.

De his cauetur Clement. quia contingit. ij. de religioſis domibus.& M.I.C. libr.iij.cap.vlt.

DE MVLIERIBVS ECCLEſiaſticis & ſanctimonialibus.

I. Regula: De monaſterio fœminarum longius à virorum monaſterio ædificando cauetur xviij.q.ij.c.monaſteria.

De regimine monaſteriorum puellarũ.

II. Regula: Puellarum monaſteria monachorum præſidio & miniſterio regantur.d.q.ij.cap.in decima.

III. Regula: De colloquio monialium cum monachis interdicendo cauetur d.ca.in decima.verſic.ſed neque abbatem. & d.quæſt.ij.cap.diffinimus.§.fin.

IIII. Regula: Ne cum viris concumbat, cauetur xxvij. quæſt.j.cap.nec aliqua, cum cap.ſequente.

V. Regula

V. Regula: Ne ſimul cum canonicis & monachis conueniant in clero, cauetur xviij. quæſtione. ij. cap. pernicioſam. §. ſimili modo.

VI. Regula: Ne vir monaſterium monialium ingrediatur, cauetur cap. monaſteria. viij. de vita & honeſtate clericor. cap. vnico, in princip. verſic. nullique aliquatenus. de ſtatu regularium, in vj. Concordat item M. I. C. libr. iij. cap. ij. reg. ix.

VII. Regula: Ne moniales monaſterium egrediantur, cauetur d. cap. vnico, in princ. Concordat M. I. C. d. regu. ix. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi abbatiſſa præſtandi iuramenti fidelitatis cauſa monaſterium egrediatur. d. cap. vnico. §. verum.

VIII. Regula: Ne ſanctimoniales propria receptacula habeant, cauetur xviij. q. ij. cap. pernicioſam, in prin.

IX. Regula: De pœna corrumpentis virginem ſanctimonialem cauetur xxvij. quæſt. j. cap. ſi epiſcopus. cap. impudicas. cap. ſi qua monacharum. c. ſciendum. cap. ſi quis rapuerit. Nouell. cxxiij. §. ſi quis aſcetriam.

X. Regula: De conſecrandis & velandis ſanctimonialibus cauetur xx. q. j. c. deuotis, cũ ſequentibus, vſque ad c. vlt.

XI. Regula: Abbatiſſa vel alia ſanctimonialis ſanctimonialem velare prohibetur. xx. q. ij. c. ſtatuimus.

XII. Regula, De profeſſione facienda & veſte profeſſarum, habetur xx. q. j. cap. vlt. xxvij. q. j. cap. omnes.

XIII. Regula, itidem de veſtitu monialium, habetur diſtin. xxiij cap. ſanctimonialis.

XIIII. Regula, De viſitandis monialibus & earum officio, habetur Clement. vltima de ſtatu monachorum.

XV. Regula: Eadem in monialibus, quæ in monachis, iura ſunt obſeruanda. cap. vlt. §. fin. de ſtatu monachor. Concordat M. I. C. lib. iij. cap. v. de mulieribus, reg. j.

XVI. Regula: Veſtimenta altaris & vaſa ſacra mulieres eccleſiæ contingere, & incenſum circa altaria deferre prohibentur diſtinct. xxiij. cap. ſacrata.

XVII. Regula: Sanctimonialis viros in conuentu docere non debet. diſtinct. xxiij. cap. mulier.

XVIII. Regula: Sanctimonialis nuptias cõtrahere prohibetur per ea quæ habentur ĵ. lib. prox. c. de exceptionibus aduerſus nuptias ex perſonis contrah. except. xxx.

XIX. Regula: De orationibus & meritis mulierum eccleſiaſti-

cleſiaſticarum cauetur diſtinct.lxxxj.cap.vlt.

DE ABBATISSA ET PRIORISSA.

I. Regula: Abbatiſſa moniales benedicere, confeſſiones audire, & publicè prædicare non poteſt. c. noua quædam.10. de pœnitentiis.

II. Regula: De electione abbatiſſæ & prioriſſæ cauetur cap. indemnitatibus.xliiij.de electione, in vj.

DE DIACONISSA.

De ordinatione Diaconiſſæ. Diaconiſſa non niſi quadraginta annorum, & cum diligẽti probatione eſt ordinanda. xxvij.quæſt.j. cap. diaconiſſam. Concordant ea quę habentur M.I.C. lib.iij.ca.v.de diaconiſſis. vbi plures de ea regulæ proponuntur. Sed & plura de eccleſiaſticis tum viris, tum mulieribus vide d.cap.v.

DE REBVS ECCLESIAE in genere. Cap. XII.

HActenus de perſonis eccleſiaſticis tàm in genere quàm in ſpecie actum eſt. Nunc de rebus eccleſiaſticis ſimiliter agendum, primùm quidem in genere, hinc in ſpecie.

I. Regula: Res eccleſiæ in nullius bonis ſunt, nec quiſquã eas tanquam proprias ſibi poteſt vindicare. cap. ratio. iij. de præbendis.xvj.q.vij.c.j.§.has verò decimas.verſ.ſed ſint.omnia communia .xxiij.q.vij.c.quod autem. §. ſi autem priuatim. Concordant ea quæ habentur M. I. C. lib. viij. cap. xij. diuiſ. iij.§. rerum quæ nullius.

II. Regula: In res eccleſiæ non ſucceditur iure conſanguinitatis.c.j.de præbendis.c. conſuluit.xv. de iure patronatus.xvj.q.j.c. in canonibus.§. generaliter.verſ. ſimiliter & ij.

De ſucceſſione rerũ Eccleſiaſticarum. III. Regula: Res eccleſiaſticas laicus poſſidere non poteſt.xvj.q.vij.in prin.§.laici autẽ. c.j.in prin. c. nullus laicorũ

IIII. Regula: Eccleſiaſtica laicis non conferenda. nec. committenda.d.§.laici autem.&.c.quanuis.xvij.de decimis. item diſt.89.c. indicatum.

De rerum Eccleſiaſticarum diſpoſitione. V. Regula: De rebus eccleſiaſticis laici diſponere vel ſtatuere non poſſunt.diſt. 96. in prin. cum ſequentibus.xvj.q.vij.c. nullus laicorum. c. non placuit.c.laicis.c.ſi quis principum. c.quicunque.§.ſi ergo.Vbi Gratianus diſtinctionem adiicit. de qua dicetur ĩ.c.xiiij. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ſ̃. cap.j.reg. vij.

VI. Regula: Eccleſiaſtica laicus conferre non poteſt.ca. dudum.

dudum.xxxj.§.cæterùm. verſ.cum ſacrilegij. de decimis.ca. nullus. xvij. de iure patronatus. Concordat ſ. reg. prox. Sed & plura de regula propoſita vide ſ.cap.vij.reg. xvij.& cap. x. quæſt.ij.reg.v.

VII. Regula: Eccleſiaſticæ res non niſi ab epiſcopo, eiusúe conſenſu conferendæ ac poſſidendæ ſunt.xvj.q.vij. c. congregato.cap. & hoc.§. fin. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.viij. q.x.reg.j. De collatione rerũ Eccleſiaſticarum.

VIII. Regula: De rebus eccleſiæ adminiſtrandis ac diſtribuendis cauetur d.reg.j. cum duabus ſequentibus: item d. capite viij.quæſt.viij.reg.lxvj.cum ſequente.

IX. Regula: De rebus eccleſiæ vindicandis capetur xvj. q.iij. cap.j.in in fine.c.inter memoratos.§.fin. item De rebus eccleſiæ alienandis cap.ſi quis.vj.§.fin.

X. Regula: Res ſterilis vel oneroſa eccleſiæ, redhiberi debet authori ſuo.x.quæſt.ij.cap. hoc ius.§.ſicut. Nouell.vij. §.ſicut autem.

XI. Regula: Alienatio rerũ eccleſiaſticarum regulariter prohibetur.c.nulli liceat,v.c.ſi quis.vj.de rebus eccleſiæ alienandis.extrauag. comm.vnica,eod.tit.c.fraternitatem. ij.de donationib. c.vt commutationes.ij.de rerum permut. c. j. c. cũ nos.iij.& c.tua nuper,viij.de his quę fiunt à prǽlato.c.hoc conſultiſſimo.ij. de rebus eccleſiæ non alienandis, in vj x.q. ij.in prin.cum c.ſequẽte.xij.q.ij.in prin.c.apoſtolicos,c. quiſquis.c.nõ liceat.c.indignè.c.Vulteranæ.c.ſtatuimus.c.epiſcopus verſ.ſi quid de eccleſia.c.diaconi. ca. quidquid.c.alienationes.c.abbatibus.c.ſi qua de.c.pręcarię.c.ſicut.§.his omnibus.c.placuit.c.ſine exceptione,in prin.& §.epiſcopus.xvj.q. j.c.quia iuxta.c.poſſeſſiones.xvij.q.iiij.c.j.c.ratio.xviij.q.ij.c. quum ſit,in prin.x.q.ij cap.ea enim.l.xiij.verſ. ea enim.C.de ſacroſanctis eccleſiis. Concordat item M. I. C.lib.iij.c. vj.de non alienandis rebus eccleſiæ, in princ. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi emphyteutico iure res eccleſiaſtica fuerit alienata. Quæ exceptio approbatur certo modo x. q. ij. cap.hoc ius.§.perpetua. Nouell.vij.§.emphyteuſin autem.& Nouell.cxx.§.emphyteuſes. Contradicit cap.nulli liceat.v.§. alienationis. verſ.& emphyteuticum perpetuum.cap.ad audientiam.ix.de rebus eccleſiæ non alienandis. c. hoc conſultiſſimo.ij.§.nõ cõcedendo.eod.tit.in vj.extrauag.com.vnica, in prin.verſ.nec non infeudationẽ.eod.tit.Cõtradicit item x. q.ij.cap.de precariis. Ex quibus patet, exceptionem propo- De alienatione rerum eccleſiaſticarũ.

ſitam iure pontificio reprobari. Planè admittitur in terra non fertili & de ſyluis extirpata.c.ad aures.vij.d.tit.item admittitur in rebus ſolitis in emphyteuſim concedi.d.verſ.nec non in feudationem.Huius exceptionis in caſibus iam propoſitis approbatæ replicatio prima eſt: Niſi emphyteuta biennio continuo non ſoluerit canonem:hoc enim caſu emphyteuſis poteſt reuocari.d.§.perpetua.verſ.qui rem.Nouel. vij.§.ſcire autem. Altera replicatio eſt:Niſi emphyteuta rem fecerit deteriorem.d.§.perpetua.verſ.qui rem fecerit. Plura de exceptione propoſita vide M.I.C. d.c.vj.de nõ alienandis reb.except.ij.Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi res eccleſiaſtica fuerit ad tempus locata.cap.veſtra. ij. de locato & conducto. Nouell.cxx. §. locationes. Cuius replicatio prima eſt: Niſi vltra triginta annos locatio ſit facta. d. §. locationes. Quæ replicatio mutatur & coarctatur in triennium, extrauag. comm. vnica, in princ. verſ.locationem & conductionem. de rebus eccleſiæ non alienandis. Altera replicatio eſt:Niſi eccleſiæ laicis locentur.c.ſecundũ.vj.in fine. ne clerici vel monachi ſæcularibus negociis. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi res eccleſiaſtica pignori ſit obligata.Nouell.cxx.§.quod ſi vſu veniat.Contradicit d.extrauag. vnica,in prin. verſ. hypothecam. Huius exceptionis iure ciuili approbatæ replicatio prima eſt: Niſi ſacra vaſa, veſtes aut alia donaria ad religionẽ neceſſaria pignori data ſint.c.j.de pignoribus.l.xvij. C. de ſacroſanctis eccleſ.Cuius duplicatio prima hæc eſt:Niſi neceſſitas vrſerit.d.cap.j.verſ. niſi iuſtiſſima neceſſitate. Altera duplicatio eſt: Niſi pro redemptione captiuorum obligentur.d.l. xvij.verſ.excepta videlicet. Altera replicatio eſt: Niſi pro alieno debito res eccleſiaſtica pignori ſit obligata.c.ſi quorundam.ij.de ſolutionib. Quarta exceptio eſt:Niſi feudum,de quo antea quis inueſtitus eſt ei redintegretur. c. per tuas.v.de donat. Quinta exceptio eſt: Niſi feudum apertum alij rurſus in feudum concedatur.c.ex parte. ij. de feudis. Sexta exceptio eſt: Niſi per tranſactionem res eccleſiaſtica ſit alienata. c. ſtatuimus. ij. c. contingit. iij. de tranſactionibus. Cuius replicatio prima eſt:Niſi ſine cõſenſu prælati vel ſuperioris facta ſit tranſactio.d.cap.ij.verſ.de aſſenſu epiſcopi.c.veniens.viij.eo d.tit. Cuius duplicatio eſt,quòd ipſe tranſigens dum viuit,nihilominus obligetur.d.c. viij.verſ.ne pacta inter alios.c.de cætero.v. eo.tit. Altera replicatio eſt:Niſi clerici de beneficio inter ſe

De rebus Eccleſiaſticis in Emphyteuſim concedendis.

ter ſe tranſegerint: hoc enim non licet. c. conſtitutus.iiij.d. tit.c.cum pridem.iiij.de pactis.c.nõ ſine.ij.de arbitris.Cuius duplicatio prima eſt,ꝙ mediatori tranſactio iſta noceat.cap. ex literis. vj. de tranſactionibus. Altera duplicatio eſt: Niſi gratis nullo dato vel promiſſo, tranſactio de beneficio facta ſit,c.ſuper eo.vij. eod. tit. Hæc de ſecunda replicatione. Tertia propoſitæ exceptionis replicatio eſt.Niſi de iure patronatus aliquo accepto ſit tranſactum.c.præterea. ix. d.tit. Quarta replicatio eſt:Niſi de ſubiectione ſpirituali ſit trãſactum. c.præterea. x.eod.tit. Hæc de ſexta exceptione. Septima exceptio eſt: Niſi ob æs alienum vrgens res eccleſiaſtica ſit alienata. Quæ exceptio approbatur certo modo x. q.ij.c.hoc ius,in prin. xvij.q.iiij.ca.nullus res. Nouell.cxx.§. ſed & hoc.Plura de hac exceptione vide M.I.C.lib.iij.c.vj.de rebus eccleſiaſticis non alienandis,excep.vij. Octaua exceptio eſt: Niſi propter redemptionem captiuorum res eccleſiæ alienentur.x.q.ij.c.j.in fine.xij.q.ij.c.apoſtolicos,in prin. verſ.excepta cauſa.c.& ſacrorum. c.ſacrorum. c.ſicut omnino.c.aurum.l. xvij. verſ.excepta videlicet. C.de ſacroſanctis eccleſiis. Concordant item ea quæ habentur M. I. C. d.cap. viij.except.xij.Nona exceptio eſt: Niſi propter redemptionem terræ ſanctæ alienatio ſit facta.c.vlt.§.fi.de voto. Decima exceptio eſt: Niſi in alimoniam pauperum alienatio ſit facta.xij.q.ij.c.gloria c.aurum.Diſtinguitur Apoſtol.canon. 37.in fine. Vndecima exceptio eſt:Niſi religionis intuitu res eccleſiaſtica monaſterio alienetur.xij. q.ij.c.ſi epiſcopus.ca. vlt.& q.v.c.quia Ioannes.xvj.q.j.c. poſſeſſiones.verſ.aut monaſteriis. Huius replicatio eſt: Niſi id quod religionis intuitu alienatur, quinquageſimam vel centeſimam partem rerũ eccleſiæ exceſſerit.xij. q.ij.c. penult. Duodecima exceptio eſt Niſi clericis in ſtipendium datum ſit.xij.q.ij.c.ſæpe ſit. Decimatertia exceptio eſt: Niſi pro remuneratione obſequij.datum ſit.d.ij.c.quicunque.c.eccleſiaſticis.xvj.q.cap. poſſeſſiones.verſ. niſi fortè. Cuius replicatio eſt:Niſi in perpetuũ pro renumeratione res immobilis data ſit.d.c.poſſeſſiones.verſ.ſic tamen vt hæc.& d.q.j. cap. prædicator.§.illud autem. Decimaquarta exceptio eſt:Niſi miſerationis intuitu ſerui eccleſiæ manumittantur. xij.q.ij.c.cum redemptor. Decimaquinta exceptio eſt: Niſi epiſcopus ſeruo eccleſiæ à ſe manumiſſo quid donauerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur d. q. ij. cap. ſi quos de ſeruis. Decima-

ſexta exceptio eſt:Niſi peregrinis neceſſitate exigente largigitio ſit facta.xvj.q.j.c.poſſeſſiones.& c.vlt.in prin. Decimaſeptima exceptio eſt: Niſi in fabricam eccleſiæ donatio ſit facta. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur xvij. quæſt.iiij. cap.queſti ſunt. Decimaoctaua exceptio eſt: Niſi oblata ei quem profeſſionis pœnituit,ſeu alâs beneficio priuatur,reſtituantur.d.quæſt.iiij.c.hanc ergo.§.ſed notandum & c.quod ad te.iij.§.fin.de clericis coniugatis. Decimanona exceptio eſt:Niſi oblata ei qui poſtea filios eſt ſortitus,reſtituantur. d.q.iiij.c.vlt. §.quam laudabile. Viceſima exceptio videtur: Niſi Papa alienauerit.Sed reprobatur xij.q.ij c.non liceat Papæ. Viceſimaprima exceptio eſt: Niſi Imperio vel Imperatori res eccleſiaſtica ſit permutata.c.j.de rerum permutat.x.q.ij.cap.hoc ius. §.ſed & permutare.Nouell.vij.§.vt autem. verſ. finibus ergo. Plura de exceptione propoſita vide M.I.C.d.ca.vj.de rebus eccleſiæ non alienandis,except. j. Viceſimaſecunda exceptio eſt: Niſi alij eccleſiæ res eccleſiaſtica ſit permutata ,non alio modo alienata.ca.j.de rebus eccleſiæ non alienandis.c.ad quæſtiones.vj.de rerũ permut. x.q.ij.ca. hoc ius.§.ſibi inuicem. Concordat M.I.C.d.cap.vj. except.ix.Huius replicatio eſt:Niſi prębendæ vel dignitates inuicem permutentur. Quæ replicatio approbatur per ea quæ habentur s̃. ca.vij.reg.cxvj. Viceſimatertia exceptio eſt: Niſi ædes ruinoſæ aut deſtructæ alienentur. Quæ exceptio approbatur certo modo x.q.ij.c.hoc ius.§.ſi quas verò.Concordat M. I.C.d.cap.vj.except.iij. Viceſimaquarta exceptio eſt:Niſi vſusfructus tantùm rei eccleſiaſticæ ſit alienatus. x. q.ij.c.ſi œconomus,cum c.ſequente.l. xiiij. §. ſanè ne omnis. C.de ſacroſanctis eccleſiis. Concordat M. I. C.d.c.vj.except. iiij.Cuius replicatio habetur Clement.j.de reb.eccleſiæ non alienandis. Viceſimaquinta exceptio eſt: Niſi res mobilis, non ſoli ſit alienata. Quæ exceptio conſtat ex prædictis canonibus ,quibus tantùm immobilium rerum alienatio prohibetur.Cuius replicatio prima eſt: Niſi mancipia vel coloni adſcriptij alienentur. Nam horum alienatio ſpecialiter prohibetur,certo tamen modo. cap. mancipia. iij. & c. iniuſtum.iiij.de rerum permutat.x.q.ij.c.j.xij.q.ij.cap.iniuſtum. Altera replicatio eſt: Niſi vaſa ſacra,veſtes,aut alia donaria ad religionem neceſſaria fuerint alienata.d. c.j.verſ.vel vaſa. item xij.q.ij.c.Auguſtin.c. Apoſtolicos.item extrauag. com. vnica,in prin.verſ.& precioſa mobilia.de rebus eccleſiæ non alienandis.

alienandis. Concordant item M.I.C.d.cap.vj.except. v. repl. iij. Huius replicationis duplicationes vide s. except.iij.repl. j. Tertia replicatio eſt: Niſi cum quis iuramentum præſtitiſſet de non alienandis rebus ad menſam ſuam pertinentibus, nonnullas res mobiles ad menſam pertinentes, vel de quibus dubitatur an ad menſam pertineant, alienauerit.ca. vt ſuper. viij. de rebus eccleſiæ alienandis. Viceſimaſexta exceptio eſt:Niſi res alienata inutilis ſit,& multis præſtationibus onerata.d.c.vt ſuper.viij.§.fin.xij.q.ij.c.hoc ius.§.prædium.c.huiuſmodi.§.fin.xij.q.ij.c.non liceat Papæ. verſ.niſi tãtummodo.c.ſine exceptione.§. fin.c. terrulas,cũ c.ſequẽte c.iniuſtũ.verſ.cũ canonica. Nouell.cxx.§.porrò ſi qua.Viceſimaſeptima exceptio eſt: Niſi res nimiũ remota fuerit alienata.d.c.terrulas.ver.aut longè poſitas.Nouel.131.§.ſi legatũ. Viceſimaoctaua exceptio videtur:Niſi res ad menſam prælati vel capituli pertinẽs fuerit alienata. Sed reprobatur c.vt ſuper.viij. & c.poſſeſſiones. x.in princ. de rebus eccleſiæ non alienandis. Viceſimanona exceptio eſt: Niſi modica res ſit alienata.c.cæterùm.iij.de donationibus.Triceſima exceptio eſt: Niſi cõſuetudo vel ſtatutũ loci alienationem permittat. Quæ exceptio approbatur certo modo d. c. iij.verſ. & illius terræ conſuetudo. Cuius replicatio eſt:Niſi conſtitutio loci laicorũ ſit.c.vlt.de rebus eccleſię non alienandis.Cõtradicit c.ſine exceptione.xij.q.ij.Triceſimaprima exceptio videtur: Niſi epiſcopus alienationi conſenſerit. Sed reprobatur xvij. q.iiij.c.in vẽditionibus.§.etiamſi.Triceſimaſecũda exceptio videtur:Niſi Imperator iuſſerit alienari.Sed & hęc reprobatur xxiij.q.viij.c.conuenior.Nouell.vij.§.quia verò.Triceſimatertia exceptio eſt:Niſi Papa permiſerit & confirmauerit alienationẽ.xij.q.v.c.quia Ioannes. Triceſimaquarta exceptio eſt; Niſi eccleſiæ conditio per alienationem melior ſit facta. xij.q.ij.c.ſicut eccleſia.§.fin.c.ſine exceptione. Triceſimaquinta exceptio eſt:Niſi prælatus alienans de ſuis rebus tantum det eccleſiæ,quantũ eſt in re alienata.d.q.ij.c.ſi quis qualibet.& xij. q.v.c.ſi epiſcopus. Triceſimaſexta exceptio eſt: Niſi cum conſenſu capituli & ſolenni decreto interueniente facta ſit alienatio.c.paſtoralis. vij. §.ſi.de donationib. x.q.ij.c.huiuſmodi.§.quod ſi neceſſitas.xvij.q. iiij. cap. nullus res. Nouell.xlvj.lxvij.§.quoniam verò.& cxx.§. verùm enimverò. item §. quidem ſi. Triceſimaſeptima exceptio: Niſi capitulum ſciens alienationi non contradixerit. c. con-

tinebatur.ij.de iis quæ fiunt à prælatis.Triceſimaoctaua exceptio:Niſi capitulū alienationem poſtea ratam habuerit.c. cū nos iij.in fine.eo.tit.Triceſimanona exceptio eſt:Niſi laicus decimas,quas ab vna eccleſia habet,alij eccleſiæ donauerit.c.cum apoſtol.vij.eo.tit. Quadrageſima exceptio eſt:Niſi laicus ius ſuum patronatus,quod in eccleſia habet, eidē vel alij eccleſiæ contulerit.ca.j.in prin.de iure patronatus, in vj. Quadrageſimaprima exceptio eſt,quòd quamuis alienatio facta non valeat, tamen alienans eam retractare non poſſit. cap. inter dilectos. viij. de donationibus. Quadrageſimaſecunda exceptio videtur. Niſi alienatio iuramento ſit firmata. Sed reprobatur cap. hoc conſultiſſimo.ij.§.contractus autem.de rebus eccleſiæ non alienandis, in vj. Quadrageſimatertia exceptio videtur: Niſi longi temporis præſcriptione alienatio ſit firmata. Sed & hæc reprobatur d. §. contractus autem.verſ.nec præſcribendi etiam.

REPLICATIONES PRÆCEDENTIVM exceptionum generales.

Hactenus exceptiones aduerſus prohibitionem alienationis rerum eccleſiaſticarum expoſuimus, quarum tamen nonnullæ ſuperſunt replicationes generales ſiue communes,quæ pletiſque iſtis exceptionibus obiici poſſunt.Harum prima eſt:Niſi ſine conſenſu capituli & ſolemni decreto non interueniente facta ſit alienatio. d.ca.hoc conſultiſſimo.ij.in prin.vet.& caſibus à iure permiſſis.Contra dicit tamen gloſſa ibidem in verbo Non concedendo.Ideóq; replicatio propoſita magis videtur reprobanda,quàm approbanda. Altera replicatio eſt: Niſi ſine conſenſu prælati alienatio ſit facta. c.præterea.viij.& c.cum clerici.xj.de cenſibus.xvij.q.iiij.c.in venditionibus,in prin. Huius duplicatio eſt in c.j.in prin. de iure patronatus,in vj.De quo dictum s̄.except.40.Tertia replicatio generalis eſt:Niſi ſede vacante nullo defenſore conſtituta alienatio facta ſit.ca.j.de rebus eccleſiæ non alienand. in vj. Quarta replicatio eſt: Niſi princeps aliquis ſæcularis res eccleſiæ alienauerit. cap.qui res.ij.de rebus eccleſiæ non alienandis.xij.q.ij.c.de rebus.Quinta replicatio eſt: Niſi ſpirituale cum temporali ſit permutatum.ca.vlt.de rerum permutat.Sexta replicatio eſt: Niſi diſpenſatoribus eccleſiarum liberíſve eorum, cognatis vel adfinibus alienatio ſit facta. cap. cum clerici. xj. de ſenſib. x. quæſt. ij.cap. huiuſmodi. §. quibuſcun-

quibuſcunque.xvj.q.j.c.in canonibus.§.generaliter.Apoſtol. canon.75.Concordat item M. I. C.lib.iij.cap. vj. replicat. general.ij. Septima replicatio eſt: Niſi ipſa eccleſia ſeu monaſterium alienetur. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur xvj.q.vij.c.nemini. Concondant ea quæ habentur ſ.cap.j.reg.x. Sed & concordat M. I. C. d.cap.vj.replic.general.iij.Octaua replicatio eſt: Niſi res alienata ab Imperatore ad eccleſiam fuerit profecta.x.q.ij.c.hoc ius,in prin.Nouell. 120.§.quæ verò.Hæc de vndecima regula,eiúſque exceptionibus ac replicationibus ſint dicta.Sequuntur nunc euentus ac pœnæ prohibitæ alienationis.

XII. Regula: Euentus ac pœna prohibitæ alienationis definitur pro varietate ſpecierum alienationis d. ca. hoc ius. §.qui verò. & Nouell.vij.§.quia verò.

XIII. Regula: De pœna ſuſpenſionis & excommunicationis, & vt de ſuo eccleſiam indemnem præſtet, cauetur ca. qui res.c.ſi quis præſbyterum. vj. de rebus eccleſiæ non alienandis. c. hoc conſultiſſimo.ij.§.& nihilominus, vſque ad §. ex contractibus.eod.tit.in vj.item extrauag.comm.vnica.§. ſi quis autem. eod. tit.x.q.cap.vlt.xij.q.ij. cap. apoſtolicos. §. quiſquis autem.c.de rebus,in fine.c.ſtatuimus,in fine.c.epiſcopus in fine. cap. diaconi. verſ quod ſi fecerint. xvj. quæſt. j.cap. in canonib. §. generaliter. xvij. q. iiij. cap. omnes.cap. nullus res, in fine.

XIIII. Regula, De re alienata vindicanda ſeu reſtituenda,x.q.ij.ca.vlt.xij.q.ij.c.monemus,in fine. ca.quiſquis.§.fin. Quilibet ex clero rem repetere poteſt.d.ca.ſi quis præſbyterum.vj.§.fin.Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.reg.ix.

XV. Regula: De euictione præſtanda ei,cui res alienata fuerit euicta, cauetur c. ad audientiam.ix.§.fin.de rebus eccleſiæ non alienandis.x.q.ij.cap.hoc ius. §.qui verò. verſ. ſed aduerſus eum. xij.q.ij.cap. Vulteranæ.§.ſit emptoribus.

XVI. Regula: Si res eccleſiaſtica licitè alienata eſt, is cui ea eſt alienata,eam vltra debitum & naturam contractus vſurpare non debet.cap.hoc conſultiſſimo.ij.§.ex contractibus.de rebus eccleſiæ.non alienandis,in vj.

XVII. Regula, De precariis eccleſiaſticis: qualiter fieri debeant,definitur x.q.ij.ca.precariæ à nemine. De renouatione precariorum

XVIII. Regula: De precariis quolibet quinquennio renouandis cauetur d. quæſt.ij.ca.precario de quinquennio. & c.j.de precariis. Huius exceptio videtur: Niſi ita factum

ſit precarium, ne nunquam reuocari poſſit. Sed reprobatur c.de precariis.ij.d.tit.& d.q.ij.c.de precariis. Plura de precariis vide J.lib.v.cap.iij.reg.xxiiij.cum duab.ſequentib.

DE DECIMIS, PRIMITIIS. & oblationibus. Cap. XIII.

HActenus de rebus eccleſiaſticis in genere actum eſt: ſequitur de iiſdem in ſpecie. Sunt autem res eccleſiaſticæ perinde ac aliæ, partim corporales, partim incorporales. Incorporales ſunt, veluti decimæ, primitiæ & oblationes, quæ in ſolis eccleſiarum bonis præcipuè numerantur.c.cauſa.xiij.in prin.de verb.ſignif.de quibus in hoc capite agetur: & primùm de decimis.

I. Regula: De iure quo decimæ introductæ ſunt, cauetur De conſecrat. diſtin.v.c.quadrageſima.§.fin.xvj.q.j.c.decimas, in prin.q.iij c.iubemus.§.decimæ.q.vij.ca.j.§.oportet autem.cap.decimàs.

II. Regula, De definitione ſeu potius deſcriptione decimarum, habetur c.tua nobis.xxvj.§.verùm ſi ad. verſ.quæ tributa.de decimis.xvj.q.j.c.decimæ,in prin.

III. Regula: De quatuor generibus decimarum iuris veteris cauetur cap.j.in prin.d.tit.

De exigendis & ſoluendis decimis.

IIII. Regula: Quòd decimæ exigi poſſint, ac ſoluendæ ſint, cauetur c. parochianos.xiiij.ca.tua nobis.xxvj.§.verùm ſi ad c.in quibuſdam. xxxij.§.fin.de decimis.xvj.q.j.c.reuertimini,cum c.ſequente.q.ij. c.admonemus.c.præcipimus.ca.nam qui.q.vij.c.j.§.oportet autem. ca.quicunque.ca.omnes. item diſt.xxxij.prætet hoc.§ deinde.Huius regulæ exceptiones vide in regulis proximè ſequentibus.

Quibus decimæ perſoluendæ?

V. Regula:Sacerdotibus decimæ perſoluendæ.Que regula ex præcedentibus patet. Cuius exceptio hæc videtur:Niſi ſacerdotes mali ſint. Sed reprobatur : cap. tua nobis. xxvj.§. penult.de decimis.

VI. Regula: Eius eccleſiæ ſacerdotibus, in qua infantes grauati baptizantur,& ſacramẽta grauatus percipit,decimæ ſunt perſoluendæ.xvj.q.j.c.de decimis.c.queſti ſunt.c.ſtatuimus.c.in ſacris.item de Decimis c.cum contingat.xxix.§.vnde inquiſitioni.ca.cum in tua.xxx.§.fin. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi conſentiente epiſcopo alij eccleſiæ ſoluantur.d.cap.ſtatuimus.§.fin.& d.cap.in ſacris. Altera exceptio eſt:

prio eſt: Niſi conſuetudo loci aliud introduxerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.cum ſint.xviij.cap. ad apoſtolicæ.xx.de decimis.Tertia exceptio eſt:Niſi in alio loco prædia, ex quibus decimæ præſtantur, ſita ſint: tunc enim illi eccleſiæ, in cuius territorio prædia ſita ſunt, decimæ perſoluendæ, cap. vlt.de parochiis. Quanquam contradicere videtur xiij.q.j. per totam Quarta exceptio eſt: Niſi alius decimas præſcripſerit, vel iuſto titulo adquiſierit. cap. cum in tua.xxx.de decimis.

VII. Regula: Non alij quàm cui debentur, decimæ ſunt perſoluendæ.xvj.q.ij.c. nullus.

VIII. Regula: Ab omnibus regulariter decimæ ſunt perſoluendæ.ca.à nobis. xxiiij.de decimis. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi clerici vel alij.ſint religioſi:hi enim à decimis perſoluendis ſunt immunes. c.nouum.ij.eod.tit.xvj.q. j.c.de decimis.§.fi.c.queſti.c.decimas.§.cæterùm.Huius exceptionis replicatio prima eſt; Niſi prædia ſua non propriis laboribus vel ſumptibus. ſed per colonos colant: hoc enim caſu à decimis immunes non ſunt. d.c.queſti,in fine.& d.q.j. c.vlt.in fine. Altera replicatio eſt: Niſi clerici ſint coniugati, qui ab aliis clericis ſpiritualia recipiunt. d.ca.nouum.ij.verſ. illi profectò clerici. & ibi gloſſa. Tertia replicatio videtur: Niſi monachi ſint, quibus populus ad regendum non committitur. Sed reprobatur xvj. q.j.cap. cunctis. §. de his verò. Quarta replicatio eſt in prædiis, quæ clerici & monachi à laicis comparauerunt, d.c.cunctis.§.fi.cum c.ſequente.item c.commiſſum.iiij.c.nuper.xxxiiij.de decimis.ca.ſtatuto.ij.§. cæterùm.eod.tit.in vj.c.quanto.xviij.§.fin.de vſuris. Quinta replicatio eſt in prædiis conductis,c.dilecti.viij. de decimis. Sexta replicatio eſt in prædiis veteribus,non de nouo cultis. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. ex parte. x.eo.tit. Declaratur c.quid per.xxj.de verb.ſignifi.Huius duplicatio prima eſt: Niſi de nutrimentis animalium & hortis ſuis:de his enim quamuis veteribus non præſtantur decimæ. d c.x.ver.& de nutrimentis animalium.Altera duplicatio eſt: Niſi monachi ſint Ciſtercienſes, templarij vel hoſpitalarij. d.cap.x.verſ.ſed prædeceſſor noſter. & ca.ad audientiam.xij. eod. tit. Huius duplicationis triplicatio eſt: Niſi clericis ſui ordinis: his enim decimas debent.cap.j.§.cæterùm dicti.de verb.ſignif.in vj. & ibi gloſſa. Plures huiuſmodi triplicationes vide in replicationibus præcedentibus & ſequentibus:

A quibus decimæ perſoluendæ.

puta §.replic.iiii. vbi de Ciſtercienſis ordinis monachis habetur c.nuper.34.de decimis.item §.excep.prox.repl.iij.Tertia duplicatio eſt niſi nouale vetus factum ſit. cap. vltim. de priuilegiis.Hæc de prima exceptione.Secunda propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi ſpecialiter priuilegiati ſint de decimis non ſoluendis. c. à. nobis.xxiiij.verſ.niſi à præſtatione ipſarum.de decimis,Cuius exemplum eſt.§.excep.prox.repl. vj.dupl.ij.Eius autem replicatio prima eſt: Niſi cum priuilegium eſſet impetratum de immunitate noualium, agatur de decimis noualium tempore impetrati priuilegij poſſeſſis c.dudum.xxxj.de priuilegiis.c.ſtatuto.ij.in prin. de decimis, in vj.Alera replicatio eſt:Niſi agatur de decimis ante priuilegium impetratum promiſſis. c.ex. multiplici. iij. de decimis. Tertia replicatio eſt:Niſi priuilegiati per triginta vel quadraginta annos decimas ſoluerint. cap. ſi de terra. vj. de priuilegiis.Concordat.§.lib.j.cap.iij.de priuilegiis,reg.iij.except.vj. Quarta replicatio eſt:Niſi in certis rebus priuilegiati de aliis rebus conueniantur. d. cap. ſtatuto. ij. §. diœceſani. Cuius exemplum habetur c.ex parte.x. §. fin.c.licet.xj. de decimis. Cui concordant ea quæ propoſita ſunt §. except. j. replic.j. Quinta replicatio eſt in prædiis conductis, c. in quibuſdam. xxxij.de decimis.xxv.q.ij.c.vlt.§.fin.Sexta replicatio videtur in prædiis poſtea adquiſitis &noualibus.Sed reprobatur cap. quia circa.22.de priuilegiis.c.ex parte. 27. de decimis. Septima replicatio eſt: Niſi princeps. aliquis laicus priuilegium immunitatis conceſſerit.c.tua.xxv.in prin.eod.tit.Octaua replicatio eſt: Niſi priuilegiatorum bona nimium creuerint.c. ſuggeſtum.viiij.eod.tit. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia exceptio videtur in Iudęis,qui miniſterio eccleſiaſtico Chriſtianorum non vtuntur.Sed reprobatur c.de terris.xvj.de decimis.c.quanto.xviij.§.fin. de vſuris. Quarta exceptio eſt in leproſis, c. cum dicat.ij.§. fin. de eccleſiis ædificaudis. Hæc de octaua regula.

IX. Regula:Vtrum dominus an colonus decimas ſoluere teneatur.definitur cap. tua nobis. xxvj. §. & cum de cunctis. de decimis.

De quibus rebus decimæ perſoluendæ.

X. Regula: De omni fructu tam mobilium quam immobilium rerum decimæ ſunt perſoluendæ. d. §.& cum de cunctis.& c.peruenit.v.item cap.nuncios. vj.cap. ex parte.xxj. c. non eſt xxij.& c.ex trāſmiſſa.23.eo.tit.item xvj.q.quicunque cap.omnes, in princ. Huius regulæ exceptio prima videtur

in fructu prædiorũm,quæ quis ita comparauit,ne ex iis ſolueret decimas. Sed reprobatur xvj.quęſt.j.cap.ſi quis laicus. cap.de decimis.§.ſed & illa. Altera exceptio videtur in fructibus, quorum decimæ per multos annos non ſunt ſolutæ. Sed & hæc reprobatur cap.cum in tua.xxx.de decimis. Tertia exceptio videtur in fructib.noualiũ. Sed & hæc reprobatur cap.quoniam.xiij. & cap.ex parte. xxvij.eod.tit. Quarta exceptio videtur in fructibus ſeu lucris artificiorum, negociationis, vel militiæ. Sed & hæc reprobatur cap.paſtoralis. xxviij.§.ad quod reſpondemus. verſi. & de reſiduo.eod.titu. xvj.quæſt.j.cap.decimæ.§.de militia. Quinta exceptio videtur in cenſibus atributis. Sed & hæc reprobatur c.cum non ſit.xxxiij.§.fin.verſi.vel ſaltem hi.de decimis.

XI. Regula: Decima pars omnium frugum debetur.cap. j.in prin.& cap.cum homines.vij.de decimis. Quantum decimarũ nomine ſoluendũ.

XII. Regula: Non deductis expenſis decimæ perſoluendæ.d.cap.vij.& cap.non eſt.xxij.§.fin.verſi. antequam vllas.cap.tua nobis.xxxj.cap.paſtoralis.xxviij.eod.titu. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi ex lucro pecuniæ negociationis decimæ ſint perſoluendæ.d. cap. xxviij. verſie.licet circa res adquiſitas.

XIII. Regula: Decima beneficiorum alicui conceſſa, ei debetur ſecundum taxationem eius loci conſuetam, & monetam currentem. Clement.ſi beneficiorum.ij. in princ. de decimis.extrauag.com.vnica,eod.tit.

XIIII. Regula: Statim collectis fructibus decimæ ſoluendæ.cap.cum homines.vij d.tit. Quando decimæ perſoluẽdæ.

XV. Regula: Ante ſolutionem tributorum accenſuum decimæ ſoluendæ.cap.cum non ſit.xxxiij.d.tit.

XVI. Regula: De nihil dando pro decimis cauetur xvj.quæſt.vij.cap.decimas. Euentus ſolutionis decimarũ.

XVII. Regula: Vt captis pignoribus decimæ exigantur. Hæc regula recipit exceptionem in calicibus,libris & ornamentis ad diuinum cultum deputatis. Clemen.ſi beneficiorum.ij.§.nec per.de decimis.

XVIII. Regula: De pœna excommunicationis non ſoluentium decimas cauetur xvj.quæſt.vij.cap.omnes.§. fin. Concordant ea quæ habentur ſ.reg.iiij.

XIX. Regula: Cum decimæ non ſoluuntur,annonæ caritas & indictio fiſci euenit.xvj.quæſt.j.c.reuertimini.§.quia mihi.quæſt.vij.cap.maiores.

XX.Reg

XX. Regula: De pœna fraudis, quæ fit ab exemptis circa decimas, cauetur Clement.j.de decimis. Hæc de ſoluendis decimis ſint dicta.

De diſtribuẽdis decimis.

XXI. Regula: De perſona diſtribuentis decimas & modo cauetur xvj.quæſt.vij.cap.j.§. has veró decimas, diſtinct. xxxij.cap.præter hoc.§.deinde.verſic. & vt ipſe. Plura de diſtribuendis decimis vide ſ.cap.viij.quæſt.viij. reg. xlvj.cum reg.ſequente.item quæſt.10.reg.j.cum ſequentib.

De conferendis decimis.

XXII. Regula: Laicis decimæ non ſunt conferendæ. cap.ad hęc.xv.cap.quamuis.xvj.& c.prohibemus.ix.de decimis.j.quęſt.iij.cap.peruenit.xvj.q.j.c.vlt.§.quod autem.q.iij. c.iubemus.§.item decimæ.q.vij.in princ.§.laici autem.c.j.in prin. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi epiſcopus loci conſenſerit.d.§.quod autem.verſ.epiſcopo tamen loci. Contradicit tamen d.quæſt.vij.cap.peruenit.

XXIII. Regula: Monachis decimæ concedi poſſunt. xvj.quæſt.j.cap.vlt.in prin.

XXIIII. Regula: Laici decimas aliis conferre non poſſunt.cap.dudum.xxxj.& cap.vlt.de decimis.

Q id quãtũmq; cẽſeatur eſſe collatum?

XXV. Regula: Decimis collatis, noualium decimæ non debentur.cap.tua.xxv.§.fin.ca.cum contingat.xxix. de decimis.& cap.ſtatuto.ij.§.fin.d.tit.in vj.

XXVI. Regula: Priuilegium decimas noualium concedens pro ea portione, qua veteres contingunt priuilegiatos, quid quantúmque contineat, definitur d. cap. ſtatuto. ij. in princ.

XXVII. Regula: Priuilegiati ſuper decimis recipiendis, eccleſiis parochialibus gratis aſſignare debent portionem pro debitis oneribus ſupportãdis.d.c.ſtatuto.ij.§.vbi autem. Hæc de decimis. Sequitur de primitiis & oblationibus.

DE PRIMITIIS.

XXVIII. Regula: Origo primitiarum exponitur cap.j. §.at verò.de decimis.

De primitiis exoluendis.

XXIX. Regula: Primitiæ perinde ac decimæ ſacerdotibus ſunt ſoluendæ.diſt.xxxij.c.præter hoc.§.deinde. Quantum autem primitiarum nomine ſoluendum, definitur d.§. at verò.verſi.traditionem. quoque.

XXX. Regula: Primitiæ perinde ac decimæ ſunt in diſpoſitione epiſcopi.d.§.deinde.verſic.& vt ipſæ.

XXXI. Regula: Pomorum primitiæ epiſcopo & præ-

ſbyteris domum mittuntur, non ſuper altare. Apoſtol. canon.omnium.iiij.

XXXII. Regula: Primitiæ inter diaconos & alios clericos diuidendæ.d.c.omnium.iiij.§.manifeſtum.

DE OBLATIONIBVS.

XXXIII. Regula: Definiantur oblationes cap. cauſa. xiij.§.oblationes.& cap.cum inter.xxix.de verbor. ſignific. xij.quæſt.j.cap.videntes.verſi.ipſe enim.

XXXIIII. Regula: Solius eccleſiæ bona ſunt primitiæ,decimæ & oblationes.d.c.xiij.in prin.

XXXV. Regula: Ad miſſarum ſolennia omnes aliquid Deo debent offerre. De conſecrat.diſtin.j.c.omnis Chriſtianus.Concordat xvj.q.j.c.reuertimini.Item pro eo qui pœnitens morte præuentus eſt, antequam ſacerdotem habere potuit à quo abſolueretur, oblationes ſunt faciendæ.per ea quæ habentur j̃.reg.xlj.except.j. De oblationibus Deo faciédis.

XXXVI. Regula; Semel oblatum Deo non eſt reuocandum nec retinendum.xvij.q.iiij. cap. ſunt qui opes, cum cap.ſequente Sacrilegium.xiij.q.ij.cap.clerici.

XXXVII. Regula: Excommunicantur, qui defunctorum oblationes retinent,nec ſoluunt.xiij.q.ij.c. qui oblationes.qui oblationes.cap.clerici.

XXXVIII. Regulæ:Oblationes diſſidentium fratrum non accipiendæ.diſtinct.xc.cap.oblationes.c.neque.

XXXIX. Regula: Oblationes eorum qui pauperes opprimunt, non accipiendæ.d.ca oblationes.& cap.eorum. ead.diſtinct.*90*.

XL. Regula: Oblationes ex reb.turpiter quæſitis non accipiendæ.xiiij.q.v.cap. immolantis. Vide item j̃. de eleemoſynis. Contradicit d.quæ.v.cap. ſcriptum.§. econtrà. Soluitur hæc obiectio ibidem c.ſequente Dixit.

XLI. Regula: Oblationes iniuſtorum non accipiendæ.d. cap.ſcriptum.

XLII. Regula: Oblationes eius qui filium ſuum exhæredauerit,non accipiendæ.xvij.q.iiij.c.vlt.in prin.

XLIII. Regula: Oblationes excommunicati vel pro excommunicato factæ non ſunt recipiendæ. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt s̃.lib.j.cap.viij.quæſt.10.reg.xviij. Sed & huius regulæ exceptio eſt: Niſi excommunicatus pœnitens, antequam abſolueretur,

uerετur, morte fuerit præuentus, dum ſacerdotem inuenire non potuit.xxvj quæſtioné ſexta.cap. ſi aliquis, in princ. & quæſtione ſeptima.cap.ſacerdos.§.pœnitentes verò. Vide inſuper plures exceptiones infra libr. proxi. cap.vij.de eleemoſynis, reg.vij.

XLIIII. Regula: Religioſis ſeu monachis oblatum epiſcopus vſurpare non debet.c.nimis.xvj. de exceſſib.prælator.

XLV. Regula: Oblationes ad diſpoſitionem epiſcopi pertinent, ſine cuius conſenſu ab aliis non ſunt vſurpandæ. xvj.q.j.c.in canonib.c.quia iuxta.§.cum ergo.

XLVI. Regula: Oblationes laicis non concedendæ:cap. cauſa.xiij.§.quicunque igitur.de verborum ſignificatio.10. quæſt.j.cap.quia ſacerdotes.c.ſanctorum.ca.hanc conſuetudinem. Concordant item ea quæ habentur s̃.reg.xxij.

DE IVRE PATRONATVS.

Cap. XIIII.

HACTENVS de decimis, primitiis & oblationibus actum eſt. Nunc de iure patronatus dicemus.

I. CAVSÆ EX QVIBVS IVS patronatus competit.

I. Cauſa: Ex conſtructione eccleſiæ conſenſu epiſcopi facta competit ius patronatus.cap. nobis.xxv. in princ.de iure patronatus.

II. Cauſa: Succeſſione quoque adquiritur hoc ius.de qua re j̃.quæſt.prox.reg.j.dicetur.

III. Cauſa: Ex ceſſione hoc ius non competit.de qua re ibidem reg.ij.dicetur.

II. QVIBVS COMPETIT ius patronatus?

I. Regula, De ſucceſſore vniuerſali, vt vaſallo. Ad hunc ius patronatus tranſit cum vniuerſitate.c.ex literis.vij.de iure patronatus. Idem eſt de liberis & propinquis patrono ſuccedentibus.xvj.quæſt.vij.cap.filiis.

De ceſſione iuris patronatus.

II. Regula, De eo cui patronus ius ſuum ceſſit vel alienauit. Huic non competit.c.quod autem.v.§.fi.& c.quia clerici.vj.c.illud.viij.in prin.c.cum paſtoralis.xj.c.de iure.xvj.ca. prǽterea.xxiij.de iure patronatus.xvj.quæſt.vij.c.quicunque. §.hic

§.hic autem diſtinguendum. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi loco religioſo ceſſerit.d.c.illud.viij. verſi.licet religioſo.item c.vnico,in prin.de iure patronatus, in vj. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi ſine conſenſu epiſcopi loco religioſo ius patronatus ſit conceſſum.c.quod autem.v.§.fin.c.cura paſtoralis. xj.& cap.nullus laicus. xvij. de iure patronatus. Contradicit d.cap. vnicum,in princ.eod. titu.in vj. Planè propoſitæ replicationis duplicatio eſt: Niſi epiſcopus poſtea ratum habuerit quod geſtum eſt ,vel locus cui conceſſum eſt,præſcripſerit. Quæ duplex duplicatio approbatur d.c.cum paſtoralis.xj. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi frater fratri cohæredi ius ſuum ceſſerit.c.ex inſinuatione.xiiij.d.tit.de iure patronatus.

III. QVÆ SINT IVRA patronatus?

I. Regula, De iure præſentandi. Vacante eccleſia,non niſi ad præſentationem patroni aliquis eſt inſtituendus vel ordinandus.xvj.quæſt.v.c.j.§.ædificatori verò. quæſt. vij.ca.quicunque.§.fin.c.decernimus.c. monaſterium.verſi.liceátque. item c.illud viij.§.fin.& c.ex inſinuatione.xiiij.c. nobis. xxv. §.cæterùm.verſic.ſecus tamen.de iure patronatus. Concordant item ea quæ habentur s̃.c.iiij.q.vj.reg.viij.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi conuentualis eccleſia ſit quæ vacat. Quæ exceptio approbatur d.§.cæterùm. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.c.10.quæſt.ij.reg.v. Altera exceptio eſt: Niſi patronus aliquem antea præſentauerit, vel eccleſiam ei conceſſerit. Hæc exceptio approbatur quidem ipſo iure: verùm eius replicatio prima eſt: Niſi eccleſia nondum vacante aliquem præſentauerit,vel eccleſiam alicui conceſſerit: hoc enim caſu vacante poſtea eccleſia non prohibetur alium præſentare. cap. illud.viij.in princ.de iure patronatus. Altera replicatio eſt: Niſi antea ignorante vel non conſentiente epiſcopo eccleſiam alicui conceſſerit. Quæ replicatio approbatur cap.cum laici.10.cap.ſuggeſtum. xx.& cap.vltim.d.titu. Hæc de ſecunda exceptione,eiúſque replicationibus ſint dicta. Tertia propoſitæ regulæ exceptio videtur: Niſi epiſcopus loci alium antea ad titulum fecerit ordinari. Hæc exceptio reprobatur cap. poſtulaſti. xxx.d.tit. de iure patronatus. Quarta exceptio eſt: Niſi cum patronus clericus eſſet, legatus Pontificis præſentationem ſibi reſer-

reſeruauerit.cap. dilectus.vj. de officio legati.de qua re vide plura ſ.cap.vij.reg.xxij. Quinta exceptio eſt:Niſi intra tempus conſtitutum,poſtquam eccleſia vacare cœpit, neminem præſentauerit. Hæc exceptio approbatur cap.ſicut.ij.§.fi.de ſupplenda negl.prælator. Tempus autem præſentandi laicis quidem patronis conſtitutum eſt quatuor menſium, eccleſiaſticis verò ſex menſium.cap. vnico.§. verum licet. de iure patronatus, in vj. Sexta exceptio eſt: Niſi controuerſia ſit de iure patronatus, quæ intra tempus præſentationi conſtitutum,non fuerit finita. Hæc exceptio approbatur cap. quoniam.iij.§.fin.cap.ſi verò.xij.ca.eam te.xxij. & cap.cum propter.xxvij.de iure patronatus.

I I. Regula: Ex pluribus patronis ſinguli alternis vicibus præſentare poſſunt.Clement plures.ij.§.&.vt facilius.de iure patronatus.

I I I. Regula: Plures poſſunt præſentari vt ex ijs epiſcopus vnum eligat. d. Clement. plures.ij.§. fin.

I I I I. Regula: Qui & quales præſentandi,vide.ſ.cap.iiij. quæſt.ij.&.ca. vij. reg.iiij.cum ſequentib.

V. Regula: Seipſum vel liberos ſuos.patronus præſentare non poteſt.c.conſuluit.xv.& c.per noſtras.xxvj.de iure patronatus. Concordant ea quæ habentur ſ. cap. vij.reg. xij

V I. Regula: Patronus à præſentato Nihil poteſt exigere temporale, niſi quod in ipſa fundatione conſtat impoſitum. c.præterea.xxiij.de iure patronatus. c. ſicut.ij.de ſupplenda negl prælator.

V I I. Regula: Si in præſentando patroni diſcordent: præfertur ſententia maioris partis.c.quoniam.iij. de iure patronatus. Huius regulę exceptio prima hęc eſt: Niſi ſine ſcandalo maioris partis ſententia proferri non poſſit: tunc enim epiſcopus pro ſuo arbitrio ordinare aliquē poteſt. d.c. quoniam. iij.§. ſi autem hoc. Altera exceptio eſt: Niſi ex pluribus patronis vnus deceſſerit pluribus hæredibus relictis: tunc enim iſti hæredes omnes vnius duntaxat vocem habent, Clement.plures.ij. in princ eod.tit.

V I I I. Regula:Si propter diſcordiam patronorum eccleſia caret adminiſtratore: ceſſatur in eccleſia à diuinis, tolluntur reliquę,& oſtia clauduntur,ſi aliter ſine ſcandalo eccleſiæ prouideri non poteſt. c.j.cum c.ſequente. de iure patronatus.xvj.q.vij.c.ſi plures.

I X. Regula: Pręſētatus à patrono, ſi eſt idoneus, ab epiſcopo.

ſcopo eſt recipiendus.c.ſignificaſti.xviij.de iure patronatus. Hæc de præſentationis iure,quod patrono competit.

X. Regula: Ius inſtituendi ac deſtituendi patronus in eccleſia non habet.cap.præterea.iiij.c.quod autem.v.§ fin.cap. querimoniam.ix.cap cum laici.x.conſuluit.xv.& cap.ſuggeſtum.xx.de iure patronatus.

XI. Regula: Bona eccleſiæ ratione iuris patronatus adminiſtrare non poteſt.d.cap.præterea. iiij.verſ. poſſeſſionem quoque.x.q.j.cap.ſic quidam.cap.nouerint

XII. Regula: Cedere alteri ius ſuum vel eccleſiam patronus non poteſt,per ea quæ propoſita ſunt ſ.q.prox.reg.ij.

XIII. Regula:Patrono debetur proceſſionis honor.cap. nobis.xxv.§.fin.de iure patronatus.xvj q.vij.cap.piæ mentis, in fine.& c Frigentius,in fine.

XIIII. Regula: Si patronus eiuſúe liberi ad inopiam vrgeant,ab eccleſia illis eſt ſuccurrendum. d. c. nobis.xxv.§. fin. & d.q.vij.cap.quicunque.

XV. Regula: Patronus nihil proprij iuris in eccleſia habet,nec poteſt eius reditus in ſuos vſus conuertere. d. c. piæ mentis,in fine. & d.cap.Frigentius,in fine. & d.c.quicunque. §.fin.item d.quæſt.vij.c.filiis.§.ipſis tamen hæredibus. item cap.ſicut.ij.de ſupplenda neglig.prælatorum.

XVI. Regula: Prouidentia & admonitione epiſcopi à patrono eccleſiæ honorari debent. xvj.quæſt. vij. cap. conſiderandum.

XVII. Regula: Sine conſenſu patroni eccleſia vel eius diſpoſitio non poteſt mutari.d. quæſt.vij. cap. monaſterium. & cap. rationis.

XVIII. Regula: Patronus habet ius prouidendi, & ſollicitudinem pro eccleſia.d.q.vij.c.quicunque.§.fin.cap.filiis. cap. decernimus.

XIX. Regula: Eccleſia inter hæredes patroni non eſt diuidenda.c.j.in prin.de iure patronatus.

XX. Regula: Alienato iure patronatus,non minuitur in iſta eccleſia ius epiſcopale.cap.cum ſæculum.xiij.d.tit. Hæc de iure patronatus.

DE REBVS ECCLESIAſticis corporalibus in ſpecie.

Cap. XV.

HACTENVS de rebus eccleſiaſticis incorporalibus in ſpecie actum eſt: quanquam inter eas etiam referri poterant priuilegia eccleſiarum. Sed de iis actum eſt ſ.cap.j. Nunc eodem modo de corporalib. rebus agemus, quæ partim mobiles ſunt, partim ſoli ſeu immobiles. De hiſce primum, poſtea de illis in hoc capite tractabitur.

DE ECCLESIIS ÆDIFICANDIS.

I. Regula: Non propter quæſtum, ſed propter ſanctorum patrocinium eccleſiæ ſunt ædificandæ. de conſecrat. diſtinct.j.cap.ſi quis baſilicam.

II. Regula: Si populus eccleſia indigeat, poteſt ædificari, iuramento de rebus eccleſiæ non alienandis non obſtante cap.vlt.de eccleſiis ædificandis.

III. Regula: Leproſi peculiarem ſibi eccleſiam poſſunt ædificare.cap.cum dicat.ij.d.tit.

IIII. Regula: Si pagus à ſua parochia longius diſtet, poteſt ſibi peculiare oratorium ædificare. cap. ad audientiam.iij.d.tit.

V. Regula: Ne ſine conſenſu epiſcopi noua eccleſia ædificetur.c.cum olim.xiiij.§.inſuper eccleſias.de priuilegiis.c. authoritate.iiij.in prin.eod.tit.in vj.xviij.q.ij.c. quidam monachorum.c.qui religioſis, in fine.c.de monachis.c.cellulas. c.nullus.item De conſecrat.diſtin.j. c.omnes baſilicæ. §. vbi autem plures.cap.nemo eccleſiam. Nouell.lxvij.§.deinde.

VI. Regula, De ſumptibus & reditibus prius decernendis, quibus eccleſia eiúſque miniſterium ſuſtentari queat.d. cap.nemo eccleſiam. verſ. & antè perſiniat.cap.j.in princ. de cenſibus.j.quæſt.ij.cap. j. §.hoc tamen.xvj.quæſt.vij.cap.piæ mentis.verſ.collata prius.

VII. Regula, De ſumptibus ex reditibus eccleſiæ ad nouum opus conferendis. cap.de his. iiij.de eccleſiis ædificandis. Ne autem vltra quinquageſimam vel centeſimam partem ex reditibus eccleſiæ ad nouum opus conferatur, cauetur cap.apoſtolicæ.ix.de donationib.xvj.quæſt.j.cap.eccleſię cap.quicunque.cap.de decimis. §.j.cap.decimas.§.quod autem.cap.plures.§.fin.cum cap.ſequente.

VIII. Regula: De area, in qua ædificandum eſt, prius conſecranda cauetur. De conſecrat.diſt.j.c.nemo eccleſiam, in prin.M.I.C.lib.iij.cap.vj.de monaſterio ædificando, quæſt. j. reg.j. Vtri hoc caſu ius conſecrandi competat, definitur cap.

cap.j.de religioſis domibus.

IX. Regula: Abſque præcepto ſedis apoſtolicæ non dedicandum, per ea quæ j.lib.prox.cap.iiij.reg.xxj.dicentur.

Cui competat conſecrandi Eccleſiã,

X. Regula: Ne aliquid pro dedicatione exigatur.j. quæſt. ij. cap.j.in prin.

XI. Regula: De loco in quo ædificanda eccleſia. In loco congruo & vtili.de conſecrar. diſtin.j. cap. eccleſias per congrua. item xvj.quæſt.vij.cap.eccleſias per congrua.

XII. Regula: Maior eccleſia per circuitum quadraginta paſſus habere debet, minor triginta. xvij. quæſt. iiij. cap. ſicut antiquitus, in prin.

XIII. Regula: Clauſtra iuxta eccleſiam conſtituenda. xij.quæſt.j.cap.neceſſaria.inprin.

XIIII. Regula: In atrio eccleſiæ non niſi clericorum ædificia ponenda.xij.quæſt.j.cap.nulla.

XV. Regula, De monaſterio fœminarum longius à virorum monaſterio ædificando.xviij.q.ij.cap.monaſteria.

De impetratione priuilegiorum. nouæ Eccleſiæ.

XVI. Regula: Priuilegia nouæ eccleſiæ impetrari non poſſunt, antequam clerici vel monachi in eo exiſtant.cap.ad audientiam.v.§.fin.de eccleſiis ædificandis.

XVII. Regula: Ne per nouam eccleſiam veteri parochiali præiudicetur, néque ea dehoneſtetur. cap. cum dicat. ij.§.caueant.c.ad audientiam.iij.verſ.prouidens tamen.d.tit.

XVIII. Regula: Nouum opus cum ſua dote ad ordinationem epiſcopi pertinet, per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap. viij.quæſt.x.reg.j.

XIX. Regula, De eccleſia ædificata dedicanda & conſecranda, xvj.q.vij.cap.piæ mentis.cap.Frigentius.

XX. Regula, De refectione eccleſiarum. Omnium ſumptibus, qui in iis beneficia obtinent, reficiendæ.cap.j.de eccleſ. ædificandis.

XXI. Regula, De eccleſiis ſuperfluis deſtruendis, de cõſecrat. diſt. j.c.omnes.§.vbi autem plures.c.eccleſiæ, in fine.

XXII. Regula: In domibus eccleſiarum non debet iudex laicus iudicare, nec hoſpitium vindicare.ca.j.de immunitate eccleſiar.c.decer.ij.§.ceſſent in eccleſiis. eod. tit. in vj

XXIII. Regula: In templis, cœmeteriis & aliis locis eccleſię cauſæ ſanguinis agi non debent.cap.cum eccleſia.v. de immunitate eccleſ. & d.cap.decer.ij.§.ceſſent.in eccleſiis.

Vbi Eccleſiæ cauſæ agi debẽt.

XXIIII. Regula: De portis monaſteriorum claudendis cauetur cap.j. §.& quoniam parum. de ſtatu regularium, in vj.

in vj. Concordant M. I. C. libro iij. cap. ij. reg. x. De templis claudendis cauetur l. j. in prin. C. de ſacrif. paganor.

De ſupellectile reponenda.

XXV. Regula: Suppellex in tẽplis reponi non debet, niſi neceſſitate cogente. c. relinqui. ij. de cuſtodia euchariſtiæ.

XXVI. Regula: Mulier quæ menſtrua patitur, templum intrare prohibebatur diſtinct. v. in prin. §. item mulier. Quod tamen mutatur d. diſtinct. v. c. vlt. §. quæ tamen mulier.

XXVII. Regula: Mulieres poſt partum intra certos dies templum ingredi prohibebantur d. diſtinct. v. in prin. §. in lege namque. & cap. cum enixa. Tollitur hæc regula d. §. in lege namque. verſ. nunc autem ſtatim & d. diſtin. v. cap. ſi mulier. cap. vnico, de purificatione poſt partum.

XXVIII. Regula: Qui per ſomnum viſus eſt ſibi coire, vſque ad veſperum eccleſiam ingredi prohibetur cap. j. in princ. diſtinct. vj.

XXIX. Regula: Baptiſterium in monaſterio non permittitur fieri. xviij. quæſt. ij. cap. pridem.

XXX. Regula; Ne in templis aliud agatur, quàm quod diuinis miniſteriis conuenit. diſtinct. xlij. cap. non oportet. cap. nulli. c. oratorium. cap. vlt.

XXXI. Regula: Quæ in eccleſiis agenda vel non agenda, definiuntur per iam propoſita: ſed & definiuntur cap. decet. ij. de immunitate eccleſiarum, in vj.

DE ORATORIIS PRIVATIS.

XXXII. Regula: Oratoria priuata permittuntur certo modo De conſecrat. diſt. j. cap. vnicuique.

XXXIII. Regula: In oratoriis priuatis campanæ publicæ haberi non debent. c. patentibus. x. de priuilegiis.

DE ALTARIBVS.

XXXIIII. Regula, De altaribus ſine permiſſu epiſcopi non erigendis, de conſecrat. diſtin. j. cap. nullus præſbyter.

XXXV. Regula, De altaribus ſuperfluis deſtruendis, d. diſtinct. j. cap. eccleſiæ, in fine.

XXXVI. Rehula, De altaribus ſine ſanctorum reliquiis inſtitutis, rurſus deſtruendis, d. diſtinct. j. cap. placuit.

DE SACRARIO.

XXXVII. Regula: Sacrariũ ingredi prohibentur ſubdiaconi & miniſtri non ſacrati. diſt. xxiij. c. non oportet ſubdiaconos. & c. non oportet in ſacratos. Hæc de rebus eccleſiaſticis immobilibus ſint dicta: nunc de mobilibus dicendũ.

DE

DE CAMPANIS.

XXXVIII. Regula: Religioſi mendicantes plures companas habere prohibentur, exceptis certis caſibus. cap. vnico, de officio cuſtodis, in extrauag. comm.

DE IMAGINIBVS SANCTORVM.

XXXIX. Regula, De imaginibus ſanctorum non violandis, de conſecrat. diſtinct. iij. ca. perlatum.

XL. Regula: Imagines ſanctorum memoria ſunt & recordatio præteritorum. d. diſtinct. iij. c. venerabiles.

DE SACRAMENTIS.

XLI. Regula, Euchariſtia & chriſma debent fideliter ſub clauibus cuſtodiri cap. j. de cuſtodia euchariſtiæ. Pœna non bene cuſtodientis proponitur De conſecrat. diſtinct. ij. cap. qui bene.

XLII. Regula: Euchariſtia in loco ſingulari mundo & ſignato ſemper honorificè debet conſeruari. cap. ſanè. x. in prin. de celebrat. miſſar.

XLIII. Regula, De vaſculis euchariſtiæ, ne ſint lignea, ſed aurea, vel argentea, aut ſaltem ſtannea, de conſecrat. diſt. j. cap. vaſa. cap. vt calix. item cap. vlt. de celebrat. miſſarum. Plura de ſacramentis vide j. lib. prox. cap. iij.

DE AQVA LVSTRALI.

XLIIII. Regula, De ratione & vſu aquæ luſtralis, habetur De conſecrat. diſtin. iij. c. aquam, & diſtin. iiij. cap. nec quenquam. Ante ſacramentum, non poſt, aqua iſta eſt ſumenda. d. diſtin. iiij. cap. in ſabbatho.

DE RELIQVIIS SANCTORVM.

XLV. Regula: Publicè venerari reliquias nemo debet, niſi prius authoritate Papæ fuerint approbatæ. cap. j. & cap. vltim. §. inuentas autem. de reliquiis. De veneratione reliquiarum.

XLVI. Regula: De reliquiis extra capſam non oſtendendis, nec venalibus exponendis, cauetur d. cap. vlt. in prin. l. iij. C. de ſacroſanctis eccleſiis.

XLVII. Regula: Ne occaſione reliquiarum homines variis figmentis, aut falſis documentis decipiantur. d. cap. vltim. §. fin.

XLVIII. Regula, De reliquiis transferendis. Ex quibus cauſis transferendæ? de conſecrat. diſtinct. j. cap. tribus ex cauſis

XLIX. Regula: Ne ſine authoritate principis, epiſcoporum, vel ſynodi transferantur, cauetur d. diſt. j. c. corpora.

L. Regula: Ne ad loca prophana transferantur. l. xxvj. C. de epiſcopis & clericis.

DE VASIS ET VESTImentis eccleſiæ.

LI. Regula: Vaſa & veſtimenta eccleſiæ debent munda reponi. cap. vltim. §. ſunt & alij. & §. præcipimus. de cuſtodia euchariſtiæ.

LII. Regula, De veſtimentis ſacris lauandis, de conſecrat. diſtin. j. cap. nemo per. §. pallas verò, item diſtin. iiij. cap. omnis præſbyter, in fine.

LIII. Regula: De iis cuſtodiendis cauetur d. §. pallas verò. verſ. idcirco intra.

LIIII. Regula: De non tergendis manibus ad vela vel veſtimenta ſacra. d. c. nemo. §. fin.

De côtrectatione Vaſorum et Veſtimentorũ ſacrorum

LV. Regula, De vaſis & veſtimentis ſacris non niſi à ſacratis hominibus contrectandis, d. diſtin. j cap. in ſancta. cap. veſtimenta. item diſtin. xxiij. c. non oportet ſubdiaconos. cap. non oportet inſacratos, cum duobus ſequentibus. Nec à ſacratis mulieribus contrectanda. d. diſtin. xxiij. c. ſacratas.

LVI. Regula, De iis ad alios vſus, quàm quibus dedicata ſunt, non transferendis, d. cap. veſtimenta. & d. diſtin. j. cap. ad nuptiarum. Huc pertinet de mortuis non obuoluendis veſtimentis altaris. d. diſtin. j. c. nemo per, in prin.

LVII. Regula: De veſtimentis nouis comparandis, d. diſtin. j. c. nemo per. §. pallas verò. verſ. ſed peluis noua.

LVIII. Regula: De materia panni altaris cauetur d. diſt. j. cap. conſoluto.

LIX. Regula, De veſtimentis & vaſis ſacris vetuſtate conſumptis incendendis, d. diſtin. j. c. altaris.

DE LIGNIS ECCLESIÆ DEſtructæ, vel eccleſiæ dedicatis.

LX. Regula: De lignis eccleſiæ deſtructæ vel eccleſiæ dedicatis ad laicorum vſus non transferendis cauetur d. diſtinct. j. cap. ligna. Hæc de rebus eccleſiaſticis corporalibus ſint dicta. De quibus vide plura M. I. C. lib. iij. cap. vj.

LIBRI TERTII FINIS.

METH-

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER IIII.

DE ACTIBVS ECCLESIASTICIS.

HACTENVS de perſonis & rebus eccleſiaſticis tam in genere, quàm in ſpecie actum eſt. Supereſt vt de actibus eccleſiaſticis agamus.

DE FIDE ET DOCTRINA Chriſtiana, necnon de concionibus & orationibus.

Cap. I.

I. QVID CREDENDVM AC docendum ſit?

PRIMA Regula: De libris qui ſequendi ſunt, vide ĵ. quæſtione iij. reg.v.

II. Regula: De canonibus apoſtolorum cauetur diſt. xvj. c. ſexaginta. c. Clementis. c. placuit. c. Iſidorus. c. ſextam.c habeo.c.quoniam. Contradicit d.diſtinct.xvj.in prin. cum c.. ſequente: item d.c. Clementis.

III. Regula: De decretis quatuor conciliorum cauetur diſt.xv.c.j.c.ſicut.c.ſancta.item diſt.xvj.c.ſancta c. ſexta. c.ſeptuaginta.c.viginti.item M.I.C.lib.iij.cap.vij.de fide,reg.iij.

IIII. Regula: De aliorum præter iſta quatuor conciliorum decretis cauetur diſt. xv. cap.ſicut.§.quintum verò.cap. ſancta.§.ſed etſi qua.item diſtinct. xvj.c.ſancta.ca.ſexta.cap. prima.c.vlt. Vide item ĵ.c.de conciliis.

V. Regula: De ſexta ſynodo cauetur diſt.xvj.cap.ſextam. cap.habeo.cap.quoniam.

VI. Regula: De decretis ac reſcriptis Pontificum vide s̄.lib.j.cap.iij.de canonib.reg.iiij.item cap.iiij.

VII. Regula: De trinitate quid ſit credendum, definitur c.j.in prin.vſque ad §.vna verò eſt.item cap.damnamus.ij.de ſumma trinitate.item De conſecrat.diſt.iij.ca.vlt. Vide item

 s̄.lib.

5. lib. prox. cap. xj. de Chriſto de ſpiritu ſancto. item M. I. C. libro. iij. cap. vij. de fide, reg ij.

VIII. Regula: De ſancta Maria, quòd in peccato mortali non ſit concepta, & de feſto conceptionis habetur. c. grauem. ij. de reliquiis ſanctorum, in extrauag. com.

IX. Regula, de anima Clement. j. §. porrò. doctrinam. de ſumma trinitate. xxxij. q. ij. c. quod verò. §. hic de anima. cap. Moyſes. de pœnitent. diſt j. c. reſuſcitatus. diſt. ij. c. illa anima.

X. Regula: De prædeſtinatione quid ſit credendum vel ſentiendum, diſſeritur xxiij. q. iiij. c. cum quiſque. §. eſt & alia. c. ſicut non. c. obtineri. c. Nabuchodonoſor. c. vaſis. item De pœnitent. diſtin. ij. ca. firmum. c. nullus. c. talibus. c. ſi enim. §. fin. c. Apoſtolus. ca. mirandum. c. multi. ca. citius. c. vlt. in prin. vſque ad §. charitas. item De pœnitent. diſt. iiij. c. ſi ex bono. ca. benedictus. c. nouit Deus. c. in domo. c. hanc ſocietatem.

DE IVSTIFICATIONE ET peccatorum remiſſione.

CAVSÆ EX QVIBVS QVIS IVSTIficatur & peccatorum remiſſionem conſequitur.

XI. Regula, De pœnitentia & fide iuſtificante, c. j. §. fin. de ſumma trinitate. xv. q. j. c. firmiſſimè, in prin. de pœnitent. diſt. j. c. vide, verſ. quia ſi teipſum. c. ſecunda. cap. quia diuinitatis. cap. ne forſitan. de conſecrat. diſt. ij. c. vt quid. c. credere. item De conſecrat. diſtin. iiij. c. filius Dei. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi pœnitentia ſit ſimulata, & fides ſine operibus. de pœnitent. diſtin. iiij. c. peccatum. §. fin. item cap. j. §. quia verò Chriſtus. verſ. inter ſcapulas. de ſacta vnctione. de pœnitentia diſt. iij. c. in tantum. §. fin. cum ſequentibus, vſque ad cap. ſceleratior. verſ. in quo illorum etiam. Declaratur exceptio hæc definitione fictæ vel falſæ pœnitentiæ, de pœnitent. diſt. v. cap falſas. & cap. vlt. Plura de regula propoſita vide j. cap. v. reg. xxxxv.

XII. Regula: Gratia Chriſti nos iuſtificat. de conſecrat. diſtin. iiij. c. gratia. c. placuit vt quicunque. c. penul. & vlt.

XIII. Regula: Eccleſiæ charitas peccata dimittit ac tenet. d. diſt. iiij. c. eccleſiæ.

XIIII. Regula: Continentia & virginitas ſaluos facit. xxxiij. q. v. ca. qui ſitit. Exceptio eſt: Niſi alia deſint opera. d. quæſt.

quæſt.v.c.hoc ſolum.cap.qui ſitit.§.fin.

XV. Regula, De operibus. Et hæc iuſtificant, ſi bona ſint. de pœnitent.diſtin.iij.cap.pium eſt.cap.ſi quando.cap.cauendum.c.quid ergo.c.vlt.in prin. Exceptio prima eſt: Niſi virginitatem ſeu continentiam non ſeruauerit. d. c.hoc ſolum. Altera exceptio eſt: Niſi mens ab iniquitate, & ab obtrectationibus lingua non cohibeatur.de conſecrat.diſtin.v.c.nihil enim, cum duob.cc.ſequentib.

XVI. Regula, De eleemoſyna iuſtificante, xiij.quæſt.ij. c.animæ, in prin.§.vbi illud etiam. c.tempus.§.neque negandum.de pœnitent. diſtin.j.ca.medicina.cap.medicamentum. Vide item j̄.cap.vij.de eleemoſynis.

XVII. Regula: Si malè quæſitis bene vtatur, per hoc non iuſtificatur.xiiij.q.v.c.neque enim.c.denique.

XVIII. Regula: Si oret Pater noſter, iuſtificatur.de pœnitent.diſtin.iij.c.de quotidianis.

XIX. Regula: Si offerat ſe pro populo, remiſſionem peccatorum conſequitur.d.diſt.iij.ca.illud verò.

XX. Regula: Si moriatur in bello contra hæreticos ac infideles, iuſtificatur.23.q.v.c.omnium.q.viij.c.omni timore.

XXI. Regula: Si in hac vita pœnam ſuſtinuerit, iuſtificatus per hoc eſt in altera vita. Quæ cauſa ſeu regula approbatur ſimul & diſtinguitur d.q.v.cap.quid ergo.de pœnitent. diſtinct.iij.cap. ſunt plures.§.authoritas illa.ca.ignis ſuccenſus.cap.quærat.

XXII. Regula, De igne purgatorio, habetur c.vnum.§. vnde Auguſtinus, vſque ad fin.c.qualis. ca.qui in aliud. diſt. xxv.item c.vlt.§.non promittimus tamen, cum ſequentib.de pœnitent.diſtinct.vij.

XXIII. Regula: Curatio funeris non præſtant remiſſionem peccatorum.xiij.q.ij.cap.animæ.§.curatio.

XXIIII. Regula: Conditio ſepulturæ, & pompa exequiarum non remittit peccata.d.§.curatio.& §.ſi aliquid.

XXV. Regula: Si corpori defuncti aliquid impendatur, per hoc non iuſtificatur. xiij.quæſt.ij.c.non æſtimemus. §.corpori.

XXVI. Regula: Si in loco ſacro defunctus ſepeliatur, hoc ei non prodeſt ad remiſſionem peccatorum. d. quæſt.ij. cap.quibus peccata.cap.animæ.§.curatio.verſ.conditio. Admittitur tamen hæc cauſa in leuibus peccatis, d. quæſt.ij.cap. cum grauia.

XXVII. Regula: Si apud eccleſiam martyrum ſepeliatur, quodammodo adiuuatur. d. quæſt. ij. cap. non æſtimemus. §. finali.

XXVIII. Regula: Si ſacrificium vel eleemoſyna fiat pro defuncto, per hoc iuuatur. d.c. non æſtimemus, in prin. & .d. quæſt. ij. cap. tempus. §. neque negandum. De diebus huiuſmodi ſacrificij differitur d.c. tempus. §. fin. cum ca. ſequente. quia alij.

XXIX. Regula: Si oblatio fiat pro viuo vel defuncto, iuuatur. d.q.ij.c. pro obeuntibus. c. animæ. in prin. Exceptio eſt: Niſi iniuſtus offerat. xiiij. quæſt. v. cap. ſcriptum.

XXX. Regula: Si cognati pro defuncto ieiunauerint, iuuatur. d. cap. animæ, in prin.

XXXI. Regula: Si oratio fiat pro defuncto, iuuatur. d.c. non æſtimemus, in prin. & §. diligentius, item d.q.ij. cap. in præſenti. c. pro obeuntibus. c. animæ, in prin.

XXXII. Regula: Si genuit filios in virginitate permanſuros, prodeſt defuncto ad iuſtificationem. xxxiij. q. v. c. tunc ſaluabitur. c. qui ſitit. §. fin.

XXXIII. Regula: Verbum Dei remittit peccata. de pœnitent. diſt. j. cap. verbum, in prin.

XXXIIII. Regula: De euchariſtia & baptiſmo, quatenus iuſtificent, infra peculiariter tractabitur.

XXXV. Regula, de indulgentiis prælati vel pontificis. Hæ quoque quæ præſtant remiſſionem peccatorum. Quia prælatis ius ligandi & ſoluendi competit, per ea quæ propoſita ſunt s̃. lib. j. cap. xiij. q. iij. reg. ij. Exemplum indulgentiarum proponitur c. vnico. §. fin. de celebrat. miſſarum, in extrauag. cum. Aliud exemplum habetur cap. j. de reliquiis & venerat. ſanctor. in extrauag. com. Aliud exemplum indulgentiarum, quæ conceduntur iis qui centeſimo quoque anno, quem iubilæum appellant, baſilicas Petri. & Pauli apoſtolorum viſitant habetur c. j. de pœnitent. in extrauag. com. Harum indulgentiarum annus centeſimus mutatur in quinquageſimũ, c. vnigenitus. ij. eo. tit. Tandem mutatur in annũ viceſimumquintum c. quemadmodum. iiij. eo. tit. Propoſitę regulæ exceptio prima eſt: Niſi indulgentiæ poſtea ſint reuocatæ. Quæ exceptio approbatur exemplo c. vlt. d. tit. de pœnitent. in extrauag. com. Altera exceptio eſt: Niſi à non competente iudice indulgentiæ ſint conceſſæ. Quæ exceptio approbatur c. quod autem. iiij. de pœnitentiis. Iudex autem competens indulgentiarum

De tempore viſitationis baſilicarum Petri & Pauli apoſtolorum

gentiarum concedendarum eſt archiepiſcopus & epiſcopus intra ſuam prouinciam.cap.noſtro.xv.d.tit.Abbas autem iudex competens non eſt.c.accedentibus.xij. de exceſſib. prælatorum. Tertia exceptio eſt in peccatis, quorum abſolutio Papæ ſpecialiter eſt reſeruata. Quæ exceptio approbatur ſimul & declaratur cap.etſi dominici.iij.& c.vlt.de pœniten.in extrauag.comm. Quarta exceptio eſt: Niſi indulgentia modum excedat. Hæc exceptio declaratur definitione modi ſeu quantitatis indulgentiarum.c. cum ex eo.xiiij.§. ad hæc quia vſque ad fin.de pœnitentiis.cap.j. in fine,eod.tit.in vj.c. licet.iiij.§.nec illa prædeceſſor.de trãſlatione epiſcopi.Hæc de indulgentiis. De officio verò quæſtoris indulgentiarum dicetur j.vbi de eleemoſynis agetur.

DE EXCEPTIONIBVS PRÆCEDENtium regularum ſeu cauſarum iuſtificationis generalibus.

Hactenus cauſas enumerauimus, ex quibus homines iuſtificari ſeu remiſſionem peccatorum conſequi ſecundum ius Pontificium credendum eſt: quarum tamen cauſarum aliquot ſuperſunt exceptiones generales hic ordine ſubiiciendæ. Harum prima hæc eſt: Niſi peccatum ſit in ſpiritum ſanctum: hoc enim eſt irremiſſibile.de pœnitent. diſtin. j.cap.ſi ſacerdos.§.poteſt etiam ſecundum.verſi. ego autem dico. Hæc exceptio declaratur definitione huiuſmodi peccati j.quæſt.j.cap.ita ſit verbum. Altera exceptio eſt: Niſi pœnitentiam non egerit peccator.de pœnitent. diſtin.j.c. neminem.c.non ſufficit. Tertia exceptio: Niſi non fuerit confeſſus peccatum.d.diſtin.j.c. non poteſt.c.ecce.§. his verbis.cap. non poteſt.cap.non ſufficit.Quarta exceptio eſt: Niſi non reſtituerit ablatum.xiiij.quæſt.v.cap.nemo,in prin quæſt.vj.c.j. de pœnitent.diſtin.v. cap.falſas.§. bona quidem. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi non habeat vnde reddat.d.c.nemo.& d.c.j.§.j. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi non ſit verberatus.d.c.j.§.verùm quidem. Altera replicatio eſt: Niſi res ſit conſecrata. Huius duplicatio eſt: Niſi æſtimatio eius ab epiſcopo reddatur. d.quæſt. vj.cap.comperimus. Tertia replicatio eſt: Niſi eos quibus reddat, inuenire non poſſit.xiiij.q.v.c.nemo. Hæc de quarta exceptione. Quinta exceptio eſt: Niſi nõ fuerit precatus remiſſionẽ peccatorum. de pœnit.diſt.j.c.vide.§.ſi.c. prædixerat. Sexta exceptio eſt; Niſi pœnam non ſoluerit.d.diſt.j.c.nullus.Septima

exceptio

exceptio eſt: Niſi eleemoſynas & ieiunia omiſerit pecator. d.diſtinct. j.cap non ſufficit. Octaua exceptio eſt: Niſi charitatem non habeat peccator. de pœnitent. diſtinct. ij. cap. j. §. fin. cap. quia radix. Vide item ǰ. regu. xlviij. item ǰ. de pœnit. exceptiones. Nona exceptio eſt: Niſi non fuerit baptizatus peccator. Vide ǰ. de baptiſmo, effectus. Decima exceptio eſt: Niſi corporis & ſanguinis Chriſti non fuerit particeps factus. Huius replicatio eſt: Niſi fuerit baptizatus de conſecrat. diſtinct. iiij. cap. in eccleſia. cap. nulli eſt. Vndecima exceptio eſt: Niſi defunctus, pro quo interceſſio facta eſt, remiſſionem peccatorum ſuis operibus non promeruerit in vita. xiij. quæſt. ij. cap. non æſtimemus, in princ. cap. tempus. §. ſed hæc eis, vſque ad §. fin. de pœnitent. diſtin. j. c. multiplex. §. ſi autem aliquis. Duodecima exceptio eſt: Niſi iuſtus non perſeuerauerit vſque ad finem. de pœnitent. diſtinct. ij. cap. ſi enim §. ſi. c. apoſtolus. cap. mirandum. cap. multi, in prin. item De pœnitent. diſtinct. iiij. cap. ſi ex bono. c. in domo. Vide inſuper ſ̄. reg. 10. de prædeſtinatione. Planè huius exceptionis replicatio videtur in peccato remiſſo: hoc enim amplius imputari non videtur, quamuis poſtea rurſus peccauerit. Quæ tamen replicatio eſt controuerſa. Primùm enim reprobatur d. diſtinct. iiij. in prin. cum cap. j. ſequente. item c. conſtat, cum ſequentib. vſque ad §. eorum verò. item d. diſtinct. iiij. cap. quid eſt quod dicitur. cap. qui recedit. §. finis huius §. fin. cum ſequentibus, vſque ad cap. intermittentes. item d. c. intermittentes. § fina. cum cap. væ eis, ſequente. cap. vlt. §. ſicut ergo, vſque ad fin. Deinde in contrarium approbatur replicatio propoſita d diſtinct. iiij. cap. quid eſt quod dicitur. cap. qui recedit, in prin. c. væ eis. §. fi. cum ſequentibus, vſque ad cap. vlt. item d. c. vlt. in princ. item De conſecrat. diſtin. iiij. cap. quomodo. §. nam redire dimiſſa. Hæc antinomia ſoluitur per diſtinctionem remiſſionis quæ fit ſecundū iuſtitiam, & eam quæ fit ſecundum pręſcientiam, de pœnitent. diſtinct. iiij. cap. peccatum. §. eorum verò. cap. ſi ex bono. §. finis ergo. cap. in domo patris. §. ſic itaque. c. hanc ſocietatem. §. qui ergo peccata. Sed & alia ſolutio adfertur à Gratiano d. diſt. iiij. cap. vlt. §. ſed his authoritatibus.

QVIBVS REMITTENDI ius competit?

Hactenus de cauſis iuſtificationis, harúmque exceptionibus

nibus actum eſt. Nunc, quibus remittendi ius competat, videndum.

XXXVI. Regula: Solus Chriſtus & ſpiritus ſanctus peccata dimittit. de conſecrat. diſtin. iiij. cap. nemo tollit. item j. quæſt. j. cap. vt euidenter.

XXXVII. Regula: Hæretici peccata dimittere non poſſunt. xxiiij. quæſt. j. cap. didicimus. §. fin. Plures huiuſmodi regulas vide ĩ. de pœnitentium abſolutione: item ſ̃. lib. j. cap. xiij. quæſt. iij.

EVENTVS REMISSIONIS,

XXXVIII. Regula: Etiam remiſſa peccata puniũtur. de pœnitent. diſt. j. cap. ſi peccatum. cap. ſicut primi.

XXXIX. Regula: Quamuis bona opera non proficiãt ad remiſſionem peccatorum, non tamen debent omitti. xiij. quæſt. ij. cap. animæ. verſi. non ideo tamen. Hæc de iuſtificationis articulo ſint dicta.

DE CHARITATE QVID CREdendum ſit, & docendum?

XL. Regula: Definitio ſeu potius deſcriptio charitatis habetur De pœnitent. diſtin. ij. cap. charitas eſt, in prin. vſque ad §. ergo ſi charitatem.

XLI. Regula: Charitas appellatur vnctio inuiſibilis d. diſtinct. ij. cap. vnctio.

XLII. Regula: Charitas dicitur aqua d. diſtinct. ij. cap. charitas eſt aqua.

XLIII. Regula: Diuiſio charitatis in perfectam & imperfectam, d. diſtin. ij. cap. chatitas in quibuſdam.

SPECIES CHARITATIS.

XLIIII. Regula: Dilectio Dei quid ſit, definitur d. diſtin. ij. charitas eſt. §. & quid eſt Deum. Qualis dilectio Dei eſſe debeat, definitur d. ca. charitas eſt. §. ergo ſi charitatem. verſi. ſi tamen Deum. & §. illi verò plus quàm ſe.

XLV. Regula: Dilectio proximi ſpecialiter deſcribitur d. c. charitas eſt. §. proximos, vſque ad d. §. illi verò plus quàm ſe. item xxiij. quæſt. iiij. cap. debet.

XLVI. Regula: De charitate ſui ipſius ſeu philautia, quatenus conceſſa, d. c. charitas eſt. §. corpus noſtrum.

XLVII. Regula: Ordo charitatis peruerſus quis ſit, definitur d. c. charitas eſt. §. ordinem dilectionis.

PRO

PROPRIA CHARITATIS, & effectus.

XLVIII. Regula: Sine charitate non remittitur peccatum. de pœnitent. diſtinct. ij. c. j. §. fin. cap. charitas eſt aqua. §. ſine charitate. §. Amen, Amen. cap. ego ſum. ibi. diſtinct. vij. cap. nullus. §. ſcriptum eſt.

XLIX. Regula: Charitatem habens non peccat. d. diſt. ij. cap. j. §. fin. c. ficta charitas. §. fin.

L. Regula: Charitas liberat à mundanis cupiditatibus. d. diſt. ij. c. valida. c. charitas eſt, in princ. verſi. mors criminum. §. ergo ſi charitatem. verſi. ſeculi blandimenta.

LI. Regula: Charitas facilè peccato reſiſtit. d. §. ergo ſi charitatem. §. quoniam ſi ex toto corde.

LII. Regula: Charitas omnia difficilia perficit. d. §. ergo ſi charitatem. verſi. & omnia.

De excellentiori via ad Deum. LIII. Regula: Charitas eſt excellentior via ad Deum. d. cap. charitas eſt. §. hæc eſt charitas.

LIIII. Regula: Charitas omnia tollerat. de pœnitent. diſtinct. iij. c. vlt. §. hæc propter.

LV. Regula: Omnium bonorum radix eſt charitas. de pœnitent. diſt. ij. cap. quia radix.

LVI. Regula: Qui charitatem habet, non ſitiet in æternum. d. diſt. ij. c. charitas eſt aqua, in prin.

LVII. Regula: Bona opera ſine charitate non proſunt. declaratur de pœnitent. diſt. iij. c. vlt. in princip.

LVIII. Regula: Charitas non excidit, vel deſeri nequit. de pœnitent. diſtinct. ij. c. charitas quæ cap. radicata. c. charitas eſt, in prin. verſ. corruptionis neſcia. c. charitas nunquam. cap. vnctio. cap. ficta. c. firmum. Contradicit d. diſtinct. ij. c. vt cognouerunt. c. ſi enim. cap. vlt. §. charitati, vſque ad fin. Vide item j. de pœnit. inter exceptiones. Diſtinguitur regula propoſita in charitate imperfecta, d. diſt. ij. cap. charitas eſt aqua. §. fin. cap. ſuper tribus.

LIX. Regula: Subiectum charitatis. An charitas ſit in reprobis, & iis qui aliquando peccaturi ſunt criminaliter, diſſeritur d. diſt. ij. cap. j. §. fin. c. ſi enim. §. fin. c. apoſtolus. cap. mirandum. cap. multi bene. §. j. An charitas fuerit in Adamo, antequam peccaret, vide j. reg. lxxxj.

De charitatis contrario. LX. Regula: Contrarium charitatis eſt odium. de pœni. diſtin. ij. cap. tolle charitatem. Hæc de charitate.

LXI. Regula: De obedientia diſſeritur viij. quæſt. j. cap. ſciendum.

ſciendum.xj.quęſt.iij.cap.non ſemper.cap.ſi dominus.c.quid ergo vide item s̅.lib.proxi.cap.v.reg.xl.

LXII. Regula: De ſtudio pietatis diſſeritur diſtin.xlvij. cap.comes.

LXIII. Regula: De iuſtitia diſſeritur 24.q.j.ca.vbi ſana.

LXIIII. Regula: De liberalitate, quis eius ſit modus, definitur diſtinct.lxxxvj.cap.donare, cum duobus cc.ſequentibus.cap.non ſatis, cum ſequentib.vſque ad cap.qui dementiam. Plura de liberalitate vide s̅.lib.proxi.ca.viij.q.viij.reg. xxxvij.& cap.v.reg.xliiij. De modo liberalitatis.

LXV. Regula, De conſcientia, xj.quæſt.iij.c.quid obeſt. cap.ſenti.cap.in cunctis.cap.cuſtodi.cap.inter verba.cap.non ſunt.xij.quæſt.j.cap.nolo.

LXVI. Regula, De timore Dei, xj.quæſtio.iij.cap.qui omnipotentem.

LXVII. Regula, De ira Dei, de pœnitent. diſtinct. iij. cap.productior.§.fin.

LXVIII. Regula, De miſericordia, xxiij.quæſt.iiij.cap. eſt iniuſta.cap.ne amiſſo.cap.duo iſta.item diſtinct.lxxxvj.c. qui clementiam.

LXIX. Regula, De ſapientia, de pœnitent. diſtinct.ij. cap.ſapiens.

LXX. Regula. De perſecutione, xxiij.quæſt.iiij.c.qui ſecundum.c.ille gladium.§.porrò.c.nimium.§.item ſi ſemper, cum ſequentibus.item xxiij.q.v.c.non vos.xxiiij.q.j.ca.à recta. Vide item s̅.lib.j.cap.xvij.quæſt.j.

LXXI. Regula, De Martyrio, de pœnit.diſtin.j. cap.poteſt fieri, in princ.

LXXII. Regula, De continentia, xxxiii.quæſt.v. cap. ſecundum.

LXXIII. Regula, De virtutibus & vitiis in genere.cap. ſæpe.diſtinct.xlj.de pœnitent.diſtinct.ij.ca.charitas eſt aqua. §.fin.cum ſequentibus.vſque ad cap.ſciendum.item d.diſtin. ij.cap.ſuper tribus.

LXXIIII. Regula, De præmiis virtutum & bonorum operum, item de pœnis vitiorum, de pœnitent.diſt.j.c.nunquid.cap.ſi cui.§.ſicut.de pœnitent.diſtin. iij.cap. pium eſt.c. ſi quando.c.cauendum.c.quid ergo.c.vlt.in prin.de pœniten. diſtin.iiij.c.ſi euerterit.c.hoc nobis. ca. de pertuſo.cap.intermittentes, in princ.vſque ad §.porrò.cap.vlt.§.ſic & bona. de pœnitent.diſtinct.v.cap.j.§.Pium.

LXXV.

LXXV. Regula, de malis, quæ ſint, xv. quæſt.j.cap.illa cauenda.§.fin.

LXXVI. Regula, De delitiis, diſtinctione. xlj. cap. delitiæ.

LXXVII. Regula, De negligentia, diſtinct.lxxxiij.cap. vlt.§ ſicut autem.

LXXVIII. Regula, De charitate annonæ, xvj.quæſt.j. cap.reuertimini.§.ſi quando.q.vij.cap.maiores.

LXXIX. Regula, De creatione hominis: quare non ſimul, ſed alter ex altero ſit creatus, diſſeritur xxxiij.quęſt.v.c. vlt.in prin. Quid ſit quod ad ſimilitudinem Dei dicitur homo creatus, de pœnitent.diſtinct.j.c.ſimilem.

LXXX. Regula, De Adamo. Hic natus eſt immortalis. de conſecratione, diſtin.iiij.c.placuit igitur.

LXXXI. Regula: In Adamo charitas fuit, antequã peccaret.de pœnitent.diſtinct.ij.c.tolle.c. quomodo c. princeps. c. quando Adam. c. primus homo. c. illa anima. c. ſimilem. c. ſapiens. c. ſed nec Adam. c. vt cognouerunt, in princ. & §. j.

De afflictione Dęmonum. LXXXII. Regula, De diabolo. Hic affligens homines ipſe plus affligitur. de pœnitent. diſtinct. j. c. poteſt fieri. §. ægritudo. & ibi gloſſa.

LXXXIII. Regula, De Lucifero, de pœnitent.diſtinct. ij.c.penult. §. hinc etiam diabolus.c. vlt. in prin. vſque ad §. charitas.

LXXXIIII. Regula, De iactantia & confidentia, vj. q.j.c. imitare xvj. q.j. c. reuertimini. §. ſi quis doctus. xxxij. q. v. c. ſi Paulus.

LXXXV. Regula, De conuerſione hominis, xxxij.q. ij.c. ancillam. §. fin. de pœnitent. diſtin.j.c. conuertimini, in prin.de pœnitent.diſt. vij.c.j. c.vlt. §. quod quamuis.

LXXXVI. Regula, De inconſtantia dictorum factorúmque, xxij.q. iiij.c. vnuſquiſque. §.fin.c. incommutabilis. c. non ſemper. c. magnæ. de pœnitent. diſt. j c. ſi agamus.c. quamobrem. Vide item.j̃.de pœnitentia, vſum eius.

LXXXVII. Regula, De lege & Euangelio, xxiij.q.iiij c. hæc autem. §. ex his omnibus, vſque ad fin.c.cum in lege.

LXXXVIII. Regula, De veteris & noui teſtamenti differentia, xxxj.q.j.c. ſi quia fuerit. §. ſed in veteri.

LXXXIX. Regula, De Auguſtino & Hieronymo, ij. q.vij.c. quanquam.

XC. Regula, De veneratione ſanctorum. Sine Papæ licentia

tia non licet aliquem pro ſancto venerari. ca. j. de reliquiis.

X C I. Regula: De nuptiis, carnibus & vino non abominandis cauetur Apoſtol.canon.50.&52.Vide item s̄. lib.j. ca. xvij.quæſt.iij. cauſa xv. cum ſequente. Hactenus, quid credendum vel docendum ſit, eſt oſtenſum. Sed & plures huiuſmodi regulas vide paſſim ſub ſuis ſpeciebus. vt de vnitate eccleſiæ s̄.lib. prox. cap.j.reg.ij.vbi de eccleſia tractatur. Sic etiam de euchariſtia, de baptiſmo, & aliis huiuſmodi locis quid credēdum vel docendum ſit, ſub ſingulis iſtis locis exponetur. Quid non ſit credendum, vide s̄. lib.j. cap. xvij. de hæreſi. Hæc de prima fidei quæſtione ſint dicta.

II. DE VI ET EFFECTV FIDEI.

I. Regula: Fides iuſtificat. Quæ regula approbatur per ea quæ propoſita ſunt s̄.quæſt.proxim.reg.xj.

I I. Regula: Fides operatur per dilectionem. de pœnitentia diſtinct.ij.cap.circuncifio.

I I I. Regula: Fides non deficit. d. diſtin.ij.cap. firmum. Concordant ea quæ habentur s̄.quæſt.prox.reg.lviij.

I I I I. Regula: Quod ex fide non eſt, peccatum eſt. 28. quæſt.j.cap.omnes.§.illud verò.de pœnitent.diſtinct. iij.cap. quærat.§.etſi fides deſit.

V. Regula: Sine recta fide non valent bona opera. xxiiij. quæſt.j.cap.odi ca.vbi ſana.

III. ACCIDENTIA FIDEI AC doctrinæ Chriſtianæ.

I. Regula: De ſymbolo prædicando cauetur de conſecrat. diſtinct.iiij.cap.ſymbolum.

I I. Regula: Laici de fide diſputare nō debent.c.quicunq; ij.§.inhibemus.de hæreticis, in vj.l.iij.C.de ſumma trinitate. Quibus de hac diſputare liceat

I I I. Regula: Sine authoritate Papæ nec noua religio conſtituenda, nec ordo nouus introducendus. cap. vltim. de religioſis domibus.cap.j.in prin.eod.tit.in vj.

I I I I. Regula: Ad fidem quatenus quis ſit cogendus, differitur xxiij.quæſt.v.cap.ad fidem.

DE SACRORVM LIBRORum lectione.

V. Regula: Ratio huius lectionis & vſus habetur diſtin. xxxviij c.ſicut.c.iuxta.c.qui ea. M.I.C.libro iij. cap.ij.reg.ij.

V I. Regula: Qui libri ſint legendi, vel non? definitur diſtinct.xv.cap.ſancta.§.iam nunc ſubiiciendum, vſque ad §.

cæterum.Apoſtol. canon.lxxxiiij.

VII. Regula: Quo tempore ſinguli libri legendi, definitur d.§.cæterùm, vſque ad fin.

VIII. Regula: Veterum librorum fides ex Hebræis, nouorum ex Græcis voluminibus petenda. diſtinct. ix. cap. vt veterum. Nouell. 146.

IX. Regula: Si quid parum rationabile in libris canonicis inuenitur: quid de eo cenſendum ſit, definitur d.diſtinct. ix.c.ego ſolis.& cap.ſi ad ſcripturas.

IIII. DE CONCIONIBVS, ET primùm de perſonis concionatorum.

I. Regula: De non ordinatis ad concionandum non admittendis cauetur cap.excommunicamus. xiij.§.quia verò. de hæreticis

II. Regula: De muliere ad concionandum non admittenda cauetur diſtin.xxiij. c.mulier.item De conſecrat. diſt. iiij.c.mulier.item c.noua quædam.x.de pœnitent.

III. Regula: De laicis ad concionandum non admittendis cauetur d.diſtinct.xxiij.c. mulier.§.laicis item De hæreticis cap.cum ex iniuncto.xij.& cap.ſicut.xiiij.

IIII. Regula: De monachis ad concionandum non admittēdis cauetur c.j.de capellis monachor.item xvj.q.j.c. de monachis.§.fin.c.monachus non.c.adiicimus.cap.hinc eſt.§. item illud.item c.vnico.§.perſonis quoque.de religioſis domibus, in vj. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi monachus in clericum fuerit ordinatus, xvj.q. j. c.ſunt nonnulli. §.fin.cū duob.cc.ſequētibus, vſque ad §.non eſt humilitatis. Altera exceptio eſt: Niſi monachus ſit canonicus regularis. c.quod Dei timorem.v.de ſtatu monachorum. Tertia exceptio eſt: Niſi diuina gratia intus commoniti monachi concionentur.xvj.q.j.c.placet rationabilis.§.oſtēdit ergo. Quarta exceptio eſt: Niſi monachi conſulantur ab aliis habitum monachalem ſuſcepturis.d.quæſt.j.cap.iuxta Calcedonenſis verſ.& à populorum.

V. Regula: De concionatoribus à ſolo epiſcopo ordinandis cauetur cap.j.de capellis monachor.

VI. Regula: Qualis debeat eſſe concionator definitur viij.quæſt.j.cap.oportet.

VII. Regula: Omnes ad audiendam concionem admittendi.

tendi.de conſecrat.diſtinct.j.cap.epiſcopus nullum.

VIII. Regula: Vt diligenter concionibus auſcultetur.j. quæſt.j.cap.interrogo.

IX. Regula: Vt ſtantes Euangelium audiant, de conſecrat.diſtinct.j.cap.apoſtolica.

X. Regula: Ne ante finitam concionem,& miſſarum ſoſolennia peracta exeant, cauetur d.diſtinct. j. cap.omnes fideles,cum duobus cc.ſequentibus.Apoſtol.canon.ix.

XI. Regula, De admonendo in concionibus populo, vt decimas & alia eccleſiæ fideliter ſoluant. cap. j. de decimis, in vj. Clement.cupientes. iij. §.illos etiam, vſque ad finem. de pœnis.

XII. egula: De admonendo in concionibus populo, vt operas ſibi inuicem exhibeāt,cauetur xj. q.j.c.te quidem §. fin.cum c.ſequente Sicut. Hæc de concionibus:de quibus tamen vide plura s̄.lib. proxim. cap. xj. de præſbyteris & de parochis.

V. DE ORATIONIBVS.

I. Regula: Vt oratio Dominica matutinis & veſpertinis ſubiungatur, cauetur de conſecrat.diſtinct.v.cap.id ſemper.

II. Regula: Vt præmittatur præfatio Surſum corda, de conſecrat.diſtinct.j.cap.quando.

III. Regula:Non verbis tantùm,ſed & corde orandum, de conſecrat.diſtinct.v.cap.non mediocriter. & d.c. quando.

IIII. Regula: In oratione genua flectenda,vel proſtrato corpore orandum. Quæ regula ipſo quidem iure ſubſiſtit. Cui concordat xxvj.q.vij.c.ſacerdos. §.diebus etiam remiſſionis.verùm eius exceptio prima hæc eſt:Niſi in die Dominico, & per omnes dies Paſchæ vſque ad Pentecoſtem. diſt. xxx.c.vlt.§.ſimiliter.diſt.lxxvj.c. ſcire debet,in prin. verſ.neque ad exorandum.item De conſecrat.diſt.iij.cap.quoniam.

V. Regula, De oratione pro ſæculari poteſtate habenda, de conſecrat.diſt.j.cap.de hymnis.§.componuntur.

VI. Regula,De orando pro mortuis.d.diſt.j.c.viſum.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi pro crimine. vltimo ſupplicio ſint affecti. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit,verùm eius replicatio eſt: Niſi pœnitētiam in vita egerint.xiij.q.ij.c.quæſitum.Altera exceptio eſt:Niſi in furto vel latrocinio deprehenſi occiſi ſunt.d.q.ij.cap.penult.& c.fures ij. de furtis. Tertia exceptio eſt: Niſi ſeipſos occiderint. xxiij.quæſt. v.c.placuit. Quarta exceptio eſt: Niſi clerici in bello, Pro quibus orandum.

bello rixa,aut gentilium ludis deceſſerint. xxiij.q.viij.c.quicunque. Quinta exceptio eſt: Niſi excommunicati ante abſolutionem fuerint mortui.Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ annotata ſunt s̄. lib.j.cap.viij. quæſt.x. reg.xviij. Sexta exceptio eſt: Niſi non fuerint baptizati. Hæc exceptio diſtinguitur in eo qui in confeſſione nominis Chriſtiani mortuus eſt,cap.apoſtolicam. ij. de præſbytero non baptizato.

VII. Regula: Oratio Dominica delet leuia peccata. de pœnitent.diſtinct.iij.cap.de quotidianis. Niſi à peccato non deſiſtatur.d diſtinct.iij.cap.nihil prodeſt,in prin. xxiiij.q.j.c. odi. Plura de hac exceptione vide s̄. quæſt. j. reg. xxxv. except.generali xij.

VIII. Regula: Coniunx ſine conſenſu coniugis orationi vacare non poteſt.xxxiij.quæſt.iiij. ca.nec vxorem. §.hæc autem. cap.apoſtolus. Plura de hac regula vide j̄. de debito coniugali, in princ.

IX. Regula: Ne cum excommunicato vel clerico depoſito preces coniungantur,cauetur Apoſtol.canon. x.cum ſequente. Nec cum hæretico. Apoſtol.canon.xliiij.& lxiij.

X. Regula, De oratione quæ dicitur in ſecreta in feſto S. Leonis immutata, cap. cum Marthæ. vj. §. tertio loco de celebrat. miſſar. Hæc de orationib.

DE DIVINIS OFFICIJS & ſacris myſterijs.

Cap. II.

I. A QVIBVS DIVINA OFFICIA & ſacra myſteria peragenda?

PRIMA regula: De non ordinato cauetur c.j.de clerico non ordinato.item xvj.q.j.c.generaliter.§.fin.& cap. cunctis, in prin.item De conſecrat.diſtin.j.c.j.§.ſi autem,vt legitur.cap.ſicut non,in prin.c.hic ergo.verſ.aut ab epiſcopo.

II. Regula: De ſuſpenſo vel depoſito cauetur cap.j.cum quinque cc.ſequentibus. item c. penult.& vltim. de clerico excommunicato.

III. Regula: De concubinario vel fornicario cauetur cap.veſtra.vij.& cap.vlt.de cohabitat.clericor.

IIII. Regula: De eo cui manus mutilata eſt cauetur c. præſby-

præſbyter.ij.de clerico ægrotante.

V. Regula: De leproſo cauetur cap. de rectoribus. iij. & cap.tua nos iiij.eod.tit.

VI. Regula: De eo qui cum mulier rem habuit præcedente nocte, à ſacris myſteriis arcendo. xxxiij. quæſt.iiij.in prin.cum duob cc.ſequentib.

VII. Regula: De eo qui per ſomnum ſibi viſus eſt coire, diſſeritur diſtinct.vj.per totam.

VIII. Regula: De eo qui in crimen lapſus eſt, cauetur c.vlt.de tempor.ordinat. diſtinct.50.cap.ſi poſt,in princ. cap. qui ſub.cap.præſbyteros.

IX. Regula: De Simoniacis & aliis hæreticis cauetur j. q.j.c.fertur.cap.ſicut.c.a. ſi præſbyter.§.quod autem,cum ſequentibus,vſque ad c.intra catholicam. Obiicitur d.q.j.cap. ſi iuſtus,cum cc. ſequentibus, vſque ad cap.remiſſionem. §. ſed notandum. Solutio per diſtinctionem ſubiicitur d.§.ſed notandum, cum ſequentib. vſque ad c. hi quoſcunque. Sed & concordat huic ſolutioni d.quæſt.j.cap. viliſſimas.§. patet. item cap.per Eſaiam.§.ſed obiicitur.

X. Regula, De valetudinario.vij.quæſt.j. cap. illud. §.fin. quæſt.ij.in prin.cum ſequentib.vſque ad quæſt.viij.

XI. Regula: De non ieiuno cauetur vij. quæſt. j. cap.nihil. §.nullus.

XII. Regula, De eo qui idolis ſacrificauit. diſtinct. 50. cap.præſbyteros.

XIII. Regula: De monachis cauetur Clement.j.de priuilegiis.item xvj.q.j.in prin. cum ſequentibus,vſque ad cap. monachus.item d.q.j.c.alia cauſa. c. placuit,cum ſequentib. vſque ad c. qui verò. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi monachus factus ſit clericus.d. q. j.c. ſi quis monachus. Vide item ſ.c.prox. de concionibus,reg.iiij.except.j. Altera exceptio eſt:Niſi monachus præſbyter ſit factus .d. q.j. cap. adiicimus.§.monachi autem.item c.doctus,cum ſequentib. vſque ad c.ſic viue.item c.ſi quis monachus. c.in parochia.c. placet rationabilis. §. ecce ſufficienter, vſque ad fin. Tertia exceptio eſt: Niſi ſibi inuicem monachi miniſtrent. xvj.q.j. cap.j.§.quamobrem.verſ.niſi ſibi inuicem. Quarta exceptio eſt: Niſi in monaſterio diuina celebrent.d.quæſt.j.cap. Agapitus.cap.vbicunque.

XIIII. Regula: De iis qui malis moribus prædıti ſunt. Hi diuina officia celebrare nō prohibentur, nec inde offen-

diculum eſt ſumendum.j.q.j.c.ſignificaſtis,cum ſequentibus, vſque ad c.ſacerdotes.Contradicit d.q.j.cap.ſacerdotes,cum ſequentib.vſque ad c.interrogo.item c.neque poteſt,in prin. Soluit Gratianus hanc contrarietatem d.cap.neque poteſt.§. cum vita,vſque ad ca. baptizandis. Plura de hac regula vide j.c.prox.de ſacramentis in genere ex perſona miniſtrantis.

X V. Regula: Sacra miniſteria à quo cœpta ſunt, perfici debent. vij.quæſt.j.cap.nihil contra.§.non tamen quod naturæ.§.nullus.poſt.item De conſecrat.diſtinct.j.cap.nullus epiſcopus.§.cum verò ingreſſus.

II. QVI AD SACRA MYSTERIA admittendi?

I. Regula: De excommunicatis & interdictis ad diuina non admittendis cauetur c.in Lateranenſi.xxxj. in prin.verſ. nec excommunicatos.de præbendis,c.cum & plantare. iij. §. excommunicatos. de priuilegiis. cap.is qui. xviij. in prin.de ſentent.excom.in vj.Concordant item ea quæ habentur ſ̃.lib. j.cap.viij.q.x.reg.xxij.&.cap.ix.q.iiij.reg.j.

III. VBI DIVINA OFFICIA celebranda?

I. Regula: In oratoriis vel ædificiis priuatis orare quidem licet, alia autem officia diuina peragere non licet. de conſecrat.diſtin.j.c.j.§. ſi enim Iudæi. verſ.& non in aliis.& §.fin.c. ſicut non alij.c.hic ergo.c.vniquique,cum cap.ſequente Clericos.M.I.C. lib.iij.cap.vij.de ſacrificiis, reg.ij. Excipiuntur hoſpitalia propter conſuetudinem, Clement.quia contingit. ij. §.fin.de religioſis domibus. Excipitur item cauſa neceſſitatis d.c.j.§.ſi enim Iudæi.verſ.& hæc ſi ſumma.& d.cap.ſicut non alij.verſ.niſi ſumma coegerit. & verſ.niſi pro ſumma.

II. Regula: In eccleſia polluta diuina officia non celebranda.c.is qui.xviij.in prin.de ſententia excom.in vj.

III. Regula: In locis interdictis diuina officia non celebranda,per ea quæ propoſita ſunt ſ̃.lib.j.c.ix.q.iiij.reg.j.

IIII. QVANDO ET QVO ordine diuina officia celebranda?

I. Regula: De horis canonicis, quæ ſint, & quæ illarum ſit ratio, explicatur ca.j. in prin.item verſ. propheta dicente, vſque

vſque ad fin. de celebrat. miſſar.

I I. Regula: Vt horæ canonicæ ſtudioſè ac deuotè obſeruentur, cauetur d. ca.j. in prin. & c. dolentes. ix. eod. tit. item Clement.j. eod. tit. De obſeruatione horarum canonicarum.

I I I. Regula: Vt ordo in diuinis officiis celebrandis æqualiter ab omnibus obſeruetur, cauetur ac declaratur de conſecrat. diſtinct. v. cap. conuenit. Concordat j̃. quæſt. proxi. reg. iij.

I I I I. Regula: Ordinem, quem metropolitani tenent, comprouinciales eorum obſeruare debent. de conſecra. diſt. j.c. altaria. §. ad celebranda.

V. Regula: Clerici commenſales domeſtici cardinalium & epiſcoporum poſſunt ſe illis in diuinis officiis celebrandis coaptare. Clement. dignum. ij. de celebrat. miſſarum.

V. MODVS ET ADIVNCTA diuinorum officiorum celebrandorum.

I. Regula, An cantando diuina celebrari poſſint? Deciditur quòd ſic, de conſecrat. diſtin. j. cap. de hymnis, cum cap. ſequente Hi duo.

I I. Regula, De laſciua melodia in cantando vitanda, ca.j. de vita & honeſtate clericor. in extrauag. comm.

I I I. Regula: Vt omnes vnum & eundem modum ac ordinem in ſpallendo ſeruent, cauetur diſtinct. xij. cap. penult. & vlt. Concordat s̃. q. prox. reg. v.

I I I I. Regula: In cœna Domini Gloria in excelſis Deo cantanda. de conſecrat. diſtin. j. c. porrò Gloria.

V. Regula: Surſum corda in præfatione dicendum. d. diſt. j. cap. quando autem.

V I. Regula: De nouem præfationibus miſſarum cauetur d. diſt. j. c. inueniemus. Additur decima diſt. lxx. c. vlt. §. fin.

V I I. Regula: In die reſurrectionis, Pentecoſtes, & aliis diebus quid quantúmque canendum vel legendum ſit, definitur De conſecrat. diſt. v. c. in die reſurrectionis.

V I I I. Regula: Vt celebrans diuina officia ſemper habeat alium adiunctum, qui eo deficiente vices eius ſuppleat, de conſecrat. diſtinct. j. cap. vt illud. cap. epiſcopus. c. iubemus. cap. hoc quoque. item vij. quæſt. j. cap. illud diuini, cum c. ſequente Nihil contra.

I X. Regula: Vt laici à clericis loco ſint ſeparati, & ne laici ad altare accedant, vel præſbyterium ingrediantur, ca. j.

de vita & honeſtate clericor.c j.§. fin. de cohabitat. clericor. item De conſecrat.diſt.ij.c.ſacerdotum.

X. Regula: Ne ſine igne & aqua ſacrificetur.c.vlt.de celebrat miſſar.

X I. Regula: De ſale cœleſti in ſacrificiis offerendo cauetur De conſecrat.diſt.iiij. c.ſal cœleſtis.

VI. EVENTVS DIVINORVM officiorum.

I. Regula: De effectu ſacrificiorum differitur xxiij.q.ij.c. tempus.§.cum ſacrificia.vſque ad §.de obſeruatione.

I I. Regula: Ne aliquid pro diuinis officiis detur vel exigatur, cauetur j.q.j.cap. baptizandis, cum ſequentibus, vſque ad c.ſtatuimus decretum.

I I I. Regula: Diuinis peractis ægroti viſitandi, poſtea exeundum ad opus rurale. cap.j. §. deinde peractis. de celebrat.miſſarum.

VII. DE MISSA SEQVVN-tur ſpecialia.

I. Regula, De origine miſſæ, habetur De conſecrat.diſt. j.cap Iacobus.

I I. Regula, De cauſa miſſæ & vſu, habetur ca.cum creatura.xj de celebrat.miſſar.

A QVIBVS MISSA SIT celebranda?

I I I. Regula: Ab epiſcopis, non corepiſcopis, nec aliis non ſacratis miſſa celebranda.de conſecrat.diſt.j.c.j§.ſi enim Iudæi. verſ.ab epiſcopis.c.ſicut non alij, in prin.c.hic ergo.

I I I I. Regula: A diacono miſſa non celebranda. cap. ex literis.ij.de clerico non ordin.

V. Regula: A concubinario miſſa non celebranda. cap. nullus, cum c.ſequente Præter, in prin.vſque ad §.præcipientes.diſtin. xxxij. Obiicitur ſimul & obiectio ſoluitur d. cap. præter.§.verùm principia.

V I. Regula: Ab eo qui in mortali crimine conſtitutus eſt, miſſa non celebranda.cap.de homine.vij.de celebratione miſſarum.

V I I. Regula: A ieiuno miſſa eſt celebrãda, non ab ebrio, qui nondum crapulam concoxit.de conſecrat.diſtinc.j.cap. ſacramenta. item cap. ſi conſtiterit. xij. de accuſationibus.

V I I I. Re-

VIII. Regula: A Simoniaco miſſa celebranda non eſt. c.tanta.vij.§.item omnis.de Simonia.

VBI MISSA SIT CELEBRANDA?

IX. Regula: Non niſi in ſacratis locis miſſa eſt celebranda. de conſecrat. diſtin. j.in prin.& c.j.§.ſi enim Iudæi.verſ.& non in aliis.c.ſicut non alij.c.miſſarum.ca.hic ergo.ca.nullus præſbyter. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi neceſſitas exigat alio loco miſſam celebrari. d diſtin.j.in princ. verſ.abſque magna neceſſitate.& d.verſ.& non in aliis.ibi: & hæc ſi ſumma.item d.c.ſicut non alij.verſ.niſi ſumma.& verſ. niſi pro ſumma. Huius exemplum proponitur d.diſtinct.j.c. concedimus. Altera exceptio eſt: Niſi epiſcopus in altari viatico miſſam celebret, vel celebrari ſibi faciat. cap. vlt.de priuileg.in vj.Tertia exceptio eſt: Niſi in oratoriis priuatis. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur De conſecrat.diſtin.j.c.ſi quis etiam. Diſtinctioni concordat d.diſtin. j.c.vnicuique,in fine.

X. Regula: In monaſterio miſſa celebranda non eſt.xviij. q.ij.c.abbas in monaſterio. verſ. neque ab epiſcopo. c.abbatem cuilibet,in fine.c.luminoſo.Contradicit d.q.ij.c.dudum. verſ aut ſi fortè ad peragenda.item c.penult.§ fin.

XI. Regula: Non in eodem altari præſbyter miſſam celebrare debet, in quo epiſcopus eo die celebrauit. de conſecrat.diſtin.ij.c.vlt.

XII. Regula: Vbi paganus ſepultus eſt,miſſam celebrare non licet.de conſecrat.diſt. j.c. eccleſiam.

XIII. Regula: Non ſuper monumentis mortuorum miſſa eſt celebranda. d.diſtinc.j.c. non oportet.

XIIII. Regula: Miſſæ priuatæ in loco publico non ſunt celebrandæ.d.diſtin.j. c. & hoc attendendum.

XV. Regula. Tam in metropolitana, quàm in aliis eccleſiis miſſa eſt celebranda. de conſecrat.diſtin. ij.c.inſtitutio.

XVI. Regula: Vbi epiſcopus tenetur chriſma conficere, ibi miſſam quoque eo die celebrare debet, non alibi. c.te referente. xij. de celebratione miſſarum.

QVANDO MISSA CELEBRANDA?

XVII. Regula: Ante horam diei tertiam miſſa non eſt celebranda Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur.

De conſecrat. diſt. j. c. nocte ſancta. c. & hoc attendendum. verſ. quæ hora tertia. Contradicit d. diſt. j. c. neceſſe eſt. verſ. niſi prima diei parte.

QVOTIES MISSA CELEBRANDA?

XVIII. Regula: Non niſi vna miſſa ſingulis diebus ab vno ſacerdote eſt celebranda. de conſecrat. diſt. j. c. ſufficit. item De conſecrat. miſſarum c. conſuluiſti. iij. & c. te referente. xij. in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi in die natiuitatis. Quæ exceptio approbatur d. c. conſuluiſti. iij. verſ. excepto die natiuitatis. Cui concordat d. c. nocte ſancta. Altera exceptio eſt: Niſi neceſſitas aliud ſuadeat.. Quæ exceptio approbatur d. cap. iij. verſ. niſi cauſa neceſſitatis.

QVOMODO MISSA CELEBRANDA?

XIX. Regula: Ad modum metropolitanæ eccleſiæ in aliis quoque eccleſiis miſſa eſt celebranda. de conſecrat. diſt. ij. c. inſtitutio.

ANTECEDENTIA.

XX. Regula, De alterius parochiano prius ab eccleſia eiiciendo, ix. q. ij. c. indominicis, cum c. ſequente Nullus.

ADIVNCTA MISSÆ.

XXI. Regula: De habitu miſſificantis cauetur diſt. xxiij. c. eccleſiaſtica. Etiam ſine pallio & ſandalis miſſa celebrari poteſt. ca. vltim. de authoritate pallij.

XXII. Regula: De verbis canonis miſſæ, quæ ab Euangeliſtis dicta non fuerunt. c. cum Marthæ. vj. in prin. vſque ad §. quæſiuiſti. de celebratione miſſarum.

XXIII. Regula, De iis quæ in miſſa ſunt decantanda, habetur c. conſilium. iiij. d. tit. item De conſecrat. diſtinct. j. cap. porro gloria.

XXIIII. Regula: De nouem præfationibus miſſæ cum adiecta decima vide ſ. quæſt. v. reg. vj.

XXV. Regula De precibus tempore miſſæ perorandis, habetur c. vnico, de celebrat. miſſar. in extrauag. com.

XXVI. Regula. Vt pro defunctis oratio habeatur, de conſecrat. diſt. j. c. viſum. Huius regulæ exceptiones vide ſ. cap. prox. quæſt. v. reg. v.

XXVII. Regula: De nõ recitandis nominibus eorũ, pro quibus oratio fit cauetur d. c. viſum. §. fin. cum cap. ſequente.

XXVIII.

XXVIII. Regula: De denunciandis feſtiuitatibus cauetur De conſecrat.diſt.iij.in princ.

XXIX. Regula: De miſſa ſingulis diebus audienda cauetur c.quidam.ij.de celebrat.miſſarum.

XXX. Regula: Vt auditores ſemper aliquid offerant, cauetur De conſecrat.diſt.j.cap.omnis Chriſtianus.

XXXI. Regula: Clericus baculo aut capite velato ad celebrandum miſſarum ſolennia ne ingrediatur, cauetur d. diſtin.j.c.nullus epiſcopus,in prin. Hæc de miſſa: de qua tamen vide plura in præcedentibus de diuinis officiis,& ſ.cap. proxi.de concionib.& de orationibus.

DE SACRAMENTIS.
Cap. III.

I. DE SACRAMENTIS IN GENERE.

PRIMA regula, De definitione ſacramenti, habetur j. quæſt.j.cap. multi ſæcularium.§.ſacramentum.de conſecrat. diſtinct.ij.'cap.ſacrificium. Declaratur d. diſtinct.ij. cap.ſignum.

II. Regula, De ratione nominis, habetur d.cap.multi.§. ſunt autem ſacramenta.verſ.quæ ob id ſacramenta, vſque ad verſ.quæ ideo fructuoſa.item d.diſtinct.ij.c. qui manducant. §.iſta ideo dicuntur ſacramenta.

III. Regula, De diuiſione ſacramentorum in ſacramenta neceſſitatis & dignitatis, habetur j.quæſt.j. cap. remiſſionem.§.ſed notandum eſt.

IIII. Regula: Species ſacramentorum enumerantur d. q.j.c.multi ſæcularium.§.ſunt autem ſacramenta.

V. Regula: Omnia ſacramenta crucis ſignaculo perficiuntur.de conſecrat.diſt.v.c.nunquid non.

VI. Regula, De ſacramentis non iterandis, cap.j.& cap. preſbyter.iij.de ſacramentis non iterandis.item diſtin.lxviij. in prin.cum duob.cc. ſequentibus.j. quæſt.vij. cap.etſi illa.§. breuiter,cum duob.cc.ſequentibus. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi ſacramentum ab eo ſit adminiſtratum,qui eius adminiſtrandi ius non habet. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ iam propoſita ſunt. vide item de regula propoſita infrà in ſacramento baptiſmatis.reg.lx.

VII.Regu-

VII. Regula, De effectu ſacramentorum. Spiritus ſanctus ſacramentorum effectum latenter operatur.j.quæſt.j.c. multi ſæcularium.§.ſunt autem ſacramenta.verſic.quæ ideo fructuoſè.Huius regulæ exceptio prima videtur: Niſi is qui ſacramenta adminiſtrat,malus ſit, vel non idoneus, aut ius adminiſtrandi ea non habeat. Hæc exceptio reprobatur j.q. j.cap.ſi iuſtus, cum ſequentibus, vſque ad cap.remiſſionem. §.ſed notandum.item d. quæſt.j. cap. intra catholicam, cum ſequentibus,vſque ad cap.ita ſit verbum.item d.quæſt.j.cap. cum ſcriptura,cum ſequētibus,vſque ad c.ſacerdotes. Contradicit d.q.j.c.ſacerdotes,cum ſequentib. vſque ad c.neque poteſt.§.cum vita. Soluitur hæc obiectio d.§.ſed notandum, cum ſequentib.vſque ad c.hi quoſcunque.item ſoluitur d.q. j.cap.villiſſimus.§.patet ergo.& d.§. cum vita,cum tribus cc. ſequentibus. Concordat item huic ſolutioni diſt.xxxij.cap. præter.§.verùm principia.item xv.q.viij.cap.j.& cap.penult. Planè admittitur exceptio propoſita in Simoniacis & aliis hæreticis,d.q.j.c.fertur.c.ſicut.c.ſi preſbyter.§.quod autem, vſque ad c.maledicam.§. hoc ergo. item xxiiij.q.j. cap. ſubdiaconus.§. fina. Huius replicatio prima eſt: Niſi in extremis poſitus ab hæretico pœnitentiam acceperit.d. xxiij.q.j. cap.ſi quem. Altera replicatio eſt: Niſi baptiſma ab hæretico acceperit. Quæ replicatio approbatur per ea quæ habentur j.de ſacramento baptiſmatis,reg lx.excepr.j.cum ſequētibus. Hæc de prima exceptione. Altera exceptio eſt: Niſi laicus ſacramenta adminiſtret. Quæ exceptio approbatur d.cap.ſubdiaconus.§.fina. Tertia exceptio eſt: Niſi indignus ſit is qui ſacramentum accipit. Quæ exceptio approbatur j.quæſt.j.cap.quod quidam.§.ex his, vſque ad fin.cap. per Eſaiam.

VIII. Regula: Ne pro ſacramentis aliquid exigatur,caueтur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.prox.q.vj.reg.ij.

IX. Regula: De iniuria ſacramentis illata vindicanda cauetur xxiij.quæſt.v.cap.ſi propterea.

II. DE EVCHARISTIA.

De veneratione ſacramenti Euchariſtiæ.

Hæc de ſacramentis in genere dicta ſunt: nunc de iiſdem in ſpecie dicetur,& primùm de ſacramento euchariſtiæ.

I. Regula: Inter omnes oblationes hos ſacramētum præcellit,& ab omnibus venerandum eſt. de conſecrat. diſt.ij.c. nihil in ſacrificiis.cap.vtrum.§.intra ſanctam.

II. Regula,

II. Regula, De nomine & nominis ratione, habetur j.q. j.cap.multi.§.ſunt autem ſacramenta, verſi.cuius panis.

De vſu huius ſacramenti.

III. Regula: Ratio & vſus Euchariſtiæ proponitur cap. j.§.vna verò eſt.verſi. cuius corpus & ſanguis.de ſumma trinitate.item Clement.j.§.tranſiturus de reliquiis ſanctorum. item De conſecrat.diſt.ij.c.quia corpus, c.quia paſſus. c.cum frangitur.c.quia morte.c.ſemel immolatus.c.in Chriſto.cap. corpus.c.iteratur.c.quid ſit ſanguis.§.prouidens enim.

IIII. Regula: Simile huius ſacramenti eſt Manna & aqua in deſerto.de conſecrat.diſtin.ij.cap.inquit Apoſtolus. Aliud ſimile habetur d.diſtin.ij.cap.accipite.

V. Regula: Proprium. Chriſtus ipſe comedens comeditur.d.diſt ij.c.nec Moyſes.c.ſacerdos.

VI. Regula: Partes huius ſacramenti ſunt viſibile & inuiſibile.d.diſtin.ij.cap.hoc eſt quod.

De partibus ſacramenti Euchariſtiæ.

VII. Regula, De conficiendo ſacramento Euchariſtiæ. Non niſi à ſacerdote ordinato conficiendo.cap.j.§.vna verò. verſic.& hoc vtique. de ſumma trinitate. Et plus vini quàm aquæ ſumendũ.c.perniciοſus.xiij.de celebrat.miſſarũ. Plura de hoc ſacramento conficiẽdo vide j.reg.xiiij.cum ſequent.

VIII. Regula: A quibus ſunt contrectanda ac cuſtodiẽda ſacramenta Dominica, cauetur de conſecrat.diſt.ij.c. tribus gradibus, in prin.

DE SACRAMENTO EVCHARIſtiæ offerendo ac ſumendo.

A QVIBVS OFFERENDVM.

IX. Regula: Vt per ſe, non per alium ſacerdos Euchariſtiam offerat, cauetur De conſecrat.diſtin.ij.cap.peruenit.

X. Regula: Vt ieiunus offerat, cauetur De conſecrat.diſtinct.j.cap.ſacramenta altaris.

XI. Regula: De malis, an etiam ij cum effectu poſſint offerre euchariſtiam, dictum eſt ſ. eod.cap.quæſt.j.reg.vij. except.j.

XII. Regula, De hæreticis. Ab his non ſumendum.xxiiij. quæſt.j.cap.penult.in princ.& cap.vlt.

QVIBVS OFFERENDVM, ET à quibus ſumendum eſt?

XIII. Regula: Omnibus regulariter offerendum, & ab

omnibus ſumendum eſt.de conſecrat. diſtinc.ij.cap.peracta. cap.ſi non ſunt.cap. & dixit. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi excommunicatis,interdictis vel dignis excommunicatione. Quæ exceptio approbatur d.cap.ſi non ſunt.& d.diſtin.ij.cap.in cœna.verſi. exceptis iis. cap.epiſcoporum. viij.verſi.aut excommunicatos publicè. de priuilegiis, in vj. Altera exceptio eſt: Niſi magis, hiſtrionibus & ſimilibus non pœnitentibus. Hæc exceptio approbatur d.diſtin.ij.cap. pro dilectione. Vide inſuper j.reg xxix. Tertia exceptio eſt: Niſi exteris.d.diſtinct.ij.cap.tribus gradibus.§. præcipimus etiam. Quarta exceptio videtur in malis. Sed hæc exceptio reprobatur d.diſtinct.ij.cap.non prohibeat.cap. penult.item diſtin.iiij.ca.eſt vnitas. Quinta exceptio eſt: Niſi ei qui proxima nocte cum vxore concubuit.xxxiij.quæſt.iiij.c.j. Concordat j.reg.xxviij. Cuius replicatio eſt: Niſi procreandæ ſobolis cauſa concubuit.d.q.iiij.cap.vir cum.§.ſi quis verò. Sexta exceptio videtur: Niſi eiſqui proxima nocte viſus ſibi eſt coire. Hæc exceptio reprobatur diſtinct.vj.in prin.cum ſequentibus. Septima exceptio eſt: Niſi mulieri menſtruo laboranti. Hæc exceptio iure antiquo approbata, iure nouo reprobatur diſtinct.v.in prin.§.item mulier quæ.& cap.vlt.§. ſanctæ quoque. Octaua exceptio eſt: Niſi non ieiunis.de conſecrat.diſtinct.j.cap.ſacramenta altaris. & diſtinct.ij.cap. liquidò. Nona exceptio eſt: Niſi hæreticis. xxiiij.quæſt.j.c. penult.in princ.& cap.vlt.

QVID ET QVANTVM OFFERENDUM AC ſUMENDUM EST?

XIIII. Regula: Panis & vinum aqua permiſtum offerendum.de conſecrat.diſt.ij.in prin. cum ſequentibus, vſque ad c.didicimus.item c.cum omne.§. ſed ſi neceſſe ſit, vſque ad finem.c.in calicem. Aqua tamen vinum ſuperare non debet.c.perniciosus.xiij.de celebrat.miſſarum.

XV. Regula: Præter iſta tria nihil offerendum. d. diſt.ij. cap.non oportet.c.in ſacramento. Apoſtol.canon.iij. Diſtinguitur d.cap.iij.verſi,excepto nouo.

XVI. Regula: Non panis fermentatus, ſed hoſtia debet offerri.c.vlt.de celebrat.miſſarum.

XVII. Regula: Vuæ non offerendæ vel immiſcendæ.d. diſtin.ij.cap.didicimus.c.cum omne.§.nam quod de expreſſo. Diſtinguitur Apoſtol.canon.iij.verſi.excepto.

XVIII.

XVIII. Regula: Ne lac pro vino offeratur, neque euchariſtia intincta vel quid ſimile, caueturd.c.cum omne, in prin.vſque ad §.ſed ſi neceſſe.d.cap.iij.

XIX. Regula: Ne panis ſine vino & aqua offeratur.d. diſtinct.ij.cap.comperimus.

XX. Regula: Non plures, ſed vna hoſtia offerenda, in quibus ſingulis totus ac integer eſt Chriſtus.d. diſtinct.ij.ca. in Chriſto.cap. quid ſit ſanguis.§. tanta eſt eccleſiæ.cap.ſinguli.cap.vbi pars.

XXI. Regula: Tantum offerendum, quantum populo ſufficere poteſt.de conſecrat.diſtin.ij.c.tribus.§.tanta.

EXPLICATIO EVCHARISTIÆ & verborum eius.

XXII. Regula: Quid ſit Chriſtum manducare & ſanguinem eius bibere, declaratur De conſecrat. diſt.ij.c.quid eſt Chriſtum.c.vt quid paras.c.qui manducant.

XXIII. Regula: Aqua cum vino tranſſubſtantiatur in ſanguinem.c. cum Marthæ.vj. quæſiuiſti etiam. de celebrat. miſſar. Non in pituitam.c.in quadam.viij.eod.tit.

XXIIII. Regula: Species, non ſubſtantia panis & vini offertur.de conſecrat.diſtin.ij. cap.ſpecies.c.quia corpus.ca. panis & calix.c. ante benedictionem.c. panis.c.omnia c.corpus.cap.in Chriſto.§.fin.

XXV. Regula: Verum corpus & verus ſanguis Chriſti offertur.d.diſtinct.ij.cap.in quibus, cum ſequentibus, vſque ad c.prima quidem, item c.panis eſt.c.corpus.c.non omnis.c. ſicut Iudas.c.reuera.c. vtrum ſub figura.c.quid ſit ſanguis.c. omnia.c.corpus.c.neceſſariè.c.in Chriſto.§.de naturali enim. §.fin.c.ſicut eſt.c.tunc eis.c.corporeum.c.acceſſerunt.

XXVI. Regula: Non carnaliter, ſed ſpiritualiter offertur corpus & ſanguis Chriſti.d.diſtinct. ij.ca. prima quidem. cap.non hoc corpus.cap.quid eſt Chriſtum.ca.hoc eſt quod. cap. dupliciter.cap. qui manducant.cap.de hac quidem.cap. in illo ſacramento.cap.ſi credis. Quomodo autem ſpiritualiter corpus Chriſti ſit accipiendum, declaratur d.diſtinct.ij. cap.credere.c.panem.

XXVII. Regula: Quare tres partes fiant ex corpore Chriſti, explicatur diſtinctio.ſecunda. cap.triforme. Plures huiuſmodi explicationes vide infra regula quadrageſimaoctaua, cum ſequentibus.

QVOMO

QVOMODO EVCHARISTIA OFFEREnda & ſumenda ſit? item antecedentia & adiuncta.

XXVIII. Regula: Ab vxore abſtinendum tribus, quatuor aut octo diebus antè, ab eo qui communicaturus eſt. d. diſtin. ij. cap. omnis homo. cap. tribus. §. fina. Vide item ſ. reg. xiij. excepr. v.

XXIX. Regula: Probet ſe prius quàm ſumat. d. diſtinct. ij. cap. qui ſcelerate. c. timorem decet.

XXX. Regula: Prius dimittendum debitoribus. d. diſt. ij. cap. panem.

XXXI. Regula: Pura conſcientia euchariſtia offeren da, & pura mente ſumenda, depoſita voluntate peccandi. d. diſt. ij. c. nihil in ſacrificiis. ca. quotidie. c. qui ſcelerate.

XXXII. Regula: Vt in eleuatione hoſtiæ, vel cum eam præſbyter ad infirmum defert, populus ſe reuerenter inclinet, c ſanè cũ. x. §. ſacerdos verò quilibet de celebrat. miſſar.

XXXIII. Regula: Cùm euchariſtia defertur ad infirmum, deferri debet in decenti habitu, & cum lumine. d. c. ſanè cum. x. §. quam in decenti.

XXXIIII. Regula: De inſtrumento ſeu poculo in quo eſt offerenda, dictum. ſ. lib. prox. cap. vlt reg. xxxiiij.

XXXV. Regula. Vt nihil ad altare præter oleum in cãdelabro & incenſum oblationis tempore admoueatur. Apoſtol. canon. iij. in fine.

QVANDO ET QVOTIES EVCHARIſtia offerenda ac ſumenda ſit?

XXXVI. Regula: In Paſcha, Pentecoſte, & Natali Domini præcipuè offerenda ac ſumenda eſt. de conſecrat. diſt. ij. c. etſi non frequentius. c. ſæculares. ca. omnis homo. item De pœnitent. c. omnis vtriuſque. xij. verſ. ad minus in paſcha.

XXXVII. Regula: Biduo ante Paſcha non offertur. de conſecrat. diſt. iij. c. ſabbatho. §. quod vtique.

XXXVIII. Regula: Etiam in cœna Domini euchariſtia ſumi poteſt. de conſecrat. diſtinct. ij. c. in cœna.

XXXIX. Regula: Quotidie poteſt accipi. d. diſt. ij. c. quotidie. c. ſi quotieſcunque.

XL. Regula: Omnibus diebus Dominicis ſumi poteſt. d. c. quotidie, in prin.

XLI.

XLI. Regula: Ter ad minus ſingulis annis communicandum. d.diſtin.ij.c. etſi non frequentius. aut ad minimum ſemel.cap.omnis vtriuſque.x'j.de pœnitent.

XII. Regula: Quiſque ſacerdos, quoties miſſam celebrat, toties euchariſtiam ſumat.de conſecrat. diſtinct.ij.cap. peracta.cap.relatum.

EVENTVS ET CONSEQVENTIA Euchariſtiæ.

XLIII. Regula, De eo quod ſupereſt conſumendo, & ab eo qui detulit communicando.d.diſtin.ij.c tribus.§.quod ſi remanſerint.item De celebrat. miſſæ cap.ex parte. v.& ibi' gloſſa. Apoſtol.canon.viij.

XLIIII. Regula: De oratione quæ poſt oblationem fit, differitur De conſecrat.diſt.ij.cap.ſpecies.

XLV. Regula: Pax non ante, ſed poſt dicenda d. diſtin. ij.cap pacem igitur.

XLVI. Regula, De ieiunando à miniſtris poſt ſumptam reliquam euchariſtiam. d. diſtinct. ij. cap. tribus. §. qui autem reſidua.

XLVII. Regula: Si de ſanguine Chriſti aliquid ſtillat per negligentiam, pœna & euentus. d. diſtinct. ij. cap. ſi per negligentiam.

XLVIII. Regula: Si quis euchariſtiam euomuerit. d. diſtinct.ij.cap.ſi quis per ebrietatem.

XLIX. Regula: Euchariſtia ſumpta non incorporatur ſicut reliquus cibus & potus.d.diſtinct.ij cap.non iſte.

L. Regula: Quamuis per partes Chriſtus manducetur, integer tamen manet.d.diſtinct.ij.cap. inuitat.c.quid.ſit ſanguis.§.fin.cap.qui manducat.cap.ſinguli.

LI. Regula: Non eſt reiteratio paſſionis Chriſti, ſed commemoratio. d.diſtinct.ij cap. cum frangitur.cap.iteratur.ca. vtrum ſub figura.§.iteratur autem.

LII. Regula: Significat immolationem corporis Dominici in cruce, & ſanguinis de latere effuſionem.d. ca.cum frangitur. Vide ſ.reg.iij.

LIII. Regula: Operatur remiſſionem peccatorum d.diſt. ij.cap.ante benedictionem, in fine.cap.corpus.c.quid ſit ſanguis. §. item myſterium.verſ. prouidens enim. Huius exceptio eſt: Niſi quis indignè ſumpſerit. Quæ exceptio approbatur d.diſt.ij.c.qui ſceleratè.c.timorē. c. quid eſt Chriſtum

cap.credere.c.qui diſcordet.cap.& ſancta.c.ſicut Iudas.item De conſecrat.diſtinct.iiij.cap.qui in maternis.§.fin.

LIIII. Regula: Aſſumens vnitur Chriſto, & conſequitur vitam æternam.d.diſt.ij.c.quid eſt Chriſtum. c. Chriſtus panis.c.qui manducant.c. credere. c.commodauit. c. hoc ſacramentum.cap.reuera.§. iſta autem eſca.cap.omnia.verſ.& cum dignè.cap.in Chriſto.

LV. Regula:Per euchariſtiam benedicimur, aſſcribimur in cœlo, de viſceribus Chriſti eſſe cenſemur,à beſtiali ſenſu exuimur,&c.diſtinct.ij.cap.vtrum.§.hanc igitur.

LVI. Regula,De pœna non communicantium, habetur d.diſtinct,ij.cap. ſi quis intrat.c.ſæculares. c.hi qui intrant.c. omnis homo. Hæc de euchariſtia.

III. DE BAPTISMATE.

I. Regula:Ratio & vſus baptiſmatis proponitur De conſecrat.diſtinct.iiij.cap.j.c.ſi baptizata.c.quiſquis.

II. Regula: Efficit baptiſmus, ne peccatum baptizato obſit,ſed proficit ei ad ſalutem.d.diſt.iiij.c.ij.ca.quod autem c. ex quo inſtituta.c. filius Dei,in prin.c.vt oſtenderet. cap.à paruulo.c.quiſquis c.non ex quo §.item meminiſſe.item c.j. §.ſacramentū.de ſumma trinitate. Clement. j.§.ad hoc.verſ. quod celebratum.eod.titu.& c.maiores.iij. in princ.verſ.ſed per ſacramentum baptiſmi de baptiſmo,item diſt. xxvj.cap. deinde. § ſed obiicitur.& c.vna tantùm.verſ.ſed intelligere. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima eſt: Niſi baptiſmo Ioannis ſit baptizatus.de conſecrat.diſt.iiij.c.non regenerabuntur.Altera exceptio videtur in actuali,non originali peccato. Sed reprobatur d.diſt.iiij.c. regenerante. Planè admittitur exceptio propoſita in nō conſentiente baptizari: in hoc enim actuale peccatum non remittitur.d.c.maiores.iij.§.verùm quidam. Tertia exceptio eſt in non conſentiente: huic enim nec originale peccatū per baptiſma remittitur, exceptis paruulis.d.c.iij.§.ſed adhuc quæritur. Quarta exceptio eſt: Niſi baptizatus poſtea non crediderit vel peccauerit. Quæ exceptio approbatur d.diſt.iiij.c.paruuli,in fine.& cap. non dubito. Cuius replicatio eſt: Niſi poſtea pœnitentiam egerit.c.j.§.ſacramentum. verſ.etſi poſt.de ſumma trinitate. Quinta exceptio eſt: Niſi malus baptizauerit. j.q.j.c. etiam corde, cum ſequentibus, vſque ad c. ſi quis confugerit. Huius replicatio eſt:Niſi malus baptizauerit in forma eccleſiæ. d.quæſt.j. c. ſicut vrgeri.§.fin.& c.hi qui baptiſma.§. ſed notandum.

tandum. Concordant ea quæ habentur j. reg. lx. except. j. cum ſequentibus. Sexta exceptio eſt: Niſi verbum non acceſſerit.d.q.j. c.detrahe verbum. Septima exceptio eſt: Niſi extra eccleſiam ſit baptizatus.d.q.j.c.firmiſſimè tene,cum c. ſequente. Octaua exceptio: Niſi baptizatum non pœniteat veteris vitæ.de conſecrat.diſt.iiij.c.omnis qui.Cui contradicere videtur d.diſt.iiij.c.ſine pœnitẽtia.de qua re vide j.reg. xxx.Nona exceptio eſt:Niſi baptizatus fidem & charitatem non habeat.d.diſtinct.iiij.cap.ſolet.§.quanquam ad ſalutem. c.verus. Huius replicatio eſt: Niſi per neceſſitatem deſit:vt in paruulis.d.diſt.iiij.c.baptiſmi.§.ſicut autem.& §.fin.c.paruuli.c.nihil eſt.c.quæris.§.j.§.fin.c.in eccleſia. c.paruuli. cap. mater.c. quis autem. Plures huiuſmodi exceptiones colligi poſſunt ex regulis ſequentibus,præſertim j.reg.lx.

III. Regula: Per aquam baptiſmi terrenus fit cœleſtis. de conſecrat.diſt.iiij.cap.per aquam. De effectu baptiſmatis.

IIII. Regula: Baptizati Chriſto incorporantur, & eius membra fiunt.d.diſtinct.iiij.cap.ad hoc baptiſmus.

V Regula: Per baptiſma confertur gratia tam paruulis quàm adultis. Clement. j. §. ad hoc. verſ. verùm quia quantum. de ſumma trinitate. Quæ gratia poſtea augetur vel minuitur. de conſecrat.diſtin.iiij.cap.nec quenquam. §. planè eadem gratia. Non tamen amittitur per malitiam parentum baptizati.d.diſtinct.iiij.cap.quæris à me,in princ. vſque ad §. difficillimum.

VI. Regula:Diabolus nequitiæ vires amittit in baptiſmo d.cap.nec quenquam.§.quod ſi aliquis.

VII. Regula:Vetus infirmitas per baptiſmum non prorſus abſumitur,ſed vires amittit.d.diſtinct.iiij.c. non ex quo.

VIII. Regula: Baptiſma non recipit maius & minus. d. diſtinct.iiij.cap.cum tantum.

IX. Regula: Sine baptiſmate originale peccatum non ſoluitur,nec gratiam vitæ cæleſtis quis conſequitur.de conſecrat. diſt.iiij.c. firmiſſimè tene.c.non poteſt.c.filius Dei.§. fin.cap.nulla præter. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi fide,ſuppleatur baptiſmus,qui capi non poteſt. d. diſtin. iiij. c.baptiſmi vicem.& c.ſicut in ſacramentis. Altera exceptio eſt: Niſi Deus non baptizato ſua benignitate ſuccurrat. d. cap.baptiſmi vicem.§.& ſicut in illo. Tertia exceptio videtur: Niſi non baptizatus rectè vixerit. Sed reprobatur d. diſtin.iiij. cap. cathecuminum,in prin. Quarta exceptio eſt:

Niſi martyrio defunctus ſit d.cap. catechumenum. Quinta exceptio eſt:Niſi non contemptu baptiſmi,ſed alio impedimento non fuerit baptizatus.d. diſtinct. iiij.cap.non dubito.

Quibus cõſtet baptiſma. X. Regula: Baptiſmus conſtat aqua & ſpiritu. de conſecrat diſt.iiij.cap.j.

X I. Regula :Baptiſmus conſtat verbo & aqua ; quorum altero deficiente,non perficitur.c.j. §.ſacramentum.de ſumma trinitate.cap penult.de baptiſmo.

X I I. Regula : De pœna præſbyteri baptizare nolentis cauetur D conſecrat diſtinct.iiij.cap.quicunque.

X I I I Regula: De vaſe ex quo baptizandum , cauetur De conſecrat.diſtin.iiij cap.omnis.præſbyter.

QVI BAPTIZANDI?

X I I I I. Regula : De paruulis baptizandis cauetur cap. maiores. iij in prin. vſque ad § verum quidam.de baptiſmo. diſtinct.v.c.j §.fin.& cap.baptizari.de conſecrat. diſtinct.iiij. cap.illud perſcrutari.cap. filius Dei. §. paruuli etiam. cap. ſi qui apud.§.fin.cap paruuli alio. cap. nihil eſt aliud. cap. minor.cap.placuit vt qui.

X V. Regula : De adultis baptizandis cauetur d.diſtin.v. cap.j.§. fin.& cap.baptizari. item cap. j. §. ſacramentum, de ſumma trinitate.

X V I. Regula :De infirmis baptizandis cauetur d. diſt. iiij.cap.paruuli.cap.ægrotantes.

X V I I. Regula:De furioſis, dormientibus ac inuitis baptizandis cauetur c.maiores.iij §.itẽ quæritur.de baptiſmo.

X V I I I. Regula:De malis baptizandis cauetur d.diſtin. iiij.cap.eſt vnitas.

A QVIBVS BAPTIZANDI?

X I X. Regula :Non niſi à ſacerdotibus baptizandum.de conſecrat.diſtinct. iiij. cap.conſtat. Huius regulæ exceptio eſt:Niſi periculum mortis immineat abſente ſacerdote:hoc enim caſu etiam laicus baptizare poteſt.d. cap.conſtat,in fine.& d.diſtinct.iiij.cap.mulier.cap.in neceſſitate. c. ſanctum eſt. item diſtinct.xciij.cap.diacones.§.abſque,in fine.

X X. Regula : Diaconus non niſi conſenſu epiſcopi vel præſbyteri baptizare debet. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur d.cap. conſtat.& d. §. abſque. Nec item præſbyter ſine conſenſu epiſcopi, niſi ſub eadem conditione.d. diſtinct.iiij.cap.omni tempore.§. præſbyter verò.& diſt.xcv. cap.penult.

XXI.

XXI. Regula: De hæreticis & aliis proponetur j. reg. lx. except. j. cum ſequentibus.

VBI BAPTIZANDVM?

XXII. Regula: In priuatis domibus non eſt baptizandum. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur Clemēt. j. de baptiſmo.

XXIII. Regula: Quiſque in ſua eccleſia eſt baptizandus, per ea quæ propoſita ſunt ſ. capite viij. q. viij reg xliij. Cuius exceptio eſt: Niſi baptizandus peregrinetur, vel certum domicilium non habeat: hoc enim caſu in ea eccleſia, quam elegerit, baptizari poteſt. x. q. iij. cap. nec numerus, in princ. verſ. aut in electa. & ibi gloſſa.

XXIIII. Regula: In monaſterio baptizandum non eſt xviij. quæſt. ij. cap. pridem.

QVANDO BAPTIZANDVM?

XXV. Regula: Generale baptiſma non niſi ſabbatho ſancto Paſchæ & Pentecoſtes celebrandum. de conſecrat. diſtin. iij. c. celebritatem. §. eodem quoque. & diſtinct. iiij. c. non ratione. c. duo tēpora. c. propriè. c. de cathecumenis. c. venerabilis. c. baptizandi. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi baptizandus ſit infirmus, vel aliàs in periculo vitæ conſtitutus, hic enim cæteris ſolennitatibus quandocunque baptizari poteſt. d. c. de cathecumenis, in fine, cum c. ſequente. d. c. venerabilis. in fine & d. cap baptizandi verſ. excepto.

XXVI. Regula: In die epiphaniæ baptizandum non eſt. d. diſtinct. iiij. cap. ſi quis autem.

XXVII. Regula: Non in diem mortis inſtantis baptiſmus debet differri. d. diſtinct. iiij. cap. quando quis.

ANTECEDENTIA BAPTISMVM.

XXVIII. Regula: Baptizandus prius in fide inſtituendus eſt atque examinandus. d. diſtin. iiij. c. ante baptiſmum, cum ſequentibus, vſque ad cap. poſtquam ſe. item ca. Iudæi.

XXIX. Regula: Ante tres ſeptimanas Paſchæ baptizandi ſuſcipiendi ſunt. d. diſtinct. iiij. cap. non liceat, in prin.

XXX. Regula: De pœnitentia prius à baptizando agenda cauetur d. diſtinctio. iiij. cap. agunt. cap. ne quod abſit. Huius regulæ exceptio eſt in exteriori ſatisfactione, & afflictione, quæ ſolet in pœnitentia exigi, d. diſtinct. iiij. cap. ſine pœnitentia. & ibi gloſſa.

XXXI. Regula: Baptizandi à vino & eſu carnium aliquamdiu debent abſtinere.d.diſtin.iiij. cap.baptizandi & ca. ne quod abſit.

MODVS ET ADIVNCTA baptiſmatis.

XXXII. Regula, De offerendo baptizando. A quo poſſit offerri? Non plures, ſed vnus debet offerre.d.diſtin.iiij. c. non plures.item cap.quamuis. iij. in prin. de cognatione ſpirituali,in vj.

XXXIII. Regula: Maritus & vxor eundem offerre non debent.xxx.q.iiij.c.penult.§.fin.& c.vlt.

XXXIIII. Regula: Idem poteſt eſſe compater in catechiſmo,baptiſmo,& in confirmatione. de conſecrat. diſtin iiij.cap.in catechiſmo.

Qui offerre poſſint & qui nõ. XXXV. Regula: Qui ipſe baptizatus non eſt, nec confirmatus,offerre non poteſt.d.diſt.iiij.c.in baptiſmate.

XXXVI. Regula: Abbas vel monachus offerre non poteſt.d.diſt.iiij.c.non licet.c.monachi.

XXXVII. Regula: Compater fideiuſſor apud Deum pro ſuſcepto exiſtit.d.diſtin.iiij.cap.vos ante.

XXXVIII. Regula, De oblatione in baptiſmate viua voce facienda,Nouell.123.§.ad hæc iubemus.

XXXIX. Regula, De promiſſione in baptiſmo præſtita ſeruanda, de conſecrat.diſtinct. iij. cap.celebritatem.§. ipſis etiam.

XL. Regula: De nomine à baptizandis dando cauetur De conſecrat.diſtin.iiij.c.baptizandi.

XLI. Regula: De aqua conſecranda cauetur d. diſt. iiij. cap.deinde à ſacerdote.§.fin.cum duob.cc.ſequentibus.Vide item j.reg.lx.except.ix.

XLII. Regula: De exorciſmis & exſufflationibus præmittendis cauetur d.diſt. iiij.c.ſiue paruuli. c.ante viginti.ca. poſtquam.c.ſicut noſtis.c.dehinc iterum.

XLIII. Regula: De renunciando diabolo & eius operib. cauetur d.diſt.iiij.c.prima.c.primum.

XLIIII. Regula: Vt vices baptizandi, qui loqui non poteſt,alius ſuppleat,cauetur d.diſtin.iiij.c.paruuli.ca.ægrotantes.c.cum pro paruulis.

XLV. Regula: Si loqui poteſt baptizandus,ne per alium reſpondeat,cauetur d.cap.cum pro paruulis.

XLVI.

XLVI. Regula: De orationibus ſuper baptizando habendis cauetur d.diſtin.iiij.c.exhinc iam.c.emerſiſti.

XLVII. Regula: De trina merſione cauetur d.diſt.iiij. c.poſtquam vos.ca.ſi quis præſbyter.cap.de trina.cap.eodem modo.cap.multi ſunt. cap.in ſynodo. cap.propter vitandum. Apoſtol.canon.49.

XLVIII. Regula: Vt in nomine trinitatis baptizetur, cauetur d. c.ſi quis præſbyter.& d. c.multi ſunt.& d.cap.in ſynodo item De ſumma trinitate c.j.§.ſacramentum. Apoſtol. canon.48.

XLIX. Regula: De ſale benedicto in os baptizandi dando cauetur d.diſt.iiij.cap.exhinc iam.c.ſal cœleſtis.

L. Regula: De naribus & auribus baptizandi ſaliua tangendis cauetur. d. diſtinct. iiij. cap. poſtea tanguntur, cum cap.ſequente.

LI. Regula: De adſpergendo baptizando aqua benedicta cauetur d.diſt.iiij.c.in ſabbatho.c.nec quenquam.

LII. Regula, De baptizando ſignando in corde & fronte, d.diſtin.iiij.c.poſtea ſignatur.

LIII. Regula: De inungendo baptizato cauetur d. diſt. iiij.cap.deinde à ſacerdote. c.veniſti.c.poſtquam aſcendit.ca. emerſiſti.c.accepiſti.c.præſbyteris.ca.præſbyteri. cap. ſi quis voluerit.c.ſi quis de alio.c.nullus miniſtrorum.

LIIII. Regula: Ratio myſteriorum quæ fiunt in baptiſmate, exponitur d.diſt.iiij.c.prima igitur.

CONSEQVENTIA BAPTISMI.

LV. Regula: De candida veſte baptizato danda cauetur De conſecrat.diſt.iiij.c.poſt baptiſmum.c.accepiſti.

LVI. Regula, A quibus nuper baptizati abſtinere debeant, definitur De conſecrat.diſtin.v.c.Neophyti.

LVII. Regula: Poſt baptiſmum confirmationis ſacramentum præſtandum.d.diſtin.v.cap.j.de quo vide j.eod.cap. membr.iiij.

LVIII. Regula: Non omne quod in homine eſt, cenſetur baptizatum.de conſecrat.diſtin.iiij.c.ſi quidquid.

LIX. Regula: Baptizati prioris ſectæ vel fidei ritus dimittere debent.c.quidam.iiij.de apoſtatis.

LX. Regula: De non reiterando baptiſmate cauetur cap. vlt.de baptiſmo.& Apoſtol.canon.46.diſtinct.lxviij.cap.j.cap. præſbyteri. §.fin. item j. quæſt.j.cap.hanc regulam. item De

conſecrat.diſtin.iiij c.non licet.c.rebaptizare. c. de Arrianis. c.cum itaque §.ſcimus quidem.c.quibus.cap.eos quos.Concordat item M.I.C lib.iij.cap vij.de baptiſmate:reg.ij.Huius regulæ exceptio prima videtur: Niſi baptizans prior ius baptizandi non habuerit, vel non fuerit idoneus.Sed reprobatur j.q.j.c.remiſſionem §.ſed notandum.c.ſi quis §.cætera.c. dedit.c.ſicut vrget',c hi qui.c.hanc regulam.§.nemo.c.ſpiritus ſanctus ca ſi quis per. Concordant item ea quæ habentur ſ. reg.ij.except.v repl.j.item ĵ. in ſequentibus exceptionib. vbi nonnullæ diſtinctiones, quibus exceptio propoſita admittitur,adiicientur. Altera exceptio videtur:Niſi paganus,aut hæreticus,aut alias malus prius baptizauerit.Sed & hæc exceptio reprobatur De conſecrat.diſtin.iiij.ca.Romanus ca.à quodam.ca.ſi inter.ca.baptiſmus.ca.cum baptizat. ca ſi qui apud.ca quamuis,in prin.ca.oſtenditur.c.hi de quibus.c.alius eſt. c.nullus autem. c.quomodo excudit.c.non in vobis c.ab antiqua.c.eccleſia.c.nunc autem. c.cum tantum. ca non eſt aqua.c ſiue hæreticus.item j.q.j.ca quod quidam. item xxiiij.q ij.c.miramur.§.obiicitur tamen.cap ſubdiaconus § poteſt tamen. cap.ſi quem. Planè admittitur exceptio propoſita,ſi hæreticus non in forma eccleſiæ baptizauerit.j. q.j.ca.h qui.§.ſed notandum, cum ſequentibus,vſque ad ca. teneamus.item De conſecrat. diſtin.iiij.c.ſi reuera. c quos à paganis. c.hi verò ca.de Arrianis. Apoſtol.canon.46.verſ.aut pollutum.Tertia exceptio : Niſi non baptizatus baptizauerit Approbatur j q.j.c.ſi præſbyter.verſ.& omnes.Sed reprobatur d.diſt iiij.c.ſolet etiam Quarta exceptio eſt:Niſi quis ſeipſum baptizauerit.cap.debitum.iiij.de baptiſmo. Quinta exceptio eſt: Niſi non ſecundum formam eccleſiæ ſit baptizatus. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt paulo ſuperius except.ij.in fine.Sexta exceptio eſt:Niſi trina merſione non ſit baptizatus de conſecrat. diſt.iiij.ca.eodem modo, in fine. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. reg. 47. Septima exceptio eſt:Niſi verba hæc,Ego te baptizo:fuerint in baptizando omiſſa.ca.j.de baptiſmo. Octaua exceptio videtur: Niſi error interuenerit. Sed reprobatur De conſecrat.diſt.iiij.c.ſatis oſtendimus.c.ſi non ſanctificatur.c.retulerunt. Nona exceptio eſt: Niſi aqua non fuerit conſecrata. d diſt.iiij. c.per aquam.§.non omnis.§.quare autem.ca.nunquam.c.venit ſacerdos, cum c.ſequente. Decima exceptio eſt.Niſi ficto animo,vel mimicè & ioculariter quis ſit baptizatus

zatus.d.diſt.iiij.c.ſolet etiam.c.quomodo.§.hisqui ficto corde. Huius replicatio eſt: Niſi poſtea baptizatus ratũ habuerit baptiſma vero corde.d.diſt.iiij.cap.tunc valere. Vndecima exceptio videtur: Niſi non ea intentione paruuli baptizandi fuerint oblati, vt veros baptiſmi effectus conſequatur. Sed reprobatur d.diſt iiij.c.non illud c.ſatis oſtendimus. Duodecima exceptio eſt: Niſi dubitetur an ſit baptizatus.c.de quibus. ij. de baptiſmo. & d.diſt. iiij.c. paruulos.c. placuit de infantibus.c.cũ itaq;.c.ſi nulla. Decimatertia exceptio eſt: Niſi matre baptizata, infans in vtero adhuc extiterit. hic enim baptiſmus infanti non prodeſt: ideóque rebaptizari poteſt. d.diſt.iiij c ſi quidquid. c.ſi ad matris.c. quid in maternis.c. ſi qua mulier. Decimaquarta exceptio videtur: Niſi primò baptizatus fidem & charitatem non habuerit. Sed reprobatur d.diſt.iiij.c. ſicut in.§.non intereſt, vſque ad finem. Decimaquinta exceptio videtur: Niſi baptizatus poſtea factus ſit apoſtata. Sed reprobatur d.diſt.iiij.c.oſtenditur.§.ſicut enim c.ſanctum eſt.verſ.cum in naui quada.ca.nullus autem.item j.c.quod quidam.

LXI. Regula: Pœna reiterantis baptiſma cauetur cap. ij.de apoſtatis.

AD FINE BAPTISMATIS remedium.

LXII. Regula: Ad fine baptiſmatis remedium eſt, circumciſio. de conſecrat.diſtin.iiij.c.quod autem, cum cap.ſequente. Hæc de baptiſmate.

IIII. DE CONFIRMATIONE, SEV manuum impoſitione.

I. Regula: Poſt baptiſmum confirmatio præſtanda. de conſecrat.diſt.v.cap.j.c.de his verò, in fine.

II. Regula: Ratio & vſus confirmationis habetur d.diſt. v.cap.nouiſſimè.cap.vt ieiuni.§.fin. De confirmationis vſu.

III. Regula: Confirmatio eſt ſacramentum. d.ca.de his verò. Item eſt chriſmatio frontis.cap.vnico.§.per frontis.de ſacra vnctione.

IIII. Regula: Comparatio confirmationis & baptiſmi habetur d.diſtin.v.cap.ij.& ſequente.

V. Regula: Non niſi ieiuni confirmandi. d.diſtinct.v.cap. vt ieiuni.

VI. Regula: Non niſi ſemel confirmandi. d. diſt. v. cap. dictum eſt. c. de homine.

VII. Regula: Non niſi à pontifice confirmandum. d. diſt. v. c de his verò. §. & ſicut vnum. cap. manus quoque. item De conſuetudine c. quanto. iiij. & De ſacra vnctione. cap. vnico. §. per. frontis. Contradicit diſt. 95. in prin. cum c. ſequente. Cui obiectioni reſpondetur d. diſtinct. 95. c. præſbyteros.

VIII. Regula: Non niſi à ieiuno confirmandum. diſt. v. cap. vt epiſcopi.

IX. Regula: Non niſi ab vno debet offerri confirmandus. c. vlt. §. de confirmatione. de cognat. ſpirituali, in vj. de conſecrat. diſtinct. iiij. cap. non plures, in fine.

X. Regula: Etiam ab eodem qui in baptiſmo obtulit, offerri poteſt. d. diſt. iiij. c. in catechiſmo.

V. CHRISMATE SEV ſacra vnctione.

I. Regula: Chriſma eſt ſacramentũ. diſt. 95. c. illud ſuperfluum. verſ. quia genus de conſecrat. diſtinct. iij cap. literis verſ. quia nouum.

II. Regula, De eo conficiendo. Quando conficiendum ſit definitur d. c. literis. & De conſecra. diſt. iiij. c. omni tempore.

Quibus vnctionis munus competat

III. Regula, De eo conferendo, Solus ſacerdos poteſt infirmum vngere. cap. quæſiuit. xiiij. in prin. de verb. ſignifi.

IIII. Regula: Preſbyter illud conferre poteſt diſt. 95. cap. præſbyteros. §. oleo verò ſanctificato.

De loco & tempore vnctionis.

V. Regula Epiſcopus quoque illud conferre poteſt d. cap. præſbyteros. §. fin. cum c. ſequente

VI. Regula: Quibus conferendum, quando & quoties, nec non locus inunctionis definitur cap. vnico, §. quia verò Chriſtus, vſque ad §. per. frontis. de ſacra vnctione.

VII. Regula: De epiſcopo vngendo in conſecratione cauetur d. cap. vnico, in prin. de quo vide item s. lib. prox. ca. x. quæſt. viij. reg. xliij.

VIII. Regula: De vnctione altari conſecrando conferenda cauetur d. c. vnico. §. vngitur.

IX. Regula, De chriſmate petendo. A quo & per quem petendum ſit, definitur. De conſecrat. diſt. iiij. c. præſbyteri qui, c. omni tempore

X. Regula: De aqua chriſmate cõſecrata ad aſperſionem

non

non vtenda cauetur diſtinct.iiij.cap.in ſabbatho. Hæc de ſacramento euchariſtiæ, baptiſmatis, confirmationis & chriſmatis ſint dicta. De ordine dictum eſt ſ.libr. proxi. vbi de perſonis eccleſiaſticis actum eſt. De pœnitentia dicetur j. cap.v. De matrimonio j.c.xj.cum ſequentibus. Nunc de conſecrationibus & benedictionibus agetur.

DE CONSECRATIONIBVS & benedictionibus. Cap. IIII.

PRIMA regula, De conſecrationis definitione, habetur xxiiij.q.j.c.pudenda.verſi.conſecrare enim.

QVÆ CONSECRANDA?

II. Regula: Prælatus electus conſecrandus eſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur ſ.lib. proxi.c.10.quæſt. viij.reg.xxxvj. Sed & plura de conſecratione electi vide d.q. viij.reg.xxxvj.cum octo ſequentibus.

III. Regula: Templa & aliæ ædes ſacræ cum altaribus, vaſis, veſtibus ad diuinum cultum pertinentibus conſecranda.de conſecrat.diſtinct.j. in prin.cum cap. ſequente. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi conſecratio ſemel ſit facta. d.diſtinct.j.cap.eccleſiis.item diſtin.lxviij.c.j.cap.præſbyteri. §.quod ergo.c.eccleſiis, in prin.& verſi.quia ſicut. Cuius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi is conſecrauerit, qui ius conſecrandi non habuit.d.§.quod ergo. Altera replicatio eſt: Niſi non conſtet epiſcopum fuiſſe qui conſecrauit.d. diſtinct.lxviij.in prin.& cap.præſbyteri, in prin.& §.fin. Tertia replicatio eſt: Niſi locus conſecratus effuſione ſanguinis aut ſeminis ſit pollutus.d.cap.eccleſiis, in prin.& cap. propoſuiſti.iiij.de conſecratione.c.vnico, in princ.eo.tit.in vj.item De conſecrat.diſtin.j.cap.ſi motum.verſi.ſi homicida. Quarta replicatio eſt: Niſi eccleſia conſecrata fuerit exuſta.d.cap. eccleſiis, in princ. Quinta replicatio eſt: Niſi altare motum vel labis continens ſigillum confractus fuerit. cap.j.& cap. quod in dubiis.iij.de conſecratione eccleſiæ.item De conſecrat.diſt.j.cap.ſi motum. Huius duplicatio eſt: Niſi non enormis ſit læſio.c.ligneis.vj.eo.tit. Sexta replicatio videtur: Niſi tectum corruerit, vel lignea ædificia. Quæ replicatio reprobatur d.cap.ligneis. vj. Septima replicatio videtur: Niſi parietes ſint mutati. Sed reprobatur d.cap.ſi motum.verſi.ſi parietes. Octaua replicatio eſt: Niſi eccleſia conſecrata ſit diruta,

ruta, & rurſus ædificata. Hæc replicatio reprobatur certo modo De conſecrat.diſtinct.j.cap.de fabrica. Nona replicatio eſt: Niſi infidelis in loco conſecrato ſit ſepultus. Quæ replicatio reprobatur certo modo d. diſtinct.j. cap. eccleſiam, in fine. Decima replicatio eſt: Niſi excommunicatus in loco conſecrato fuerit ſepultus.c.conſuluiſti. vij. de conſecratione eccleſiæ. Vndecima replicatio eſt: Niſi fidem ſanctæ Trinitatis non tenuerit, qui prius eccleſiam conſecrauit. de conſecrat.diſtin.j.ca.eccleſiis, in fine, cum tribus ec ſequentibus. duodecima replicatio eſt: Niſi de hoc ipſo dubitetur, an locus ſit conſecratus. de conſecrat.diſt.j c. ſolennitates.§. de eccleſiarum.cap. eccleſiæ.item diſtinct.iiij.cap. placuit de infantibus, in fine.

DVPLICATIO PRÆCEDENTIVM replicationum generalis.

Planè replicationum hactenus enumeratarum duplicatio generalis hæc videtur: Niſi eccleſia polluta, vel ſimili vitio laborans, antea non fuerit conſecrata. Sed reprobatur cap.ſi eccleſia.10.de conſecratione eccleſiæ. Hæc de prima propoſitæ regulæ exceptione ſint dicta.

Altera exceptio eſt: Niſi infidelis in loco ſacro ſit ſepultus.de conſecrat.diſtinct.j.cap.eccleſiam, cum cap.ſequente. Tertia exceptio eſt: Niſi non ſtudio religionis, ſed cupiditate quæſtus eccleſia ſit ædificata.de conſecrat. diſtinct. j.cap.ſi quis baſilicam. Hæc de tertia regula.

IIII. Regula: Propter altare motum vel lapidem fractum non tota eccleſia conſecranda, ſed altare tantùm vel lapis.c.j.de conſecratione.

V. Regula: Polluta eccleſia, pollutum quoque cenſetur cemeterium contiguum, non autem remotum: ſed contrà, poluto cemeterio, non cenſetur polluta eccleſia. item, vno cemeterio polluto, non ob id cẽſetur pollutum aliud, quamuis contiguum.c.vnico.§.fin.de conſecrat.in vj.

VI. Regula: Plures plurave ſimul conſecrari poſſunt.d. cap.vnico.

QVIBVS CONSECRANDI ius competit?

VII. Regula: Epiſcopo, qui eo loco epiſcopalia iura exercet, competit.cap.j.de religioſis domibus.item diſtinct. lxviij.

lxviij.cap.eccleſiis.§.fina.

VIII. Regula: Epiſcopo alterius diœceſis non competit, quamuis in alia diœceſi eccleſiam ædificauerit. xvj.q.v. cap.j.& cap.vlt.in prin.

IX. Regula: Corepiſcopis & aliis ſacerdotibus ius conſecrandi non competit.d.cap.eccleſiis.§. fin. & d. diſt. lxviij. c.quamuis.item De conſecratione eccleſiæ.c.aqua.ix.

X. Regula: De præſbytero cauetur xxvj. quæſt.vj. cap.j. §.fin.cum c.ſe ·uente.& cap.miniſtrare,in prin.item diſtinct. xxiij cap.ex epiſtola,cum cap.ſequente.

XI. Regula: De ſchiſmatico cauetur. xxiiij. quæſtione prima.cap.pudenda.

QVA RE CONSECRANDVM?

XII. Regula: Aqua cum vino & cinere benedicta conſecrandum.cap.propoſuiſti.iiij.& cap.conſuluiſti.vij.de conſecrat. eccleſiæ.

XIII. Regula: Oleum non conſecratum conſecrato miſceri poteſt.c.quod in dubiis.iij.§.fin.d.tit.

VBI CONSECRATIO FACIENDA?

XIIII. Regula: Non niſi in ſacratis locis. de conſecrat. diſt.j.in prin. Plura de hac regula vide.s.c.ij.reg.ix.

QVANDO CONSECRATIO FACIENDA?

XV. Regula: Singulis annis facienda.d.diſt.j.cap.ſolennitates, in prin.&.c.ſolennitates.

XVI. Regula: Tam diebus Dominicis, quàm aliis conſecrandum.cap. tua.ij. de conſecratione eccleſiæ. & diſtinct. lxxv.in princ.

XVII. Regula: A ieiunis hora tertia conſecratio facienda.d.diſt.lxxv.in prin.

XVIII. Regula: Octo diebus conſecratio facienda.d. cap.ſolennitates.§. fin.

QVOMODO CONSECRATIO FACIENDA?

XIX. Regula: Non ſolùm precibus, ſed etiam ſancti olei vnctione conſecratio facienda. de conſecratione diſtin. j.c.j.in prin.verſ.& non ſolùm.c. altaria placuit. Huius exceptio eſt: Niſi altaria lapidea ſint conſecranda.diſt.j.c.altaria.

XX. Reg

XX. Regula: Sine miſſa fieri conſecratio non debet. d. diſtinct. j. cap. omnes, in prin.

ANTECEDENTIA.

XXI. Regula: De præcepto ſedis apoſtolicæ in dedicandis eccleſiis prius expectando, cauetur diſt. j. cap. de locorum, cum quatuor cc. ſequentib.

EVENTVS ET CONSEQVENTIA.

XXII. Regula: Poſt conſecrationem non ſubſtantia, ſed ſpecies remanet. de conſecrat. diſtinct. ij. cap. ſpecies. c. quia corpus. cap. panis. c. reuera.

XXIII. Regula: Ne pro conſecratione aliquid exigatur, cauetur j. quæſtione ſecunda. cap. placuit, in princ. & cap. ſicut in princ.

XXIIII. Regula: Qui eccleſiam fecit conſecrari, ad eam dotandam tenetur. c. cum ſicut. viij. de conſecrat. eccleſiæ. & d. cap. placuit. §. hoc tamen quiſque.

AD FINE REMEDIVM SEV de benedictionibus.

XXV. Regula: Hæc de conſecratione ſint dicta, de qua tamen vide plura (vt dixi) ſ. libr. proxim. cap. 10. quæſt. viij. regu. xxxv. cum nouem ſequentibus. item cap. xv. regu. viij. cum ſequentib. Conſecrationis autem adfine remedium videtur benedictio, quæ denegatur abbatiſſæ. cap. noua. 10. de pœnitentiis.

XXVI. Regula: Abbatibus quoque denegatur, niſi ad hoc ſint priuilegiati. quod priuilegium quouſque ſe extendat, definitur cap. abbates. iij. de priuilegiis, in vj.

XXVII. Regula: Inferior ſuperiorem benedicere poteſt. diſtinct. xxj. cap. denique.

XXVIII. Regula: Secundæ nuptiæ non ſunt benedicendæ. cap. j. & c. vir autem. iij. de ſecundis nuptiis.

De tempore benedictionis.

XXIX. Regula: Omni tempore benedictio fieri poteſt, dummodo à ieiunis & hora tertia fiat. diſtinct. lxxv. in prin. cum cap. ſequente. De benedicendis nuptiis vide ȷ. cap. xij. quæſt. vj. regu. v. Sed & quibus benedicendi ius competat vel non, vide paulo ſuperius regu. vij. cum ſequentibus. Sequitur de pœnitentia.

DE POENITENTIA.
Cap. V.

PRIMA regula, De definitione pœnitentiæ, habetur De pœnitent.diſtinct.j.cap.ecce nunc.§.penult. & vlt.ca. tres ſunt.§.eſt enim pœnitentia.cap. quis aliquando.§. illud autem.verſi.eſt enim pœnitentia.& diſtinct.iij.cap.j.cap.pœnitentia.cap.pœnitentiam.§.fin.

II. Regula, De diuiſione pœnitentiæ trimembri, habetur De pœnitentia diſtinct.j.cap.tres ſunt.

III. Regula, itidē de diuiſione pœnitentiæ bimembri in veram & falſam, habetur De pœnitent.diſtin.iij.c.intantum.§.fin.& cap.ſceleratior.§.j. Definitionem falſæ pœnitentiæ eiúſque effectum vide ſ.cap.j.reg.xj.except.j.

IIII. Regula, itidem de diuiſione pœnitentiæ bimembri in interiorem & exteriorem, habetur De pœnit.diſtin.j. c.quis aliquando.§.econtrà.verſi.eſt enim pœnitentia.

V. Regula, continens exempla pœnitentiæ, habetur De pœnitent. diſtinct.j.cap. conuertimini.§. vnde poſt trinam. diſtinct.iij c.totam.cap.Achab.

VI. Regula: Quo iure ſit introducta pœnitentia, definitur xxxiij.quæſt.ij.c.audiuimus.§.quia pro omnibus.

VII. Regula: Ad quem cauſæ pœnitentiales pertineant, definitur cap.accedentibus.xij. de exceſſibus prælator.item ix.quæſt.ij.c.placuit vt deinceps.

DE POENITENTIA AGENDA.

VIII. Regula, Continens adhortationem ad pœnitentiam agendam, habetur De pœnitent.diſtinct.j.cap. qui ſanctus.cap.eccleſia.c.ſecunda.c.iudicet. item De pœnitent. diſtinct.vj.cap.j.§.laboret itaque.

IX. Regula: Pro omnibus illicitis agenda pœnitentia. xxxiij.q.ij.c.audiuimus.§. qui pro omnibus.c.talis. cap.ſicut Achab.item De pœnitent.diſt.iiij.c.intermittentes.§. porrò. Ex quibus cauſis agenda pœnitentia.

X. Regula: Si multis nuptiis fuerit copulatus, pœnitentiam agere debet.xxxij.q vij.cap.ſi quis fuerit.

XI. Regula: Si conſcius ſit alterius periurij. xxij.quæſt. v.cap.ſi quis peieraucrit, in fine.

XII. Regula: Si vxorem ſuam vel ſeniorem interfecit, pœniteat.xxxiij.q.ij.c.quicunque.cap.admonere te.

XIII. Regula: Si allexit aliquem turpis lucri gratia, vt

fieret clericus vel monachus.xvj.quæſt.vij.cap. penult.& xx. quæſt.iij.cap.vlt. Plures huiuſmodi cauſas ſpeciales vide j. cap.prox.de peccatis.

Quando agenda pœnitẽtia

X IIII. Regula: Statim poſtquam peccatum eſt, pœnitere debet.de pœnitent.diſtinct.j.cap.Adam. Contrà faciunt clerici, qui non ſtatim agunt pœnitentiam. d.diſtin.j.ca.quis aliquando,in prin.

Quoties agẽda pœnitentia.

X V. Regula: Videtur non niſi ſemel ad pœnitentiam agẽdam aliquem admittendum eſſe, nec pœnitentiam eſſe iterandam.diſtin 50.cap. ſi quis poſt.§. poteſt & aliter. item De pœnitentia diſtin j cap. nemo.c. quantuſlibet.item diſtinct. ij.in prin & cap.j.§ fin.item diſtin.iij.in prin.cum cc ſequentibus,vſque ad c pœnitentia eſt quædam. Concordant item ea quæ habentur j. reg.45. except. vj. Contradicit tamen d. diſt.iij.c.quamuis.c.ſepties.c.ille Rex.c.Naum.§.fin.c.adhuc inſtant c.in tantum. item diſt.l.c.quamuis. Item contradicit c.omnis vtriuſque. xxij in prin.de pœnitentiis. Vbi quilibet vel ſemel in anno confiteri ac pœnitere iubetur. Cui concordat extrauagans com.ij. de hæreticis. item concordat.j. d.except.vj.in fine

Vbi pœnitentia agenda.

X V I. Regula: Ab epiſcopo locus pœnitentiæ deputandus. diſt.81.c.ſacerdos.

X V I I. Regula: Mutandus eſt locus in quo peccatum eſt. d.diſt.81.c.valet interdum.

X V I I I. Regula: Interdum in monaſterium detruditur pœnitens.d. diſtin. 81.c. dictũ. c.ſi quis clericus c. Romanus.

X I X. Regula: Epiſcopus, præſbyter aut diaconus propter fornicationem inter laicos pœnitere debet.d.diſt.81.ca. ſi quis epiſcopus.

X X. Regula: In conſpectu eccleſiæ, non clam pœnitentia agenda.de pœnitent.diſtin.j.c.agite.c.& venit.c.fleat.cap. iudicet, in fine.c.quis aliquando.§.hæc ergo ſecreta.c.quem pœnitet.§.ſi peccatum,vſque ad finem.ca.quamuis.item De pœnitentiis cap.j.

Quomodo agenda pœnitentia

X X I. Regula: Agenda pœnitentia eſt cordis contritione, oris confeſſione, & operis ſatisfactione. de pœnitent. diſtin. j.cap.perfecta.diſtin.iij.cap perfecta. Declaratur hæc regula difinitione ſatisfactionis. d. diſt. iij. c. ſatisfactio.

X X I I. Regula: Sola cordis contritione poteſt fieri pœnitentia ſine oris confeſſione, ſatisfactione. de pœnitentia diſt.j.in prin.cum ſequentibus, vſque ad c. ſi quis non. item

c.ſi

cap.ſicut.§.fin.cap.facilius.§.hoc idem.cap.ſcindite.cap.conuertimini.cap.qui natus.§.fin.c.omnis qui.c.quis aliquando. §.econtrà,vſque ad §.econtrà. Contradicit d.cap.omnis.qui §.fin.cum ſequentibus,vſque ad c.nullus.Item contradicit d. diſtin.j.c.agite.c.li ſpoteſtatis.§.fin.c.ſunt qui. c.voluiſſent.§. ex is itaque,vſque ad finem.c.ſufficit.c.quis aliquando.§. his authoritatibus.& §. econtrà ea quæ, vſque ad finem. Huic obiectioni reſpondet Gratianus d. §. his authoritatibus, vſque ad §. econtrà. Concludendo tamen relinquit quæſtionem hanc arbitrio lectoris,d.diſtinct.j.cap.penult.§. fin.cum cap.ſequente.

XXIII. Regula:Officium pœnitentis definitur diſtinct. 50.c.pœnitentes,cum c.ſequente.xxvj.q.vij.c.affectũ.xxij.q.j. c.deuotam.§.prius autem. item De pœnit.diſtin.j.c.ſunt qui. c.qui ſanctus.c.iudicet.item De pœnitent.diſtinct. v.c.j. §.in his omnib.& §.paueat præterea, vſque ad finem. Vide item s̃.reg.prox.item j̃.regulas ſequentes. Adiunctæ pœnitentiæ & officia pœnitentis.

XXIIII. Regula: Tempore ieiunij genus à pœnitentibus flectenda,mortui adferendi & ſepeliendi. xxvj.q. vij.c. ſacerdos.§.diebus etiam.

XXV. Regula: Omni tempore ieiunij manus à ſacerdote pœnitentibus imponenda.d.c.ſacerdos.§.omni autem.

XXVI. Regula: Semper pœnitenti dolendum. de pœnitent.diſtinct.iij.ca. pœnitentia.cap.ſi apoſtolus.cap. pœnitentiam.cap.productior.

XXVII. Regula:Quæ à pœnitente conſideranda & dolenda ſint, definitur De pœnitent. diſtinct. v. in princ. cum cap.ſequente.

XXVIII. Regula: Pro pœnitente orandum. diſt.50.ca. in capite.de pœnitent.diſtinct.j.cap.ſufficit,in fine.cap.fleat.

XXIX. Regula: A coitu pœnitens abſtinere debet.33. q.iiij.cap.qui in caſtigatione.

XXX. Regula: Quoniam pænitentis eſt delicta ſua confiteri, vt s̃.reg xxj.& xxiiij.eſt oſtenſum: de confeſſione hoc loco peculiariter tractabitur. Eius autem vſus exponitur De pænitent.diſtinct.j. cap.ecce nunc. De cõfeſſionibus.

XXXI. Regula: Deo primùm,hinc ſacerdoti confitendum.d.diſtinct.j.cap.ſufficit.cap.quamuis.c.vlt.

XXXII. Regula: Pænitens eligere ſibi ſacerdotẽ poteſt cui cõfiteatur.d.diſtin.c.quem pænitet.§.quare qui confiteri.item diſtin. vj.in prin.& c.j.in prin. & §.qui ergo confi-

tetur.c.ſacerdos.§.quod autem.Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi extra vnitatem eccleſiæ conſtitutum ſacerdotem eligat.d. diſtin.vj. c.j.§.laboret itaque.verſ.ideo non petat, vſque ad §. ſacerdos itaque. Altera exceptio eſt: Niſi is ſacerdos,cuius eſt parochianus, ſatis ſit idoneus ad confeſſionem audiendam.d. §. quod autem,cum c. ſequente. item xvj.q.j.c.adiicimus. §.ecce in hoc. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi ſuperioris ſui licentia alium ſibi eligat. Quæ replicatio elicitur ex d. diſt.vj.c.vlt.verſ.fine eius conſenſu.Concordat c.omnis.ij.§.ſi quis autem.de pœnitentiis. Altera replicatio videtur:Niſi conſuetudo loci extet in contrarium. Sed reprobatur.cap. ſi epiſcopus. ij. §.fin.de pænitent. in vj. Tertia replicatio eſt: Niſi epiſcopus vel alius ſuperior,item inferior prælatus exemptus ſibi alium eligat. cap.vlt.de pænitent.

XXXIII. Regula: Confeſſio non diuidenda,vt diuerſa diuerſis ſacerdotibus velit confiteri. de pænitent. diſtin.v. cap.j.§.cautus ſit.

XXXIIII. Regula: Sacerdos cui confitendnm eſt debet eſſe irreprehenſibilis. de pænitent. diſtinct. vj. cap. j. §. ſacerdos itaque.

XXXV. Regula: Si deſit ſacerdos, proximo confiteri poteſt. de pænitent.diſt.j. cap. quem pænitet. §.tanta itaque vis. & d.diſtinct.vj.cap.j.§.j.

XXXVI. Regula: Mulieri non confitendum.cap.noua. x.de pænitentiis.

XXXVII. Regula: Per ſe coràm, non per nuncium vel epiſtolam confiteri debet.d.cap.quem pænitet,in prin.

XXXVIII. Regula: Factum cum ſuis circunſtantiis & qualitatibus confitendum. de pænitent. diſtinct. v. cap. j. & diſtinct.vj.cap.j.§.diligens igitur inquiſitor.

XXXIX. Regula: Si peccatum occultum eſt, ſufficit id ſacerdoti tantùm confiteri. de pænitent. diſtinct. vj.cap.j. §.qui ergo confitetur.verſ.etſi peccatum.

XL. Regula: Officium ſacerdotis,cui fit confeſſio,exponitur d. §. diligens igitur inquiſitor, vſque ad fin. item cap. omnis vtriuſque.xij.§.ſacerdos autem.de pænitentiis.

XLI. Regula: De non reuelandis peccatis, quæ quis confeſſus eſt,cauetur d.diſtin. vj.c.j.§.fin.cum cap.ſequente, vſque ad §.quod autem. item c.omnis vtriuſque.xij.§.fin.de pænitentiis.cap.dilectus.xiij.de exceſſib.prælatorum.

XLII.

XLII. Regula: Qui ſemel cõfeſſus eſt, alij poſtea, quamuis proprio ſacerdoti, iterum idem confiteri non tenetur. extrauag. comm. ij. de hæreticis.

XLIII. Regula: Papa poteſt dare alicui generalem poteſtatem audiendi confeſſionem. d. extrauag. ij.

XLIIII. Regula, De abſoluendo confeſſo, diſtinguitur primùm quidem, Si confeſſus ſe non corrigat, ac fateatur ſe abſtinere non poſſe. cap. peccati. v. de reg. iuris, in vj. Hoc tamen caſu confeſſo crebris & ſalubribus monitis pœnitentia indicenda. c. quod quidam. v. de pœnitentiis. Deinde diſtinguitur, Si ablatum non reſtituatur. cap. peccatum. iiij. de reg. iuris, in vj. Plura de regula propoſita eiúsque exceptionibus vide ſ. lib. j. capite xiij. & j. reg. 50. Hæc de confeſſionibus obiter ſint dicta. Qui autem ad confeſſionem ſint admittendi vel non, vide j. reg. 50.

XLV. Regula: Si quis pœnitentiam agere nolit, punitur diſt. 81. c. dictum. xxij. q. j. c. vlt. xxvj. q. vij. cap. erga eum. xxvij. q. j. c. quod ſi pœnitentiam. §. fin. de pœnitent. diſt. j. cap. tres ſunt. §. neque ea dimitti. diſt. iij cap. Achab. diſt. vj. cap. j. §. laboret itaque. diſtin. vij. cap. idcirco fratres. cap. vlt. §. fin. Euentus pœnitentiæ.

XLVI. Regula: Pœnitentia mitigat iram Dei, & operatur remiſſionem peccatorum ſeu iuſtificationem. de pœnitent. diſt. j. c. porrò illi. c. facilius. c. ſed & continuò. c. ſerpens. c. libenter. c. multiplex, in prin c. poteſt fieri. §. fin. cap. importuna. cap. nouit. c. ſi agamus. c, quamobrem. c. quia diuinitatis. c. ne forſitan. item De pœnitent. diſt. iij. c. quamuis § fin. cum ſequentibus, vſque ad c. ſicut Achab. item De pœnitent. diſt. vj. c. j. §. laboret itaque. & diſt. vij. c. qui egerit. & c. ſi quis autem. item 32. q. j. c, quod autem. c. non erit. c. cum renunciatur. cap. apud miſericordem, in princ. Concordant item ea quæ habentur ſ. cap. j. reg. xj. Contradicere quodammodo videtur De pœnitent. diſt. j. c. ſi peccatum. c. ſicut. vbi dicitur pœnitentem nihilominus puniri Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi falſa ſit pœnitentia. Quæ exceptio approbatur ſimul & declaratur per ea quæ propoſita ſunt ſ. d. reg. xj. Altera exceptio eſt; Niſi pœniteus non ſperet indulgentiam ſeu remiſſionem peccatorum. de pœnitent. diſtinct. j. c. nemo poteſt, in prin. & c. importuna. Tertia exceptio eſt: Niſi pœnitens non credat eccleſiam ius ligandi & ſoluendi habere. d. diſtinct. j. cap. poteſt fieri. §. dicis Petro. & ibi gloſſa. Quarta exceptio eſt: Niſi in ſpiritum ſan-

ctum peccauerit pænitens.d. diſt j. c. iis poteſtatis.c.importuna.§.fin.c.ſi ſacerdos.§.ego autem dico. Declaratur exceptio hæc De pænitent. diſt.iij.c.inter hæc. §.fin. Quinta exceptio eſt: Niſi ore non ſit confeſſus peccatum pænitens. de pænitent.diſt.j.c.voluiſſent.§. denique, vſque ad fin. Sed de hac re vide ſ.reg.xxj. Sexta exceptio: Niſi pænitens præuaricatus ſit, à charitate receſſerit.& rurſus peccauerit. Quæ exceptio approbatur De pænitent diſt.ij.c.j.fin.c.pennata.c. non reuertebantur.cap.ficta.§.ex præmiſſis.cap. quia radix. item De pænit.diſt.iij.c.ille pœnitentiam, cum ſequentibus, vſque ad cap.qui vult. item c.nihil prodeſt,in prin. cap.ſicut ait.c. Naum. Sed contradicit De pænitent.diſt.j.c.nemo poteſt.item diſtin.ij.c.charitas eſt.§.fin.cum ſequentibus,vſque ad c.ſicut tribus.item c.ſuper tribus cc. ſequentibus. item c. non eſt tam.c.vt cognouerunt §.item opponitur,vſque ad finem,cum c.ſequente.item c. vlt. §. charitas, vſque ad finem. Item contradicit De pænitent.diſt.iij.cap.illud verò.§.ecce. cap.ſicut Achab. §.fin.diſt.iiij.cap. peccatum. §. fin.& c. ſi ex bono. §. finis ergo. Vide inſuper de exceptione propoſita ſ.reg.xiij.Septima exceptio videtur.Niſi nimis magnum ſit peccatum quod admiſit pænitens. Sed reprobatur d.diſtin.j. c.poteſt fieri.§.fin.c.quantuslibet.c.importuna. Contradicere videtur d.c.importuna.§.fin. Cui obiectioni reſpondetur d.diſt.j.cap.ſi ſacerdos.& c.Deus.& diſtinct.iij.c.talis. Octaua exceptio eſt: Niſi pænitens peccato reſiſtere non poſſit d. diſtinct.iij.cap.in ſalicib.Hæc de xlvj.regula.

XLVII. Regula: Pænitentia cogit omnia libenter ſufferre.de pænitent.diſtin.j.cap.perfecta. & diſt. iij.c. perfecta.

XLVIII. Regula: Pænitens poſt ſeptem annos in priſtinum ſtatum reſtituitur.diſt.lxxxij.c.vlt.§.fin.xxxiij. q. ij.c. placuit.§.fin.cap.hoc ipſum,in prin.& hoc §.autem.

XLIX. Regula: Pænitens matrimonio alteri copulari non poteſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur ſ. cap.xiij.except.xxxiiij.

L. Regula: Pænitens ad ſæcularia redire non debet.de pænitent.diſtinct.v.cap.j. §. in his omnibus.c.qualitas lucri. cap.contrarium.c.ſi qui verò.c.de his qui.cap.falſas.c.negocium.cap. vlt. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi ſine peccato peragi poſſit.d.cap.negocium.

DE POENITENTIA NEMINI DEneganda, & ea indicenda.

LI.

L I Regula: Pœnitentia nulli petenti deneganda. xxvj.q. vj.c.ſi aliquis.§.fin.c.ſi præſbyter.c.pen.item q.vij.c.ſacerdos in prin.c. hoc ſit poſitum.§ fin.c. pœnitentem. item De pœnitentia diſtinct.i.c.multiplex.§.his autem. §. ita ergo.c.miror.c.pœnitentia.Apoſtol.canon.51. Huius regulæ exceptiones plures ſunt, quarum prima eſt: Niſi raptor vel eccleſiarum violator manifeſtus ad pœnitentiam admitti petat. Hęc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſuper eo. ij. de raptoribus. Altera exceptio videtur: Niſi fur vel latro in furto vel latrocinio deprehenſus ac vulneratus ad pœnitentiam admitti petat. Hæc exceptio reprobatur xiij. quæſt.ij. cap.penult. in fine. Tertia exceptio videtur: Niſi in torneamentis vulneratus ad pœnitentiam admitti petat. Sed & hæc exceptio reprobatur c.j.in fine.de torneamentis. Quarta exceptio eſt: Niſi manifeſtus vſurarius ad pœnitentiam admitti petat. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.vlt.§ fin.de vſuris,in vj. Quinta exceptio videtur: Niſi ad mortem condemnatus ad pœnitentiam admitti petat. Sed reprobatur Clemēt.j.de pœnitentiis. Sexta exceptio eſt: Niſi In loco interdicto conſtitutus ad pœnitentiam admitti petat. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt s̄ libro j.c.ix.quæſt.iiij.reg.j.in prin. Cuius replicatio prima eſt: Niſi moriturus petat. c. quod in te.xj. in prin. de pœnitentiis. Altera replicatio eſt: Niſi recipiens ſignum crucis petat. d. cap. xj. §.fin. Plures replicationes vide d. reg. j. Septima exceptio: Niſi peccati ſibi non ſit conſcius qui ad pœnitentiam admitti petit.de pœnitent.diſtin.iij.cap.quærat.§. etſi fides deſit. Octaua exceptio eſt: Niſi pœnitens charitatem non habeat.d.diſt.iij.c.vlt.§.hæc propter charitatē.Vide inſuper s̄.reg.xlv.except.vj.Nona exceptio videtur: Niſi pœnitens in peccato perſeuerauerit. Sed reprobatur d.c.vlt.§. pœnitentia ergo item c.quod quidam.v.de pœnitentiis.Cōtradicit c.peccati.v. de reg.iur.in vj. De qua re dixi etiam s̄. reg.xliij.in prin. Sed & de hac exceptione vide d.except.vj. Decima exceptio eſt: Niſi pœnitentiam ſemel vſurpatam non rectè celebrauerit pœnitens. Quæ exceptio approbatur certo modo d.cap.vlt.§.fin.de qua vide item d.except.vj. Vndecima exceptio eſt: Niſi de pluribus criminibus reus, non de omnibus pœnitētiam agat.c.defleat.ix.de reg.iur.de pœnitent.diſt.iij.c.ſceleratior. §. his authoritatibus. verſ. in quo illorum etiam.cap.j.§.fin.cum cap.ſequente. Sunt plures

& diſt.v.c.vlt. Contradicit d.c.ſceleratior.§.fin.cum duob.cc. ſequentibus.Cui obiectioni reſpondet Gratianus d.cap.ſunt plures.§.authoritas illa.c.quæ tat.§.illud autem,vſque ad fin. & cap.vlt.§.pænitentia ergo. Duodecima exceptio eſt: Niſi pænitens ablatum non reſtituat, vel moriturus de eo reſtituendo caueat.c.peccatum.iiij. de reg.iuris,in vj.ca.vlt.§.fin. de vſuris,in vj.c.ſuper eo.ij.de raptoribus.Decimatertia exceptio eſt: Niſi pænitens comam non depoſuerit, aut veſtimenta non mutauerit,aut non dignè pænituerit.diſt.50.cap. pænitentes.§.ſi autem comas.Decimaquarta exceptio: Niſi iuuenis ad pænitentiam admitti petat.Hæc exceptio approbatur certo modo d.ca.pænitentes.§.fin. Decimaquinta exceptio videtur: Niſi in mortis articulo conſtitutus ad pænitentiam admitti petat. Sed reprobatur De pænitent.diſt.vij. in prin.cum duobus cc.ſequentibus. item cap.ſi quis autem cum c.ſequente.& c.vlt.Decimaſexta exceptio eſt: Niſi coniunx pænitentis non conſenſerit.xxxiij.q.iiij.c.vlt. Decimaſeptima exceptio videtur: Niſi mulier ſubiectum partum confeſſa,id marito indicare nolit. Sed reprobatur ca.officij. ix.de pænitentiis. Decimaoctaua exceptio eſt: Niſi clericus ad pænitentiam admitti petat. diſtin.50.cap.confirmandum, cum duob.cc.ſequentib.item cap.quæſitum.vij.de pænitentiis.Plures huiuſmodi exceptiones colligi poſſunt ex ſuperiore reg.46.

Quæ,qualis & quāta pœnitētia indicēda.

LII. Regula: Pro qualitate peccati & indicentis arbitrio pænitentia indicenda eſt. xxvj. q.vij.c.j.§. fin. cum ſequentibus,vſque ad c.ſacerdos.item c.pro qualitate,cum c.ſequente.item xxxij. q.vij.cap.ſi quis fuerit, in fine.& De pænitent. diſtin.j.c.in actione.c.menſuram.

LIII. Regula: Quo maius eſt peccatum, eo maior debet eſſe pænitentia.de pænitentia diſt.j.cap.Deus.

LIIII. Regula: Quanto tempore peccatum eſt, tanto etiam eſt pænitendum.d.diſt.j.c.vide.

LV. Regula: Secundum contritionem pænitentis pænitentia moderanda.cap.Deus.viij.de pænitentiis.de pænitent. diſt.j.c.in actione.c.menſuram.

LVI. Regula; Deficiente eo quod in pænitentia indicenda eſt iniunctum,aliud loco eius ſubrogatur.c. licet.vj.d. tit. de pænitentiis.

LVII. Regula:Minus eſt in pænitentia iniungenda peccare in defectu,quàm in exceſſu.xxvj.q.vij.c.alligant.

LVIII.

LVIII. Regula: Negligentiores pœnitentes tardius reconciliandi. xvj. quæſt. vij. cap. ſacerdos. verſ. negligentiores verò.

LIX. Regula: Si peierauit, quanta pœnitentia illi iniungenda ſit definitur vj. q. j. c. quicunque. xxij. q. j. cap. penult. §. fin. cum c. ſequente. item quæſt. v. cap. j. cum ſequentib. vſque ad cap. ille qui.

LX. Regula: Si malè iurauit, vel illicitum præſtitit iuſiurandum. xxij. q. iiij. c. qui iuramento. c. neceſſe eſt.

LXI. Regula: Si aliquem coegit contra iuſiurandum facere, vel ad periurium alteri occaſionem dedit: quanta pœnitentia illi iniungenda, xxij. q. v. c. j. §. ſi quis conuictus.

LXII. Regula: Si furtum commiſit: quanta pœnitentia illi iniungenda ſit, definitur cap. ſi quis propter. iij. de furtis. xvij. q. iiij. c. pecunia, in fine, cum c. ſequente.

LXIII. Regula: Si ſacrilegium commiſit. xij. quæſt. ij. cap. ſicut. §. quæ verò, cum c. ſequente

LXIIII. Regula: Si homicidium fecit, quæ pœnitentia iniungenda, definitur diſt. 50. c. ſi quis homicidium, cum tribus ccc. ſequentibus.

LXV. Regula: Si clericum occiderit. quæ pœnitentia illi indicenda ſit, cauetur per ea quæ propoſita ſunt ſ. lib. j. cap. xv. de homicidio, quæſt. iij. reg. vij.

LXVI. Regula: Si præſbyterum occidit. ca. qui præſbyterum. ij. de pœnitentiis.

LXVII. Regula: Si matrē occidit. xxxiij. q. ij. c. latorem.

LXVIII. Regula: Si filium oppreſſit. cap. quæſitum. vij. de pœnitentiis.

LXIX. Regula: Si vxorem occidit. xxiij. q. ij. cap. quicunque. c. admonere. xxxiij. q. ij. c. admonere te.

LXX. Regula: Si inſaniens quem occidit. xv. quæſt. j. ca. penult. in princ.

LXXI. Regula: Si furem vel raptorem, cum poſſet euadere, occidit. xuj. q. ij. c. vlt.

LXXII. Regula: Si modum excedens in defendendo aliquem occidit. c. ſignificauit. iij. de pœnitentiis.

LXXIII. Regula: Si Iudæum vel paganum occidit. diſtin. 50. cap. qui verò.

LXXIIII. Regula: Si fornicatus fuerit præſbyter. diſt. xxxij. cap. præſbyter.

LXXV. Regula: Si monialis cum viro concubuerit.

FILOSOFIA Y LETRAS

xxvij. quæſt. j. cap. quod ſi pœnitentiam. §. ſi autem de eis. cap. hi ergo. c. ſi quis ſacro. §. fin. c. virgines. c. omnes. §. fin.

LXXVI. Regula: Si monachus vel monacha nuptias contraxerit, quæ pœnitentia ei ſit iniungenda, definitur per ea quæ habentur j. cap. xiij. except. xxx.

LXXVII. Regula: Si cum pœnitentiali ſua rem habuerit, quæ pœnitentia illi ſit iniungenda, definitur xxx. q. j. cap. omnes. c. penult. & vlt. in prin.

LXXVIII. Regula: Si quis vxorem adulteram dimittere noluerit. ſed ei debitum reddiderit: quanta pœnitentia ei iniungenda, definitur xxxij. q. j. ca. ſi quis vxorem. & cap. ſi quis vxorem. ij.

LXXIX. Regula: Si euchariſtiam euomuerit. de conſecrat. diſt. ij. c. ſi quis per ebrietatem.

LXXX. Regula: Si euchariſtiam non bene cuſtodiuit. d. diſtin. ij. cap. qui bene.

LXXXI. Regula: Si de manu hæretici euchariſtiam accepit. xxiiij. q. j. c. penult. in prin.

LXXXII. Regula: Si poſt pœnitentiam ad militiam ſæcularem rediit. de pœnitent. diſtin. v. c. ſi qui verò.

LXXXIII. Regula: Si ſit rebaptizatus. de conſecrat. diſt. iiij. c. qui bis ignoranter. & c. eos quos.

LXXXIIII. Regula: Si diuinatores conſuluit. xxvj. q. v. c. qui diuinationes. & c. non liceat. §. ſi quis autem.

LXXXV. Regula: Si præſbyter excommunicatus ſacra miniſteria peragit. xj. q. iij. c. cum aliquis. §. fin. c. de illis.

LXXXVI. Regula: Si permiſerit hæreticum miſſam ſuam celebrare. xxiij. q. j. c. penult. § ſi quis permiſerit.

LXXXVII. Regula: Si hæreſis pœnitet. d. c. penul. §. fin.

LXXXVIII. Regula: Si excommunicato communicauit. xj. q. iij. cap. de illis.

EXCEPTIO PRÆCEDENTIVM regularum generalis.

Hactenus regulas enumerauimus, per quas definitur, quæ pænitentia ſingulis peccatis ſit iniungenda: quarum tamen plures colligi poſſunt. Harum autem exceptio generalis eſt: Niſi morituro pænitentia ſit iniungenda. xxvj. q. vij. in prin. cum c. ſequente. Plures huiuſmodi exceptiones generales colligi poſſunt ex ſuperiori regula lij. & aliquot ſequentibus.

DE PECCATIS.

Cap. VI.

ANtequam locum de pœnitentia concludamus, ſubijcienda videntur, quæ de peccatis paſſim in iure pontificio habentur. Siquidem de peccatis agenda pænitentia, vt diximus.

I. DEFINITIO peccati habetur xv. q.j. c.j. §. fin. Sed & diſtinctio ſignificatorum habetur in gloſſa De pœnitent. diſt in.iij.c.ille rex.in verbo Operatrix culpæ.

II. DIVISIONES PECCATI.

I. Regula: Diuiduntur peccata in mortalia & venialia, diſt. xxv. cum vnum orarium. §.vnde Hieronymus, cum ſequentibus, vſque ad c.qui in aliud.

II. Regula, De quatuor generibus peccatorum, habetur De pænitent. diſt.j.c.ſuper tribus.

III. Regula, De tribus generibus peccatorum, habetur De pænitent. diſtin.ij.cap.ſicut tribus, cum ſequentib. vſque ad cap.ſuper tribus.

IIII. Regula: Diuiditur item peccatum in originale & actuale, de conſecrat.diſtin.iiij.c.regenerante.

V. Regula: Alia dicuntur voluntatis, alia infirmitatis, xv. quæſt.j.in prin.c.illa cauenda.

III. COMPARATIONES PECCAtorum, vtrum altero maius ſit.

I. Regula: Maius & minus peccatum reputatur tum ex ipſo genere peccati, tum ex perſona peccantis. diſtinct. 40. cap.homo.

II. Regula: Poſt hæreſin fornicatio maximum peccatum.xxxij.q.vij.c.non ſolum.§.inter cætera. & c.quid in omnibus, in prin. Ipſius quoque fornicationis gradus ſunt: de qua re vide s.lib.j. c.xv.de adulteriis & ſtupro, quæſt.j. cauſa xj.item quæſt.iij.reg.ij.

III. Regula: Vtrum maius peccatum ſit, per creaturas, an per creatorem iurare, definitur xxij.quæſt.j.c.conſidera, c.penult.§.ſed quæritur.

IIII. Regula: Vtrum maius peccatum ſit, per Euangelia, an per Deum iurare, definitur d.quæſt.j.cap.ſi quis per. §.fin.c.ſi aliqua.

IIII. CAVSÆ PECCATI efficientes.

Harum tres enumerantur, videlicet ſuggeſtio. delectatio & conſenſus, diſt. vj. c. ſed penſandum, verſ. tribus enim. item De pœnitent. diſtin. ij. cap. ſicut tribus.

V. SVBIECTVM PECCATI.

Dati ex Deo non peccant. diſtin. j. c. qui natus. & diſtinct. ij. cap. vt cognouerunt. §. fin. & cap. ſi. enim.

VI. EFFECTVS PECCATI.

I. Regula: Peccator non eſt in eccleſia. d. diſtin. j. c. eccleſia.

II. Regula: Peccanti bona opera. quæ antea præſtitit, pereunt, per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. j. poſt. reg. xxxv. except. general. xij.

III. Regula: Peccatum filios diaboli facit. de pœnitent. diſtin. j. c. qui natus.

VII. SPECIES PECCATI.

I. Regula: Omne quod non eſt ex fide, peccatum eſt. 28. q. j. c. omnes. §. illud verò apoſtoli, vſque ad §. item cum dicitur.

II. Regula: Iurare, per ſe peccatum non eſt. 22. q. j. cap. non eſt. c. vt noueritis. c. tu malum. c. & iurabunt. c. non eſt. cap. ſi peccatum. Sed de hac re vide ſ. quoque lib. ij. cap. xvj. in prin.

III. Per falſos deos iurare peccatum eſt, xxij. q. j. cap. penult. in prin.

IIII. Regula: Iurare per creaturas peccatum eſt. d. cap. penult. §. alia quæſtio. verſ. ſic etiam & de, vſque ad §. ſed quæritur.

V. Regula: Mentiri peccatum eſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur. xxij. q. ij. c animaduertendum. §. cum ergo, vſque ad fin. item c. is autem. c. beatus. c. in quibus. c. in ipſarum. cap. primum. c. cum humilitatis. c. incauti. c. non ita. c. mihi autem c. nec artificioſo. c. ne quis. c. omne genus. cap. quod autem. §. fin. cum duob. cc. ſequentibus. item c. vtilem, in prin. c. quæritur. §. item opponitur, vſque ad §. epiſcopus. item q. v. c. iuramenti. c. cauete. Declaratur regula propoſita definitione mendacij. d. cap. beatus. § ille ergo. verſ. eſt enim. Item diuiſione mendacij. declaratur d. q. ij. cap. primum eſt. Sed & ſpecies mendacij proponitur d. q. v. c. ſi quis laicus. §. fin. cum c. ſequente. Plane propoſitæ regulæ exceptio prima eſt: Niſi ſine dolo malo mentitus fuerit. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur ſ. lib. ij. cap. xvi. reg. ix except. viij. Altera exceptio eſt: Niſi ioco dixerit. xx. quæſt. ij. cap. ne

quis

quis.§.duo verò ſunt.cap.quod autem. Tertia exceptio videtur: Niſi pro vtilitate vel vita alicuius mentiatur. Hæc exceptio reprobatur d.§.duo verò.verſi.ſecundum autem.cap. faciat, cum duob.ſequentibus. Contradicit d. quæſt.ij.c.vtilem.§.fina. Cui obiectioni reſpondetur d.§. fina. cum cap.ſequente. Quarta exceptio eſt: Niſi in baptiſmo interrogatus, an paruulus quem ſuſcipit, credat in Deum, & diabolo eiúſque operibus renunciet, id affirmet. de conſecrat.diſtin. iiij.c.quæris.§.difficillimam. Quinta exceptio videtur: Niſi iuramentum non fuerit adhibitum. Sed reprobatur xxij.q. v.c.iuramenti.cap. ſi quis laicus.§.vt itaque. Plura de regula propoſita vide s̄.de periurio, d.reg.ix.

VI. Regula: Si ſacramentum illicitum ſeruat, non peccat.xxij quæſt.iiij.cap. inter cætera.§. ſed cum his omnibus. cap.innocens.

VII, Regula: Negociari peccatum eſt, diſtinct.lxxxviij. cap.eiiciens, cum duobus cc.ſequentibus.

VIII. Regula: Militare non eſt peccatum. xxiij.quæſt. j.in princ.cum ſequentibus, vſque ad quæſt.ij. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi bellum ſit iniuſtum. Quæ exceptio declaratur definitione iuſti belli.xxiij.quæſt.ij.in prin.& cap.j. in prin.item cap.Dominus.cap.vlt. & quæſt.iij. in princ.cum ſequentibus. vſque ad quæſt.iiij. item d.quæſt.iiij. cap.ſicut excellentiam, in prin.c.ſi non ex.& quæſt.v.c.ſi non licet.§.& ideo nequaquam.cap.quis enim. Iniuſtum bellum eſt, quod vindictæ cauſa ſuſcipitur. Mali enim ſunt tolerandi.xxiij.q. iiij.in princip.cum ſequentibus. De quibus vide s̄.lib.j.cap. viij.quæſt.ij.reg.iij.

IX. Regula: Dolo bellum gerere, peccatum non eſt.xxiij. quæſt.ij.c.Dominus.§.cum autem.

X. Regula: Si quis importunè loquatur, peccat.xxij.q.v. cap.quoties.

XI. Regula: Si quis alicui maledixerit, peccatum eſt. xxiiij.quæſt.iij.cap.qui negligit.cap. certum.§.ſed adhuc.ca. ſi igitur.cap.cum ergo, in princ.cap. Deus. Huius exceptio eſt: Niſi non ex liuore vindictæ, ſed amore iuſtitiæ maledixerit.d.ca.cum ergo.§.ſed qui pro, vſque ad finem. & d.q.iij. cap.cum ſancti.cap.apoſtolica.c.Deus.

XII. Regula: Error & ignorantia non eſt peccatum. Quæ regula approbatur ſub conditione xxij. quæſt.ij.c.beatus.§.fin.cum cap.ſequente.

XIII. Regula: Si ſortilegus ſit, peccat. xxvj. quæſt. ij. cap. j. §. his ita. Contradicit d. quæſt. ij in prin. & cap. ij. in princ. Sed de hac re dictum quoque eſt s. lib. j. cap. xv. VIII. quæſt. j. cauſa ix.

XIIII. Regula: Si elementa colit, lunæ & ſtellarum curſus in ſuis operibus obſeruat, peccat. xxvj. q. v. c. non liceat.

XV. Regula: Si calendaria obſeruat, ocio vacet, domum ornet lauro aut viriditate arborum, peccatum eſt. xxvj. q. vij. cap. non licet. c. ſi quis calendas.

XVI. Regula: Si dies certos, menſes & annos obſeruet, ac comeſſationibus celebret, & cap. peccatum eſt. d. cap. ſi quis calendas. & d. quæſtio. vij. cap. non obſeruetis. cap. quis exiſtimaret.

XVII. Regula: Si ſomnia attendit, peccat d. q. vij. c. non obſeruetis. verſi. ſiue qui attendit ſom.

XVIII. Regula: Si noui aliquid facit propter nouum annum, & c. peccat. d. c. ſi quis calendas. & c. non obſeruetis.

XIX. Regula: Si ius poteſtatis exercet aliquem accuſando vel puniendo, non eſt peccatum. xxi. j. quæſt. iiij. cap. quæſitum. cap. illud.

XX. Regula: Pœna vltimi ſupplicij per ſe peccatum non eſt, per ea quæ propoſita ſunt s. lib. j. cap. vij. in princ.

XXI. Regula: Si quis caſu occaſionem mortis præbuit, non eſt peccatum. xxiij. quæſt. v. c. de occidendis. §. quia verò repelluntur, vſque ad §. fin.

XXII. Regula: Si quis ſeipſum interfecerit, peccat. d. cap. de occidendis. §. fin. c. ſi non licet. cap. tu dixiſti. cap. non eſt. cap. placuit.

XXII. Regula: Seipſum defendere, vel alium repellere, ne ab eo iniuriam patiatur. d. cap. de occidendis. §. qui verò. Hæc de ſpeciebus peccatorum: quarum tamen plures colligi poſſunt ex aliis locis: vt s. lib. ij. cap. xvj. regu. 10. cum ſequentibus.

VIII. DE CORRIGENDIS PECCATIS.

I. Regula: Peccata ſunt corrigenda ac punienda. Quæ regula controuertitur per ea quæ propoſita ſunt s. libr. j. c. viij. quæſt. ij. reg. iij. Vbi tandem concluditur, ab ordinario loci priuata corrigi ac puniri poſſe & debere. Cui concordant ea quæ habentur s. lib. proxi. cap. viij. quæſt. viij. reg. iij. cum

ſequen-

ſequentibus. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima eſt: Niſi ſalua pace eccleſiæ peccata corrigi non poſſint. Quæ exceptio approbatur d.quæſt.ij.reg.iij. Altera exceptio eſt: Niſi peccantes non ſint noſtræ iuriſdictionis.xxiij.quæſt.iiij. cap.cum in lege.§.his itaque.§.fin.cap. ſi quis poteſtatem, in prin. Tertia exceptio eſt: Niſi in ipſum ordinarium,cui ius puniendi competit, peccatum ſit, non in Deum vel proximum.d.q.iiij.cap. quid faciet.§.fina.c. quod Chriſtus.c.inter querelas.cap.ſi is qui.verſi.ea nanque.cap. ea vindicta.item xxiij.quæſt.v.cap de occidendis,in prin.verſic.vt non pro ſe. item xxiiij.quæſt.iij.cap. Deus. Contradicit d.quæſt.iiij.cap. ſi illic.§. ſed obiicitur.cap. Guiliſarius, in princ. vſque ad §. quod autem. Hiſce obiectionibus occurrit Gratianus locis iam allegatis.Sed & reſpondet iis d.quæſt.iiij.cap.non poteſt. §.præcepta verò. Quarta exceptio eſt: Niſi peccatum fuerit dimiſſum.xxiij.q.iiij.c.ſi is qui.§.fina. cum cap. ſequente. Quinta exceptio eſt: Niſi peccatum non ſit probatum.d.q. iiij.cap.cum in lege.§.his itaque.cap.Guiliſarius.§.fin.cap.ſi quis poteſtatem.item cap.ſi ſacerdos.ij. de officio ordinarij. Sexta exceptio eſt: Niſi accuſator deſit.d.q.iiij.c.cap. ſi quis poteſtatem.verſi.& iudicis. Septima exceptio eſt: Niſi peccans ſociam habeat multitudinem.d.cap.ſi quis poteſtatem. §.fin & cap.non poteſt, in princ. Octaua exceptio: Niſi per ignorantiam vel infirmitatem peccauerit.xv.q.j.c.j.§. porrò infirmitas,vſque ad fin.c.meritò.§.fi.Nona exceptio eſt: Niſi peccans ſit corrigibilis ac pœnitens. xxiij.q.iiij.cap. non poteſt.§.præcepta.Decima exceptio eſt: Niſi metus cauſa peccauerit.d.c.meritò.Plures huiuſmodi exceptiones vide ĩ lib. j.c.vj.quæſt.iij.except.j..cum ſequentibus.

II. Regula: In paucis punienda peccata ad exemplum aliorum.xxiij.q.iiij.cap.quid faciet.§.ecce.quod.verſi.in quo tamen.c.Guiliſarius.§.quod autem.

III. Regula: Per contraria atque diuerſa peccata curanda.de pœnitent.diſtinct.ij.cap.j.§.oportet ergo.

IIII. Regula: Delinquentium multitudo diu per patientiam ad pœnitentiam eſt expectanda, priuſquam cura adhibeatur.d.§.ecce quod.

V. Regula: De tentenda prius reconciliatione cauetur xxiij.q.iiij.c.ſi illic.verſi.ſin verò nihil.

VI. Regula: De implorando brachio ſæculari, ſi neceſſitas vrgeat, cauetur xxiij.quæſtione quinta. cap. principes.

cap.

cap.inceſtuoſi.cap.ſunt quædam.

VII. Regula: Peccata puniuntur etiam per populum iuſſu diuino excitatum.xxiij.quæſt.v.cap.vlt.

VIII. Regula: Per dæmones etiam & iram Dei peccata puniuntur.d.q.v.cap.non ſolùm. Hæc de peccatis: de quibus tamen plura vide ſ.lib.j.c.vj.cum ſequentibus.

DE ELEEMOSYNIS ET ieiunio. Cap. VII.

INTER actus eccleſiaſticos numerantur eleemoſynæ, ieiunia & martyria: de quibus hoc loco dicendum.

I. DE ELEEMOSYNIS.

I. Regula, De diuiſione eleemoſynarum trimembri, habetur diſtin.xlv.c. & qui emendat.§.fina.cum cap. ſequente. item cap.duæ ſunt, in prin.vſque ad §.ex his.

II. Regula: Species eleemoſynæ eſt, remittere debitum. de pœnitent.diſtin.iij.c.de quotidianis.§.fin.

III. Regula, De ratione dandarum eleemoſynarum, habetur xij.quæſt.ij.cap.aurum, cum cap.ſequente.

IIII. Regula: Viduis etiam dandæ eleemoſynæ. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur xxxj.q.j.ca.quomodo.§.& ideo apoſtolus.

V. Regula: Eleemoſyna iniuſtorum non iuſtificat. xiiij. quæſt.v.cap.ſcriptum.

Eleemoſynæ quæ accipiendæ, & quæ nō.

VI. Regula: Eleemoſyna raptoris & manifeſti violatoris eccleſiarum à clericis non accipienda.c. ſuper eo.ij.§.qui autem verſi.nec eius eleemoſynam.de raptoribus.

VII. Regula: Ab excommunicato eleemoſynæ non ſunt accipiendæ, per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.j.cap. viij.quæſt. 10.reg.xviij. & ſ.lib.proxim.cap.xiij.reg.xiiij. Ab hac regula excipiuntur primùm prædicatores, præſertim qui aliâs ſuſtentari non poſſunt. hi enim ab excommunicatis eleemoſynas accipere poſſunt. cap. cum voluntate. liiij.§.j. de ſent.excommu. Deinde excipiuntur ij qui non nominatim ſunt excommunicati. nam & ab his eleemoſynas accipere licet.xxiiij.quæſt.ij.cap.ſanè. Plures exceptiones vide d.reg. xviij.& reg.xlj.

VIII. Regula; Ex rebus turpiter quæſitis eleemoſynæ non ſunt dandæ.j.q.j.c.non eſt.xiiij.q.v.in prin. cum ſequentibus, vſque ad cap.nemo. item cap. eleemoſyna. cap. neque

enim.cap.denique.cap.ſcriptum eſt.cap.pœnale.§.fi.Contradicit d.quæſt.v.cap.qui habetis.& c.vlt.

IX. Regula: De agenda prius pœnitentia quàm dentur eleemoſynæ,cauetur de pœnitent.diſtin.iij,c.qui vult.

X. Regula: Vt libenter quiſque det eleemoſynas,non initus,nec ob pudorē,xxiij.q.vj.c.iam verò.§.vnde apoſtolus.

XI. Regula: De officio quæſtorum indulgentiarum,qui colligunt eleemoſynas,cauetur cap.cum ex eo.xiiij.in princ. vſque ad §.ad hæc.de pœnitentiis.Clement.ij.eod.tit.

XII. Regula: De effectu & vſu eleemoſynarum cauetur xiij.q.ij.c.anima,in prin. & §.vbi illud etiam.c.tempus.§, cum ſacrificia. Vide inſuper s̄.c.j.q.j.reg.xvj.

II. DE IEIVNIO.

I. Regula: De ratione & origine ieiunij, habetur diſtinct. xxxv.cap.ſexto die.

II. Regula: Ieiunandum quidem regulariter eſt, nec ſine cauſa ieiunium ſoluendum.de conſecrat.diſtin.iij.c.j §.fi. cap.ieiunia.& diſtin.v.ca.quadrageſima.c.ieiunia. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi infirmitas vel alia neceſſitas obſtet. Quæ exceptio ex iam dictis patet.Concordat cap.conſilium ij.§.cum autem quæſieris, vſque ad fin.de obſeruat.ieiuniorum.& d.diſt.v.c.ſi tibi.§.apoſtolus inquit.

III. Regula: Quando ieiunandum? De quadrageſima cauetur diſtin.iiij.c.ſtatuimus,cum duob.cc.ſequentib.Quæ tamen dicuntur mutata d.diſt.iiij.c. in iſtis.§.fin. Concordat De conſecrat.diſt.iij.c.ſacerdotibus,cum tribus ccc.ſequentibus.item diſtin.v.c.quadrageſima.c.ieiunium.

IIII. Regula: Ante miſſarum ſolennia circa horam nonam decantata in quadrageſima comedere nō licet. de conſecrat.diſtinct.j.cap.ſolent.

V. Regula: Die ſabbathi ieiunandum.de conſecrat.diſt. iij.cap.ſabbatho. & diſtinct.v.c.quia dies. Contradicere videtur Apoſtol.canon.lxv.

VI. Regula: Die Dominico ieiunandum non eſt.de conſecrat.diſtinct.iij.cap. ieiunium.c. nequis.item diſt.xxx.cap. ſi quis tanquam.& cap.vlt. in prin. diſtin.lxxvj.cap.vtinam.& xxvj.q.vij.c.ſacerdos.verſic.die autem Apoſtol.canon.lxv.

VII. Regula: De ieiunio quatuor temporum anni,videlicet in Martio hebdomada prima, in Iunio ſecunda, in Septembri tertia, & in Decembri quarta,cauetur diſt.lxxvj.in prin.cum ſequentibus, vſque ad cap.ſcire debet

VIII.Reg

VIII. Regula: Ante diem Pentecoſtes ieiunia non celebranda, d. diſtin. lxxvj. c. ieiunium. §. fin. cum cap. ſequente. Quod tamen voluntatis, non neceſſitatis eſt. d. c. ſcire debet. §. fin. cum tribus ccc. ſequentibus.

IX. Regula: In quarta & ſexta feria ab initio noctis præcedentis vſque in ſequentem diem, ſcilicet quartam & ſextam feriam, ieiunandum. de conſecrat. diſtinctio. iij. cap. de eſu carnium. cap. ieiunia.

X. Regula: Vigilia occurrens in Dominica ieiunari debet in ſabbatho, & ieiunanda eſt vigilia Matthiæ. cap. j de obſeruat. ieiunior.

XI. Regula: De vigiliis Apoſtolorum, Aduentu Domini, & cæt. cauetur cap. conſilium. ij. in princ. vſque ad §. cum autem. quæſieris. eod. tit.

XII. Regula: Si feſtum natiuitatis occurrit ſexta feria, licitum eſt omnibus carnes comedere, exceptis profeſſis & vouentibus. c. vlt. d. tit.

XIII. Regula: Quinta feria ieiunandum non eſt d. diſtin. iij. cap. ieiunium.

XIIII. Regula, De adiunctis ieiunij. Cibis aridioribus tempore ieiunij veſcendum. de conſecrat. diſtin. iij. c. non oportet.

XV. Regula: A carnibus & vino abſtinendum. diſtinct. xxxv. c. ab exordio. Non tamen execrandi animo: diſtin. xxx. c. vlt. §. fin. Apoſtol. canon. 50. 52.

XVI. Regula: Tempore quadrageſimæ in templum eundum. de conſecrat. diſtin. iij. cap. ne quis.

XVII. Regula: Ne diebus ieiunij natalitia vel aliæ feſtiuitates celebrentur, cauetur xxxiij. q. iiij. ca. vir cum. §. fin. cum duobus cc. ſequentib. item c. nec vxorem, in prin.

XVIII. Regula, De euentis & conſequentibus ieiunij. Ieiunium curat vulnera delinquentis, curatóſque ſanctificat. de conſecrat. diſtin. v. ca. ſint tibi, in fine. Huius exceptio eſt: Niſi mens ab iniquitate, & lingua ab obtrectationibus non cohibeatur. d. diſt. v. c. nihil enim.

XIX. Regula: Ieiunium tollit morbum articularem & podagram. d. diſt. v. cap. legimus.

XX. Regula: De pæna contemnentis ieiunia cauetur diſtin. xxx. c. ſi quis eorum. Apoſt. canon. lxviij.

XXI. Regula: De pæna contemnentis non ieiunantes cauetur diſtin. xxx. c. ſi quis carnem.

XXII. Regula: Species ieiunij eſt, abſtinere ab iniquitate & voluptate illicita. de conſecrat.diſtin.v. ca.ieiunium.

XXIII. Regula: Quæ ieiunia potiora, definitur d. diſtinct.v.cap.non dico, cum duobus cc.ſequentibus.

XXIIII. Regula: Contraria ieiunio ſunt, præcepta medicorum.d.diſtinct.v.cap.contraria diuinæ.

XXV. Regula: De gulæ vitio cauetur d.diſt.v.c.quinque modis.c.ne tales.cap.legimus.verſ. caruerunt enim. Hæc de ieiunio: de quo tamen vide plura ſ.lib.prox.cap.v.reg.xciij. cum aliquot ſequentibus.

DE FERIIS ET FESTIVITATIBUS. Cap. VIII.

PRIMA regula: Dies feſtus incipit à veſpera ad veſperam.c.j.de feriis.de conſecrat.diſt.iij.in prin. Hoc tamen variatur ſecundum quantitatem dierum, & regionum conſuetudinem.cap.quoniam.ij.in princ.de feriis.

II. Regula: A quibus actionibus ceſſandum in feriis, definitur cap. j.de feriis. Sed & genua non flectenda diebus feſtiuis.d.cap.ij.§.j.

III. Regula: Diuinis officiis, non ſaltationibus vel cantilenis vacandum.de conſecrat.diſtinct.iij.cap.irreligioſa.

IIII. Regula: In diebus feſtiuis non ieiunandum, per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.prox.de ieiunio, reg.vj.

V. Regula: Lauari quis poteſt die Dominico.d.diſtin.iij. cap.peruenit.§.aliud quoque.

VI. Regula: Vbi celebrandæ feſtiuitates, Paſcha, Natalis Domini, & quadrageſimæ ſolennitas? A ciuibus in villa non celebranda, ſed in ciuitate.d.diſtinct.iij.cap.nulli ciuium.

VII. Regula: Die ſabbathi feriandum non eſt. d.diſtinct. iij. cap.peruenit, in prin.

VIII. Regula: De omni die Dominico cauetur cap. j. de feriis.

IX. Regula, De feſto ſanctæ trinitatis, habetur cap.quoniam. ij. §.fin.de feriis.

X. Regula: De aliis diebus, quibus feriandum eſt, cauetur c.conqueſtus.v.de feriis.

XI. Regula: De feſto S.Matthiæ cauetur c. quæſiuit. 14. §.feſtum verò. de verb.ſignificat.

XII. Regula: De feſtis duodecim Apoſtolorum, quatuor Euangeliſtarum, item Gregorij, Auguſtini, Ambroſij & Hieronymi

ronymi, cauetur c.vnico, de reliquiis & venerat.ſanct.in vj.

XIII. Regula: De feſto corporis Chriſti cauetur Clement.vnica.d.tit.

XIIII. Regula: De feſto conceptionis Mariæ cauetur extrauag. comm.j.cum ſequente.eod.tit.

XV. Regula: De die crucis cauetur De conſecrat.diſtin. iij. cap. crucis.

XVI. Regula: De feſto Paſchatis, quando celebrandum ſit, definitur d.diſt.iij.c.noſſe vos.c.celebritatem, in prin.cap. Paſchæ.cap.de obſeruatione item Apoſtol.canon.ſi quis.vij.

XVII. Regula: Antecedētia feſtū Paſchatis exponuntur d.diſt.iij.c.ſacerdotibus.c.plauit.c.vt venerabilis.c.placuit vt poſtquam.c.de obſeruatione, in fine.& diſt.iiij.c. ſymbolum.

XVIII. Regula: De feſto aſcenſionis Domini cauetur d. diſtinct.iij.cap.rogationes.

XIX. Regula: Pœna, ſi non ſit feriatum diebus conſtitutis, habetur M. I. C. lib.iij.c.xxxiij.de feriis, reg.xviij. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi res tempore ſit peritura. c. vlt. verſ.niſi neceſſitas vrgeat.de feriis. Cōcordant M.I.C.d.reg. xviij. excep.ij. Eius exemplū proponitur in captura aleciæ.c. licet.iij. d. tit. Altera exceptiō videtur: Niſi contractus tantùm celebretur vel mercatura. Sed reprobatur c.j.d.tit. Tertia exceptio videtur: Niſi iuretur die feſto. Sed & hæc exceptio reprobatur d c.j.in fine. Quarta exceptio eſt: Niſi tempore vindemiarum executio rei iudicatæ fiat.c. ſignificauerunt xxj.§. verùm pars.de iudiciis. Accedit gloſſa ibidem. Hæc de feriis & feſtiuitatibus: de quibus tamen vide ſ.lib. ij.cap.j.q.iij.item M.I.C.d.cap.xxxiij. Sequitur de ſepultura.

DE SEPVLTVRA.

Cap. IX.

I. QVI SEPELIRE DEBENT?

MONACHI ſepelire non debent. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.ij.quæſt.j.reg.xiij.

II. VBI SEPELIENDVM?

I. Regula: Poteſt quis ſepulturam eligere. c. j. §.j.c.cum liberum.vj.c.in noſtra.x.§.talem.verſ.niſi apud eos.de ſepulturis.xiij. q. ij. c.vnaquæque. §.exemplo igitur.§.fin.c.illud.

§.fin.

§.fin.c.vlt.in prin.xvj.q.j.c.vbicunque. Contradicit d. q. ij.c. placuit.verſ.vel vt quidam.Planè huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi impubes ſibi elegerit ſepulturam.cap.in noſtra. x.§.fin.de ſepulturis. Altera exceptio eſt: Niſi pater filio eligat ſepulturam.c.licet pater.iiij.in prin. eod. tit.in vj. Cuius replicatio eſt: Niſi conſuetudo loci extet in contrarium. Quæ replicatio approbatur d.cap. iiij. in princ. Item concordat.cap. de vxore. vij. §. fin. eod. tit. in antiquis. Tertia exceptio videtur: Niſi vxor ſibi eligat ſepulturam. Sed reprobatur d.c.de vxore.vij.in prin. Quarta exceptio eſt:Niſi dolo inductus alibi ſepeliri voluerit. c.in noſtra. x. §.talem. verſ. niſi dolo. de ſepulturis. Quinta exceptio videtur: Niſi contra pactum alibi ſepulturam ſibi elegerit. Sed reprobatur ea.j.de pactis,in vj.c. j.de ſepulturis,in vj.item Clement. vlt.§.fin.de pœnis. Sexta exceptio videtur: Niſi locum minus religioſum elegerit. Sed reprobatur c.cum quis.ij.§.fin. de ſepulturis, in vj. Septima exceptio eſt: Niſi temeritate quadam parentum ſuorum ſepultura relicta,alium locũ minus religioſum elegerit.c.fraternitatẽ.iij.de ſepulturis.xiij.q. ij.c.placuit,in prin. verſ.vel vt quidam. Octaua exceptio eſt: Niſi religioſus ſibi elegerit ſepulturam.ca. religioſi.v.de ſepulturis, in vj. Nona exceptio eſt: Niſi per pactum ſibi locum ſepulturæ elegerit.cap.j.de ſepulturis,in vj.

II. Regula: Ceſſante electione,quiſque in parochiali ſua eccleſia, vel vbi decimas ſoluit,non in alia ſepeliri debet. ca. ex parte. v.c. cum liberum. vj. & c.in noſtra.x.de ſepulturis. item xiij.quæſt. ij.cap.vbicunque.§. ſi autem & hoc. §.quia ergo.§.fin.

III. Regula: Si quis domicilium transfert, in loco ad quem transfert ſepeliendus eſt. xiij. q. ij.c.vbicunque. §.fin. Cuius exceptio eſt: Niſi ad tempus tranſtulerit. cap. is qui habet.iij.de ſepulturis,in vj.

IIII. Regula: Ne in eccleſia,ſed in atrio vel porticu aut exhedris eccleſiæ ſepeliatur,cauetur xiij.q ij. c. præcipiendum.§.prohibendũ.c.quibus peccata.c.nullus,in princ. Huius exceptio eſt: Niſi epiſcopus,abbas,dignus præſbyter aut fidelis laicus in eccleſia ſepeliatur.d.c.nullus,in prin.

V. Regula:Qui ſeipſum interfecit, in cœmeterio ſepeliri non debet.xxiij.q. v.c.placuit. Cuius exceptio eſt: Niſi caſu ſeipſum occiderit.cap.ex parte.xj.de ſepulturis.

VI. Regula: Excommunicati in cœmeterio ſepeliri non

debent.c.ſacris.xij.de ſepulturis.ca. ad hæc.v.de priuilegiis. Clement.j.de ſepulturis.Huius regulæ exceptio eſt:Niſi excómmunicati ſint abſoluti. Quæ exceptio approbatur cap. vlt.de ſepulturis.c.in literis.v.de raptoribus.

VII. Regula:De interdictis in cœmeterio non ſepeliendis cauetur Clement.j.de ſepulturis.c.cum & plantare. iij.§. quod ſi templarij.verſ.nec tunc ibi ſepeliātur.de priuilegiis. Huius exceptio eſt in clericis defunctis. Quæ exceptio approbatur ſub conditione & modo cap. quod in te. xj. §. j.de pœnitentiis.

VIII Regula: De ſuſpenſis ab ingreſſu eccleſiæ in cœmeterio non ſepeliendis cauetur c.is cui.xx. §.talis quoque. de ſententent.excom.in vj.

IX. Regula: De vſurariis manifeſtis in cœmeterio non ſepeliendis cauetur Clement.j.de ſepulturis.

X. Regula: Monachus qui aliquid proprium habuit, in cœmeterio non eſt ſepeliendus.c. monachi. ij. §. qui verò.c. ſuper quodam iiij.& cap. cum ad vj.§.quòd ſi proprietas. de ſtatu monachorum.

XI. Regula: Vltimo ſupplicio adfecti non prohibentur in cœmeterio ſepeliri.xiij.q.ij.c.fatendum.§.fin.c.quæſitum.

XII. Regula:Coniuges in vno ſepulchro ſepeliendi.xiij. quæſt. ij. cap.j.§. fin.cum c. ſequente. item cap. vnaquæque in princ.§.beatus.

XIII. Regula: Si vna pluribus nupta fuerit ſucceſſiuè in ſepulchro vltimi viri eſt ſepelienda. cap.is qui habet.iij.§ fin.de ſepulturis,in vj.

XIIII. Regula: Fratres & ſorores in eodem ſepulchro ſepeliendi.xiij.q.ij.cap.vnaquæque.§.j.

XV. Regula: Parentes & liberi in eodem ſepulchro ſepeliendi d.c.vnaquæque.§.Ioſeph.§.dictum, §.de nonnullis. §.in nouo.§ beatus. § his omnibus.item De ſepulturis cap.j. in prin. Contradicit d.c.vnaquæque.§.econtrà, vſque ad §. item quæ legibus.

XVI. Regula:Apud maiorē eccleſiam, vbi ſedes eſt epiſcopi ſepulturæ ſunt celebrādæ.xiij. q.ij.c.vbicunq;,in prin.

XVII. Regula: In loco,vbi hæreticus ſepultus eſt,alius ſepeliri debet.cap.quicunque.ij.in priu. verſ.& locus ille. de hæreticis,in vj.

III. MODVS ET ADIVNcta ſepulturæ.

I. Re-

I. Regula: Ne mortuos lugeamus, cauetur xiij.q.ij.c.quia alij.§.fin.cum ſequentibus, vſque ad cap. fatendum.

II. Regula: De cantionibus in ſepultura cauetur d. q. ij. cap.qui diuina, in prin.

III. Regula: Adhibentur inſuper aliæ ceremoniæ in ſepultura, quæ eccleſiaſtica vocatur: qua regulariter defuncti ſunt ſepeliendi. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi excommunicati ſint.c.quicunque. ij.in prin.de hæreticis, in vj. c.epiſcoporum. viij. verſ. aut excõmunicatos. de priuilegiis, in vj. Altera exceptio eſt: Niſi interdicti ſint.d.c.viij.verſ.vel interdictos. & c. quod in te.xj.§.j.de pænitentiis. Tertia exceptio eſt: Niſi vſurarij ſint manifeſti. c.ij.in prin. vſque ad §. nullus manifeſt.de vſuris, in vj. Quarta exceptio eſt: Niſi in torneamentis deceſſerint. cap. j. in fine.de torneamentis. Huius replicatio eſt: Niſi non pugnandi, ſed alio animo acceſſerint. cap.ij. eod.tit. Quinta exceptio eſt: Niſi raptores ſint, & manifeſti eccleſiarum violatores.ca.ij.de raptoribus. Sexta exceptio eſt: Niſi defuncti ſint exenterati. extrauag. comm. vnica. §. & nihilominus ille. de ſepulturis. Septima exceptio eſt: Niſi defunctus ſibi ipſi mortem conſciuerit. xxiij.q.v. c.placuit. Octaua exceptio eſt: Niſi defunctus vltimo ſupplicio ſit affectus impænitens.d.c.placuit, in fine. Nona exceptio videtur: Niſi clericus in bello, rixa, aut ludo fuerit interfectus. Sed reprobatur 23.q.viij.c.quicunque, in fine.

IIII. ANTECEDENTIA SEpulturam, & conſequentia.

I. Regula: Non prius exenterentur cadauera, neque à carnibus oſſa ſeparentur, cauetur d.extrauag.comm. vnica, de ſepulturis.

II. Regula: Ne quicquam pro ſepultura exigatur, cauetur cap. abolendæ. xiij.de ſepulturis. Concordat 5.lib.j.cap. xvj.quæſt.j.cauſa iiij.

III. Regula: Si defunctus alibi quàm vbi debet, ſepultus ſit: exhumandus, & eccleſiæ ſuæ cum omnibus bonis reſtituendus eſt, cap. fraternitatem. iij. cap. ex parte. v. cum cap. ſequente.d.tit.

IIII. Regula: Si quis in alia quàm parochiali ſua eccleſia ſepeliri deſideret, parochiali eccleſiæ ab eo debetur canonica portio.cap. relatum. ij. cap. de his quæ. iiij.cap.cum ſuper viij.cap.in noſtra.x. verſ.& tunc parochialis. de ſepul-

turis. Definitur canonica portio ex loci conſuetudine cap. certificari. ix. eod. tit. Cui autem eccleſiæ debeatur, diſſeritur cap. cum quis. ij. de ſepulturis, in vj.

V. Regula: De impenſis quæ fiunt corpori, cauetur xiij. quæſt. ij. cap. non æſtimemus. §. corpori.

VI. Regula: De corporibus vel oſſibus ſepultis nō transferendis cauetur l. nemo. xiiij. C. de religioſis. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi quis alibi quàm oportuit fuerit ſepultus. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt paulò ſuperius reg. iij. Altera exceptio eſt: Niſi non perpetuæ ſepulturæ corpus traditum ſit, ſed temporali. extrauag. comm. vnica. §. ſed vt defunctorum. de ſepulturis. l. iij. §. non perpetuæ. ff. de ſepulchro violato. l. x. C. de religioſis. Tertia exceptio eſt: Niſi in itinere defunctus ſit: hoc enim caſu transferri poteſt. d. §. ſed vt defunctorum. & d. l. iij. §. diuus tamen. Quarta exceptio eſt: Niſi paganus vel infidelis in eccleſia ſit ſepultus. de conſecrat. diſt. j. cap. eccleſiam, in fine, cum c. ſequente. item c. quicunque. ij. in prin. verſ. nec abſolutionis. de hæreticis, in vj. Plures huiuſmodi exceptiones vide M. I. C. lib. iij. c. vij. q. iiij. reg. iij.

VII. Regula: Ne ſuper monumentis mortuorum miſſa celebretur, cauetur De conſecrat. diſtin. j. c. non oportet.

VIII. Regula: Ne prandia ad ſepulturas deferantur, cauetur d. c. non oportet. §. fin.

IX. Regula: Mortui non redeunt ad viuos. xiij. q. ij. cap. fatendum. §. multi quoque.

X. Regula: Mortui neſciunt quæ à viuis geruntur. d. q. ij. cap. qui diuina. §. fin. cum d. c. fatendum ſequente.

XI. Regula: De loco & conditione animarum defunctorum vſque ad extremum iudicium diſſeritur d. q. ij. cap. tempus, in prin. Vide item ſ. cap. j. q. j. reg. xxij. Hæc de ſepultura. De qua vide item M. I. C. lib. iij. cap. vij.

DE VOTO ET IVREIVRANDO.

Cap. X.

DE VOTO.

PRIMA regula: Ex voto naſcitur obligatio, & vouens ad id quod vouit præſtandum tenetur. c. licet. vj. in prin. c. magnæ deuotionis. vij. §. & quidem tria. verſ. ſanè de voto. item xvij. q. j. in prin. cum quatuor cc. ſequentibus. l. ij. in prin. ff. de

ff.de pollicitationib. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi impubes vouerit. Quæ exceptio approbatur certo modo cap.venientis.ij.de voto.& d.l.ij.§.voto autem. Altera exceptio eſt: Niſi filiusfamiliâs vel ſeruus vouerit. d.§. voto autem. Tertia exceptio eſt: Niſi filia ſine patris conſenſu. vouerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur xxxij. quæſt.ij.c.mulier.ca.merito. Quarta exceptio eſt: Niſi vxor ſine viri conſenſu vouerit.xxxiij.quæſt.v.cap.noluit. Quinta exceptio: Niſi coniunx ſine conſenſu coniugis continentiam vouerit.d.q.v.in prin.cum ſequentibus,vſque ad cap.ſecundum.item cap.vna ſola.cap.manifeſtum,in princ. & §.ex præmiſſis.cap.noluit.cap.vlt.§.fin. Concordant item ea quæ habentur j.c.xvj.reg. vij.& ca.xviij.cauſa vj.except.ij.Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi coniunx voto conſenſerit. d. q.v.c.quod Deo, in prin.c.manifeſtum. §.fin. & cap.vlt.§.fin. Huius replicatio eſt: Niſi conſentiens poſtea mutauerit voluntatem.d.c.quod Deo, in prin. c. manifeſtum. verſ.non tamen mulieri.§.fin. & cap.vlt.§.fin. Plures replicationes vide d.except.ij. Sexta exceptio videtur: Niſi vir ſine conſenſu vxoris peregrinationem vltramarinam vouerit. Sed reprobatur cap.ex multa.ix.§. in tanta.de voto. Septima exceptio eſt: Niſi epiſcopus vel clericus ſine licentia ſuperioris peregrinationem vouerit.c.magnę deuotionis.vij.§.ipſum etiam votum.de voto. Octaua exceptio videtur: Niſi prælatus profeſſus peregrinationem vouerit. Sed reprobatur c.vlt.eo.tit. Nona exceptio eſt: Niſi monachus ſine conſenſu ſui abbatis vouerit.xx.q.iiij.c.monacho.&.c.vlt.§.fin. Decima exceptio eſt: Niſi ex alieno vouit. 33.q.v.c. vna ſola.§. fin. Vndecima exceptio: Niſi votum ſit illegitimum. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. lib. ij. cap. xvj. reg. viiii. except. j. Duodecima exceptio eſt: Niſi vouens ad id quod vouit, inutilis ſit.c.quod ſuper.viij. & c.ex multa.ix.§.ſecundo. & §.fin.de voto. Decimatertia exceptio eſt: Niſi ſimpliciter propoſuit, non ſolenniter vouit. c.literaturam.iij.eo.tit xvij.q.j.c.vlt.§.fin.& q.ij.in prin. Contradicere videtur d.cap. vlt. Sed huic obiectioni reſpondet Gratianus d. §. fin. Decimaquarta exceptio eſt: Niſi cauſa voti ceſſet.c.magnæ deuotionis.vij.§.fin.de voto. Decimaquinta exceptio eſt: Niſi vouens religionem ingreſſus ſit. c.ſcripturæ.iiij.d.tit. Decimaſexta exceptio: Niſi continentiam vouens vxorem duxerit. xvij.q.ij.cap.j. Decimaſeptima exceptio videtur: Niſi conti-

nentiam vouens aliquam ducendo poſſit ad fidem Chriſtianam conuertere. Sed reprobatur xxxij.q. viij. in prin. cum c. ſequente. Decimaoctaua exceptio eſt: Niſi poſt ſimplex votum aliud ſolenne ſecutum ſit: hoc enim illi derogat. cap. qui poſt. v. de regularibus, in vj. Declaratur hæc exceptio definitione voti ſolennis, cap. j. de voto, in vj. Decimanona exceptio videtur: Niſi religionem vouens poſtea factus ſit epiſcopus. Sed reprobatur. cap. per tuas. x. de voto. Viceſima exceptio: Niſi ex iuſta cauſa votum impediatur. c. quod ſuper. viij. & c. ex multa. ix. §. ſecundo. de voto. Viceſimaprima exceptio: Niſi authoritate Pontificis votum implere differat. c. non eſt. v. eod. tit. Viceſimaſecunda exceptio eſt: Niſi votum authoritate ſuperioris alia re ſit redemptum, vel in aliud commutatum. c. j. c. magnæ deuotionis. vij. c. quod ſuper. viij. c. ex multa. ix. in princ. & §. ſecundo. eod. tit. Viceſimatertia exceptio eſt: Niſi præſtitum ſit id, quod in votum deductum eſt. l. ij. §. res enim. ff. de pollicitationibus. Huius replicatio deſumpta ex menſura, ad quam votum ſoluendum eſt, tractatur c. ex parte. xviij. de cenſibus.

II. Regula: Hæredes quoque vouentis ex voto defuncti tenentur. c. licet. vj. de voto. & l. ij. § .fi. ff. de pollicitationibus.

III. Regula: Res in votum deducta non prius in bonis vouentis eſſe deſinit, quàm fuerit ſoluta vel ſeparata. d. l. ij. §. quæ res. & §. ſi decimam.

IIII. Regula: Grauius eſt, votum non ſeruare, quàm non vouere. xij. q. j. c. ſciendum. §. fin.

V. Regula: Vxores maritos ex voto peregrinantes ſequi poſſunt, ſed non tenentur. cap. ex multa. viiij. §. quod autem de voto.

VI. Regula: Pœna impedientis votum habetur xxxij. q. ij. cap. vltim.

DE IVREIVRANDO.

I. Regula: Si iuſiurandum eſt illicitum vel per metum extortum: ad id relaxandum actio competit, exemplo c. j. c. peruenit. ij. c. ſi verò aliquis. viij. ca. verum. xv. in prin. ca. ſicut. xxix. in princ. verſ. cum à præſtito. de iureiurando. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi iuſiurandum ſeruari poſſit ſine interitu ſalutis æternæ. Quæ exceptio approbari videtur d. c. viij. §. duximus tibi. Sed de hac re vide gloſſam in d. c. viij. in verbo Proprium. Plures huiuſmodi exceptiones vide ſ. lib. ij. cap. xvj. reg. ix. except. j. replic. j. cum ſequentib. item j. lib. prox.

lib.proxim.cap.vij.reg.j.

II. Regula: De modo relaxandi iuriſiurandi cauetur ca. verum in ea.xv.§.cæterùm.de iureiurando. Plura de iureiurando vide d.cap..xvj.

DE SPONSALIBVS.

Cap. XI.

INter actus eccleſiaſticos, ſeu cauſas quæ ad forum eccleſiaſticum pertinent, numerantur etiam cauſæ matrimoniales. Ideóque de iis hoc loco tractabitur: & hoc primùm quidē de matrimonio cōtrahendo, hinc de contracto, tertiò de matrimonio diſſoluendo, quartò de diſſoluto, quintò de ſecundis nuptiis ſpecialiter agetur, poſtremò de concubinatu. Matrimonij contrahendi ſunt iura ſponſaliorum & nuptiarum contrahendarum.

I. DEFINITIO ſponſaliorum habetur xxx.q.v.c.noſtrates, in prin.l.j.cum duab.ll.ſequentibus.ff.de ſponſalibus.

II. DIVISIO SPONſaliorum.

Diuiduntur in ſponſalia de præſenti & de futuro, c.ſi inter virum.xxxj.de ſponſalibus. Sponſalia de præſenti nihil aliud ſunt, quàm quod leges nuptias vocant, quibus iam dicta definitio non competit. Sponſalia de futuro propriè ſunt ſponſalia iuris ciuilis.

III. GENVS SPONSALIORVM.

Quia promiſcuè vtuntur canones vocabulo Sponſaliorum & Nuptiarum, ideo xxvij.q.ij. Gratianus differit, an ſponſalia coniugij appellatione contineantur, ſeu an ſponſus & ſponſa coniuges rectè dicantur? cuius quæſtionis partem quidem affirmatiuam primùm probat argumentis & authoritatibus, d.q.ij.in prin.c.ſufficiat.§.cum ergo.c.beata.§.fin.c. coniuges.c.coniunx.ca.omne itaque.cap.qui deſponſatam, in prin.& §.j.item c.ſi quis deſponſauerit.§.fin. Deinde partem negatiuam defendit, ſponſalia videlicet coniugij appellatione non contineri, & ſponſum ſponſámq; coniuges non rectè dici, d.§.fin.cum ſequentibus.& d.q.ij.ca.decreta.§.j.ca.quod autem.§.vnde apparet.§.item ſi ſponſa.c.ſi quis ſponſam.§.j. ca. ſtatutum.§.apparet. Poſtremò Gratianus hanc canonum contrarietatem conciliare conatur diſtinctione facta inter coniugium initiatum & ratum: initiatum appellans, cui car- *De diuiſione coniugij.*

nalis copula non interuenerit: ratum appellans, cui copula iſta interuenerit, d.c. ſtatutum. §. quomodo. & d.q.2. cap. cum initiatur. De qua re vide item j. cap. xiiij. except viij. Ex quibus patet, coniugium initiatum nihil aliud eſſe, quam ſponſalia de præſenti, quæ iure ciuili ſponſalia non dicuntur, ſed nuptiæ, vt ſ. quoque dictum. ideoque ita deſponſati coniuges rectè appellantur, quamuis coniunctio carnalis ſecuta non ſit. Siquidem coniugium ſiue nuptias conſenſus facit non concubitus, vt d. except. viij. demonſtrabitur. Sponſalia verò de futuro coniugium recte dici non poſſunt.

IIII. CAVSA SPONSALIORVM, eiuſque exceptiones.

Porro ſponſalia perinde ac nuptiæ conſenſu contrahuntur. l. xj. ff. de ſponſalibus. Non tamen quilibet conſenſus ad contrahenda ſponſalia ſufficit. Habet enim cauſa hæc ſuas etiam exceptiones, quas ordine proponemus.

I. Exceptio eſt: Niſi ſponſalia inter eos eáſue, qui quæuè nuptias contrahere prohibentur, ſint contracta. l. xv. cum l. ſequente. ff. eod. tit. & l. lxj. §. quamuis. ff. de ritu nuptiarum. Cuius replicatio eſt: Niſi inter impuberes ſponſalia contrahantur: inter hos enim quamuis nuptiæ contrahi non poſſint, ſponſalia tamen poſſunt. c. j. §. poteſt autem. de diſponſat. impuber. 31. q. ij. c. tua ſanctitas. l. ix. & l. xiiij. de ſpōſalib. Sanè inter impuberes, in quibus malitia ætatem ſupplet, iure pontificio non ſponſalia ſolùm, ſed & nuptiæ contrahi poſſunt, vt infrà ſuo loco docebitur. Planè propoſitæ replicationis duplicatio hæc eſt: Niſi impuberes ſint minores ſeptem annis: nam inter hos ſponſalia neutro iure ſubſiſtunt. xxx. q. ij. in prin. cum cap. ſequente. item De diſpónſat. impuber. c. vbi non. ij. c. literas. iiij. c. acceſſit. v. verſ. quia deſponſationes cap. ad diſſoluendum. xiij. item. concordat cap. j. in prin. eod. tit. in. vj. & l. xiiij. verſ. ſi non ſint minores. ff. de ſponſalibus. Planè propoſitæ duplicationis triplicatio prima eſt: Niſi vrgentiſſima neceſſitas vel publica vtilitas ſubſit. d. c. vbi non. 2. verſ. niſi forte aliqua. Altera replicatio eſt; Niſi deſponſati completo ſeptennio ſponſalibus conſenſerint, vel cohabitauerint. cap. literas. iiij. §. fin. cap. acceſſit. v. verſ. ſi conſenſus. c. duo pueri. xij. de deſponſat. impuber. & d. cap. j. in prin. de deſponſat. impuber. in vj. & xxx. q. ij. c. j. verſ. niſi vterque puerorum. Huius quadruplicatio eſt; Niſi alteruter poſtea-

ſponſalia

ſponſalia de præſenti cum alio contraxerit.d.cap.xij. de qua re dicentur plura ĵ.except.vj. Tertia triplicatio eſt: Niſi deſponſati minores copulam carnalem tentauerint. cap. iuuenis.iij.de ſponſalibus. cap. fraternitati. vij. de eo qui cognouit conſanguin.

II. Exceptio: Niſi non conſentiant ij qui de deſpondentur,cap.vnico.§.fin. in fine.de deſponſat. impub. in vj.xxx.q. ij.in prin.cum cap.ſequente. Huius replicatio prima eſt:Niſi non euidenter diſſenſerint deſponſati: veluti ſi præſentes non contradixerint.d.cap.vnico.§.porrò. Altera replicatio eſt: Niſi deſponſati ſponſalia rata habuerint.d.§.porrò.verſ. idem eſt. Plura de exceptione propoſita vide M.I.C lib.iiij. c.j.q.iij.exceptio.vj. Sed & de eadem vide ĵ.c.xiiij.excep.iij.

III. Exceptio: Niſi ſponſalibus ſub conditione contractis,conditio non extiterit.cap.j.§.fin.de ſponſalib.in vj.Huius exemplum habetur ca.de illis.iij.cap.ſuper eo.v. de conditionibus adpoſitis. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi ſponſalia ſint de præſenti,non de futuro:in his enim conditio pro non adiecta habetur.d.cap.iij.verſ.niſi conſenſus de præſenti, & dicto cap. v. verſic. ſi conſenſus de præſenti intercedat. Altera replicatio eſt: Niſi pendente conditione carnalis copula interuenerit.dict.cap.quarto. verſic. aut carnalis ſit. & cap. per tuas.vj.eod.titu. Tertia replicatio eſt: Niſi conditio turpis ſit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur cap.vltim.de conditio.adpoſitis. Quarta replicatio eſt: Niſi conditio ſit impoſſibilis.d.cap. vlt.§. fina. Hęc de propoſitę exceptionis replicationibus ſint dicta. Planè huic exceptioni contradicere videtur cap.j.d.tit. & xxvij. quæſt.ij.cap.quod conditio,cum cap.ſequente.niſi fortè hoc intelligatur de ſponſalibus de præſenti ſecundum ſupradictam primam replicationem. Quæ ſolutio poteſt admitti.

IIII. Exceptio: Niſi ſponſalia ſub conditione, quæ naturæ matrimonij contraria eſt,ſint contracta.cap.vlt.de condition.adpoſitis.

V. Exceptio: Niſi ſponſalibus poſtea ſit renunciatum.c. ij.& cap.requiſiuit.xvij.item cap.gemma.xxix.verſi.cum itaque. de ſponſalibus.l.ij.§.in ſponſalibus.ff.de diuortiis.l.j.C. de ſponſalibus.l.ij.in fine.C.de repudiis. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi impubes ſponſalibus renunciauerit.cap.de illis.vij.in prin.c.à nobis.viij. de deſponſat.impub. Planè iure ciuili impubes,præſertim tutoris authoritate interueniente,

teruenientc,ſponſalibus renunciare nō prohibetur.l.vj.verſi. niſi fortè.ff.de ſponſalibus. Altera replicatio eſt: Niſi ſponſalia fuerint de præſenti: his enim renunciari non poteſt.cap. ex parte.x.& cap.ſi inter virum. xxxj. de ſponſalibus. Planè huius replicationis duplicatio eſt: Niſi impubes ſponſalia de præſenti contraxerit.cap.vlti. de deſponſat. impub. Concordant ea quæ habentur j.cap.xiij.except.xxvij.vbi de propoſita duplicatione dicentur plura. Tertia propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi carnalis copula interuenerit.cap. a nobis.viij.§.fin. de deſponſat.impub. Concordant ea quæ habentur.j.except.proxi. repl.v. Quarta replicatio eſt: Niſi iuſiurandum interuenerit.cap.ex literis.10.c. ſicut ex literis. xxij.§.quod ſi fortè.de ſponſalib. Contradicit cap.requiſiuit. xvij.c.ſi inter.xxxj.§.verùm ſi inter.verſ. etiamſi inter ipſam. eod.tit. Planè ex cauſa, quamuis iuſiurandum interuenerit, ſponſalibus renunciare licet: vtputa ſi ſponſus aliò ſe transferat.cap.de illis.v.de ſponſalibus.item ſi ſponſa fiat leproſa, cæca,&c.c.quemadmodum.xxv.§.quod ſi poſt.de iureiurando. Hæc de quinta exceptione: de qua vide item M.I.C.lib. iiij.cap.j.quæſt.iij.except.vij.

VI. Exceptio: Niſi ſponſus poſtea cum alia, vel ſponſa cum alio ſponſalia vel nuptias contraxerit. cap.ij. de matrimonio contracto contra interd.eccleſiæ.ca.j.de ſponſa duorum.cap.veniens.xv.§.fin. in fine. de ſponſalibus. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi priora ſponſalia fuerint de præſenti.d.cap.j. & xxvij.quæſt.ij.cap. additur. verſic.nec deſponſatam.item cap.deſponſatam.& cap.vlt.item cap.ij.& cap.licet.iij.de ſponſa duorum.item xxxj. quæſt.iij. in princ. cum cap.ſequente. Huius replicationis duplicatio prima videtur: Niſi poſteriora ſponſalia copula carnalis fuerit ſecuta. Sed reprobatur d.cap.licet.iij.§.fina.& cap. vlti. de ſponſa duorum.c.ſi inter.xxxj.de ſponſalibus. Altera duplicatio videtur: Niſi cum conſanguinea prioris ſponſæ poſtea contraxerit ſponſalia. Sed & hæc duplicatio reprobatur c.j.§.quare ille.de ſponſalibus,in vj. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi ſponſa velata & benedicta poſtea alij nupſerit.xxvij.quæſt.ij.cap.lex illa.§.fin.cum cap.ſequente. Tertia replicatio eſt: Niſi priora ſponſalia iuramento fuerint firmata.cap. ex literis.10.& cap. ſicut ex literis. xxii.§. quod ſi fortè. de ſponſalibus. Contradicunt ea quæ habentur ſ.except.proxi.repl.iiij. Planè propoſitæ replicationis duplicatio

eſt:

eſt: Niſi poſteriora ſponſalia fuerint de præſenti: tunc enim per ea ſoluuntur priora, quamuis iurata.d.cap.xxij.in princ. & cap.ſi inter.xxxj.§.verùm ſi inter.eod.tit. Quarta replicatio eſt: Niſi ſponſa ab alio poſtea fuerit rapta.xxvij.quæſt.ij. cap.deſponſatas.cap.Atho.c.l ex illa.§.quod autem. Quinta replicatio eſt: Niſi copula carnalis prioribus ſponſalibus ſuperuenerit.c.veniens.xv.c. is qui.xxx.de ſponſalibus. Cuius duplicatio eſt: Niſi conatus non habuerit effectum. cap.vlt. eod.tit.Sexta replicatio eſt:Niſi metu coactus cum alia contraxerit.d.cap.veniens.xv.§.fin. Septima replicatio videtur: Niſi poſteriora ſponſalia contra interdictum eccleſiæ fuerint contracta. Sed reprobatur c.ij. de matrimonio contracto contra interd. Hæc de ſexta exceptione.

VII. Exceptio eſt:Niſi ſponſa fuerit fornicata. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. quemadmodum. xxv.in prin.de iureiurando.

VIII. Exceptio: Niſi ſponſus poſtea cum cognata ſponſæ, vel econtrà ſponſa cum cognato ſponſi rem habuerit.ca. ij.de conſanguinitate & affinitate.cap.ij. & ca.diſcretionem. vj.§.nos igitur.cap.ex literis.viij.c. veniens.ix. de eo qui cognouit conſanguineam.c.præterea.xij. de ſponſalibus.c.duo pueri.xij. deſponſat. impuberum. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi iuramentum ſponſalibus interuenerit, ac de ſecuta fornicatione nondum plenè conſtet.d.c. præterea.xij.verſic. niſi iuramentum interueniſſet. Altera replicatio eſt: Niſi cum ſponſus cum conſanguinea ſponſæ rem habuiſſet, ſponſa prius ab eo fuerit cognita, eáque ſe continere non poſſit.c.vlt de eo qui cognouit conſang.

IX. Exceptio: Niſi poſt contracta ſponſalia ſponſus aliò ſe tranſtulerit.cap.de illis.v. de ſponſalibus. Cuius replicatio eſt: Niſi ſponſalia fuerint de præſenti.Quæ replicatio approbatur prr ea quæ habentur ĵ.c. xviij. cauſa xij. Sed & de exceptione propoſita vide M.I.C.lib.iiij.c.j.q.iiij.except. ix.

X. Exceptio: Niſi poſt contracta ſponſalia lepra vel ſimilis morbus incurabilis interuenerit.cap.vlt. de coniugio leproſo.cap.quemadmodùm.xxv.§. quod ſi poſt.de iureiurando. Huius exceptionis eadem eſt replicatio, quæ ſuperioris proximæ, vt ĵ.c.xvij.cauſa xv.docebitur.Sed & replicationis loco notandum, quòd furor ſuperueniens ſponſalia iure ciuili non diſſoluat.l.viij.ff.de ſponſalibus.

XI. Exceptio: Niſi poſt contracta ſponſalia ſponſus

ſponſáve

ſponſáve religionis habitum adſumpſerit.xxvij.quęſt.ij.cap.ſcripſit.§.ſponſi vero.c.deſponſatam c.decreta,in princ.item cap.vnico.§.fina.de voto, in vj.extrauag.Ioan. 22. vnica, in prin.eod.tit.l.cognitum.xlij.in princ.C. de epiſcopis & clericis. Nouell.cxxiij.§. porrò legitimis. Planè ſi iuramento interueniẽte quis ſponſalia contraxerit, potius matrimonium contrahere, quàm religionem ingredi debet, vt religio iuſiurandi ſeruetur.c.commiſſum.xvj.de ſponſalibus. Hæc de exceptionibus aduerſus ſponſalia: quarum tamen plures vide j.cap.xiij.cum ſequentibus. Quæ enim exceptiones nuptiis obſtant, eædem plerunque ſponſalibus quoque ſunt impedimento, vt s̄.except.j.oſtenſum.

V. EVENTVS SPONSALIORVM.

I. Regula: De actione qua ſponſus ſponſam, vel contrà hæc illum petere poteſt, proponetur j.cap.xvij.

II. Regula: Pœna parentum fidem ſponſalibus non ſeruãtium eſt triennalis excommunicatio. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur xxxj. quæſt.iij. cap.j. Plures huiuſmodi regulas vide j.cap.proxi. quæſt.vj. & M.I.C.lib.iiij. cap.j.quæſt.iiij.

DE NVPTIIS.

Cap. XII.

I. DEFINITIO NVPTIARVM ET MATRIMONII.

HACTENVS de ſponſalibus ſit dictum. De nuptiis nunc agendum eſt, quarum definitio habetur xxvij.q.ij.in prin.§.ſunt enim.xxix.q.j. in prin.Inſt it. de patria poteſtate.§.j. Declaratur hæc definitio d.q.ij.cap.beata.§.indiuidua. De quo poſtremo dicetur j.c.xvj.reg.xvj.

II. RATIO NOMINIS.

Nuptiæ ab obnubendo dictæ ſunt. xxx. quæſt.v. cap.nec illud, in princ.

Matrimonium dictum, quòd in liberis procreandis & educandis potiores partes ſint matris quàm patris.cap.ij.§. ad quod illa.de conuerſione infidelium.

III. DI-

III. DIVISIO CONIVGII.

I. Diuiſio eſt, quòd aliud ſit initiatum, aliud ratum. xxvij. quæſt. ij. cap. ſtatutum. §. fin.

II. Diuiſio eſt, quòd aliud ſit legitimum & non ratum, aliud ratum & non legitimum, aliud denique legitimum & ratum. xxviij. q. j. cap. vlt. §. coniugium.

IIII. FINIS ET VSVS NECNON dignitas coniugij.

I. Regula: Finis matrimonij eſt procreatio liberorum, & per eam propagatio generis humani. xxxj. quæſt. j. cap. Deus xxxij. quæſt. ij. in prin.

II. Regula: Matrimonium bonus eſt vſus concupiſcentiæ. xxxij. quæſt. j. cap. non enim.

III. Regula: Comparatio coniugij cum virginitate habetur xxxij. quæſt. j. cap. nuptiæ, in princ.

IIII. Regula: De coniugio non cotemnendo cauetur diſtinct. xxx. cap ſi quis propter. cap. ſi quis vel. c. ſi quis nuptias. item diſtin. xxxj. c. ſi quis vituperat. c. quicunque virginitatem. Apoſtol. canon. 50.

V. CONTRARIVM CONIVGII.

Contrarium cõiugij eſt virginitas, de qua diſſeritur xxxij. quæſt. j. cap. integri tas, in prin. q. iiij. c. quis ignoret.

VI. EVENTVS ET CONSEquentia contractus nuptialis.

DE SOLENNITATE NVPTIALI & traditione ſponſæ.

I. Regula: Non ſtatim poſt ſponſalia ſponſo tradenda ſponſa. xxvij. quæſt. ij. cap. ſi quis deſponſata. §. quare, cum cap. ſequente, in princ.

Quãdo ſolennitas nuptialis celebrãda, & ſponſa ſpõſo tradenda.

II. Regula: In diebus quadrageſimæ & aliis ieiunij diebus nuptiæ celebrandæ non ſunt. xxxiij. q. iiij. c. vir cum. §. fi. cum ſequentibus, vſque ad cap. apoſtolus.

III. Regula: Ne tribus ſeptimanis ante feſtum natiuitatis Ioannis celebrentur. Hæc regula declaratur cap. capellanus. iiij. de feriis.

Anteeedẽtia ſolennitatẽ nuptialem.

IIII. Regula: De indicendis nuptiis cauetur cap. iij. §. j. de clandeſtina deſponſat.

V. Regula:

V. Regula: De impedimentis aduerſus nuptias proponendis cauetur d.§.j. verſic. vt infra illum qui voluerit. & d. cap.iij.§.fin.

VI. Regula: De nuptiis à ſacerdote benedicendis cauetur xxx.quæſt.v.cap.nullus.cap.noſtrates.§.& primùm in eccleſiam.cap.ſponſus.item xxxv. quæſt.ij.cap.nulli.item diſt. xxiij.cap.vlt. Huius regulæ exceptio eſt in ſecundis nuptiis: de qua re vide.j.cap.xxj.in prin.

VII. Regula: De modo feſtiuitatis nuptialis cauetur d. cap.noſtrates.& xxvij.quæſt.ij.cap.priuſquam.§.j.item l.v.ff. de ritu nuptiarum.

VIII. Regula: De ratione & vſu cæremoniarum & ſolennitatum nuptialium cauetur xxx.quæſt.v.c.nullum.§.fin. cum c.ſequēte. Hæc de ſolennitate nuptiali. Sequuntur nunc reliqui euentus matrimonij, & pœnæ iniuſtarum nuptiarum.

IX. Regula: Qui publicum ſcortum duxerit, proficit hoc ei ad remiſſionem pecatorū.c.inter opera.xx.de ſponſalibus

X. Regula: Liberi ex iniuſtis nuptiis procreati ſpuriis ſimiles ſunt.c.iij. §.ſi quis verò. de clandeſt. deſponſat.c. referente.x.qui filij ſint legitimi. xxxv. q. vij.in prin.cum cap.ſequente. Inſtit.de nuptiis.§.ſi aduerſus ea.l. xj. ff.de ſtatu hominum.l.vj. C.de inceſtis nuptiis. Planè duæ exceptiones videntur propoſitæ regulæ obſtare. vna, ſi per ignorantiam in iuſtæ nuptiæ ſint contractæ: altera, ſi in conſpectu eccleſiæ. ſint benedictæ. Sed vtraque reprobatur d. §. ſi quis verò. & d.c.x. De qua re vide j.c.xv. repl.j.& ij.

XI. Regula: De pœna excommunicationis in iuſtis nuptiis contractis cauetur Clement. vnica, de conſanguinitate. xxxv.q.ij.c.de his qui.q.viij.c.vlt.

XII. Regula: De pœna infamiæ cauetur. xxxv. q.ij.cap. coniunctiones.iij.

XIII. Regula: De pœna ſacerdotū iniuſtas nuptias non prohibentium cauetur c. iij.§.ſanè ſi parochialis.de clandeſtina deſponſat.

XIIII. Regula, De dotis petitione Hæc actio ſecutis nuptiis regulariter marito datur.de qua re vide M. I. C.lib. iiij.cap. xj. Cuius regulæ exceptio videtur: Niſi maritus ad inopiam vergat. Sed reprobatur certo modo c. per veſtras. vij.de donat.inter vir.& vxor. Contradicit M.I.C.lib.iiij.cap. xiiij. q.iij.reg. j. except. j. Plura de dote & ante nuptiali donatione vide. j. cap. xx. reg. vij. cum ſequentibus. Hactenus

de effectib.

de effectibus nuptiarum ſit dictum: quorum tamen plures vide ỹ.cap.xvj.& xvij.item M.I.C.lib.iiij.cap.ij.quæſt.iij.

DE EXCEPTIONIBVS Aduerſus nuptias, deſumptis ex perſonis nuptias contrahentium.
Cap. XIII.

SEQVITVR de cauſa nuptiarum, eiúſque exceptionibus: ex quibus patet, quæ iniuſtæ dicantur nuptiæ. Conſenſu autem nuptias contrahi dicitur xxix.q.j. in princ. §.j. Concordant ea quæ habentur ỹ.c.xiiij. except.viij. Hæc autem cauſa quamuis regulariter vera ſit plures tamen recipit exceptiones, partim ex perſonis contrahentiũ nuptias, quæ hoc capite tractabuntur, partim ex aliis huiuſmodi circumſtantiis deſumptas, quæ ỹ.cap. prox enumerabuntur. Quod igitur ad primum genus attinet, eius exceptiones hæ ſunt.

I. Exceptio: Niſi inter cognatos nuptiæ ſint contractæ. xxxv.q.j.c.j.§.fin.q.ij.in prin.cũ duobus cc. ſequẽtibus. item c.nullum.c.de inceſtis.c.nec eam quam.§.inceſtuoſos.c.progeniem.c.de conſanguinitate. c.nulli.item q.viij.c.hæc ſalubriter.cap.vlt. §.fin. Hiſce contradicere videtur xxxv.q.j.in prin.vſque ad §.his ita. vbi Gratianus obiectioni reſpondet. Sed & reſpondet d.q.j.c.j.§.hac itaque conſuetudine, cum ſequent. Ratio propoſitæ exceptionis habetur d.c.j.in prin. vſque ad finem. Declaratur exceptio propoſita xxxv. q.ij.ea. coniunctiones.§.fin. Leges cõcordantes vide M.I.C.lib.iiij. cap.iij. except.j.& ij.vbi etiam replicationes iuris ciuilis annotauimus, inter quas primo loco poſita & reprobata eſt hæc replicatio: Niſi per adoptionẽ ſint cognati. Cui replicationi probatæ cõcordat c.vnicum, de cognatione legali.xxx. q.iij.cap.j §.quandoquidem nec inter eos. Planè admittitur replicatio propoſita, ſi vel adoptiuus vel naturalis rurſus fuerit emãcipatus: vt d.excep.ij.repl.j.diſt.iij.& iiij eſt oſtenſum. Cui diſtinctioni concordat x.q.iij.c. per adoptionem. vbi verba l.xvij.ff.de ritu nuptiarum, referuntur. Plures diſtinctiones, quibus propoſita replicatio admittitur, vide d.replic.j. Altera propoſitæ exceptionis replicatio videtur Niſi duorum fratrum vel ſororum liberi nuptias inuicem contraxerint. Quæ tamen replicatio reprobatur xxxv.q.ij.c. quædam, in prin.& q.v.c.ad ſedem. §.hanc computationem.

Contradicit M.I.C.d.except.ij.repl.iiij. Tertia replicatio eſt: Niſi vltra quartum gradum ſibi inuicem ſint cognati qui nuptias cõtrahunt.c.penult.§.prohibitio.& c.vlt.de conſang. & adfinitate. Ratio huius replicationis habetur d.§.prohibitio.verſ.quia quatuor ſunt humores. Alia ratio habetur xxxv.q.iiij.in prin.cum cap.ſequente. Ex his patet, antiquis canonibus, quibus vſque ad ſeptimũ gradũ inter cognatos matrimonia prohibebantur, quos s.ead.except.in prin.propoſuimus, iure nouo derogatum eſſe: quemadmodum derogatur etiam canoni qui habetur 35. q. ij. c.in copulatione.& c.penult.in prin. Pro declaratione propoſitæ replicationis ſciendum, gradus cognationis ab aliis aliter computari: cuius meminit Gratianus d.c.penult.§. hac authoritate. Aliter autem iure põtificio quàm ciuili huiuſmodi gradus numerantur: de qua re diſſeritur 35.q.v.in prin.cum cc.ſequẽtibus vſque ad cap.porrò de adfinitate.& d.q.v.cap.parentelæ gradus. Planè quo ad aſcendentes & deſcendẽtes, nulla eſt differentia iuris ciuilis & pontificij in gradibus numerandis: in tranſuerſalibus verò magna eſt differentia: de qua duæ regulæ tradi ſolent. vna in linea æquali: in qua iure quidẽ pontificio quoto gradu quis diſtat à communi ſtipite, toto gradu (ſtipite dempto) diſtat ab eo, de cuius cognatione quæritur. c. ꝓ dilectio iij.§ quod videtur.de conſang.& adfinitate. Iure autem ciuili toto duplicato diſtat. Stipes communis appellatur parens, qui vtrique de quorũ cognatione quæritur, eſt communis. In linea verò æquali conſtituti dicuntur duo fratres, quorum communis ſtipes eſt pater vel mater: item duorũ fratrum filij, quorum communis ſtipes eſt auus paternus vel maternus: item duorum fratrum nepotes, quorum cõmunis ſtipes eſt proauus: & ſic deinceps. Secundum regulam igitur propoſitam duo fratres iure quidem pontificio primo gradu inuicem diſtant: quoniam quilibet primo gradu diſtat à patre tanquam ſtipite communi. Iure autem ciuili ſecundo gradu inuicem diſtát, duplicato videlicet gradu, quo à communi ſtipite vterque diſtat. Duorum fratrum filij iure quidem pontificio ſecundo, iure autem ciuili, quarto gradu inuicem diſtant. Duorum fratrum nepotes iure pontificio tertio iure ciuili ſexto gradu inuicem diſtant. Et hæc de linea æquali. Altera regula eſt in linea inæquali: in qua quot ſunt perſonæ, ſtipite dempto, tot ſunt iure ciuili gradus. Iure autem pontificio, quoto gradu remotior

tior diſtat à communi ſtipite, toto diſtat ab eo, de cuius cognatione quæritur. ca. vlt. de conſang. & adfinitate. In linea inæquali conſtituti dicuntur frater & alterius fratris filius filiáue, nepos neptisúe: item vnius fratris filius, & alterius fratris nepos vel pronepos. Nam frater primo, fratris filius ſecundo, fratris nepos tertio, fratris pronepos, quarto gradu à communi ſtipite diſtat. Toto igitur gradu iure pontificio à patruo vel patrui filio diſtabit. Enumerantur huiuſmodi gradus 35.q.v.c.vlt.item M.I.C.lib.x.cap.vij. Illud hoc loco notandum, ſupputationem graduum iuris pontificij in cauſis tantùm matrimonialibus attēdi, nec in ſucceſſionibus iuri ciuili quidquam derogare. Sed nunc ad propoſitum redeamus. Quarta propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi indulgentia Papæ ſpeciali cognatorum matrimonia concedantur. Quæ replicatio approbatur exemplo c.gaudemus viij.in prin.de diuortiis. Huiuſmodi indulgentia quomodo intelligenda ſit declaratur c.quod dilectio.iij.de conſang. & adfinitate. Aliud exemplum habetur 35.q.ij.c.quædam lex.§. ſed idem.q.v.c.ad ſedem. §. hanc computationem. Hæc de prima exceptione aduerſus nuptias: de qua vide item M.I.C.lib.iiij.cap.iij.except.j.& ij.

II. Exceptio: Niſi inter adfines nuptiæ ſint contractæ. xxvij.q.ij.c.qui deſponſatam.§.fin. 35. q.ij.c.nullum, in princ. & §.præterea.cap.nec eam.c.& hoc quoque. c. ſanè.c.progeniem.& c.penult.§.item illud.item 35.q.viij.c.j.§.hi verò.& c. j. de conſang. & adfinitate. Aliud exemplum habetur cap. duo pueri.xij.§.quia igitur. verſ. & licet idem.de deſponſat. impub. & c.j.de eo qui cognouit conſang. Concordat denique. Inſt.de nuptiis. §. adfinitatis quoque. Ratio propoſitæ exceptionis ex præcedētibus patet: videlicet vnitas carnalis mariti & vxoris. Cui concordat 35. q. v. c.porrò. Pro declaratione propoſitę exceptionis notāda eſt definitio adfinium ex l.iiij. §. adfines.ff. de gradibus & adfinibus.item nomina adfinium.35.q.v.c. quod autem. Cui concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.x.c.vij.q.vj. Diuiſio quoque adfinium habetur c.non debet.viij.§.j.& ibi gloſſa.de conſang. & adfinit. vbi tria genera adfinitatis exponuntur. Primum genus eſt inter coniugem & alterius coniugis cognatos. Alterum eſt inter coniugem & alterius coniugis adfines: puta inter duos coniuges duorum cognatorum: veluti inter viduum ſororis, & fratris defuncti viduam: item vidua ducta, inter ma-

ritum eius & prioris mariti cognatos cognatáſue, qui quæ-ue vxori fuerunt adfines. Inter hos ſecundi generis adfines nuptiæ prohibentur xxxv q.iij.c. de propinquis. c. penult. §. item illud Fabiani. Tertiũ genus eſt inter coniugem & alterius cõiugis adfinis coniugem puta duos cognatos deceſſiſſe relictis vxoribus, quarum vna alicui nupſerit, poſteáque deceſſerit: non poterat maritus eius ſuperſtes alteram alterius cognati relictam ducere, adfinitate obſtante d.c.penul. §.fin.cum c.ſequẽte, vſque ad §.illud autem Gregorij. Quod igitur ad exceptionem propoſitam attinet, ſciendum eſt, eam in primo tantùm genere adfinitatis obtinere, in ſecundo & tertio genere non item: quod primę replicationis loco notandum. Quamuis enim iure antiquo in ſecundo quoque & tertio genere adfinitatis nuptiæ fuerint prohibitæ, vt ex iam propoſitis conſtat: tamen ius iſtud mutatum eſt ac ſublatum d.c.non debet.viij.§.j.& c.quod ſuper.v.de cõſang. & adfinit. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt. Niſi vltra quartum gradum ſint adfines qui nuptias inuicem contrahunt. d. c. non debet. viij. §. prohibitio quoque. quo derogatur xxxv.q.ij.c.nullum, & ſimilibus de qua re dictũ ſ. except.prox.repl.iij. Declaratur replicatio propoſita definitione graduum adfinitatis xxxv.q.v.ca.porrò. Ex quo patet, toto gradu quemque alteri coniugi adfinem eſſe, quoto gradu alteri coniugi eſt cognatus. Cui cõcordat xxxv. q.iij.c.de propinquis.§.fin.c.æqualiter. Tertia replicatio videtur: Niſi per ſponſalia tantùm adfinitas fuerit contracta, nuptiis non ſecutis. Sed reprobatur xxvij.q.ij.c. ſi quis vxorem.c.ſi quis deſponſauerit.c.qui deſponſatam, in prin. item De ſponſalibus c.iuuenis.iij.c.ad audientiã.iiij.c.ſponſam, viij.item De deſponſat.impub.c.continebatur.vj.§.fin.Contradicit xxvij. q.ij.c.lex diuinæ. de qua re vide ĵ.except.v diſtin.ij. Quarta replicatio videtur: Niſi priora ſponſalia vel nuptiæ, quibus adfinitas contracta dicitur, fuerint nullæ. Sed reprobatur c. j.in princ.de ſponſalib.in vj. Planè admittitur in tribus caſibus. Primò quidem, ſi ob defectum conſenſus nuptiæ non ſubſiſtant.d.c j.in princ.verſ.dummodo non ſint nulla ex defectu conſenſus.item c.j.§.fin.in fine.de deſponſat.impuber. in vj. Huius diſtinctionis duplicatio eſt: Niſi cum impubes maior ſeptem annis deſponſata eſſet, pubes facta non conſenſerit. hoc enim caſu nihilominus exceptio propoſita obſtat. cap. acceſſit. v. §. fin.de deſponſat.impuber. Deinde

admittitur replicatio propoſita, ſi cùm ſub conditione ſponſalia eſſent contracta, nondum exiſtente conditione cum cognata prioris ſponſæ contraxerit.d.cap.j.§.fin.de ſponſalib. in vj. Poſtremò admittitur replicatio propoſita, ſi ob defectum ætatis ſponſalia nõ ſubſiſtant.c.literas.iiij.c.acceſſit.v.de deſponſat.impub.cap j in prin.verſ & ideo cum ſint nulla.eod.tit.in vj Huius diſtinctionis duplicatio eſt:Si ſpõſalia inter puberem & impuberem, vel vtrunque impuberem,maiorem tamen ſeptem annis,ſint contracta.d.c.literas. iiij.§.fin.& d c.acceſſit.v.§.fin.item c.duo pueri.xij eod.tit.& d.c.j. §.idem quoque,in fine. Plures huius diſtinctionis duplicationes vide ſ.cap.xj.quæſt.iiij. except.j repl. j. dupl.j.in prin. item ſ. except. v. replicat j. Quinta propoſitæ exceptionis replicatio videtur: Niſi non per nuptias, ſed per adulterium vel ſtuprum adfinitas ſit contracta.Sed reprobatur xxxv. q.iij. c. nec eam,in prin. Admittitur tamen ſi non naturaliter, ſed contra naturam pollutio ſit facta.ad. cap. nec eam.§.fin.cum c.ſequente. Sed & admittitur,ſi iam contractis nuptiis ſuſpicio ſit, ne tale quid fingatur ad diſſoluendum matrimonium.c.de illo.iij.& c.ſuper eo.v.de eo qui cognouit conſang. vxoris. Hæc de adfinitatis exceptione in genere ſint dicta. Sequuntur eius aliquot ſpecies.

III. Exceptio: Niſi inter ſocerum & nurum nuptiæ ſint contractæ.xxxv.q.ij.c.ſi vir Inſt de nuptiis.§.adfinitatis.Huius replicatio prima videtur: Niſi non filij, ſed nepotis vel pronepotis vxor fuerit. Sed reprobatur xxvij-q.ij.c.qui deſponſatam. item l.xiiij. §. nurus. ff. de ritu nuptiar. Altera replicatio videtur: Niſi non vxor,ſed ſponſa filij fuerit. Sed & hæc replicatio reprobatur d.cap. qui deſponſatam. Concordant ea quæ habentur ſ.except.prox.repl iij. item Inſtit. de nuptiis.§.ſi vxor,in fine.& l.xij. §.ſed & per.ff.de ritu nuptiar. Plures replicationes, ſed reprobatas, vide M.I.C.lib. iiij.cap.iij.except.v.

IIII. Exceptio: Niſi quis fratris vxorem duxerit.xxxv. q.ij.c.de inceſtis. item l.v.& l. vlt. C. de inceſtis nuptiis. Contradicit 35.q.j.in princ. §.item ſi aliquis. Cui obiectioni reſpondetur ibidem §.his ita reſpondetur, cum c.ſequente.De qua re dictum quoque ſ. except. j. in prin. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt. Niſi Pontifex de huiuſmodi cõiugio diſpenſauerit. Quæ replicatio approbatur exemplo c.vlt.de diuortiis. Altera replicatio videtur: Niſi fratri

antea inutiliter fuerit nupta. Sed reprobatur xxvij. q.ij. cap. quidam.item l.viij. C.de inceſtis nuptiis. Plura de hac replicatione vide ſ. except. ij. repl.iiij. Tertia replicatio videtur: Niſi ſponſa tantùm,non vxor fratris fuerit.Sed & hæc reprobatur d.q.ij.cap.ſi quis deſponſauerit.item c.ad audientiam. iiij. de ſponſalibus, Concordant item ea quæ habentur ſ. except.ij.repl.iij.

V. Exceptio: Niſi quis vxoris defunctæ ſororem duxerit, vel aliqua ſororis viro nupta fuerit.l.v.C.de nuptiis. Cuius replicatio hæc videtur: Niſi prior ſoror ei tantùm fuerit deſponſata.Sed reprobatur per ea quæ propoſita ſunt d.repl. iij. Admittitur tamen primùm quidem, ſi nondum ſeptem annorum puella ei fuerit deſponſata. Quæ diſtinctio approbatur per ea quæ habẽtur d.repl.iij.diſt.iij. Cuius tamen duplicatio hæc eſt: Niſi copula carnalis interuenerit.c.fraternitati.vij.de eo qui cognouit conſang. & c.iuuenis.iij. de ſponſalibus.Deinde admittitur replicatio propoſita,ſi nuda pollicitatio ſit facta de futuris nuptiis,ſponſalibus nondũ perfectis.xxvij.q.ij.c.lex diuinæ.& ibi gloſſa.Sed hæc videntur iis quæ ſ.excep.ij.repl.iij.propoſita ſunt,ex diametro repugnare:niſi quis propoſita diſtinctione vtatur.Quæ tamen diſtinctio vix videtur quadrare: cùm ratio adiecta ſit generalis & communis omnium ſponſaliorum.

VI. Exceptio: Niſi quis eam vxorem duxerit, cum qua cognatus ſuus antea rem habuit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. exceptio. ij.replic.v.

VII. Exceptio: Niſi inter ſuperſtitis coniugis liberos ex poſteriore matrimonio natos, & defuncti coniugis cognatos nuptiæ ſint contractæ. xxxv. q. x. in princ. vſque ad xxxvj. cauſam. Planè exceptio propoſita iure nouo mutatur ac reprobatur c.non debet.viij.§.j.de conſang.& adfinit.Hactenus de exceptione adfinitatis tam in genere quàm in ſpecie actum eſt: de qua vide item M. I. C. lib.iiij.ca.iij.except. iij.cum octo ſequentibus.

VIII. Exceptio: Niſi inter liberos & ſeruos matrimonium ſit contractum.c.propoſuit.ij.&.c.vlt.de coniug.ſeruo. xxix.q.ij.c.ſi quis ingenuus.c.cuius rei.§.cum dicitur.l.iij.C. de inceſtis nuptiis.l.iij.C.ſoluto matrimonio.Nouell.xxij.§.ſi verò cum quis. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt. Niſi liber homo ſciens,cum ſeruo nuptias contraxerit.d.cap.

vlt.

vlt.ver.propter conditionis errorem.& d.c.ſi quis ingenuus. verſ.ſi autem ancillam.item xxix. q.ij.in prin.cum c.ſequente.c.ſi quis liber.c.ſi quis ancillam.§.his ita reſpondetur.cap. ſi fœmina. Huius duplicatio eſt:Niſi decurio ſciens ancillam duxerit. d.l.iij. C.de inceſtis nuptiis. Altera propoſitæ exceptionis replicatio eſt: Niſi is qui cum ancilla nuptias contraxit, certior de eius conditione factus, in matrimonium cõſenſit.d.c.vlt.verſ.ita quod poſtquam intellexit.Tertia replicatio eſt: Niſi certior de conditione coniugis factus,eam carnaliter cognouit.c.propoſuit.ij.de coniugio ſeruor.Quarta replicatio eſt: Niſi cum coniunx coniugem ſeruum à domino redimere poſſet,id facere nolit. Quæ replicatio videtur approbari xxix.q.ij.ca.ſi quis ingenuus.verſ.ſi eam à ſeruitute. Sed gloſſa hanc diſtinctionem non admittit. Hæc de octaua exceptione: de qua vide item M. I. C. lib. iiij.cap.iij. except.xxxv.

IX. Exceptio: Niſi inter patronum & libertam nuptiæ ſint contractæ. Hæc exceptio reprobatur xxix.q.ij.ca.ſi quis ancillam.l. xv. C. de nuptiis. Planè inter patronam eiúſve liberos, patroníve coniugem & libertum nuptiæ iure ciuili prohibentur, M. I. C. d.cap.iij.except.xxxviij.

X. Exceptio: Niſi inter fideles nuptiæ ſint contractæ. 28. q.j.in prin.vſque ad §.ſed econtrà. Sed reprobatur exceptio hæc d.§.ſed econtrà.& d.q.j.c.nunquid. c.omnes.§.ex his.ca. ſi quis Iudaicæ.§.item illud Auguſtini.

XI. Exceptio: Niſi inter fidelem & infidelem nuptiæ ſint contractæ.d.c.omnes.§.ex his. verſ. illa itaq; authoritate.& d.q.j.c.ſic enim.§.tu verò.c.caue.c.non oportet.iem 31.q.ij.in prin. verſ.viro ſuæ religionis nubat. Huius exemplum eſt, ſi inter Chriſtianum & Iudæum nuptiæ ſint contractæ. 28. q.j. cap. ſi quis Iudaicæ, in princ. & cap. caue. item cap. Iudæi. item l.v.C.de Iudæis.

XII. Exceptio: Niſi inter adulterum & adulteram nuptiæ ſint contractæ.31.q.j.in prin.cum c.ſequente.ca.illud verò.item De eo qui duxit in matrimonium,quam polluit per adulter.c.ſuper hoc.iij.& c.j.de eo qui cognouit conſanguin. 27.q.ij.cap.qui dormierit.32.q.vij.c.qui dormierit.& l.xiij.ff. de his quibus vt indignis. Contradicit propoſitæ exceptioni 31.q.j.c.denique,in prin. Cui obiectioni reſpondetur d.c.denique.§.hæc vltima authoritas. Item contradicit d.q.j.cap.ſi qua fuerit.§.j. Cui reſpondetur ibidem, verſic. ſed in veteri.

Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi quis cum repudiata commiſerit adulterium: hanc enim ducere non prohibetur.d.c.denique.& xxxiij.q.ij.in prin. Altera replicatio eſt: Niſi quis habẽs vxorem,aliam eius inſciam duxerit,& mortua priore à ſecunda ſeparari petat: hoc enim caſu propoſita exceptione non iuuatur.ca.j.& c.veniens.vij. de eo qui duxit in matrimonium. Tertia replicatio eſt: Niſi prior non fuerit legitima vxor.c.ſignificauit.ij.d.tit. Quarta replicatio eſt: Niſi ſolutus cũ ſoluta rem habens,eam poſtea in vxorem duxerit. xxxj.q.j.c.denique.§.poſſe ſanè.& §.hæc vltima item l.v.C.de naturalib.liberis. Quinta replicatio eſt: Niſi de commiſſo adulterio pœnitentiam egerint.xxxj.q.j.c. illud verò.§.hic ſubaudiendum.c.ſi quis viuente.c.ſi qua fuerit.Huius replicationis duplicatio prima eſt:Niſi in mortem defuncti coniugis aliquid fuerint machinati.d.§.hic ſubaudiendum.& d.c.ſi quis viuente,in fine. Altera duplicatio eſt: Niſi viuente priore coniuge de futuro matrimonio tractauerint.d.§.hic ſubaudiendum.& d.q.j.c.relatum. Sexta replicatio eſt: Niſi prius matrimonium fuerit ſeparatum, poſtquam adulterium eſt commiſſum. De hac replicatione vide j.except xvij.repl.ij. Septima replicatio eſt: Niſi in mortem defuncti nihil fuerint machinati adulter & adultera:neq; de futuro matrimonio tractauerint. ca.ſignificaſti.vj. de eo qui duxit in matrimonium. Octaua replicatio eſt: Niſi viuente priori coniuge alteri fides tantùm futuri matrimonij facta ſit,copula carnali nõ interueniente.c.vlt.d.tit. Nona replicatio videtur:Niſi multo tempore matrimonium inter adulterum & adulteram durauerit, liberíque exinde nati ſint. Sed reprobatur c.cum haberet.v.eod.tit. De qua re vide j.ca.xv. repl.j. Hæc de duodecima exceptione: de qua vide item M. I. C lib.iiij.c.iij.except.40.

XIII. Exceptio: Niſi rapta raptori ſuo nupſerit. xxvij. q.ij.c.ſtatutum.§.quod ſi poſthac.c.Atho.xxxiiij.q.j.c.non ſatis.xxxvj q.ij.in prin cum c.ſequente.c.raptores.c.de puellis. c.ſi quis virginem.c.nullus. §.his authoritatibus. c.penult.§. fin.cum c.ſequente.item l.vnica.§.& ſiue non nuptæ.C.de raptu virginum.Nouel.143.§.illo quoque.& Nouel.150.Declaratur exceptio propoſita definitione raptus xxvj.q.ij.ca.raptus. Plane propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi ante raptum de nuptiis fuerit actum.xxvij.q.ij.cap.lex illa,in prin.& cap.cum eam. vj.de raptoribus. Altera replicatio eſt

Niſi

Niſi pœnitentiam de raptu raptor egerit. xxxvj. q.ij. nullus. §.fin.cum c.ſequente.c.ſi autem. Quanquam Gratianus aliter interpretetur d.c.ſi autem.§.hac authoritate. Item concordat d.q.ij.c.vlt.§ legitimè igitur.

MVTATIO IVRIS.

Planè exceptio popoſita iure nouo mutatur ac reprobatur c.vlt.de raptorib. xxxvj.q.ij.ca.tria & c.denique.Apoſtol. canon.lxvj.

XIIII. Exceptio : Niſi quis concubinam ſuam in vxorem duxerit. Hæc exceptio reprobatur per ea quæ habentur s.excepr.xij.repl.iiij.

XV. Exceptio : Niſi mulier ei nupſerit, à quo prior eius maritus eſt occiſus. Quæ tamen exceptio reprobatur ſub conditione c.j.de conuerſione infidelium.

XVI. Exceptio : Niſi quis meretricem duxerit. xxxij.q. j.in prin.c.apud miſericordem.§.fin.c.non enim.c.integritas. §.j.Huius exceptionis replicatio eſt:Niſi ſpes ſit,meretricem ad pudicitiam poſſe conuerti. d.c.integritas. §.ſed obiicitur. & d.q.j c.vlt.item c.inter opera.xx.de ſponſalibus.

XVII. Exceptio: Niſi habens vxorem aliam duxerit,vel habens maritum alij nupſerit. diſt.34.ca.Chriſtiano. xxiiij.q. iij.c.an non. xxvij.q.ij.c.additur.§.viro igitur xxx.q.v.c.qualis. §.fin.34.q.j.c.j.c.cum in captiuitate. ca.non ſatis.item De diuortiis c.gaudemus.viij.§.quia verò pagani.item De ſponſalibus ca.is qui fidem.30. & c.ſi inter virum.31.item l.ij.C.de inceſtis nuptiis. Inſtit. de nuptiis.§.adfinitatis. & §.ſocrum. Exemplum huius exceptionis habetur 31. q.ij.ca. Lotharius. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt : Niſi prius matrimonium ipſo iure non ſubſiſtat.c.veniens. 13.c.cum in apoſtolica. 18. & cap.vlt.de ſponſalibus. Huius replicationis exemplum ſeu ſpecies eſt j. replic.iiij.v.& vj.Altera replicatio eſt : Niſi prius matrimonium ſit ſolutum. d.c. veniens 13. Concordant ea quæ habentur j.c.21.q.ij.in prin. Huius replicationis duplicatio eſt:Niſi prius matrimoniũ nõ morte,ſed diuortio fuerit ſolutum.Quę replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur d.quæſt ij.excep.ij.Tertia propoſitæ exceptionis replicatio videtur : Niſi prior coniunx continentiam vouerit. Sed reprobatur cap. conſtitutus. xv. de conuerſ. coniugator. Quarta replicatio eſt ; Niſi concubinam habeas,vxorem duxerit.xxxij.quæſt.ij.cap.ancillam.cap.non omnis. Quinta replicatio eſt ; Niſi prior non

vxor, ſed ſponſa ſit. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.c. xj. q. iiij.except.vj. Sexta replicatio eſt: Niſi is quem maritum ſuum eſſe mulier iurauerat, ab eius petitione fuerit abſolutus: tunc enim alij. nubere non prohibetur. cap. mulieri.34.de iureiurando. Septima replicatio eſt: Niſi conſuetudo regionis plures coniuges habere permittat.32.q.iiij.c.obiiciuntur. Hæc de decimaſeptima exceptione ſint dicta: de qua tamen vide plura M.I.C.lib.j.c.xx.cauſa xv.& d.lib.j.cap.xxviij.q.ij.cauſa xviij.

XVIII. Exceptio: Niſi quis eam quam è ſacro ſuſcepit baptiſmate.in vxorem duxerit.xxx.q.j.c.de eo c.ad limina.§. fi.item.c.j.in prin.de cognat.ſpirituali,in vj.&l.xxvj.in fine.C. de nuptiis.

XIX. Exceptio: Niſi inter baptizatum & ſuſcipientis filios filiáſq; aut vxorem nuptię ſint contractæ.d.c.j.in prin. & c.ſuper eo.iij.in prin.c.tua non.vij.& ibi gloſſ. de cognat. ſpirituali.item xxx. q.iij. in prin. cum c. ſequente. c. Pyctacium.c.non oportet.

XX. Exceptio: Niſi duorum compatrum vel commatrum liberi matrimonio iungantur. xxx. q.iij. c. poſt ſuſceptum.& d.c.tua nos.vij. Quanquam gloſſa repugnat.de qua re vide.ſ. except.prox. Plane iure nouo exceptio propoſita reprobatur d.q.iij.c.non oportet.§.fin.cum c. ſequente.item c. j.c.ſuper eo.iij. de cognat. ſpirituali: Planè admittitur exceptio ptopoſita, primum quidē in eo, propter quem cōpaternitas nata eſt: de quo ſ.except.prox.eſt dictū. Deinde admittitur ex conſuetudine loci, vt patet ex d.c.j.&.d.c.ſuper eo.iij.

XXI. Exceptio: Niſi quis eam vxorem duxerit, cui filium è ſacro ſuſcepit baptiſmate vel catechiſmo: aut aliqua ei nupſerit, cuius filiam ſuſcepit.30. q. j. in prin.c.j.§.fin.c.de eo quod.item De cognat.ſpirituali.c.Martinus. iiij. &. c. veniens.vj.item c.j.in prin.verſ.imò etiam.eod.tit. in vj. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi cognatione ſpirituali per catechiſmum. non per baptiſmum, contracta, matrimonium fuerit conſummatum: tunc enim ratione iſtius ſpiritualis cognationis non dirimitur. c. contracto. v. de cognat. ſpirituali.c.per catechiſmum.ij.eod.tit.in vj.

REPLICATIONES EXCEptionum de cognatione ſpirituali generales.

Planè quæ hactenus de cognatione ſpirituali nuptias impediente dicta ſunt, & in ſequentibus dicentur, quæ ad alia ſacramenta quàm baptiſmum non extenduntur: quod primæ replicationis loco notandum. Quæ replicatio approbatur cap.vlt.in fin.de cognat.ſpirituali,in vj. Excipitur tamen à replicatione propoſita catechiſmus,ſecundum ea quæ iam dicta ſunt. item excipitur confirmatio frontis ſeu chriſma, cap.j.§.fin.d.tit. Altera replicatio generalis videtur: Niſi non vnus, ſed plures ſuſceptores interuenerint. Verùm replicatio hæc reprobatur.d.cap.vlt.in prin.

XXII. Exceptio: Niſi inter baptizatum & filiam baptizantis nuptiæ ſint contractæ.cap.vltim.de cognat.ſpirituali. cap.j.in prin.verſic.& eadem.eod.titu. in vj. xxx.quæſt.j.cap. ad limina.§.fina.

XXIII. Exceptio: Niſi quis eam quæ ei peccata ſua confeſſa eſt,duxerit.d.§.fin.cum cap.ſequente.

XXIIII. Exceptio: Niſi quis compatris vel commatris filiam duxerit. Hæc exceptio reprobatur xxx. quæſt.iij.cap. per adoptionem.§.fi.cum c.ſequente.

XXV. Exceptio: Niſi quis compatris ſui vxorem duxerit. Hæc exceptio reprobatur xxx.q.iiij.cap.qui ſpiritualem. & cap.vlt.§.fin. Prohibitio,cuius d.§.fin.mentio fit. habetur d.cap.vlt.§.quia verò.

XXVI. Exceptio: Niſi quis vxoris defunctæ commatrem duxerit.d.§.quia verò.& d.quæſt.iiij.in princ.cum cap. ſequente. cap. ſi pater. Contradicit tamen propoſitæ exceptioni d.quæſt. iiij. cap. poſt vxoris, in prin. Cui obiectioni reſpondetur d.c.poſt vxoris.§. notandum verò. Huius exceptionis replicatio videtur: Niſi non vxor defuncta, ſed maritus ſuperſtes ſuſceperit filium eius quam nunc eſt ducturus. Sed reprobatur d.quæſt.iiij. cap. ſi quis ex vno. Hactenus de cognatione & affinitate ſpirituali nuptias impediente ſit dictum.

XXVII. Exceptio: Niſi cum impubere matrimonium ſit contractum.cap.atteſtationes.10. & cap.vlt. de deſponſat. impub.cap.j.§.idem quoque.eo.tit. in vj.xxxvj.quæſt.ij.cap. vlt.§.fin. Declaratur exceptio propoſita definitione pubertatis.cap.puberes.iij.de deſponſat.impuber. Cui definitioni contradicit Inſt.quib.mod.tutela finitur.§.j.Propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi cum pubertati proximo, in quo malitia ſupplet ætatem, nuptiæ ſint contractæ.cap.de

illis

illis qui. ix. de deſponſat. impuber. Secunda replicatio eſt: Niſi copula carnalis interuenerit d. §. idem quoque. verſic. niſi per carnis copulam. & cap continebatur. vj. §. ſi autem fuerit cap. à nobis viij. in fine de deſponſat. inſuper. iiij. qui matrimo. accuſare poſſ. c. iuuenis. iij. de ſponſalibus Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi conatus non habuerit effectum. d. cap. atteſtationes. 10. verſic. licet viſus fuiſſet. Planè hoc caſu nihilominus adfinitas contracta cenſetur, quæ nuptiis impedimento eſſe ſolet. de qua re s̃. cap. xj. quæſt. iiij. except. j. in fine dictum eſt. Tertia replicatio eſt: Niſi iuramentum interuenerit. cap. ex literis. 10. de ſponſalib. De qua re vide item d. q iiij. except. v. repl. iiij. Quarta replicatio eſt, Quòd quamuis impubes nuptiis renunciare poſſit, ſi ad pubertatem peruenerit: pubes tamen, qui cum eo contraxit, illo inuito ratione propoſitæ exceptionis nuptiis renunciare non poteſt. cap. de illis. vij. fin. de deſponſat. impub. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi pubes inuitus contraxerit. cap. ex literis. xj. eod. titu. Quinta replicatio eſt: Niſi impuber pubes factus nuptias cõtractas ratas habuerit. d. §. idem quoque. verſi. vel aliquem modum alium. c. à nobis. viij. verſ. & tunc aut. de deſponſat. impuber. cap. inſuper. iiij. qui matrimon. accuſare poſſ. l. iiij. ff. de ritu nuptiarum. Similem replicationem in ſponſalibus vide s̃. cap. xj. quæſt. iiij. except. j replic. j. duplic. j. triplic. ij.

XXVIII. Exceptio: Niſi furioſus vel furioſa nuptias contraxerit. xxxij queſt. vij. c. neque furioſus in prin. cap. dilectus. xxiiij. de ſponſalibus. l. xvj. §. fin. ff. de ritu nuptiarum. & l. viij. verſi. nam furioſus. ff. de his qui ſui vel alieni iuris.

XXIX. Exceptio: Niſi mutus vel ſurdus nuptias contraxerit. Hæc exceptio reprobatur cap. cum ad ſedem. xxiij. & cap. tuæ fraternitati. xxv. in fine. de ſponſalibus.

XXX. Exceptio: Niſi is eáue, qui quæve religionem ingreſſus ingreſſáue eſt, & continentiam nouit, nuptias contraxerit. xxvij. q. j. in prin cum cap. ſequen. c. viduas. c. neque viduas. c. de viduis. c. virginem. c. hi ergo. c. virginib. c. peruenit. c. viduas. c. ſi quis ſacro. c. nubendi. c. meliore. c. ſi qua virgo. cap. diaconiſſam. cap. quotquot. c. de filia. cap. monacho. cap. viduæ. c. vidua. cap. viduitatis. c. & quia. cap. vt lex. cap. nuptiarum. item diſtin. xxvij. cap. vouentibus. c. ſi nupſerit. cap. præſbyteris. & c. vlt. item c. j. cum duob. cc. ſeq. & c. vlt. qui clerici vel mouentes. item diſtinct. xxxij. in prin. cum cap. ſequente.

Concor-

dant item ea quæ habentur ſ.lib. proxi.cap.v.reg.lxj.& M.I. C.lib.iij.cap.ij.reg.viij. Contradicit autem xxvij. quæſt.j.c. nuptiarum.§.proinde qui dicunt.& cap.de viduis. Item contradicit diſtinct.xxvij cap.j.§.fin.cum duob.cc ſequentibus. & diſtin.xxviij.cap.ſi quis docuerit.c.ſi quis diſcernit. Hanc contrarietatem ſoluit Gratianus d.diſt. xxvij. cap.præſbyteris.& xxvij.quæſt.j cap.vlt.§.j. Ex qua ſolutione prima propoſitæ exceptionis replicatio eliciturtalis: Niſi ſimplex fuerit continentiæ votum, cui benedictio conſecrationis non acceſſerit. Cui concordat c. meminimus.iij.§. verum ſi nec. cap.veniens.v.& cap.rurſus.vj. qui clerici vel vouentes. Declaratur replicatio propoſita, definitione voti ſolennizati ca. vnico, de voto, in vj. Altera replicatio eſt: Niſi habitus ſine profeſſione ſuſceptus ſit, vel à non habente poteſtatem ſit ſuſceptus. cap. conſuluit.iiij.d. titu. qui clerici vel vouentes. Tertia replicatio videtur: Niſi mulier quæ continentiam vouit, non fuerit velata. Sed reprobatur xxvij. quæſt.j cap. viduas.§.de virginibus.ca.hæc verò. Quarta replicatio videtur: Niſi eo animo mulier velamen ſibi impoſuerit, vt poſſet illud rurſus deponere. Sed & hæc replicatio reprobatur d.q. j.ca.viduas, in fine. & diſtin.xxvij.cap.quod interrogaſti, cum cap.ſequente. Quinta replicatio videtur: Niſi vouens continentiam non in monaſterio, ſed in propria domo viuat. Sed & hæc reprobatur d.quæſt.j cap. mulieres. Sexta replicatio eſt: Niſi inuitus inuitáve ad religionem protractus protractáue fuerit.d.q.j.c.viduas, in prin. Septima replicatio eſt: Niſi extra ſacros ordines clerici conſtituti vxores ducant.diſt. xxxij.ca ſi qui verò.cap.ſi quis eorum.c. placuit.ca.feriatim. item xij.q.j.cap.quia tua.§ ſi qui verò.Nouell.v.§.ſi quis autem. verſic. quippe tali gradu. & Nouell xxij.§.ſed & ſi quis. Huius replicationis duplicationes vide M.I.C. lib.iij.cap.ij. reg.viij.except.ij.item d.cap. feriatim. Planè hoc caſu ordinem amittit retenta vxore, per ea quæ habentur ſ.lib.proxi. cap.v.reg.lxj.except.j. Octaua replicatio eſt in clericis orientalis eccleſiæ, quibus vxores ducere permiſſum. diſtin.xxxj. cap.quoniam in Romani.& cap.vlt.in prin. Hæc de trigeſima exceptione: de qua tamen vide plura j.cap.xxj. quæſt.ij.except.iij.item M.I.C.d.reg.viij.

XXXI. Exceptio: Niſi is eáve, qui quæve inceſtum cõmiſit, nuptias contraxerit.cap.j.in fine.cap.veniens.ij.in fine. cap.tranſmiſſæ.iiij. cap. ex literis.viij.in fine.cap.veniens.ix. & cap.

& cap.vlt.de eo qui cognouit conſang.xxvij.quæſt.ij.cap.qui dormierit,in fine.32.quęſt.vij.c.ſi quis cum, in prin.ca.concubuiſti.35.quęſtio.ij.cap. qui propinquam. cap. ſi quis cum. quæſt.viij.cap.vlt.§.etſi alter. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi per nuptias,non per fornicationem inceſtum commiſerint.32.quęſt.ij.cap.vij.cap. ſi quis cum.§. quamuis illud.35.quęſt.ij.c.de inceſtis.§.fin. quæſt.vj.ca.ſi duo veri.§.ſi ſe iudicio.q.viij.cap.hæc ſalubriter.§.fin. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi in inceſtis nuptiis vſque ad mortem alterutrius contumaciter perſeuerauerint.d. cap. hæc ſalubriter.§.fin.verſ.niſi in eodem crimine. Altera propoſitę exceptionis replicatio eſt: Niſi per errorem & ignorantiam inceſtum commiſerint.34.quæſt.j.cap.ſi virgo.§.fin.cum cap. ſequente.cap.ego dixi.§.fi. cum tribus ſequentibus.35.q.ij.c. qui propinquam.verſ.niſi ignorantia excuſentur.cap.ſi quis cum.cap.ſi homo.Tertia replicatio eſt: Niſi cum ſponſa tantùm,non vxore conſanguinei fuerit fornicatus.xxvij. quæſt. ij.cap.quidam.cap.ſi quis ſponſam.§. ſi illa quam vir. Huius duplicatio eſt: Niſi pater cum ſponſa filij fuerit fornicatus. d.c.ſi quis ſponſam, in princ. Quarta replicatio eſt: Niſi matrimonium ab inceſtuoſo ſit contractum: tunc enim ratione propoſitæ exceptionis non dirimitur: hæc enim impedit matrimonium contrahendum, non dirimit contractum. cap. transmiſſæ.iiij.& c.vlt.de eo qui cognouit conſang. Quinta replicatio eſt: Niſi inceſtuoſus peracta pœnitentia ſe non valeat continere.30.iij.quæſt.ij.cap.ſi quis cum.

XXXII. Exceptio: Niſi quis alij deſponſatam duxerit. Hæc exceptio approbatur s. cap.xj. quæſt.iiij.except.vj. repl.j.cum ſequentibus.

XXXIII. Exceptio: Niſi quis ab alio repudiatam duxerit.xxvij.quæſt.ij.cap. additur. Apoſtol.canon.xlvij. Concordant ea quæ habentur j.cap.xxj.quęſt.ij.except.ij. Sed & plura de hac exceptione vide M.I.C.lib.j. cap.xxviij.quęſt.ij. cauſa xv.

XXXIIII. Exceptio: Niſi pœnitens nuptias contraxerit.31.quæſt.ij.cap.hoc ipſum.§.fin.cum c.ſequente. Cuius replicatio eſt: Niſi peracta pœnitentia ſe continere non poſſit.ibidem verſi.ſed quia propter lapſum. & d.quæſt.ij.cap.in adoleſcentia.cap.ſi quis com.& cap.vlt.

XXXV. Exceptio: Niſi is qui raptum commiſit, nuptias contraxerit.xxvij.quæſt.ij.cap.ſtatutum, in princip. Apoſtol. canon.

canon.lxvj. Cuius replicatio eſt: Niſi pœnitentiam egerit, ſéque continere non poſſit.36.quęſt.ij.cap.ſi autem.

XXXVI. Exceptio: Niſi impotens vxorem duxerit.c. quod ſedem.ij.& cap.laudabilem.v.§. ſi autem ille aliam. de frigidis.xxvij.quæſt.ij.ca.decreta.§.fin.33.q.j.c.j.in fine.

XXXVII. Exceptio: Niſi inter ſeruos matrimonium ſit contractum. Hæc exceptio reprobatur xxix.q.ij.c.penult. §.fin.cum cap.ſequente.& cap.j.de coniug.ſeruor.

DE RELIQVIS EXCEPTIOnibus aduerſus nuptias. *Cap.* XIIII.

HACTENVS exceptiones aduerſus nuptias, ex perſonis contrahentium deſumptas, enumerauimus. Sequuntur nunc reliquæ exceptiones ex aliis circunſtantiis deſumptæ.

I. Exceptio: Niſi clandeſtinæ ſint nuptiæ. 30. quæſt.v. in prin.cum cap.ſequente.item c.nullus.cap.noſtrates. cap.nullum.item De clandeſtina deſponſat.cap.ij.ca. cum inhibitio. iij.in prin. Contradicit exceptioni propoſitæ d.q.v. ca.nec illud.§ ſed obiicitur.c.ſi quis diuinis,in prin Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi vtriuſque confeſſione de matrimonio conſtet.d.c. ſi quis diuinis.§ his ita reſpondetur,cum ſequentibus.& d.p.v.c.vlt.§.fin.item d.c.in fi. Altera replicatio eſt: Niſi nuptiæ ab eccleſia fuerint comprobatæ.c.quod nobis.ix.qui filij ſint legitimi.

II. Exceptio: Niſi ſine conſenſu parentum nuptiæ ſint contractæ.xxvij.quæſt.j.c.viduæ,in fine 30.q.v.c.j. & cap.noſtrates,in princ.32.quæſt.ij.c. non omnis.§. paterno.c. honorantur.c.vlt.verſi.nec extra voluntatẽ.36.q.ij.c.nullus,in prin. c.vltim.§.nec filium.l.ij.ff.de ritu nupt.l.xj.ff.de ſtatu homi.l. xij.& l.xx.C.de nuptiis.Inſtit.eo.tit.in prin. Huius exceptionis plures replicationes habẽtur M.I.C. lib.iiij.c.iiij.except. j. Inter quas numeratur & hæc: Niſi pater ſciens nuptiis nõ contradixerit. Cui concordat 32.q.ii.c. mulier. Item numeratur & hæc: Niſi auus cõſenſerit:hoc enim caſu videtur patris conſenſus non neceſſarius. Quæ tamen replicatio reprobatur regulariter. Admittitur autem in certis caſibus, quos vide M.I.C. d.except.j.repl.iij. Inter hos caſus referri etiam poteſt.32.quæſt.iij.in prin.cum cap.ſequente.

III. Exce

III. Exceptio: Niſi deſponſati in nuptias non conſenſerint.cap j.in prin.de deſponſat.impub.cap.veniens.xiij. cum cap ſequente.de ſponſalibus xxvij.quæſt.j.cap. viduæ.xxx.q. ij.cap.j.31.quæſt.ij.in prin cum c. ſequente.c. tua ſanctitas,in prin.cap.de neptis.c.vlt.§.fin.31.quæſt.ij.c.vlt. in prin.36.q.ij. cap.vlt §.conſiſtere non poſſunt.l.ij.ff.de ritu nuptiarum.Sed. & plures leges concordantes vide M.I.C.lib.iiij.c.iiij.except. vj.in prin. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi filius impubes à patre deſponſatus pubes factus diſſenſerit.31.quęſt.ij c.tua ſanctitas.& ca j.§.poteſtatem. de ſponſat.impuber.Sed contradicere videtur 30.quęſt.ij c.j. Altera replicatio videtur: Niſi filius deſponſatus ſit in poteſtate deſpondentis.Sed reprobatur 36.q.ij.c.vlt.§.nec filium quidem. l.xij C. de nuptiis Tertia replicatio videtur: Niſi quis verbis fraudem adhibuerit quaſi conſentiret, vt puella frueretur. Sed reprobatur c.tua nos. xxvj.de ſponſ.lib.l.xxx.ff.de ritu nuptiar.l. xiij. in prin. C. de nuptiis. Quarta replicatio eſt: Niſi poſtea cõſenſerint,vel aliquamdiu cohabitauerint c.de muliere vj. & c.ad id quod.xxj.de ſponſalibus.l. xxij & l. xxiiij. ff.de ritu nuptiar. Quinta replicatio videtur: Niſi carnalis copula interuenerit. Sed reprobatur xxvij. q. ij.c. ſufficiat, in princ.c ſic.quippe.§.illud autem.xxxij.q.j.c.non enim,in prin.l.xv.in fine.ff.de condit.& demonſtrat.l. xxxij. § ſi mulier. ff.de donat.inter vir.& vxor. Sexta replicatio: eſt: Niſi benedictionem acceperit, qui negat ſe conſenſiſſe: hoc enim caſu metu non probato exceptioni propoſitæ locus non eſt.c. conſultationi.xxviij. de ſponſalibus. Septima replicatio videtur: Niſi pubes cum impubere inuitus contraxerit: hoc enim caſu videtur expectanda pubertas eius, cum quo contractum eſt, vt poſſit nuptiis renunciare,ſecundum ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.xj.quæſt.iiij.except.v.repl. j.Sed hæc replicatio reprobatur c.ex literis.xj.de deſponſat. impub.Hæc de tertia exceptione: de qua tamen vide plura M.I.C. lib. iiij. cap. iiij. except.vj. Sed & ſimilem exceptionem vide s̃.d.quæſt.iiij.except.ij.

IIII. Exceptio: Niſi metus cauſa matrimoniũ ſit contractum.c. veniens. xv.§. fin. & c. conſultationi.28. §. fin.de ſponſalibus.c.de illis.ix.in fine.de deſponſat. impub. Huius replicatio eſt: Niſi poſtea conſenſus non coactus ſuperuenerit,vel deſponſati aliquamdiu cohabitauerint. d.c. de illis ix.in fine.& c.ad id quod.xxj.de ſponſalibus.

V. Excep.

V. Exceptio : Niſi error interuenerit.xxix. q.j.in princ.§. his ita reſpõdetur,cum ſequentibus, vſque ad §.ad hæc non omnis. item q.ij. cap. ſi quis ancillam.§. his ita reſpondetur. Concordant item ea quæ habentur s̄. cap. prox. except.viij. in princ. Huius exceptionis replicatio prima eſt : Niſi error ſit fortunæ vel qualitatis,non perſonæ vel conditionis. Quæ replicatio approbatur ſimul & exemplis declaratur d. §. ad hæc non omnis. Altera replicatio eſt : Niſi alter contrahentium verba alterius ſe non ſatis intellexiſſe dixerit. cap. ex literis.vij.de ſponſalibus.

VI. Exceptio : Niſi non liberorum procreandorum , ſed libidinis cauſa vxor ducatur xxxij.quæſt.ij.in prin.cum c.ſequente. c. ſicũt non omnis. Sed hiſce non obſtantibus,exceptio propoſita reprobatur d. c. ſicut non omnis.§.his ita reſpondetur.& d.q.ij.cap.quidquid.c.connubia.§.fin.c.concubinæ,cum c. ſequente. item c.vlt.§.fin. Planè admittitur exceptio propoſita , ſi ſtudio id agant , ne ex concubitu liberi procreentur.d q.ij.c.ſolet.c.aliquando.

VII. Exceptio : Niſi ad tempus nuptiæ ſint contractæ d. c.ſolet.verſ.cæterùm ſi vel vtrunque.& d.q.ij.c.ſicut.§.fin.

VIII. Exceptio:Niſi concubitus non interceſſerit. Hæc exceptio reprobatur xxvij.q.ij.in prin.§.fin.cum c.ſequente, vſque ad §.cum ergo aliam.item c. ſufficiat, in prin.& §.ſed quæritur.c.beata Maria.§.conſenſus ergo.cap.omnis.c.cum initiatur.c.cõiuges.c.coniunx. c.omne.c.cum initiatur.item l.xv.in fine. ff. de condit. & demonſtrat.l.32.§.ſi mulier.ff.de donat. inter vir. & vxor. l. vj. cum l. ſequente. ff. de ritu nuptiar. Contradicere tamen his videntur xxvij.q.ij.c. non eſt dubium.c.cum ſocietas.c.quod autem. §. ecce.c. in omni.c. quapropter.c.ſi quis deſponſata.c.inſtitutum.§.poteſt & aliter, cum cc.ſequentibus, vſque ad c.ſic quippe.§.item Syricius.Hanc contrarietatem Gratianus ſoluit diſtinguendo inter matrimonium initiatum & perfectum. d. c.inſtitutum.§. iuxta hanc.Quæ diſtinctio habetur d.quæſt.ij.c.ſtatutum.§. quomodo ergo. Sed & aliter ſoluit d. §. poteſt & aliter. de qua ſolutione actum s̄.c.xj q.iij. Videtur autem Gratianus eò inclinare , vt putet, ſine concubitu matrimonium perfectum non eſſe. Quod iuri ciuili repugnat.

IX. Exceptio:Niſi ſolennitas nuptialis non interuenerit. Hæc exceptio reprobatur 30.quæſt.v. c. noſtrates.§.fin. cap. ſi quis diuinis , in princ. l. xxij. C. de nuptiis. Nouell. 74. §.

quoniam autem. Cuius exemplum habetur c. j. de ſponſalibus. Planè ſunt nonnullæ ſolennitates, quibus omiſſis vitiatur matrimonium, quas licet colligere ex iis quæ propoſita ſunt ş.except.j.& cap.xij.quæſt.vj.

X. Exceptio; Niſi nulla ſcriptura interueniente contractum ſit matrimonium. Hæc exceptio reprobatur xxx. q.v. cap. ſi quis diuinis, in princ. Plura de hac exceptione vide M.I.C.lib.iiij.cap.iiij.except.xv.

XI. Exceptio: Niſi nulla dos interuenerit. Sed & hæc exceptio reprobatur d.c.ſi quis diuinis. verſ. quãuis nulla dos. Concordat M.I.C.d.c.iiij.except.xij. Planè iſtis videtur contradicere, & exceptio propoſita approbari xxx.quæſt. v. ca.j. verſ.& legibus docetur. c.qualis.c.nullum, in prin.

XII. Exceptio: Niſi ſtipulatio non interuenerit. Hæc exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. tuæ fraternitati.xxv.de ſponſalibus.

XIII. Exceptio: Niſi contra interdictum eccleſiæ vel magiſtratus eccleſiaſtici matrimonium ſit contractum.cap. tua fraternitas.iiij.de ſponſa duorum.c.ad diſſoluendũ. xiij. §:fin.de deſponſat.impub. 35.q.vj.c.videtur, in prin.36.q.ij.c. vlt.§.iuſtas autem. Huius replicatio eſt: Niſi cauſa interdicti non fuerit perpetua, ſed temporalis: tunc enim pœnitentia indicitur, matrimonium non dirimitur.c.j.c.ex literis. ij. & cap.vlt.de matrimon.contracto contra interd.eccleſiæ.

XIIII. Exceptio, ſumpta ex perſona procuratoris, per quem contrahitur matrimonium, habetur cap. vlt. de procuratorib.in vj.

DE REPLICATIONIBVS præcedentium exceptionum generalibus. Cap. XV.

HACTENVS exceptiones aduerſus nuptias enumerauimus: quarum tamen plures vide j. cap. xxj.quæſt. ij. item M.I.C.libro iiij.cap.iij. cum ſequente. Sed & plures deſumptas ex conſequentibus contractum nuptialem licet colligere ex iis quæ j.cap.xviij. proponentur. Nunc aliquot iſtarum exceptionum replicationes generales ſiue communes enumerauimus.

I. Replicatio: Niſi per errorem & ignorantiam iniuſtis nuptiis contractis longo tempore matrimonium durauerit, liberi-

liberíque exinde ſint nati. Hæc replicatio reprobatur c.non debet.viij.§.fin.de conſang.& adfinit.c.cum haberet.v.de eo qui duxit. Concordant item ea quæ habentur s̄. cap. xij. q. vj.reg.x.in fine. Planè ex indulgentia ſuperioris ſpeciali hoc caſu poteſt diſpenſari. 35.q.viij.in prin. cum cap. ſequente. l. 58.ff.de ritu nuptiar.Nouell.139.

II. Replicatio: Niſi publicè in facie eccleſiæ matrimonium ſine contradictione ſit contractum.c.cum inter.ij.cap. peruenit.xj.c.ex tenore.xiiij.qui filij ſint legitimi.c.cum inhibitio.iij. §.ſi quis uero.ibi:pari modo.de clandeſt. deſponſat. Huius replicationis duplicatio prima eſt: Niſi ambo coniuges ſciuerint matrimonium eſſe iniuſtum.c.cum inhibitio.iij.§.ſi quis verò.verſ.pari modo.de clãdeſtina deſponſat.Alterius duplicationis loco notandum,quòd in caſu propoſito quoad liberos tantùm nuptiæ pro iuſtis habeantur. De qua tamen re vide s̄.cap.xij.reg x.in fine.& M.I.C.lib.iij. cap.viij.reg.vij.except.ij.& cap.xj.reg.xviij. except.j. Quod verò ad ſeparandum matrimonium attinet, replicatio propoſita non obſtat: quemadmodum patet ex d. c. cum inter. ij.verſ.diuortij ſenteutia canonicè.

III. Replicatio: Niſi denunciatione publicè facta, nihil ſit oppoſitum. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.vlt.qui matrimon.accuſare poſſ.

IIII. Replicatio:Niſi nemo matrimonium accuſauerit. Hæc replicatio reprobatur c.cum inhibitio. iij. in prin.verſ. & ipſi præſbyteri.de clandeſtina deſponſat. item cap. porrò. iij.§.præterea.de diuortiis.

V Replicatio: Niſi antequam ad fidem conuerſi eſſent coniuges,iniuſtas nuptias contraxerint.c. de infidelibus.iiij. de conſang.& adfinit.c.vlt.qui filij ſint legitimi.c.gaudemus viij.in prin.& cap. vltim. de diuortiis. Huius duplicatio eſt: Niſi quis plures vxores ſimul habeat. d. cap. viij. §. quia verò pagani.

VI. Replicatio: Niſi conſuetudo loci in contrarium extet. Hæc replicatio reprobatur c.quod ſuper.v.§.fin.de conſang. & adfinit. Admitti tamen videtur in caſu, de quo s̄. c. xiij.except.xvij.repl.vij.dictum eſt.

VII. Replicatio: Niſi Papa diſpenſauerit. cap. quia circa.vj. d. tit. Concordant ea quæ habentur s̄. replicat. j. in fine.& s̄.cap.xiij.except.j. replic. iiij. Hactenus de ſponſalibus & nuptiis contrahendis, earúmque exceptionibus, &

harum replicationibus eſt dictum. Nunc de iure contractarum nuptiarum, quod eſt inter maritum & vxorem conſtante matrimonio, dicendum.

DE IVRE CONTRACTI Matrimonij, quod eſt inter virum & vxorem conſtante matrimonio.

Cap. XVI.

PRIMA regula: Matrimonij vſus conſiſtit in fide thori coniugalis, in cura ordinatè filios procreandi, & bono vſu concupiſcentiæ. 32. q. j. cap. non enim. de qua re dictum quoque s̃. cap. xij. quæſt. iiij.

II. Regula: Vir caput eſt vxoris, eáque ei ſeruit. 33. q. v. c. eſt ordo. c. manifeſtum, in prin. & §. fin. cap. hæc imago. cap. ſatis. c. cum caput. c. noluit. cap. mulierem c. Adam.

III. Regula: Maritus vxoris incommoda & aduerſam valetudinem eius ſuſtinere debet. 32. q. v. c. ſi vxorem. item q. vij. c. ſi quis cum. §. fin. c. dominus. item l. xxij. §. ſi maritus. verſ. quid enim. ff. ſoluto matrimonio. Sed & concordant ea quæ habentur s̃. cap. xviij. cauſa xiiij. & xv.

IIII. Regula: De coercenda vxore cauetur 33. q. ij. ca. ſi quod verius. §. fin. cum c. ſequente.

V. Regula, De debito coniugali. Hoc alter alteri exigenti tenetur præſtare. 30. q. j. c. noſſe. 32. q. ij. c. ſicut. §. vnde Apoſtolus. 33. q. v. c. j. c. ſecundum verba, in princ. Huius regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi non procreandorum liberorum, ſed libidinis cauſa debitũ exigatur. Sed reprobatur 32. q. ij. c. quidquid. Concordant ea quæ habentur s̃. ca. xiiij. except. vj. Contradicere videtur 33. q. iiij. c. vir cum. §. oportet itaq;. Sed de hac contrarietate dictum eſt d. excep. vj. Altera exceptio eſt: Niſi matrimonimm ſit iniuſtum. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. inquiſitioni. xliiij. de ſentent. excom. c. literas. xiij. §. horum autẽ. verſ. qui conſanguinitatis. de reſtitut. ſpoliator. Tertia exceptio eſt: Niſi dubitans de prioris cõiugis morte debitũ exigat. c. ij. de ſecundis nuptiis. Quarta exceptio eſt: Niſi maritus ſit epiſcopus, præſbyter, aut altaris miniſter. diſtinct. 31. c. lex continentiæ. c. omnino. c. Nicena. & diſt. 32. c. multorum. c. eos qui c. ſeriatim. §. fin. c. penult. Concordant item ea quæ habentur s̃. *lib.*

prox.

prox.cap.v.reg. 62. vbi tamen antinomia ſubiicitur. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi extra tempus oblationis ſacerdos debitum exigat,vel ab eo exigatur.d. diſt. 31. c. quoniam. Quinta exceptio eſt:Niſi alter coniugum adulterium commiſerit.32.q. j. cap. in coniugio.c.ſi quis vxorem. Sexta exceptio:Niſi coniunx inceſtum cõmiſerit,vel cum adfinib. concubuerit.Quæ exceptio approbatur exemplo c.j.c.tranmiſſæ.iiij.de eo qui cognouit conſang.27.q.ij.c.qui dormierit.32.q.vij.c.qui dormierit.c.concubuiſti. Huius replicatio prima eſt: Niſi alter coniunx, qui nihil commiſit ab eo qui deliquit,debitum exigat: tunc enim reddere tenetur.d.cap. tranſmiſſæ. verſ.niſi ab ea fuerit requiſitus.item c.penult. & vlt.eod.tit. Altera replicatio eſt:Niſi ignorans quis inceſtum commiſerit.34.q.ij.c.ſi virgo.§.fin.cum c.ſequente. Concordant ea quæ habentur ſ.cap.xiij.except.31.repl.ij. Tertia replicatio eſt: Niſi culpa coniugis alter coniunx inceſtũ commiſerit. cap. diſcretionem. vj. §.ſed nec adfinitas.de eo qui cognouit conſang. Septima exceptio eſt: Niſi inter maritum & vxorem cognatio ſpiritualis interuenerit. Approbatur exemplo 30. q. j. in princ. cum c.ſequente.& c. de eo.§.ſi autem coniuges. Contradicit tamen d. q.j.c.vlt.§.fin.item c. ij.de cognatione ſpirituali. Aliud exemplum habetur 30.q.j. c.ſi quis filiaſtram. Contradicit in hoc exemplo d.q.j.cap.de his. Aliud exemplũ habetur d.q.j.c.de eo,in prin.Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt:Niſi fraude alterius coniugum factum ſit,vt cognatio ſpiritualis intercederet. d. q.j.c.dictum. Altera replicatio eſt: Niſi neceſſitate exigente cognatio ſpiritualis interceſſerit. d. quæſt. j. cap. ad limina. Octaua exceptio eſt: Niſi mulier ſit in puerperio, vel infantem nondum ablactauerit.diſtinct. v.c.ad eius.item 33.q.iiij. d.ſi cauſa,in fine. Nona exceptio eſt: Niſi mulier menſtruo laboret,vel conceperit.d.c.ad eius.verſ.quippe & ſine partus cauſa.& d. cap.ſi cauſa. Decima exceptio eſt: Niſi tempore ieiunij debitum exigatur.33. q. iiij.c.fratres.c. Chriſtiano.c. qui in caſtigatione. Vndecima exceptio eſt: Niſi tempore orationis debitum exigatur.d.q.iiij.in prin.cum c.ſequente. Huius replicatio eſt: Niſi vxor tempore orationis debitum exigat:hoc enim caſu maritus omiſſa oratione exigenti debitum præſtare tenetur.d.q.iiij.c.nec vxorem,in fine,cum c. ſequente. Concordant ea quæ habentur ĵ. reg. x. Duodecima exceptio eſt: Niſi tempore pœnitentiæ, & quo quis com-

commũnicaturus eſt, debitum exigatur. 33. q.iiij.c.j. Huius replicatio eſt:Niſi non libidinis,ſed procreandæ ſobolis gratia debitum exigatur. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.q.iiij.c.vir cum. §. ſi quis verò. Decimatertia exceptio eſt: Niſi diebus feſtis debitum exigatur.d.q.iiij.ca. quotieſcunque.& c.ſi cauſa.Decimaquarta exceptio eſt:Niſi die proceſſionis debitum exigatur.d.cap.ſi cauſa.verſ.& dies proceſſionis.& d.q.iiij.cap.Chriſtiano. Decimaquinta exceptio eſt: Niſi die benedictionis debitum exigatur.diſt.xxiij. cap. vlt.xxx.q.v.cap.ſponſus, in fine. Hæc de debito coniugali exigenti pręſtando ſint dicta.De quo tamen alia reſtant, de quib.ſequitur.

VI. Regula: Debitum coniugale æquiparatur continentiæ,ſi quis illud reddidit, non exigit. xxxiij.q.v.c.ſecundum.

VII. Regula: Tempore,quo debitum coniugale redditur,non datur pręſentia ſpiritus ſancti.xxxij.q.ij.c.quidquid. §.fin.cum c.ſequente.

VIII. Regula: Ab eo qui reddidit debitum coniugale, non communicandum,neque eccleſia ingredienda,niſi prius fuerit lotus. xxxiij. quæſt.iiij.cap.vir cum,in princ. & §.tunc autem vir.

IX. Regula: Tempore quo debitum vxori ſoluitur, à carnibus agni abſtinendum.d.q.iiij.cap.j.

X. Regula: Alter coniugum ſine alterius conſenſu non poteſt orationi vacare.27.q.ij.c.beata.§.penult.c.lex diuinæ. §.penult.33.q.iiij.c.nec vxorem.§ fin.cum c.ſequente.

XI. Regula: Alter coniugum ſine alterius conſenſu continentiam vouere & religionem ingredi non poteſt. d.cap. lex.diuinæ.§.fina.cum cap.ſequente. cap.beata. §.penultim. Vide item ſ.cap. x.reg.j.except.v.item j. cap. xviij. cauſa vj. except.ij.

XII. Regula: Quod iuris eſt in marito, idem etiam in vxore: & vice verſa. xxxij. quæſt. v. cap.præcepit. cap. apud nos.cap.penult.§.ſed quæritur,cum c.ſequente.item q.vj.ca. ſi ducturi.c.indignantur.

XIII. Regula: Vir debet virtute vincere, & exemplo vxorem regere.d.cap.indignantur.& d.q.vj.cap.vlt.

DE ACTIONE, QVA VXOR virum, & contrà vir vxorem petit. Cap. XVII.

Ex contractu matrimoniali naſcitur actio, qua alter coniugum ab altero ius ſuum petere ac perſequi poteſt: de qua in hoc capite dicendum.

I. CAVSA HVIVS ACTIONIS cum ſuis exceptionibus.

Si vir vxorem deſerit, vel contrà vxor virum: ex contractu nuptiali datur actio, qua deſertus deſertáve ad deſerentem recuperandum experiri poteſt. cap. ex tranſmiſſa. vij. de reſtitut. ſpoliator. ca. ex parte. ix. de ſponſalib. 32. q. ij. cap. vlt. in prin. 32. q. v. c. puto. §. cũ enim Iudæi. c. horrendus. c. præcepit. ca. quidquid, in prin. q. vij. ca. apoſtolus, in prin. 33. q. ij. in prin. §. fi. cum c. ſequente. c. an quod. c. hiſtoria. c. ſiue de coniugij. propoſitæ cauſæ exceptio prima eſt: Niſi ſponſalia tantùm, non nuptiæ præceſſerint. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur s. cap. xj. quæſt. iiij. except. v. & vj. Altera exceptio eſt: Niſi puella nondum ſeptem annorum in domum viri traducta ſit, nullis vel inualidis ſponſalibus præcedentibus. ca. ex parte. xiiij. de reſtitut. ſpoliatorum. Tertia exceptio videtur: Niſi matrimonium ſit iniuſtum. Sed reprobatur ſub certis conditionibus j. cap. xix. quæſt. j. except. ij. Planè admittitur, ſi petitorio, non poſſeſſorio iudicio agatur. c. j. de ordine cognit. c. literas. xiij. §. ſecunda verò. & §. nos autem. verſ. quamuis. de reſtitut. ſpoliator. Quarta exceptio videtur: Niſi actio de diſſoluendo matrimonio in iudicium fuerit deducta. Sed reprobatur c. ex conqueſtione. x. de reſtitut. ſpoliator. Quinta exceptio eſt: Niſi notoria fuerit fornicatio actricis deſertæ. ca. ſignificaſti. iiij. de diuortiis. 34. q. j. cap. non ſatis. §. rem. nouam. Plura de hac exceptione vide j. ca. prox. cauſa iij. & ca. xix. quæſt. j. except. ij. repl. ij. Sexta exceptio eſt: Niſi actor reæ non caueat de ſecuritate. c. ex tranſmiſſa. viij. verſ. recepta tamen ſufficienti cautione. de reſtitut. ſpoliator. Septima exceptio eſt: Niſi magna ſit actoris ſæuitia, cui nulla ſufficiat cautio. d. ca. viij. §. ſi autem capitali. & c. literas. xiij. §. fin. eod. tit. Plures huiuſmodi exceptiones vide d. cap. xix. quæſt. j. except. ij. repl. j. cum ſequentibus.

II. APVD QVEM ACTIO propoſita competat?

Apud epiſcopum loci, non abbatem. ca. accedentibus. xij. de exceſſib. prælator.

III. ADIVNCTA HVIVS actionis.

I. Regula, De probatione: vtri incumbat, definitur cap.j. de clandeſtina deſponſat.

II. Regula: Per quæ matrimonium probetur, definitur c.illud quoque.c.xj.de præſumptionibus.35.q.vj.cap.videtur.§. quod autem. Concordant ea quæ habentur j.cap.xix.quæſt. iiij.reg.iij.Quod autem ibi dicitur de parentum teſtimonio, id diſtinguitur in matre c.ſuper eo.xxij.in prin.de teſtibus.

III. Regula: Ne pendente lite aliud contrahatur matrimonium, cauetur c.tua ſcilicet.iiij.de ſponſa duorum. Concordat ſ.c.xiiij.except.xiij.

IIII. Regula: De iuramento præſtando ab eo qui dimiſſam recipit, cauetur 35.q.vj.c.vlt.

IIII. ADFINIA REMEDIA.

I. Regula, De exceptione ſpolij, ſi de diſſoluendo matrimonio agatur, proponetur j.c.xix.q.j.except.ij.

II. Regula: De interdicto, de vxore exhibenda & ducenda cauetur c.non eſt.xj. de ſponſalib.l.viij.ff.de diuortiis.l.ij. ff.de liberis exhib.l.iij.C.eod.tit.l.xj.C.de nuptiis.

DE SOLVTIONE MATRIMONII. Cap. XVIII.

HActenus de matrimonio tam contrahendo quàm contracto dictum eſt. Nunc de eo diſſoluendo & diſſoluto dicetur. Cauſæ autem, ex quibus matrimonium ſoluitur, & coniuges ſeparantur, hæ ſunt.

I. Cauſa eſt, Nullitas matrimonij, cum ſcilicet ab initio inutiliter matrimonium eſt contractum: cuius ſpecies ex iis quæ ſ.c.xiij.& xiiij. propoſita ſunt, cōſtant. Nam quæ ibi exceptionū loco poſita ſunt, hic cauſarum loco repeti poſſunt.

II. Cauſa eſt, Mors coniugis.ca.penult. & vlt.de ſecundis nuptiis.l.j.ff.de diuortiis. Nouell. xxij.§.quod autem ſuper. verſ.nuptiarum finem.

III. Cauſa eſt, Fornicatio coniugis.ca.ſignificaſti.iiij.de diuortiis.ca.diſcretionem. vj.§.nam et ſi.de eo qui cognouit conſang.32.q.j.c.dixit.q.vij.c.apoſtolus.c.fieri poteſt, in prin. 34.q.j.c.non ſatis.§.rem nouam. Concordat item M. I. C.lib. iiij.cap.viij.except.vj. Huius cauſæ exceptio prima eſt: Niſi culpa viri vxor fuerit fornicata.d.ca.diſcretionem. vj.& cap. gaude

gaudemus.viij.§.fin.de diuortiis.Huius exceptionis ſpecies & exempla videri poterant exceptiones duæ proximè ſequentes: ſed reprobantur. Ideóque replicationum loco hic notari poſſent. Altera exceptio videtur: Niſi vxor adultera fuerit antea à viro dimiſſa.Sed reprobatur d cap.ſignificaſti. iiij. de diuortiis. Tertia exceptio videtur: Niſi vir vxori adulteræ in neceſſariis non prouiderit. Sed reprobatur c. ex literis.v.eod.tit. Quarta exceptio eſt: Niſi maritus quoque fuerit adulteratus.d.c.ſignificaſti.iiij.in fine. & d.c.v.item ca. intelleximus.vj.& cap.vlt.de adulteriis.32.q.vj. in princ.cap. nihil iniquius.ca.iniquum.ca.indignantur. Quinta exceptio eſt:Niſi per raptum mulier ſit adulterata.32.q.v.in prin.cum c.ſequente.c.reuera. c.itáne.c.propoſito.c.illæ autem.§.cum ergo. c.puto.§. cum ergo. Sexta exceptio videtur: Niſi non vxor, ſed maritus fuerit fornicatus. Sed reprobatur per ea quæ habentur ſ.c.xvj.reg.xij.Septima exceptio eſt:Niſi propria authoritate maritus vxorem adulteram abiecerit,cauſa nondum iudicialiter acta. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. prox.in prin. Cuius replicatio eſt: Niſi notoria fuerit fornicatio. Quæ replicatio approbatur d.cap.prox.quæſt.j. except.v. Octaua exceptio eſt: Niſi ante contractum matrimonium vxor fuerit fornicata. ca. quemadmodum.xxv.in prin.de iureiurando. Hæc de tertia cauſa.

IIII. Cauſa eſt,Hæreſis coniugis.c.quæſiuit.ij.de diuortiis.28.quæſt.j. cap.ſimili modo.cap.vxor legitima.cap.ſi infidelis.cap.iam nunc.cap.ſic enim.cap.Iudæi.cap.non ſolùm. Huius cauſæ exceptio prima eſt: Niſi ab hæreſi rurſus fuerit conuerſus coniunx. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. de illa.vj. cap.quanto. vij. §.fin. & cap. gaudemus.viij.§.qui autem. verſ. quod ſi conuerſum. de diuortiis.Alterius exceptionis loco notandum,quòd ſeparari quidem ob hæreſin coniuges poſſint: non tamen ad alias nuptias altero viuo tranſire. d.cap. quæſiuit.ij. verſ. ita quod ei nubere alij. & d. cap.quanto.vij. Concordant ea quæ habentur j. cap.21.quæſt.ij.except. iij. vbi de propoſita exceptione vide plura.

V. Cauſa videtur,Furtum, homicidium, vel aliud crimen coniugis. Sed hæc cauſa reprobatur d.ca.quæſiuit.ij.item 32. q.c.j.in coniugio. Cuius exemplum habetur in parricidio c. ij.de his qui filios occiderunt. Planè iure ciuili nonnulla alia crimina præter adulterium & hæreſim iuſtam diuertendi

cauſam præbent: de qua re vide M. I. C. lib. iiij. cap. viij. except. vj.

VI. Cauſa eſt, Votum continentiæ ac religionis. c. vnico, de voto, in vj. Cuius exceptio prima eſt Niſi votũ fuerit ſimplex ac minus ſolenne. d. ca. vnico. verſ. reliqua verò vota etſi quandoque. Declaratur exceptio propoſita, definitione voti ſolennis d. cap. vnico. Similem exceptionem vide s̃. cap. xiij. excep. xxx. repl. j. Altera exceptio eſt: Niſi ſine alterius coniugis conſenſu alter continentiã vouerit. c. quidam iij. & c. ſane ſi coniugati. vj. de conuerſ. coniugat. c. cum cauſa vj. §. præterea. de raptoribus. c. lege imperatorum. 2. §. beatus Gregorius diſt. x. 27. q. ij. c. Agathoſa. c. ſi quis coniugatus c. ſi tu abſtines. c. ſcripſit nobis. item 33. q. v. c. mulier c. quod Deo. c. manifeſtum, in prin. Concordant item ea quæ habentur s̃. capite xvj. reg. xi. Contradicit propoſitæ exceptioni ius ciuile, nimirum. l. vlt. verſ. nam & maritus. C. de epiſcopis & clericis. Nouell. 22. §. diſſoluuntur. Nouell. 117. §. prædictis. Nouell. 123. §. quod ſi conſtante. Quibus conſtitutionibus per dictos canones derogatur. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima eſt: Niſi carnalis copula nondum ſuperuenerit. c. ij. c. ex publico. vij. & c. ex parte. xiiij. de conuerſione coniugator. Contradicit extrauag. Ioann. xxij. vnica, de voto. Altera replicatio eſt: Niſi coniuges ſe inuicem abiurauerint. c. veniens. xix. §. ſi. de regularibus & tranſeuntibus. Tertia replicatio eſt; Niſi vxor vouentis adulterium commiſerit cap. conſtitutus. xv. & c. veniens. xvj. de conuerſ. coniugator. Quarta replicatio eſt: Niſi ob hæreſim alterius diuortium ſit factum. c. vlt. eod. tit. Quinta replicatio videtur: Niſi coniunx. diſſentiens deceſſerit. Sed reprobatur. c. quidam. iij. & c. placet. xij. eo. tit. Sexta replicatio eſt: Niſi cõiunx. ſciens diſſimulauit. c. conſuluit. x. & ibi gloſ. eo. tit. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ cauſæ exceptio eſt: Niſi vno coniugum continentiam vouente, alter continentiam non voueat, nec ſeruet. c. j. c. cum ſis præditus. iiij. c. coniugatus. v. c. ſanè ſi coniugati. vj. c. vxoratus. 8. c. chariſſimus. 11. c. ad apoſtolicam. xiij. & c. ſignificauit. xviij. de conuerſione coniugator. 27. quæſt. 2. cap. quia Agatho. 33. quæſt. v. cap. qui vxorem. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi copula carnalis inter coniuges non ſuperuenerit. cap. ij. in fine de conuerſione coniugator. Altera replicatio eſt: Niſi alter conſentiẽs coniugem continentiam vouere, promiſerit & ſe continen-

continentiam ſeruaturum: tunc enim, quamuis poſtea non ſeruet, vel ſe ſeruare non poſſe profiteatur: nihilominus manet matrimonium diremptum.cap.dudum.xx.eod.tit. Quarta exceptio eſt: Niſi ſine authoritate epiſcopi ob religionem diuerterint.xxvij.quæſt.ij.c.ſi vir. Quinta exceptio eſt: Niſi continentiam vouens in propria domo velit morari, nec voto ſe adſtringat ad obſeruantiam regularem. cap. ex parte. xiiij.§.fin.de conuerſ.coniug. Sexta exceptio eſt: Niſi vouens religionem ad ſęcularem vitam fuerit reuerſus.c.accedens.xvij.eod.tit. Hæc de ſexta cauſa ſoluendi matrimonij: de qua tamen vide plura ſ.libr.proxim.cap.iiij.quæſt.ij.reg. xxiij.except.j.

VII. Cauſa eſt, Diuortium. Quæ generalis cauſa regulariter quidem reprobatur per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. proxi.in prin.item ſ.cap.xj.quæſt.iiij.except.v. replic.ij. Admittitur tamen ex certis cauſis, quarum nonnullas hactenus enumerauimus, reliquæ in ſequentibus proponētur. Diuortium autem propriè eſt inter coniuges, non inter ſponſum & ſponſam.xxvij.quæſt.ij.cap. quod autem.§.item ſi coniuges. l.101.§.diuortium.& l.cxcj.ff. de verbor.ſignific. Quòd verò diſceſſio ſponſæ à ſponſo coniugalis ſeparatio dicitur, id interpretatur Gratianus d. quæſtione ſecunda.cap.ſic quippe. §.item Syricius.

VIII. Cauſa videtur, Abiuratio matrimonij. Sed reprobatur cap.veniens.xix.de regularibus.

IX. Cauſa: Si coniunx ſtatus controuerſiam patiatur. Sed hæc cauſa reprobatur xxix.q.ij.cap.cuius rei.

X. Cauſa eſt, Seruitus alterutri coniugum contingens.l. j.ff.de diuortiis.Nouell.xxij.§. quod ſi iudicis. Cuius exceptio eſt: Niſi vltrò ſe in ſeruitutem redigi patiatur, vt matrimonium ſoluatur.d.c.cuius rei.§.fin.cum c.ſequentę.

XI. Cauſa eſt, Deportatio coniugis.xxxiij.quęſt.ij.cap.ſi quis cum.§.fin. cum cap.ſequente. Contradicit l.v.ff.de bonis damnatorum.l.j.C.de repudiis. Nouell.xxij.§.deportatio.& §. illud etiam.

XII. Cauſa videtur, Diutina coniugis abſentia. Sed reprobatur xxxiiij.quęſt.j.cap.non ſatis.§.fin.cum cap.ſequente.item in cap.in præſentia.xix. de ſponſalibus. cap. ij. de ſecundis nuptiis.cap.quoniam.v. §. ſi autem de carnali. vt lite non conteſtata.Nouell.cxvij.§.cæterùm & id.Aliud obſeruatum fuit iure ciuili antiquo, de quo vide M.I.C. lib.iiij.cap. viij.ex-

viij.excep.v. Planè ſi ob diutinam mariti abſentiam vxor iudicio eccleſiæ ab eo fuit ſeparata, aliíque nupſit: liberi poſterioris, matrimonij legitimi cenſentur. cap. perlatum.viij. qui filij ſunt legitimi.

XIII. Cauſa eſt, Impotentia, frigiditas, & ſterilitas coniugis.cap.j.cap.quod ſedem.ij.cap. ex literis.xxxj.cap.fraternitatis.vj.in prin.& §.per hæc autem.item cap.vlt.de frigidis & maleficiatis.xxvij.quęſt.ij.cap.decreta.§.de his autem.ca. quod autem, in prin.32.quæſt.vij.c.quod propoſuiſti, in prin. 35.quæſt.j.cap. quod autem.c. requiſiſti.item l.vitricus.lx.in fine, cum ll.ſequentibus.ff. de donat.inter virum & vxorem. l.10.C.de repudiis. Nouell.xxij.§.per cauſam.& nouell.cxvij. §.prædictis. Huius cauſæ exceptio prima eſt: Niſi copula carnalis interuenerit.xxvij.quæſt.ij.cap. quod autem.§.ecce impoſſibilitas.xxxij.quæſt.v.cap.ſi vxorem.q.vij.cap. ſi quis cum.§.fin.cap.tantum.xxxiij.quæſt j.in prin. Altera exceptio videtur: Niſi impotentia non ſit naturalis, ſed maleficiis contracta. Hæc exceptio reprobatur 33. quæſt.j.cap.ſi quis acceperit.§.ecce quod, cum c.ſequente. Tertia exceptio eſt: Niſi coniunx, ob cuius impotētiam matrimonium ſolutum eſt, poſtea nuptias iterauerit.33.q.j.cap. requiſiſti.§.ſi igitur vir.& §.quod ſi & ille.item c.j.§. ea tamen ratione.ca. laudabilem.v.§.fin.de frigidis & maleficiatis. Contradicit.33.q.j.c. vlt.§.quod ſi fortè. verſic.ſed poſtquam alias. Quarta exceptio eſt: Niſi quis ſciens cum impotente nuptias contraxerit.d.cap.laudabilem.v.§.quod ſi ambo.& cap.conſultationi. iiij.eod.tit. Quinta exceptio eſt: Niſi per triennium non cohabitauerint, qui ob impotentiam ſeparari petunt.d.ca.laudabilem.v.& cap.vlt.eo.tit. Cuius exceptionis replicatio eſt: Niſi de impotentia aliunde conſtet.d.cap.v.verſi.ſi frigiditas prius.& cap.j.eod.tit.

XIIII. Cauſa videtur, Furor coniugis. Sed reprobatur 32.quæſt.vij.cap.hi qui matrimonium. cap. neque furioſus, in princ.item l.viij.§.nam furioſus.ff.de his qui ſui vel alieni. l.xvj.§.fina.ff.de ritu nuptiarum.l. xxij.§. ſi maritus.ff.ſoluto matrimonio.l.iiij.in fine.ff.de diuortiis.Nouell.cxvij.§. omnes igitur.

XV. Cauſa videtur, Aduerſa coniugis valetudo perpetua; vt mutilatio alicuius membri, cæcitas, ſenectus, lepra, &c. Sed reprobatur cap.j.cum cap.ſequente.de coniugio leproſorum.xxvij.quæſt.ij.cap.decreta.§. Nicolaus. quæſt.vij.

cap.hi

cap. hi qui matrimonium. Concordant ea quæ habentur s̄. cap.xvj.reg.iij.

XVI. Cauſa eſt, Sententia iudicis pronunciantis diuortium.xxxv.quæſt.ix.in prin.cum cap.ſequente. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi nulla lege ſententia iudicis miratur. 33.quæſt.ij.cap.ſi quis cum §.fina. cum cap. ſequente. Altera exceptio eſt: Niſi cum ob impotentiam alterius ſententia diuortij lata eſſet, impotens poſtea cum alio aliáve nuptias contraxerit. Quæ exceptio approbatur per ea quę propoſita ſunt s̄.cauſa xiij.except.j. Tertia exceptio eſt: Niſi poſtea error in ſententia ferenda commiſſus appareat.c. lator.vij.c. conſanguinei.xj. de re iudicata cap.fraternitatis.vj. de frigidis & maleficiatis.cap.ſicut.ix.de teſtibus.xxxv.quæſt.ix.ca. loci noſtri.§.fin.cum cc.ſequentibus.

XVII. Cauſa eſt, Si coniunx coniugem ad peccandum incitet.xxviij.q.j.c.vxor.cap.idololatria.

XVIII. Cauſa: Si in eum caſum matrimonium deuenerit, quo ab initio vtiliter contrahi non potuit. Hæc cauſa approbatur exemplo cognationis ſpiritualis poſtea ſuperuenientis, cap.j.in prin.verſic. & dirimit pòſt contractum.item §.fin.verſ.& dirimens.de cognat.ſpirituali,in vj.Concordant ea quæ habentur s̄.cap.xvj.reg.v. except.vij. Huius cauſæ in exemplo propoſito exceptio prima eſt: Niſi per catechiſmum cognatio ſpiritualis ſit contracta. Quæ exceptio approbatur s̄.cap.xiij.except.xxj.replic.j. Altera exceptio eſt: Niſi vir vel vxor ſuum filium de ſacro fonte ſuſceperit. cap. ij.de cognat.ſpirituali.30. quæſt.j.cap.vlt.§.fina.Concordant ea quæ habentur d.except.vij. in prin. Aliud propoſitæ cauſæ exemplum eſt, Si cum cognata vxoris maritus, vel cum mariti cognato vxor rem habuerit, & ita adfinitas, quæ matrimonium impedire ſolet, interceſſerit. de quo exemplo vide s̄.cap.xvj.regu.v.except. vj. Tertium exemplum videtur in eo qui inceſtum commiſit: nam hic ab initio matrimonium contrahere non poteſt, per ea quæ propoſita ſunt ſupra cap.xiij.except. xxxj. Verùm in hac ſpecie cauſa propoſita exceptionem recipit, vt oſtenſum d. except. xxxj. replic.iiij. Cui concordat xxxiij.quæſt.ij.cap.ſi quis cum.verſ. legitimam tamen.

XIX. Cauſa videtur, Pœnitentia alterutrius coniugis. Sed reprobatur d.quæſt.ij.cap.audiuimus.cap.de his vero.§. fina.& cap.vltim.

XX. Cau

XX. Cauſa eſt: Si coniunx coniugem abſentem deceſſiſſe putans nuptias iterauerit, poſteaque abſens fuerit reuerſus: tunc enim poſterius matrimonium diſſoluitur. 34. quæſt. j. ca. cum per bellicam. c. cum in captiuitate. item cap. ij. §. fin. de ſecundis nuptiis.

XXI. Cauſa eſt: Si cum ob impotentiam diuortium interceſſiſſet, impotens nuptias iterauerit: hoc enim caſu poſterius matrimonium dirimitur, per ea quæ propoſita ſunt s̄. cauſa xiij. except. iij.

XXII. Cauſa eſt: Si alter coniugum alterius vitæ ſit inſidiatus. 31. quęſt. j. cap. ſi qua mulier.

XXIII. Cauſa videtur: Si maritus aliam vxorem ducendo, eam ad fidem Chriſtianam conuertere poſſit. Hæc cauſa reprobatur 32. quæſt. cap. j.

DE ACTIONE AD DISSOLuendum matrimonium, & matrimonij accuſatione. Cap. XIX.

HACTENVS cauſas diſſoluendi matrimonij enumerauimus: quarum pleræque tales ſunt, vt non ipſo iure matrimonium diſſoluant, ſed indigeant iudicis authoritate, exemplo 35 quæſt. vj. cap. ab iſto. §. fi. cum cap ſequente. item cap. de comite. iij. in prin. de diuortiis. Quibus concordant ea quæ habentur s̄. cap. xvij. in princ. Quia ergo propria authoritate, quamuis iuſta ſubſit cauſa, diuertere non licet. conſtituta eſt actio, qua ad diſſoluendū matrimoniū agatur.

I. CAVSÆ EX QVIBVS actio propoſita competit?

Huiuſmodi cauſas s̄. cap. proxim. enumerauimus: quibus (vt ante a quoque monui) connumerari poſſunt, quæ s̄. cap. xiij. & xiiij. exceptionum loco ſunt propoſita. Præter exceptiones autem, quæ ſub ſingulis iſtis cauſis expoſuimus, ſuperſunt adhuc aliquot generales, ſiue iſtis cauſis communes, quas hoc loco ſubiiciemus. Harum prima eſt: Niſi matrimonium nondum fuerit perfectum. tunc enim ad illud diſſoluendum denunciatio, non accuſatio competit. c. ad diſſoluendum. xiij. de deſponſat. impub. Secunda exceptio: Niſi reus reáve ſpoliatus ſpoliaráve nō reſtituatur. Hæc exceptio dilatoria eſt, & approbatur c. ex conqueſtione. 10. c. literas. 13. de reſtitut. ſpoliat. 33. q. ij. c. hiſtoria. Concordant ea quę propoſita

poſita ſunt ſ.cap. xvij. in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi probationes ſint paratæ, & actor de calumnia iurare ſit paratus. Quę replicatio approbatur certo modo d.cap.xiij.verſic. propterea melius videtur. Altera replicatio videtur: Niſi cauſa accuſationis ſit publica & notoria. Sed reprobatur cap.potrò.iij.in prin.de diuortiis. Admittitur tamen in cauſa fornicationis, cap.ſignificaſti.iiij.eo.tit. Tertia replicatio eſt: Niſi vxor infidelis poſt conuerſionem mariti cum eo habitare nolit, nec ad fidem velit conuerti, vel maritum ad mortale peccatum pertrahere conetur.cap. gaudemus.viij.§.qui autem eod.tit. Plures huiuſmodi replicationes vide ſ.c.xvij.quæſt.j. Quæ enim ibi exceptionum loco poſita ſunt, hic replicationum loco repeti poſſunt. Tertia exceptio eſt: Niſi reus ſit abſens. Hæc exceptio dilatoria eſt, & approbatur c.quoniam frequenter.v.§.ſi autem de carnali. vt lite non conteſtata. Huius replicatio eſt: Niſi reus contumaciter abſit, vel ob crimen aliquod aufugit.d.§. ſi autem.verſic.quia cum ſine culpa ſit abſens.& cap.j.qui matrimonium accuſare poſſunt.

II. QVIBVS ACCVSATIO matrimonij competit?

Conſanguineis potius quàm extraneis competit, per ea quæ habentur ſ.quæſt.iiij.reg.iij.

III. APVD QVEM COMPETIT?

I. Regula: Non apud quemlibet, ſed apud peritum canonum competit.c.j.§.fin.de conſang.& affinitate.

II. Regula: Apud epiſcopum loci, non abbatem competit.c.accedentibus.xij.de exceſſibus prælatorum.

IIII. ADIVNCTA HVIVS ACTIOnis, & de probationibus.

I. Regula: Ne lite pendente aliquid innouetur, cauetur c.tua ſcilicet.iiij. de ſponſa duorum. cap .ad diſſoluendum.13. §.fina.de deſponſat.impuber. Concordant item ea quæ habentur ſ.cap.xiiij.except.xiij.

II. Regula, De probatione. Viri ea incumbat, ſi dubitetur vtrum conſtante matrimonio copula carnalis interuenerit, definitur cap.j.§.illa autem. de frigidis & maleficiatis.ca. continebatur.vj.verſ.quod ſi vir.de deſponſat.impub.xxxiij. quęſt.j.cap.requiſiuiti.§.fin.cum cap.ſequente.

III.Reg.

III. Regula:Si de conſanguinitate coniugum dubitetur: ea per conſanguineos,non per extraneos teſtes eſt probãda. cap.quoties.v.in prin de teſtibus.cap. videtur.iij. qui matrimon.accuſare poſſunt.xxxv.quæſt.vj.in prin.cum c.ſequent. cap. videtur. §.quod autem parentes. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi nulli cõſanguinei ſuperſint: tunc enim extranei & veraciores teſtes admittendi.d.ca.quoties.v.in prin. verſi. vel totidem ſenioribus.& d.quęſt.vj.cap.j.in fine.

IIII. Regula:Si conſanguinei,aut iſtis deficientibus extranei teſtes conſanguinitatem affirmauerint: illorum teſtimonio regulariter ſtandum eſt. xxxv. quæſt.vj.cap.notificamus.cap.ſi duo,in prin. Huius exceptio prima eſt: Niſi teſtes iuramentum non præſtiterint.d.cap. notificamus.verſic. quod ſi propinqui. Altera exceptio eſt: Niſi vnicus tantùm ſit teſtis.c.quoties.v.in priñ.de teſtib.& d.cap.ſi duo,in princ. xv.q.vj. ca.vlt.§.quod aut. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi matrimonium tantùm per ſponſalia ſit initiatum, non firmatum: tunc enim vnius teſtis fide digni dictum matrimonium impedit.c.ſuper eo.xxij.§.ſuper illa verò.de teſtib c.cum in tua.xxvij.de ſponſalibus. Tertia exceptio eſt: Niſi teſtes varient, ac contraria deponant. xxxv.q.vj.c. de parentela. Quarta exceptio eſt: Niſi de auditu teſtes deponant. Quæ exceptio approbatur certo modo.c.licet. 47. de teſtib. c.tua nos.vij.in fine.de cõſang. & adfinitate. Quinta except. eſt: Niſi dicti ratio non ſit ſufficiens. Quæ exceptio approbatur ſimul & declaratur definitione rationis ſufficientis *d.* cap. tua nos.& d.c.licet.

V. Regula: De forma iuriſiurandi à teſtibus præſtandi cauetur d.c. licet.§ teſtes autem.& c.quoties.v. §.probatio. eodem tit.item 35.q.vj.c.ſi duo.§.fin.cum c.ſequente.c.illud. cap.de parentela.§.quæ etiam iuſiurandum.

VI. Regula,De impotentia probanda. Si ambo coniuges impotentiam affirment, cum ſeptima manu propinquorum iurare debent, ſe commiſceri carnaliter nequiuiſſe.cap.j.in. prin.verſ.per.verum iudicium.cap. laudabilem.v.§.ſi autem quod nunquam.cap.literæ veſtræ.vij.§.fin.de frigidis & maleficiatis.xxvij.q.ij.cap.decreta.§.de his autem.xxxiij.queſt. j.c.quod autem. verſ.per iuſtum iudicium, cap. requiſiſti.§. quia ſi mulier.

VII. Regula: Si de conſanguinitate conſtare non poſſit: quid tunc faciendum ſit,definitur.xxxv.q.vj.c.ſi duo.

VIII.

VIII. Regula: De iuramento à ſeparatis præſtando cauetur 35.q.vj.c.de parentela.§.fin.cum cap.ſequente.

IX. Regula: Iudex qui diuortij ſententiam fert, ſimul etiam de dote reſtituenda poteſt pronunciare. c. de prudentia.iij.de donat. inter vir.& vxor.

V. AD FINE remedium propoſitæ accuſationis eſt, denunciatio.de quo vide s̃.quæſt.j.except.j.

DE IVRE MATRIMONII ſoluti. Cap. XX.

PRIMA regula: Sine cauſa & ſine iudicis authoritate diuertens, per actionem ad matrimonium colendum compellitur: de qua dictum s̃.cap.xvij.

II. Regula: Sine cauſa diuertens excommunicatur. diſt. 30.cap.ſi qua mulier.32. q. v. c.præceptum. Concordant item ea quæ habentur s̃.d. cap. xvij.in prin. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi per iracundiam diuerterit mulier mox reuerſa. de pœnitentia diſtinct.j.cap. diuortium.l.33.ff.de ritu nuptiarum.l.iij.ff.de diuortiis.l.48.ff. de reg.iuris. Nouell. 134. §.certè ſi qui.

III. Regula: Liberi ante diuortium nati habentur legitimi, & parentibus ſuccedunt. cap. ij. qui filij ſint legitimi. Nouell.117.§.ſed & illud.

IIII. Regula: De ſententia diuortij errore comperto retractanda dictum s̃.cap.xviij.cauſa xvj.

V. Regula: De nuptiis ſoluto matrimonio iterandis vide j̃.cap.prox.

VI. Regula: De bonis conſtante matrimonio adquiſitis diuidendis cauetur cap.ij. de donat. inter vir.& vxor. Cuius exceptio eſt: Niſi culpa eius qui quæue bona diuidi petit, matrimonium ſit ſolutum.cap.penult.de conſuetud.

DE REPETITIONE DOTIS.

VII. Regula: Dos ſoluto matrimonio mulieri eſt reſtituẽda.c.j.cum duobus cc. ſequentibus.de donat.inter vir. & vxor.c.ij.§.fin.de coniug.ſeruor.l.vlt. C.ſoluto matrimonio. l. vnica.§. illo proculdubio. C. de rei vxoriæ actione. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi culpa vxoris matrimonium ſit ſolutum.c.plerunque.iiij.de donat.inter vir & vxor. l.xj. §.fin. ff. ad l. Iul. de adulteriis.l.viij.§.virum C.de repudiis. Altera exceptio eſt: Niſi pactum de lucrãda dote interceſſerit.

ceſſerit. cap. vlt. in fine. d. tit. de donat. inter vir. & vxor. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi matrimonium ab initio inutiliter fuerit contractum. c. etſi neceſſe. v. eod. tit. Inſtit. de nuptiis. §. ſi aduerſus ea. l. 52. ff. de ritu nuptiarum. Altera replicatio eſt: Niſi nō æquè de ante nuptias donatione ab vxore lucranda pactum factum ſit. d. c. vlt. in fine. De qua re vide M. I. C. lib. iiij. c. xvij. reg. xxiiij. Sed & plura de exceptione propoſita vide d. lib. iiij. cap. xv. except. xxvj. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi conſuetudo loci in contrarium extet. d. cap. vlt. in fine. Plures exceptiones vide M. I. C. d. cap. xv.

VIII. Regula: Aduerſus poſſeſſorem etiam rerum mariti dotis repetitio datur. c. ex literis. v. de pignoribus. Plura de regula propoſita vide M. I. C. lib. iiij. cap. xiiij. quæſt. v. reg. ij. Sed & ſimiles regulas vide d. cap. xiiij. quæſt. ij.

IX. Regula: Apud iudicem etiam eccleſiaſticum de cauſa diuortij cognoſcentem dotis repetitio incidenter poteſt tractari. c. de prudentia. iij. de donat. inter vir. & vxorem.

X. Regula: Etiam conſtante matrimonio dos repeti poteſt, ſi maritus ad inopiam vergat. l. xxiiij. in princ. ff. ſoluto matrimonio. Cui tamen repugnare videtur c. per veſtras. vij. de donat. inter virum & vxorem.

XI. Regula: Mariti bona mulieri tacitè pro dote ſunt obligata. cap. ex literis. v. in fine. de pignorib. De qua re vide plura M. I. C. lib. iiij. cap. xiiij. quæſt. v. reg. ij.

XII. Regula: Alienatio fundi dotalis à marito facta non valet, ſed mulieri vindicatio eius ſalua eſt, per ea quę habentur M. I. C. lib. iiij. cap. xviij. quæſt. v. in prin. Cuius tamen exceptio eſt: Niſi mulier præſtito iureiurando alienationi conſenſerit. c. cum contingat. xxviij. de iureiurando. c. licet. ij. eod. tit. in vj. Plura de regula propoſita vide d. quæſt. v.

DE DONATIONE ANTE vel propter nuptias.

XIII. Regula: Quemadmodum mulier dotem, ita quoque maritus rem ante nuptias donatam ſoluto matrimonio poteſt repetere. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur cap. vlt. §. fin. de donat. inter vir. & vxor. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi pactum de lucranda re donata interceſſerit. Quæ exceptio approbatur d. §. fin. de qua vide item ſ. reg. vij. except. ij. Altera exceptio eſt: Niſi morte vel

culpa

culpa viri matrimonium ſit ſolutum. de qua vide j. reg. prox. Plura de regula propoſita vide M. I. C. lib. iiij. cap. xx. reg. vij. cum ſequentib. Hic autem obiter notanda eſt differentia inter dotem & ante nuptialem donationem, quæ habetur c. nuper. vj. §. fin. de donat. inter vir. & vxor.

XIIII. Regula: Si morte vel culpa viri ſolutum ſit matrimonium vxori petitio & retentio rei ante nuptias donatæ competit, per ea quæ habentur M. I. C. d. ca. xx. quæſt. iiij. reg. iij. cum ſequentibus. Cuius exceptio prima eſt: Niſi maritus nō ſuam, ſed alienam rem vel cuius vſumfructum tantùm habuit, donauerit. d. cap. nuper. vj. Altera exceptio eſt: Niſi res conſenſu mulieris à marito fuerit alienata. Quæ approbatur certis conditionibus cap. peruenit. iiij. de empt. & vendit. Sanè ſi iureiurando præſtito mulier alienationi conſenſit, haud dubiè exceptione propoſita repellitur. c. licet. ij. de iureiurando, in vj. De exceptione propoſita vide item M. I. C. d. quæſt. iiij. reg. j. except. j.

DE SECVNDIS NVPTIIS. Cap. XXI.

HACTENVS de nuptiis in genere actum eſt: nunc ſpecialiter de ſecundis nuptiis agetur.

I. PROPRIVM SECVNDArum nuptiarum.

Secundæ nuptiæ non ſunt benedicendæ. cap. j. & c. vir autem. iij. de ſecundis nuptiis.

II. AN NVPTIÆ SINT iterandæ?

Regulariter quidem ſecundæ nuptiæ permittuntur, nec cenſentur iniuſtæ. c. vlt. diſt. xxvj. xxvi. q. ij. c. additur. 31. q. j. c. penult. 32. q. iiij. c. j. Ratio huius regulæ habetur 31. q. j. cap. quomodo, in prin. Cōtradicere tamen videtur d. q. j. c. ſi qua fuerit. §. fin. cum c. ſequente. c. hac ratione, c. quomodo. Cui obiectioni reſpondetur d. c. quomodo. §. fin. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi quis ſæpius quàm ſemel nuptias iterauerit. Sed reprobatur 31. q. j. cap. aperiant. & cap. vlt.

II. Exceptio eſt: Niſi diuortio matrimonium ſit ſolutum tunc enim neutri viuente altero nuptias iterare permittitur

xxvij.q.ij.c.ſi quis ſponſum.§.fin. 32.q.j.c.dixit.in prin.32.q. vij.in prin.cum c.ſequente.c.licitè.c.apoſtolus, in prin.cap. fieri.c.placuit.c.dominus,in fine.c.omnes.c.fidelis. c. quemadmodum.c.quid in omnibus.§.his authoritatibus.c. vxor. c.hi verò.c.neque furioſus.§.fin.c.vlt.item De diuortiis cap. gaudemus.viij.§.qui autem.item De eo qui duxit in matrimonium.c.ex literarũ.iiij. Ratio propoſitæ exceptionis habetur 32.q.j.c.dixit.§.fin. Apoſtol.canon.47. Hæc autem exceptio nõ ſolùm obtinet,ſi ex cauſa fornicationis diuortium factum ſit, ſed etſi ob aliam cauſam:vt puta ob hæreſin, vel infidelitatem.28.q.ij.in prin.cum c.ſequente.Concordant ea quæ habentur ſ. cap. viij. cauſa iiij. except. ij. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi ob id coniuges fuerint ſeparati,quòd matrimonium inutiliter ab initio fuerit cõtractum:tunc enim nuptias iterare licet,per ea quæ ſ.cap. xiij. & xiiij.ſunt propoſita. Altera replicatio eſt: Niſi ſponſa.nõ vxor fuerit dimiſſa.xxvij.q.ij.c.ſi quis ſponſam, in fine,cum c.ſequente.c.ſtatutum,in princ.verſ.& ipſa. Tertia replicatio eſt: Niſi ex cauſa iuſta repudians nuptias iterare velit,non repudiatus repudiatáue. Quæ replicatio quamuis per ea quæ ſ. ead. except.in prin.propoſita ſunt,expreſsè reprobetur: approbari tamen videtur xxxij.q.vij.cap.vxor, in fine. Cui obiectioni reſpõdet Gratianus d.q.vij.c.quod propoſuiſti. §. ſed illud. Quarta replicatio eſt: Niſi ob inceſtus crimen diuortium factum ſit. d. §.ſed illud.verſ.quidam verò.& d.q.vij.c.quædam.c.concubuiſti.c.ſi quis cum, in prin. Quinta replicatio eſt:Niſi ob frigiditatẽ viri vel ſterilitatem vxoris diuortium ſit factum: hoc enim caſu repudianti nuptias iterare permittitur.32.quæſt.vij. c. quod propoſuiſti.c. ſi quis cum.§.fin.33.q.j.c.j.c.requiſiſti.§.quia ſi mulier.Sexta replicatio eſt: Niſi ob inſidias à coniuge coniugi factas diuortium ſit factum.31.q. j. cap.ſi qua mulier.& c.j.de diuortiis. Septima replicatio eſt: Niſi ob diutinam coniugis abſentiam diuortium ſit factum. Quæ replicatio videtur approbari c.perlatum, viij. qui filij ſint legitimi. Octaua replicatio eſt:Niſi cum ob infidelitatem coniuges ſeparati eſſent repudiatus repudiatáue repudiantem ſequi nolit, ſed vltrò ab eo diſcedat.c.quãto.vij.c.gaudemus.viij. §.qui autem. de diuortiis.28.q.ij.c.ſi infidelis. Huius duplicatio eſt: Niſi non ex duobus infidelibus alter de nouo ſit conuerſus: ſed ex duobus fidelibus alter in hæreſin lapſus ſit, ideóq; diuortiũ factum

factum. tunc enim nuptias iterare non licet. d. c. vij. & d. c. ſi infidelis. §. hic diſtinguendũ, in fine. Nona replicatio eſt: Niſi cum ob infidelitatem diuortium factum eſſet, repudiatus repudiatáue repudiantem quidem ſequi volens, nolit conuerti, vel repudiantem ad mortale peccatum pertrahere conetur. d. §. qui autem. Decima replicatio eſt: Niſi periculum ſit, ne maritus vxorem adulteram occidat: hoc enim caſu permittendum illi eſt nuptias iterare. 13. q. ij. c. ſi quod verius Vndecima replicatio eſt: Niſi poſt diuortiũ mors alterutrius ſuperuenerit: hoc enim caſu ſuperſtiti nuptias iterare licet. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur 32. q. vij. c. hi verò. c. quod propoſuiſti. § fin. Cuius duplicatio eſt: Niſi is eáue, cuius culpa diuortium factum eſt, ſuperſtes ſit. d. ca. hi verò. & d. § fin. Concordant ea quæ habentur s̃. cap. xiij. except. 33. Hæc de ſecunda exceptione.

III. Exceptio: Niſi is eáue, qui quęúe religionem nouit, nuptias iterare velit. c, conſuluit. x. de conuerſ. coniugat. diſt. xxviij. c. de Syracuſanæ. §. fin. Concordant ea quæ habentur s̃. ca. xiij. except. 30. in prin. Huius exceptionis replicatio prima videtur: Niſi inuita vxore nouerit religionem. Sed reprobatur c. quidam. iij. de conuerſ. coniugatorum. Altera replicatio videtur: Niſi vouens religionem monaſterium non fuerit ingreſſus, nec vxor eius fuerit velata. Sed reprobatur c. ex parte. ix. eod. tit. Tertia replicatio videtur: Niſi vouens contrahendo nuptias infidelem ad fidem Chriſtianam conuertere poſſit. Sed & hæc reprobatur 32. q. viij. in prin. cum cap. ſequente. Hæc de tertia exceptione: de qua tamen vide plura d. except. 30.

IIII. Exceptio eſt: Niſi clerici vxor eo mortuo nuptias iterauerit. diſt. 28. c. quia ſunt. c. ſi ſe cuiquam. c. ſi qua. cap. de Syracuſanæ. item diſtin. 32. c. ſeriatim. §. fin. Huius replicatio eſt: Niſi clericus in vita maluerit clericatus officio carere, quàm ab vxore abſtinere. 27. q. ij. c. multorum.

V. Exceptio: Niſi is eáue, qui quæúe coniugem occidit, vel vitæ eius inſidiatus inſidiatáue eſt, nuptias iterare velit. c. j. de diuortiis. 31. q. j. c. ſi qua mulier. 33. q. ij. c. interfectores, in prin. cap. quicunque. c. admonere. §. ſin autem publicam. verſ. vxorem nunquam ducere. cap. ſi quod verius. §. in præmiſſis. verſ. ſi autem illas. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi lapſus iuuenilis incõtinentiæ ſit metuendus: tunc enim ſecundæ nuptiæ indulgeri poſſunt. d. c. interfectores, in prin.

verſ.exceptis adoleſcentibus. & d.verſ.ſi autem illas.ibi : niſi fortè propter lapſum.

V I. Exceptio eſt:Niſi rapta raptori ſuo nupſerit.hoc enim caſu alterutro mortuo,ſuperſtiti nuptias iterare non permittitur.xxxvj.q.ij.c.ſi autem §.ſed ſi vnus. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide ſ.c.xiij.cum ſequente.

III. QVANDO NVPTIÆ iterandæ?

I. Regula : Soluto matrimonio, mulier nuptias intra annum iterare non poterat iure ciuili. Quòd ſi intra annum nupſiſſet, infamis efficiebatur, aliáſque pœnas ſuſtinebat. M. I. C. lib. j. cap.xx.quæſt.j. cauſa xiij. & lib. iiij. cap.v.q.ij. reg.j. Sed hoc ius corrigitur ac mutatur cap.penult. & vlt.de ſecundis nuptiis.

II. Regula: Si culpa mulieris diuortium interceſſerat: iure ciuili intra quinquennium nuptias iterare non poterat, per ea quæ habentur M. I. C. d.quæſt.ij.reg.ij. Sed iure pontificio in perpetuum nubere prohibetur, per ea quæ propoſita ſunt ſ. cap. xiij.except.xxxj. & xxxiij. De qua re dictum quoq; ſ.q.prox.excep.ij.repl. xj.dupl.j. Quinimò licet culpa careat, viuo tamē marito, à quo diuertit, nuptias iterare non poteſt, per ea quæ habentur d.except.ij.in princ. Hæc de ſecundis nuptiis: de quibus tamen vide plura M. I. C. d.cap.v. cum cap.ſequente vj.

DE CONCVBINIS.

Cap. XXII.

SVpereſt vt de iure concubinatus agamus. Eſt autem concubinatus regulariter licitus. diſt.xxiiij.cap.is qui.c.Chriſtiano,in fine.l.iij.in fine.ff.de concubinis. Declaratur regula propoſita, definitione concubinæ d.diſt. xxxiiij.c.omnibus. Planè contradicit regulæ propoſitæ d.diſt. xxxiiij.ca.audite. xxxij.q.ij.c.concubinæ, in prin.q.iiij. c.nemo.c.dicat aliquis. Sed hiſce obiectionibus ſepoſitis, videamus quæ ſint propoſitæ regulæ exceptiones. Harū prima eſt:Niſi vxorem ſimul & concubinam quis habeat. Quæ exceptio elicitur ex d.c.is qui non. & d.cap. Chriſtiano. verſ. ſi coniunx deeſt. Accedit xxxv.q.ij.c.de conſanguinitate, in fine. Altera exceptio eſt: Niſi clericus concubinam habeat. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur ſ. lib.prox.cap.v.reg.lx. Plures propoſitæ

poſitæ regulæ exceptiones, ſed & plura de iure concubinatus vide M. I. C. lib. iiij. cap. ix. Hactenus de cauſis matrimonialibus ſit dictum.

DE CONCILIIS. Cap. XXIII.

HActenus iura perſonarum, rerum & actionum eccleſiaſticarum expoſuimus, quæ per concilia & viſitationes conſeruantur ac ritè adminiſtrantur. Ideóque ſupereſt vt de conciliis & viſitationibus ſubiiciamus. Idóque de conciliis in hoc, de viſitationibus in ſequenti capite dicetur.

I. DE nomine & nominis ratione cauetur diſtin. xv. cap. j. §. ſynodus autem, vſque ad finem.

II. QVANDO ET QVOTIES habenda concilia?

I. Regula: Singulis annis habenda concilia prouincialia. c. ſicut olim. xv. in prin. de accuſationib. diſtin. xviij. cap. quoniam quidem, in prin.

II. Regula: Singulis annis bis habenda concilia prouincialia. diſt. xviij. ca. de conciliis, in prin. ca. propter eccleſiaſticas, in prin. c. peruenit. c. quoniam, in prin. ca. propter eccleſiaſticas, in prin. Apoſtol. canon. xxvj.

III. Regula: Regulares quolibet triennio concilia celebrabunt. c. in ſingulis. vij. in prin. de ſtatu monachorum.

IIII. Regula: Aliquot certis diebus continuè habendum. d. c. vij. §. huiuſmodi verò.

V. Regula: Primum concilium ante dies quadrageſimæ, alterum circa tempus autumni habendum. diſt. xviij. cap. habeatur. Apoſtol. canon. xxxvj. in fine. Mutatur tamen tempus prioris concilij, vt habeatur tertia hebdomada paſchalis ſolennitatis, poſterius idibus Octobris, d. diſt. xviij. cap. propter eccleſiaſticas. verſ. ſemel quidem poſt. & §. ſecundum verò. Vt habeatur vndecima calend. Nouembris, cauetur De conſecrat. diſt. iij. c. placuit. verſ. dies verò concilij.

III. A QVIBVS HABENDA concilia?

Regulares quoq; canonici, abbates atque priores poſſunt ac debent habere peculiare concilium. cap. in ſingulis. vij. in prin. & §. hoc ipſum. de ſtatu monachorum.

BIBLIOTECA DE FILOSOFIA Y LETRAS MADRID

IIII. QVI AD CONCILIA conuocandi?

I. Regula: Vniuerſi ſacerdotes conuocandi.c.cum ſuper. ix.de maioritate & obedientia. & d.c.vij.in prin.

II. Regula: De ſuffraganeis epiſcopis conuocandis cauetur c.ſicut olim.xxv.in prin.de accuſationib.item diſtinct. xv.iij.c.propter eccleſiaſticas.§.admoneant autem.

III. Regula:Capitula cathedralium eccleſiarum ad concilia prouincialia vocanda & admittenda.cap.vlt.de his quæ fiunt à prælato.

IIII. Regula: De religioſis populum non habentibus ad ſynodum non cogendis cauetur cap. nimis praua. xvij.& ibi gloſſa.de exceſſibus prælatorum.

V. Regula: De abbatibus ad ſynodum non cogendis cauetur diſtin.xviij.ca.epiſcopus.item xviij.q.ij.ca.vlt.verſ.non enim.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi rationabilis cauſa ſubſit.d.verſ.non enim.& d.c.epiſcopus.Altera exceptio eſt: Niſi abbas primus poſt alios epiſcopos reſideat.l.ex ore:xvij.§.porrò in priuilegio.verſ.quare tenetur.item §.fin. verſ. propter quod. de priuilegiis. Tertia exceptio eſt: Niſi abbates populum habeant.cap.quod ſuper.ix.& ibi gloſſa.de maioritate & obedientia. Quarta exceptio eſt: Niſi concilium ſit abbatum ac religioſorum peculiare. cap.in ſingulis. vij in princ.de ſtatu monachorum.

VI. Regula: De hæreticis ad ſynodum non conuocandis cauetur xxiiij.q.iij.c.cum quibus.

VII. Regula: Imperatores ſynodis intereſſe non debent. diſtin.96.vbinam. Cuius regulæ exceptio eſt:Niſi vniuerſalis ſit ſynodus, in qua de fide agitur. d. cap. vbinam. verſ.niſi fortè & d.diſt.96.cap.nos ad fidem.

VIII. Regula: Præſbyteri,diacones,& omnes quotquot ſe læſos exiſtimant,præſentes eſſe oportet.diſtinct.xviij.cap. propter eccleſiaſticas. §.in ipſis autem.cap.ante penult. verſ. ita vt ad concilium.

V. ANTECEDENTIA.

I. Regula: De inquirendis prius iis quæ correctione indigent, cauetur cap. ſicut olim. xxv.§. vt autem id valeat.de accuſationibus.

II. Regula: Abſque apoſtolicæ ſedis authoritate ſynodum particularem vel concilium vniuerſale congregare non licet.diſtinct.xvij.in prin.cum cc.ſequentibus, vſque ad c.vlt. item

item iij.q.vj.c.dudum. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi non ad generaliter aliquid definiendum, ſed ad corrigendum & indicendum id quod eſt ſtatutum, concilia celebrentur.diſt. xviij.in prin.

III. Regula: Abſque metropolitani & epiſcoporum authoritate & conſenſu nemini licet cōgregare ſynodum. diſt. xviij.c.propter eccleſiaſticas,in fine.& c.antepenult.

IIII. Regula: Ne quis ex vocatis ad ſynodum religioſorum plus quàm ſex euectiones & octo perſonas ſecum adducat,cauetur c.in ſingulis. vij.in prin. verſ. hoc adhibito. de ſtatu monachorum.

VI. ADIVNCTA CONCILIORVM.

I. Regula: De præſidentibus ſynodi ordinandis cauetur d.c.vij.§.aduocent autem.

II. Regula: De ordine ſeſſionū cauetur per ea quæ propoſita ſunt ſ. lib. prox. c.viij.q.vj.reg.j. cum ſequentibus.

III. Regula: De iuramento ſynodali cauetur xxxv.q.vj. cap.epiſcopus.

IIII. Regula: De inquiſitis quæ correctione indigent, in concilio proponendis, cauetur c.ſicut olim. xxv. §.vt autem.verſ.& ea fideliter.de accuſationibus.

V. Regula: De corrigendis exceſſibus, & maioribus reformandis, & quærelis diiudicandis in concilio cauetur d. c.xxv. in princ. verſ.in quibus. & d.§.vt autem. verſ.vt ſuper his.item diſtin.xviij.cap.de conciliis.verſ.in quibus.cap.propter eccleſiaſticas, in princ.& cap. antepenult.in princ. item De ſtatu monachor. cap. in ſingulis. vij. §. huiuſmodi verò. Apoſtol.canon.xxxvj.

VI. Regula: De inquirenda culpa præſidentium priorum cauetur cap.ea quæ viij. §. ſequentes. verſ. idem etiam. d.tit.de ſtatu monachor.

VII. Regula: De diſſidentibus epiſcopis reconciliandis cauetur diſt. 90.cap.diſſidentes.

VIII. Regula: De viſitatoribus eligendis, & horum officio cauetur d.c.in ſingulis vij.§.ordinentur etiam.

IX. Regula: De ſequentis concilij vel capituli loco definiendo cauetur d.c.vij.§.prouiſo.

X. Regula: De cauendo,ne eccleſiæ à laicis lædantur,cauetur d.cap.vij.§.fin.

XI. Regula: De vita communiter celebranda & communibus expenſis cauetur d.c.vij.§.& qui conuenerint.

XII. Regula: De muneribus à ſubditis accipiendis vel offerendis cauetur diſtin.xviij.cap.quoniam.§.fin. & cap. de eulogiis.

XIII. Regula: De meditatione & ſollicitudine epiſcoporum congregatorum circa mandata diuina cauetur d.cap. quoniam.§.dum autem.

VII. EVENTVS CONCILIORVM.

I. Regula: De contumacia vocatorum non venientium, vel non habentium ſingulis annis ſynodum coercenda. cauetur diſt.xviij.c.non oportet.c.peruenit.c.quoniam. §.hunc ergo.c.epiſcopus.c. placuit.c. ſi quis autem.c. ſi quis epiſcopus.c.ſi quis epiſcoporum.

II. Regula: De ſtatutis publicandis cauetur diſtinct. 18. cap.vltimo.

III. Regula: De die paſcatis annunciando cauetur De conſecrat.diſt.iij.c.placuit vt poſtquam.

IIII. Regula: De ſtatutis concilij. obſeruandis cauetur c.in ſingulis. vij. §. & quod ſtatutum. §. ſi vero. verſ. cæteris irrefragabiliter.de ſtatu monachor.item.c. ſicut olim.xxv.§. vt autem.verſ.& quæ ſtatuerint.de accuſationibus.

V. Regula: De pœna tranſgreſſorum cauetur d.c.25.§.fin.

VI. Regula: De iis quæ in ſynodo expediri nõ poſſunt, ad Pontificem referendis, cauetur d.c.vij.§. ſi verò, item diſtin. xviij.c.de conciliis, in fine. Hæc de conciliis.

DE VISITATIONIBVS. CAP. XXIIII.

I. EX QVIBVS CAVSIS VIſitatio inſtituenda.

SI ſuſpecta ſit hæreſis. c. excommunicamus. xiij. § adiicimus.de hæreticis. Huius cauſæ aliarúmque ſimilium exceptio generalis videtur: Niſi epiſcopi ſuffraganei non ſint negligentes. Sed reprobatur.c.vlt.de cenſibus.in vj.

II. QVI VISITANDI.

I. Regula: Omnes viſitandi. nulla præſcriptione obſtante. c.cum ex officij. xvj. §. nos igitur. verſ. quemadmodum nec contra.de præſcriptionibus.

II. Regula: Clericos & populum viſitabit, maiores & minores.c.j.in prin.& §.deinde.de cenſibus, in vj.

III. Re

III. Regula: Prius propriam, deinde ſuffraganeorum diœceſes viſitare debet.d.c.j.in prin.& §.deinde.

III. A QVIBVS VISITANDVM?

Ab archiepiſcopo viſitandum.d. cap.j.in prin.& cap.vlt.in prin.eod.tit.

IIII. PER QVOS VISITANDVM?

Si ipſe viſitare non poſſit, per alium viſitare licet.10.quęſt. j.cap.epiſcopum.

V. QVOTIES VISITANDVM?

I. Regula: Sæpius viſitare poteſt. cap. j. §. poſtquam. & cap.vlt.de cenſibus,in vj.xviij.quæſt.ij.c.viſitandi.& cap.non ſemel, in prin.

II. Regula: Singulis annis viſitandum.10.quæſt.j. cap.relata eſt.c.decreuimus.& cap.epiſcopum,in prin.

VI. ANTECEDENTIA viſitationem.

De conſilio ſuffraganeorum prius requirendo,& decreto in ſcriptis proponendo,cauetur c.j.§. poſtquam autem verſi. prius tamen.de cenſib.in vj.

VII. ADIVNCTA ET OFFIcia viſitatorum.

I. Regula: Curet viſitator, vt reparentur oratoria. 10.q.j. cap.decreuimus. verſi.& ſi.qua fortè.cap. epiſcopum. verſic. vt exquirat.

II. Regula: Corrigere ac reformare debet, quæ corrigenda ac reformanda reperiet.cap.in ſingulis.vij.§.ordinentur etiam.verſi.corrigentes.cap. ea quæ.viij. in prin.de ſtatu monachor.c.procurationes.xxiij.§.porrò.de cenſibus.

III. Regula: Viſitator debet à clericis exquirere, qualiter baptiſma, miſſam & cætera officia peragant: & ſi defectus inueniatur, ignaros inſtruere debet.10. quæſtio.j. cap. epiſcopum§.fin.& cap.placuit, in prin. item c.j.§.ſanè huiuſmodi. de cenſib.

IIII. Regula: Ordinare debet, vt catechumini ante viginti dies baptiſmi ad purgationem exorciſmi veniant, in quibus diſcant Credo in Deum.d. cap.placuit. verſic. & hoc modis omnibus.

V. Regula: Debet docere laicos, vt fugiant idololatriam & omnia mortalia crimina: & quod ſibi nolunt fieri, ne aliis faciant: vt fidem rectam teneant. quo facto, ad alium locum pergere debet. d. cap. placuit. § poſtquam ergo. item De cenſibus cap. procurationes. xxiij. §. porrò. verſi. prædicationi.

VI. Regula: Non debet quærere quæ ſua ſunt, ſed quæ Ieſu Chriſt. d. § porrò.

VII. Regula: Si rectorem loci inuenerit loco remouendum: proprio epiſcopo hoc denunciare debet, vt eum remoueat: quòd ſi eum non remouerit, Papæ, hoc referat. cap. in ſingulis. vij §. ordinentur. verſi. ita quod ſi. de ſtatu monach.

VIII. Regula: Monachos delinquentes per abbatem loci corrigi faciat, eiſque pœnitentiam iniungi. cap. ea. quæ viij. in prin. verſi. ita tamen quod monachos. eod tit.

IX. Regula: Monachos contumaces ac rebelles regulari cenſura percellere debet abſque perſonarum reſpectu. d. cap. viij. §. ipſi etiam viſitatores.

X. Regula: Si commodè vel abſque difficultate ad locum aliquem accedere nequit, clericos ac laicos eius loci ad alium congruum locum conuocare debet. cap. j. in prin. verſ. & ſi commodè. de cenſibus, in vj.

XI. Regula: Poſtquam ab vno diœceſi ad aliam tranſierit, ad priorem reuerti non debet, priuſquam omnes alias diœceſes viſitauerit. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur d. c. j. §. ex quo tamen. & §. poſtquam.

XII. Regula: Diffamatos ordinariis denunciare debet, vt ipſi inquirant: notoria crimina ipſe puniet. d. cap. j. §. ſanè huiuſmodi. verſi. quod ſi de aliquibus.

XIII. Regula: Culpam priorum viſitatorum inquirere debet. c. ea quæ. viij. §. ſequentes. de ſtatu monachorum.

XIIII. Regula: Viſitator poteſt confeſſiones ſubditorum audire, eóſque abſoluere, vel pœnitentiam eis iniungere. cap. vlt. §. fin. de cenſibus, in vj.

XV. Regula: Ne ſubditis interdicatur veritas in inquiſitionibus indicanda, debet curare. cap. quia plerique. iiij. de officio ordinarij, in vj.

XVI. Regula: Epiſcopus viſitans monaſterium, non tenetur accipere monachos illius monaſtrij pro tabellionibus: nec debet eſſe ſolus, ſed duos vel tres clericos cum notario, qui etiam clericus ſit, debet aſſumere, non ſæculares introducere. cap. vt iuxta. xvij. de officio ordinarij. extrauagant. commu

commun.j.de officio ordinarij.

XVII. Regula: Ne ipſe vel ſuorum aliquis munus accipiat, cauetur cap.j.§.procurationes, vſque ad §.fina. & cap. exigit.ij.de cenſibus, in vj.

XVIII. Regula: Ne ſumptibus ſubditos grauet, cauetur Clement.ij.de cenſibus.10.quæſt.iij.c.quia cognouimus. cap.cauendum.cap.inter cætera.§. cum verò.c.relatum.cap. vlt.xviij.quæſt.ij.cap.viſitandi, in fine. Vide item ſ.lib.proxi. cap.viij.quæſt.viij.reg.viij.item j.lib.proxi.c.j.reg.iiij.Pœna, ſi iniquis ſumptibus eccleſias grauauerit, proponitur cap. procurationes.xxiij.§.fin.de cenſibus.

XIX. Regula: Ne vltra vnum diem in vna baſilica moretur, cauetur 10. q.iij.c. inter cætera. verſ.aut amplius.

XX. Regula: De numero perſonarum & equorum, quibus viſitantes vti debent in viſitationibus, cauetur cap.cum apoſtolus.vj. in prin.& §.fin. item cap. procurationes. xxiij. in prin.verſic.& tunc euectionum.,de cenſibus. cap.cum ad quorundam.vij.de exceſſib.prælatorum.

XXI. Regula: Ne ſumptuoſas epulas quęrant, ſed oblatis ſint contenti. cauetur d.cap.cum apoſtolus.6.in prin.verſ. nec ſumptuoſas. Clement.ad noſtrum.ij.eod.tit.de cenſibus. 10.quæſt.iij.cap.illud, in fine.& c.vlt.§.fin.

XXII. Regula: Non patiatur à quoquam præſumi de rebus eccleſiæ, niſi cui fuerit iniuncta viſitatio.diſtinctione lxj.c.vltimo.

XXIII. Regula: Ne venationibus indulgeat viſitator, cauetur d.c.cum apoſtolus.vj. in prin.verſi.nec cum canibus.

XXIIII. Regula: In proprio gradu viſitatores ſuſcipiantur, & inuitentur ad verbum faciendum, & oblationem conſecrandam.vij.q.j.cap.epiſcopi vel præſbyteri.

XXV. Regula: De ſtipendio viſitatorum cauetur. xij. quæſt.ij.cap.charitatem.§.fin.

XXVI. Regula: De procurationibus, ſeu ſumptibus præſtandis viſitatori, eiúſque familiæ, cauetur cap.cum nuper.xxv.de cenſibus.cap.ſi epiſcopus.vj. de officio ordinarij, in vj.cap.j.§.deinde, in fine.de cenſib.in vj.Clement.j.eod.tit. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi non ſit manifeſta & neceſſaria cauſa viſitationis per alium inſtitutæ. Quæ exceptio videtur approbari cap.procurationes.xxiij.in prin.d.tit. de cenſibus. Altera exceptio eſt: Niſi non viſitet epiſcopus: tunc enim procurationes exigere non poteſt.c.exigit.ij.verſ. ſiue.

ſiue viſitationis officio.de cenſib.in vj.& d.c.vj.§.ſi.

XXVII. Regula: Omnes eccleſiæ & monaſteria eius prouinciæ quæ viſitatur, ad procurationes viſitatorum conferre tenentur.cap. ſopitæ. xiiij. de cenſibus. Huius regulæ exceptio prima videtur: Niſi aliquæ eccleſiæ nunquam vel multis annis procurationes ſoluerint. Sed reprobatur cap. cum ex officij.xxj.de pręſcriptionibus.cap.venerabili.xxiiij. de cenſibus.Altera exceptio videtur: Niſi eccleſię ſint de nouo conuerſæ. Sed & hæc exceptio reprobatur cap.ſuper eo. xxij.d.tit.de cenſibus.Tertia exceptio videtur: Niſi eccleſia ſita ſit in propria diœceſi viſitantis. Sed reprobatur d.cap. xxiiij.verſic.quod eorum monaſterium. & ibi gloſſa. Quarta exceptio eſt: Niſi priuata ſint oratoria.ca. vlt. de cenſibus. Quinta exceptio eſt: Niſi à procurationibus præſtādis nonnullæ eccleſiæ immunitatem fuerint conſecutæ. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit, Clement.j. verſic.niſi forſan. de cenſibus: verùm eius replicatio prima eſt: Niſi generalis ſit immunitas, non à procurationibus ſpecialit.cap.cum venerabilis. xxj. de cenſibus.. Altera replicatio eſt: Niſi eccleſia poſt impetratam immunitatem fuerit adquiſita. Clement.j.§.fin.eod.tit.

XXVIII. Regula: Ne procuratio in pecunia,ſed in ſpeciebus ſeu victualibus exigatur,cauetur cap.j.§.procurationes.c.exigit.ij.de cenſib.in vj.Huius exceptio eſt: Niſi volens pecuniam offerat.Quæ exceptio approbatur iure nouo.cap. fœlicis.iij.eod.tit.

XXIX. Regula: Singulis diebus non niſi vnam procurationem accipere debet,licet plura loca viſitauerit.d.cap. fœlicis.iij.§.adiicientes.

XXX. Regula, De quantitate procurationis: taxatur, & pœna tranſgreſſori imponitur extrauag. commun. j. de cenſibus.

XXXI. Regula: De viſitandis monialibus ſpecialiter cauetur. Clement. attendentes.ij. de ſtatu monachorum. Hæc de actibus eccleſiaſticis ſint dicta.

LIBRI QVARTI FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER V.

DE RELIQVO IVRE PONTIFICIO.

HACTENVS quæ de iure & legibus, de magiſtratibus, de iudiciis tam publicis quàm priuatis, nec non de perſonis, rebus & actibus eccleſiaſticis, quibus cauſas matrimoniales ſubiecimus, in iure pontificio habentur, expoſita & in ordinem redacta ſunt. Præter iſta verò alia nonnulla in eodem iure continentur, ad ius publicum & priuatum perſonarum, rerum & actionum pertinentia, quæ in hoc libro exponemus, ordine Methodi iuris ciuilis ſeruato.

DE IVRE PVBLICO. CAP. I.

QVANQVAM pleraque ex iis quæ hucuſque quatuor libris expoſita ſunt, ad ius publicum pertinent: tamen præter ea, nonnulla alia de publico iure reſtant, de quibus in hoc capite dicetur.

I. Regula: Mulcta alicui indicta iure ciuili pertinet ad fiſcum. l.v. C. de modo mulctarum. Secùs tamen obſeruatur iure pontificio, per ea quæ habentur ſ. libr.j. cap.vij. quæſt. j. reg. iiij.

II. Regula: Non poteſt epiſcopus nouum vectigal imponere monaſterio. c. ſciētes. iij. & c. innouamus. 10. de cenſibus.

III. Regula: Non debetur cenſus, cuius cauſa ignoratur cap. peruenit. v. eod. tit.

IIII. Regula: Ne ratione cenſus vel alterius exactionis plus debito exigatur, cauetur cap. ea quæ de. xij. d. tit. & cap. quia plerique. viij. de immunitate eccleſ. Concordat M.I.C. lib. iij. cap. xiiij. quæſt. vj. reg. iij. Plura de cenſu perſoluendo vide ſ. cap. iiij.

V. Regula: Pædagia & vectigalia noua ſine conſenſu principis imponere non licet. cap. innouamus. 10. de cenſibus.

Concordat

Concordat M.I.C.lib.iij.cap.xv.quæſt.ij.

VI. Regula, De re militari. Militare peccatum non eſt, per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib proxi.c.vj.q vij.reg.viij.

VII. Regula: Quibus diebus à bellicis actibus feriandum, definitur c.j.de treuga & pace. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi neceſſitas vrgeat. xxiij.q.viij.c.ſi nulla.

VIII. Regula: Quæ tempore belli ſecuritate gaudeant, definitur c.vlt.de treuga & pace.

IX. Regula: De arte baliſtariorum & ſagittariorum aduerſus Chriſtianos non exercenda cauetur. cap. vnico.de ſagittariis.

X. Regula: De torneamentis non exercendis cauetur c.j. in prin.de torneamentis. Mutatur ac tollitur hæc regula extrauag.Ioann.xxij.vnica eod.tit.

XI. Regula: Conuenticula prohibentur De conſæcrat. diſt. iij.c. ne quis ieiunet. verſ. & ad alienas. Concordat M.I.C.vib.iij.cap.xxviij.inprin.

XII. Regula: Collegium couſtituere ſine auihoritate ſuperioris non licet.cap. dilecta. xiiij. de exceſſib. prælator Concordat.l.iij.§.j.ff.de collegiis.

XIII. Regula: Collegium ſiue corpus debet habere ſyndicum.c.vnico, de ſyndico. Vide item ſ. lib.iij.c.j.reg. xiij.

XIIII. Regula: Quod vniuerſitati debetur, nō debetur ſingulis ex vniuerſitate.ca. cum clerici.xix.de verb.ſignific. Vide M.I.C.libro iij.cap.28. quæſt.iij.reg.iij.

DE STVDIIS ARTIVM liberalium.

XV. Regula: De magiſtris & doctoribus artium liberalium vbique conſtituendis cauetur diſtinctione.xxxvij.c.de quibuſdam.

XVI. Regula: De mercede ac ſalario magiſtris ac doctoribus artium liberalium decernendo cauetur ca.j.c.quia nonnullis. iiij. & c.vlt.§.fin.de magiſtris. Concordat M.I.C. lib.iij. cap. xxviij.de aliis perſonarum ſpeciebus, q.j.reg.iiij.

XVII. Regula: Ne pro licentia docendi aliquid accipiatur, cauetur d.c.j.§.pro licentia.& c.prohibeas.ij.c. quanto.iij.eod.tit.Excipitur certa quantitas: de qua ſ.reg.xx.

XVIII. Regula: Vt gratis doceant magiſtri, cauetur d. §. pro licentia.

XIX. Regula: Ne alicui volenti docere facultas negetur.d.§. pro licentia.

XX. Re-

XX. Regula: De iuramento ab eo qui ad doctoratus vel magiſterij honorem promouetur, circa expenſas præſtando cauetur Clement. cum ſit nimis. ij. de magiſtris.

XXI. Regula: Præceptores artium liberalium cauſas ſuas agere & defendere in iudicio prohibendi non ſunt. ca. cum deputati xvj. de iudiciis.

XXII. Regula: De profeſſoribus linguarum Hebraicæ, Arabicæ & Chaldaicæ inſtituendis cauetur Clement. j. de magiſtris.

XXIII. Regula: Medici ante omnia infirmum ad confeſſionem inducere debent, nec quidquam illi ſuadere, quod ad periculum animarum tendat. cap. cum infirmitas. xiij. de pœnitentiis.

XXIIII. Regula: De Theologiæ ſtudioſis ad ſcholas tranſmittendis cauetur cap. vlt. de magiſtris.

XXV. Regula: Poetæ non legendi. diſtin. 37. c. ideo prohibetur, in princ. Hæc de ſtudiis artium liberalium: de quibus vide item M. I. C. lib. iij. cap. xxviij.

DE IVRE CIVITATVM.

XXVI. Regula: Refertur ad vniuerſos quod publicè fit per maiorem partem. l. 120. § j. ff. de regulis iuris. Contradicere videtur j. q. vij c. quoties à populis.

XXVII. Regula: De ornatu ciuium & fuco mulierum cauetur De conſecrat. diſt. v. c. fucare. Vide item M. I. C. lib. iij. cap. 31. de reliquis reb. ciuitatum, reg. vij.

XXVIII. Regula: Ne in templis vel cœmeteriis nundinæ celebrentur, cauetur c. decet. ij. §. ceſſent in eccleſiis. de immunit. eccleſiar. in vj.

XXIX. Regula: Ne conſultationes vel concilia ciuium fiant in templis, cauetur d. c. ij. §. ceſſent in locis.

XXX. Regula: Ne die ſolenni, prætermiſſo eccleſiæ conuentu, ad ſpectacula eatur, cauetur De conſecrat. diſtin. j. cap. qui die ſolenni.

XXXI. Regula: A muneribus & collectis cæcus immunis eſt. c. licet multum. iiij. de cenſib. Concordat in perſonalibus munerib. l. j. c. qui morbo ſe excuſant.

XXXII. Regula: Plures aliæ ſunt excuſationum cauſæ, quibus quis à muneribus excuſatur, quas enumerauit M. I. C. lib. iij. c. 37. Quarum exceptio generalis eſt: Niſi ad munera nominatus non appellauit. Quæ exceptio approbatur d. lib. iij. c. 38. except. iij. Cuius replicatio prima eſt: Niſi

non ſolenniter ad munera ſit nominatus.ij. q. vj.c.ei qui appellat. §. eſt autem. & l. xxvij. C. de appellationibus. Altera replicatio eſt: Niſi minor viginti quinque annis ad munera nominatus non appellauit.d.c.ei.qui appellat. §. item ſi propter.& l.viij.C.quando prouocare non eſt.Plures huiuſmodi exceptiones vide M.I.C.d.cap.38. Hæc de iure publico.

DE IVRE PERSONArum. Cap. II.

INTER iura perſonarum primum locum obtinet ius inter maritum & vxorem. Sed de eo actum s.lib.prox.ca.xj. cum ſequentibus. Ideóque eo hîc omiſſo, quid de reliquo perſonarum iure canonibus cautum ſit, in hoc capite exponemus. Diuiſio autem perſonarum in clericos & laicos habetur xij.quæſt.j.cap.duo ſunt.

DE IVRE INTER PARENTES & liberos.

I. Regula: Liberi parentibus reuerentiam & obſequium debent.33.q.v.cap.eſt ordo. Cuius exceptio videtur in cultu diuino. Sed reprobatur diſtinct.30.c.j. Plura de regula propoſita vide M.I.C.lib.iiij.cap.xxj.quæſt.v.reg.ij.

II. Regula: Pater filium caſtigare debet, quod eſt charitatis.13.quæſt.v.cap.non putes.

III. Regula: Pater filios alere debet.diſt.30.c.ſi quis reliquerit.Huius regulæ exceptio eſt: Niſi ex iniuſto matrimonio ſint nati. Quæ exceptio approbatur M. I.C.d. quæſt. v. reg.x.except.v. Sed contradicit c. cum haberet.v.§.fin.in fine. de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. Plures huiuſmodi exceptiones, pluráque de regula propoſita vide d. reg.x.

IIII. Regula: Si alter coniunx ad fidem Chriſtianam redeat, altero in hæreſi manente: apud conuerſum filij alendi & educandi ſunt.cap.ij.de conuerſione infidelium.

V. Regula: Mater ipſa infantem nutrire, non alij nutriendum tradere debet.diſtinct.v.c.ad eius.§.praua autem.

DE NATVRALIBVS LIBERIS.

VI. Regula: Naturales liberi dicuntur, qui non ex iuſtis nuptiis ſunt procreati.32.q.iiij.c.vlt.§.naturales. Concordat M.I.C.lib.iiij.c.xxiiij.quæſt.ij.reg.j.Cuius regulæ exceptio

prima

prima eſt: Niſi publicè in facie eccleſiæ ſine contradictione matrimonium ſit contractum. c. cum inter.ij. cap.peruenit. xj.& cap.ex tenore xiiij.qui filij ſint legitimi. De qua tamen exceptione vide item 5.lib.prox.cap. xij. quæſt. vj. reg. x. in fine.& M.I.C.lib.iij.cap.viij.reg.vij.excom. ij. & cap. xj. reg. xviij. except. j. Cuius replicatio eſt: Niſi vterque parens vitium matrimonij ſciuerit.c.vlt.§.ſi quis verò.de clandeſtina deſponſat. Altera exceptio eſt: Niſi parentes infideles, qui iniuſtas nuptias contraxerunt, poſtea ad fidem ſint conuerſi. cap.vlt.qui filij ſint legitimi. Plures huiuſmodi exceptiones vide M.I.C.d.cap.xxiiij.in fine.

VII. Regula: Naturalis filius per ſubſequens matrimonium legitimatur.cap.j.qui filij ſint legitimi.Cuius exceptio eſt: Niſi filius ſit adulterinus.cap.tanta eſt.vj. eod. tit. Plura de regula propoſita eiúsque exceptionib. vide M.I.C.d.cap. xxiiij.quæſt.iij.cauſa ij.

VIII. Regula:Naturalis legitimatur per reſcriptum Papæ.c.per venerabilem.xiij.qui filij ſint legitimi.Cuius exceprio eſt:Niſi filius ſit adulterinus.d.c.xiij. §.fin. Plures exceptiones colligi poſſunt ex d.c.xiij.itē M.I.C.d.q.iij.cauſa iij.

IX. Regula:De probatione, ſi quæratur vtrum naturalis, an legitimus ſit filius? cauetur cap.per tuas.xij.d.tit.

X. Regula: Naturales æquè ac legitimi honeſti eſſe poſſunt.32.q.iiij.c.ſicut ſatius.§.vndecunque.

XI. Regula: Naturales liberi matris, non patris conditionem ſequuntur.32.quæſt.iiij.c.vltim.Vide item 7.reg.xix. & M.I.C.lib.iiij.c.xxiiij.quæſt.iiij.reg.vij.item lib.vj. cap.iij. cauſa j.except.j.

XII. Regula: Actio qua quæritur vtrum quis legitimè natus ſit? apud eccleſiaſticum iudicem competit, non ciuilem, quamuis incidenter proponatur.c. lator.v. & c. cauſam. vij.qui filij ſint legitimi.

XIII. Regula: Hæretici liberos ſuos in poteſtate ſua non habent. Ideóque emancipatio ab iis facta nihil operatur.cap. quicunque.ij.§. fin.de hæreticis,in vj.

XIIII. Regula: Epiſcopalis dignitas filium à patris poteſtate liberat. diſt. 54.c. ſi ſeruus ſciente.§.ſed & ius patriæ.

XV. Regula: Si pater filium languidum expoſuit, vel alimenta ei denegauit: per hoc patriam poteſtatem amittit. c.vnico,de infantib. & languidis expoſitis. Contradicit l.xvj. C.de nuptiis. Hæc de iure inter parentes & liberos: de quo

vide plura M.I.C.lib.iiij.cap.xxj.& deinceps.

DE TVTELLA ET CVRA.

XVI. Regula: A tutella & cura excuſantur clerici & monachi. diſtin. 88 c.vlt. xvj.q.j.c.generaliter.xxj.q.iij.c. Cyprianus.l.40.C.de epiſcopis & clericis.

XVII. Regula: Pubertate pupilli finitur tutela, per ea quæ habentur M. I. C. lib.v.cap.viij.cauſa j. Cuius definitio habetur ibidem. Cui tamen contradicit cap. puberes. iij.de deſponſat.impub.

XVIII. Regula: Tutor tenetur defendere pupillum,& iudicium nomine eius ſuſcipere, per ea quæ habentur M.I.C.lib.v.cap.xj quæſt iij.reg.j.in prin. Cuius exceptio eſt: Niſi tutor eſſe deſierit c.ex parte.67.de appellationibus. Plura de exceptione propoſita vide d.reg.j. except.j. Sed & plures exceptiones vide d.reg.j.

DE IVRE SERVORVM.

XIX. Regula: Natus ex ſerua ſeruus naſcitur, per ea quæ habentur M.I.C.lib.vj.cap. iij.in prin. Cuius exceptio prima videtur: Niſi ex parte libero conceptus ſit. Sed reprobatur 32.q.iiij.c.vlt. Concordat d.c.iij.cauſa j.except.j. Admittitur tamen exceptio hæc, ſi conſuetudine aliud ſit receptum.ca. licet.iij.de cõiugio ſeruorum. Altera exceptio eſt: Niſi poſtquam mater ex ſeruitute ad libertatem peruenit, natus eſt c.vnico, de natis ex libero ventre. Concordat M.I.C.d.cauſa j.except.v. Tertia exceptio eſt: Niſi ex ſeruo patre, matre libera ſit natus.d.c.vnico,& c. vlt.de ſeruis non ordinandis. & ibi gloſſa. Plures exceptiones vide d.cauſa j.

XX. Regula: Si liber homo per plures annos pro ſeruo habitus ſit: ob id tamen ſeruus non efficitur. xvj.q.iij.c.placuit.§.penult. Concordat M. I. C.d.cap.iij.cauſa ix.

XXI. Regula: Si infans expoſitus tollatur & educetur. ſeruus educantis efficitur. Quæ regula videtur approbari diſtin.87.c.vltim. Sed contradicit c.vnicum.§.fin.de infantibus expoſitis. Sed & contradicit M.I.C.d.c.iij.cauſa xiiij.

XXII. Regula: Si dominus ſeruum ægrum dereliquerit vel alimenta ei denegauerit: dominiũ eius amittit & ſeruus libertatem acquirit. c. vnico, de infantibus & languidis expoſitis. Concordat M.I.C.lib vj.cap.iiij.cauſa xvij.

XXIII. Regula: Si ſeruus Iudæi Chriſtianus fieri deſideret, per hoc liber efficitur. diſtin. 54.c.nulla. §.fin.cum c. ſequentib.

ſequentibus,vſque ad cap.ſi ſeruus abſente.

XXIIII. Regula:Si ſeruus epiſcopus ſit factus,per hoc liber efficitur.diſtinct.54.cap.ſi ſeruus ſciente.§.epiſcopalis.

XXV. Regula: Si ſeruus ſciente domino & non contradicente clericus ſit factus,liber efficitur, per ea quæ propoſita ſunt s.libro iij.capite iiij quæſt.ij.reg.vij.except.j.

XXVI. Regula:Manumiſſione quoque ſeruus liber efficitur,per ea quæ habentur M.I.C.lib.vj.c.v.quæſt.iij. in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi quis non ſuum, ſed alienum ſeruum manumiſerit.Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur M. I.C.libro vj.cap. vj. except. xj. in princ. Cuius replicatio prima eſt: Niſi prælatus eccleſiæ ſeruum eccleſiæ manumiſerit.xij.q. ij. cap ſi quos,in princ. cap. cum redemptor. Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi epiſcopus nihil de ſuo eccleſiæ contulerit.d.q.ij.c.etſi illi.item cap. epiſcopi qui nihil. iiij.de rebus eccleſiæ alienandis. Altera duplicatio eſt.Niſi abbas monaſterij ſeruum manumiſerit. diſt.54.c. abbati vel monacho.Altera propoſitę exceptionis replicatio eſt: Niſi ſacerdos,qui eccleſiæ aliquid relinquit,vel prædia ei adquiſiuit, ſeruos eccleſiæ iuxta rei collatæ modū, quem canones decreuerunt,manumiſerit.c.conſenſus.iij. de rebus eccleſię alienandis.Tertia replicatio videtur:Niſi abbas ſeruum monacho donatum manumiſerit. Sed reprobatur xvij. q.iiij.c.in venditionibus.§.j.Hæc de prima exceptione. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi non vindicta ſit facta manumiſſio. Cuius replicatio eſt: Niſi in eccleſia ſit facta manumiſſio, vel eccleſiæ per teſtamentum ſeruus commendatus.diſt.87.c.eos qui.§.in eccleſia.Concordat M. I. C.lib. vj.c.vij.except.43.repl.j. Plures replicationes vide d. except. xliij. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M.I. C. d.cap. v.cum quatuor cap.ſequentibus.

XXVII. Regula: Seruus eccleſiæ manumittendus tempore manumiſſionis cauere debet,ſe de familia eſſe eccleſię, & ab eius obſequio ſe non receſſurum, eámque cautionem renouare tenetur.xij.q.ij.c.de libertis.§.fin.cum c.ſequente.

XXVIII. Regula:Manumiſſo regulariter debetur peculium, per ea quæ habentur M. I. C. lib.vj.cap.x.quæſt.xlij. reg. vj.in prin. Cuius exceptio: Niſi cum manumitteretur, peculium illi nominatim fuerit ademptum.diſtinct. 54. cap. de rebus,in prin. Concordat d.reg.vj.except.j. Plures exceptiones vide d. reg. vj.

XXIX. Regula: Si cum ſeruus certo modo manumiſſus eſſet, & niſi modum obſeruaret, in ſeruitutem rediret: modum iſtum non obſeruauerit, hoc enim caſu in ſeruitutem manumiſſus repeti poteſt, exemplo cap. ij. de conditionibus adpoſitis.

XXX. Regula; Si manumiſſus debitas operas non præſtet, in ſeruitutem repeti poteſt. xij. q. ij. c. diaconi. §. fin. & c. nullus. iiij. de ſeruis non ordinandis.

XXXI. Regula: Si ſeruus eccleſiæ manumiſſus eam accuſauerit, vel contra eam teſtimonium perhibuerit: in ſeruitutem repeti poteſt. d. quæſt. ij. cap. epiſcopus. §. huiuſmodi autem. & c. de famulis, iij. §. quibus ſicut. de ſeruis non ordinandis.

XXXII. Regula: Si libertus eccleſiæ à patrocinio eius receſſerit, vel illud non recognouerit: in ſeruitutem repeti poteſt. d. quæſt. ij. cap. inſolitum. §. ſi verò libertus, cum cc. ſequentibus, vſque ad cap. de libertis. §. ab aliis. & cap. longinquitate.

XXXIII. Regula: Marito in ſeruitutem redacto, nihilo minus vxor manet libera. xxix. quæſt. ij. cap. cuius rei. §. fin. cum cap. ſequente.

DE IVRE PATRONATVS.

XXXIIII. Regula: Si libertus clericus ſit factus vel monachus, ius patronatus in eo amittitur. diſt. liiij. cap. qui ex famulis. §. fin. cum c. ſequente.

XXXV. Regula: Si libertus ita manumiſſus ſit, vt etiam ius patronatus ei remittatur: ius patronatus in eo vindicari non poteſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur xij. q. ij. c. ſi quos. §. fin. cum c. ſequente.

XXXVI. Regula: Ab vniuerſitate manumiſſus vniuerſitatis, non ſingulorum eſt libertus. d. q. ij. cap. epiſcopus. § ſi verò à collegio.

XXXVII. Regula: Liberti à patrono eccleſiæ commendati, eccleſiæ fiunt liberti. d. q. ij. c. de libertis. §. ab aliis.

XXXVIII. Regula: In liberos liberti ius patronatus non competit, per ea quæ habentur M. I. C. lib. vj. c. xv. quæſt. v. reg. j. Cuius exceptio eſt: Niſi eccleſiæ ſint liberti: hæc enim in liberos liberti ius patronatus habet. cap. conſenſus. iij. §. fin. de reb. eccleſiæ alienandis. xij. q. ij. cap. de libertis, in prin. verſ. quàm ab eis progeniti. & cap. liberti eccleſiæ. verſ. nec poſteritas quidem.

XXXIX.

XXXIX. Regula: Si patronus liberto non præſtiterit alimenta, ius patronatus amittit. c. vnico, de infantibus expoſitis. Concordat M. I. C. lib. vj. c. xvj. q. j. cauſa vij.

XL. Regula: Si patronus libertum infantem vel languidum expoſuit, vel ab alio expoſitum ratum habuit, ius patronatus amittit. d. c. vnico.

XLI. Regula: Si princeps libertum ingenuum fecit, ius patronatus in eo ceſſat. xij. q. ij. cap. epiſcopus. §. ſi verò ingenuum. Concordat M. I. C. d. q. j. cauſa xv.

XLII. Regula: Libertis eccleſiarum interdicitur alienationib. c. de famulis. iij. §. quidquid. de ſeruis nō ordinandis.

XLIII. Regula: Eccleſia iure patronatus in omnia liberti bona ſuccedit. d. §. quidquid. Concordat M. I. C. lib. vj. cap. xxj. quæſt. iiij. reg. j. vbi vide propoſitæ regulæ aliquot exceptiones.

XLIIII. Regula, De adſcriptitio. Huic agrum cui adſcriptus eſt, deſerere non licet. c. indicatum. iij. de immunitate eccleſ. Hæc de iure perſonarum: de quo tamen vide plura M. I. C. lib. iiij. cum duobus libris ſequentibus.

DE RERVM IVRE.
Cap. III.

DE DOMINIO.

PRIMA regula: Si quid capitur ex hoſtibus, eius dominium capienti adquiritur, per ea quæ habentur M. I. C. lib. vij. cap. j. cauſa vj. Cuius exceptio eſt: Niſi bellum ſit iniuſtum. cap. ſicut. xxix. in princ. de iureiurando. Plures exceptiones vide d. cauſa vj.

II. Regula: Omnis res per quaſcunque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur. c. j. de reg. iuris. Concordat M. I. C. lib. vij. c. iiij. in prin. & lib. xxiiij. c. v. q. iij. in prin.

III. Regula: Rei vendicatio non niſi aduerſus rei poſſeſſorem competit, per ea quæ habentur M. I. C. lib. vij. cap. v. except. xiij. in princ. Cuius exceptio eſt: Niſi dolo deſierit poſſidere; hic enim pro poſſeſſore habetur. c. pro poſſeſſore. xxxvj. de reg. iuris. Concordat d. except. xiij. repl. j.

IIII. Regula: In rei vendicatione ſuccumbit actor non probans cauſam ex qua petiit, licet poſt actionem in iudicium deductam ex alia cauſa dominium ſit nactus c. abbate. iij. de re iudicata, in vj.

V. Regula: Rei vendicatio ibi, vbi res eſt de qua contenditur, competit. ca. ſanè ſi. iij. de foro competenti. Concordat M. I. C. lib. vij. cap. v. quæſt. iiij.

VI. Regula: Rei vendicatione inſtituta, regulariter quidem ipſa res venit in condemnationem. Cuius exceptio eſt: Niſi res ſit conſecrata: tunc enim æſtimatio eius venit præſtanda xiiij. q vj. c j. §. fin cum c. ſequente Comperimus.

VII. Regula: In rei vendicatione actor rem quam petit, tenetur ſpecificare ac deſignare. c. ſignificantibus. ij. de libelli oblatione. Concordat M. I. C. libro vij. cap. v. quæſt. vj. reg. v.

VIII. Regula: In rei vendicatione actor reo ſumptus, quos in rem bona fide fecit, tenetur reſtituere, per ea quæ habentur M. I. C. d. quæſt. vj. reg. vij. A qua regula excipitur precium, quo rem comparauit. xvj. q. iij. c. penult. §. vniuerſas. l. ij. C. ne rei dominicæ vel templorum. Concordat M. I. C. d. reg. vij. except. j.

IX. Regula: Rei vendicatio longi temporis præſcriptione eliditur. cap. cum olim. xviij. de præſcriptionibus. xvj. q. iij. cap. placuit vt quicunque. §. præſcriptionem. Concordat M. I. C. lib. vij. cap. viij. q. iij. effectu j.

X. Regula: Præſcriptionis iſtius dúplex eſt ratio, Odium petentis, & fauor poſſidentis. d. §. præſcriptionum. & d. cap. placuit. §. hæ præſcriptiones.

XI. Regula: Vſucapione quoque rerum dominia adquiruntur, per ea quæ habentur M. I. C. lib. vij. ca. j. in prin. & q. iij. effectu j. & ij. Cuius exceptio prima eſt: Niſi ſciens rem alienam poſſederit: hic enim rem non vſucapit, per ea quæ habentur d. lib. vij. cap. ix. except. xj. in princ. Cuius replicatio prima eſt: Niſi ab initio poſſeſſionis ignorauerit rem eſſe alienam. d. c. placuit vt. §. ſi autem nullo titulo. Concordat d. except. xj. repl. viij. Contradicit xxxiiij. q. j. ca. ſi virgo. verſ. ſicut in iure. & cap. vlt. de præſcript. Altera replicatio eſt: Niſi triginta annorum præſcriptio obiiciatur: hæc enim malæ fidei poſſeſſorem tuetur. d. c placuit vt. §. quod ſi mala. Contradicit tamen c. vigilanti. v. c. ſi diligenti. xvij. § ſi verò dicatur. & c. vlt. de præſcriptionibus. c. poſſeſſor. ij. de reg. iuris, in vj. Hæc de prima exceptione: cuius tamen plures replicationes vide M. I. C. d. except. xj. Altera exceptio eſt: Niſi res eccleſiæ poſſideatur: hæc enim vſucapi non poteſt. xvj. q. iij. cap. licet. cap. placuit vt. §. poteſt etiam. Concordat. M. I. C. lib. vij.

lib.vij.cap.x.except.xv. Tertia exceptio eſt: Niſi res fiſci vel Imperatoris poſſideatur. xvj.q.iij.c.penult.§.vniuerſas.l.ij.C. ne rei dominicæ vel templor. Concordat item d.cap.iij. except.xvj. Quarta exceptio eſt: Niſi cauſa falſa vel nulla poſſeſſionis fuerit. cap j. de præſcriptionib. in vj.cap.j de reg. iuris, in vj. Concordat M.I.C d.lib.vij.cap.xj.except.xxviij Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi ius commune, vel præſumptio ſit pro poſſidente. d.c.j.de præſcript. in vj. Altera replicatio eſt: Niſi tempus ſit triginta annorum quo poſſedit, vel immemoriale. d.cap.j.in fine. & d. cap. placuit vt. §.ſi autem nullo titulo. Plures replicationes vide M.I.C. d.except.xxviij. Quinta exceptio eſt: Niſi non ſuo. ſed alieno nomine poſſederit. c.ſi diligenti.xvij in prin. de præſcriptionib. Sexta exceptio eſt: Niſi res non ſit poſſeſſa.ca.ſine poſſeſſione.iij.de præſcript.in vj. & l. xxv ff. de vſucap. Septima exceptio eſt: Niſi dominus medio tempore agere non potuerit propter poſſeſſoris abſentiam, infantiam, vel aliam iuſtam cauſam. De qua re vide M.I.C. lib. xv. cap. xiij. except. viij. Octaua exceptio eſt: Niſi non per legitimum tempus poſſederit. Quæ exceptio approbatur M I.C. lib.vij.ca.xij.except. xxxiiij. in prin. Cuius replicatio eſt: Niſi acceſſione vtatur ſui authoris. xvj.q.iij c.placuit vt §.quod ſi ab eo. Concordat M. I.C. d.except.xxxiiij. replic.ij. Huius duplicatio eſt: Niſi ab eo cauſam poſſidendi non habeat poſſeſſor, vel ipſe mala fide poſſideat. d.c.placuit vt §.quod ſi mala. verſ.nec ſibi proderit. Concordat M.I.C.d.repl.ij.dupl.iiij. Plures duplicationes vide d.repl.ij. Sed & plures propoſitæ exceptionis replicationes vide M.I.C.d.except.xxxiiij. Nona exceptio eſt: Niſi poſſeſſio fuerit interrupta, & res medio tempore non poſſeſſa. d.c. placuit vt §. hæc de præſcriptionibus decennij. Concordat. M.I.C. d.ca.xij.except.42. Huius replicatio eſt: Niſi à tempore poſſeſſionis recuperatæ triginta anni exceſſerint. d. §. hæc de præſcriptionib. verſ.quod ſi per. Plures replicationes vide d.except.42. Decima exceptio eſt: Niſi poſſeſſor medio tempore vel poſt impletam vſucapionem priuilegium contrarium vſucapioni petierit. cap. veniens. xix. de præſcript. Vndecima exceptio eſt: Niſi is qui rem vſucepit, poſtea eam rem poſſidere deſierit: hoc enim caſu ad eam recuperandam rei vendicationem non habet. Sed reprobatur l.viij. in prin.C.de præſcript. xxx.vel xxxx. annorum. Admittitur tamen hæc exceptio, primùm quidem, ſi mala fide qui præ-

ſcripſit poſſederit.d.ca.placuit vt.§.quod ſi mala.verſ.ſi verò aliquo.& d.l. viij.§.quod ſi quis. Deinde admittitur, ſi prior dominus rem receperit. Aduerſus hunc enim etiam bonæ fidei poſſeſſori vindiactio denegatur.d.§.quod ſi mala.verſ. ſi autem res.Planè harum diſtinctionum replicatio generalis hæc eſt: Niſi alius per vim poſſeſſionem nactus ſit:hoc enim caſu etiam malæ fidei poſſeſſori, qui rem præſcripſit, actio deneganda non eſt.d.§.quod ſi mala. verſ. quod ſi violenter. & d.l. viij. §. ſed hæc ſuper illis. Plura de exceptione propoſita vide M.I.C.d.cap.xij.except. liiij. Duodecima exceptio eſt in rebus non poſſeſſis, vel non præſcriptis. Quæ exceptio approbatur exemplo c.cum olim.xviij.in fine.de præſcriptionibus. Hæc de dominio. de quo vide plura M.I.C.li.7.

DE POSSESSIONE.

XII. Regula: Adquiritur poſſeſſio ex conſuetudine loci, qua modicum terræ loco rei tradendæ datur, vel in extremitate pallij manu apprehendentis ſuſtinetur.c. ex literis.ij. de conſuetudine.

XIII. Regula: Per ſolutionem penſionis res, pro qua penſio ſoluitur, tradita cenſetur.c.cum veniſſe ix.de reſtitutione ſpoliator.

XIIII. Regula: Si vis fiat ei qui in poſſeſſionem miſſus eſt, datur eo nomine actio de qua M.I.C.lib.vij.cap. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi cum ob latitantem debitorem creditor in poſſeſſionem bonorum eius miſſus eſſet, debitor cautionem offerat iudicio ſiſti & iudicatum ſolui. cap. j. de dolo & contumacia. Altera exceptio videtur: Niſi miſſo tale crimen obiiciatur, quo probato poſſeſſione eſſet priuandus. Sed hæc exceptio reprobatur. cap. accedens. xxiij. de accuſationibus.

XV. Regula: interdicto Vti poſſidetis vtroque probante, obtinet is qui antiquiorem poſſeſſionem probat titulo maximè iuſtificatam, vel meliores probationes reſpectu poſſeſſionis adduxit.c.licet cauſam.ix, de probationibus.

XVI. Regula: interdicto Vnde vi agitur ad poſſeſſionem vi occupatam reſtituendam, per ea quæ propoſita ſunt M.I.C.lib.vij.cap.xxiij.quæſt.ij.& q.iiij. in prin. Cuius exceptio prima hæc videtur: Niſi quis ſuam rem vel ſibi debitam vi occupauerit. Quæ tamen reprobatur cap. ſuper ſpoliatione.iiij.de ordine cognition. Concordat M. I.C. cap.xxiij. q.viij.reg.ix. Planè admittitur, ſi actor in eam exceptionem

conſenſerit

conſenſerit,ita,vt ſi reus eam probaſſet,ei cederet.ca.j.de reſtitut.ſpoliat. Altera exceptio eſt: Niſi reus ab actore prior fuerit deiectus,iſque vim vi repulerit.d.cap.iiij.Concordant ea quæ habentur M.I.C.d.quæſt.iiij.except.xij. vbi de ea vide plura. Tertia exceptio eſt: Niſi actor antea clam poſſeſſionem reo abſente occupaſſet.cap.olim cauſam.xij.de reſtitutione ſpoliatorũ. Quarta exceptio videtur: Niſi deiectus vitioſè poſſeſſionem fuerat nactus. Sed reprobatur cap.in literis.v.d.tit.Planè admittitur exceptio propoſita, ſi præſumptio iuris ſit contra actorem improprietatis, quod actor iniuſtè, reus iuſtè poſſederit.cap.vlt.eod.tit.in vj. Quinta exceptio videtur: Niſi proprietatis cauſa in iudicium deducta ſit. Sed reprobatur cap. paſtoralis.v. de cauſa poſſeſſionis & proprietatis.l.xvij.§.fin.ff. de vi & vi armata. Planè admittitur exceptio propoſita, ſi in cauſa proprietatis concluſum ſit.d.cap. Quæ tamen diſtinctio recipit replicationem hanc: Niſi iuſta ſubſit cauſa.d.cap.v.verſic.niſi iudex qui de cauſa. Sexta exceptio eſt: Niſi actor antea non poſſederit.cap.olim.xvij.de reſtitut.ſpoliat. Septima exceptio eſt: Niſi actor antea rem, de cuius poſſeſſione ſe deiectum dicit ſponte reſignauerit.cap.accepta.iij.& cap.audita.iiij.eodem tit. Huius replicatio eſt: Niſi poſt deiectionem demum reſignauerit. hoc enim caſu reſignatio præſumitur metus cauſa facta: ideóque actori non obeſt.cap.ſollicitè.ij.eod.tit. Octaua exceptio videtur: Niſi actor crimen aliquod commiſiſſe dicatur.Sed reprobatur cap.item cum quis.vj.eod.tit. Nona exceptio eſt: Niſi magiſtratus ſubditum deiecerit. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: ſed eius replicatio eſt: Niſi non ſeruato iuris ordine deiecerit. cap. conquerente.vij. de reſtit.ſpoliat. Decima exceptio eſt: Niſi reus reſtituere propter inopiam nõ poſſit.cap.olim.xvj.eod.tit. Vndecima exceptio eſt: Niſi deiectus ſit reſtitutus. cap. Piſanis.xix.eod. tit. Plures huiuſmodi exceptiones vide M.I.C. d.q.iiij.

XVII. Regula: interdictum Vnde vi nõ competit contra alium, quàm qui vi deiecit.cap.cum ad ſedem. xv.de reſtitutio.ſpoliator. Huius exceptio prima videtur: Niſi alius rem poſſideat. Sed reprobatur M.I.C.d.cap. xxiij. quæſt.vj. except.vij. Admittitur tamen, ſi alius ſciens rem vi occupatam receperit.cap.ſæpe contingit.xviij. de reſtitut.ſpoliator. plures exceptiones vide M.I.C.d.quæſt.vj.

XVIII. Regula: In interdictum. Vnde vi venit res cum fructi-

fructibus, damno quod ſenſit deiectus, & omnis cauſa.cap. grauis.xj.de reſtitut.ſpoliat.iij.quæſt.j.cap. epiſcopi ſi à propriis.& cap.redintegranda. Plura de hac regula vide M.I.C. d.cap.xxiij quæſt.viij reg.j

XIX. Regula: De fructibus reſtituendis ſpecialiter etiã cauetur tum d.c.xj.tum etiam M.I.C.d.q.viij.reg.

XX. Regula: conſtitutionibus principum,reus tam rem, quàm eius æſtimationem reſtituere tenetur.j.quæſt.iiij.cap. vlt.l.vij.& l.10.C.vnde vi.Inſtit.de interdictis.§.ſed ex conſtitutionibus.

XXI. Regula: Adfine remedium interdicti Vnde vi eſt, condictio ex lege, ſi poſt appellationem quid ſit innouatum. cap.bonæ memoriæ.51.de appellationibus. De qua re vide s̃. lib.ij.cap.xviij.quæſt.vij.reg.xiij.

XXII. Regula: Adfine item remedium eſt, exceptio ſpolij: de qua vide s̃.lib.ij.cap.ix.except.iiij.

XXIII. Regula: Adfine quoque remedium eſt c.redintegrandâ.iij.quæſt.j.cap redintegranda.

XXIIII. Regula: De differentia precarij & rerum præcariarum cauetur ca.vlt.de præcariis.vbi dicitur,quòd præcarium mutata voluntate concedentis, vel eius cui concedens alienauit,reuocari poteſt: præcariæ verò non item.

XXV. Regula: Soluitur item precarium morte eius qui præcario rogauit.d.cap.vlt.verſi.ſoluitur quoque.

XXVI. Regula. Solui quoque videtur præcarium morte concedentis. Sed hæc cauſa reprobatur d.cap. vlt. verſic.non etiam concedentis. Plura de præcario vide s̃.lib.iij. cap.xij. reg.xvij.& xviij. Hæc de poſſeſſione ſint dicta: de qua tamen vide plura M.I.C. lib.vij.

DE VSVFRVCTV.

XXVII. Regula: Vſusfructus in iis reb. quæ vſu conſumuntur,conſtitui non poteſt.extrauag.Ioan. 22. ad conditorem.iij.§.quod autem quo ad res.de verbo.ſignifi. De qua re vide plura M.I.C.lib.vij.cap xxvj.quæſt.iiij.except.ij.

XXVIII. Regula: De cautione ab vſufructuario præſtanda cauetur cap.vltim.de pignoribus. De qua vide plura M.I.C. d.lib.vij.cap. xxxj. Plura de vſufructu vide M.I.C.d. lib.viij.cap.xxvj.& deinceps.

DE REBVS SACRIS, SANctis & religioſis.

XXIX.

XXIX. Regula: Locus ad hoſpitalitatis vſum deputatus religioſus efficitur.c.ad hæc.iiij.de religioſis domibus.

XXX. Regula: Locus in quem mortuus illatus eſt, religioſus efficitur, per ea quæ habentur M.I.C.lib.viij.cap.xiij. de loco religioſo, quæſt.ij.in prin. Cuius exceptio eſt: Niſi hæreticus eò ſit illatus.cap.quicunque.ij.in prin.verſic.& locus ille. de hæreticis, in vj. Plures huiuſmodi exceptiones vide M.I.C.d.quæſt.ij.

XXXI. Regula: Res ſacra vel religioſa alienari, obligari, vel ciuilibus vſibus commodari non poteſt.d.c.iiij.&xij.q. ij.cap.nulli.cap.prædia.item De reg.iuris, in vj.cap. ſemel.51. Concordant item M.I.C.lib.viij.ca.xiij.de rebus ſacris.q.iij. reg.ij. Plura de hiſce rebus vide d.cap.xiij.

DE REBVS CVM ALIO communibus.

XXXII. Regula: In re communi potior eſt conditio prohibentis.cap.in re communi.lvj.de regul.iuris, in vj. Plura de hac regula vide M.I.C. lib.viij.cap.xxiiij.de rebus cum alio communibus, reg.j.

DE NOVI OPERIS nunciatione.

XXXIII. Regula: Noui operis nunciatio remittitur, ſi is cui nunciatum eſt, cautionem præſtet de opere, ſi non iure fuerit ædificatum, demoliendo. Quæ regula approbatur M I. C. libr.viij. cap. xxvj. quæſt. ix. cauſa vij. in princ.& cap. xxvij.actione.ij.quæſtio.j. exceptio.ij. Cuius exceptio eſt: Niſi in continenti, vel intra tres menſes probari poſſit, non iure ædificari.c. penult. & vlt.de noui operis nunciatione. Plures exceptiones vide M.I.C.d.cauſa vij.

XXXIIII. Regula: Si quis contempta noui operis nũciatione, opus fecrerit: illud deſtruere cogitur. cap.j.cum c. ſequente.d.tit.& l.xx.in prin.ff.eo.tit. Huius exceptio prima videtur: Niſi iure opus factum ſit. Sed reprobatnr d.c.j.cum ſequente. Concordat M.I.C.lib.viij.cap.xxvij.actione ij.q.j. except.iij. Altera exceptio eſt: Niſi cautum ſit nuncianti de opere, ſi non iure fuerit ædificatum, demoliendo. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur ſ.regu.proxim. Tertiam exceptionem vide M.I.C.dicta quæſt.j.except.j.

DE

DE CENSIBVS.

Cap. IIII.

INTER rerum iura numerari etiam poſſunt cēſus,quos quis in re aliena habet.de quo in hoc capite dicetur.

I. CAVSÆ EX QVIBVS debetur cenſus.

I. Cauſa: Si cenſus in prædio alicuius conſtitutus ſit per legatum, indictionem vel ſimilem aliquem modum: debetur. Cuius cauſæ ſiue regulæ exceptio eſt: Niſi eccleſiæ cenſus ſit impoſitus.cap,ſciente.iij.ca.prohibemus.vij.cap. cum clerici.xj.de cenſibus.c.præterea. xxiij. de iure patronatus. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi in fundatione eccleſiæ conſenſu epiſcopi cenſus ei ſit impoſitus.d.ca.xxiij. verſi præter antiquos. cap. ſignificauit. xiij. §. quocirca. de cenſibus. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi vetus cenſus poſtea ſit auctus.d.c.prohibemus vij.ver.nec veteres.& c. grauis. xv. de cenſibus. Altera replicatio eſt: Niſi epiſcopus remittendo eccleſiæ iura epiſcopalia cenſum ei impoſuerit. cap.conſtitutus. vj.de religioſis domib. Tertia replicatio videtur: Niſi epiſcopus eccleſiam à laicis occupatam illis eripuerit. Sed reprobatur cap.eccleſiis.ix.de cenſibus. Quarta replicatio videtur: Niſi iuſiurandum de perſoluendo cenſu præſtitum ſit. Sed reprobatur cap.ſignificauit.xiij.& ca.grauis.xv.eod.tit. Quinta replicatio eſt: Niſi authoritas ſuperioris interceſſerit.cap.præterea.viij. verſi.ſi pontificis.d.tit. Huius duplicatio eſt: Niſi nulla iuſta cauſa ſubſit. d.c.ſignificauit. xij.§. fina. Accedit gloſſa in cap. prohibemus.vij.in verbo Cenſus,in fine.

II. Regula: Si multis annis cenſus ſint perſoluti, debentur ex præſcriptione. Cuius exceptio eſt: Niſi clericus ſine authoritate ſuperioris ex reditibus eccleſiæ cenſum perſoluerit.d.c.præterea.viij.& c.cum clericis.xj.de cenſibus.

II. QVID ET QVANTVM DEBEATVR.

I. Regula: Ne ratione cenſus plus debito exigatur, cauetur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.j.reg.iiij.

II. Regula: Si cum procuratio in ſingulas perſonas annua eſſet impoſita, perſonarum numerus ſit auctus, vt inde

grauetur

grauetur eccleſia ſoluens: officio iudicis ei ſuccurritur.cap. quanto.xvj.de cenſibus.

III. Regula: Si ad diuerſas menſuras ſoluitur cenſus, minorem ſoluendo liberatur.cap.ex parte.xviij.d.tit.

IIII. Regula: Soluendi ſunt cenſus in antiqua moneta, in qua ſunt inſtituti.cap.penult.de cenſibus. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi ſolutio alterius monetæ ſit præſcripta. cap.olim xx.d.tit. Altera exceptio eſt: Niſi antiqua moneta in vſu eſſe deſierit: tunc enim æſtimatio eius perſoluenda. d.cap.penult.in fine.

III. ADIVNCTA SEV officium exigentis.

Petens cenſum cauſam exprimere debet, ex qua debeatur cap.peruenit.v. de cenſibus. Hæc de rerum iure ſint dicta: de quo tamen vide plura M.I.C. lib.vij.& viij. Sequitur nunc de actionum iure, puta teſtamentorum, ſucceſſionum ab inteſtato, legatorum, donationum, contractuum, delictorum, exceptionum, liberationum, ac reſtitutionum.

DE CAVSIS IVRIS LVcratiuis, & conditionibus.
Cap. V.

PRIMA regula: Teſtamentum vnde dictum, definitur xiij.quæſtio.ij.cap. placuit.§. vel vt quidam.verſic.vnde & teſtament.

II. Regula: Teſtamentum pupillare paterni teſtamenti pars eſt.cap.j.§.fina.in fine. de teſtamentis, in vj. Concordat M.I.C.lib.ix.c.ij.quæſt.iiij.reg.ij.

III. Regula, De executoribus teſtamenti: quatenus vnus ſine altero exequi poſſit, definitur cap.vlt.§.fin.d. titu. Item, quatenus illis ceſſantibus epiſcopus loci exequi poſſit, vide j.reg.xix.except.viij.in fine.

IIII. Regula: De ratione ab executoribus teſtamenti reddenda cauetur Clement.j.eod.tit.

V. Regula: Regulariter quidem ex teſtamento hæreditas peti poteſt, ac legata debentur.xiij.quæſt.ij.ca.vltima, in prin.c.placuit.§.vel vt quidam.Nouell.xxij.§.atque hoc primum. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi teſtator fuerit furioſus, vel non compos mentis.c. vlt.§.quia verò pars de ſucceſ-

ſucceſſionibus ab inteſtato.l.ij.& l.xvij. qui teſtamen. facere poſſunt. Altera exceptio eſt: Niſi teſtator ſeruus fuerit.xiij. quæſt.ij.cap.vltima.verſi. quod de libero,cum cap.ſequente. Concordat M.I.C lib.ix.cap.v.except.xvij. Tertia exceptio eſt: Niſi teſtator monachus fuerit.cap.quia ingredientibus. ij.de teſtamentis. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.libr. iij.cap.vj.regu.v. except.ij. vbi etiam propoſitæ exceptionis aliquot replicationes annotantur. Quarta exceptio:Niſi teſtator manifeſtus fuerit vſurarius. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur cap.ij.§.penul. & vlt. de vſuris,in vj. Quinta exceptio eſt: Niſi non ſeptem teſtes teſtamenti factioni interfuerint. Quæ exceptio approbata iure ciuili. M.I.C.lib.ix cap.vij. in prin. mutari ac reprobari videtur ca. cum eſſes.10. & cap. relatum. xj. de teſtamentis Vbi duo vel tres teſtes ſufficere dicuntur. Sexta exceptio eſt: Niſi hermaphroditus teſtis in teſtamento ſit adhibitus. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur.iiij.q.ij.c.vlt.§.hermaphroditus.l.xv.ff.de teſtibus. Septima exceptio eſt:Niſi epiſcopus vel clericus de rebus eccleſiæ vel tempore clericatus adquiſitis ſit teſtatus.c.j.c.cum in officiis.vij.& c.ad hæc.viij. in prin.de teſtamentis. Cuius replicatio eſt: Niſi non intuitu eccleſiæ ſed perſonæ propriæ reſpectus quid illi ſit alienatũ. c.quia nos.ix.eo.tit.Plura de exceptione propoſita vide s̃.li. iij.cap.vj.reg.v.except.j. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M.I.C.libro ix.cap.v.cum capp. ſequentibus Planè iam dictarum aliarúmque ſimilium exceptionum replicatio generalis videtur: Niſi in eum caſum deuenerit teſtamentum,quo ab initio potuit ſubſiſtere. Sed reprobatur. c.non firmatur.xviij.de reg. iuris, in vj.l.xx.& l.pen.ff.eo. tit. Plures replicationes generales vide M. I. C. d.lib. ix. cap.xv. cum ſequente.

VI.Regula: Teſtamento deficiente, ſuccedítur ab inteſtato à liberis, parentibus & tranſuerſalibus cognatis: vt M.I.C. lib.x.eſt oſtenſum.Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi tranſuerſales vltra ſextum gradum defuncto ſint cognati.xxxv.q.v.c.vlt.§.ſucceſſionis. Concordat d.lib.x. ca.v. reg.j.except.vj.vbi huius exceptionis duæ annotantur replicationes. Altera exceptio eſt: Niſi hæres hæreditati renunciauerit. Quæ exceptio approbatur M. I. C. d. lib.x. cap.ix. except.xiiij.in prin. Cuius replicatio prima eſt: Niſi futuræ hæreditati nondum ſibi delatæ renunciauerit. Quæ replicatio

catio approbatur d.except.xiiij.replic.ix.in prin.& d.libro x. cap. vj. except. v. Cuius duplicatio eſt: Niſi præſtito iureiurando futuræ hæreditati renunciauerit. cap. quamuis.ij. de pactis,in vj. Cuius triplicationes vide M. I. R. lib.iiij.cap.vj. poſt.reg.ix.except.iij.replic.j. duplic.ij. Plures replicationes vide d.except.xiiij.

VII. Regula: De oratione numeri graduum cognationum, quare vſque ad ſextum gradum numerentur, cauetur 35.q.iiij.in prin.cum c.ſequente.& q.v.cap.vlt.§.ſucceſſionis.

VIII. Regula, De modo numerandi gradus cognationis. Hic alius eſt iure pontificio, alius iure ciuili. de qua re dictum ſ.lib.prox.cap. xiij.except. j. repl.iij. Planè numerationi graduum, quæ habetur 35. q. v. cap. vlt. concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.x.cap.vij.quæſt.v.

IX. Regula: Iure ciuili gradus adfinitatis nulli ſunt.l.iiij. §. gradus. ff.de gradibus & adfinibus. Secùs de iure pontificio: de qua re dictum ſ.d.cap.xiij.except.ij.repl.ij.

X. Regula, De generibus adfinium, propoſita eſt ſ.d.exceptione ij. in principio.

XI. Regula: Generi & nurus, ſoceri & ſocrus appellatio ex ſponſalib. adquiritur. xxvij. q.ij.cap.egreſſus.§ fin.& cap. priuſquam.verſ.ſicut etiam eos.Concordat M.I.C.lib.x.cap. vij.de adfinib.q.v.§.de ſponſi.

XII. Regula, De fratre & ſorore vxoris:quo nomine appelletur, diſſeritur 35.q.v.cap.quod autem.

XIII. Regula, De viri fratre & ſorore:quo nomine appelletur, cauetur d. c. quod autem. §: mariti frater.& §.viri ſoror. Concordat l.iiij.§.viri frater.ff.de gradib. & adfin.

XIIII. Regula, De duorum fratrum vxoribus:quo nomine appellētur,cauetur d.c.quod autem. §.duorum autem.

XV. Regula: De ſororis viro, & fratre vxoris cauetur d. cap. quod autem.§.fin.

XVI. Regula:Eccleſia clericis ſuccedit,per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.iij.cap.vj.reg.vj.

XVII. Regula: Filius exhæredatus vel præteritus de inofficioſo querelam habet,per ea quæ habentur M. I.C.lib. xj.cap.iiij. quæſt.ij.in princ. Cuius exceptio prima eſt: Niſi ex iuſta cauſa ſit exhæredatus. Quæ exceptio approbatur d.quæſt.ij.except. xvij. in prin. Cuius replicatio eſt: Niſi filius poſt perpetratum delictum, ob quod exhæredari meruit,monaſticā vitam elegerit.xix.q.iij.c.vlt.in prin. Nouell.

113.§.nullam autem.Plures replicationes vide d.except.xvij. Altera exceptio eſt: Niſi in teſtamento pupillari vel furioſi, quod pater ei fecit, exhæredatus ſit vel præteritus. cap. j. §. fin. de teſtamentis, in vj. Concordat M. I.C. d. quæſt.ij. except.xxiiij. Tertia exceptio eſt: Niſi actori aliud competat remedium,quo portionem debitam cõſequi poſſit.Quæ exceptio approbatur M.I.C.d.q.ij.except.30. Cuius replicatio eſt: Niſi quartam Trebellianicam deduxerit, vel deducere poſſit: hoc enim caſu nihilominus legitimam deducere poteſt.c.Raynutius.xvj.§.in eo verò & §. quia verò pater item. Raynaldus.xviij. de teſtamentis. Quarta exceptio eſt: Niſi actor legitimam ſit conſecutus. Quæ exceptio approbatur M.I.C.lib.xj.cap.v.in prin. Cuius replicatio prima eſt:Niſi in legitima ſit grauatus ad eam alij reſtituendam. d. c. Raynutius.xvj.in prin. & d.§.quia verò pater. Diſtinguitur M.I.C. d.cap.v. replic.v.Planè iure nouo, quidquid ad grauandum actorem in legitima adiectum eſt,ipſo iure pro non adiecto habetur.d.§.quia verò pater. & d.c.Raynaldus.xviij. Plures replicationes vide M. I. C. d. cap. v. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M. I. C.d.quæſt.ij.

DE LEGATIS ET FIDEIcommiſſis.

XVIII. Regula; Hæres vel alius rogatus rem legatam alienare prohibetur M.I.C.lib.xij.cap.ij.reg.ij.in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi rogatus quartam ex lege Falcidia vel tanquam legitimam ſuam ex bonis retineat:pro ea enim parte valet alienatio.cap. Raynaldus. xviij. de teſtamentis. Plures exceptiones vide d.reg.ij.

XIX. Regula:Legata & fideicommiſſa relicta regulariter debentur.xvj. q. j. c. admonere.c.conſideratio. item cap. Raynutius.xvj.§. in eo autem.de teſtamentis. Concordat ſ. reg.v.in prin.& M.I.C.lib.xij.cap. iij.in prin. Cuius exceptio prima eſt:Niſi filiusfamiliâs legauerit.c.licet.iiij.§.fin. de ſepulturis, in vj. l. j.§.fin.ff.de leg. iij. Huius replicatio prima eſt: Niſi conſenſu patris legauerit. d. §.fin.Altera replicatio eſt: Niſi rem caſtrenſis,vel quaſi caſtrenſis peculij legauerit d.§.fin. Concordat M.I.C.d.c.iij.except.iij.repl.ij. Aliam replicationem vide M. I. C. d.except.iij.repl.j.Altera exceptio videtur:Niſi ab eccleſia legatum ſit relictum. Sed reprobatur xij.q.iij.c.pen.§.fin. Tertia exceptio eſt:Niſi res eccleſiæ

legata

legata ſit. c. filius noſter. v. de teſtamentis. Quarta exceptio eſt: Niſi quis eccleſiæ plus quàm vni filiorum legauerit. xiij. q. ij. ca. placuit. §. ſed non videtur. c. ſi quis iraſcitur. Quinta exceptio videtur: Niſi non ſolennibus verbis ſit legatum. Quæ tamen exceptio reprobatur c. indicante. iiij. de teſtamentis. Concordat M. I. C. lib. xij. cap. vj. except. 74. Sexta exceptio eſt: Niſi quis legatum vel aliam diſpoſitionem vltimam in alterius voluntatẽ contulerit. Hæc exceptio reprobatur c. cum tibi. xiij. de teſtamentis. Approbatur M. I. C. d. c. vj. except. 80. Septima exceptio eſt: Niſi impoſſibile ſit id quod legatum eſt c. nemo poteſt. vj. de reg. iur. in vj. Concordat M. I. C. d. cap. vj except. 93. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M. I. C. d. lib. xij. c. iij. & deinceps. Planè iſtarum exceptionũ replicatio generalis videtur: Niſi res in eum caſum reciderit, quo ab initio legatũ conſiſtere potuit. Sed reprobatur c. non firmatur. xviij. de reg. iuris, in vj. Concordat M. I. C. d. lib. xij. c. vj. in fine, repl. j. Plures eiuſmodi replicationes generales vide d. c. vj. Porrò exceptiones iã enumeratæ, & ſi quæ ſunt ſimiles, ex iis quæ legato inſunt ſumuntur. Superſunt nõnullæ exceptiones deſumptæ ex conſequentib. legatum: de quibus ſequitur. Octaua exceptio: Niſi legatarius iuſſa teſtatoris nõ fecerit. c. ſi hæredes. vj. de teſtamẽtis. Concordat M. I. C. d. lib. xij. c. viij. cauſa xv. in prin. vbi ſubiiciuntur huius exceptionis aliquot replicationes. Sanè ſi eccleſiæ legatũ relictum ſit, & rogatus iuſſa teſtatoris intra annum nõ exequatur: executio ad epiſcopum loci deuoluitur. c. nos quidem. iij. c. tua nobis xvij. & c. penult. de teſtamentis. Nona exceptio eſt: Niſi rogatus reſtituere hæreditatem, ſi ſine liberis deceſſerit: in monaſterium ſit ingreſſus, ac monachus factus. cap. in præſentia. viij. de probationib. Alias huiuſmodi exceptiones, ex conſequentibus legatum deſumptas, vide M. I. C. d. lib. xij. cap. vij. cum quinque capp. ſequentib. Hæc de xix. regula.

XX. Regula: Si in actione legatorum aliud actum, aliud dictum vel ſcriptum ſit: præferenda eſt voluntas ſcripto vel dicto. cap. intelligentia. vj. cap. propterea. viij. & cap. in his. xv. §. conſiderantes. de verb. ſignificat. Concordant M. I. C. lib. xiij. cap. ix. reg. viij.

XXI. Regula: Ex legatis & fideicommiſſis rogatus detrahet quartã ex lege Falcidia, vel Trebellianicam. c. Raynutius. xvj. §. in eo verò. de teſtamentis. & M. I. C. lib. xiij. c. xv. in

princ. in quam ei computantur fructus percepti. d. §. in eo verò. Concordat M. I. C. lib. xiij. cap. xvj. quæſt. v. reg. j. except. ij. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi directa ſit ſubſtitutio, non fideicommiſſaria. ca. j. de teſtamentis, in vj. In dubio autem ſubſtitutio præſumitur directa, non fideicommiſſaria. d. cap. j. verſ. cum in ſubſtitutionibus. Plures huiuſmodi exceptiones vide M. I. C. d. cap. xv.

XXII. Regula: Negans eccleſiæ legatum relictum reſtituere excommunicatur. xiij. quæſt. ij. cap. qui oblationes, cum duob. cc. ſequentibus.

DE CONDITIONIBVS ET LEgatis conditionalibus.

XXIII. Regula: Si factum vel datum ſit, aut euenerit id quod in conditione continetur: impleta dicitur conditio & inde oritur actio. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi cum ſub pluribus conditionibus quid legatum vel contractum, alióue modo diſpoſitum eſſet, non omnes cōditiones extiterint. Inſtitut. de hæredib. inſtituendis. §. penult. Cuius exemplum habetur c. olim 25. de reſcriptis. Huius replicatio prima eſt: Niſi non coniunctim, ſed diſiunctim plures conditiones ſint adiectæ: hoc enim caſu vel vnam ex iis extitiſſe ſufficit. c. inter cęteras. iiij. eod. tit. c. in alternatiuis. 70. de reg. iur. in vj. Concordat M. I. C. lib. xiiij. cap. j. q. iij. except. xj. replic. j. Altera exceptio eſt: Niſi alio modo, vel ex alia cauſa, quàm conditio concepta eſt, ea extiterit. Quæ exceptio approbatur exemplo c. ſuſceptam. vj. de reſcriptis, in vj. Concordat M. I. C. d. q. iij. except. xiiij. vbi huius exceptionis aliquot ſubiiciuntur replicationes. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M. I. C. d. quæſt. iij.

XXIIII. Regula: Si non euenerit quod in conditione continetur, defeciſſe dicitur conditio, & exinde actio denegatur. M. I. C. lib. xiiij. cap. ij. in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi non ſtet per actorem, quo minus conditio impleatur. c. imputari. 41. & c. cum non ſtat. 66. de reg. iur. in vj. Plura de hac exceptione vide M. I. C. de cap. ij. except. x. Sed & plures exceptiones vide d. cap. ij.

XXV. Regula: Conditio hæc, Si facere non poſſit: intelligitur tàm de iure quàm de facto. c. ſciſcitatus. xiij. de reſcriptis. l. filius. xv. ff. de condit. & demonſtr. Plura de conditionibus vide M. I. C. d. cap. j. ij. & iij.

DE

DE DONATIONIBVS.

XXVI. Regula: Ex donatione proficiſcitur actio ad rem donatam tradendã, & exceptio ad eam retinendam. M. I.C. lib. xiiij. c. xiiij. in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi nõ dominus rem alienã donauerit, vel prælatus rem eccleſiæ. c. fraternitatem. ij. de donationib. Concordat ea quæ propoſita ſunt s. lib. iij. cap. xij. reg. xj. Altera exceptio videtur: Niſi traditio non ſit ſecuta. Sed reprobatur c. j. de donationib. & M.I.C.d.cap. xiiij. except. 33. §. iure autem nouo. Vbi de hac exceptione vide plura. Tertia exceptio eſt: Niſi conditio donationis defecerit, vel cauſa non ſit ſecuta. M.I.C.d.c. xiiij except. 36. Cuius replicatio eſt: Niſi eccleſiæ ſub conditione. vel modo ſit donatum. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c. verum. iiij. de conditionibus adpoſitis. Plures replicationes vide M. C. d. except. 36. Quarta exceptio eſt: Niſi donatarius in donatorem fuerit ingratus. cap. vltim. de donationib. Concordat M. I.C.d. cap. xiiij. except. 38. Cuius replicatio eſt: Niſi donator in vita ſua actionem de reuocanda ob ingratitudinem donatione non mouerit: hoc enim caſu ipſius hæres reuocare non poteſt. d. c. vlt. §. fin. Concordat M. I. C. d. except. 38. repl. iiij. Sed & plures replicationes vide d. except. 38. & plures exceptiones d. cap. xiiij.

XXVII. Regula: In donationibus pleniſſima fit interpretatio. Ideóque clauſula oneroſa poſt multas donationes adpoſita proximam tantùm donationem reſpicit. cap. cum dilecti. vj. de donationib.

XXVIII. Regula: In re dubia nemo plus iuris videtur donaſſe quàm habet. c. paſtoralis. vij. eod. tit.

XXIX. Regula: Si quis immodicam fecerit donationem, competit liberis donatoris actio vel exceptio ad præſtandam ſeu deducendam vel ſupplendam legitimam. cap. Raynutius. xvj. §. dictus verò iudex. & §. cum autem coram. de teſtamentis. De qua actione vide M.I.C. lib. xiiij. cap. xvj.

XXX. Regula: Donatio inter maritum & vxorem conſtante matrimonio facta non valet. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur cap. vlt. in prin. Concordat M.I.C. libro xiiij. cap. xx. in prin. Huius exceptio prima eſt: Niſi donans non fiat pauperior, nec accipiens locupletior. d. c. vlt. in prin. Concordat M.I.C.d. cap. xx. except. ix. vbi de hac exceptione vide plura. Altera exceptio eſt: Niſi donator dum vixit, donationem non reuocauerit. d. cap. vltim. verſ. niſi donatoris

obitu. Concordat d.cap.xx.except. 39.in prin. Cuius tamen replicatio prima eſt: Niſi donatorem pœnituerit tacitè vel expreſſè.d.cap. vlt. verſ.quæ tamen penitus. De qua re vide plura d. except. 39. repl.iij. Altera replicatio eſt: Niſi donatarius ante donatorem deceſſerit.d.ca.vlt.verſ.vel qui donatum. De qua re vide plura d. except.39.repl.xiiij. Sed & plures replicationes vide d. except. 39. & plures exceptiones d. cap.xx.Hæc de cauſis iuris lucratiuis:de quibus tamen vide plura M.I.C.lib.ix.cum quinque libris ſequentibus.

DE OBLIGATIONIBVS & actionibus in genere. Cap. VI.

PRIMA regula: Ex contractu & quaſi contractu, maleficio & quaſi maleficio regulariter oritur obligatio ſimul & actio, per ea quæ habentur M. I. C. lib.xv.cap.j.diuiſ. iij. Cuius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi iuſſu magiſtratus fecerit. cap. quod quis.xxiiij. de regulis iuris, in vj.l. 127. §. fin.ff.eod.tit. Altera exceptio eſt: Niſi ſciente & conſentiente aduerſatio fecerit cap. ſcienti. 27. d.tit.in vj. Concordat M. I. C. d.lib.xv.cap.ij. except.xiiij. Tertia exceptio eſt: Niſi metus cauſa fecerit. Vide j̄. Plures huiuſmodi exceptiones vide M. I. C. d.cap.ij.

II. Regula: An actio iure diuino ſit permiſſa, diſſeritur xiiij. q.j. in princ.& xxiij. q. iiij. vbi vindicta prohibetur: de qua re annotatum quoque s̄ lib. j.cap. viij.q.ij. reg.iij. Contrarium tamen concluditur d.quæſt.j.cap.j.§.fin. cum duob. cc.ſequentibus.

III. Regula: Filiofamiliâs regulariter non competit actio ſine patris conſenſu,per ea quæ habentur M.I.C.d.lib. xv.cap.iiij.reg.j.in princ.Cuius exceptio hæc eſt: Niſi cauſa ſit ſpiritualis.ca.vlt.§.fin.de iudiciis,in vj. Plures huiuſmodi exceptiones vide d.reg.j.

IIII. Regula: Actio litigioſa cedi ac emi prohibetur c. vlt.§.cum igitur.de alienat.iudicij mutandi cauſa facta.Concordat M. I. C. d.c.iiij.reg.vj.except.ij.repl.iij. Vbi huius regulæ aliquot ſubiiciuntur exceptiones.

V. Regula: Clericis & monachis videtur actio deneganda.xiiij.q.j.in prin.cum cap. ſequente, in prin. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi de damno vitando, non de lucro

lucro captando agant. d.q.j.c.j.§.his ita. Altera exceptio eſt: Niſi non ſuo,ſed alterius vel eccleſiæ nomine agant.d.ca.j.§. aliud eſt,vſque ad §.fin.

VI. Regula: Excommunicato non datur actio. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.ij.c.ix.de excommunicat.exceptione.

VII. Regula: Pater pro filio non tenetur, neque conueniri poteſt.c.vlt.de delictis pueror. item i.q.iiij.cap. Iudæi,in fine.Concordat M.I.C.lib.xv.cap.v.reg.iiij.exemplo viij.

VIII. Regula: Nec ex facto alterius alius conueniri poteſt, per ea quæ habentur d. reg. iiij.in princ. Cuius regulæ exceptio prima eſt: Niſi alius factum alterius ratum habuerit.cap.cum quis abſque.23.de ſentent.excom.in vj.c.ratihabitionem.x.de reg.iuris,in vj. Concordat M.I.C.d.reg.iiij. except.xiij. Cuius exceptionis replicatio eſt: Niſi nomine ratum habentis non ſit geſtum: tunc enim ratihabitio ei non nocet.d.c.13.§.fin.& c.ratum.ix.de reg.iuris,in vj. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi iure repræſaliarum incola pro incola conueniatur. Cuius replicatio eſt in perſonis & rebus eccleſiaſticis, contra quas repræſaliæ concedi vel extendi non poſſunt.c.vnico,de iniuriis,in vj. Plures exceptiones propoſitæ regulæ vide M.I.C.d.reg.iiij. Sed & exempla contraria iſti regulæ vide j.q.iiij.c.eccleſia quæ.

IX. Regula: Excommunicatus quamuis agere non poſſit,conueniri tamen poteſt.c.intelleximus.vij.de iudiciis.

X. Regula: Succeſſori eccleſiaſtico non præiudicat factum prædeceſſoris. c. ij. de præſcriptionib. Cuius exceptio eſt: Niſi in rem eccleſiæ ſit verſum. Nam ſucceſſor in beneficio eccleſiaſtico conueniri poteſt ex contractu à prædeceſſore ſuo in rem eccleſiæ inito.c.j.de ſolutionibus.

XI. Regula: Spoliatus conueniri non poteſt, antequam reſtituatur. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ habentur ſ. lib.2.cap.ix.de exceptione ſpolij.

XII. Regula: Per procuratorem quis factum in iudicio proponere prohibetur c.paſtoralis.xiiij.de iudiciis. Contradicit M.I.C.lib.xv.c.v.per quos competat actio,reg.j.

XIII. Regula: Solutio cenſus debet fieri in antiqua moneta,niſi alia moneta ſit præſcripta.de qua re vide ſ.cap.iiij. quæſt.ij.reg.iij.

XIIII. Regula: Si cenſus annui diuerſis menſuris ſoluti ſunt, in minori menſura debentur.c.ex parte.18.de cenſibus.

XV. Regula: Si antiqua moneta, in qua annuum ſolui debet, in vſu eſſe deſiit: æſtimatio eius debetur. ca. penult. in fine de cenſibus.

XVI. Regula: Si quis plus petierit, punitur. cap. vnico, de plus petitionibus. Concordat M. I. C. lib. xv. c. vj. reg. ix.

XVII. Regula: Si genus debeatur, vel vnum ex duobus, regulariter electio eſt debitoris. cap. in alternatiuis. lxx. de reg. iuris, in vj. De qua re vide plura M. I. C. lib. xvj. cap. vj. reg. iiij.

XVIII. Regula: Vſuræ debentur ex mora. Quæ regula approbatur M. I. C. lib. xv. cap. vij. quæſt. j. cauſa ij. in princ. Cuius exceptio prima eſt: Niſi non reus, ſed alius moram fecerit: nam reo alterius mora non nocet. cap. mora. xxv. de reg. iuris, in vj. De qua re vide plura d. cauſa ij. except. iij. Altera exceptio eſt: Niſi reus interpellatus exceptione ſe tueri potuit. cap. non eſt. lx. eod. tit. de qua vide item d. cauſa ij. except. xiiij Plura de vſuris, quatenus exigi poſſint vel non, vide ſ. lib. j. c. xix. item M. I. C. d. c. vij.

XIX. Regula: Ex vi facta in litem iuratur taxatione à iudice facta. cap. vlt. de his quæ vi metúſve. Concordat M. I. C lib. xv. cap. ix. q. iiij.

XX. Regula: Condemnationem minuit compenſationis exceptio oppoſita, per ea quæ habentur M. I. C. lib. xv. cap. xj. in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi depoſiti actione agatur. cap. ij. §. ſanè depoſitori de depoſito. Concordat M. I. C. d. cap. xj. q. iij. except. ij. Altera exceptio eſt: Niſi debitum quod opponitur, dubium ſit, non liquidum. d. c. ij. §. fin. Concordat M. I. C. d. q. iij. except. xxvj.

XXI. Regula: De temporis præſcriptionibus: quatenus actionibus obſtent, vide ſ. lib. iij. ca. j. reg. xix. cum ſequente, item cap. ix. in princ. reg. ij. item M. I. C. lib. xv. cap. xiij. vbi inter alias aduerſus præſcriptionem exceptiones numeratur & hæc: Niſi actio ſemel in iudicium deducta fuerit, vel lis mota. M. I. C. d. c. xiij. except. v. Cuius replicatio prima eſt: Niſi ab vltimo die litis quadraginta anni exceſſerint. xvj. q. iij. c. placuit vt quicunque. §. hæc de præſcriptionibus. verſ. ſi per litis. Concordat d. except. v. repl. iiij. Altera replicatio eſt: Niſi lis non fuerit conteſtata. Quę replicatio approbatur per ea quæ habentur M. I. C. d. except. v. repl. vj. in princ. Cuius duplicatio eſt: Niſi cum reus propter abſentiam, infantiam vel aliam ſimilem cauſam conueniri non poſſet: querela ea

de re

de re præſidi vel epiſcopo ſit oblata.d.c.placuit vt.§.is autem cuius res. Concordat d.repl.vj.dupl.ij. Tertia replicatio eſt: Niſi in integrũ reſtitutio in iudicium ſit deducta. hæc enim per hoc non continuatur,ſed continuo quadriennio expirat. Clement.j. de integr. reſtit. l.Papinianus.xxj.§.fin. ff. de minor. xxv.annis.l.vj. C.de temp.in integr.reſtit. Plures propoſitæ exceptionis replicationes vide M I. C. de except.v. Altera exceptio eſt: Niſi reus fuerit in mala fide. c.poſſeſſor.ij. de reg.iuris,in vj.Plura de hac exceptione vide s̃.c.iij.reg.xj. replic.ij.Tertia exceptio eſt.Niſi titulus à præſcribente non probetur. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur xvj.quæſt.iij.cap.dilectio.§.poteſt etiam. Plures huiuſmodi exceptiones vide s̃.lib.iij.cap.ix. reg.ij.item M. I. C. d.c.xiij. Iſtarum exceptionum replicatio generalis iure ciuili approbata eſt hæc : Niſi quadraginta anni exceſſerint : hæc enim actionem omnem excludit, dictis exceptionibus non obſtantib. M. I. C. d.cap.xiij.in fine. Cui concordat cap.ad aures. vj. in fine. de præſcriptionib. Huius tamen replicationis generalis duplicatio prima eſt : Niſi procurationem legatus vel nuncius ſedis apoſtolicæ petat : huic enim præſcriptio iſta non obſtat. c.accedentes.xj.eod.tit.ca.cum inſtantia.xvij. prin.de cenſibus.Altera duplicatio eſt: Niſi viſitatio eiúſque procuratio per ſuperiorem ab inferiore exigatur. c. cum ex officij.xvj.d.tit. Tertia duplicatio eſt : Niſi functiones publicæ exigantur.xvj.q.iij.ca.placuit vt.§.fin.cum ca.ſequente,in prin.Concordat M.I.C.d.c.xiij.in fine,dupl.ij. Quarta duplicatio eſt : Niſi decimæ , primitiæ vel aliæ res ſacræ petantur. d.c.placuit vt.§.quod ſi priuatus.§.fin.& d.q.iij.c.iubemus.§. ſic etiam.item c.cauſam.vij.de præſcriptionibus.Quinta duplicatio eſt: Niſi ſubditus ſe à iuriſdictione & obedientia ſui magiſtratus ſubducat.hic enim nulla præſcriptione defenditur.c.cum non liceat.xij & c.cum ex officij.xvj.de præſcriptionibus. Sexta duplicatio eſt : Niſi liber homo in libertatem vindicetur.dict. cap. placuit vt. §. penultim. Concordat M. I. C. vj. cap.iij. cauſa ix. Plures huiuſmodi duplicationes vide M. I. C. d. c. xiij. in. fin. Hæc de obligationib. & actionibus in genere ſint dicta: de quib.vide plura M.I.C.d.lib.15.

DE CONTRACTIBVS. & quaſi contractibus.

Cap. VII.

PRima regula Pacta ſeruãda ſunt.c.qualiter.iij.de pactis. Concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.xv.c.xv.in prin. Quæ tamen regula ſuis exceptionib. non caret.nam Deus quoque frequenter ſuam mutat ſententiam.xxij.q.iiij.cap. vnuſquiſque.§.fin.cum c.ſequente.& c.non ſemper eſt igitur propoſitæ regulæ exceptio prima: Niſi pactum nudum ſit.Quæ exceptio approbatur M.I.C.d.cap.xv.except.xij. in prin.Cuius replicatio eſt: Niſi pactum nudum bonæ fidei contractui inſit.cap.contractus.85.de reg.iuris, in vj.Concordat M.I.C.d.except.xij.replic.iiij. Plures replicationes vide d.except.xij. Plane iure pontificio exceptio propoſita reprobatur c.j.de pactis. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt:Niſi vi metúſue cauſa pactum factum ſit.c.peruenit.ij.de iureiurando.xv.q.vj.cap.j.Plura de hac exceptione vide M.I.C.d.c.xv.except.xvj. Tertia exceptio eſt: Niſi aduerſus leges vel contra bonos mores pactum factum ſit.c.vlt.de pactis.c.cum quidam.xij.§.illi verò.c.ſicut ex literis.xiij.c.tua nos.xxiiij.de iureiurando.c.in malis.69.de reg.iuris, in vj. Concordant item ea quę habẽtur ſ.lib.ij.c.xvj.reg.ix.excep. j.& M.I.C.d.cap.xv.except.xvij. Sed & exemplum eius eſt, ſi cõuenerit de ſuccedendo prælato in prælaturã.c.accepimus. v.de pactis.item, ſi clerici poſt mortem decedentium maiores ſibi penſiones paciſcantur.cap.cum clerici.vj.eod.tit. Quarta exceptio eſt: Niſi pactum in damnum tertij vergat.c.plerique.vij.eod tit.Concordat M.I.C.lib.xv.cap.xvij. aduerſus quos ex pacto actio competat, in prin.Quinta exceptio eſt:Niſi pactũ aduerſus eccleſiaſticã libertatẽ factum ſit.c.ſicut noſtris.xxvij.& c.petitio.31.de iureiurando. Sexta exceptio eſt: Niſi impoſſibile quid in pactum ſit deductum. c.vlt.in fine.de pactis.c.nemo.vj.de reg.iuris, in vj.Plura de hac exceptione vide M.I.C.d.c.xv.except.xxiij. Septima exceptio eſt:Niſi de ſpiritualib. vel beneficiis eccleſiaſticis pactum factum ſit.c.cum pridẽ.iiij.& c.vl.de pactis.c.ſuper eo. 7.de tranſactionib.Concordant ea quæ habentur ſ.lib.iij.c. vij.reg.115.cum ſequentibus. Sed & plura de hac exceptione vide M.I.C.d.cap.xv.except.xxxiij. Octaua exceptio.Niſi conditio pacti vel contractus defecerit, capite peruenit.iij. & cap.ſicut.xxix.in fine.de iureiurando. Vide plura de hac exceptione M.I.C.d.c.xv.excep.xlij.Nona exceptio videtur:

Niſi inſtrumentum contractus ſit amiſſum. Sed reprobatur cap.cum olim.xij. de priuilegiis. Concordant M.I.C. d.cap. xv. except. xlviij. Decima exceptio vidrtur: Niſi paciſcentem pacti ſtatim pœnituerit. Sed reprobatur cap. quod ſemel. xij. de regul.iuris, in vj. Vndecima exceptio eſt: Niſi Papa abſoluerit à contractu vel iuramento.xv.quæſt. vj.cap. authoritatem, cum tribus cc.ſequentib. Duodecima exceptio: Niſi per promiſſorē non ſtet, quo minus præſtet quod promiſit.cap.imputari.xlj.de reg.iuris,in vj.cap.ſignificante. vij.de pignoribus. Concordat M.I.C. lib.xvj.cap.iiij.except. iij. Decimatertia exceptio: Niſi aduerſa quoque pars fidem non præſtet promiſſis.cap.peruenit.iij. verſi.nec tu.& cap.ſicut.xix.in fine.de iureiurando.cap.conſtitutus.vij.de pœnis. Concordat S̄.lib.ij.cap.vlt.except.iiij. Decimaquarta exceptio eſt: Niſi aliquid melius fecerit quàm promiſit.d.c.peruenit.iij. in princ. Decimaquinta exceptio: Niſi cum qnis promiſiſſet ſe facturum quod peteretur, illicitum quid petatur. cap. cum iuramento. iiij. de homicidio.

DE REPLICATIONIBVS PRÆCEDENTIVM EXCEPTIONUM GENERALIBUS.

Hactenus propoſitæ regulæ exceptiones enumerauimus: quarum tamen plures vide S̄.lib.ij.cap. xvj.reg.ix. & M.I.C. d.cap. xv. Planè iſtarum exceptionum replicatio generalis prima hæc videtur: Niſi iuſiurandum de pacto ſeruando ſit præſtitum.Sed reprobatur cap.j.de iureiurando,in vj.cap. non eſt.lviij.de reg.iuris,in vj. Cuius exemplum habetur c.j. cum cap.ſequente.cap.quanto.xviij.c.tua nos.xxiiij.de iureiurando,cap.ij.§.contractus autem omnes.de rebus eccleſiæ non alienandis,in vj.xv.quæſt.vj.cap.authoritatem.Concordant item ea quæ habentur S̄.lib.ij.cap.xvj.regu.ix.excepr.j. M.I.C.lib.xv. cap. xv.in fine,repl.j. Planè admittitur replicatio propoſita, ſi iuſiurandum ſeruari poſſit ſine interitu ſalutis æternæ. hoc enim caſu iuſiurandum eſt obligatorium: poteſt tamen authoritate Pontificis relaxari. cap.ſi verò aliquis.viij.de iureiurando. De qua re vide S̄.lib.proxi.cap.10. de iureiurando. Altera replicatio eſt: Niſi authoritate Papæ pactum vel contractus ſit confirmatus.cap. quoties.ij.de pactis.cap.j.verſi.ſed ſi rem,cum cap.ſequente.de confirmatione vtili. Contradicit M.I.C. d.cap.xv. repl.v. Huius replicationis

tionis duplicatio prima eſt: Niſi cum res litigioſa eſſet, Papa negocium confirmauerit.d.cap.j.in prin. Altera duplicatio eſt: Niſi cõtra confirmationem ſuam Papa poſtea reſcripſerit.cap.de confirmationibus.ij.verſic.niſi nouum. de confirmat. vtili. Tertia duplicatio eſt: Niſi per falſi ſuggeſtionẽ confirmatio ſit impetrata.d.cap.ij.verſi.aut certum ſit.& cap. bonæ memoriæ iij.eod.titu. Quarta duplicatio eſt: Niſi innouatum tantùm ſit inſtrumentum contractus, non confirmatum.cap.cum.dilecta.iiij.eod.tit.cap. ex parte xiij.& cap. quia intentionis.xxix. de priuilegiis. Quinta duplicatio eſt: Niſi Papa regulari confirmauerit adminiſtrationem temporalem.cap.ad noſtram.v.cum cap.ſequente.Porrecta.de confirmatione vtili. Sexta duplicatio eſt: Niſi ſententia ipſo iure nulla ſit confirmata.cap. examinata.vij.eod.titu. Septima duplicatio videtur: Niſi verbum Confirmo, rem confirmatam præceſſerit. Sed reprobatur cap.venerabilis.viij.eod.tit. Octaua duplicatio videtur: Niſi verba hæc, Sicut ſine prauitate prouidè facta eſt: confirmationi ſint inſerta. Sed reprobatur d.cap.viij. Hæc de ſecunda replicatione generali. Tertia replicatio videtur: Niſi res in eum caſum peruenerit, quo ab initio vtiliter in contractum deduci potuit. Sed reprobatur cap.non firmatur.xviij. de regulis iuris, in vj. Vide item M.I.C.d.cap.xv. in fine. Sed & plures replicationes generales vide M.I.C. d.cap.xv.

II. Regula: Ex pacto de non petendo competit exceptio pacti conuenti, ſi petatur.M.I.C.lib.xv.cap.xvj.in prin.Cuius exceptio prima eſt: Niſi ex noua cauſa agatur. Quæ exceptio approbatur exemplo cap. ad noſtram.xx. de iureiurando. Altera exceptio eſt: Niſi aliud petatur quàm pacto comprehenſum eſt. Quæ exceptio approbatur exemplo, quod cum de damno non petendo conueniſſet, expenſæ petuntur, cap.in noſtra.viij.de iniuriis.Concordat M.I.C.lib.xv.c.xviij. vbi huius exceptionis aliquot ſubiiciuntur replicationes. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M.I.C. d.c.xvj.

III. Regula: Ex pœnali ſtipulatione, ſi non fiat quod ſub pœna promiſſum eſt, actio datur ad pœnam petendam, per ea quæ habentur M.I.C.lib.xvj. cap.ix.de pœnali ſtipulatione, reg.iij.in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi matrimonium ſub pœna ſit promiſſum.cap. gemma.xxix.de ſponſalibus. Altera exceptio eſt: Niſi pro parte præſtitum ſit, quod ſub pœna promiſſum eſt. hoc enim caſu pœnalis ſtipulatio

non

non niſi pro reliqua parte,non in ſolidum committitur. cap. ſuam.ix.de pœnis.Contradicunt ea quæ habentur M.I.C.lib. xv.cap.v.reg.v. except.vij.repl.vj. Plura de regula propoſita eiúſque exceptionibus.vide M.I.C.d.reg.iij.

IIII. Regula: Si debitor pro ſuo debito rem alienam obligauit, ad eam redimendam ipſe eiúſque hæres tenetur. cap.ex præſentium.iij. de pignoribus.Concordat M.I.C.lib. xvij.cap.iiij quæſt.j.cauſa iiij.

V. Regula: Ex commodato commodati actio datur ad commodatum reddendum, per ea quæ habentur M.I.C.d.q. j.cauſa v. Cuius exceptio prima eſt: Niſi res commodata perierit.M.I.C.d.quęſt.j.except.iij. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi culpa commodatarij interueniente res perierit.cap.j.§.licet.verſi.niſi acciderit de commodato.Huius duplicatio videtur: Niſi leuiſſima fuerit culpa commodatarij. Sed reprobatur d.cap.j. in prin. Concordat M.I.C.d. except.iij.replic.iij. Plura de replicatione propoſita vide d. except.iij.replic.ij. Altera replicatio eſt: Niſi conuenerit vt commodatarius omne periculum præſtet.d.§. licet.verſi.vel interuenerit.l.j.C.de commodato. Tertia replicatio eſt: Niſi poſt moram à commodatario factam res perierit.d.§. licet. verſic.ſeu in mora. Concordat M.I.C.libr.xxiiij.cap.xvij.except.vij. Plures replicationes vide d.exceptio.iij. Altera exceptio eſt: Niſi vſus, cuius gratia res fuerat commodata, non fuerit expletus.d.c.j.§. contra eum.de commodato.Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M.I.C.d.q.j.

VI. Regula: Si commodator vſum rei commodatæ intempeſtiuè auferat commodatario, contraria commodati actione tenetur.§. contra eum, in fine.l.xvij.§.ſicut.ff.commodati. De qua actione vide plura M.I.C.lib.xvij.c.v.

VII. Regula: Depoſitarius depoſitum non reſtituens depoſiti actione tenetur.M.I.C.lib.xvij.cap.vij.quæſt.ij.cauſa.vij.in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi depoſitum perierit.d.cauſa.vij.except.j. Huius replicatio prima eſt: Niſi depoſitarius ſuis rebus ſaluis depoſitum amiſerit.c.cap.bona fides.ij. in prin.de depoſito. Concordat M.I.C. d.except. j.replic.ij.diſtin.j. Altera replicatio eſt: Niſi depoſitarius depoſito ſe obtulit: hoc enim caſu culpam præſtat.d. cap.ij. §.j. Concordat M. I. C. d.replic.ij.diſtinct.iiij. Tertia replicatio eſt: Niſi merces interuenit pro re depoſita cuſtodienda. nam & hoc caſu culpam præſtat.d.§.j. verſic.vel ſi quid

pro. Concordat M.I.C. d.replic.ij.diſtinct.iij. Quarta replicatio eſt: Niſi pactum de culpa præſtanda interuenerit.d.ca. ij.§.pacto verò. Concordat M.I.C.d.except.j.repl.iij. Quinta replicatio eſt: Niſi poſt moram res perierit.d.§.pacto verò.verſi.mora. Plura de hac replicatione vide M. I. C. d.except.j.replic.viij. Sexta replicatio eſt: Niſi culpa depoſitarij res perierit. Quæ replicatio videtur approbari d.§.pacto verò. ibi: culpa. Sed contradicit M. I. C. d. replic.ij.in princ. Ideóque replicatio propoſita videtur reſtringenda ad caſum, de quo M. I. C. d.except.j.repl.ix. dictum eſt. Plures replicationes propoſitæ exceptionis vide d.except.j. Sed & plures exceptiones vide M.I.C.d.cauſa vij.

VIII. Regula: Vel ſtatim depoſitum repeti poteſt. d.c. ij.§.ſane depoſitori. Concordat M. I. C. d.cap.vij.q.vj.reg.j. vbi aliquot ſubiiciuntur exceptiones.

IX. Regula: Ex pignoris contractu regulariter competit actio pignoratitia & hypothecaria ad perſequendum pignus, per ea quæ habentur M. I. C. lib. xvij. cap.xvj. quæſt. iij.in princ. Cuius exceptio prima eſt: Niſi liber homo pignori ſit obligatus. cap. lator. ij. de pignoribus. Concordat M. I. C. libr.xvij.cap.xj. except. xxxiiij. Altera exceptio eſt: Niſi extraneus poſſeſſor rem vſuceperit vel præſcripſerit. xvj.quæſt.iij.cap.placuit vt.§.præſcriptionum.verſic. non ſolùm. Concordat M. I. C. libr. xvij.cap.xvj.quæſt.viij.regu.j. except.j. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi alius quàm qui rem vſucepit vel præſcripſit, conueniatur: huic enim alterius præſcriptio non prodeſt.d. cap. placuit vt.§.ſi verò ad alium.verſic.nec ſibi proderit.l. viij.§. ſin verò nullum. C.de præſcript.xxx.annor. Plures exceptiones vide d.lib.xvij.cap. xj.cum duobus cc.ſequentibus.

X. Regula: Pactum legis commiſſoriæ in pignoris contractu prohibetur cap.ſignificante. vij.de pignoribus.l.iij.C. de pactis pignorum.

XI. Regula: Si eadem res duobus vel pluribus pignori obligata eſt: is potior eſt, qui prior eſt tempore. cap. qui prior.liiij. de regulis iuris.in vj. Concordat M. I. C. lib.xvij. cap.xvij.in princ.

XII. Regula, De pignoratitia actione, quæ datur debitori ad pignus repetendum: ex quibus cauſis competat, definitur M.I.C.lib.xvij.cap. xx.quæſt.j. Quibus connumerari poteſt, Si creditor vel eius ſucceſſor ex pignore tantum

fructus

fructus percepit, quantum eſt in ſorte. Quæ cauſa approbatur cap. cum contra. vj. de pignoribus cap. j. cum cap. ſequente. & cap. conqueſtus. viij. de vſuris. Concordat M.I.C. d. cap. xx. quæſt. iiij. regu. iij. vbi ſubiicitur propoſitæ regulæ exceptio. Sed & plures propoſitæ cauſæ exceptiones vide ſ. lib. j. cap. xix. quæſt. ij. cauſa vj. Quibus adiici poteſt hæc quoque exceptio: Niſi debitor iuſiurandum præſtiterit de non repetendo pignore, niſi forte ſoluta. cap. ad noſtram. vij. de iureiurando.

XIII. Regula: Creditor fructus in ſortem debet computare, vt patet ex iis quæ ſ. regu. proxi. ſunt propoſita: vbi etiam eius exceptiones ſunt annotatæ.

XIIII. Regula: Si modico precio venditione facta, conuenit vt intra certum tempus rem venditori liceat oblato precio retrahere: pignus præſumitur in fraudem vſurarum conſtitutum, non venditio. c. ad noſtram. v. de emptio. & vendit. De qua re vide item M.I.R. lib. ij. cap. 10. in verbo Simulatio. Idem dicendum, ſi res vendita ſit, vt poſt tempus emptor eam recipiat oblato precio maiori, fructib. in ſortem computatis. c. illo nos. iiij. de pignoribus.

XV. Regula: Si venditor deceptus ſit vltra dimidium iuſti precij, valet quidem venditio, ſed venditori datur actio, vt reſtituto precio rem recipiat. cap. cum dilecti. iij. & cap. cum cauſa. vj. de emptio. & venditio. Concordat M.I.C. libr. xviij. c. iij. except. xvij. diſtin. j. Cuius exceptio eſt: Niſi emptor offerat quod iuſto precio deeſt. d. c. iij. & d. c. vj. & d. diſt. j. repl. j. Plures exceptiones vide d. diſtin. j.

XVI. Regula: Venditor cogi poteſt, ne carius vendat merces ſuas tranſeuntibus, quàm in mercato vendere poſſit. cap. j. de empt. & vendit.

XVII. Regula: Venditor vitium rei in vendendo indicare tenetur: aliâs empti actione vel redhibitoria tenetur. M.I.C. lib. xviij. cap. xij. q. iij. in prin. item cauſa vj. Cuius exceptio eſt: Niſi emptor vitium ſciuit. c. eum qui certus. xxxj. de reg. iur. in vj. Concordant ea quæ habentur M.I.C. d. q. iij. except. gener. 10. vbi aliquot ſubiiciuntur replicationes. Sed & plures exceptiones vide d. quæſt. iij.

XVIII. Regula: Re vendita euicta, emptor regreſſum habet aduerſus venditorem de præſtanda euictione. M.I.C. lib. xviij. c. xiiij. q. j. cauſa j. vij. & ix. Cuius exceptio prima eſt: Niſi emptor conuentus non denunciauit vẽditori, vt defen-

ſioni rei adeſſet. cap. vlt. in prin. de empt. & vendit. De qua exceptione vide plura M.I.C.d. quæſt.j. except. lxviij. Altera exceptio eſt: Niſi emptor contumaciter abſuit tempore ſententiæ latæ. d. cap. vlt. verſic. vel contumaciter. Concordat d. quæſt.j. except. lvj. & exceptio. lviij. Tetria exceptio eſt: Niſi per iniuriam iudicis emptor victus ſit. d. cap. vlt. verſi. ſeu per iniuriam. Concordat d. quæſt.j. except. lv. Plures exceptiones vide M.I.C.d. quæſt.j.

XIX. Regula: Locator conductorem prohibere non poteſt, quo minus re conducta fruatur. Quod ſi fecerit, ex conducta tenetur, per ea quæ habentur M.I.C. libr. xix. cap. iij. quæſt.j. cauſa v. in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi res locata vſibus domini neceſſariã ſit. c. proper. iij. §. verum. de locato & conducto. l. iij. C. eod. tit. Altera exceptio eſt: Niſi dominus ædes locatas reficere velit. d. § verum. & d. l. iij. verſ. aut corrigere. Tertia exceptio eſt: Niſi conductor malè in re cõducta ſit verſatus. d. §. verum. verſ. qui etiam inde. & d. l. iij. verſ. aut tu malè. Quarta exceptio eſt: Niſi conductor non ſoluerit penſionem. d. §. verum. verſ. vel cum canonem. l. liiij. §. inter. ff. locati. Plures huiuſmodi exceptiones vide M. I. C. d. cauſa v.

XX. Regula: Si conductor damnũ in fructibus perceptis, vel percipiendis paſſus ſit, remittenda eſt ei penſio. d. c. propter. iij. in prin. Concordat M. I. C. lib. xix. c. iiij. q. j. cauſa iiij. in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi anni præcedentis vel ſequentis fructus fuerint vberiores. d. c. iij. in prin. verſ. niſi cum vbertate. Concordat M. I. C. d. cauſa. iiij. exceptio. vj. Altera exceptio eſt: Niſi culpa conductoris damnum contigerit. d. c. iij. in princ. verſ. ſine culpa. Plures exceptiones vide d. cauſa iiij.

XXI. Regula: Si emphyteuta eccleſiæ intra biennium, vel alius intra triennium canonem non ſoluerit: iure ſuo cadit. c. vlt. §. emphyteuta quoque. de locato & conducto. x. q. ij. c. hoc ius. §. qui rem. Nouell. vij. §. ſcire autem omnes. Concordat M. I. C. lib xix. cap. ix. quæſt. vj. cauſa j. Huius regulæ exceptio prima videtur: Niſi dominus non ſoluat emphyteutæ meliorationes. Sed reprobatur. d. §. qui rem. verſ. non repetiturus. Concordat M. I. C. d. cauſa j. except. iiij. Altera exceptio videtur: Niſi emphyteuta non ſit interpellatus vt ſolueret. Sed & hæc exceptio reprobatur d. c. vltim. in fine. & M. I. C. d. cauſa j. exceptio. v. Plures exceptiones

vide

vide d. cauſa j.

XXII. Regula: Si emphyteuta non requiſito vel nolente domino ius ſuũ alienauerit, eo cadit. d. §. emphyteuta quoque verſ. ſecus præſumendo. Concordat M.I.C.d.q.vj.cauſa iij. in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi dominus requiſitus ipſe emere noluit.d.c.vlt,in prin. Concordat d.cauſa iij. except. ij. Cuius replicatio prima eſt: Niſi atteſtatione præmiſſa emphyteuta domino non indicauerit, quantum pretium ſibi ab alio offeratur.d.c.vlt.in prin. & d. except.ij.repl. j. Altera replicatio eſt: Niſi ab atteſtatione præmiſſa nondum duo menſes præterierint.d.c. vlt. in prin. verſ. vel à denunciationis. & d. except. ij. replic. ij. Tertia replicatio eſt: Niſi perſonis vetitis alienauerit. d. c. vlt. in princ verſ. qui ab emptione huiuſmodi. & d. except. ij. replic. iij. Plures replicationes, ſed & plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M. I. C. d. cauſa iij.

XXIII. Regula: Si emphyteuta rem fecerit deteriorem, iure ſuo cadit.x.quæſt.ij.cap.hoc ius.§.qui rem.

XXIIII. Regula: Si emphyteuta ius ſuũ ex cauſis prædictis amiſit, vt ad dominũ res redeat: nihilominus præteriti temporis penſiones ſoluere, & damnum, quo res deterior facta eſt, præſtare tenetur.d.§.qui rem.verſ.vt tamen ſoluat.

XXV. Regula: Ex mandato mandati actio naſcitur. de qua M. I. C. lib.xix. cap.xij.cum ſequentib. Cuius exceptio eſt: Niſi conſilium fuerit non fraudulentum.c. nullus.62.de reg.iuris, in vj. Concordat M.I.C.d.cap.xij.except.j.in prin. vbi ſubiiciuntur aliquot replicationes. Plures exceptiones vide d.cap.xij.cum ſequentibus.

XXVI. Regula: Si quis negocia eccleſiæ gerendo vel eccleſiæ rebus damnum intulerit, ſibi lucrum captando: vel contrà in ſuis rebus damnum ſenſerit, dum vtilitati eccleſiæ ſtudet: hoc damnum hinc inde præſtabitur. xij. q. iiij.c.j.§. fin. cum cap. ſequente, vſque ad §.ſi verò de rebus. Concordat M. I. C.lib.xx.cap.iiij.in prin.& quæſt. iiij.in princ. item cap.v.quæſt.j.& cap.vj.quæſt.j.in prin.

XXVII. Regula: Si quis negocia eccleſiæ gerendo res eius conſumpſerit: hoc præſtandũ eſt.xij.q.v.c.obitum. Quo nomine etiam aduerſus hæredem datur actio.d. c. obitum. Concordat M.I.C.d.cap.v.quæſt.iij.reg.j.except.j.

XXVIII. Regula: Finium regundorum actio triginta annorum præſcriptione eliditur.l.vj.C.finium regundorum

Cuius exceptio eſt in finibus epiſcopatuum & parochiarum, qui nullo tempore præſcribi poſſunt. cap. ſuper eo. iiij. de parochiis.

XXIX. Regula: Si quis pro alio interceſſerit fideiubendo vel mandando, pro eo conueniri poteſt, per ea quæ habentur M.I.C. lib. xxj. capite j. quæſt. ij. in prin. Cuius exceptio prima eſt: Niſi clericus vel monachus interceſſerit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur. s. lib. iij. cap. v. reg. 28. Plures exceptiones vide d. quæſt. ij.

XXX. Regula: Si quis pro alio interceſſerit, contraria mandati actione conſequitur, vt indemnis ſeruetur. c. peruenit. ij. de fideiuſſoribus Concordat M. I. C. lib. xxj. cap. iij. in princ. Cuius exceptio prima eſt: Niſi nondum ſoluerit actor d. c. iij. quæſt. j. except. j. Cuius replicatio prima eſt: Niſi debitor diu in ſolutione debiti ceſſauerit. c. vlt. d. tit. l. 38. in fine. ff. mandati. Altera replicatio eſt: Niſi debitor diſſipare bona ſua incipiat. d. cap. vlt. verſ. aut diſſipare. & d. l. 38. in fine. Tertia replicatio eſt: Niſi actor ſit condemnatus. d. cap. vltim. verſ. ſeu ſuper hoc. Concordat M. I. C. d. except. j replic. j. Quarta replicatio eſt: Niſi actor à creditoribus moleſtetur. cap. conſtitutus. iij. d. tit. de fideiuſſoribus Plures replicationes vide d. except. j. Hæc de contractibus & quaſi contractibus: de quibus tamen vide plura M. I. C. lib. xv. cum ſex libris ſequentibus.

DE DELICTIS ET QVASI delictis. Cap VIII.

PRIMA regula Furtum committit, qui inuentum non reddit xiiij. q. v. c. ſi quid inueniſti. & c. multi. Concordat M. I. C. lib. xxij. cap. ij. de furti actione, quæſt. ij. cauſa xix. vbi aliquot ſubiiciuntur exceptiones.

II. Regula: Si rem domino abnegat, furtum committit. d. c. ſi quid verſ. qui alienum. Cõcordat M. I. C. d. q. ij. cauſa xvj.

III. Regula: Si metu pœnæ à furto abſtinet, furti tenetur, in iudicio ſcilicet poli. de pœnitent. diſtin. j. cap. ſi propterea.

IIII. Regula: Ex furto regulariter furti actio competit, per ea quæ habentur M. I. C. d. quæſt. ij. cauſa j. Cuius regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi rem minimam abſtulerit. Sed reprobatur xiiij. q. vj. c. vlt. Concordat M. I. C. lib. xxij. cap. viij. q. iij. except. vj. Altera exceptio eſt: Niſi non furandi

ſandi animo quis rem alienam contrectauerit.d.c.vlt. Concordat M.I.C.lib.xxij.cap.ij.de furti actione,quæſt.ij.excep. xxiiij. Tertia exceptio eſt: Niſi propter neceſſitatem famis vel frigoris furtum fecerit.de conſecrat.diſtinct.v.c.diſcipulos.item cap.ſi quis propter.iij. de furtis. Plures huiuſmodi exceptiones vide M.I.C.d.quæſt.ij.

V. Regula: Furti etiã tenetur, qui furem non indicat ob lucrum quo ab eo conſequitur.c.qui cum fure.iiij.de furtis.

VI. Regula: Furti pœna quadrupli eſt. xij. q.ij.c.in antiquis. cap. ſi ſeculi. Concordat M.I.C.lib.xxij.cap.v.in princ.

VII. Regula: Si pars ablata ſit, non de toto,ſed de parte tantùm ablata furti actio eſt. de pœnitent.diſtin.j.c.vulgaris. l.xxj. in prin.ff.de furtis. Concordat M.I.C. d.cap.v.reg.viij. vbi ſubiicitur exceptio.

VIII. Regula: Etiam ſacci æſtimatio, in quo pecunia furtiua continetur, in furti actione venit. diſtinct. 50. c. qui ſaccum.l.79.ff.de furtis.

IX. Regula: Si clericus eccleſiæ furtum fecerit,qua pœna puniendus ſit,definitur xiij.q.ij.c.clerici. § ſi quis autem.

X. Regula: Furti ſpecies eſt rapina.xiiij.q. v.cap.dixit.§. fin.cum c.ſequente. Concordat M. I. C. lib.xxij.c.viij.quæſt. iij.cauſa j. & quæſt x.reg.ij.

XI. Regula: Ex damno dato actio aduerſus dantem competit.c.vlt.in prin.de iniuriis. Concordat M.I.C.lib.xxij.cap. ix. q. iij. cauſa j. Huius cauſæ exceptio prima videtur: Niſi per ignorantiam vel imperitiam damnum dederit. Sed reprobatur d. c. vlt.in prin. verſ.aut hæc imperitia. Altera exceptio eſt: Niſi actor damnum euitare potuit. c. damnum. 86.de reg.iuris,in vj. Concordat M. I.C.lib.xxij.ca.ix.in fin. except.xxiiij. Plures huiuſmodi except.vide d.cap.ix.

XII. Regula: Si quis foueam fecerit, in quam alienum pecus ceciderit:is qui foueam fecit,de damno dato tenetur. cap.ſi quis.ij.de iniuriis Concordat M. I.C.d.quæſt.iij.cauſa x.vbi huius regulæ aliquot ſubiiciuntur exceptiones.

XIII. Regula: Si ignem immiſit in alienam ſegetem,de damno dato tenetur.c. ſi egreſſus.v.d.tit. Concordat l. 30, §. in hac actione.ff.ad l.Aquiliam. Sed & concordat M. I. C.d. quæſt. iij. cauſa xxix.

XIIII. Regula: Si fructus alienos immiſſo pecore depauit,de damno dato tenetur. cap. ſi læſerit. iiij. d. tit. Concordat M.I.C.d.quæſt.iij.cauſa xxxiij.

M 2 XV. Re-

XV. Regula: Si cauſam & occaſionem damni dedit, de damno dato tenetur. Quæ regula approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.j.cap.xv.de homicidio,quæſt. j.cauſa iij. Concordant ea quæ habentur M. I.C.d.q.iij.cauſa 53. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi quis licitum faciens alteri cauſam vel occaſionem damni dedit.xxiij.q.v.c.de occidendis §.qui verò repelluntur,vſque ad §.fin.Concordat d.cauſa iij.except.j Altera exceptio eſt: Niſi ne damnum accideret, nihil ex contingentibus omiſit, & ita culpa caret. cap. vltim. §.fin. de iniuriis.l.30.§.in hac actione.verſ.at ſi omnia. ff. ad l. Aquiliam.

XVI. Regula: Si domum vel ſuperficiem aliam incenderit, punitur. cap. ſi quis domum. vj. de iniuriis.xxiij.quæſt. viij.cap.ſi quis membrorum,cum cap. ſequente. Concordat M.I.C.lib.xxij.cap.ix.cauſa xxiiij.

XVII. Regula: Si liberum hominem vulnerauit, punitur cap.j.de iniuriis. & d.c.ſi quis membrorum,in prin. item M.I.C.lib.xxij.cap.x.reg.x.

XVIII. Regula: Si matremfamiliâs, aut prætextatum prætextatámue adſectatus fuerit, ſiue alicuius pudicitiam attentauerit:punitur.de pœnitent.diſtinct.j. cap. ſi quis tam maſculum,in prin.& §.attentari.l.ix.§.fin.ff.de iniuriis. Vide M.I.C.lib.lib.xxij.cap.xj.quæſt.iij.cauſa iiij.

XIX. Regula: Si aduerſus aliquem manus leuatæ ſint, & ſæpe territus ſit quaſi vapulaturus:punitur. d. diſtin.j. cap.ſi quis pulſarus.l.xv.§.j.ff de iniuriis.

XX. Regula: Si libellum, carmen aut tale quid ad alicuius infamiam ſcripſerit vel confinxerit: punitur.v. q.j.cap.j. cum duobus cc.ſequentibus. Concordat M.I.C.d.quæſt.iij. cauſa 36.vbi ſubiiciuntur duæ exceptiones.

XXI. Regula: Si libellum famoſum inuentum non corruperit,punitur.d.c.j.verſ.& qui eam.& d.q.j.cap.vlt.§.ſi quis famoſum. Concordat M.I.C.d.quæſt.iij.cauſa 37.

XXII. Regula: Ex omni alia iniuria regulariter quidem iniuriarum actio naſcitur,per ea quæ habentur M.I.C. li.xxij.c.xj.q.iij.in prin.Cuius exceptio prima eſt: Niſi ioco aut caſu factũ ſit,non iniuriæ faciendæ ânimo.xv.q.j.c.illud §.quare ſi quis.l.iij.§.quare ſi quis.ff.de iniuriis. Concordat M.I.C.lib.xxij.cap.xj.q.iiij.in prin. Altera exceptio eſt: Niſi nocentem infamauit.v.q.j.c.quidam. §. ſin autem in eadem. Concordat M. I. C. d. q. iiij.except.xij. Tertia exceptio eſt:

Niſi

Niſi quis liberum hominem pro ſeruo ſuo per errorem cæciderit.xv.quæſt.j.ca.vlt d.§.ſi quis liberum.l. iij.§.fin.eum l. ſequente. ff. de iniuriis. Quarta exceptio eſt: Niſi furioſus vel impubes iniuriam fecerit.d.cap.illud,in prin. & d.l.iii in prin. Quinta exceptio eſt: Niſi iniuria remiſſa ſit. xxiij. q. iiij.c.ſi illic,in prin. Concordat M. I. C. d.quæſt.iiij.except. 34.vbi ſubiicitur replicatio. Sexta exceptio eſt:Niſi reus errorem apertè confeſſus fuerit ac reuocauerit.d.§. ſin autem in eadem. verſ. vel fortè ſciens. Plures huiuſmodi exceptiones vide M.I.C.d.quæſt.iiij.

XXIII. Regula: Non ſolùm is qui fecit, ſed is quoque cuius dolo vel opera iniuriam fecit.tenetur, de pœnit.diſtin. j.cap.ſi quis tam.§. fin. l.xj.in prin. ff. de iniuriis. Concordat M.I.C.lib.22.capite xij.quæſt.ij.in prin.

XXIIII. Regula: Capitalis pœna eſt, ſi quis puero ſtuprum perſuaſerit, aut mulierem puellàmue interpellauerit,quídve impudicitiæ gratia fecerit,& c. de pœnitent. diſt. j. cap.ſollicitatores.§. qui puero. l. j. §. fin. ff. de extraordin. criminibus.

XXV. Regula: In actione iniuriarum tentanda prius eſt reconciliatio,quàm ad ſententiam perueniatur.23. q.iiij. cap.ſi illic.vbi verſ.ſin verò nihil.

XXVI. Regula: Iniuriarum actione damnatus fit infamis,per ea quæ habentur M. I. C.lib. 22.cap.xiij. quæſt. iiij. reg.j. Cuius exceptio eſt: Niſi modica fuerit iniuria.c.cum te. 23.de re iudicata.

XXVII. Regula: Si quadrupes damnum dederit. datur actio,vt vel damnum ſarciatur,vel quadrupes noxæ dedatur.e.vlt.§.quod ſi animal.de iniuriis.Concordat M. I. C. lib. 23. c.j.quæſt.ij.in prin. Eſt igitur propoſitæ regulæ exceptio hæc:Niſi quadrupes pro damno dedatur: hoc enim caſu ad damnum præſtandum dominus non tenetur,vt ex iam propoſitis conſtat. Concordat M. I. C. d.cap.j.quæſt.v.reg.j. except.j. Cuius replicatio prima eſt:Niſi fera beſtia,vel quæ conſueuit nocere, damnum dederit: hanc enim dando dominus non liberatur,d. §. quod ſi animal. verſ.quod tamen ad liberationem. Altera replicatio eſt: Niſi culpa domini quadrupes damnum dederit. d. §. quod ſi animal. verſi. & quam debueras.item c. ſi bos.iij.& cap.ſi læſerit.iiij.eod.tit. Plures replicationes vide M.I C.d.except.j.

XXVIII. Regula: Bos pro boue interemptore reddi

debet.d.cap.ſi bos.iij.

XXIX. Regula: Quadrupes quæ nocuit, etiam ordinaria pœna punitur. xv.q.j.cap. firmiſſimè. §. vnde etiam de brutis.§.fin.cum c.ſequente Mulier.

XXX. Regula: Sacrilegium committitur, ſi laicus iura eccleſiaſtica vſurpauerit. cap. conqueſtus. xvj. de foro competenti.

XXXI. Regula: Quidquid in ſacratis Deo rebus & epiſcopis iniuſtè agitur, pro ſacrilegio reputatur. cap. quæ multotiens.vij.de reg iuris.xij.quæſt.ij.cap.nulli.ca. prædia. xiij.q.ij.cap.qui oblationes, in fine. xvij. quæſt. iiij. cap. qui rapit. cap. ſi quis contumax. §. ſacrilegium ergo. cap. quiſquis.§.ſacrilegium, vſque ad finem. Concordat M. I. C. lib. 23. cap. vij.quæſt. vj. in princ. Huius regulæ exceptio prima videtur: Niſi rem priuatam è loco ſacro quis ſurripuerit. Sed reprobatur d.cap.ſi quis contumax.§. ſacrilegium ergo. verſ.vel non ſacrum. & d.c.quiſquis.§.ſimiliter ſacrilegium. & §.fin.Contradicit l.v.ff.ad l.Iul.peculatus. Altera exceptio videtur: Niſi ſacrum è loco priuato ſurripuerit. Sed & hæc exceptio reprobatur d.verſ. vel non ſacrum. & d.§.ſimiliter. contradicere videtur 23.q.iiij. cap.quid ergo.§.fin.Tertiam propoſitæ regulæ exceptionem vide M.I.C.d.q.vj.in prin.

XXXII. Regula:Si diuinam legem non obſeruat,vel in articulis fidei errat:ſacrilegium cõmittit.xvij.q.iiij.c.ſi quis ſuadente. §. committunt etiam.l.j.C.de crimine ſacrilegij.

XXXIII. Regula: Si de iudicio Imperatoris vel Papæ dubitat,ſacrilegium committit.d.§.committunt etiam.verſ. aut qui de principali.§.fin.cum c.ſequente.

XXXIIII. Regula: Si eccleſiam non permittat ordinari vel conſecrari, ſacrilegium committit.j.q.j.cap. nullus. §.qui autem,cum cap.ſequente.

XXXV. Regula: Si quis relicta eccleſiæ retineat, ſacrilegium committit. xiij. q. ij. cap. qui oblationes, in fine. xvij.q.iiij.cap.ſacrilegium.

XXXVI. Regula:Si res eccleſiæ alienat,vel alienationi conſentit ſacrilegium committit.17.q.iiij.c.omnes eccleſiæ.

XXXVII. Regula: Si ſacerdotes inſequitur, ſacrilegium committit.d q.iiij.c.ſicut qui.cap.ſi quis contumax.§. dicitur etiam.ca.quiſquis.§.j verſ. ſeu qui iniuriam.c.ſi quis deinceps.c.ſi quis ſuadente,in prin.

XXXVIII. Regula:Maius eſt ſacrilegij crimen,quàm fornica-

fornicatio.d.quæſt.iiij.cap.ſicut qui,in fine.

XXXIX. Regula: Sacrilegi capite puniuntur. d. quæſt. iiij.cap.ſi fortè.item xij.quæſt.ij.cap.j.cap.qui abſtulerit.l.ix. in prin.ff.ad l.Iul.peculatus.

Excommunicantur.xij.q.ij.cap.nulli.§.fin.& d.q.iiij.cap.ſi quis contumax.§.fin.cap.quiſquis.§.ſi quis domum.Apoſtol. canon. 71. vbi ob ceram & oleum ablatum excommunicatur. Idem cauetur de vaſe aureo & argenteo, item de velamine linteo,Apoſtol.canon.72.

In quadruplum damnantur.d.quæſt.ij.cap.ſi ſeculi. & d. q. iiij.cap.pecunia.

In decuplum damnantur.d.q.ij.ca.in legib. Contradicit d. quæſt.ij.cap.fraternitas.

Aliis pœnis puniuntur.d.q.ij.c.indignè.& d.q.4.c pecunia. c.ſi quis contumax. §. fin.cum c.ſequente, in prin.& § fin.

XL. Regula: Si quis alterius ſeruo quid perſuaſerit,quo deterior fieret: eo nomine tenetur actione ſerui corrupti, per ea quæ habentur M. I. C. lib.23.cap.ix.quæſt ij. cauſa.ij. Cuius exceptio videtur:Niſi occaſione religionis ſeruo ſuaſerit. Sed reprobatur 17.q.iiij.cap.ſi quis ſeruum, cum c.ſequente. Plures exceptiones vide d.quæſt.ij.

XLI. Regula: Deteriores ſunt qui vitam moréſque bonorum corrumpunt, his qui ſubſtantias aliorum prædiáque diripiunt.ix.quæſt.iij.cap.facta.

LII. Regula: De abigeis accuſatio cum inſcriptione & ſine ea proponi poteſt. iiij.quæſt. iiij. cap. nullus. §.abacti.l. vnica C.de abigeis.

XLIII. Regula: Si ex naufragio quid abſtulerit,excommunicatur. cap. excommunicationi. iij. §. illi etiam. de raptoribus.

XLIIII. Regula:De ſollicitatoribus alienarum nuptiarum, & matrimoniorum interpellatoribus extra ordinem puniendis cauetur De pœnitent. diſtinct.j.c.ſollicitatores,in prin.l.j.in prin.ff.de extraord.criminibus.

XLV. Regula: De concuſſionis crimine cauetur j.q. j.c. concuſſionis.Concordat M. I. C.lib.xxiij.cap.xix.reg.iiij.

XLVI. Regula: De luſu prohibito cauetur diſtin.xxxv. cap.j.in fine.Concordat M. I. C. d.cap.xix.reg.viij.

XLVII. Regula:De blaſphemiis & adiurationibus puniendis cauetur cap.de maledicis.Concordat M. I. C. d.cap. xix.reg.ix.

M 4 XLVIII.

XLVIII. Regula: De nõ naturalibus luxuriis puniendis cauetur cap. clerici. iiij. de exceſſibus prælator. Concordat M. I. C. d. cap. xix. reg. x.

XLIX. Regula: De ebrietate punienda cauetur diſtin. 35. cap. j. cap. luxurioſa. c. eccleſiæ. c. venter. c. vinolentum. cap. luxuriam. c. ſexta.

L. Regula: De infantibus & languidis expoſitis cauetur c. vnico, de infantibus & languidis expoſitis. l. ij. C. eod. tit.

LI. Regula: De incendiis puniendis cauetur c. ſi quis domum. vj. de iniuriis. 23. q. viij. ca. ſi quis membrorum. ca. peſſimam. Concordat M. I. C. d. cap. xix. reg. xij.

LII. Regula: De his qui ſigna rebus alienis imponunt, coercendis cauetur xvj. quæſt. vj. cap. j. Concordat M. I. C. d. cap. xix. reg. xiiij.

LIII. Regula: De eo qui rapinam emit puniendo cauetur xiiij. q. v. cap. rapinam.

LIIII. Regula: Si quis hoſpitium ab alio conductum ante tempus illius conductionis finitum ſine conſenſu prioris conduxerit, punitur. c. j. de locato & conducto.

LV. Regula: Ne viri cum mulieribus lauacra habeant communia, cauetur diſt. 81. cap. non oportet. Hæc ſint dicta de delictis & quaſi delictis: ad quæ alia plura connumerari poſſent. Nam quidquid fit contra præceptum legis, delictum dici poteſt, & pœnam meretur. xiiij. quæſt. ij. c. quiſquis l. v. in princ. ff. de re militari. Sed de iſtis omnibus in vno loco tractare abſurdum eſſet. Nunc de cauſis iuris retinendi, & amiſſi recuperandi eſt dicendum.

DE EXCEPTIONIBVS ET liberationibus. Cap. IX.

PRIMA regula: Exceptionum triplices cauſæ ſunt: aut quia factum ſit quod fieri oportuit, aut quia factum ſit quod fieri non oportuit, aut quia non ſit factum quod fieri oportuit. l. exceptiones. xx. ff. de exceptionibus. Secundi generis exemplum habetur cap. qui ex timore. v. de regulis iuris. vbi is qui ex timore facit præceptum, perinde habetur ac is qui non fecit.

II. Regula: Exceptio æquè ac actio à iudice eſt attendenda. Cuius regulæ exceptio prima hæc videtur: Niſi ſimpliciter iudici cognitio mandata ſit, certa forma expreſſa:

hoc enim caſu videtur, quòd exceptiones non debeat admittere. Sed reprobatur c. ex parte. xiij. de officio delegati. Altera exceptio eſt: Niſi ita cauſa ſit delegata, ne iudex vllas exceptiones admittat. d. cap. xiij. verſ. niſi exprimatur. Plures exceptiones vide M. I. C. lib. 24. cap. j. q. vj.

III. Regula: Cui competit actio, eidem multo magis exceptio competit. c. qui ad agendum. 71. de reg. iuris, in vj. Concordat M. I. C. d. cap. j. q. vij. reg. j.

IIII. Regula: Ei denegatur exceptio, qui eodem crimine laborat quod obiicit. ca. cum eccleſiaſticæ. iij. de exceptionibus. cap. conſtitutis. 23. de appellationib. c. pro illorum. 21. de præbendis. c. intelleximus. vj. §. quod ſi prædicto. & ca. vlt. in fine. de adulteriis. 32. q. vj. c. nihil iniquius. Contradicit c. dilecti. viij. de exceptionibus. De qua re vide gloſſam ibidem in verbo Si res ita.

V. Regula: Excommunicato quamuis denegetur actio, non tamen denegatur exceptio, per ea quæ habentur 5. lib. ij. cap. ix. de excom. except. replic. viij. & ix.

VI. Regula: Peremptoria exceptio ante litem conteſtatam fruſtra opponitur. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur ca. j. cum ca. ſequente. de litis conteſtatione, in vj. Licet tamen eam in initio litis conteſtari. iij. q. iij. cap. vlt. §. fin. & q. vj. cap. ſi quis epiſcoporum, in fine. l. viij. verſ. quam ante. C. de exceptionibus.

VII. Regula: Nemo pluribus exceptionibus vti prohibetur, quamuis diuerſæ ſint. cap. nullus. 20. de reg. iuris, in vj. Concordat M. I. C. d. cap. j. quæſt. xj.

VIII. Regula: Exceptionem obiiciens non videtur de intentione actoris confiteri. cap. exceptionem. 63. d. tit. & ca. cum venerabilis. vj. de exceptionib. l. ix. ff. eod. tit.

IX. Regula: Vis exceptionis eſt, non vt condemnetur actor in id quod in exceptione deducitur, ſed vt actionem excludat. c. ij. de ordine cognitionum. c. j. de exceptionibus.

X. Regula: Qui exceptione vſus eſt, eo contra quod excepit, poſtea vti pro ſe non poteſt. cap. cum olim. 19. verſ. licet enim de ſenſibus.

XI. Regula: Non eſt in mora, qui exceptione ſe poteſt tueri. ca. non eſt. 60. de reg. iuris, in vj. Concordat M. I. C. lib. 24. cap. 17. except. vij. repl. viij.

XII. Regula: Doli exceptione ſubmouetur qui petit quod eſt reſtituturus. c. dolo. 59. de reg. iuris, in vj. Concordat

M.I.C.lib.xxiiij.capite.ij.quæſt.ij.cauſa ij.

X I I I. Regula: Si quid errore vel ignorantia geſtum eſt, exceptio ignorantiæ datur, exemplo c.apoſtolicæ ix.in prin. de clerico excom. Concordat M.I.C.lib.24.cap.iij.quæſt.j.in. prin. Declaratur regula propoſita, differentia inter errorem & ignorantiam, diſt. 38. c. quamuis. vbi errare dicitur, qui putat ſe ſcire quod neſcit. Is autem qui ignorat, non putat ſe ſcire. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi iuris, non facti fuerit ignorantia: illa enim non præſtat exceptionem vel excuſationem. cap. ignorantia. xiij. de reg. iuris.in vj.j.q.iiij.c.turbatur.§.notandum.& §.item ignorantia. Concordat M.I.C.d.c.iij.except. j. Huius exceptionis replicatio prima eſt niſi non craſſa aut ſupina, ſed probabilis fuerit ignorantia iuris.c.vlt.in prin. de conſtitut.in vj. Altera replicatio eſt: Niſi agatur de damno vitando. dicta. §. item ignorantia.verſ.iuris ciuilis.l.vij.ff. de iuris & facti ignorantia huius replicationis duplicatio eſt: Niſi in delictis iuris ignorantia prætendatur: hoc enim caſu ad euitandā pœnam replicatio propoſita non prodeſt. d. §. item ignorantia verſ. non ita ſi delictum. Tertia replicatio eſt: Niſi fœmina vel miles ius ignorauerit. Quæ replicatio approbatur M. I. C. d.except. j. replic.ij. & iij. Cuius duplicatio eſt Niſi ius naturale mulier vel miles ignoraſſe dicatur.d. §.item ignorantia, in prin. Quarta replicatio eſt: Niſi quis in ius alterius ſuccedens, ius eius ignoret.c.cum quis xiiij.de reg iuris, in vj.l 41.ff.eod.tit.plures replicationes vide M.I.C. d. except.j. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi craſſa & ſupina fuerit facti ignorantia, hominis nimirum ſecuri.c.vltim.ver. dum tamen. de conſtitut. in vj Concordat M. I. C. d. cap.iij. except.ij. Planè hoc caſu diſpenſari poteſt.c.apoſtolicæ ix.§. cæterùm ſi forte.de clerico excom. Tertia exceptio eſt: Niſi culpa ignorantis acciderit, quo minus ſciuerit: vel niſi voluntaria ſit ignorantia.diſt. 37. cap. vlt.& diſt. 38. in prin Quarta exceptio eſt: Niſi tale ſit factum. quod oportuit. ignorantem ſcire.j.q.iiij.c.turbatur. §. notandum. Exemplum huius habetur. c.quamuis.x de regulis iuris. Huius replicatio eſt: Niſi minor ſit ætate.d.q.iiij. c. vltim. §.fin. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M.I.C.d.cap.iij.

X I I I I. Eo genere quodque diſſoluitur, quo colligatum eſt.c.j.de.reg.iuris.Concordat M.I.C. lib.xxiiij.cap. v. quæſt. iij in prin.

XV. Regula: Solutio proficit debitori ad liberationem & exceptionem, per ea quæ habentur M I.C.lib.xxiiij ca.vj. quæſt.ij.reg.j. Cuius exceptio prima hæc eſt. Niſi alij quàm creditori ſolutum ſit.cap.ea te.xxij.de iureiurando. Plura de hac exceptione vide M.I.C.lib.xxiiij cap.viij Altera exceptio eſt: Niſi aliud pro alio ſoluatur vel præſtetur.cap.cum aliquibus. vj. de re iudicata. Plura de hac exceptione vide M.I.C. d.lib.xxiiij. cap.ix.in princ. Tertia exceptio eſt: Niſi non ſolidum quod debetur ſolutum ſit. Quæ exceptio approbatur M.I.C.d.c.ix.except.xv.Cuius replicatio eſt quoad partem ſolutam: pro ea enim contingit liberatio, quamuis ſolidum ſolutum non ſit, per ea quæ habentur d. except.xv. replic.j. Cuius duplicatio videtur in obligatione acceſſoria pœnali. Sed reprobatur cap. ſuam.ix. de pœnis. Contradicit M.I.C. d.replic.j. duplic. iiij. Plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M.I.C d.lib.xxiiij.c. vij. cum ſequentibus.

XVI. Regula: Si cauſa de qua iudicatum eſt,& quæ per ſententiam eſt finita, rurſus deducatur in iudicium: obſtat rei iudicatæ exceptio,per ea quæ habentur M.I.C.lib.xxiiij. cap.xiiij. in princ. Cuius exceptio prima videtur: Niſi cum antea apud eccleſiaſticum iudicem actum eſſet, nunc apud ciuilem iudicem agatur: vel contrà. Hæc exceptio reprobatur cap.vltim.de except.in vj.Planè admittitur exceptio propoſita, ſi pendente iudicio apud ciuilem iudicem epiſcopus adeatur. xj. quæſtione prima.cap. quicunque. Altera exceptio eſt: Niſi ex alia cauſa nunc agatur, quàm actum eſt antea. Quæ exceptio approbatur exemplo cap. vlti.de cauſa poſſeſſionis. cap. cum olim. xiiij. de priuilegiis. Concordat M.I.C. d.cap.xiiij. exceptio. iiij. Cuius replicatio prima eſt: Niſi in rem agatur. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur cap. abbate.iij. de re iudicata, in vj. Approbatur ibidem §.ſecus autem. Cui concordat M.I.C. d. except. iiij. replic.j.in princ. Diſtinctioni concordat d.repl.j.dupl.j. Plures diſtinctiones huius replicationis vide d.replic.j. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi cauſa, ob quam in priore iudicio reus fuit abſolutus, in poſteriore iudicio ceſſet. Quæ exceptio approbatur exemplo cap. aduerſario. xiij. de exceptionibus. Clement. vlt. de appellat.l.xviij.ff.de except. rei iudicatæ. Concordat M.I.C. d.c.xiiij.except.vij. Quarta exceptio eſt: Niſi contra alium in iudicio priore actum eſt, quàm contra quem nunc agitur. Quæ exceptio approbatur

exemplo

exemplo cap.cum olim.vij. de cauſa poſſeſſionis. Concordat M.I.C. lib.xxiiij.cap.xv.reg.j. Huius exceptionis replicatio eſt: Niſi prior & poſterior conuentus ſint litis conſortes.ij.q. vj.ca.ei qui appellat.§.quandoque. Concordat M.I.C.d.reg. j.exceptio.vj. Plures replicationes vide d.regu.j.exceptio.j. cum ſequentibus. Quinta propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi alius antea egerit, quàm qui nunc agit.cap. cum ſuper xvij.de re iudicata.cap.inter dilectos.viij.§.fin.in fine.de donationibus. cap.j.§. per præfatam. de iure patronatus, in vj. Concordat M.I.C. d. cap.xv.reg.ij. in prin. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi cùm poſteriori actio primùm competeret, is alium antea agere paſſus ſit.cap.quamuis. xxv.de re iudicata. Concordat d.reg.ij. except.iij. Altera replicatio eſt: Niſi poſterior actor ſit ſucceſſor eius qui antea egit.d.cap.xxv.in fine. Concordat d.reg.ij.except.iiij. Plures replicationes vide d.reg.ij. except.j.cum ſequentibus. Sexta propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi alia res petatur nunc, quàm antea eſt petita. Approbatur exemplo c.dilectus.xviij. de officio ordinarij.cap. cum olim. vij. de cauſa poſſeſſionis. Concordat M.I.C. d.cap.xv.reg.iij.vbi de hac exceptione vide plura. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones vide M.I C.d.cap.xiiij.

XVII. Regula: Si res quæ petitur, interierit: reus exceptione defenditur, per ea quæ habentur M.I.C.lib.xxiiij.ca. xvij.in princ. Cuius exceptio prima eſt: Niſi interpellatus non ſoluerit, & ita poſt moram factam res interierit. Quæ exceptio approbatur d.cap.xvij.exceptio.vij.in princ. Cuius replicatio prima hęc eſt: Niſi interpellatus exceptione ſe tueri potuit.cap.non eſt.lx. de reg.iuris, in vj. Concordat M.I.C. d.except.vij.replic.viij. Altera replicatio eſt: Niſi alius, non reus in mora fuerit.cap.mora.xxv.eod.tit.Concordat M.I.C. d.except.vij.replic.ix. Plures replicationes vide d.except.vij. Sed & plures propoſitæ regulæ exceptiones vide d.c. xvij.

XVIII. Regula: Excommunicatio debitoris exceptionem ei non præſtat.cap. ſi verè.xxxiiij.verſi.cum ad hoc debitum.de ſentent.excommun.

XIX. Regula: Inopia debitoris inanem reddit actionem.cap.olim.xvj.& ibi gloſſa.de reſtitut.ſpoliator.Concordat M.I.C.lib. xxiiij.cap. xxj. cauſa xxxiij.vbi primæ exceptionis loco ponitur, quòd debitor, quamuis inops, ob debitum incarcerari poſſit. Quæ tamen exceptio diſtinguitur in

clerico

clerico debitore, qui præſtito iureiurando de ſoluendo, ſi quando potuerit, dimittitur.c. Odoardus. iij. de ſolutionib.

XX. Regula: Si creditor ad extorquendum debitum vim adhibuit debitori, ius crediti amittit. xvj.quæſt. vj. in prin.cum duobus cc. ſequentibus. & cap.vlt.§.fin. Concordat M.I.C. d.cap.xxj.cauſa xxxv.Huius regulæ exceptio eſt: Niſi non creditor, ſed alius ipſius nomine, non tamen ipſius mandato vim intulit debitori. Quæ exceptio approbatur exemplo d.quęſt.vj.c.placuit.§.fin.cum c.ſequente.Si epiſcopum & cap.vlt.§.ſi ergo. Concordat s̃.lib.iij.cap.j. regu.xxij. & M.I.C. d.cauſa xxxv.except.j.

XXI. Regula: Si pro ſolutione debiti pignoribus cauere debitor ſit paratus, per hoc exceptione non defenditur. cap. cum aliquibus. vj. de re iudicata.l. iiij. §. ait prætor.ff. eod.titu. Hæc de exceptionibus & liberationibus. de quibus vide plura M.I.C.lib.xxiiij.

DE IN INTEGRVM RESTItutionibus. Cap. X.

PRIMA regula: In integrum reſtitutio peti poteſt ab ordinario adminiſtrationem habente, & ab eius delegato, ſi ſcilicet ſpecialiter ei cauſa delegata ſit, vel incidat alij cauſæ delegatæ. Ab arbitro verò peti non poteſt. cap. cauſa ix.de in integrum reſtitutione.l.iij.C.vbi & apud quem cognitio, &c.

II. Regula: Beneficio reſtitutionis in integrum præſcribitur quadriennio continuo.cap.j.in princ. cum cap.ſequente.de reſtitutione in integr.in vj.Clement.vnica,eod.tit.l.vlt. C.de tempor.in integr. reſtitut. Huius exceptio prima eſt: Niſi ob aliquam cauſam, ex qua in integrum reſtitutio decerni ſolet, ea intra quadriennium non ſit petita.d.cap.j.verſ. aut alia rationabilis. Concordat M.I.C. lib.xxv.cap.j.quæſt. v.except.j. Altera exceptio eſt: Niſi iure communi iuuetur læſus: vt quia ipſo iure non valeat quod eſt actum.hoc enim caſu non obſtat quadriennij præſcriptio.cap.vltim.in fine.de reſtitut.in integr. in vj.

III. Regula: In integrum reſtitutus meliorationes aduerſario reſtituere debet.cap.j in fine. de in integr.reſtit.

IIII. Regula: Species reſtitutionis in integrum videtur relaxatio iuramenti.de qua s̃.lib.proxi.c.10.in fine.

V. Regula:

V. Regula: Si quid vi metúſve cauſa factum eſt, in integrum reſtituitur. cap. abbas.ij. de his quæ vi metúſve cauſa. de conſecrat.diſtinct.v.c.quidquid enim. Concordat M.I.C. lib.xxv cap.ij.quæſt.iij.cauſa j. Huius exemplum eſt, Si metu religionem ingreſſus ſit.capt.j.d.titu.de his quæ vi metúſve. item, Si metu beneficio renunciauit.cap.abbas.ij.& cap.ad audientiam.iiij.eod.tit. Item. Si electioni de ſe factæ metu renunciauit.cap.ad aures.iij.eod.tit. Huius regulæ exceptio prima eſt: Niſi non talis fuerit metus, qui cadat in virum conſtantem.cap.cum dilectus.vj.eod.tit. Concordat M.I.C. d.quæſt.iij. except.j. Altera exceptio eſt; Niſi iuſiurandum vel fides interuenerit.d.cap.ad aures.iij.verſi.niſi forte iuramento. Contradicit d.cap.abbas.ij.& d.cap ad audientiam. iiij.item cap.peruenit.ij,de iureiurando. De qua antinomia vide gloſſam in d.verſic. niſi forte iuramento. Plures exceptiones vide M.I.C. d.quæſt.iij.

VI. Regula: In actione Quod metus cauſa, iuratur in litem, taxatione à iudice facta.ca.vlt. de his quæ vi metúſve.l. xvij.in prin.ff.de dolo malo.

VII. Regula: Ob dolum etiam interuenientem geſtum reſcinditur, per ea quæ habentur M.I.C. lib.xxv.c.iij.quæſt. iiij.in princ. Cuius exceptio eſt: Niſi in ſpiritualibus dolus interuenerit. cap. cum dilectus.vj. verſic.nec obſtante. & ibi gloſſa.de his quæ vi metúve.

VII. Regula: Minor ætate contra id quòd geſſit quo læſus eſt, in integrum reſtituitur. cap. conſtitutus.viij.de in integrum reſtitu.Concordat M. I. C.lib.xxv.cap.iiij.quæſt.iiij. in prin. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi iuſiurandum interuenerit.cap.in præſentia.viij.§ præterea.verſic.cum infra. de probationibus. Concordat M. I. C. d.quæſt.iiij.exceptio. xxiiij. Altera exceptio eſt: Niſi minor maior factus geſtum ratum habuit.d. cap. viij.§. quare cum conſtet. Concordat M. I. C. d.quæſtio iiij.except.27. Tertia exceptio eſt: Niſi in integrum reſtitutio ſemel petita ſit & denegata.cap.vlt.de in integrum reſtitutio. Concordat M. I. C. d. quæſt.iiij.except. xxx. Cuius replicatio eſt ex cauſa noua d.cap. vltim. verſic. niſi nouis. Concordat d.except. xxx. replic.j. Plures exceptiones vide d.quæſt.iiij.

IX. Regula: Socio vel conſorti minoris reſtitutio minori competens non datur.ij. quæſt.vj.cap. vlti.§. quod ſi ætatis auxilio.

X. Regula:

IX. Regula: Partibus præſentibus in integrum reſtitutio petenda ac decernenda. cap. cum ex literis. v. §. tandem deliberatio. de in integr. reſtitutio. Concordat M. I. C. d. cap. iiij. quæſt. ix. reg. j.

X. Regula: Eccleſiæ quoque perinde ac minori reſtitutio in integrum competit, per ea quæ propoſita ſunt s̃. libr. iij. cap. j. reg. xviij.

XI. Regula: Eccleſiæ quoque perinde ac minori reſtitutio in integrum competit, per ea quæ propoſita ſunt s̃. lib. iij. cap. j. reg xviij

XII. Regula: Si qua alia cauſa iudicem mouerit, in integrum reſtituere poteſt, per ea quæ habẽtur M.I.C. lib. xxv. cap. v. quæſt. iij. cauſa xxij. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi cauſa de facto non ſit probata. cap ex literis. iiij. de in integrum reſtitutio. Huius replicatio eſt: Niſi cauſa non plenè probata ſit fauorabilis. d. cap. iiij. §. licet autem. Plures exceptiones vide d. cauſa. xxij.

XIII. Regula: Non totius temporis reſtitutio facienda, ſed eius tantùm, quanto ſe læſum probat. Clement. vnica, in fine. de in integr. reſtitut. Concordat M. I. C. d. cap. v. quæſt. vj. reg. ij.

XIIII. Regula: Datum ob cauſam cauſa non ſecuta repeti poteſt, exemplo cap. dilectus. xxviij. de Simonia. Concordat M.I.C. lib. xxv. cap. 10. quæſt. j. in princ.

XV. Regula: Datum ob turpem vel iniuſtam cauſam repeti poteſt, per ea quæ habentur M.I.C. lib xxv. ca. xj. q. j. in prin. Cuius exceptio eſt: Niſi vtriuſque ſit turpitudo, tam dantis quàm accipientis. c. inter dilectos. viij. de donat. Concordat. M.I.C. d. q. j. except. j. Plures exceptiones vide d. q. j.

XVI. Regula: Si quis vt calumniæ cauſa negocium faceret vel non faceret, pecuniam acceperit: in quadruplum tenetur. j q. j. ca. in eum. l. j. in prin. ff. de calumniator. De qua re vide plura M.I.C. lib. xxv. cap. xij.

XVII. Regula: Alienatione iudicij mutandi cauſa facta, ea reſcinditur. cap. j. de alienat. iud. mutandi cauſa. Concordat l. vnica. C. eod. tit.

XVIII. Regula: Clericus qui litẽ alienam in ſe transfert, eccleſiaſtica cenſura coercetur. cap. vlt. d. tit. Hæc de in integrum reſtitutionibus: de quibus vide plura M. I. C. lib. xxv. Superſunt verborum ſignificationes & regulæ iuris Pontificij, de quibus ſequitur.

DE

DE VERBORVM SIGNIFICAtionibus. Cap. XI.

ACCVSATOR vnde dicatur, definitur cap. forum. 10. §. accuſator. de verbor. ſignific.
Acolythi vnde dicãtur, definitur diſt. xxj. c. cleros. §. acolythi.
Antequam dictio non ſemper implicat. cap. quod dicitur. iiij. de verborum ſignificationibus.
Antiſtes definitur diſtinct. xxj. c. cleros. §. antiſtes.
Archiepiſcopus, d. cap. cleros. §. archiepiſcopus.
Argumentum, d. cap. forum. 10. §. argumentum.
Beneficia, cap. tua nobis. xxxij. de verb. ſignific.
Bigami, xxvij. quæſt. j. cap. quotquot.
Canon, diſtin. iij. in prin. cum cap. ſequente.
Cantor, d. cap. c. cleros. §. cantor.
Cauſa, d. c. forum. x. §. cauſa à caſu. & §. cauſa aut.
Cella, c. priuilegium. iiij. de verborum. ſignif. in vi.
Cenſura eccleſiaſtica, c. quærenti. xx. de verb. ſignif.
Clauis, extraua. Ioan. xxij. quia quorundã v. §. clauis *eſt. d. tit.*
Clerici, vide ŝ. lib. iij. cap. iij. quæſt. j.
Concentor, diſt. xxj. c. cleros. §. concentor.
Concubina, diſt. xxxiiij. c. omnibus. §. concubina.
Coniuratores & conſpiratores, c. conſtitutionem. ij. §. cæterùm. de verb. ſignif. in vj.
Cuculla, Clement. j. §. ſtatuimus. verſ. fin. de ſtatu monachor.
Damni appellatione non continentur expenſæ. c. in noſtra. viij. de iniuriis.
Deſertus locus, c. j. §. illum locum. de verb. ſignif. in vj.
Diaconi, diſt. xxj. c. cleros. §. Leuitæ. verſ. hi Græcè.
Diœceſis, c. Rodulphus. xxxv. de reſcriptis.
Eiecta, diſt. xxxiiij. c. vidua.
Epiſcopus, diſt. xxj. c. cleros. §. epiſcopus. diſt. 93. c. legimus. §. quod quidem Græcè. viij. q. j. c. qui epiſcopatum, in prin.
Euidens, c. conſtitutionem. ij. in princ. de verb. ſiguifi. in vj.
Exorciſta, d c. cleros. §. exorciſtæ.
Flamen, d. c. cleros. §. ſacerdotes.
Flocus, Clemen. j. §. ſtatuimus, in fine. de ſtatu monachorum.
Forum, c. forum, in prin. de verb. ſignif.
Generale interdictum, c. cum in partibus. 37. de verb. ſignifi.
Hæreſis, 24. q. iij. c. hæreſis. c. hæreticus.
Ianuarius dictus quaſi ianua anni atque principium. diſtin. 76. cap.

76.c.ieiunium.§.menſe decimo.
Infirmitas duplex,xv.q.j.in prin.§.porro.infirmitas.c.illud relatum.§.itaque vt,vſque ad §.furor.cap.concupiſcentiæ.
Inquiſitio,cap forum.x.§.iudicium.de verb.ſignif.
Iudex,d.cap.x.§.iudex.
Iudicium,d.cap.x.§.vocatur autem.& §.iudicium.gloſſa magna in extrauag.com.de iudiciis.
Iure diſceptare,c.forum.x.§.iure autem,de verbor.ſignific.
Iurgium,d.cap.x.§.iurgium.
Ius,cap.ius dictum.xij,eod.tit.
Iuſtitia,d.cap.forum.x.§.vocatur autem.
Iuxta cap.abbate.xxv.d.tit.
Laici vnde dicti,xij.quæſt.j c.duo ſunt.§.aliud.verò.
Lectores,diſtin.xxj.c.cleros.§.lectores.
Leuitæ,d.cap.cleros.§.leuitæ.
Liberi vnde dicantur.32.q.iiij.cap.liberi, in prin.
Lis vnde dicta,d.c.forum.x.§.lis.de verb.ſignif.
Lis mota,cap.ex parte.30.eod.tit.
Manifeſtum,cap,cum olim.xxiiij.d.tit.& ca.conſtitutionem.ij.in prin.de verb.ſignif.in vj.
Matrix eccleſia,cap.venerabili.xxij.de verb.ſignif.
Meretrix,diſtinct.34.cap.vidua.
Metropolitanus,diſtin.xxj.cleros.§.metropolitani.& §.patriarcha patrum,in fine.
Moderatio, cap.tranſmiſſæ.33.de verb ſignif.
Monachus,xvj.q.j.c.j.in prin.c.placuit.§.fin.
Mulier,32.q.ij.c.penult.l.xiij.in prin.ff.de verb.ſignif.
Myſterium,j.quæſt.j.c.multi.§.myſterium.
Natus,cap.nam & ego.iij.de verb.ſignif.
Negociator,diſt.88.c.eiiciens.§.oſtendam ergo.
Negocium,c.forum.x.§.negocium.& §.in omni.item diſtin.88.cap.quoniam.§.fin.
Nouale,cap.j.& c.quid.per nouale.de verb.ſignif.l.30.§.noualis.ff.eod.tit.
Oblatio,cap.cauſa xiij.& c.cum inter.xxix.eod.tit.
Oſtiarius,diſt.xxj.cap.cleros.§.oſtiarij.
Pactum,cap.pactum.xj.de verb.ſignif.
Patriarcha, d.cap.cleros.§.patriarcha Græca & §.patriarcha patrum.
Pater,cap.nam & rex.ij.de verb.ſignif.l.101.in fine.ff.eod.tit
Peccatum,vide ſ.lib.prox.cap.vj.in prin.

Pecunia,j.q.iij.c.totum.Concordat M.I.C.lib.xxv.cap.xviij. in verbo Pecunia.
Pedagia, quidagia, ſalinaria interdicta quæ, cap.ſuper quibuſdam.xxvj.§.præterea.de verb.ſignif.
Pluralis locutio duorum numero contenta eſt. cap. pluralis. 40.de regulis iuris, in vj.
Pontifex,diſtinct.xxj.cap.cleros.§.pontifex.
Poſterorum appellatione in pœnis non continentur per fœminas deſcendentes.cap.vbicunque.iiij.de pœnis,in vj.
Præcentor,d.cap.cleros.§.præcentor.
Præpoſitus,cap.quamuis.ix.de verb.ſignif.
Præſbyteri & præſbyteræ,diſtin. xxj. cap. cleros.§.præſbyter diſtinct.32.cap.vlt.diſtinct.84.cap.vlt.
Primogenitus,cap.Ioſeph.v.de verb.ſignif.
Probatio,cap.forum.x.§.probatio.de verb.ſignif.
Proceſſus de ſimplici & plano qualis ſit, Clement.ij.de verb. ſignificat.
Pſalmiſta,diſtinct.xxj.cap.cleros.§.lectores.
Quæſtor,cap.forum.x §.iudicium.de verb.ſignif.
Regula, diſtinct. iij. cap. regula,in prin. de qua vide item j. cap. prox. in prin.
Reus,d.cap.x.§.reus
Sacerdos,d.cap.cleros.§.ſacerdos.
Sacramentum.j.quæſt.j.cap.multi.§.ſacramentum.
Sacrificium,d.c.multi.§.ſacrificium.
Satisfactum,cap. ex parte. xxiij. de verb. ſignif. Concordat M.I.C.lib.xxv.cap.xviij.in verbo Satisfactio.
Secundum,cap.abbate.xxv.eod.tit.
Sortilegi,xxvj.q.j.in prin.cum c.ſequente.
Subdiaconi,diſt.xxj.cap.cleros.§.hypodiacones.
Succentor,d.cap.cleros.§.ſuccentor.
Sui clerici,cap.ſicut.v.de verb.ſignif.in vj.
Teſtis,cap.forum.x.§.teſtes.de verb.ſignif.
Vates,diſtinct,xxj.cap.cleros.§.vates.
Vidua, diſtinct. 34.cap.vidua.cap.præſbyteri.§.vidua.l.242.§. vidua.ff.de verb.ſignif.
Voluntas, xv.quæſt. j.in prin.§.eſt autem voluntas. Hæc de verborum ſignificationibus ſint dicta. De quibus vide plura M. I. C. lib. xxv. cap. xviij.

DE

DE REGVLIS IVRIS.

Cap. XII.

REGVLA definitur diſtinct. iij. cap. j. cum ſequente. vbi regula accipitur pro lege. Eſt enim omnis lex regula iuſtorum & iniuſtorum. l. ij. in fine. ff. de legib. In qua tamen ſignificatione in hoc capite non accipitur Regula: ſed accipitur in ea ſignificatione, quæ habetur l. j. ff. de reg. iuris. de qua re alibi copioſius dixi.

ABSOLVTIO.

I. Regula: Peccatum non dimittitur, niſi reſtituatur ablatum. cap. peccatum. iiij. de reg. iuris, in vj.

II. Regula: Peccati venia non datur, niſi correcto. cap. peccati. v. d. tit.

ACCESSORIVM.

III. Regula: Acceſſorium naturam ſequi congruit principalis. cap. acceſſorium. 42. d. tit. Concordat M. I. C. lib. xxv. cap. xix. in verbo Acceſſio, reg. j. & ij.

ACTOR ET REVS.

IIII. Regula: Fauorabiliores ſunt rei conuenti quàm actores. cap. cum ſunt. xj. & cap. in pari. 65. de regulis iuris, in vj. Concordat ſ. libro ij. capite xvij. reg. xv.

V. Regula: Non debet actori licere, quod reo non permittitur. cap. non licet. 32. d. tit. l. non debet. 41. ff. eod. tit.

ACTVS LEGITIMI.

VI. Regula: Actus legitimi conditionem non recipiunt neque diem. cap. actus. 50. de regulis iuris, in vj. l. actus 77. ff. eod. tit. ex qua lege d. cap. actus, deſumptum eſt, ſed perperam. Nec enim id ibi dicitur; ſed adiectum eſt pronomen Qui.

AFFLICTIO.

VII. Regula: Afflictio non eſt addenda afflictio. cap. ex parte. v. de clerico ægrotante.

AMISSIO.

VIII. Regula: Quibus modis adquirimus, iisdem in contrarium actis amittimus. cap. j. de reg. iuris. Concordat M. I. C. lib. vij. c. iiij. in prin. & lib. xxiiij. ca. v. quæſt. iij. in princ.

ANIMVS.

IX. Regula: Diuerſitatem corporum diuerſitas ſequitur animorum. cap. quia diuerſitatem. v. in prin. de conceſſione præbendæ.

ARGVMENTVM.

X. Regula: Quæ à iure communi exorbitant, nequaquam ad conſequentiam ſunt trahenda. cap. quæ à iure. 28. de reg. iuris, in vj. Concordat s̄. lib. j. cap. j. quæſt. viij. reg. iiij. except. j.

XI. Regula: In argumentum trahi nequeunt, quæ propter neceſſitatem aliquando ſunt conceſſa. cap. in argumentum. 78. d. tit. Concordat d. reg. iiij. except. ij.

BENEFICIVM.

XII. Regula: Beneficium eccleſiaſticum non poteſt licitè ſine inſtitutione canonica obtineri. cap. j. de reg. iuris. in vj. Plura de beneficio vide j̄. reg. 91. cum ſequentibus.

BONI ET BONA FIDES.

XIII. Regula: Bona fides non patitur, vt bis idem exigatur. cap. bona fides. 83. de reg. iuris, in vj. l. 57. ff. eod. tit.

XIIII. Regula: Fruſtra ſibi fidem præſtari petit, qui eam non præſtat. cap. fruſtra. 75. d. tit. Concordat s̄. cap. vij. reg. j. except. xiij.

XV. Regula: Bonarum mentium eſt, ibi etiam culpam agnoſcere, vbi culpa non eſt: quia ſæpe ſine culpa agitur, quod venit ex culpa. diſtin. v. cap. vlt. §. fin. cap. conſilium. ij. §. cum autem, in fine. de obſeruantia ieiuniorum.

XVI. Regula: Sanctius eſt, paucos bonos, quàm multos malos habere. cap. cum ſit ars. xiiij. verſ. ſanctius enim. de ætate & qualitate præficiendor.

CAVSA.

XVII. Regula: Ceſſante cauſa, ceſſat effectus. cap. etſi Chriſtus. 26. §. quemadmodum ergo Paulus, in fine. de iureiurando.

XVIII. Regula: Prohibita cauſa, prohibitus quoque cenſetur effectus, per ea quæ habentur s̄. lib. j. cap. j. quæſt. viij. reg. ij.

XIX. Regula: Prohibito effectu, omnis eius cauſa prohibita cenſetur. d. quæſt. viij. reg. iij.

CERT-

CERTIORARE.

XX. Regula: Eum qui certus eſt, certiorari vlterius non oportet. cap. eum qui. 31. de reg. iuris, in vj.

COMMODA.

XXI. Regula: Qui ſentit onus, debet etiam ſentire commodum: & contrà. c. qui ſentire. lv. & cap. rationi. 77. de reg. iuris, in vj. Concordat M. I. C. libro xxv. cap. xix. in verbo Commoda.

XXII. Regula: Ex eo non debet quis fructus conſequi, quod niſus extitit impugnare. cap. ex eod. 38. de regulis iuris, in vj. Concordant ea quæ habentur ſ. libro ij. cap. xiij. reg. j. except. ix.

XXIII. Regula: Fruſtra leges inuocat, qui contra eas committit. cap. quia fruſtra. xiiij. in prin. de vſuris. l. 37. §. fin. ff. de minor. xxv. annis.

COMMVNIO.

XXIIII. Regula: In re communi potior eſt cauſa prohibentis. cap. in re communi. lvj. de regulis iuris, in vj Concordat M. I. C. lib. viij. cap. xxiiij. de rebus communib. reg. j.

CONSENSVS.

XXV. Regula: Facientes & conſentientes par pœna conſtringit, per ea quæ habentur ſ. libro j. cap. vj. quæſt. v. except. ij.

XXVI. Regula: Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari. cap. quod omnes. xxix. de reg. iuris, in vj. cap. ad hæc. vij. §. fin. de officio archidiaconi.

XXVII. Regula: Qui tacet, conſentire videtur. cap. qui tacet, 43. de reg. iuris, in vj.

XXVIII. Regula: Qui tacet, non vtique fatetur, ſed nec vtique negare videtur. cap. is qui tacet. 44. d. tit.

XXIX. Regula: Quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt. cap. quod ſemel. xxj. d. tit.

CONSILIVM.

XXX. Regula: Nullus ex conſilio (dummodo fraudulentum non fuerit) obligatur. cap. nullus. 62. de reg. iuris, in vj. Concordat ſ. cap. vij. reg. xxv. except. j.

CONTRACTVS.

XXXI. Regula: Contractus ex conuentione legem

accipere dignoſcuntur.cap.contractus. 85. de reg.iuris,in vj. Concordat M. I. C.lib.xv.cap.xv.except.xij.repl.iiij.

CONTRARIA.

XXXII. Regula: Allegans contraria non eſt audiendus.cap.cum olim.xix.§.fin.de cenſibus.

XXXIII. Regula: Cohærere & coniungi non poſſunt, quibus ſtudia & vota ſunt diuerſa.xvj.quæſt.vij.cap.in nona.§.vnde oportet.

XXXIIII. Regula: Diſtingue tempora, & concordabit ſcriptura.ij.q.j.c.ſi peccauerit.§.diſtingue.

CVLPA.

XXXV. Regula: Culpa eſt, immiſcere ſe rei ad ſe non pertinenti.c.non eſt.xix. de reg.iuris,in vj.l.xxxvj. ff.eod.tit.

DAMNVM.

XXXVI. Regula: Damnum quod quis ſua culpa ſentit, ſibi, non aliis debet imputare. cap. damnum. 86.de reg. iuris, in vj.

DIGNITAS.

XXXVII. Regula: Infamibus portæ dignitatum non patent.cap.infamib.87.d.tit.

DISIVNCTA.

XXXVIII. Regula: In alternatiuis debitoris eſt electio, & ſufficit alterum adimpleri. cap.in alternatiuis. 70. de reg.iuris,in vj.

DOLVS.

XXXIX. Regula: Scienti & conſentienti non fit iniuria neque dolus. cap.ſcienti.xxvij. d.tit. Concordat M. I. C. lib.xv.cap.ij.except.xiiij.

XL. Regula: Qui iuſſu iudicis facit, non videtur dolo facere. cap. quod quis. xxiiij.d.tit. Concordat ſ. l.j.cap.vj.q. iij.except.vij.

XLI. Regula: Dolo facit, qui petit quod eſt reſtiturus, c.dolo.lix.de reg.iuris,in vj.Concordat M. I. C.lib xxiiij. cap.ij.quæſt.ij.cauſa ij.

XLII. Regula: Qui contra iura mercatur, dolo agere præſumitur.c.qui contra.82.d.tit.

DVBIA.

XLIII. Regula: In re dubia humaniorem ſententiam ſequi debemus. cap.eſtote.ij. de reg.iur. cap. odia reſtringi.

xv.cap.

xv. cap. in pœnis. 49. eod. tit. in vj. Concordat M. I. C. lib. ij. cap. xxiiij quæſt. iij. reg. xxiiij. cum ſequente.

XLIIII. Regula: In obſcuris quod minimum eſt ſequimur. cap. in obſcuris. xxx. de reg. iuris, in vj. Concordat M. I. C. d. quæſt. iij. reg. xx.

XLV. Regula: In obſcuris inſpicimus quod veriſimilius eſt, aut quod plerunque fieri ſolet. cap. inſpicimus. 45. d. tit. Concordat M. I. C. d quæſt. iij. reg. xxvj.

XLVI. Regula: De occultis non iudicat eccleſia. cap. ſicut. xxxiij. §. fin. de Simonia.

XLVIII. Regula: In re dubia contra eum qui legem apertius dicere potuit, interpretatio facienda. cap. contra eum. lvij. de reg. iuris, in vj. Concordat M. I. C. d. quæſt. iij. reg. xix.

EVENTVS.

XLVIII. Regula: Non ex euentu, ſed ex conſilio facta æſtimanda. diſtinct. 47. cap. ſicut. §. fin. cum duob. cc. ſequentibus. Plures de euentu regulas vide ſ. reg. xvij. cum duabus ſequentibus.

ECCEPTIONVM Regulas vide ſ. cap. ix.

EXPRESSA, ET NON EXPRESSA.

XLIX. Regula: Multa per patientiam tolerantur, quæ ſi deducta fuerint in iudicium, exigente iuſtitia non tolerarentur. cap. cum iamdudum. xviij. §. fin. de præbendis.

FACERE ET FACTVM.

L. Regula: Quod quis facit per alium, hoc ipſe feciſſe videtur. cap. qui facit. 72. de reg. iuris, in vj. l. j. §. deieciſſe. ff. de vi & vi armata.

LI. Regula: Quod alicui ſuo non licet nomine, nec alieno licebit. c. quod alicui. lxxvij. d. tit. l. j. §. j. ff. de adminiſtrat. rer. ad ciuitates pertinentium.

LII. Regula: Poteſt quis per alium, quod poteſt facere per ſeipſum. cap. poteſt. lxviij. d. tit.

LIII. Regula: Pro facto habetur, quoties per eum qui facere debet, non ſtat quo minus fiat. ca. imputari. 41. & cap. cum non ſtat. lxvj. de reg. iuris, in vj. Plures huius loci regulas vide ſ. reg. 79. cum ſequente.

FORTVNA.

LIIII. Regula: Aduerſitas probatio virtutis eſt, non indicium reprobationis. vij. quæſt. j. c. aduerſitas, in prin.

GENVS ET SPECIES.

LV. Regula: In generali conceſſione non veniunt ea quæ quis non eſſet veriſimiliter in ſpecie conceſſurus. cap. in generali lxxxj. de reg. iuris, in vj. Concordant ea quæ habentur in dialectica mea iuris ciuilis lib. ij. cap. A genere, reg. j. except. ix.

LVI. Regula: Generi per ſpeciem derogatur. cap. generis. xxxiiij. d. tit. Concordant ea quæ habentur d. reg. j. exceptio. j.

IEIVNIVN.

LVII. Regula: Plenus venter facilè de ieiuniis diſputat. xij. quæſt. ij. cap. gloria. §. plenus.

IMPOSSIBILE.

LVIII. Regula: Nemo poteſt ad impoſſibile obligari. cap. nemo. vj. de reg. iuris, in vj. l. 145. ff. eod. tit. Concordat M. I. C. lib. xv. cap. xv. except. xxiij.

INIMICITIA.

LIX. Regula: Inimicitiæ bene loqnendo extinguendæ. xj. quæſt. iij. cap. iniuſtum. § homini.

INITIVM.

LX. Regula: Quod initio vitioſum eſt, tractu temporis non conualeſcit. cap. non firmatur. xviij. de reg. iuris, in vj. l. 29. & l. 20. ff. eod. tit.

LXI. Regula: Vix bono peraguntur exitu, quæ malo inchoata ſunt principio. diſtin. lxj. cap. miramur. §. principatus. item j q. j. c. principatus.

LXII. Regula: Quod initio vitioſum non eſt, ex pòſt facto non vitiatur. cap. factum. 73. de reg. iuris, in vj. l. 85. ff. eod. tit.

IVDEX, ET IVDICIVM.

LXIII. Regula: Factum à iudice, quod ad officium eius non pertinet, ratum non eſt cap. ea quæ fiunt xxvj. de reg. iuris, in vj. l. 129. ff. eod. tit.

LXIIII. Regula: In iudiciis non eſt acceptio perſonarum habenda. cap. in iudiciis. xij d. tit.

IVRAMENTVM.

LXV. Regula: Non eſt obligatorium contra bonos mores præſtitum iuramentum. cap. non eſt. lviij. d. tit. Concordant ea, quæ habentur ſ. lib. ij. cap. xvj. reg. ix. except. j.

LÆDE

LÆDERE ALIVM.

LXVI. Regula: Delictum perſonæ non debet in detrimentum eccleſiæ redundare.c.delictum.76. de reg.vj. Concordat 5.lib.iij.cap.j.reg. xxij.

LXVII. Regula: Mutare conſilium quis non poteſt in alterius detrimentum.cap. mutare.33.d.tit.l.75.ff.eod.titulo.

LVIII. Regula: Factum cuique ſuum, non alteri nocere debet.c.mora.xxv.d.tit. & l.197.in prin.ff.eod.tit.

LXIX. Regula: Locupletari non debet aliquis cum alterius iniuria vel iactura.c. locupletari.48.de reg.iuris, in vj. l. xxxviij.ff. eodem.tit.

LXX. Regula non debet aliquis alterius odio prægrauari.c.non debet. xxj.d.tit.j.q.iiij.in prin.cũ cc. ſequentibus queſtione.v. Concordat l.42.j.ff.de reg.iuris.l.ij.§.nullum.ff. de decurionibus.

LXXI. Regula: Sapiens non eſt omnis qui nocet.vj. quæſtione.j.cap.ſapiens.

MAGISTRATVS.

LXXII. Regula: Exemplum ſuperioris inferiores ſequuntur.cap.magnæ.vij.§.præterea.de voto.

LXXXIII Regula: Integritas præſidentium, ſalus eſt ſubditorum.diſt. 61. cap. miramur.§.integritas.

LXXIIII. Regula: Totus familiæ ſtatus & ordo mutabit, ſi quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite. dicto. cap. miramur.§. nam totius.

MALEDICTIO.

LXXV. Regula: Præmium eſt iniuſta maledictio.xj.q. iij.cap.qui iuſtus, in prin.

MALVM.

LXXVI. Regula: Ex duobus malis minimum eligendum.xxij.quæſt.iiij.cap.non ſolùm.

MORA.

LXX. Regula: Non eſt in mora, qui poteſt exceptione legitima ſe tueri cap. non eſt.60.de reg.iuris, in vj. Concordat M.I.C. liber. xxiiij. cap.xvij.exceptione vij. repl. viij.

NECESSITAS.

LXXVIII. Regula: Quod non eſt licitum in lege neceſſitas facit licitum cap. quod non eſt. iiij. de regulis iuris.

OBLIGATIO.

LXXIX. Regula: Ex illicito facto non naſcitur obligatio. cap. quod latenter. v. de regulis iuris. Concordat. ſ. regula. lx.

LXXX. Regula: Paria ſunt, quid factum non eſſe, & innutiliter eſſe factum. cap. non præſtat. lij. c. quæ contra. 64. &. cap. in malis. 69. de reg. iuris, in vj.

PEREGRINATIO.

LXXXI. Regula: Non, Hieroſolymis fuiſſe, ſed Hieroſolymis bene vixiſſe, laudandũ eſt. xij. q. ij. c. gloria. §. penult.

POENA.

LXXXII. Regula: Sine culpa (niſi ſubſit cauſa) non eſt aliquis puniendus. cap. ſine culpa. xxiij. de regulis iuris, in vj.

POSSESSOR.

LXXXIII. Regula: Pro poſſeſſore habetur qui dolo deſijt poſſidere. c. pro poſſeſſore. xxxvj. d. tit. Vide item ſ. c. iij. regula. iij. except. j.

PRÆIVDICIVM.

LXXXIIII. Regula: Res inter alios acta aliis nõ præiudicat, per ea quæ propoſita ſunt ſupra capite ix. reg. xvj. except. v.

PRÆSCRIPTIO.

LXXXV. Regula: Poſſeſſor malæ fidei vllo tempore non præſcribit. ca. poſſeſſor. ij. de reg iuris, in vj. Vide ſ. cap. iij. reg. xj. repl. ij.

LXXXVI. Regula: Sine poſſeſſione præſcriptio non procedit. c. ſine poſſeſſione. iij. dict. tit. l. xxv. ff. de vſucap.

PRÆSVMPTIO

LXXXVII. Regula: Violenta præſumptio euidentiſſimam probationem requirit. c. veniens. iij. in fine, de præſbytero non baptizato. Concordat ſ. lib. iij. cap. xij. reg. xxv. except. iij.

LXXXXIII. Regula: Semel malus, ſemper præſumitur malus. c. ſemel. viij. de reg. iuris. in vj.

LXXXIX. Regula: ignorantia præſumitur, niſi probetur ſcientia. c. præſumitur. xlvij. d. tit.

XC. Regula: Qui contra iura mercatur, bonam fidem non habere præſumitur. cap. qui contra 82. dicto. tit. Plures præſumptionum regulas vide ſ. lib. ij. cap. xij. regul. iij. cum ſequentibus.

RRIOR TEMPORE

XCI. Regula: Prior tempore, potior iure.cap.qui prior. liiij.de regulis iuris, in vj. Concordat M.I.C. lib.xxxv.cap. xvij.in princip.

PRIVILEGIVM.

XCII. Regula: Priuilegium perſonale perſonam ſequitur, & extinguitur cum perſona.cap. priuilegium.vij.& cap. quod alicui lxxiiij.de reg.iuris, in vj. Concordat ſ.lib.j.cap. iij.de priuilegiis, reg.ij.

XCIII. Regula: Decet conceſſum à principe beneficium eſſe manſurum.cap. decet.xvj. cum cap.ſequente.eod. titu. Huius exceptiones vide ſupra lib.j. ca.iiij. de priuilegiis, regu.iij.

XCIIII. Regula: Quod ob gratiam alicui conceditur, non eſt in eius diſpendium retorquendum. c. quod ob gratiam.lxj.eod.tit. Concordat M.I.C.lib.j.c.ij.q.vj.reg.vij. Plures priuilegiorum regulas vide d.cap.iij.

RATIHABITIO.

XCV. Regula: Ratum quis habere non poteſt, quod ipſius nomine non eſt geſtum.cap. ratum.ix.de reg.iur.in vj.

XCVI. Regula: Ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur.cap.ratihabitionem.10.d.tit.

REMOVERE LOCO.

XCVII. Regula: Turpius eiicitur quàm non admittitur hoſpes.cap. quemadmodum.xxv.§.alioquin ſi.verſi.quia turpius.de iureiurando.

SACRA.

XCVIII. Regula: Semel Deo dicatum, non eſt ad vſus humanos vlterius transferendum.cap.ſemel.51. de reg.iuris, in vj. Concordat ſ.cap.iij.reg. xxx.

SENTENTIA.

XCIX. Regula: Sententia iniuſta iudicem potius lædit, quàm eum in quem temerè fertur. xj. quæſtione tertia. cap.nolite.§.fina.

SVCCESSOR.

C. Regula: Succeſſor præſtat factum prædeceſſoris. Quæ regula

regula diſtinguitur in ſucceſſore eccleſiaſtico. ſuprà capite vj.regu.10.

X I. Regula: Nemo plus iuris ad alium transfert, quàm ipſe habuit.c.nemo poteſt.lxix.de regu.iur.in vj. Concordat M.I.C.lib.xxv.cap.xix.in verbo Succeſſor,reg.j.

X I I. Regula: Succeſſor vti debet iure ſui auctoris.c.is qui.xlvj.d.tit. Concordat M.I.C.d.loco,reg.ij.

X I I I. Regula: Succeſſor iuſtam habet ignorantiæ cauſam.cap.cum quis.xiiij.de reg.iur.in vj.l.xlij.ff.eod.tit.

TOTVM ET PLVS.

X I I I I. Regula: In toto & pars continetur,& in eo quod plus eſt continetur minus. cap. plus ſemper. xxxv. & cap.in toto.lxxx.de regulis iuris, in vj.l.110. in princip.& l.cxiij.ff. eodem titu.

X V. Regula: Cui licet quod eſt plus, licet vtique quod eſt minus.c.cui licet.liij. de reg.ius. in vj. Concordat M.I.C. lib.xxv.cap.xix.in verbo Totum, reg.vj.

VERITAS.

X V I. Regula: Propter ſcandalum euitandum veritas non eſt omittenda.cap.qui ſcandalizauerit.iij.de reg.iur.

VSVS.

X V I I. Regula: Abuſus non tollit vſum. xiiij. quæſt.v. cap.neque enim.

X V I I I. Regula: Alienum poſſidere videtur, qui rebus partis non vtitur, aut malè vtitur..xiiij. quæſt.iiij. cap.quid dicam.§.hæc vtique.

VTILE.

X I X. Regula: Vtile non debet per inutile vitiari. cap. vtile.xxxvij.de reg.iur.in vj. Concordat M.I.C. lib. xxv.cap. ix.in verbo Vtile,reg.j. Hæc de regulis iuris Pontificij, quarum tamen plures vide ſ.lib.j. cap.j. quæſt. viij.lib.ij.cap.12. reg.iij.cum ſequentibus.item c.xvij.reg.xiiij. cum ſequentibus.item M.I.C.d cap.ix.

LIBRI QVINTI ET VLTIMI FINIS.

BIBLIOTHECA

EXCVDEBAT
NICOLAVS GVERINVS,
LVGDVNI.
1581.

SERIES CHARTARVM,
quæ in hoc volumine
continentur.

* a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y z.
A B C D E F G H I K L M N.

BIBLIOTECA DE FILOSOFIA Y LETRAS
MADRID